REGÉLŐ

SZÉPMŰVÉSZETI ELSŐ MAGYAR

FOLYÓIRAT.

HARMADIK ÉVI FOLYAMAT.

1835-KI

ELSŐ KÖTET.

ALAPITÁ, ÉS SZERKEZE

RÓTHKREPF GÁBOR.

PESTEN,

TRATTNER-KÁROLYI NYOMTATÁSA.

ÚRI UTSZA 612.

BIBLIOTH. REG. SCIENT. UNIVERSIT. HUNGARICAE

M. NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRA

Regélő foglalatja.

A' számok a' folyóirat számaira mutatnak.

Történet és elbeszélés.

A' boszúállás . . . . . 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
Kőszeghi hősasszonyok . . . . . 1.
Egy számüzöttnek története Sybiriában . . . . . 9. 10.
A' két lantos . . . . . 10. 11. 12. 13. 14.
Bécsi kalandom . . . . . 15. 16. 18. 21.
Marcus Curtius hős tette . . . . . 15.
Pipárdi notárius Pesten . . . . . 17. 46. 47.
Egy labradori kaland . . . . . 18. 19.
A' hős magyar leány . . . . . 19.
Egy nap Scott Walterral . . . . . 20. 21.
Egy farsangi tréfa . . . . . 25.
Az utósó lengyel király csudás megmentése . . . . . 26.
A' kisértet . . . . . 26.
Egy vonás Napoleon életéből . . . . . 27.
A' bajnok . . . . . 27. 28.
Fiatal házasok zavarodásai . . . . . 28.
Ilka . . . . . 29.
A' választás . . . . . 30.
A' kék kendő . . . . . 32.
A' két part . . . . . 33. 34. 35.
A' kettős szállás . . . . . 36.
Oger, a' nemes lelkű Dán . . . . . 36.
Vizözön Plauenban . . . . . 37.
Nagy lelkű barátság . . . . . 38. 39.
Huba és Tünde . . . . . 40. 41.
Párviadal három között . . . . . 41. 42.
A' tarka ruha . . . . . 43. 44.
A' két Emilia . . . . . 45. 46.
A' kép . . . . . 47. 48.
A' játékos . . . . . 49. 50. 51. 52.

Élettörténet.

Gessner Salamon . . . . . 5. 6.
Arnold és Laland . . . . . 15.
Buttler Samuel . . . . . 19.
Iső Ferencz . . . . . 20.
I-ső Ferdinand . . . . . 30.
Halley . . . . . 27.
Tippo Saib . . . . . 31.
Herschel . . . . . 41.
Encke . . . . . 45.
John Toowsend . . . . . 48. 49.

Ország- 's Nép-ismertetés.

Csesznek vára . . . . . 2.
Indiai szokások . . . . . 3.
Esztergom . . . . . 7. 8.
Az Amazonokról . . . . . 9- 10. 11.
Tudósitások a' Birmanokról . . . . . 16. 17.
Trencsin . . . . . 22. 23. 24. 25.
Az Eskimók . . . . . 29.
Antiparosi barlang . . . . . 31. 32.
A' Battasok . . . . . 38.
Szerecsen rabok . . . . . 45. 46.

Természettörténet 's tudomány.

Georgiai vad gesztenye. Repülő halak. Vampyr 1. — Asphaltó 3. — Sierra leonei gőzködök. Táplálás nélküli élet 4. — Különös elme-zavarodás. Halandóság csökkenése 8. — Növény-állat Grenadában. Égő szén-réteg. Tengeri viz ihatósága 9. — Kisázsiai lovak. Kétszer érett medgy 10. — Nagy tök. Termés-ezüst. Fekete ribiszke 11. — Meteor kövek. Nagy kámforfa 12. — Arany alma. Meleg eső. Béka eső 13. — Szarvorrú viaskodása elefantokkal 14. — Hattyú és csibék. Éjszaki égsark. Cigarro 16. — Kőbeli állatok. Szokatlan hosszú életkor 18. — Tavali dagály. Szén-gőz hatása. Ascension ellenségei 19. — Nehéz állat. Száz esztendős személyek Belgiumban 20. — A' magnestő eltérései. Green ur levegő-hajója 21. — A' halandóság. Vizgázoló 22. — Kora pillangó. Victoria-buza. Oportói időjárat. Sok szinű haj 23. — Nap hossza és rövidsége. Időjárat a' tengerfok körül 24. — Régi párhagyma. Veres csontú disznó 25. — Tigris-vadászat 26. — Test elállása torf-földben 27. — Kettős hal. Összenőtt fa 28. — Vizoszlopok 29. — Orkán Dominica szigetén 30. — Szinek elváltozása az emberi testen. Kőeső 32. — Uj fa-nem. Fekete szín illat-tartóssága 33. — Indiai gólyák. Dohány-füst köszvény ellen. Ujjan felfedezett klárishegy 34. — Villany hatása a' szemölcsre. Poloczkák ellen zsázsa 36. — Geographiai nevezetesség. Indiai nyil-méreg 37. — Csuda-gyermek Marabou-hattyú 38. — Kora tenyészet. Rókák az éjszaki fokon 40. Rendkivüli jelenetek 42. 43. 44. — Nagy brittanniai tigris. Angol szelindekek. Arab kávé 47. — Láva 48. — Földrázkodások 49. Le nem merülő. Nevezetes források. Mumiák Gurnóban 51.

Inneplés.

Sabon, vagy a' Tatárok tavaszi innepe 2. — Chinai menyekző 12. 13. — Bál a' Beduinoknál 17. — Familiai innepek előkelő Angolok között 22. — A' Nilus innepe 28. — Versenyek Uralskban 32. 33. — Pélföldi Szentkereszt százados innepe 42. 43. — Egyházi inneplések Mexicoban 46. — Hódulás Bécsben 50. — Urnapja Solmáron 52.

Különféle.

Phocion. Jó polgár 1. — Kidderminsteri követ. Indus buvárok. Halottak feltámadása. Érdemes bünhödés. Bor-halál. Bormennyiség. Esterházy herczeg birtoka 2. — Regulus. Más idők, más szokások. Okos emberiség. Erő és ügyesség 3. — Szerencsés szerencsétlenség. Gazdag ember. Tüzpróba. Éhség Bundlecundban. Fülöp 4. — Minden leánynak férj. Sierra-leonei hóhérok. Amsterdami dajkák és gyermekek. Kolumbus 5. — Öreg emberek. A' jobb kéz 6. — Drága hegedű. Angol adózások 7. — Pálinka-ivó angol országban. Kakas-viadal 8. — Elmés felirás. Parisi intézetek 9. — Orosz ország statisticai ismertetése. Jutalom-hirdetés 10. — Tanitott egerek. Szent állatok 11. — Marseilliek mulatságai. Vakmerőség szép példája 12. — Nyilazás angol országban. Regényes fekvésű város 13. — Nagy lelkűség és szerelem egy vad leányban. Különféle izlés 14. — Nagy emlékező tehetség. Véletlen szerencse. Szerelem és házasság 15. — Legközelebbi lotteria-huzás. Keletindiai angol katonák. Sok ember kevés helyen. Hume franczia országban. Kávé-fogyasztás. Majomharcz 17. — Beduinok Marseille vásáraiban. Duplán látó. Fogadás. Kétszáz tizennégy utód 18. — Vándor madarak. Angol lordok. Perzsa császár czímei 19. — A' kigyógyult ittas. Sokféle barátok. Hosszú szó 20. — Utazás módja a' baski tartományokban. A' kis Európaiak. Feledékeny gazdag 21. — Egy comme il faut divatos chevalier tulajdonai 22. 23. 24. 25. 26. — Nevezetes árjegyzék. La tombola. Erős ember 23. — Szép katonaság 24. — Chinai vendégeskedés. Különös jelentés 26. Valódi gazdagság. Hume munkáji. A B C sokszorozhatása. Nagy familiájú ember 27. — Fogat fogért, szemet szemért. Derék örökös 28. — Férjhez menetel ideje. Aranycsinálók 29. — Galamb czéllövészet. Durhami husvétkedd. Rossini háza 30. — Életfolyama. Bajnoki feláldozás. Nyárs-forgató medvék. Napoleon 's a' szép leány. Beduinok szokásai 31. — Mondókák Egerből 32. 33. 47. 48. — Hajdani megkülönböztetés. Valami a' vadászatról. Különös tulajdonságú növény 32. — Hazugság megutálása. Fejedelem tisztje. Bátorság és fanatismus. Indiai fogadás-tételek 33. — Török játékszini előadás 34. — Simmeringi lóverseny 35. 39. — Jó tanácsok iróknak. Angol különczök. Megjavult fogoly. Jósló asszony 35. — Meidlingi Therezia-fördő. M. Collegának levele. Nevezetes álarczosok. Különös halás 36. — Demokritusi porok A' szép- és férjfi-nem közti különbség. Mosónék gyülése. Aristokratai gőg. Keresztény papság jövedelme. Ökör-választás. Remek olvasó 37. — Irók tudós rendének felosztása 38. — A' piperész feje és a' kaczér szive 39. — Gyermek-gyilkolás. Farsang származása 40. — Népszokás. Magának ásott sir. Lenoir Eustachius. I-ső Péter tiszteltetése. Asztali szokás 41. — Helyes feleletek. Asszonyi ékesség. Néger Péter 42. — Asszony mint pénz. Szerencsétlen bravour. Kis szó 43. — Példa hatalma. Furcsa tilalom.

Nevezetességek. Gibbon és Voltaire 44. — Nemes indulat. Az ötös szám. Macskamuzsika. Chinai csalfaság. Dugárosság kutyákkal 45. — Kunschütz lotteriája. Voltaire felelete. Kigyócvők 46. Tolvaj fogás 47. — Antigonus nemes indulatja. Avignoni polgár végrendelménye 48. — Appellatio. Dramai anekdota 49. — Lepkevadász. Hires gyalogló 50. — Lovak Chiliben. Tarantella-táncz. Kalapácsos mivesek. Gusztáv Adolf. Mexikóiak sóistene. Angol ötlet. Mit álmodtam. 51. — Indiai fejdelemné kegyetlensége. Birmannok. Különös váltó levél. Pontos ismeretség. Példás büntetés 52.

Jelesmondás.

Agyvelő . . . . . 1.
Aphorismák Bucsánból 43. — Budáról 32. 37. 45. — Erdélyből 2. 5. 11. 20. 30. 34. 42. Nagy-Kátáról 29. 33. — Pestről 24. 35. 40. 47. — Váczról . . . . . 6. 15. 41.
Barátság . . . . . 9. 30. 34. 35. 48.
Boldogság . . . . . 1. 23. 32.
Bün . . . . . 49.
Csókolni . . . . . 14.
Diadal a' sorson . . . . . 40.
Elfajultság . . . . . 49.
Elme-szikrák . . . . . 3.
Előmenetel . . . . . 16.
Enyészet . . . . . 8.
Élet 4. 9. 11. 16. 18. 20. 23. 27. 31. 33. 37. 40. 41. 43. 44. 45. 47.
Érdem . . . . . 24.
Ész . . . . . 23.
Feleség . . . . . 40.
Féltékenység . . . . . 2. 12.
Férjfi . . . . . 3. 45.
Figyelmeztetés . . . . . 12.
Gnomák . . . . . 4. 8. 11. 30. 35. 44. 51.
Gondolat-pillangók . . . . . 17. 29.
Gondviselés . . . . . 43.
Gyermeki kor . . . . . 17.
Hasonlatosság . . . . . 1. 33.
Haszonkeresés . . . . . 27.
Haza . . . . . 5. 29. 42.
Hirnév . . . . . 37.
Hit, remény, szeretet . . . . . 9. 31.
Hivség . . . . . 23. 35.
Idő . . . . . 31. 47.
Ifiúság . . . . . 5. 15. 23.
Igazság . . . . . 32.
Isten . . . . . 34.
Jótevő . . . . . 5.
Kérdeni . . . . . 12.

Könyek . . . . . 17. 51.
Könyv-értéke . . . . . 49.
Lélekismeret . . . . . 14. 20.
Magyar vitéz . . . . . 4.
Maximák . . . . . 16. 18. 34.
Megöregedni . . . . . 12.
Miveltség . . . . . 31.
Mulandóság . . . . . 2. 31. 32.
Munka . . . . . 43.
Nemesség . . . . . 29. 34.
Nyelv . . . . . 15.
Nyilvánosság . . . . . 47.
Önkény . . . . . 15.
Öröm . . . . . 17.
Rendszabályok a' társas életből . . 24. 32. 35. 44. 49.
Részvét . . . . . 41. 43.
Rózsa . . . . . 16.
Sir . . . . . 24.
Szem . . . . . 15.
Szenvedés . . . . . 48.
Szerelem . . . . . 24. 25. 42. 48. 51.
Szabadság . . . . . 42.
Szépség . . . . . 1. 6. 18. 35.
Sziv . . . . . 1. 14. 15. 44. 45. 49. 51.
Szerencse . . . . . 3. 12.
Szerencsétlen . . . . . 48.
Szó szentsége . . . . . 8.
Tenni . . . . . 30.
Természeti tulajdonságok . . . . . 2.
Titok . . . . . 14.
Tüzeskedni . . . . . 14.
Ujság . . . . . 15.
Végzet . . . . . 6.
Viszálkodás . . . . . 17.
Zephirek . . . . . 31.

Mulattató.

6. 9. 11. 13. 14. 23. 24. 28. 30. 32. 34. 35. 38. 40. 41. 51.

Rejtvények.

Betűrejtvény . . . . . 7. 17. 26. 33. 41. 48.
Cserерejtvény . . . . 3. 11. 16. 24. 32. 40. 46.
Hasonszórejtvény . . . . 9. 14. 22. 30. 37. 45. 52.
Kérdőrejtvény . . . . 5. 13. 21. 29. 36. 44. 51.
Számrejtvény . . . . . 27.
Szórejtvény 1. 2. 4. 12. 18. 20. 28. 34. 35. 43. 49. 50.
Tagrejtvény . . . . . 6. 10. 19. 25. 34. 42.
Visszásrejtvény . . . . . 8. 15. 23. 31. 38. 47.

Szépmű.

I-ső Ferencz arczképe . . . . . 20.
I-ső Ferdinand képe . . . . . 30.
Trencsin várának rajza . . . . . 22.

1.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön januarius 1jén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' boszúállás.

Mintegy hatvan esztendővel ez előtt élt Randal Brady délkeleti Irlandnak egyik nevezetesebb városában, 's lakását szomszédjai lakásaihoz hasonlitván, szépnek lehete mondani. Vendégszerető asztala 's a' barátságos személyek, mellyek körüle összeseregleni szoktak, felettébbi vonzó erővel hatottak mind azokra, kik egy-egy barátságos esti beszélgetésnek kedvelőji valának; és igy a' borongós időkben kandallójának melegitő tüze többek által felkerestetett, kik otthon annyira jól nem érzék magokat. Nála egyik szegény szomszéd se volt kelletlen vendég: ellenben szivessége annál inkább nyilatkozék, minél szegényebb volt a' vendég, ugy, hogy a' legmelegebb hely (nem ugy mint közönségesen a' világban szokás) nem a' leggazdagabbnak, hanem annak hagyatott mindig, kinek reá legtöbb szüksége volt. Lássuk a' háznak belsejét is. Elég tágos levén ez, két háló szobája volt az első 's ugyan annyi a' második emeletben; e' másodikhoz azonban csak létra (lajtorja) segitségével lehetett jutni; a' földszintes lak csak egy hajlék volt, és igy lakszoba, konyha, szóval minden volt; a' tetemes tüzhely éppen ajtó irányában állván csaknem az egész fal hosszát elfoglalta. Randal Brady igen jól birta magát, mert kéménye nemcsak szalonnahasábokkal és sódorokkal, hanem besózott marha-hússal, és borjúczombokkal is tömve volt, melly utóbbi a' nyalánkságokhoz tartozik Irlandban. A' házi bútorok hasonlóképp jó állapotra mutattak, 's olly tiszták, és csinosak voltak, miként csak akkor Irland jobb házaiban kivánni lehetett.

Innepek és ajtatosságok Randal Bradynál mindenkor legnagyobb pontossággal tartattak-meg. Húshagyó kedden évenkénti szokás szerint valamelly gyürű egy pogácsába rejtetett. Legyen szabad itt egy körülményt emliteni, melly egykor illy inneplésnél előadta magát, mert az által a' jámbor házi asszonynak egyik caracter-vonását tanuljuk ismerni.

Több fiatal ember jelent-meg ezen estén a' kis familia körében. A' házi asszony minden mesterségét kimeritette az emlitett pogácsán, és most az egyszer senkitől észre nem véve tulajdon menyasszonyi gyürüjét sütötte belé. Ki e' játéknál azon darabkát megkapta, mellyben a' gyürü találkozott, az (ugy bizonyitja a' monda) a' legközelebbi estén jövendő mátkájáról álmodott, előre bocsátván, hogy azon gyürüt feje vánkusa alá kellett helyeznie.

Az egész társaság feszült figyelemmel volt a' csuda-pogácsa elosztására, midőn Randal Brady előterjeszté, hogy a' játékban ő is részt akar venni feleségével együtt. Kiki megkapta falatját, és ime! a' derék gazdasszony kapá-meg a' gyürüt. A' fiatalságnak ez semmiképp se volt kedvére, de még is elrejték neheztelésöket a' szinlett öröm-ujongatás alá! De Mistress Brady egyszerre egészen komolylyá lön; arezán valamelly aggodalom, és nyugtalanság terjedett-el, és szomorúan tekinte férjére, kitől mosolyogva kérdeztetett, hogy valljon elakarná-e őt temetni?

A' hang, mellyel ezt kiejté, tréfás volt; de az asszony szivében egy gyengéd hurt pendite-meg; neheztelve veté pogácsa-darabját a' tüzbe, 's ha valaki rögtön abból ki nem veszi, a' jegygyürü is elolvadott volna. Az asszony zokogva veté magát férje mellére. „Esti imádságom — mondá — a' Mindenhatót fogja kérni, hogy engem innét előbb szólitson-el, mint téged jó apa: de ha az égnek az volna akaratja, hogy én sirassam halálodat, kedves férjem, ha mindjárt maga az égnek angyala is mondaná néked, hogy második férjet választottam, ne hidd neki. Ugy van, bizonyára, ha mindjárt gróf vagy herczeg jövend is hozzám, hidd-el, odább utasitom."

Sok fáradságába került a' jó öregnek az asszonynyal elhitetni, hogy a' gyürüt csak feje alá nem kell tennie, ha minden aggodalomtól mentt akar maradni; mi őt végre megnyugtatá, 's a' jámbor ötvenöt esztendős asszonynak vidámságát vissza-hozá.

Igy ültek-meg a' házban minden innepet. — Husvét napján még tánczoltak is, 's Randal menyegzői ruháját ölté magára, és a' pompa-ebéd olly derék volt, mint csak körülményeik engedik vala. Fijainak egyike jó formán hegedült, 's ebéd után az öreg illő teketoriával feleségéhez közeledék, 's vele egy menüettet morzsolt-le.

De ezen inneplések alkalmával a' szegények se feledtet ek-el soha is, hanem mindenkor dúzs ajándékokkal eresztettek-el a' ház ajtaja elől.

Halottak napja volt. A' szokott ajtatosságok pontosan végbe vitettek Randal Brady által, 's bizonyságot tettek vallásosságáról, és caracteréről.

Hajléka közepére egy kis tiszta takaróval fedett asztalka állittatott; rajta világosan égő két gyertyaszál, 's egy csinosan faragott kereszt állott. Ezen asztal előtt térdepelt a' házi atya imádságos könyvéből fenszóval imádkozva, pedig felesége és gyermekei; körös körül térdeplének.

Randal Bradynak ezen helyezetében valódi patriarchai tekintete volt; nagy szeme buzgón és tisztelettel tekint vala fel, 's néha néha könyek gördülének az ő éppen se kiszáradt arczának könnyü barázdáji közé.

Mellette felesége térdepelt; tüzes fekete szemeiből még jó forma élénkség sugárzék-elő, noha a' korábbi szépségnek még csak egyedül nyomai látszottak benne. Kissé tovább legöregbik huszonnégy esztendős leánya térdepelt, egészen különbözvén anyjától. Ennek egész valója szelidséget, és alázatot tükrözött.

Ennek öcscse, egy tizenöt esztendős leányka, ki anyja mellett térdepelt, egészen anyjának képmássa volt. Az apának másik oldala körül egy körülbelől tizenkilencz esztendős ifiút lehete látni; egész valója vadság és hevesség kinyomásait viselé magán, de azért ajtatosan, 's igazán szive mélyéből imádkozott.

Öcscse, bár nála két évvel fiatalabb, még imádságában is megmutatta vele született előre látását 's vigyázóságát.

Még egy más fiatal ember is volt jelen, ki ha mindjárt nem tartozott is a' háznép tagjai közé, még is olly ahitattal imádkozott, mint akármellyike azoknak, 's ha Brady Róza, az öregebbik leányzó reá tekint vala, ugy meg-győződhetett volna, hogy ajtatosságának kijelentésében azon ifiú egészen őt akará utánozni.

Közönséges szokás szerint először minden hivek idvességéért imádkoztak átaljában, azután rokonok, jótevők, és szomszedokért, kiket mind nevöken emlitettek. Most az öreg pihenést tarta, mintha valamelly névre gondolkodnék, mellyet még nem mondott. Végre felszólitá a' jelenvalókat, hogy Dennis Whelan szomszédjokért is imádkozzanak, 's e' szókkal végzé imádságát: „nyugodjék békével az urban!“

„Nyugodjék bekében“ viszonzá az öregebbik fiú nyomósan, 's igen különös tekintettel. Illy szembetünő magaviselet nála nem volt ritka, de most ugy látszott, mintha a' Dennis Whelan név egészen különös benyomással hatott volna reá.

Az apa most lassan felemelkedék, az imádságos könyvet félre tevé, 's közönséges helyét az öreg fekete zsellyeszékben a' tüzhely előtt elfoglalá. Móritz papirost, és rajz-ónt vön elő, hogy egy mathematicai feladást elkészitsen, mihez kitünő kedve, 's hajlandósága volt. Öcscse közel a' tüzhöz ült, az anya mind a' két leány-

nyal együtt egy mellék asztalon kézi munkával foglalatoskodék, és a' William Duncan, a' háznak közönséges vendége, az asszonyhoz ült.

„Tudjátok-e valljon gyermekek — kérdé kis szünet után a' ház asszonya — hogy a' szegény özvegy 's a' kis leányka, kiket Dennis Whelan szomszéd hátrahagyott, ama naptól kezdve, mellyen Dennis meghalt, éjenként szemeiket se zárhatják-be?"

„Nincs szegényeknek — megszólal most az apa — senkijek, mint az Isten az égben; de hiszen jó az Isten."

„De nem ez az oka atyám; nem, ez nem oka" hevesen szavába esék Móritz.

„Igaza van Móritznak — folytatá az anya — ha mindjárt legszentebb igazság is az, mit te mondasz, de én még is egyebet gondolok."

„'S mit gondoltál?"

„Azt elfogom mondani Randal — visszonzá az anya, ki szivesen szeretett mesélni. — Tele szedtem köténeyemet mindenféle aprólékkal, mert tudtam, hogy a' szegény asszony, szomszédjainak segitségökre szorul; igy, azután mellé leültem, 's elkezdtem egyről másról fecsegni, mert mi se tesz valamelly kis adománykát kedvesebbé, mint mikor adója szives, és nyájas. Ekkor tehát elbeszélé a' szegény asszony mit most el akarok mondani. — Dennis Whelan, mint tudod, szövő-székén találtatott halva, éppen midőn leánya őt vacsorára akarta hivni, 's a' darab vásznon, melly a' szövő széken munkában volt, még tiz yard (rőf) hibázott. Midőn temetése után az anya 's leányzó lefeküdtek, éjjel egyszerre felébresztettek; mert a' szövő-széken rögtön csak elkezd minden dolgozni. Ezen felette borzasztó zörej igy ment minden éjjel egész az utósó éjig, mellyben a' lelket nyugodalmára elküldötték. De miképpen cselekedték ezt, megmondani nem akarják."

„Ugyan mondja-meg véleményét édes atyám! e' dolog felől" kéré atyját a' kellemes Róza, munkáját kezeiből bocsátván, 's nyugodt tekintetét atyjára vetvén.

„Mit feleljek reá kedves gyermekem? — viszonzá atyja — nem merem meghatározni, hogy e' földön vannak-e valóban lelkek, vagy nem; egyéb iránt okos emberektől annyit hallottam, hogy igen nagy elbizottság volna tőlem a' lelkek létezését tagadni; de a' mi szegény szomszédunk lelkét illeti, ugy vélekedem, hogy ha a' Mindenhatónak éppen ugy tetszenék, hogy Whelan lelke a' földön bolyongjon, azt bizonyosan nem azért tenné, hogy a' lélek egy darab vásznat elkészitsen."

„Még is különös dolgok adhatták-elő magokat, mellyek végett ő kénytelenittetik vásznát elkésziteni," jegyzé-meg fontolgatva a' házi asszony.

„Mellyek lehetnének azok?“

„Ha Dennis Whelan még élne, ugy hallgatnék, mert senkiről se kell roszat beszélni; de a' boldogultnak beszédünk már nem árthat. Halljad tehát! — Ő vasárnap estve találtatott halva, miután az egész szent napon dolgozott; nem lehetséges-e tehát, hogy lelkének ott kell tébolyogni, hol vétekbe esett?“

„Ej mit, ott bizony semmi lélek se járt — mond közbe vágva Móritz munkájától felszökve, — bizonyára szerettem volna én ott valakit látni!“

„Móritz, Móritz! ez már merész állitás — szóla intőleg az apa — de bizonyos vagy-e egészen a' dolog felől?“

„Olly bizonyos, mint itt állok“ mondá Móritz komolyan.

„Hogyan? lehetséges-e az?“ kérdé az öreg ujra.

„Személyesen töltöttem az egész éjt a' szövő-széken, hogy a' lelket meglássam.“

„No's, nem jelent-meg?“

„Se láttam, se hallottam.“

„De hogy jutott az eszedbe Móritz? — kérdé ijedve az anya — hát ha a' lélek valóban megjelent volna?“

„Akkor szóba kellett volna állnia! — monda Móritz vadon forgó szemekkel, mintha legott kettős beszédbe akarna azon helyen eredni a' lélekkel — megkérdeztem volna tőle, mit lehessen tenni szabaditására.“

„Móritz csak bohó! — nevete a' fiatalabb fiú. — Már én bizony inkább fekünnék meleg puha ágyamban, mint éjente a' temetőben bolyganék.“

„Mit akar ezzel Daniel? — kérdé az apa — hát te Móritz az éjeket temetőben töltöd?“

A' komolyság, mellyel Randal e' szókat kimondá, megmutatá az ifiúnak, mennyire roszalja tettét az apa. Ő lesüté fejét, 's hallgata. *(Folytatás következik.)*

Kőszegi hős asszonyok.

Az országos kormánynyal nem sokat gondoló Kun László fejedelem alatt sok hatalmas földes urak voltak magyar országban, kik birtokaikat 's kincseiket ragadozásra vezetett fegyveres zsoldosaik segedelmével szaporiták. A' buja szerelembe vakult fiatal király csak indulatja áldozatit hajházván nem volt képes ezen visszaéléseket zabolázni. Gróf Güsszingi (Német-Ujvári) Iván (János), és ennek nemzetsége, éppen olly változékony hűséggel viseltetett koronás fője iránt, valamint hogy a' trónust sokra nevekedett gazdagságával 's hatalmával fenyegetni is kezdette. A' Güsszingi

grófok birtoka, 's uradalmaik a' Rába 's Duna vizétől Austria 's Stajer ország határáig terjedtek. Ha midőn honosaik között rabolani valót nem találtak, gyakorta fegyveres sokasággal ütöttek emen szomszéd tartományokra, hogy ott rabolhassanak, pusztitsanak. Már Albert austriai herczegnek hadseregét is megverték; vezérét Landenberg Hermant több más vitézekkel együtt fogságra hurczolák. Albertnak elegendő serege készen nem levén, mellyel a' rablók önkényét megalázhatná, Taufer Hugót, meghatalmazottját, küldé hozzájok ki Haimburgban egyességre lépett a' Güsszingi grófokkal, 's fejedelmének nevében megigéré nekik, hogy ha az austriai foglyokat kiadnák, a' herczeg fegyveres néppel fogja őket segiteni a' magyar király ellen, valahányszor kivánnák. Az egyesség szerint tehát a' foglyok szabadon bocsáttattak. De Albert meg nem tartá az egyességnek ama gyalázatos feltételét, melly szerint neki a' pártütő jobbágyokat koronás 's törvényes urok ellen segiteni kellett volna: sőt öszve szedvén 15,000 katonát 1289-ki aprilis 24-én Vas vármegyébe beütött, 's Pinkamezőt (Pinkafő, Pinkafeld) Rohonczot, és a' Güsszingiek 34 helységét elfoglalá. Az erős bástyákkal fedett, 's jól védelmezett Kőszeg várának ostromához aratás után fogott; de azt csak két hónapi kemény fáradozás mellett veheté-meg minden szentek napján. A' vár őrsége, melly csak 400 fegyveres férjfiból, 's 800 asszonyból állott, makacs állhatatossággal védelmezé magát. A' hős asszonyok férjfias erővel vivtak férjeik mellett a' bástyákon; nem rettege bátor melljek az ellenség nyilai sürű záporától, 's vetekedve szórták-le a' köveket, forró vizet, tüzes üszköket és méhvel teli kasokat a' bástyák felé rohanó austriai hadnépre. Az ostrom hosszas tartóssága és minden segedelem elmaradása kénytelenité őket a' vár feladására; a' nemes herczeg pedig illy maroknyi ellenfelének hős viselete iránt azzal bizonyitá-be tiszteletét, hogy a' várbeli fegyvereseknek, és hős asszonyoknak fegyvereikkel, 's málhájokkal (Gepäck) együtt szabad elmenetelt engedett.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Georgiai vad-gesztenye. *) A' georgiai különös, 's europai növényektől sorban különböző planták között a' vadgesztenye fája az, melly a' mieinktől szembetünőleg különbözvén az europai utazók figyelmét nem kevessé vonja magára. A' vad-gesztenye fája itt nem emelkedik-fel magosan, mint Europában, hanem a' föld szinén cserjeként ágazik-el; szép levél-bokrétáji közül idomos távulságra tünnek-ki gyönyörű virágai, mellyek a' legszebb piros szinre hajolnak. Virágai koránt sem adóznak mind gyümölcsökkel; hanem egy egy bokron a' zöld lom-

*) Az Angolyoknál az itt leirtt gesztenyék Scarlet-Flowering neven ismeretesek.

bok között alig találtatik 2—3 hüvely, mellyeknek mindenikében ugyan annyi gesztenyét lelhetni bizonyos hártyákkal egymástól külön választva. Magok ezen gyümölcsök formájokra nézve igen megegyeznek a' mieinkkel. A' bokroknak gyökereit a' Georgiaiak akként használják, mint Európában a' szappant; t. i. azokat vizben megáztatván velek a' gyapot-neműket igen szépen tudják megtisztitani.

Fénhegyi Laura.

Repülő halak. Bennet ur Neusüdwalesben 's más egyebütt tett utazásának nem régen megjelent leirásában ellene mond Cuvier által állitott 's az Ichthyologiában nagy tekintetű ama véleménynek, hogy a' repülő hal melljén levő uszószárnyát használja a' repülésre, és hogy ezen uszószárny legfeljebb is csak arra volna alkalmas, hogy a' halat levegőbe emelje, de korán sem, hogy abban fen is tarthassa. A' halak tulajdonképi evezőül a' farkat használják, az uszószárnyak csak az irányt, valamint a' kormány-lapát, segitik-elő. A' madaraknál egészen ellenkezőleg van: nálok a' szárnyak az evezők, 's a' fark a' kormány-lapát. — Az egyetlen haszon, mellyet a' repülő hal melljén levő uszószárnyából veszen — ugymond már most Bennet ur — abban áll, hogy azzal magát a' levegőben fentartsa; mert a' vizből ön ereje által emelkedik-fel, melly tulajdonsággal nem csak ezen faj, hanem még a' legnagyobb halak is, mint p. o. a' czethal, felvannak ruházva. A' leghosszabb idő, mellyben ő a' repülő halakat látta, 30 percz volt, 's a' legnagyobb tér, mellyet azok hátra hagytak, mintegy 200 angoly öl. A' repülésnek közönséges magossága 2—3 láb volt a' viz felülete felett; noha néha 14 láb magosságra is lehet látni illy halakat felrepülni.

Vampyr. Az ismeretes legujabb franczia utazó Orbigny, déli Amerikából adott igen érdekes tudósitásaiban, a' Vampyrról divatozó mondáról ujabb bizonyságul emliti, hogy ezen állat mind az embereknek mind az állatoknak vérét kiszivja. Közönségesen áldozatjának nyakára vagy hátára ül, hogy ez őt olly könnyen magáról le ne rázhassa. A' Vampyrok olly vér-vágyakodók, hogy ama tájékban csak szunyog-háló által lehet mentt tőlek az ember.

KÜLÖNFÉLE.

Phocion. A' hálátlan Athénaiak halálra itélték ama győzhetlen nagy vezéröket Phociont. Midőn a' méreggel tele poharat kezeibe vette, hogy azt megigya, egy jó barátja kérdezé tőle: mit izenne fijának, ki akkor az ellenségen diadalmaskodott. „Azt izenem (felele Phocion), hogy soha ezen igaztalanságról, mellyel nekem a' hálátlan tanács éltemet veszi-el, meg ne emlékezzék, 's azt valaha meg ne boszúlja, ha mindjárt hatalmában lenne is; mert fiam többel tartozik a' hazának, mint atyjának.“

S. Karolina.

Jó polgár. Paedaret egy előkelő Lacedaemoni a' három százasok tanácsánál hivatalt kerese. Midőn látná, hogy onnan kirekeszteték, haza mentében örömmel kiálta-fel: „hála a' halhatatlan isteneknek, hogy annyi ember találkozott Spartában, kiknek sokkal nagyobb érdemeik vannak az enyimeknél, hogysem reám szükségök lenne.

Z. Leopoldina.

JELESMONDÁS.

Szépség.

A' test pompás szépségei
Idővel mind romlandók,
Csak a' lélek kellemei
Mind halálig állandók.

Ó szép! ki csak tetemeddel
Gondolsz ifjúságodban,
Majd ha nem birsz szépségeddel
Mit élsz hervadt korodban?

A' szerelem boldogsága
Az életnek vidámsága
Csak hozzátok marad hiv
Magos lélek, érző szív!

Kisfaludy Sándor.

Szív. Agyvelő. Mint a' szív csak kölcsönös szivbeli gerjedelem 's vonzódás által tárul-ki a' szerelem mennyei érzetére: ugy az agyvelő is csak agyvelő által emelkedhetik lépcsőnként olly erőre, melly gyakran, bár villámként, az agyagba szorult halhatlan lelket teljes fényében tünteti előnkbe.

Gr. Széchenyi István után S. Karolina.

Boldog, ki a' bal sors elől csendes lelkében menedéket lel. Nyugodtan tekint ő a' fölötte tolongó zordon fellegekre, 's neki még a' körülte csapkodó menykövek villogása is mosolygó kegyelem.

L....cs Amalia.

Hasonlatosság, Szerelem és barátság közt az a' különség, mi a' föld és menny között. A' föld idővel semmivé lesz; igy a' szerelem is mulandó: ellenben a' szent és igaz barátság örökké tart.

Z. Leopoldina. *)

Szórejtvény.

Mindenkit egő lángom felhevit,
A' bölcs előttem ránczos homlokát
Vidám mosolylyal váltván lángra gyúl.
A' harcz fijának, bár millyen kemény,
Ha én hevítem, lágyul keble. — Én
Béket tenyésztek, 's gyakran harcz-vihart
Hordott imádóm; — példát Trója tett.
A' szüzleány, ha keblét égetem,
Vonzalma éled; a' férj szíve gyúl,
Ha ívem őtet szívén sebheti.
A' vén erében érttem láng lobog,
'S nincs olly halandó, bár milly vad, 's kevély,
Ki nagy hatalmam széjjel tipraná. —
Fordits-meg, és igy vissza mond nevem,
'S hajdant urának nézett a' világ,
'S hirem jelenleg sem nyert vég-homályt.

Miskoltzy István.

Előbbi rejtvény: vasárnap.

*) Folyóiratunk szép pártfogónéjinak ezen egyike közleményeit következő általunk nagyra becsült díszes levelével koszorúzá, mellyet saját ohajtása következményében közlünk. — „Minden a' kedves magyar hazát forrón szerető szív uraságodnak ama fáradhatlan szorgalmáért hálával tartozik, mellynél fogva kegyed a' belletristicát Regélő 's Honművész folyóiratai által olly hatólag előmozditja. Én se mulaszthatom-el ez iránti részvétemet, 's örömemet uraságodnak előterjeszteni, 's egy uttal némelly csekélységeket küldeni. Ne tessék azokat megvetni, noha talán egyikét vagy másikát el is hibáztam. Végtelenül lekötelezettnek érzeném magamat, ha ebbeli itéletemet nyomtatás által a' t. olvasó közönséggel közleni sziveskednék. Ha azonban az meg nem történhetnek, legalább reménylem, hogy e' mellékelt csekélységeket a' Regélőben olvasni fogom. Tisztelettel maradván — szolgálója — Z. Leopoldina."

Szerkezi Kothkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

2.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap januarius 4kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' boszúállás. *(Folytatás.)*

„Mond-meg az igazat Móritz — mondá most az anya — nyilt vallomás a' lelket könnyiti, de a' hazugság terheli.“

Móritz nénjére tekintett, mintegy tanácsot kérve tőle. Róza biztatólag tekinte reá, 's ő már készen volt mindent megvallani, midőn a' bizodalmas közleményt egy különös látogatás szakasztá félbe. Egy törpe öreg asszony lépett most a' hajlékba. Teste felette meg vala görbülve, keze pedig kis mankóval támogatá magát; még is ugy látszott, hogy tagjai erejét egész épségben birja, mert jó forma sebességgel közeledék a' tüzhely felé. Feje annyira meghajlott, hogy csak szemeinek szegletéből tekinthetett valakire. Arcza mély barázdákat mutatott; arcz-szine szürke volt. Rövid köpönyeg takará vállait, 's fején szalma kalapot viselt, mellyet füle mellett lekötött. Az egész alaknak valami vissza taszitó, 's borzasztó tekintete volt.

„El onnét helyemről — mond belépve az öreg Eszter — mert igy hivták — helyet nekem; no 's meg lesz hamar?“

Daniel lassan, 's kedvetlenül oda hagyá helyét.

„Hohó! — vigyorga az öreg, miután helyet foglalt — az ördög ma megint játékát üzi.“

„Gondolja-meg kegyelmed, milly nap van ma, 's ne beszéljen olly pajzánul“ inté a' ház asszonya.

„Milly nap? Halottak napja; igen is jól tudom; — viszonzá a' különös vendég — ma minden bünös lelkek, mellyek e' világon roszat cselekedtek, a' földre vissza-térnek. Átok ezen éjre! — ez éjjel se békem, se nyugtom; a' nyugtalan lelkek minden felé elállják utamat, 's üres szemeikkel merednek reám. Hah! már ismét itt áll; itt köztem, és a' tüz között, nézzék csak kegyelmetek, John Wilson.“

„Kit gondol kegyelmed, kit?“ kérdé Móritz.

„Az hozzád nem tartozik; az csak engem illet; én ollyakat látok, miket senki más; az az én átkom! — Mondom neked, a'

bünös lelkek ma elhagyják sirjaikat, 's engem nyomról nyomra kisértenek.“

„De mi köze van kelmednek John Wilsonnal?“ kérdezősködék Móritz tovább.

„Mi közöm van? Ismered ama helyet, hol meggyilkoltatott? Este holdvilágnál igen könnyen reá lehet találni. Éppen most mentem-el mellette, midőn ide jöttem; mióta ott halva találták, semmi féle eső se volt képes a' vért elmosni; a' falra pedig vérével egy kereszt festetett.“

„Tovább, tovább!“ szavába esék Móritz.

„És ott találtam Wilson lelkét. Az pedig engem nyomról nyomra követett, egész idáig — 's ime itt áll köztem, és a' tüz között.“

Az öregnek ezen különös szavai az egész háznépre kellemetlenül hatottak; de a' nyugtalan érzés még se mutatkozék mindegyiken egyformán. Mistress Brady ajtatosan vete keresztet magára. A' házi ur szánakodva tekinte a' szegény tébolyodottra; éppen ezt tevé Róza is; a' két fiatalabb testvér pedig szorosan karolá-át egymást. Dunkan szeméből hasonlóképp szánakodó részvétel beszélt; de Móritz hirtelen felugrott, 's ama hely felé meredt, hol Wilson lelkének állnia kellett volna.

„El veled, el! — kezdé Eszter ujra. — Az éjjel még találkozunk, ha kivánod; de itt most hagyj békét. — Végre elmegy még is! — Átok, átok reá!“

„Eszter; én tüzhelyemnél, 's annál inkább pedig e' szent napon sem illy beszédeket, sem illy átkozódást nem akarok hallani,“ szóla Randal Brady nyájas, de még is határozó hangon.

„És valóban látta volna kegyelmed Wilson lelkét?“ kérdé Móritz nyugtalanul.

Eszter nem leggyengédebben Móritzot vállba üté mankó-botjával, mondván: „Érzed-e ezt? — Valamint itt mankómat érzed, olly igaz, hogy láttam őt, 's bizonyosan nem utójára.“ Erre az öreg rögtön megfordult, 's a' szobát elhagyá.

Jó darab ideig tartott, mig a' kellemetlenség, mellyet az öregnek megjelenése okozott, a' kis háznép köréből elszéledt. Végre az apa ujra elkezdé: „Móritz! Mi előtt Eszter asszony bejött, kérdeztelek, valljon igaz volna-e, hogy te éjente a' házat elhagyod tudtom, és engedelmem nélkül.„

„Nincs forróbb kivánságom, mint valamelly lelket láthatni, 's vele beszélni.“

„Te tehát valóban elhagytad a' házat éjjel?“

„Igen is atyám.“

„Sokszor Móritz? valld-meg az igazat.“

„Elég gyakran.“

„Vigyázz jól arra, mit mondani fogok, Móritz! Nagy balgatagság az tőled, hogy elmédet efféle vad képzelődésekkel tüzeled-fel; én a' történttekért semmi szemrehányást nem teszek, de a' jövendőre nézve intelek. Mondtam ugyan az előbb, hogy a' lelkek mejelenhetését éppen tagadni nem akarom; de ötven illy esetnél bizonyára negyvenkilenczszer a' képzelgés és félelem játsza a' fő szerepet.“

Móritz erre valamit felelni akart; de az apa hallgatást parancsolt, 's még hozzá tevé: „Eddig csak magad viseletének balgatagságát mutattam-meg; de te házamat éjjel tudtom nélkül elhagytad. Nem egy ember tette-ki már magát illy cselekvések által a' legnagyobb kellemetlenségeknek; mert egy lélek még nem a' legveszedelmesb dolog, mi az embert éjjel érheti. Tolvajok, iszákosok, gonosztevők, és zsiványok szoktak éjente kóborolni. Ezek igen is jól tudják, hogy tetteik a' napvilágot utálják, 's ugy azon időt választják magoknak, mellyben más becsületes ember enyhitő álomban szendereg, mire is az Isten az éjt teremtette. Móritz! a' becsületes ember éjjel otthon marad, 's én neked: ezzel keményen megtiltom, hogy házamat illy illetlen órákban el ne hagyd. Isten veled; Isten mindnyájatokkal.“ Ezzel felkelt zsellyeszékéről, 's háló kamrájába voná magát.

Midőn most mindnyájan az ő példáját követnék, William Dunkan a' nyájas Rózához közeledék. „Kedves Rózám! — monda — holnap el kell mennem.“ — Róza ijedten tekinte reá.

„Te el akarsz engem hagyni kedves William? foglalatosságid vannak?“

„Ugy van kedvesem; egy darab telket kell kimérnem tizen két mértföldre innét; ott nem fogok olly könnyen dolgozni, mint itt, mert ott nem láthatlak téged minden este; karjaid, 's mosolygásod nem fognak ott idvezelni.“

„Valóban nagyon fogjuk hijjadat érezni valamennyin.“

„Édes Rózám! én sokkal jobban szeretlek, hogysem egy hétnél tovább elmaradhassak! — monda William nyájason, — ha Istennek ugy tetszik, minden vasárnapon hozzátok jövendek. De mond-meg nekem édesem! szeretsz-e te is engem igazán ugy egészen szivből?“

Róza gyengéden áttevé karjait amannak vállain, 's „perelni tudnék — ugy mond — illy kérdésed végett. — Midőn mind ketten tisztes apánk előtt térdepeltünk, 's ő mindkettőnkre az Isten áldását kéré, azt mondá hozzám: „Róza! a' gondolat engem örömmel tölt-el, hogy te magadnak a' jó Williamot választottad, 's én neked sok szerencsét kivánok a' becsületes ifiúval.“ — Édes

apám mondta ezt; édes anyám pedig karjai közé szoritott; — és te még is kérdezheted, hogy szeretlek-e?"

William őt forrón karjaiba szoritá, 's Rózától kisérve a' házat elhagyá. Róza mind addig állott az ajtóban, mig csak a' fényes holdvilágban kedvesének alakját láthatta; azután bezárá ajtaját, a' nehéz závort (Riegel) reá tolá, 's elvégezvén esti imádságát, nyugodt szivvel alunni ment.

Az öreg Eszternek regéje, hogy Willson lelke nem találhat nyugodalmat, többektől bizonyittatott. Luke Branigan, egy kalapgyáros, ki a' vásárokra is eljárt, egy igen csinos kis fekete lovat birt. Portékájit valamelly nagy ládába szokta rakni; ezt kocsijára tevé, reá ült, 's ekkor elég volt az okos lovat csak az országutra vezetni, 's az a' további utat maga folytatta. Sőt a' kalapos azt is bizonyitá, hogy lova a' napokat, mellyeken a' vásárok körül belől esnek, szintugy tudná, mint ő maga; szóval ő lovában a' legnagyobb bizodalmát helyeztette.

A' jó ember mindenek előtt az álmot szerette, 's járkálásnak nem volt barátja. Reggel ágyából mindjárt műhelyébe, este műhelyéből ágyába lépett; 's ha nap közben megeshetett a' nélkül, hogy a' jó hitestárs eszre nem vette, nem késett soha is ezen kedves foglalatosságának magát alá vetni. Csak egy szeme volt, 's egyik szomszédja azért reá azon megjegyzést tette, hogy vagyonát a' kalapos egyedül csak egy-szeműségének köszönheti; mert ha két szeme volna alvásra, bizonyosan egész nap és egész éjjel szundikálna.

Ha tehát kalaposunk valahova vásárra kocsikázott, teljes bizodalma levén lovának okosságában, szüntelen aludt; 's valóban a' ló is mindig helyre vitte, akár holdvilágos, akár setét volt az est, sőt a' szemes állat mindenhol a' legrövidebb utat választotta.

November hónap első napjaiban egykor Luke Branigan a' vásárról haza felé menvén a' ló éppen azon keskeny völgyet választá hazamenetelre, mellyben John Wilson meggyilkoltatott; mert ez volt a' legrövidebb ut. A' ló hirtelen megállván elkezdett horkolni. Branigan erre felébredt, 's keresztet hányva magára, kiálta: „Isten legyen nekem irgalmas, és szegény jó lovamnak," mert iszonyodással vette eszre, hogy a' véres keresztnél van, melly a' gyilkolás helyét jegyzé.

„Vissza lovacskám, vissza!" sugá most lovának; de a' ló mintegy leszegezve állott, 's még inkább horkolt. Ekkor bátorságot vön Branigan, 's éppen leszállni akart, hogy a' lovat visszaterelje; de a' rettegett kisértet e' pillanatban olly közel hozzá suhant-el, hogy szinte testéhez ért, 's üreges szemeivel merőn nézett szemébe. — Mihelyt a' kisértet eltünt, a' ló haza koczogott. — Alig hallotta Mistress Branigan férjének megérkeztét, elejébe sietett, de iszonyod-

va látá, hogy az magán kivül feküdt a' kocsiban. Végre felüdült, 's az egész dolgot a' maga iszonyatosságában elbeszélte.

Ugyan illy forma eset történt szomszédjával a' kovácscsal is. Ez egykor valamelly szabónak kiséretében későn este tért haza a' korcsmából; éppen elérték ama szük sikátor nyilását, hol John Wilson meggyilkoltatott, midőn a' szabó társát lebeszélni akará, hogy ezen gyanús helyen illy későn keresztül ne menjenek. A' kovács nevetett, 's amazt nyúlszivűnek gunyolá; a' szabó más uton ment. De midőn a' kovács sokáig nem jött volna haza, felesége a' késedelmet már megunván éppen az ajtóba lépett, hogy a' szabótól ura hollétét megkérdezze, midőn ez halaványon berohan, 's beszéli, hogy Wilson lelkét látta légyen. *(Folytatás következik.)*

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Czesznek vára.

A' tisztes régiség mohai alatt szendergő omladványok mellett csak elreppenni, — eme legszentebb ősi oltárok romjai, gyász-halmai, elporlott ékei mellett elmenni, — és vissza nem tekinteni, meg nem állapodni, eredeti körét nem nyomozni igen nagy káros és nemzeti feledés! — Cseznek — melly minden átmenő vándornak ezt nyögi: „állapodj!“ — Pápától 4, Veszprémtől 3 mértföldnyire rémitő kősziklán, Zsigmond fejedelmünk országlásakor, 1314. évben Gara Miklós által emeltetett; — mint ezt a' kapu feletti felirás ekkép bizonyitja: Sub Serenissimo Principe Sigismundo Rege Arx haec invincibilis exstructa est. — 1514-ben (magva szakadván Gara hősünknek) Ulászló azt ama minden Magyarnál hálás emlékü tudósunknak Verbőczy Istvánnak ajándékozá. 1542-ben Verbőczy örökösei kihalván I-ső Ferdinand koronásunk Pápával, Ugoddal, Simontornyával Török István bajnokunknak adá. — 1600-ban a' történetek könyveinek homálya végett nem tudatik kiről (az bizonyos, hogy ollyanról, ki török rabságból leendő kiváltság végett eladá) szálla Esterházy Dánielra; — melly idő óta ezen grófi ág örökös ura e' várnak, 's földjének. — Jeles itt ama hármas tág üreg, melly nyugotról kezdve egész vár alatt rengetegesen elterjed. — Most vég-romladékán repedez a' magyar sziv. Erre, 's több véd-váraink gyász omladványaira alkalmazható Kisfaludy Sándorunknak eme mondása:

A' nemzeti lelkességnek,
Erőnek, és tehetségnek,
Ezen roppant hajléki,
Most a' szelek játéki.

Csernyánszky.

INNEPLÉS.

Sabon, vagy a' Tatárok tavaszi innepe.

A' Tatároknál majus elseje igen nevezetes innep. Számos familiák beaggatott kocsikon tódulnak a' viritó ligetbe, melly Kasantól délkelet felé nehány verstnyire egy dombon fekszik. Ott kiki leheveredik a' zöld pázsitra, 's a' magával hozott étkekből lakozik. Az asszonyok észrevétetlen és lopva kacsintanak innét a' mindjárt domb alatt elterülő zöld sikságra, hol a' férjfiak viaskodnak és lóversenyt tartanak nagy számú néző közönség jelenlétében. A' nagy lármának és zajgásnak ellenére is nehány fülemile csattog a' bokrokban, mintha az emberek zajgásával mit se gondolnának. Ebéd után gyalog, lovag, és kocsin ezer meg ezeren tódulnak-ki; négy óra felé a' „tatár-viaskodás" kezdődik. Valamelly nagy tér-hely ki van tüzve karókkal, és kötelekkel körülövezve. Két viaskodó kiáll, mindegyiken egy-egy shawl, ugy mint azt kaftányaik felett hordozni szokják; ezzel kiki ellenfelének csipelyét körül burkolja; 's ha kiki a' shawlt igy két kezeivel jól megragadta, azon törekszik, hogy ellenfelét lábáról leejtse. Ezen viadal nehéz lehet, és sok erőbe kerülhet, de a' felettébbi megerőtetés jelei az arczon, a' két előre hajlott 's egymáshoz támasztott test, melly mintegy kétfejű csudaszülemény ide-oda tántorog, mind ezek, mondám, nyomorú tekintetet adnak. Ki társát a' földre teriti, 's felette magát megtarthatja, az egy darab selymet vagy posztót nyer, p. o. sipkára, vagy felesége számára 's a' t. Ezen dijakat nehány gazdag kereskedők osztogatják, hogy mindenféle megmaradt 's el nem adható maradék-portékájikat földijeik közt elosztogatván, azokkal magoknak még néminemű tekintetet szerezzenek. Ezen viaskodás, ha ugyan annak lehet nevezni, egészen alkonyatig tart, mig az alatt markotánosnék 's egyéb árosok étellel és itallal járnak körül a' nézőket enyhiteni. Ha a' nap olly magosan áll a' látkörön, mint valamelly közép nagyságú fa, nehány öregebb Tatárok vissza vonják magokat. Az én barátom, — mond a' tudósító — mihelyt ezt eszre vevé, legott inte nekem, 's mi a' tisztes öregeket követtük. Valamelly délre elnyuló bokrosba mentek, hol minden csendes vala. Az apák száma tizenkettő volt. Most mindnyájan sorba állottak, 's ismételve a' földre borulva végezék imádságukat. Ha már a' nap egészen leszállt a' látkör szélére, akkor a' viaskodás megszünik, 's a' nagy sikságon most egy elláthatlan utsza képződik a' népségből. Három verstnyire a' felállitott czéltól állnak a' pályázó lovak; jel adatik, 's a' sovány lovak végre elérkeznek, boszonkodva, hogy őket versenyzőknek tartották. Meglehet, hogy déli Ázsiában a' tatár lovak tüzesebbek és szebbek; de az itteniek felette silány képzetet nyujtanak a' tatár lovakról. Csak gyermekek ültek a' lovakon. Egy fehér ingbe öltözött tatár ifjoncz ért legelőszer sovány, hosszú nyakú szürkéjével a' czélhoz, 's nehány darabka selymet és posztót nyert jutalmul. Valamelly nevezetes perzsa törpe (Zwerg), kit a' főkormányzó Tiflisből hozott magával, nemzeti ruhájába öltözve igen ügyesen lovaglott velek, de éppen olly vastag lova volt mint a' többinek sovány. A' néptömeg most seregesen haza készült; majd a' város felé tengeri hullámokként tódult, 's az innepnek vége szakadt.

KÜLÖNFÉLE.

Kidderminsteri követ. A' Worcester-Journal következőt emlit. Godson ur parlamenti követ september 5-kén érkezett meg Kidderminsterbe, és szombaton, 's vasárnapon barátjainak látogatását fogadta-el. Hétfőn megbizottjainak fényes ebédet adott, 's este mintegy 2,500 asszonyi tisztelőjit vendégelte-meg 65 e' czélra nyitott házban theával és pogácsákkal. Ezek közül azután 27 házban táncz-mulatság volt, mellyekben az asszonyok egész reggelig keringtek. Godson ur esti 6 órától kezdve reggel 3 óráig a' 65 házat meglátogatá, 's mind a' 27-ben a' contre-tánczot eljárta, 47 házban pedig szép megbizónéji (Committensei) által borostyán-koszorús diadal-székben vitetett fel alá, és mind össze 2160 csókot kapott az asszonyi ajkakról. — Ki nem kivánna kidderminsteri követ lenni?

Indus buvárok. Taylor britt hadnagy következő tudósitást ad a' buvárokról Dekkanban. — Ő (a' hadnagy), midőn valamelly tóban megfördött volna, drága gyémánt-gyürűjét belé ejté. Tanácslák ekkor neki, hogy hozasson buvárokat, a' mit meg is tett, 's ámbár reménye kevés volt gyürűjét valaha megkaphatni, még is hét órai fáradozás után a' buvárok neki elő hozák a' gyürűt. Ezen buvárok elnöke Indiának e' részében a' leghiresebb buvároknak volt egyike. Jobb kezén valamelly szép kapcsot viselt, mellyet neki Peischwa Badschi Rao ajándékozott, kinek egy drága smaragdot hozott-ki Tapti folyóból. Ez bizonyossá tevé a' hadnagyot, hogy ámbár mestersége fáradságos, és veszedelmes volna is, de azt mindig jónak találta. — A' mód, mellyel ezen emberek munkához fogtak, következő. Ketten váltogatva mindig lemerültek, mig a' harmadik ülve maradt a' parton. A' két lebukók valamelly gömbölyű, mintegy 7 hüvelyk mély és $2\frac{1}{2}$ láb körületű, fa-edénynyel merülnek-le a' kijelelt helyre, 's azon edénynyel annyi homokot és iszapot hoznak-fel, mennyi belé fér, mellyet azután a' parton kiüresitnek, 's ott a' harmadik szorgalmasan megvizsgálja, ha a' kérdéses tárgy nem talalkozik-e benne. Ha a' helyet nekik jól kijegyzik, ugy a' sikerülésre csaknem bizonyosan lehet számolni. Többnyire $1\frac{1}{2}$ perczig maradnak viz alatt, 's ha ez mély, tovább is. A' dij a' sikertől függ; közönséges árszabály a' tárgynak egy harmada, ha tudniillik megtalálják; 's akkor a' jutalmat mind a' hárman felosztják magok között.

Halottak feltámadása. Londonban nem régen következő eset adta magát elő, melly ismételt bizonyságul szolgálhat, mennyire legyen az elővigyázat szükséges a' halottak eltemetésére nézve. Benson Tamás nevű liberia-szalag készitőnek, a' király utszában, felesége reggel hirtelen megbetegedett, 's nem sokára, mint látszott, meg is halt; már a' halott temetésre készitették. De ime következett este 9 és 10 óra közt, midőn már a' halotti biztos az eltemetési parancsot elhozta, Benson asszony, ki 30 óráig feküdt merevény-kórban (Starrkrampf), háznépének nagy csudálkozására és rémülésére a' lépcsőkön lefelé jő. Még is a' borzasztó veszedelemnek, mellyben forgott, hallása őt annyira megrázkodtatá, hogy csak kevés reménység van életéhez.

Érdemes bünhödés. Legrégibb időktől fogva uralkodik Perigourdban, valamint Auvergne-ban is (franczia országban) azon szokás, hogy ama férjfi, ki magát meg hagyja verni feleségétől, szamárra kény-

telenittetik ülni, 's ugy azután barátjaitól az egész városban fel alá vezettetik. Ha ő ezt tenni vonakodik, más ül helyette a' szamárra, de ez egy táblát visel melljén, mellyre nagy betűkkel reá van irva azon férjfinak, ki feleségétől magát meg hagyta verni, neve, mestersége és lakása.

Bor-halál. Heilbronnból irják, hogy az uj bor már is áldozatokat kért. Bizonyos mesterlegény egyik vasárnapon fogadott, hogy képes volna 16 itsze 1834-ki bort meginni; de fogadását elveszté, minthogy már nyolczadik itsze után a' benne felforrt must által megfulladt. — Waldkirchban egy másik 20 itszét ivott, 's a' reá következett éjjel szét-pattant.

Bor-mennyiség. Yvetorban (franczia országban) nem régen valamelly tüzveszélyt a' viz szüke miatt almaborral oltottak-el.

Esterházy herczeg birtoka. Külföldi lapok szerint Esterházy herczegnek jövedelme két millio forintra megy ezüstben esztendőnként; nemzetségi kötelezvényei tizen nyolcz millio forintra mondatnak. A' herczeg legszebb 's leggazdagabb jövedelmű jószágokat bir magyar országban. Juhainak száma mintegy három millióra terjed, mellyek neki esztendőn által 40—50,000 mázsa gyapjút szolgáltatnak.

JELESMONDÁS.

Mulandóság.

Változat átka alatt nyög minden földi teremtmény
Lassu szokás egyedül ellene védpaizsunk.
Kisfaludy Kár. után S. Sarolta.

Természeti tulajdonságok. A' természet erőszakot nem szenved, 's a' mesterség csak azon tulajdonságokat mivelheti-ki bennünk, mellyeket a' természettől belénk plántálva talál. Fáy.

A' féltékenység bizonyos tekintetben eszes és igazságos indulat, mert czélja az, hogy annak, mi mienk, birtokában maradhassunk, vagy azt mienknek tartsuk. — Az irigység azon neme a' dühödtségig ment őrültségnek, melly nem türheti, hogy más boldog.
Rochefoucauld.

Aphorismák Erdélyből. Az emberi szivnek több rétegei vannak, mint a' levegőnek; csakhogy nem olly könnyen kiterjeszthető.

Háladatosságnak nem beszélés, hanem cselekvés a' dolga.

Házasodni akarásra szeretet, erre pedig tisztelet szükséges; mert Hymen, az erőtlen gyermek, könnyen eldül, ha őt tisztelet és szeretet két felől nem támogatják. iffj. Thoroczkay László.

Szórejtvény.

A' Görögnek hajdanában
Voltam ékes lakhelye;
Fényemet míg a' kaján sors
Kénye nem tiporta-le.

Hagyd-ki főmet, 's így egészre
Ifju lányka jól tekints;
Mert virító életednek
Ennél szebb virága sincs.
P. Szőkedencsről.

Előbbi rejtvény: Amor — Roma.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

3.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön januarius 8kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' boszúállás. *(Folytatás.)*

Ezen két esetnek előadása most már, leginkább a' borbély által, a' városban elterjedett; mert ez pártfogójinak fájdalmait, mellyeket nekik tompa borotvája által szokott okozni, táplálatos mesékkel, 's kisértetes regékkel szokta megédesiteni; 's illyenkor, mint tudni lehet, a' hozzáadások, 's toldások soha se hibáztak, elannyira, hogy nem sokára az egész város tudósitva volt John Wilson kisértéséről. Brady Móritz már most igen is gyakran eljárt a' borbélyműhelybe, hogy a' kisértetről minél többet hallhasson. Képzelő tehetsége egészen azon gondolattal foglalatoskodott, hogy vajha valamikor egy kisértettel bátran szembe szálljon.

Apja őt azonban mindig figyelmes szemmel tartá; ábrándozó valója, 's vadon fellobbanó tekintete, valahányszor kisértetről volt szó, nem kerülé-el az apa figyelmét, 's azért ismételve megujitá tilalmát, hogy Móritz a' házat semmi nemű ürügy alatt el ne hagyná éjjelenként.

Ezen komoly tilalom éppen olly idő-pontban történt, midőn Móritz a' legnagyobb erőködéssel azon törte eszét, miképpen találkozhatnék legjobban a' kisértettel. A' legelső tilalmat, már régen elfeledte, 's ő már eltökélte magát még ugyan azon éjjel pontban 12 órakor a' lelket felkeresni, mellyen az ismételt tilalom történt. Az engedelmességhez régi szokottsága szivére köté ugyan, hogy apjának akaratja ellen ne cselekedjék; de még se teheté ezt olly készséggel, 's olly vidámon, mint az előtt. Nem merészelt ugyan ellenmondani; de midőn magányos szobájába magát visszahuzá, türhetlenség és neheztelés fogá-el lelkét.

Végtére aludni ment, de nem alhatott, noha körülötte minden legnagyobb csendben hallgatott; mert öcscse, kivel egy szobában aludt, már régen elszunnyadott. Móritz megfeledkezett róla, hogy a' gyertyát eloltsa, 's az koronként vad lánggal lobogott-fel. Végre elaludt; de csak hamar felriadt: „ki hivott engem, ki az?“ kiáltá. A' gyertya ezen pillanatban utójára vetett lobbot, 's a' kétséges

fénynél Móritz egy sápadt alakot láta, melly az ablakon által bemereszté szemeit. Móritz szemeit dörzsölé, 's mindent még tisztábban akart látni. „Ő még is ott van" kiálta az ágyból kiugorván. Ekkor a' gyertya elaludt, 's ő az ablakhoz botorkálván azt kilökte, de semmit se látott. „Ki kell mennem!" monda hevesen, 's ruháját keresé. Már szinte fel volt öltözve, midőn öcscse Daniel felébredt, 's őt kérdé, mit akarna. Ekkor eszébe jutott Móritznak az apa tilalma, 's ismét lefeküdt; de a' hajnal őt ébren, és szemeit az ablakra meresztve találta.

Kiki tudja, hogy valamelly tárgy utáni szomjas epekedést az emberben nem csak meg nem fojtanak a' gátok, hanem inkább nevelik azt; igy volt Móritznál is. A' szomjú-vágy Wilson lelkét láthatni minden órában nőttön nőtt; éjjel nem tudott aludni, hanem szüntelen az ablakra vigyázott, de egyik éj a' másik után következék, 's a' lélek még se jött. Végre egészen szenvedélylyé lett nála; magaviselete dühösködővé lön; se nyugta, se maradása nem volt. — Sok ide-oda gondolkozás után szinte meggyőződék róla, hogy egy valódi kereszténynek még kötelességében állna a' kisértetet felidézni, 's őt megkérdezni, mit kelljen tennie, hogy siri nyugodalmát megnyerhesse. Illy jámbor czél — gondolá magában — az ahoz használandó eszközöket 's az atyai tilalom megszegését is jóvá teszi.

Ellentállhatlan vonzódásától ösztönözve, 's látszató okok által cselekedetének büntelensége felől meggyőződve, egyik hideg novemberi éjszakán sebesen felöltözködék, 's kiosont, a' mint hitte öcscsétől észre nem vétetve. Lépései őt a' közel fekvő temetőhez vitték. Midőn annak kerítéséhez közelednék, egy nagy fekete kutya bukkant-fel előtte, melly iszonyú tüzes szemekkel meredezett az ifiúra. Móritz egy pillantatig visszatartoztatá lépéseit, de csak hamar felbátoritá magát, 's tovább haladt. A' kutya keresztül ugrá a' keritést, 's Móritz minden gondolkozás nélkül követte. Most a' sirok és sirköveknek közepette állott. Kevés ideig ide 's tova nézdegélt, valljon nem lát-e valami különöst; 's midőn semmit se vett észre, sebesen folytatá utját a' temetőnek másik vége felé, hol ama kikiáltott sikátor állott.

Ezen nem régiben olly elhiresedett sikátor egyik kül-városból a' másikba vezete különféle görbületekben, 's alig volt szélesebb öt lépésnél. Itt ott nehány magos fa állott, mellyek a' helynek komor tekintetet adának.

Midőn Móritz sebes lépésekkel a' puszta helyhez érne, eszrevevé, hogy ama megjegyzett helyhez már csak nehány lépésnyire volna, hol John Wilson meggyilkoltatott. A' hold fogytában volt, de még elég magosan állott a' felhőtlen égen, 's megvilágositá a' szük

közet, és a' vérrel jegyzett keresztet; 's igy Eszter se hazudott, midőn azt mondá, hogy a' sikátornak másik oldalán még a' gyilkolásnak nyomai, t. i. több vércseppek, látszatnak.

Midőn Móritz e' helyre lépett volt, miden bátorsága mellett is valamelly irtózás fogta-el valóját. Azonban csak hamar ott állott a' gonoszságnak rémletes tanúkövénél. Még nem nézett a' falra, midőn hirtelen egy felől észre veszi, hogy a' lecsüggő fák közt a' legkisebb zörej nélkül valami mozog. Ő hirtelen oda szökik, 's tisztán látja, hogy az valami emberi alak volna.

Ekkor hideg borzadás futott végig az ifiúnak testén; lekapá kalapját fejéről, 's keresztet vetvén magára hangosan a' szentháromság nevét emlité. Erre az alak lassanként felemelé eddig lesütött fejét; Móritz világosan megismeré benne John Wilson vonásait, halványyon ugyan és elváltozva, de még is eléggé ismerhetőleg. Móritz ujra borsódzék az alaknak rá szegezett hideg, meredt tekintetétől. De csak hamar visszakerült előbbi bátorsága; vad elszánás fogá-el valóját, 's hathatós szóval kérdé: „A' szentháromság egy Isten nevében parancsolom neked, mond-meg nekem, ki vagy?“ — Rövid szünet következék erre; végre az alak tompa szóval mondá: „Én lelke vagyok az itt meggyilkoltatott szerencsétlennek.“

„Tehát szólj, szólj, mi nyugtalanit téged?“

„Ezért senki se kérdezett engem eddigelé — viszonza tompán a' lélek — a' halottakat kérdeni kell, ha azt akarjuk, hogy szóljanak.“

„Azt tudom — monda Móritz merészen — szólj tehát, szerezhetek-e neked nyugodalmat?“

„Szerezhetsz, ha bátorságod elég van hozzá.“

„Bátorságomon nem fog mulni — felele az ifiú — a' mi nem vétkes, mindent megteszek érted, ha egyébként a' keresztény ember megteheti.“

„Tehát jól vigyázz! — mondá az alak, mig az alatt, mint Móritznak tetszék, óriási magosságra nevekedék. — A' legközelebbi éjjel pontban 12 órakor menj-el a' sz. János apátság temetőjébe; ott tulajdon siromnál fogsz engem megtalálni. Ne mulasd-el, hogy el ne jöjj, vagy megbánod kivánciságodat.“

Ezen utósó szavak olly rémitő hangon mondattak, hogy Móritz ujra felborzadt, 's akaratlanul szemeit lesütötte; de midőn ismét felteki ntett, már az alak eltünt.

Mozdulatlan állt itt Móritz egy pillanatig; majd azután összeszedé magát, 's a' kisértetet nyomozá, de sehol nyomára nem akadt. Végre ismét a' nélkül, hogy észrevétetett volna, hajlékában volt, de az álom szemeit kerülte: „a' legközelebbi este pontban 12 órakor“ ezen szók csendültek mindig fülében és keble belsejében.

Noha a' következett napon lélekismerete szemére veté engedetlenségét; 's noha vonakodott apjának tekintetével találkozni, még sem állhatott ellene, hogy éjjeli kalandjáról lemondjon. Mintegy varázs-erőtől érzé magát oda vonatni, 's ide járultak az alaknak végszavai is: „El ne mulass jönni, vagy megbánod kíváncsiságodat.“ — Már tovább ment a' dologban, hogysem vissza léphetett volna. Minél inkább setétedett, annál nagyobb lön háborgása, 's midőn végre a' csendes est minden élőkre alá szállott, akkor ellenállhatlan erőszakkal unszolá őt, hogy lakját elhagyja, és valóban már éjfél előtt a' megrendelt helyen volt.

Az idő megváltozott; setét novemberi est vala. Az eső szakadva hullott; a' szél süvöltve fütyült az apátság omladékai között, 's a' lehullott sárga faleveleket zörögve kavará-fel. Nem messze egy sebes árviz zuhogott, 's bevégzé a' rémitő jelenetet.

Móritz nagy megindulásban állott, 's legnagyobb várakozással a' történendőkkel szemközt. Szeme vizsgálodva járt az éjen keresztül az omladozó romokon, és füle figyelmesen hallgatódzott, ha nem fogja-e valamelly zörej előre jelenteni annak jöttét, kire várakozék. Végre a' harang tompa ütésekkel az éjféli órát jelenté, Mindegyik kondulás visszahangzott Móritz szivében; megszámlálá az utósó ütést, 's ijedve össze borzadt, mert ezen ütést a' régi épületben függő harang viszhangzá, melly, mint a' monda tartá, csak akkor kondult-meg, midőn a' sirjaikból kikelő lelkeket idvezli; ezen hang, az ifiúnak erős meggyőződése szerint, emberi kéz által nem származott.

Alig hangzék-el az utósó harang-ütés, midőn Móritz az omladékon belül nevén hallá magát hivatni, 's mint tetszett, ugyan azon szóejtés vala, melly őt a' mult éjjel ide idézé.

„Itt vagyok!“ mondá Móritz merészen.

„Lépj-be az apátságba!“ folytatá a' láttatlan.

Móritz minden bátorságát összeszedé, 's az alacson félig omlott, és tüskékkel benőtt ajtón belépett, de a' kisértetet nem láthatta.

„Én hivásodra megjelentem, 's kiváncsi vagyok kivánságidat hallani“ mondá végre hangos szóval.

„Lépj a' prior sirjára“ parancsolá a' láttatlan.

Móritz iparkodott megtudni, honnét jő a' hang, de az üvöltöző szélvész zaja minden igyekezetét hasztalanná tevé. Igen jól tudta a' priornak sirját; mint gyermek nem egyszer játszott fölötte, sőt John Wilson is, kinek lelke most az ifiút ide idézé, részt vön ezen játékokban, 's nem ritkán ketten maradtak hátra, hogy az esti homályban a' régi sir fölé ülvén egymásnak borzasztó kisértetes meséket regéljenek.

Egy négyszegű, a' régi épület fala mellett álló emlék-szobor volt ez; oldalain az apostolok voltak kőből kifaragva; felül pedig élet-nagyságban egy papnak képszobra állott, kinek kezei melljére valának kúcsolva.

A' nagy setétség ellenére is megtalálta Móritz a' prior sirját.

„Itt vagy-e szavadat betölteni?“ kérdé ujra amaz.

„Itt vagyok, hogy neked nyugodalmat szerezzek, ha hatalmamban áll“ viszonza Móritz.

„A' halandónak, ki a' holtakat merészli megkérdezni, rettenthetlen szivének kell lenni, különben jaj neki!“

„Szivem nem ismer félelmet“ viszonzá a' bátor ifiú kevessé szorongva, mert a' láthatlannak szava fenyegető kezde lenni.

„A' halottnak titkát olly erősen kell megtartani, mint a' sir takarja romladozó csontjait. Jaj különben az árulónak!“

„Brady Móritz a' holtaknak engedelmeskedni fog.“

„Esküdj-meg, esküdj erre ezen siroknál.“

Móritz vonakodott.

„Esküdj, esküdj! vagy rettegj ezen éjtől.“

Ugy tetszett Móritznak, mintha ezen utósó szavakat a' falak ezerezve hangoznák vissza.

„Akarok esküdni“ monda kénytelenül.

„Tedd tehát kezedet a' prior fejére.“

Móritz a' kő után nyult, de a' helyett kezébe egy emberkoponya akadt. Visszaborzadt először, de csak hamar összeszedé magát, 's kezét ismét a' koponyára tevé.

„Tehát esküdj a' meggyilkoltatottnak lelkére.“

„Esküszöm“ monda Móritz.

„Tehát kövess engem“ lön a' válasz, 's egy alak hasonló ahhoz, mellyet Móritz John Wilson meggyilkoltatása helyén látott, suhant-ki az ajtóból a' temetőre. Móritz követé őt, és a' kisértet zaj 's nyomtalan lépésekkel sietett előtte a' temetőn keresztül egy közel fekvő utszába. *(Folytatás következik.)*

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Indiai szokások.

Indiában már régóta virágzik egy felekezet, melly magát különösen kitünteti az által, hogy szigorú élete módjában a' gazdaságot gyönyörűséget, 's halált is megveti. Ezek indiai nyelven Bramanok, vagy Brachmanoknak hivatnak; a' Görögök gymnosophistáknak nevezék, mert meztelen jártak. Nálok köz szokás, ha valaki éltét megunta, vagy beteg, azt önkényes megégetéssel kivégezni. — Sándor Indiában létekor tizet látott, kiket magához hivatván megaján-

dékozva ismét elküldött. Nem sokára egy Kalanus nevű megbetegedvén közülök, fa-máglyán magát megégette Sándor 's katonájinak szemökláttára. — Csakugyan némelly indiai népeknél szokásban volt az is, hogy meghalván férjeik, a' nők magokat eleven megégessék, de ez a' mai korban ritkábban történik már.

Egy szemmel látott tanú ezen önkényes megégetést igy irja-le. Midőn az indiai nő halála helyéhez közelit, bizonyos nyugodtság, és vidámság vonul-el egész valóján, 's azon gyanút gerjeszti, mintha az opium öntudatától fosztotta volna meg. Kisérete egy hosszas menet (processio), mit muzsika előz-meg. Több leányok énekelnek az áldozandó körül, ki igen fényesen van felöltözve; karja, keze, lába karkötőkkel, gyürűkkel, 's lánczokkal ékesitve; az egész menetet férjfi- és gyermek-csoport zárja-be. A' fűszerszámmal vegyitett fa-rakás készen áll a' parton; mihelyt ide ér az áldozat, megáll kissé, 's nézése inkább megvetést, mint megindulást jelent. Ezután ékességeit atyjafijainak, kik körülte vannak, átnyujtja, 's néma ölelés között tőlek bucsút véve a' máglyára (Scheiterhaufen) hág. Ekkor feje drága olajjal megkenetvén reá fekszik a' már meggyujtott máglyára, 's ott minden jaj nélkül megfulladva porrá ég.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Asphalt-tó. — Ezen tó közönségesen „holt tenger" név alatt ismeretes. Hossza mintegy 50, szélessége pedig 12—13 angol mértföldre megy. Az asphalt-tó éppen azon tájon ömlik-el, hol hajdan Zsodoma 's Gomorrah állottanak, mellyek Strabo szerint bizonyos földingás alkalmával kitörő tüz, vagy pedig a' „kénköves és tüz-eső" által tétettek semmivé. Nevezetes a' holt tenger azon gyantás, gyulékony (entzündlich) 's a' viz felületén lebegni szokott anyagról (Stoff), melly „asphalt" neven ismeretes. Az asphalt a' föld gyomrában rejtező tüznek melegétől megolvadva emelkedik-fel, 's e' közben a' viz hidegségétől megkeményedve, a' tó szinén öszve halmozódik.

Az ezen tóról különböző irók által elhintett babonás vélekedések magvai sokfelé reményt meghaladó aratással biztatnak; — ez okból ezen burjánok kiirtására nem czél ellen lesz megemliteni Dr. Clarkenak következő szavait:

„Balra olly közel tetszett hozzánk a' holt tenger, hogy mi azt rövid időn elérhetni véltük Még közelebbről szemünkbe ötlött a' nyugoti parton egy hegy, melly a' Vesuv csúcsához hasonlitott, 's tetején egy tisztán megkülönböztethető nyilást is lehetett rajta látni. A' távulság azonban sokkal nagyobb volt, mint előbb tetszett; mivel a' tárgyak nagysága (ezen pontról tekintve) sokkal közelebb tünteté azt előnkbe, mint valóban volt. A' levegő rendkivül tiszta és derült vala, de mi még se veheténk-ki itt semmi ollyas valami füst-felleget, mellyet némelly irók szerint ezen tóból szokott keletkezni, valamint a' szomszéd hegyekről sem. Körülte minden felemelő, 's nagyra mutat. Méltóságos környéke pontosan megegyezik a' környéki lakosok elbeszéllésével, kik

mindnyájan borzadva említik csalfa kecseit 's halálhozó erejét. Gyönyörű gyümölcsök teremnek, mint ők mondják, partjain; de mihelyt hozzájok ér az ember, azonnal porrá válnak 's hamuvá senyvednek. Így a' természet szépségeit a' csudákkal egybekötés vágya alkalmat nyujtott hamis megjegyzések formálására, és sok babonás képzetekre. De ma már lehet tudni, hogy ezen tó vize nem hogy élet-oltó erővel birna, sőt töméntelen halak ezreitől nyüzsög; hogy számtalan madarak nem hogy kigőzölgésétől habjai közt lelnék sirjokat, sőt éppen menedéket találnak itten ellenségeik ellen; hogy az itteni elhamuhodó gyümölcsök éppen olly nem természet feletti mutatványai az anya-természetnek, mint a' növények országának bár melyik része; hogy a' testek a' szerint süllyednek-el, vagy lebegnek-fen ezen tóban, mint a' melly irányban van a' testek specificai gravitása a' tó vizéhez; hogy körülte számtalan Arabok laknak, bár a' körülmények ma is ugy állnak, mint valaha, 's hogy végre ezen tó kigőzölgése koránt se vész-teljesebb, mint bár melly más tóé."

A' hajdan korban ezen tó ismeretesebb volt, mint ma. Azonban az ismeretek szomja 's a' korunkban felébredt utazási vágy azon ponton állnak, hogy a' föld ezen része se maradhat ujabbi szoros vizsgálat nélkül.

Fényhegyi Laura.

KÜLÖNFÉLE.

Regulus. Ama hires romai tanácsnok Regulus, ki Karthagót meghóditá, olly szegény ember volt, hogy minekutána ásóját, és kapáját ellopták, másokat nem szerezhetett. Ezt megértvén a' tanács, földjének miveltetését magára vállalta. Így tehát (Seneka szerint) a' köztársaság Regulusnak árendása lett. S. Karolina.

Más idők, más szokások. Madridban a' mult nyáron egy egész ezredet állitottak-fel csupán gyermekekből, kiknek legöregebbike nincs 12 esztendőn felül. Ezen bajusztalan katonaság a' város különféle részeiben ama szolgálatot végzi, mellyet előbb a' megnőtt katonaság cselekedett. Vasárnap, september 21-kén lehetett illy egy csapat gyermek-katonákat hadi rendben, tábori muzsikával és dobszóval a' főváros utszájiban fel alá járkálni. Ez előtt a' Spanyolok igen szerették gyermekeiket papruhába öltöztetni, most meg valamennyit katonává tennék.

Okos emberiség. Tudva van, hogy angol országban törvény hozatott azoknak megbüntetésére, kik valamelly állatot hijában elkinoznak. Így itéltetett minap Devonshire herczegné bizonyos pénzbeli büntetésre, mivel lovait minden szükség nélkül több óráig az esőben 's hidegben szenvedni hagyta. — Egy fiatal ember, ki ökrét kegyetlenséggel illeté, a' mult napokban két hónapi kemény büntetésre itéltetett; de a' vádlónak fő inditó oka eléggé nevezetes, hogy az itt közöltessék. A' vádló t. i. egy mészáros, a' hires Scales fija, azt állitá, hogy egy igy elkinozott ökör, midőn hizlalásra megvétetik, egy hónapnál tovább nem kövéredik semmit is, 's igy a' mészárosok megcsalattatnak, károsodnak.

Erő és ügyesség. Mr. S. Hils safron-woldeni mesterember az essexi grófságban nem régiben olly szokatlan es csudálkozásra méltó munkát vitt véghez, melly jelenkorunk legnevezetesbjei közé méltán

számittathatik. Ő t. i. arra vállalkozott, hogy két, négylábnyi körületű, hintó-kerekeket tengely nélkül egy mértföldnyire — egy nehéz, 16 hüvelykes, társzekér-kereket szinte egy mértföldnyire elhajtand, félmértföldnyire vissza fut, két mértföldet lovagol, 's több mint húsz egymás után felállitott öt lábnyi magos sorompókon átugrál, 's mind ezt együve véve 35 egymásra következő perczben. A' londoni nagy ország-ut ott, hol ez lord Braybrooke bájos jószágánál Audleynél elvégződik, rendeltetett e' végre nézőhelyül, 's a' szomszédos nemességen kivül több ezer nézők jelentek-meg. A' herculesi munka következő idő alatt ment véghez: a' sorompók átugrálása és a' kijelelt czélig futás 3 percz alatt; a' kerekek hajtása 20 percz; a' lovaglás 9, az utósó fél mértföldnyi visszaszaladás $5\frac{1}{2}$ percz, mindössze $37\frac{1}{2}$ percz alatt. Hills kevéssel idősb 30 esztendősnél, athletai termetű, és 6 lábnyi magos férjfiú.

JELESMONDÁS.

Férjfias lélek.

Ha férjfi lelkén nagy szándék borong,
Szük pillanat nem; átértett tanács
Feszíti gondját, és az is viszi.
Megvivni bátor, még sem ont veszélyt,
Ha szép szerével módját ejtheti.

Horváth Czyrill.

Szerencse szüksége. A' legtisztább születés, legvalóságosabb érdem, legtagadhatlanabb erkölcs csak akkor tünik fényesen a' szembe, ha ezen jelességekre a' szerencse veti sugarait. Ollyak ezek, mint a' legszebb szinű virágok, mellyek éjszakán nem diszeskednek, hanem csak akkor, midőn szineiknek pompáját a' nap kiemeli.

H. M.

Elme-szikrák. A' hideg ész olly tág cselekvő kört szab az erénynek, melly az egész teremtményt magába foglalja, — 's a' szenvedélyekkel szövetséges lélek gyéren öleli tettekkel ama kis kört is, melly az embert illeti.

Idegenkedés olly szivek közt, mellyeknek rendeltetésök egymást szeretni, — sokkal nyomasztóbb a' nyilvános gyülölségnél.

Matics Imre.

Csere-rejtvény.

(Öszvetett mássalhangzó egy betűnek vétetik).

8 betű. Város Pest vármegyében
1. 2. 3. 4. 5. A' város czímere.
8. 2. 1. 2. Nincs hossza, széle sincsen.
2. 3. 2. 8. Fest véle mestere.
3. 2. 3. E' kell a' kis gyereknek
7. 8. 5. 4. Étek, nevét ne üzd.
4. 7. 6. Elő hadakba vesznek.
5. 4. 5. Szánt, a' ki véle küzd
7. 1. Épitek, rontok is.

Márkli József.

Előbbi rejtvény. Spárta.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

4.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap januarius 11kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' boszúallás. *(Folytatás.)*

Sir Barnaby Roundhead egy protestans telepedő is lakott a' városban, hol ezen eset történt. Honnét jött légyen, senki se tudta; de hogy Angol volt, szóejtése bizonyitá. Oda jöve egészen pénz nélkül, valamint hogy semmi hivatala se volt. A' mennyire lehetett, csak eltengődött, mert mindent megcselekedett, mit reá biztak, 's mit véghez vinni korlátozott lelki tehetségei képesek valának. Különben kicsin komoly ember volt; arczvonásai hideg és szenvedély nélküli embert árultak-el. Egy tehetős fűszer-szatócs a' jövevényt szolgálatjába vevé, 's pontossága, és csendessége által annyira megnyerte gazdájának bizodalmát, hogy ez őt kereskedésében társul fogadta.

Ekkor a' fűszer-szatócs (Gewürz-krämer) rögtön meghalt a' nélkül, hogy maga után örököst hagyott volna. Barnaby Roundhead feleségül vette az özvegyet, 's ez által nem csak jóforma vagyon jutott birtokába, hanem jövedelmes keresete is lön. Az özvegy hozzá leginkább azért ment, mert reménylé, hogy Barnaby megtartandja előbbi alázatosságát, 's következésképpen igen engedékeny, és csendes férj leend. De csak hamar meggyőződött, mennyire megcsalattaték várakozásában. Haszonkereső, és telhetetlen levén már menyegző után első reggel, mihelyt felkelt ágyából, feleségének minden nemű kulcsait elővevé, 's minden almáriumot és ládát kikutatott 's fürkészett; hatalmába vette az egész nem csekély pénzmennyiséget, mellyet az asszony előbbi férjének életében igaz és nem-igaz uton magának összeszerzett, 's azt egy lakattal, és závorral jól elzárt szobába rejté.

Az ujonan férjhez menttet ezen bánásmód nem kevessé ijesztémeg; a' félelem még nagyobb lön, midőn a' szegényes reggelit eszrevevé, mellyet számára férje készittetett. Később ugyan próbált némi ellentállást, de férje fenyegetésekkel, sőt utóbb még méltatlanságokkal is tudta őt lecsendesiteni. Végre az asszony egy szomszéd lakatosban keresett segitséget, 's e' szerint egy közönséges

főkulcs segedelmével lassanként kicsipkedte magának a' tőle elorzott tulajdont.

Házassága első esztendeje után a' jó asszonyság egy leánykát szült, melly olly kellemes volt, hogy fukar zsugori apjának meg tudta kedvét nyerni, ki neki, minden fösvénysége mellett is olly jó nevelést adata, minőt csak engedhettek a' helység viszonyai.

Három esztendővel előbb, hogysem elbeszélésünk kezdődék, halt-meg Mistress Roundhead. Leánya 18-dik esztendejét érte-el, és szeretetre méltó csendes leányka volt; szive szelid, és gyengéd; szép szemei, és szelid arczvonalai a' csendes engedékségnek látható kinyomásai voltak.

Közte és az erkölcsös Brady Róza közt leghivebb barátság kapcsa füződék egybe.

Szives olvasóink ugy fogják találni, hogy ezen kis eltérés az egésznek értésére elkerülhetlenül szükséges vala; sőt kénytelenek vagyunk ide még egy pár jegyzést betoldanunk.

Azon időben, mellyről tulajdonképpen beszélünk, egy clubb képezé magát e' városban szilaj fiatal emberekből, kik többnyire gazdag birtokosoknak fijaik valának, 's kik éjenként minden csendes polgároknak boszúságára a' legpajkosabb féktelenségekkel szoktak tivornyázni; sőt már azt is beszélték, hogy az egykor reggel halva találtatott vámszedő is ezen clubbnak nehány tagjai által veretett volna agyon. Ezen vad csoportnak vezére amaz elhiresedett Wilson volt, kinek lelke magát a' temető melletti sikátorban annyiszor mutatta már, 's kinek társaságában a' fiatal Bradyt hagytuk a' sz. János-apátsági temetőben.

John Wilson unoka öcscse volt Mistress Roundheadnak, egyetlen egy bátyjának fija. Ő egészen meggyilkoltatása idejéig mindig félelme volt az atyáknak; 's ha este ittas kiabálását hallák, mindegyik sietett megnézni, ha háza ajtaja jól van-e bezárva, hogy ezen kéjencznek (Wüstling) minden lehetséges erőködéseitől ment lehessen. Csinos legény volt, 's az asszonyoknak nagy kedvökben járt, de apjától hátrahagyatott vagyonát kevés idő alatt egészen elpazérolta.

Egykor reggel testét egészen hidegen és megmeredve találták, 's arczvonalait annyira összemarczongolva, hogy csak hajáról, ruhájáról, és zsebeiben talált némelly levelekből lehetett reá ismerni. Több darab asszonyi ruha is találtaték mellette, mellyekből azon vélekedés támadott, hogy alkalmasint valamelly leányt támadott-meg, 's annak kisérőjitől szúratott agyon.

Ezen kis félretérés után legyen szabad ismét felfogni kezdett elbeszélésünknek fonalát.

A' zivatar, melly a' sz. János-apátsági temetőben Brady Móritz és Wilson lelke körül zajladozott, éppen olly dühösen csapkodott Jennynek a' fűszer-szatócs beteg leányának ablaktábláji ellen. Lábainál Mary a' szolgáló nyugvék mély álomban. De a' kellemes Jenny nem alhatott olly csendesen; ugy látszott, mintha valamelly nehéz álomtól nyugtalanittatnék; szép kék szemeiből csoportos könyek pergének halavány arczára. Most hirtelen felriad, kezével mintha valakit visszataszitani akarna, hadarászott, 's rémülve kiálta-fel: „Mennyei atyám! védelmezz engem!“ Azután ismét ellankadva visszadült, 's bágyadtan susogá: „Ó Istenem! ez csak egy nehéz álom volt; láttam őt, — 's bár milly borzasztó volt tekintete, még is inkább szeretném, hogy fel ne ébredtem volna! — Ó! bár elalhatnám örökre! — ó bár a' sir lenne ágyam! — ott emlékezet nélkül alhatnám!“ Jenny szemeiből könyek pergének, kezeit fájdalmasan tördelé. Most azonban egyszerre valamelly zörej hatott füleibe. Ő ijedve fejére voná takaróját, egy erős szélrohanás pedig a' pislogó éji lámpát oltá-el, és a' setétség még inkább nevelé félelmét.

„Nagy Isten védelmezz!“ — sohajta a' szegény leányka, 's ismételve költé-fel a' szolgálót. „Ó bárcsak énis olly nyugodtan alhatnám, mint te!“

A' zörej ismételtetett. Ekkor a' félelem kikényszerité lépni a' leánykát ágyából, 's a' setétben remegve szökött az alvó szolgálóhoz. Végre ezt felköltötte. „Ah kedves Mary — susoga — rettentő álmom volt. Ugy tetszett, mintha Wilson lelke állott volna előttem azon véresen, 's mintha karjaival meg akart volna ölelni.“ — Ezen szóknál Jenny ismét keservesen sirni kezdett.

A' szolgáló bátrabb és nyugottabb levén asszonyánál, ezt magához voná. „Imádkozzunk együtt kedves Miss — monda — ez tapasztalt ir (Salbe) a' nehéz álmok ellen, 's eléggé erős a' kisértetet, melly kegyedet háborgatja, eltávoztatni.“

„És nem hallod ujra a' zörejt?“ szavába esék aggodalmasan Jenny; 's a' szolgaleányzó most, valamint asszonya, megijedvén, közelebb vonult amahhoz. „Most megint csendes minden“ monda Jenny.

„Uram! ne vigy minket a' kisértetbe“ imádkozék Mary. Erre nehány perczig csend leve. — Végre Jenny parancsolá a' szolgálónak, menne-le a' konyhába és gyujtaná-meg a' lámpát. De Marynak nem volt annyi bátorsága.

„A' setétben nem maradhatok — kiálta Jenny — a' félelem életembe kerülne.“

„Ugy hát csak még is kell hozni világot; — mond a' hiv cseléd — én bizom Istenben, ki a' jókat védelmezi.“ Ezzel felemelke-

a

dék, 's a' kályha felé tapogatódzott, hogy a' lámpát megtalálja. „Meg van — kiálta örömmel eltelve — most a' konyhába megyek. Isten oltalmazza addig is, mig visszatérek."

„Az Istenért ne! — mond Jenny aggodalmasan — én az egész világ kincseiért se mernék itt fen maradni. Veled akarok menni." Igy tehát egymásba fogózván a' konyhába menének, hol a' mécset Mary meggyujtá. „Most ugyan majd jó szolgálatot tesznek meleg ágyaink" monda Mary felfelé haladván.

„Nem hallasz oda fen lépéseket?" kérdé egyszerre lassan, és remegve Jenny.

„Dehogy hallok! — viszonzá a' kevesbbé félénk Mary. — Mi Isten nevével már most felfogunk menni."

Ezzel beléptek a' szobába. De ki irja-le rémülésöket, midőn az ajtón belépvén egy magos férjfi-alakot látának Jenny ágya fölé hajlani. Mind a' ketten az ijedtségtől szinte megmerevültek; a' rémület nyelvöket megnémitá; leheletök elállt, 's nem voltak képesek segedelmért kiáltani. Végre az ismeretlen felemelé fejét, 's a' leányok ijedsége a' legfőbb polczra hágott, midőn abban — a' meggyilkoltatott Wilsont ismerék, de nem véresen, mint őt Jenny látta, hanem halaványon, mint a' halál. Szegény Jenny ájulva esett a' földre.

A' szolgáló kőbálványnyá meredt; nyelve nem volt képes egy szócskát is ajkaira hozni. Ekkor az alak feléje közeledék, 's Mary az iszonyodástól elfogódván hasonlóképp a' földre rogyott. Midőn ismét magához tért, az alak már eltünt; ő tehát felugrott, az ajtót bezárá, 's elalélt asszonyát felkarolván az ágyba vivé, hol bágyadtan maga is térdre esék. De csak hamar valamelly rettentő lárma, melly a' ház alsó részéből hangzott felfelé, ébreszté-fel lankadásából. Hangos szavakat, 's heves szó-vitát vesz eszre. Mary rettegésében gondolá, hogy az egész ház tömve van kisértetekkel, de ijedtsége ellenére is volt annyi lélek-ébrensége, hogy a' lárma közül urának szavát megkülönböztetheté, valamint James szolgájáét is, ki iránt a' jó leányka darab időtől fogva gyengéd vonzódást érze magában. A' lárma most szünni kezde, 's végre minden lecsendesedék.

E' közben a' szegény Jenny is magához tért. „Mary! — szóla bágyadt hangon — érzem, hogy meg kell halnom, mert a' halottnak tekintete ért."

„Ha valamit tehet imádságom — viszonzá a' szolgáló — ugy bizonyosan sokáig fog még élni. Nekünk a' lélek semmi kárt se tett; de félek, hogy jó uram, 's a' szegény James nem szabadult-meg olly jó karban, miként mi."

Erre mindent elmondott urnéjának, mi ez utóbbinak ájulása alatt történt.

„Nem az atyámnak szava az?“ szakasztá félbe Jenny a' beszélőt; — 's valóban az is volt. Éppen az ajtón kopogtatott már parancsolván, hogy nyitnák-ki. Mary egy pillanatig vonakodott, mert félt, hogy a' házi ur a' kisértet társaságában jő; de midőn sir Rounhead őt bizonyossá tette, hogy nem volna a' kisértettel, akkor csakugyan kinyitá. Atyja ekkor berohanván kézkúcsolva kiáltozá: „oda vagyok; én megroncsolt ember lettem! Olly fáradságosan szereztem össze, 's most mind oda van! — Kiraboltattam; tolvajok, zsiványok, rablók voltak itt; koldús vagyok!“

„Szóljon édes atyám világosan, beszélje-el mi történt?“

„Ki vagyok rabolva, koldús vagyok!“ viszonza kézkúcsolva a' kereskedő. Ekkor erősen kopogtattak a' ház ajtaján: a' szolga egy városi tiszttel lépett-be, kit urának parancsolatjára hozott-el, 's kinek az esetet, illy formán beszélé-el: „Sem én, sem uram nem voltunk képesek megfogni, miképp jöhettek a' tolvajok házunkba, holott minden ajtót Sir Rounhead saját kezeivel zárt-be, 's minden kulcsokat magához vevén engem is, mint szokása volt, kamrámba zárt. Én a' napi dologtól elfáradva legott elaludtam, midőn, nem tudom hány óra múlva, uram felköltött, 's jajgatás, és panaszkodás közben tudtomra adta, hogy tolvajok volnának a' házban. — Én késedelem nélkül, minden tagaim reszketvén, a' szoba felé tartok, mellyben uram a' zörejt hallani vélte; mi be akartunk menni, de az ajtó zárva volt. Sir Rounhead, ki a' kulcsot mindig magával hordozá, felnyitotta az ajtót, 's lámpánk világánál mi egy fiatal embert pillantánk-meg, ki a' szoba közepén állva a' padlatot felszakasztotta, 's a' nyilásba nézett. Mind ketten az ifiú Brady Móritzot ismertük-meg benne. Én legott megragadám, 's ő csak kevessé ellenkezett; de midőn uram zsebeit akará kikeresni, olly erővel állott ellent, hogy szándékunkkal fel kellett hagyni. Megelégedtünk tehát, hogy őt egy erős kamrába zártuk; mire engem az uram elküldött, hogy kegyedet hivjam.“

Miután Sir Rounhead a' tisztet és szolgáját beeresztette, ismét szorgosan bezárá az ajtót, 's most őket a' fogolyhoz vezeté.

„Kegyed hatalmas ember — szólla szivre kötőleg az elsőbbikhez a' szatócs — bizonyosan kikényszeriti a' tolvajtól a' ragadmányt; én bizonyossá teszem, hogy kegyednek se lesz mellette kára.“

„Csak vezessen-el hozzá — monda a' tiszt; mig az alatt a' lépcsőken lefelé menének — majd meglátjuk, mit kellessék tenni.“ Igy elérkezének a' tömlöcz-kamarához. Sir Rounhead felnyitá, 's a' tiszt parancsoló hangon szól vala: „Add-meg magadat a' király nevében, te foglyom vagy, és pedig törvényes uton.“ — De csak alig végzé ezen szavait, midőn a' szatócs jajgatva kiáltá: „Ó Istenem! ő már

elillant; pénzem, ezüstöm, mindenem oda van! — Most mind a' hárman a' kamrának minden szögét-lyukát kifürkészék, de legkisebb nyilást se találtak, noha a' kamrának ablakja se volt, 's az ajtó jól bezáratott.

Éppen kevéssel viradat előtt volt, midőn a' derék Randal Bradynak familiája erőszakos kopogás által álmából felverettetett. Az öreg Brady felkelvén ágyából kérdé, mi baj volna illy korán. De milly nagy volt álmélkodása, midőn látá, hogy nyilvános városi tiszt kér hozzá bebocsáttatást. Ő gyertyát akart gyujtani, de mielőtt azt teheté, az ajtó már be volt feszitve, 's a' tiszt Sir Rounhead 's ennek szolgája kiséretében belépett. Ezen erőszakos bánásmód az öreget meghökkenté, ugy hogy nem volt képes meggondolni, hogy ha a' nagy závor az ajtóra lett volna tolva, azt olly könnyen miként zuzhatják vala be. „Mi hatalmazza-fel kegyedet, hogy házamba illy erőszakkal, 's illy időben benyomuljon?" kérdé szokott nyugott hangon. — „Mi előtt tovább beszélünk, zárjátok-be az ajtót — parancsolá a' tiszt — 's most adjátok elő a' tolvajt, vagy egész nemzetségtek a' tömlöczbe jő" — „Adjátok-ki pénzemet, pénzemet!" jajgata a' szatócs. *(Folytatás következik.)*

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

A' Sierra-Leone-i gőzködök felől, mellyek ott napsugárok behatása által a' nedves földből és rothadó növényekből szállnak-fel, következőt találni „Records of a voyage to the western coast of Africa 's a' t. czimű munkában, melly 1833. Edinburghban jött-ki. Sir Niel Campbell Sierra Leone akkori kormányzója egykor korán reggel kiküldé a' hajóhoz segédtisztjét, hogy B... Commodoret reggelire (fölöstökre) magához meghivja. Ez menté magát, 's vissza-izené, hogy másolhatlan törvényül tevé magának a' hajót soha tiz óra előtt el nem hagyni Afrika tenger-mellékén. A' segédtiszt azonban csak hamar viszszatért egy második izenettel, mellyben a' kormányzó igen kéri a' commodore-t, hogy kérését meg ne vesse, mert ő a' fölöstököt kedvéért kész 10 óra utánra hagyni, 's hogy inkább az alatt egy séta-nyargalással töltendi idejét. Ezt nem lehetett megtagadni, 's az előre vigyazó commodore kérdezé, milly irányban fogna Sir Niel lovagolni? „Nyugot felé" lön a' felelet. — „Akkor — ugymond a' commodore — talán képes leszek megmutatni, miért nem hagyom-el a' hajót előbb, mig még a' nap jó előre nem haladott" Az ut, mellyet a' kormányzó választott volt, akkor párhuzamósan (parallel) állott King Toms-csúcsával, 's ettől nem igen távul B... commodore a' segédtisztet a' hajó körzetére (gangway) vonó magával, 's miután darab ideig a' távulba néztek, megmutatá neki az utat, mellyet a' kormányzó már hátra hagyott, 's olly vastag köd uralkodott azon, hogy a' kormányzónak csak kalapja, és forgója látszott-ki a' gőzködből. A' segédtiszt ezen nem győze eléggé csudálkozni, 's bizonyitá, hogy a' parton még csak nem is sejtik, milly vesze-

delmes gőz környezi őket. Nem sokára azután Sir Niel Campbell az éghajlatnak áldozatja lön.

Táplálás nélküli élet. Bligh hajókapitán Bounty angol hajót kormányozván mintegy 400 mértföldet haladott 17 személylyel, 's mintegy 20 napig semmi egyébbel nem éltek, mint mindennap egy egy kis madárral, mi alig nyomott nehány latot. — Az Aracan partján megfeneklett Juno nevű angol hajón volt emberek 23 napig éltek táplálék nélkül. — Természet-vizsgálók szerint az állatok tovább elszenvedhetik az éhséget az embernél, 's talán nagy részint azért, mert ama gondolat nem gyötri őket, hogy holnap ismét koplalni fognak. Egy sas 28 napig, egy borz egész hónapig, 's némelly kutyák csaknem 36 napig koplalhatnak. A' krokodil két, a' scorpio három, a' medve hat, a' teve nyolcz hónapig, és a' vipera tiz esztendeig lehet-el élelem nélkül; de ezen utósó szinte hihetetlen.

KÜLÖNFÉLE.

Szerencsés szerencsétlenség. Az ország-uton Montfalon felé nehány héttel ezelőtt öt sáncz-árkot töltöttek-meg puskaporral, hogy a' szikla-hegyet felvettessék. Négy közülök meggyulván elpattant. A' munkások azt hivék, hogy mindannyi eldurrant, 's egyik közülök közelebb ment. Ekkor az ötödik sáncz-árok eldurrant, 's őt azon kővel együtt, mellyen éppen állt, 80 lábnyi magosságra a' levegőbe fellöditotta; innen valamelly mocsárba esett-le. Társai őt holtnak gondolák; hozzá siettek tehát, de valamelly tekintetbe se veendő zuzáson kivül egyéb semmi baja se volt, 's most már ismét dolgozik.

Gazdag ember. Egyik londoni ujság bizonyos Sir Ch. Flower urnak, egy igen gazdag embernek, halálát jelenti, ki 550.000 font sterlinget (ezüstben hatod fél millio ft.) hagyott gyermekeinek. Az atyja irósvajjal, ő maga is szinte irósvajjal, szalonna és egyéb enni valókkal kereskedett, 's végre minden kenyeres társait felül haladta. Asztala Londonban a' legjobbaknak egyike volt, 's legelőkelőbb és legfontosabb férjfiakat lehete vendégei közt látni. Halála hasonló volt életéhez; valamelly igen zsiros falat következésében t. i. nem emészthetés miatt halt-meg.

Tüz-próba. Bhuripurban, Indiában, nem régiben két férjfiak egy pénzen összevesztek, 's a' Hakim elejébe mentek igazság kiszolgáltatásáért. A' Hakim tüz-próbát rendelt a' dolog bebizonyitására, melly szerint a' vádlónak egy tüzes ágyú-golyót kellett kezeibe venni. Ez megegyezett benne, 's a' nap meghatároztatott. Iszonyú nagy sokaság csődült egybe ezen csalhatlan próbának látására; de midőn a' vádló látta, hogy a' dolog nem tréfa, a' tüzes golyót kezébe venni vonakodott. Midőn ez okáért őt nyúlszivűnek mondanák, nehogy nevetség tárgyává váljék, végre a' golyót kezébe vette, 's kezét elégette. A' pénz az ellenfélnek itéltetett oda, 's a' nép nagy öröm-zajjal hirdeté a' tüz-próba csalhatlanságát 's a' Hakim mély belátását.

Éhség Bundlecundban. A' „Sumachar Dunpun" ezen irtóztató éhséget legelőszer közlötte. A' szerencsétlenek kétségbeesése olly fokra hágott, hogy egészen megtagadta az emberi természetet. Anyák tulajdon gyermekeiket ették-meg; és ezer meg ezer gyermekek eladattak tulajdon szülőjik által. Naponként számtalan ember halt-meg. Az oude-i

király naponként 2,000 rupiát osztatott-ki a' szegények között, kik Luknowba jöttek, és a' Cawnpuc-i község naponként 2000-nek adott élelmet; még is mind ezek ellenére sokan haltak-meg éhen.

Fülöp (N. Sándor atyja) midőn hosszú levelet irna a' Spartaiaknak, 's azzal fenyegetné őket: hogy ha hozzájok viszi táborát, nagy vérontásokat, és pusztitásokat fogna városukban tenni: a' Spartaiak (szokásuk szerint) röviden feleltek, csak ezt irván vissza: „ha!"

S. Karolina.

JELESMONDÁS.

Magyar vitéz.

Vig a' vitéznek vándor élete,
'S a' harczi szellemet, melly tünni kezd,
Magyarhoz illik vissza szerzeni,
Különben birni nem méltó hazáját.

Vörösmarty.

Élet tükre. Cselekedetidben képzeld, mintha a' roszat minden ember látná, a' jót pedig csak ön magad.

Nem olly nehéz, mint némellyek vélik, boldognak lenni. — A' jelen örömeit tartós gyönyörrel 's nem mohón éldelni, a' multakét képekben vissza teremteni, a' jövendőkét a' reménytől kölcsönözni, — szóval — az élet örömeivel gazdálkodni tudni — ez a' boldogulás mestersége.

L....cs Amalia.

Nem hogy kevés időnk volna, hanem magunk vesztünk-el sokat abból. — Ugy vagyon; nem a' természet oka életünk rövidségének; mi tettük azzá. Nem szükölködünk nélküle, sőt inkább tékozoljuk.

Seneca.

A' ki magában nem bizik, nem bánhat okosabban, mint ha hallgat.

Rochefoucauld.

Gnomák Váczról. Az igazság szeliden sugárzó tavaszi nap, mellynek jótékony fénye ezer nemű illatozó virágoknak kelyheit nyitja-meg, de egyszersmind több ártalmas férgeknek ad lételt.

A' szerelem báj-kellemű virág. A' barátság édes gyümölcs.

No — János.

Szórejtvény.

Az első tag rajtunk éppen most is enyész;
Roncsol, harap, és rág fejvéve az egész;
Ez, ha visszán, mondod arczok ellensége,
Melly által lett immár sok szépségnek vége.
Forditsd-meg ezt, és igy ha hosszasan ejted,
Nyugalmad' az első felén meglelheted.
A' második szúr is, de értéket is ád,
Mi nélkül javadat más kézbe nem adnád.
Másik tag meghúzva ollyan helyet tészen,
Honnan sok szép mivek kerülnek-ki készen. —
Az egésszel egy hős nemzetet nevezhetsz,
Mellyet, ki légy is bár, szerethetz, 's becsülhetsz.

Sebessy J.

Előbbi rejtvény: Kecskemét.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

5.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön januarius 15kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' boszúállás. *(Folytatás.)*

Randal Brady csudálkozva tekintett maga körül. — „Mit jelentsen ez? Én valamelly tolvajt adjak-elő? Gondolják-meg csak kegyetek; bizonyosan nem hozzám akartak jönni. Itt semmi tolvajszállás sincs.“

„Nem hibáztuk-el a' házat, egyenesen kegyelmedhez jövénk.“

„No hát szólljanak, mit kivánnak tőlem kegyetek?“ kérdé Randal Brady méltósággal.

„Kegyednek fiját keressük.“

„Fiamat? — viszonzá a' ház ura — Valóban gyermekimnek egyike se merészelné másnak jószágát illetni.“

„James Brown! hol van kegyelmed?“ kiálta a' tiszt. A' szolga, ki eddig az ajtó küszöbén megállott, belépett.

„Mondja-meg — folytatá a' tiszt — megesküdhetik-e rá, hogy a' tolvaj, kit megragadott, valóban Brady Móritz volt?“

„Azt jó lélekismerettel tehetem — viszonzá James. — Vagy nem ragadtam-e meg karjánál? Nem világitottam képébe? Nem ismerem őt már régen?“

„Lelkemre mondom — szakasztá félbe a' szatócs — ő engem kirabolt, megfosztott.“

A' derék Randal Brady nagyon különösen kezdé magát érezni. Fel-pillantott a' létrára, melly Móritz háló szobájába vezetett, mert minden pillantatban hivé, hogy Móritz a' vádakra lejövend: de az csak elmaradt, noha a' lármát hallania kellett. Azonban az anyának sokkal nagyobb bizodalma volt Móritzban, hogysem egy perczig is kétségeskedhetett volna fedhetlenségén.

„Ugyan hivd-le atyus a' jó ifiút — szóla bizodalommal — hadd jőjjön-le, hogy a' dolognak, vége szakadjon.“

„Igazságod van — felele neki Brady — Róza! gyujts egy másik gyertyát!“

A' leány engedelmeskedék; de midőn ayjának a' gyertyát átadá jelentőleg tekintének egymásra, mert egy ugyan azon gondolat szállta meg mindegyikét.

Szorongva lépett-fel Randal Brady a' lépcsőn. Felérkezvén oda, azonnal Móritz ágyához ment, 's azt — üresen találta. Megrettenve nehány pillanatig az ágyhoz kelle támaszkodnia, hogy össze ne rogyjék: „Daniel! — kiálta most aggodalmasan — Daniel!“

A' fiatalabb gyermek, ágyából kilépvén, atyjához közeledék.

„Hol van Móritz bátyád?“

„Nem tudom, atyám!“

„Hogyan? Móritz tehát nincs itthon?“

„Ugy gondolom, nincs. De azért ne haragudjék reám édes atyám, mert mikor kiosont, én mélyen aludtam; de ha ébren valék is, vissza nem tarthattam volna.“

„Vedd-ki kezemből a' gyertyát fiam! mert kiesik remegő kezemből.“

Daniel ugy cselekvék, 's az apának le kellett ülnie, hogy magához jöhessen. — „Tehát minden intésem ellen is elhagyta ő házamat?“ panaszkodék az öreg reszkető hangon, 's az aggodalom verejtéke csillogott homlokán.

„A' mint mondom édes apám; ma is aludtam, midőn ő a' házat elhagyá.“

„Hogyan? tehát máskor is kiment?“

„Igen apám, tegnap éjjel is.“

„Ó! Móritz, Móritz! bár soha ne bünhödnél ezen gyalázatért, mellyet engedetlenséged által szülőid fejére hoztál.“

„No 's megleszünk-e már?“ hangzék a' tiszt szava, ki már nem akart tovább várni. „Siessen kegyed — szóla közbe a' szatócs — mert pénzemre szükségem van!“ — Az atya megrettent e' nyers szavak hallására, mellyek előbb tiszta lélekismerete tudásakor őt ki nem vehették egykedvűségéből. Felemelkedék üléséről, ajtatosan magára veté a' kereszt jelét 's csendesen a' lépcsőn leballagott.

„Mit jelent ez? hát kegyed ő nélküle jön? Látom, magamnak kell lehoznom“ kiáltott a' haragra lobbant tiszt; 's ezen szókkal a' hivatlan triumviratus felment a' lépcsőkön.

„Apjok! az Isten szerelméért mi bajod?“ kérdé aggódva a' házi asszony, mig Róza őt hasonlóképp gondosan vizsgálá.

„Anya! — monda Randal, 's könnyei elfojtani látszattak szavát — sirasd-meg fiadat; ő nincs itthon; tilalmam ellenére is elhagyta a' házat.“

Róza megrettent, de a' derék asszony — „a' végett — ugy mond élénken — még nem tolvaj ő! Csak ollyasmit tán nem fogsz gyermekedről hinni?“

„Szivemből sajnállak jó anya!“ volt minden, mit a' megszomoritott apa mondhatott neki.

„Hogyan? Randalom te sirsz?“ — jajgata most az asszony. — Mióta együtt vagyunk, te még nem sirtál. Ó! Móritz, Móritz! az Isten bocsássa-meg neked, hogy öreg atyádat sirásra fakasztád!“ Ezen kiáltásokkal térdeire esék, 's képét két kezével befedé. Az egész familia néma kétségbeesésben állott körüskörül, mig az alatt a' tiszt, 's két társa a' felső szobában mindent szigorún kikutatott.

Miután mindent hasztalan összevissza túrtak, lejöttek ezek is. Haragtól égve, hogy minden fáradtságai gyümölcs nélkül maradtak, kéré a' szatócs, hogy az asszonynak háló szobája is fürkésztessék-ki: de már ekkor ellene szegezé magát a' ház asszonya, elszánván magát mindent merni, 's neki a' bemenést meg nem engedni; miért amaz annyira felhevült, hogy az öreg asszonyt karjánál megragadván a' földre lóditá.

Róza hangosan felsikoltott, de az apa, kinek ezen méltatlanság minden erejét vissza-adta, egy kéznél levő bot után nyulván a' szatócsot jól megszabdalá. „El kelmeddel tüstént!“ monda mérgesen; 's a' szatócs két társaival együtt eltávozék.

Róza édes anyja mellé térdepelt, 's annak az esésben megsértett fejét vevé ölébe; Randal Brady pedig felemelé feleségét a' földről, 's ágyba vivé, hol csak hamar magához tért. Azonban nem mult egy fertály óra, midőn a' ház ajtaján ujra kopogtatás hallatszott. Randal kinyitá, 's ime két városi tiszt katona-kisérettel lépett-be. Az elsők Randalt pálczájikkal illetvén azonnal fogolylyá tevék, minthogy orgazdát gyanitának benne.

„Én minden esetre követlek titeket — viszonza nekik Randal — csak hadd szóljak enyéimmel egy pár szót.“ Ez megengedtetett neki. Ő feleségéhez ment. „Szegény Betty! — monda — én fogoly vagyok, 's titeket el kell hagynom. Reménylem, hogy nem sokára meglátjuk egymást. De akármint történjék is, én keresztény vagyok, 's türödelmesen hajlom a' kimerithetlennek végzése alá. Kérlek tehát légy nyugodt, és bizz az Istenben! Éljetek békében kedvesim! az ég megfogja imádságomat hallgatni, ha mindjárt tömlöczből száll is hozzája.“

Ezt mondván feleségét karjaiba zárá; megáldá előtte térdeplő gyermekeit, 's azután elindulván az őröktől 's mind a' két tiszttől kisérve a' városi fogház felé vette utját.

Randal Brady öregebbik leánya azon figyelmeztetésének, hogy Móritz csak valamelly csalárdságnak volna áldozatja, szeretettel ada helyt keblében: 's midőn most ideje volt a' gondolkozásra, csak hamar meg is győződött, hogy őt valamelly ámitó vezeté jégre, 's kisértetek iránti vonzódását valamelly gonosz czélra használta.

Minél inkább helyt adott ezen gondolatnak, annál több nyugodalmat, és vigasztalást lelt benne, mig az alatt a' jó Róza otthon minden bánatját keblébe fojtván iparkodott mindenben apja rendelményei után cselekedni. Fájdalommal gondolt bátyjának gyanitott sorsára. Mi történhetett vele? Hova rejthette magát? Még talán el is szökött? Igy töprenkedék, illy véleményekkel gyötrötte magát, 's a' szegény leánykának keserve a' legnagyobb fokra hágott, midőn több napok elmultak, 's elveszett bátyjának legkisebb nyoma se lön.

Szüntelen törte eszét, miképpen 's milly utakon juthasson eszközökhez a' csalárdságot felfedezni. Éppen atyjánál volt, kivel e' felett tanácskozék; midőn Mary, Rounhead szatócsnak szolgálója, szobájába lépett, 's őt igen-igen kérte, hogy asszonyához jönne, ki halálos beteg levén igen onajtozik utána.

Róza késedelem nélkül sietett barátnéjához, kit annál inkább szeretett, minthogy őt Mistress Rounhead halálos ágyán oltalmába ajánlotta, 's mivel félt e' jó asszony, hogy fukar ura majd néha még a' legszükségesebbekkel se látandja-el leányát, tehát megmutatott Rózának egy helyet, hova ezen czélra ezer font sterlinget letett, mellyekkel Róza tetszése szerint bánhatott.

Jennyt igen roszul találta. „Ah! — kezdé ez — csak fogadtam volna tanácsodat jó Róza, voltam volna siket a' szerelem iránt, ugy jobban érzeném magamat, 's a' halottnak nem volna felettem hatalma.“

Róza, ki a' szolgáló által már az egész éjjeli történetet tudta, vizsgálódva tekint a' betegre. „Jenny — monda — tedd kezedet szivedre! én egy komoly kérdést teszek elődbe. Meg vagy-e tökéletesen győződve, hogy Wilsonnak lelke volt az, melly neked az éjjel megjelent?“ — „Megvagyok győződve — viszonza Jenny — éppen olly tisztán tudom, mint azt, hogy te az én Rózám vagy. Ah! én őt nagyon is jól ismerém. Mások csalódhatnának, de nem én, kedves Rózám. — Te tudod, miért? Vonásai igen mélyen vannak szivembe vésve. Igen, kedvesem! élve szerettem őt, 's őt szeretve élek most is — de ő engem a' sirba szóllit.“

„Ő méltatlan volt szerelmedre — folytatá Róza — igérd-meg nekem, hogy magadat kimélni fogod. Mi máskor erről még többet beszélünk.“

Jenny semmiképp se látszott ezzel megelégedni. Rövid szünet után: „Egy kérésem volna — ugy mond — hozzád kedves Rózám. — Isten tudja, milly hamar meghalhatok. — Ne nézz rám olly szomorún, Róza, hanem halld, a' mit mondok. — Csak egyedül te tudod, hova tette-el anyám számomra azon ezer fontot. — Ha én meghalok, ugy se lesz rá szükségem; az tehát a' tied legyen — Ne szakassz félbe, hadd végezzem. — Tudom, milly gyanú fekszik Móritzon; — de

édes atyám legott felhagyand panaszával, mihelyt pénzét megkapja. Add neki az ezer fontot, több az, mint tőle elraboltatott; — hidd-el nem lehet jobb czélra forditanom, mint mikor kedves Rózámnak, és övéinek szerencséjére forditom. — Kérlek, ne vesd-meg ezen kérésemet; egy haldoklónak kérése ez.“

Rózát ezen ajánlat igen meginditá, 's több percz mult-el, mi előtt arra válaszolhatott volna. Végre mondá. „Kedves Jennym! én ajánlatodat el nem fogadhatom, minthogy igen is meg vagyok győződve testvéremnek ártatlanságáról, 's éppen ez által tartaná őt a' világ bünösnek, ha én ezen summát, mellyről senki se tud valamit, arra használnám; azonban hidd-el, jóságodat soha se fogom feledni.“ Ezzel Róza megölelé beteg barátnéját, 's lakására visszament.

Alig érkezett haza, midőn szeretett Duncanja által meglepetett. „Kedves William! — monda — te ugyan nagyon felhevültél.“

„Én ma tizenkét mértföldet hagytam magam megett, mellyek egész végnélküli örökségnek látszottak lenni előtten. Mert mihelyt meghallottam, milly szerencsétlenség érte házatokat, sem éjjelem, se nappalom nem volt; legott utra indultam tehát, 's ime most itt vagyok, hogy erőm és tehetségem szerint segitségtekre legyek.“

„Igen örvendek, megjelenéseden, hidd-el kedves William — viszonza Róza. — Egészen egyedül, minden barát és tanács-adó nélkül, szinte már arra határozám magamat, hogy magam elmenjek amaz elhiresztelt sikátorba, 's a' csalárdságot akármint kinyomozzam.“

„Hogyan? kedves Róza, te magad akarnál?“

„Tudom, hogy csak gyenge leány vagyok, 's igy minden esetre vakmerés lenne; de familiám becsülete forog a' koczkán, 's itt — nincs választás.“

Miután még a' dolog felől beszélgettek, igy végzé Duncan: „Kérlek egy szófogást se többé róla; őrangyalod szárnyakat adott nekem, hogy még jókor érkezzem. Istenemre mondom, beszélnem kell vele, ha teste és vére van.“

„Hagyj engem veled menni William, baj találhatna téged, 's akkor legalább segithetlek.“

„A' vállalat nem ollyan — mond Duncan — hogy asszony cselekedhetné. Én magam megyek; erős vagyok, 's ha szükséges, kettővel is megmérközöm. — De most még egyet! meg kell igérned, hogy visszajöttömig a' házat el nem hagyod; add reá szavadat, különben még is kisértetbe jöhetnél, hogy utánam indulhatnál.“ — Róza egy szempillantásig vonakodott ugyan, de midőn ez elállani nem akart, tehát szavát adta, hogy békességben marad. Még egyszer megölelék egymást, 's Duncan sebesen elsietett, hogy a' rettegett kisértetnek szemeibe tekintsen. *(Folytatás következik.)*

ÉLET-TÖRTÉNET.

Gessner Salamon.

A' természet és ártatlanságnak ezen kedves énekese született Zürichben, 1730-iki aprilis 1-ső napján, hol atyja könyvkereskedő 's a' nagy tanács tagja volt. Gyermek korában az a' kedvetlenség érte őt, hogy szép lelki adatjait nem ismerő tanitóji — mivel a' phantasiateljes gyermek a' száraz szó-tanulást nem kedvelhette — őt szülőji előtt nehéz eszűnek hirlelték. Ha vele kiméletlenül bánó tanitóji őt verssel bibelődve találták, illyenkor jutalma rendesen egy arczulütés szokott lenni. Hogy tehát a' szüntelen dorgálásokat kikerülhesse, vivott saját hajlandósága ellen, de mind hijában! Ha valamit figyelemmel kisérnie kellett, illyenkori rendes idő-töltése az volt, hogy különböző tárgyakat viaszból képezett, 's ujjai azon biberkéltek. — Szülőji azonban tanitójinak sok panaszait megunván, 's e' közben bizonyos férjfi is, ki az ifiú Gessnerben rejtező tulajdonságokat sejtett, javalván, meghatározták, hogy gyermekökkel máshol tegyenek próbát. Illy czélból őt egy vidéki paphoz szálliták által, ki mind okos tanitás-módjáról, mind alapos tudományáról ismeretes vala. A' barátságos bánás-mód, gyönyörű tájék, szabadabb 's felvilágosodott tanitás, gyengéd társalkodások most már lelkének szép tehetségeit mind inkább kezdék fejteni. Ezen uj tanitójának fija, egy jól indult ifiú, ki a' német országi jobb irók munkáji olvasásában fő gyönyörűségét találta, megismerkedteté őt azokkal, többek közt Brocke verseivel, mellyek az ifiú lelkében lappangó szikrákat lángra gyulaszták, 's ezen láng szerelmes verseiben töre-ki. A' viaszban-másolást rajzolással váltotta-fel, 's igy szépen kifejlődve két év multával atyjához vissza-tére. Minden iskolai készülete elenyészett azon gondolatra, hogy romai költőket eredetileg olvashasson, görögöt pedig csak latin forditásban. Azonban ezen régi nyelvtudatbeli hiányt saját költői érzelme 's eszmélete által pótolta, melly gyengédségének későbbre tudva levő szép példájit adá.

Atyja azon kinézéssel, hogy boltjában majd ő utána fija lehessen helyette könyváros, 19 esztendős korában őt Berlinbe küldötte: de minthogy itt több foglalatossága volt, mint melly a' berlini időtöltésekkel 's kényelmes (bequem) élettel ismeretes ifiú előtt kedves lehetett volna, azon gondolatra jött, hogy szép szóval bucsút intsen gazdájának, 's ezt végre is hajtván, magának ott külön lakást bérlett-ki. Azon nem alaptalan félelem mellett, hogy szülőji ezen tettét kárhoztatván, őt magára fogják hagyni, (mi valósággal meg is történt, pénzbeli szükség által akarván őt engedékenységre birni) szobájába zárkozék, hol a' legnagyobb szorgalommal táj-festéshez fogott, 's ezzel táplálta magát. Ezen festéseiből itélvén jövendölé a' hires Hempel, hogy Gessner ezen előtte kedves foglalatosságot olly tökélyre viheti, hogy utána kényletes életre számolhat. Azonban ez nem történt-meg. Most atyja megengesztelődve iránta, szabadságot ada neki bizonyos időig Berlinben mulathatni. Ekkor ujra vers-iráshoz fogott, de Ramlernak azokra tett szoros birálata ezen pályáról őt vissza rettenté, 's azon idő óta gyönyörű prosáji dolgozására adta magát. (*Végzet következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Minden leánynak férj. Chaldeában hajdanta igen különös törvény uralkodott. Ha valamelly megyében bizonyos mennyiségű férjhez adó leányok megszaporodtak, akkor ezek szülőjik által kivitettek a' vásárra, hogy ott őket eladnák, mi a' bevett szokás szerint annyi volt, mint nálunk a' kiházasitás. Maga a' városi tisztség ült elő. A' szépeket csak hamar a' gazdagabbak kapkodák-el; a' kevesebbé szépeket csekélyebb tehetségűek vették-meg, és ha már semmi vevő nem találkozott, akkor a' szépekért bejött pénz a' nem szépek közt házassági hozományul felosztatott, mi arra szolgált, hogy azután ezek is elkeltek, 's igy egy leány se maradott férj nélkül.

Sierra-Leone-i hóhérok. Ha Sierra-Leoneban a' biró kimondta e' szókat: „a' kiontott vér essék vissza a' bünösnek fejére" már azután a' hóhér hivatala kezdődik. Ez felette furcsa és szokatlan módon van öltözve. Fekete panczél-köntöse testét tetőtől talpig, arczát pedig álarcz fedi. Fején fekete sipkát visel, mellyből két szarv emelkedik-fel, 's ezeken egy hosszú veres toll. Jobb kezében hosszú vesszőt tart; hátára csengetyű van kötve, 's mind a' két lábán bokáji körül egy-egy sor csengetyű fityeg. Ezen bohókás öltözetben hevesen kirohan a' gyülekezetből, végig szalad az utszákon, 's igy a' rajta függő sok csengetyűk a' népnek hirül adják a' történendőket. Ezek után vissza megy a' megitélthez egy csoport segédjeivel, kik szinte bohósan vannak öltözve 's bunkóval és karddal fegyverkezve. Soha se tudni illy iszonyatos hóhérnak nevét; 's ha valamelly idegen kérdezősködik is, azt felelik, hogy az maga az ördög volna bandájával.

Amsterdami dajkák és gyermekek. Amsterdamban sept. 1-jén ezer meg ezer gyermekek 's ezeknek dajkájik a' börzét elfoglalák. Ők, bizonyos bevett régi szokás szerint, dobbal és trombitákkal jövének, hogy a' Kirmes napján, t. i. sept. 1-jén, ezen lakhelyet elfoglalják, 's onnét a' számos kereskedőket és berélőket (speculans) kiüzzék. Ezen szokás, melly igen-igen régi időszakból veszi eredetét, mint mondják, azon felfedezés következésében vétetett-fel a' nép közé, mellyet gyermekek tettek, kik egykor Kirmes napján e' helyen játszadozván egy égő kanóczot fedeztek-fel, melly gonosz emberektől ide vettetett, hogy az egész épületet lángba boritsa.

Kolumbus Kristóf 1422-ben Genua tartományában született hires tengeri utazó, ki Amerikát, a' világnak akkori negyed részét feltalálta, kiszállott egykor Jamaika szigetére, hogy ott huzamós hajózása után magát kipihenhesse. Látván őt 's embereit a' szigetbeliek, elsőbben is tőlek megijedtek, a' partot oda-hagyták, és a' sziget belsejébe mentek, sőt előlek minden eleséget elrejtettek. Nagy szükségben levén Kolumbus látta, hogy valami ravasz fortély nélkül velek nem boldogulhatna. Tudta ő, mivel sok tanult embereket vitt magával, hogy azon helyen este felé a' holdnak tapasztalható fogyatkozása leend. Követséget küldött tehát a' népnek előjárójához, izenvén neki, hogy vele szükségképpen beszélnie kellene. Eljött nem sokára az előjáró, ki előtt a' népnek keményszivűsége felől panaszkodott, és ellenek ezeket mondotta: „Rosz embereidet nem sok idő mulva megfogja büntetni a' Spanyoloknak ama nagy Istene, kit én imádok, és kit ellenök ember-

telenségök miatt teljes szivem szerint segitségül hivtam. Ő ezen népet bizonyosan megfogja ostorozni. Hogy pedig én igazságot mondok, az lesz szavamnak valódi bizonysága, hogy még ma vér-szinbe öltözik a' hold, és szemeitek láttára elsetétedik. De ezt következendő büntetéstöknek csupa jeléül tartsátok, ha intéseimet megvetitek, és hasznotokra nem forditjátok.“ — A' holdnak fogyatkozása voltaképpen azon estve megesett. Ugyan azért iszonyú rémülés szállotta-meg a' jamaikai lakosokat, és mindnyájan Kolumbushoz jövén lábaihoz borultak, 's erősen megesküdtek előtte, hogy semmiben szükölködni nem hagyják. Ezekután Kolumbus tőlek eltávozott, 's vissza nem jött egy darabig. Mi után pedig visszaérkezék, nagy méltósággal mondá nekik, hogy már megbékéltette az Istent, ki is az érdemlett büntetést elfogná háritani, és nem sok idő mulva a' hold fogyatkozás is elmulnék. Midőn ez megesett, azt gondolák a' Jamaikaiak, hogy neki az egész természet engedelmeskedik, és azután többé nem hagyták szükölködni a' Spanyolokat.

S. Karolina.

JELESMONDÁS.

Halál a' hazáért.

Tiszta korány hasad ó daliák! a' sárga halálnak
Nyomdokain, 's mikor a' század hosszú sora elmult,
A' nemek elhaltak, kik előtt ismerve valánk itt:
Késő századok után eljő romainkra, sirunkra
A' maradék, 's hálás ajakokkal fogja nevezni
Azt, ki nemes volt 's bátor elég meghalni honáért.

Garay „Csatár“-jából közli S...y Ágnes.

Az ifiú tüz fentebb erőtől izgatva kényén szeret csapongani; a' hidegebb tapasztalást gunyolja a' kezdő, kit a' dicsőség fényalakja előre vonzogat, 's gondatlan tiporja-le a' gátot, melly többszer védfoka a' pártosság duló habjai közt. Kisfaludy Károly.

Jótevő bére. Aranyok koránt sem érik-fel ama jutalmat, mellyet a' jótevő sziv magában érez, midőn másoknak védangyala lehet. A' háladatos kész sokat feláldozni; jótevője kincseket nem kiván. Bére csak az olly segédek vágynak, kik nemes tettöknek jutalmát szivökben érezni képtelenek. K.

Aphorismák Erdélyből. A' háladatosság igen gyakran titkolt név alatti utazó társa a' szeretetnek.

A' nemes asszony erényei közé vegyiti mindig a' szeretetet, 's akként kettősen adja vissza, mit tán az erénytől elvett vala.

A' bizodalom ollyan, mint a' veretlen arany, mellynek becsét nem mindenki ismeri 's érti: azért is találta-fel az okosság az apró pénzt — a' módosságot — csak rézből ugyan, de mindenki ismeri azt, 's megelégszik vele. iffj. Thoroczkay László.

Kérdő rejtvény.

1) Mellyik ló tartozik juhok közé?
2) Mellyik mák volt hires muzsikus honunkban?
P, Szőkedencsről.
3) Hogy lehet valamelly vizen ugy keresztül vinni egyenként egy farkast, egy kecskét, és egy káposzta-főt, hogy a' felvigyázó távullétében az együtt hátra maradt farkas a' kecskét, vagy kecske a' káposztát meg ne egye?
Sz. H. M.

Előbbi rejtvény: Magyar, ma, agyar, ragya, ágy, ár, gyár.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

6.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap januarius 18kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' boszúállás. *(Folytatás.)*

Láttunk elbeszélésünk elején egy rút öreg asszonyt, az öreg Esztert, Randal Brady házában. Ő általa tudta-meg Móritz Wilson lelkének megjelenését amaz elhiresztelt sikátorban.

Az öreg Eszter ugyan azon városban született, hol elbeszélésünk történt. Apja hajdan tehetős serfőző, 's Eszter egyetlen egy leánya volt. Ennek szépsége az egész városban olly ismeretes vala, mint apjának sere jósága végett. Eszter kényes, elbizott, és szeszélyes (launigt) volt. Valamennyi asszony, 's férjfi ismerősei közt egy barátja se levén elbizottsága végett annyira utáltatott, hogy apjának halála után minden jószágát pénzzé tevén mindeneknek örömére a' várost elhagyá. Csak számos esztendő mulva került ismét vissza, most már mint öreg asszony. Senki sem ismerte-meg benne amaz egykor olly virágzó leányt; azonban bizonyos nyelvebeli ügyessége olly hiven és pontosan tudott előszámlálni mindenféle már elfelejtett mende-mondákat, hogy utóbb senki se kételkedett személye felől. Berzenkedő, és kiállhatlan természete azonban olly gyülöletessé tette őt az emberek közt, hogy utóbb kénytelen vala lakhelyét egy régi omladványban (Ruine) felütni, hol kivüle, kivevén a' patkányokat és egereket, senki se tartozkodott. Ezen omladozott ház már régi időtől fogva lakatlan álla; benne minden puszta és rozzant volt; de ő a' romokon (Trümmer) keresztül lakásába, tudni illik a' pinczébe, egy igen rosz lépcsőn lebiczegett. Minthogy a' pincze bolthajtásos volt, jó forma állapotban maradt-meg; két osztályból állott, mellynek természetesen elsőjét lakta Eszter. Egész házi bútora egy rozzant asztalból, egy régi székből és szalma zsákból állott, melly neki ágyául szolgált. Csak egyedül az ajtó volt jó, és erős.

Midőn kitudódott, hogy az öreg Eszter ezen helyet választotta lakásul, az egész városban azon hir terjedt-el, hogy ő a' boszorkányokkal társalkodik. Akármint volt a' dolog, elég az hozzá, ő már több mint két esztendő óta ott lakott.

Már annyira is vitte, hogy élelmét többé nem kelle neki összekéregetni, hanem azt fenyegetések, és ijesztgetések által csikarta-ki a' lakosoktól.

Ezen rusnya öregnél volt már most több napok óta Móritz eldugva. Mi őt az öreg asszonynak általellenében látjuk ülni a' borzasztó lakban. Egy égő szurkos-fenyő-forgács csak gyér világot terjeszte körülök a' szennyes lakban.

„Ma éjjel ismét eljövend, mint mondá — szólt Móritz inkább magához, mint utálatos társnéjához. — Tiz esztendőt adnék érte oda életemből, ha ezen fészekből kimehetnék.“

„Mért jöttél hát ide? Eredj, ha tetszik“ monda az öreg éles tekintettel.

„Nem jöttem én önkényt.“

„Azt tudom — viszonza Eszter — nem is vettelek-fel szivesen; de a' gonosz léleknek igen nagy hatalma van felettem; nem volt szabad nem-et mondanom“

„Hogyan? Wilson lelke gonosz lélek volna?“ kiálta az ifiú élénken.

„Hát már fecsegni kezdesz? — kérdé gunyolódva az öreg — Öt napja már, hogy itt vagy, 's még egy szót se szóltál. No jó halld tehát, mit tudtodra kell adnom.“

„Feleljen kelmed kérdésemre!“ félbe szakasztá őt Móritz hevesen.

„Felelj előbb te az enyimre“ viszonza az öreg.

„Mi történt azon éjjel, midőn te a' szent János apátságába menél 's kezedet a' koponyára tevén megesküdtél?“

„Kimondta azt kelmednek, hogy én megesküdtem?“ kérdé csudálkozva Móritz.

„Csak légy békességgel fiú! — vigyorga az öreg. — Mond-meg, hova mentetek, midőn a' temetőt elhagytátok?“

„A' lélek a' város felé tartott; én utána mentem.“

„Noha te őt menni láttad, még se hallád lépéseit ugy-e?

„Nem, éppen nem.“

„Ez onnét jő, mert a' lelkek lépései nem hangzanak.“

Móritz elbeszélé most, hogy egészen a' város közepéig mentek, mig nem Rounhead házához értek. Most a' lélek neki még egyszer intett; az ajtó kinyilt, 's ők mindketten a' házba léptek. Itt legnagyobb setétség uralkodott, midőn a' lélek egyszerre a' lépcsőkön felfelé sietett, 's körüle bizonyos világosság terjedezett, melly felől Móritz meg nem fejtheté magának, honnét jöhet. Fen megérkezvén egy szobába mentek, mellynek padlatán egy égő gyertya lobogott. Most parancsolá a' lélek, hogy Móritz az ablaktól négy deszkát számláljon, 's az ötödiket feltörje.

„'S mit találtál ott?“ félbe szakasztá őt Eszter.

„Semmit se — felele Móritz — nehány darab régi ruhákon, és papirosokon kivül.“

„Semmi pénzt?“

„Egy pennyt se. — „„Vedd azon fekete szalaggal betekert papirost, 's rejtsd-el szorgosan kebledbe“ “ parancsolá a' lélek. De ekkor lárma történt a' házban. — „„Majd megfognak, 's bezárnak — folytatá a' lélek — de ne védelmezd magadat; foglalatosságodnak itt vége van, és ha ezer zárokat raknának is tömlöczödre, én meg foglak szabaditni. Azért tehát ne védelmezd magadat; de ha ki akarnak kutatni, miden erődből oltalmazd magadat.“ “ — Kevés szempillantattal a' lélek eltünése után Rounhead és szolgája bejön; engem megragadnak, 's egy setét kamrába zárnak. Majd azután kivülről minden elcsendesedett; rögtön felnyilt ajtóm; 's legott valamelly világosság terjedezett-el: a' lélek eljött. Ő ismét intett, 's igy észrevétlenül haladva egész idáig jutottunk. „„Emlékezz-meg esküdre — mondá itt — mig ismét eljövök. Ne merd ezen biztos menedéket addig elhagyni, mig ismét nem látsz. Ötödik éjjel ismét uj foglalatosságot adok.“

„És azon papiros még most is nálad van?“ kérdé az öreg.

„Itt tartom keblemben.“

„Mutasd tehát, csak messziről akarom látni.“

Móritz kivoná a' papirost. Eszter éles tekintetet függeszte-reá. „Olvasd a' felirást!“ Móritz olvasá: „Wilson testamentoma.“

„És te még is kétled, hogy gonosz volt, melly téged vezetett? — vön ismét szót az öreg Eszter. Isten neki, csak elmondom a' történetet, miképpen kapott a' gonosz lélek felettem hatalmat. Hiddel furcsa kis történet lesz az reád nézve. — Én ez előtt a' tenger mellékén laktam. Sok idegenek tértek-be hozzám. Egykor egyik ott maradt, kinek sok pénze volt. No az nem is ment-el többé; nekem a' pénz magamnak is kellett. — Egy ártatlan tartatott a' bünösnek. Ekkor megjelent nekem a' gonosz lélek, és se nyugtot, se béket nem hagyott, 's midőn egykor ismét megjelent, megesküdtem neki, hogy mindent megteszek, mit nekem parancsolni fog, csak hagyjon-el. — De midőn aztán megmondá, mit kell cselekednem, azt nem tehettem.“

„És mit parancsolt kelmednek a' lélek? — kérdé Móritz kiváncsian.

„Azt kivánta, hogy férjemet az akasztófára hozzam; de ezt tenni nem akartam. Az óta nagy hatalma van felettem, 's azért nem állhattam neki ellent akkor is, midőn téged kellett befogadnom.“

„Mert az esküt megszegte kelmed, azért lett annyi hatalma a' gonosznak?“ kérdé aggódva Móritz.

„De ez még nem minden — viszonza Eszter — a' mellett még nyomorúság is jött reám; mindenemet elvesztettem, 's hontalan koldús levék.“

„Isten oltalmazz engem!“ jajgata Móritz nagy aggodalommal eltelve.

„Ugy, ugy, csak imádkozz! rajtad két teher fekszik; te apád tilalmát is megszegted.“

Az ifiú borzadozott. „Már öt napja, hogy itt vagyok — mondá — Isten tudja mit nem gondolnak felőlem otthon az óta. El kell mennem atyámtól engedelmet kérni.“ Ezzel sebesen felugrott, 's el akart menni.

„Tehát megakarod szegni a' holtaknak adott esküt?“ kiálta utána az öreg.

Móritz visszahökkent. „Ó! Róza, Róza! — kiálta — csak legalább veled szólhatnék; te nekem az igaz utat megmutatnád; mert csak te tudod, mit kell cselekednem.“

„Halld Móritz! — szóla most Eszter szelid hangon — te szólhatsz nénéddel; itt szólhatsz vele, még mi előtt a' lélek megjelen. Nem vagyok én olly rosz, minőnek látszatom. Irj neki egy pár sort, én elviszem, 's mindenről jót állok.“

Móritz egészen elfogódva a' vágytól, hogy kedves testvérével szólhasson, nem gondolá-meg, hogy itt árulás lappanghat; hanem egyszeriben papirost, 's rajzónt (Bleistift) vön elő zsebéből, és a' következő sorokat irá:

„Kedves testvérem! Te vagy egész világon azon egyetlen egy személy, ki engem igaz utra vezethet. Mond-meg, mit kell cselekednem, hogy atyámat megkérlelhessem, 's hibámat ismét jóvá tehessem. Az Istenre kérlek, jőjj még ezen éjjel hozzám, hogy viszontagosan tanácskozhassunk. Én az öreg Eszter lakásában vagyok, ki neked e' levelkét viszi; ő gondoskodni fog, hogy bántatlanul hozzám jöhess. Ohajtva várlak; ne hagyd-el hiv testvéredet

Móritzot.“

Alig végezte-el az irást, midőn azt kezéből az öreg kikapván vele eltünt.

Róza nem akart aludni, hanem még mindig kedvesének Williamnak visszajövetelére várakozott. Ekkor az ajtón kopogtatnak. Róza rögtön felugrott, 's „te vagy William?“ kérdé.

„Én vagyok“ susogott valaki kivülről.

Róza örömmel nyitá-ki az ajtót, de igen kedvetlenül lepetett-meg, midőn kedvese helyett az utálatos Esztert látta belépni.

„Mit akar kelmed ezen órában itt?“ kérdé meghökkenve.

„Öcsédtől Móritztól jövök“ felele Eszter.

„Szegény öcsém! valljon hol van? mit tud róla Eszter asszony?“

„Az én pinczémben van.“

„Eszter asszonynál? mit csinál ő ott?“

„No — hát elrejtette magát, midőn őt üzőbe vették.“

Róza megrémült. Most tisztának látszék előtte, hogy Móritz csakugyan bünös, mert különben nem keresett volna ezen asszonynál menedéket. „Eszter! — kérdé egy kis szünet után — kelmed tudja, mi történt, mondja-meg nekem, elkövette-e testvérem valóban azon rut tettet?“ — Az öreg hallgatott, 's megerősité ez által a' szegény Rózát gyanujában. — „Szerencsétlen Móritz! szerencsétlen atyám! mi lesz belőletek?“ kiálta kézkúcsolva.

„Ő el akar innét menni, még ezen éjjel. A' messze világba akar menni.“

„Az Istenért! Eszter ne engedje azt! Előbb arról édes atyámmal kell beszélnem.“

„Móritzot nem lehet tartoztatni — viszonza az öreg — ő fejes egy ifiú. Csak kegyed képes egyedül őt megváltoztatni. Ha akarja, hogy itt maradjon, szükséges, hogy a' leányasszony még ma meglátogassa.“

„Igen Eszter, én vele beszélni akarok — mihelyt megvirad, eljövök.“

„Már akkor későn van, — ő még ezen éjjel akar elmenni. Egy óráig sincsen bátorságban. Ha vele kegyed beszélni akar, mindjárt megkell lenni.“

„Most valóban nem mehetek, kedves asszonyom; nem szabad atyám házát ezen órában elhagynom. Annál inkább, minthogy.“...

„Tehát maradjon — szakasztá félbe Eszter — nekem mindegy. Keresse szerencséjét, a' mint akarja.“

„Istenem! mit tegyek? — jajgata Róza aggodalmasan — ha William okát megtudja, valljon megbocsátand-e? — De hát Móritz kérte-meg kelmedet, hogy engem oda vezessen?“ kérdé ujra.

„Hiszen az magából értetődik — felele Eszter — olvassa csak a' levelet.“

Róza sebesen átfutá a' levelkét. „Elmegyek — monda elhatározottan — akármi történjék.“ 'S ekkor azonnal magára ölté köpönyegét, és kevés percz mulva már a' házon kivül valának.

Róza magával akará vinni kisebb öcscsét, de Eszter jó, az az gonosz okokból ezt nem vélé tanácsosnak.

Az öreg Eszter pinczéje előtt ismét borzadás fogá-el a' leányzót 's vonakodott belé menni. „Jöjj csak jöjj“ monda Eszter; 's Róza minden bátorságát összeszedé, hogy bemehessen.

A' forgács, melly ez előtt lángolt, már elégett, 's csak hátra maradott parázsa világitá-meg homályosan a' borzasztó helyet. Egyik szegletben az egyetlen széken valamelly férjfi ült lehajtott fővel.

„Kedves szegény Móritzom!“ kiálta Róza, 's keblére repült. A' férjfi igen hevesen viszonzá az ölelést, de nem szólt. Ijedve tekinte

Róza vélt bátyjának szemeibe, 's ő — nem volt az. Egy arcz lángolt ellenébe, mellynek tekintete őt megreszkedteté. Minden erejével, mellyel birt, kifejté magát a' bátor szivű leány az idegen karjaiból, 's a' lépcsőkön felfelé szaladott, de legnagyobb rémülésére azokat zárva találta. Az öreg asszony is eltünt, 's ő rettentő társával egyedül volt.

Róza fenszóval kiálta segedelemért; leesék térdeire, 's az örök Istenhez fohászkodott. Ezen pillanatban lépéseket hall kivülről; egy pár erős lökés bezuzá az ajtót, és William fogá-fel karjaiba a' rémültet.

(Folytatás következik.)

ÉLET-TÖRTÉNET.

Gessner Salamon. *(Végzet.)*

Azon édes vágy, hogy szülőjit láthassa, felkelvén keblében, Braunschweigon és Hamburgon keresztül honjába indula. Ezen utjában mindenfelé érdekes ismeretségeket kötött a' tudósokkal, kivált pedig az akkor hiresedni kezdett ifiú költőkkel, kikkel társalkodásának izlés-mivelődésére nézve felettébb sokat köszönhetett. Hamburgban mulatása alatt különösen Hagedornnal kötött lelki barátságot, kinél bizonyos ideig mulatott is.

Zürichbe megérkezvén könyvkereskedést folytatott; de e' mellett legnagyobb szorgalmat forditott szive 's esze tökéletesitésére. Első munkája: „egy Svajtzinak éneke fegyveres leányához" és „az éjszaka" költészi tehetségének szép reményű előpostáji valának; amaz 1751-ben, e' pedig két évvel későbben került világ elébe. „Daphnis a 1754-ben jelent-meg, és pedig nevének alá-tétele nélkül, valamint az előbbiek is. Ezen költeményének szerzésére a' görög Longus-nak Amiot általi forditása, mellyet véletlenül atyjának könyves boltjában talált, szolgáltatott alkalmatosságot. „Inkle 's Yaricója, valamint egy füzetke idyllje 1756-ban látott legelőbb világot. Gessner idylljeit egyenesen a' latin nyelvre forditott Theokritos-nak köszönhetjük. Ezután jelent-meg költeményeinek leg-gyengébbike Abel halála.

Minden költeményei 1762-ben jöttek-ki sajtó alól négy kötetben. Ezekben van az emlitett munkájin kivül az első hajós, kevés dalok, ujabb idyllek, 's két játékai: Evander 's Erast.

Tiz évi köz-idő után bocsátá világ elébe hátra levő 's az előbbieknél nem alább váló idylljeit két füzetben, a' táj-festésről irt leveleivel.

Gessner maig is egyetlen idyllistájok a' Németeknek. Egyszerűség előterjesztéseiben, — a' caracternek mesteri kitüntetése, mi a' régi iróknak annyira sajátjok, az ujabb költők közül egy munkáján se vonul el olly jelesen, mint a' Gessneréin. Ezért nyerte ő meg a' köztetszést, melly helvét havasoktól kezdve Európán által egész Amerikáig hatott-ki. A' természet szépségeinek báj-ecsettel festése, 's még inkább arkádiai pásztorainak szeretetre méltó erkölcsei, meg nem romlott sziveiknek 's ép fejöknek jól talált vonásai, az istenek 's öregek iránti hódoló tisztelet, styljének szelid koloritja, 's a' könnyű, finom, 's noha

prosai, de jelesen öszve hangzó nyelve — — ezek azon tulajdonok, mellyek Gessnert az ujabb idő legkedvesebb irójává tevék. Munkáji között idylljei kétség kivül első helyen tündökölnek. — Egyébiránt hős- 's dramai költeményein is elvonul azon kellemes pásztori szellem, melly az olvasót mintegy Arkadiába varázsolja, 's melly az emberrel a' mindennapi világot, sőt ön magát is olly örömest felejteti!!

Időtöltésből rajzolással 's metszéssel foglalatoskodott 30 esztendős koráig. Egy pénz-szomjtól mentt házasság arra határozá most, hogy nevekedő házi szükségei pótlására természeti adatjait mesterségként üzze, 's igy a' művészséget, mit eddig időtöltésből tesz vala, hivatalosan folytatá. Hogy a' tartós szorgalom 's gyengédség őt mennyire tökéletesiték, megtetszik azon vésett képekből, mellyek irásainak nagyobb csint adnak. Tizenkét vésett táj-képei, mellyeket 1770-ben bocsáta világ elébe, művészetének első helyén álló remekei. Felette szépek azon viz-festékkel készült táj-festései, mellyek még életében felette drágán fizettettek, 's mellyek a' művészet ezen nemében is hervadhatlan érdemkoszorújáról kezeskednek; egy illy czikkely bár milly museumnak diszére szolgáland, 's a' szép természet igazi barátja vissza sugárzani látja ezekről is Gessner szép lelkét!

Egy derék nő birtokában átaljan szerettetve 's becsültetve több évig csendháboritatlan nyugalomban élt. Mint napi tanács tagja, minek még törvényes kort alig érve választatott-meg, hivatalának jó honfiként tett eleget a' nélkül, hogy nagyobb befolyás, vagy szónoki tehetségénél fogva magát kitüntetni vágyott volna. Néha, midőn előterjesztéseket tenni jónak látta, ezt olly tiszta meghatározottsággal tette, melly mindenkit bámulásba hozott, 's azon panaszra fakasztott, hogy olly embér, ki igy tud beszélni, miért nem beszél gyakrabban. Élete vége felé az ugy nevezett Silwaldeban lakott Zürichtől egy mértföldnyire, hol becses éltének véletlen guta-ütés vete véget 1787-ben, martius 2-ikán. Nem csak hazája, de a' külföld is kesergé a' szeretetre méltó ember halálát; — költészi irományai minden miveltebb europai nyelveken olvashatók; a' francziák különösen többszeri forditásra méltaták, mellyek közt legjobbnak tartatik a',,Huber forditása." Zürichben egy közsétahelyen márvány-oszlopot emeltek számára honfiai. — Kik Gessnert közelebbről ismerték, ugy irják-le őt, mint szelid, szerény, nemes gondolkozású férjfit, kinek keblét hazafiúi érzelmek feszitették, 's ki erkölcseiben éppen olly egyszerű és gyengéd vala, mint rajzaiban 's költeményeiben látszik. —

F.... —

KÜLÖNFÉLE.

Öreg emberek. Az utósó év-ezred három legöregebb emberei közül mindegyik csaknem 200 esztendős volt. Az egyik nemzetségre nézve Skót volt, a' második Magyar; kiki ezek közül 185 esztendőt ért-el. A' Magyar szégeny sorsú vala, 's még nem sokkal halála előtt koldulva kellett élelmét keresnie. Fija 95 esztendős volt 's éppen olly sanyarú állapotban tengődött, mint apja. A' harmadik Angol 's mesterségére halász vala; ez 169 esztendőt ért-el, 's egész századik esztendejéig olly izmos, hogy a' legsebesb folyókon is átuszhatott.

A' jobb kéz. IV-ik Jakab tudta, hogy várának közelében bizonyos Laird tartozkodik, ki fijai segedelmével rablásból élt. Tudta azt

is, hogy a' Laird várából valamelly föld alatti tornácz egészen kivezet az ország-utra, mellynek nyilásánál azok az utazókat meglesék, kifosztják, vagy meggyilkolák. A' bátor keblű király feltevé magában, hogy ama rablókkal egyszer magánosan találkozzék. Ez megtörtént; ott csak az egyik fiút találván azzal csak hamar egybecsapott, 's a' rablónak jobb karját elvágván ezt magával elvitte. Következő napon bizonyos ürügy alatt a' Lairdet minden fijaival együtt magához hivatá a' király. Mindnyájan eljöttek a' megsebesültten kivül; kit betegnek lenni mondottak társai. De Jakab egyátaljában ezt is látni akarta, 's érette küldött. Az ifiú megjelent; a' király kezét nyujtá neki, s az ifiú bal kézzel viszonzá az idvezletet. „Mért a' bal kezet?" kérdé Jakab. — „A' jobb kezemet elvesztém," viszonzá amaz. „Ha ez ugy van, talán ajándékozhatok kegyednek egyet" mond a' király, 's egy kezet mutata a' rablóknak. Ezek megijedtek, és elnémultak; az örök pedig legott belépvén őket tömlöczbe hurczolák, hol nem sokára érdemlett büntetésöket kikapták.

Mulattató. „Mért olly szemérmes kegyed, hogy a' társaságokban mindig lesüti szemeit?" kérdé P. urfi Lidi kisasszonyt. — „Mert anyám erősen megtiltá, hogy a' gazdag G. urfin kivül másnak szemébe ne pillantsak" viszonzá magát felejtve az őszinte leányka.

B. Váczról.

JELESMONDÁS.

Végzet.

E' földön vannak emberek, kiket
Az ég gyönyörre nem teremt; 's habár
Kecsegtető reményeket mutat,
Reménynél mást nem ad.

B. Eötvös.

Örök szépség.

Hervatag a' testnek szépsége mezői virágként,
Mellyet az éjszaki szél játszva letép, lesodor.
A' bibor-arcz sápad, lehanyatlik a' termeti fönség,
Ifjui vig lejtést roskadozás tele vált.
Sírig a' tiszta erény hódító kelleme él csak,
Sőt az enyészeten is győzve — örökre virul.

Bústavi.

Aphorismák Váczról. E' földi létben két tárgy vonja leginkább magára figyelmünket, a' bölcső és a' sir. Egyik szüntelen háborgó tengerbe, másik pedig csendes boldog kikötőbe vezérli sajkánkat, ha erős hit vala kormánya.

Életünk szövedékei közül colosszusként tünik elő a' jótét malasztja. — Hatalmas tettek csak a' puszta nevet dicsőitik, melly fényt gyakran elnyomja a' jövendőnek koránya: de a' jótét egy szent érzelmet táplál az emberiség szivében, mellyet el nem ölhet a' bal vélemények fojtó lége.

Ba. Váczról.

Tagrejtvény.

Én csak alig születek, 's villámként tünök azonnal.
Elsőm megszomorít, másom jó kedvre derít, és
Harmadikom nélkül nem szok' soha a' Magyar irni.

N. János.

Előbbi rejtvény: 1) Tokló. — 2) Csermák. — 3) Elsőbben által kell vinni a' kecskét, az után a' farkast, de ekkor vissza kell vinni a' kecskét, 's a' parton hagyni, azonban a' káposzta vitetik a' tulsó partra, hol már a' farkas van, 's ekkor kell ismét a' kecskéért menni. — Lehetne ugy is, ha a' káposzta-fő a' kecske szarvára dugatnék, nehogy bele haraphasson, 's igy elsőbben a' farkas, azután a' káposzta, végre a' kecske vitetik a' vizen keresztül.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

7.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön januarius 22kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' boszúállás. *(Folytatás.)*

„William! — kiálta Róza, amazt erősen átkúcsolva — az igazságos Isten, ki az ártatlanság előtt soha se zárja-be füleit, téged legnagyobb szükségemben küldött.“

„Bocsáss-el Róza!“ félbe szakasztá őt William dühösségtől lángolva — munkám még csak félig van bevégezve.“

De Róza még erősebben csatlá magát hozzá. „Ne menj-le, az Istenért! — esenge hozzá a' leányka — ott lent halál, és veszély vár reád.“

„Hogyan? ne menjek-le? — dühösködék William. — Lemegyek, ha husz pisztoly volna is mellemnek kiszegezve. Lemegyek, 's vissza nem jövök előbb, mig boszút nem állok.“

Ezzel kifejté magát Róza karjaiból, 's a' lépcsőken lefelé sietett. Alatt egészen setét volt. William hamar egy marok szalmát vön az öregnek ágyáról, 's azt a' parázsra veté, ugy hogy az legott lobbot vetett. Most kikutatá az egész pinczét, de bámulására egy lelket se talált benne; a' második osztaly is üres volt. „Tehát elillant?“ kérdé az utána sietett Róza.

„Ugy van, de miképp, meg nem foghatom.“

„Azt a' gonosz tudhatja, kinek szolgál.“

„Ki volt?“ kérdé William.

„Jöjj, jöjj! hagyjuk-el ezen borzasztó helyet! — kéré őt a' reszkető leány — nem tanácsos itt tovább késnünk.“

„Felelj előbb kérdésemre!“ mond hevesen William.

„Mondom neked, nem jó, ha itt sokáig késünk. Vigy-el előbb haza, kedves William, ott minden kérdésidre fogok felelni.“

„Róza! ne üzd velem játékodat. Ki volt az, ki ellen segedelmet kiáltottál? Meg kell őt nevezned. — Hiszen te olly szentül fogadtad, hogy otthon maradsz; mi vehetett reá, hogy fogadásodat megszegd? Ki volt azon férjfi, kivel itt találkozál? Ne hagyj bizonytalanságban, Vagy talán el akarod rejteni boszúm elől? szólj, felelj az Istenért.“

Ezen kérdéseket William olly sebesen, 's olly egymás után intézé Rózához, hogy a' szegény megrémült leányka képtelen volt csak egyikre is felelni.

Ekkor Williamot a' szerelemféltés szállá-meg; sebesen megfordult, 's elsietett. — Róza nyomába indult. Az uton William még nehányszor ostromlá Rózát; de ez elhatározottan mindig csak azt felelé, hogy hallgatnia kell.

„Tehát tartsd-meg titkodat magadnak" kiálta William haragosan 's elhagyá Rózát.

Róza őt tartoztatni akará, hanem William sebesen elindult. A' szegény leány szomorúan ment atyjának házába, az ajtót bezárá maga után, 's térdre esék, hogy magát ajtatos imádsággal megerősitse.

A' következett reggel Róza megtudá kisebbik öcscsétől, hogy ez a' mult éjjel az öreg Esztert eszre vevé, 's a' később megérkezett Williamnak azon kérdésére „hol volna Róza" azt felelte legyen, hogy Róza az öreg Eszterrel ment-el. Róza megtiltá öcscsének, hogy a' történtteket valakinek kinyilatkoztassa, 's éppen a' reggelit akará atyjának elvinni, midőn az öreg Eszter belépett. Róza igen megdöbbent a' csudálatos asszony megjelenésén.

„Atyádhoz akarsz menni?" kérdé az öreg.

„Éppen a' reggelit akarám neki elvinni" felele Róza.

„Most nem szabad elmenned; te cseveghetnél, 's akkor mindnyájan elvesztünk. Majd magam megyek-el." Még mi előtt Róza valamit felelhetett volna, az öreg már felkapta volt a' kosarat, 's vele elbiczegett.

Még az napon meglátogatta Róza beteg barátnéját Jennyt, kinek állapotja napról napra roszabb kezde lenni. Ajkai halványak, arcza, és szemei beesettek valának. A' két barátné némán ölelé-meg egymást.

„Tudom, hogy meg kell halnom — kezdé egy kis szünet után Jenny — el vagyok reá készülve. Azért küldöttem éretted, hogy utójára elbucsúzzam tőled, és — hogy neked — szivem legnagyobb — titkát — felfedezzem."

Róza iparkodott őt vigasztalni, 's aztán kinyilatkoztatá, hogy készen volna barátnéját hallani. Lehajlott hozzá, 's Jenny valamit fülébe sugott.

Róza hangosan 's borzadással felsikoltott; Jenny pedig vissza dült ágyára, 's ugy látszott, hogy utósó leheletét adja-ki. Róza térdre esék, 's ahitattal imádá az Istent. Midőn felkelt, bánkodó tekintetet vete a' szerencsétlen Jennyre. Ez pedig esdekelve tekint vala barátnéjára.

„Istennek hála! te engem nem vetsz-meg! — monda Jenny — te nekem megbocsátsz; te csak még is szánsz engem."

Róza őt mély megindulással karjaiba szoritá. „Jenny — ugymond — midőn édes anyád meghalt, mindketten együtt voltunk nála.

A' haldokló szivemre köté, hogy értted testvérileg, sőt anyailag gondoskodjam. Én megigértem azt neki, és most midőn boldogtalan titkodat velem közlötted, eljött az idő, hogy igéretemet teljesitsem. — Ne kérdezz engem; az Isten fog nekem erőt adni téged ön magad és a' világ előtt megmenteni.“ Ezen szókkal még egyszer megölelé szenvedő barátnéját, 's elsietett.

Késedelem nélkül kereszt apjához Alderman Lotge-hoz ment, kinek magát kinyilatkoztatni akará. Egy egész órát tölte nála, 's ugy látszott, hogy ezen beszélgetés után megnyugodott.

Williamnak Róza ellen csak hamar kiforrott haragja. Alig hagyta-el őt, legott meggyőződött róla, hogy a' jó Róza semmi esetre se cselekedhetett valami roszat. Erősen eltökélve, hogy hirtelenkedését jóvá teendi, mindjárt reggel sietett Rózához; de minthogy ezt hon nem találta, tehát atyjának tömlöczébe ment, hogy ennek a' történteket elmondja, 's tőle tanácsot kérjen. Az öreget igen nyugtalan indulatban találta, és pedig azon okból, hogy kedves leánya helyett az öreg Eszter hozá-el ételét; de midőn William a' mult éjjel történt dolgokat elbeszélé, akkor ugy tetszék a' jó öregnek, mintha szemeiről hályogot vennének-le. „Ugy van — monda — már most mindent átlátok. „Éppen 49 esztendeje van“ — ezt mondá ma nekem az öreg Eszter. Én nem ügyeltem reá, mit jelentene ezen mondás; de most minden tiszta előttem. „Randal Brady — igy szólt gunyhangon az öreg Eszter — a' 49 esztendőnek éppen most van vége. Én akkor megesküdtem, és fogadást tettem, 's most mind a' kettőt megtartom.“

„És mire esküdt-meg akkoriban?“ kérdé William figyelemmel.

„Negyven kilencz esztendővel ez előtt, midőn én és Eszter még fiatalok voltunk, Eszter szerelmemre sovárgott. De én őt életmódjáért nem szenvedhettem. Nem sokára azután jó feleségemet tanultam ismerni, megkértem, és el is nyerém őt; 's midőn engem Eszter egybekelésem után először meglátott, akkor mellettem elmentében azon rettentő esküt mondá, hogy boszút fogna rajtam 's enyéimen állani, ha mindjárt hétszer hét esztendeig kellene is az alkalmatosságra várakoznia. Kevés idő mulva elhagyá városunkat, 's én őt, és esküjét elfeledtem. De most ön maga emlékeztetett reá. És ő meg is fogja azt tartani. Most mindnyájunkat meg akar rontani! Már egy pillantatig se kételkedem benne. Ő volt, ki Móritz fiamat ama gyanús sikátorba csalogatta; sőt most jó Rózámat is el akarja rontani! Hogy én itt vagyok, az is saját mive. Igy tehát annál biztosabban döntheti veszedelembe enyéimet. Ó Isten oltalmazd gyermekeimet!“

„Atyám! — monda William innepiesen — adja reám áldását. Van bennem erő, és bátorság, hogy familiájáért, melly nekem olly drága, mindent merészeljek.“

Randal Brady megáldá jövendő vejét, 's kéré, Rózát hozná oda, hogy vele tanácskozhassék, mit kellene most leginkább cselekedni.“

William késedelem nélkül sietett Randal Brady lakására, 's Rózát a' házi kertben találá. Eleinte ugyan kevessé zavarodtak voltak, mint összezendülés után szerelmeseknél lenni szokott: de csak hamar helyre állott a' béke.

„Róza — kezdé William szeliden — te nekem nehezen fogsz megengedhetni, és valóban meg sem érdemlem.“

„Nincs mit megbocsátanom. Hevességed engem semmi esetre se bántott-meg.“

„De még másért is kell bocsánatot kérnem; tudtod nélkül atyádnál voltam.“

Róza megrémült, 's félelmesen nézett maga körül, ha nem hallotta-e valaki szerelmesének vallomását.

„Azt nem kellett volna tenned William! Azonban megbocsátok.“ Ezen szavaknál ujra oda nyujtá karját a' békülésre.

„Ah! kedves Rózám! én 's atyád felette aggódunk miattad; mindketten attól félünk, hogy téged nagy veszedelem fenyeget, 's hogy az öreg Eszter meg akar rontani.

„Se te, se apám ne gondojatok rólam roszat, ha még szinte darab ideig hallgatnék is. Szavaimnak mindegyikére figyelmeznek, sőt talán ezen pillanatban is hallgattatunk; ez pedig uj veszélyt szül fejünkre.“

„Igy hát atyádra hagylak, hogy kikérdezzen. Hiszen csak elviszed ma ebédjét?“

„Az öreg Eszter már elvitte; nekem nem volt szabad“ viszonza a' rejtvényes leányzó.

„Hogyan? — kérdé haragra lobbanva William — te a' gonosz sárkányt még egyszer elküldötted atyádhoz?“ Erre elbeszéle mindent, mit Eszter felől hallott az öreg Randaltól.

„Az irgalmas ég oltalmazzon minket! — kiálta megrettenve Róza — ő gonosz egy asszony.“

„És még is atyádhoz küldötted őt?“

„Kénytelen voltam; ő neki rajtam, 's másokon is igen nagy hatalma van.“

„Igy tehát még csak egyet mondok; atyád beszélni akar veled.“

„Ez minden baj közül legnagyobb. Soha se lesz bátorságom a' munkát, melly előttem fekszik, véghez vinni, ha az engedetlenség terhe nyomná lélekismeretemet.“ Itt elhallgatott; — nehány percz mulva ismét kedveséhez fordult. „William! — monda — most szerelmednek legnagyobb bizonyságát kérem; legott el kell menned atyámhoz, 's őt reá birni, hogy parancsolatját visszavegye. Ha ezt ki nem eszközölheted, mindnyájan elvesztünk.“

„Hogyan? — szóla William — te nem akarsz atyádhoz menni? félsz kérdéseitől? rettegsz szemei elejébe lépni?“

„Kérlek William! ne kinozz gyanúddal, hanem eredj atyámhoz.“

William ugyan még tett nehány ellenvetést, hanem végre Róza győzött, és igy még is csak Williamnak kellett az öreghez elmenni, kit végre reá vett, hogy parancsolatját vissza huzza, miről William sietett kedvesét tudósitani.

Jó formán este volt, midőn Duncan elhagyta kedvesét. Ő Rózán bizonyos nyugtalanságot vön eszre, melly neki vissza tetszett leginkább azért is, mert Róza őt a' hazamenésre kisztette, mit tenni előbb soha se volt szokása.

Ő Rózának ugyan teljes megnyugvást, 's türödelmet fogadott, de haza érvén nem nyughatott; leginkább gyötrötte az, mit Róza mondott, t. i. hogy munkája semmi esetre sincs veszedelem nélkül. Visszaindult tehát, 's Róza lakása körül czirkált. Minthogy semmi különöst nem vett eszre, tovább ment, 's mintegy véletlenül Eszter lakása körébe jutott. Itt azon gondolat szállá-meg, hogy az öreg Esztert vallomásra kisztesse. Bement tehát hozzá. Eszter a' pislogó tüz előtt ült, 's éles hangon kérdé a' bejövőt: „Mit akar kegyed nálam?“

„Azt mindjárt megtudod. De igazságot kell szólnod mert——“

„'S ha nem tenném azt, mi történik velem?“ csufolódék Eszter.

William zavarodva hallgatott. „Valld-meg — kiálta végre haragra lobbanván — mért csaltad ide tegnap este Rózamat, 's ki volt azon férjfi, kivel itt találkozott?“

„Azt maga találja-ki. De én még egyebet akarok mondani. Hallottam, hogy az öreg Randal kegyednek ma egy történetecskét beszélt.“ — William megborzadott.

„Igen igen, egy igen vidor történetecskét. Akar még egyebet is hallani tőlem? Lássa kegyed jó léleknek látszik, én sajnálom; valóban nem szép az erkölcsös Rózától, hogy kegyedet orránál huzza.“

„Megtudja kend azt bizonyitani?“

„Nemde tudni akarja kegyed, mért volt itt Róza a' mult éjjel.“

„Ugy van; csak tovább!.“

„És ki mondta kegyednek, hogy én hoztam ide? Ha Róza nem jő vala önkényt, bizony nem volt volna elég erőm ide kényszeriteni.“

„És mit keresett ő itt?“

„Bohós kérdés! Egy csinos fiatal legényt, a' millyen kegyed; ollyanhoz jött ő, 's bizony maga szántából jött.“

„Az hazugság, boszorkány!“ menydörge William.

„Holnap majd jobban hiszi kegyed. Az öreg ugy festé-le leányát kegyednek, mint szelid erkölcsös leányt; de én csak ezt mondom: „Lassú viz partot mos.“ Ez mind az apára, mind leányára illik. Jól

tudják ők mindketten, mit kell kimondaniok. Nemde soha se szóltak kegyednek egy bizonyos férjfiról, kit Róza ördögi mesterséggel akart magáévá tenni. — No! ha megint meglátja kegyed az öreg Randalt, mondja-meg neki, hogy az eskü, mellyet 49 évvel ez előtt letettem, végbe-ment. Róza azon bizonyos valakivel tegnap itt nálam találkozott, 's éppen most tart vele szabad akaratból egy kis összejövetelt, mellynél semmi tanú jelen nem leend.—Igy már most mindent tud.“

Ezen szókkal felkelt, 's a' lakban fel-alá tipegett. William, ki haragjából egy szót se szóllott, egy darabka papirost kapott-fel a' földről, mellyet az öreg felkelvén elejtett. Irtózattal olvasá: „Elvárom kegyedet ma esti 8 órára a' kis kertben. — R ó z a.“

Mintegy megmeredve állott itt William. „Ide a' papirost“ mekege az öreg. De Duncan azt össze morzsolá, 's az öregre egy dühös tekintetet vetve elrohant. Ut közben 9 órát hallott ütni. „Ó Istenem! — monda tompán magában — már későn van!“

Randal Brady háza megett egy kis ajtócska volt, melly a' kis kertbe vezetett. Duncan beakart menni; ekkor zörejt hall, 's magát a' bokrok közé rejti. Csak hamar megismeré Róza szavát, ki valamelly férjfival beszélt. Mindketten az utszára léptek, 's egészen közel megállottak William előtt.

„No tehát jó éjszakát kedves Rózám — monda az ismeretlen — látod, hogy mindent tehetsz velem.“

„Jó éjszakát — felele Róza — tudom, hogy minden esetre bizhatom kegyedben. De most Istennek ajánlom; én nem késhetem itt kün tovább.“

A' köpönyegébe burkolt idegen most el akart menni. De ekkor William, kit a' féltés dühe már nem tarthatott, felugrott, 's az idegent nyakon kapá; ez el akart szabadulni, 's birkozva mind a' ketten földre esének.

„Isten! légy oltalmul!“ kiálta Róza, 's Williamot erősen átkarolván az idegennek kiáltá: „eressze-el köpönyegét, 's fusson.“ Az idegen ezt kétszer se mondatá magának, hanem nyil-sebesen repült-el, mig az alatt a' köpönyeg William kezeiben maradott. Ő felugrott, 's a' szökevény után iramodék. Róza minden erejét öszveszedé, hogy őt visszatartoztassa; de William erőszakkal kiráńtá magát karjai közül. Róza bánatosan tekinte utána, 's lassan és némán a' házba ballagott. *(Folytatás következik.)*

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Esztergom.

Midőn a' mult 1834-ki ősszel Esztergomon keresztül utaznék, el nem mulaszthatám ritkaságainak megszemlélését, mellyekről már több izben különbözőleg hallék szóllani. Mi illeté ezen város uj épitményei-

ről közelebbi tudományomat, egyedül az vala, mit 1833-ik évi Regélőnk három utó hónapi 65. és 66-ik számaiban olvashaték. De nem csekély volt bámulatom, midőn ott a' felvigyázóknak magyarázata, és a' tettleges szemlélés után T. L. ur közléseitől, főkép a' négy különös látni valókban — nem kevés különbözőkre akadék. Azért legott eltökélém magamban — nem valami guny-vágyból, sem kérkedő 's megvető indulatból — hanem azon lelkesitésnél fogva, hogy azon honfiaink — kik ugyan készek volnának az illy hazai ritkaságokat természetben látni, de alkalmok és hivataluk hátráltatják, és azért illyes tiszta ohajtásaikat egyedül a' hiv leirások olvasásával elégitik-ki — ne kénytelenittessenek bal hirekkel megelégedni — a' tisztelt olvasó közönség elejébe terjeszteni észrevételeimet.

Ugyan is az ujan épitendő basilica, mint első látni való, alatt, a' remek sirboltokhoz vezető lépcsők aljánál (nem előttek, mint T. L. ur jegyzé) nem szemlélheték én két colossál angyalt fehér márványból, hanem inkább két óriási nagyságú geniust, mellyek a' basilica külsejéhez hasonló szamárhegyi kék lágy kőből vannak faragva, és gipszszel bevonva. Egyike a' halált képezvén, kezével az égő fáklyát oltja-el, másik kezével pedig mintegy inteni, vagy hivni látszik a' bent csendesen alvókat a' feltámadásra; kiket a' másik genius, (melly verett vas) kezében tartván egy mázsányi nehezékű ólom koszorút, a' dicsőséges feltámadás után jutalmazni látszik; — mi a' közlött felirásokkal is megegyez.

Ezekután az első osztályból nem márvány oszlopok között, hanem egy pompás kapun, vezettetém a' második osztályba, hol hasonlóan kék, puha, és gipszszel ékesitett kő-szobrokon pihenő boltozat alá jövénk, mellyeknek első osztályán innen, a' kaputól jobbra 's balra, vannak a' falban ama megjegyzett régi emlékek; az akkori mesteri kéz dicséretére hiven megtakaritott, és most, a' jövendőknek tanúságul lehetségig összerakott ékes faragmányú sirkövek, mellyek nagyobb részint az egykor ezen várban létezett szent István első martyr prépostságának düledékeiben találtattak. — Ezeknek egyike Zánthó Ambrus egykori prépost sirkövét ábrázolja ezen goth körül-irással:

„Hic Sepultus Est, Venerabilis, Et Egregius Dominus
Ambrosius De Zánthó, Dioecesis Vaciensis, Praepositus
Hujus Collegiatae Beati Stephani Proto-Martyris, Et
Canonicus Strigoniensis: Ecclesiarum, Qui Obiit Die
21-a Aprilis 1483."

Második: ábrázolja Goston András szinte ottani prépost sirkövét, ezen igen olvasható latin felirással:

Andreas Goston Templi Antistes, Pietate in Deum,
ac Patriam. Liberalitate in Suos. Beneficentia in
Omnes Doctos, Probosque Clarus. Cunctis Defletus
Obiit 22-a die Octobris 1499.

Harmadik: ama nevezetes borostyános költő Janus Pannonius testvérének, ki szinte itt prépost volt, sirköve, ezen töredékes felirással:

„Germanus Jani, qui Primus ad Istrum
Duxit Laurigeras ex Helicone Deas,
Sum situs Hoc Tumulo Petrus e Stirpe Garazde
Altera Pieridum Gloria Jure Fui."

Negyedik: veres márványból szinte mint a' többi, ama hires Szécs Dienes esztergomi érsek sirköve, mellyen egy mesteri kéz-vájta férfi alak püspöki öltözetben vagyon, ezen goth körülirással:

„Zech Tituli Sancti Cyriaci In Thermis
Presbyter Cardinalis, Primas, Apostolicae
Sedis Legatus Natus, Et De Latere. Prima
Die Februarii...“ az esztendő nem olvasható.

Ötödik: szinte veres márványból az előbbi férjfi alakban bajuszosan képezi ama halhatatlan nevű Vitéz János esztergomi érsek sirkövét, ezen goth körülirással:

„Immortale Decus S---s, *) Et Omnis Gloria
Doctrinae, Religionis Honor, Joannes Jacet Hic
Patriae Pater Optimus Ille, Cui Caput Or-
nabat Strigoniensis Apex, Obiit Sexto Idus
Augusti Anno....“

Nem olvasható. — De vagyon másik is, ugyan Vitéz Jánosé tulajdon czimerével ezen goth körülirással:

„Reverendissimus Dominus Joannes de Zredna
Dioecesis Zagrabiensis, Archi Episcopus
Strigoniensis, Primas et Apostolicae
Sedis Legatus Natus. Excellens Doctrina,
Ingenio Praeclarus, Religione Pius,
Obiit Sexto Idus Augusti Anno 1472.
Cujus Animae misereatur Deus.“

Mi T. L. ur leirását illeti az érseki sirboltokról, mindent ugy találék; egyedül Ambrus Károly holt tetemeit még nem itt, hanem az ideigleni megyés templom alatt, hova az levitetett, hallám lenni. *(Vége köt.)*

KÜLÖNFÉLE.

Drága hegedű. 6-dik Károly császárnak fő lovászmestere, Trautmansdorf gróf, bizonyos Stainer Jakabtól egy hegedűt vett következő feltételek alatt. A' gróf mindjárt fizetett 35 louisd'ort, és ezen kivül szorosan lekötelezé magát mind addig, mig Stainer Jakab él, naponként neki jó ebédet adatni, — esztendőnként aranynyal ékesitett finom egész öltözet-ruhát és két nagy tonna sert küldeni, — hónaponként 20 forintot fizetni, — évenként 12 kosár gyümölcsöt 's ugyan ennyit Stainer öreg dajkájának is küldeni. A' nevezett Jakab 16 esztendeig élt ezen alku után. Felszámittatott, hogy az ezen esztendők alatt történt fizetés és adózasok a' hegedűnek egész árát 22.000 forintra emelték.

Az angol adózások nagysága következő összevahasonlitások által tünik leginkább szembe. A' Gin and Whisky (borovicska pálinka), melly a' John Bulls-t (a' pórt) ébreszti vidámságra, adóul a' kormánynak annyi nyereséget vet, mennyit egész spanyol ország hoz-be. A' ser-ital taksája, mellyel szomját oltja, felül rugja bajor ország jövedelmét; a' thee-től, mellyet felesége szörpöl, annyit fizet, mint 6 millio neápolyi lakos királyának; 's a' czukortól, mellyel azt édesiti, majd csaknem annyit, mennyit 12 millio Amerikai fizet átaljáu véve taksák fejében. A' büdös dohánytól, melly velejét assza, annyit adózik, mennyit 4 millio Sardiniai fizet fejdelmének; a' szappanért, mellyel mosódik, annyival adózik, mennyi elégséges az egyházi statusok fejdelmének minden költségeire; azon szabadalomért (privilegium), hogy a' csap sugár lakjába elegendőleg hathasson, a' hannoveri király pénztárát megtölthetné; 's végre ama taksák, mellyeket csupán szomja enyhitése végett általjáu véve fizet, a' mint ezt pálinka, rhum, whisky, ser, vagy bor-ital által eszközli, többre mennek, mint 50 millio Muszkának adózása, mellyet ezek atyáskodó urok áldásáért fizetnek.

Betűrejtvény.

Cs-vel a' vándornak nyug-hely, 's szolgálhat itallal;
D-vel a' hajdankor védfegyvere volt a' csatákban;
'S most nálunk falukon viselik csak az éjjeli őrök.
G-vel a' testőrök seregét bélyegzi előttünk.

P. Szőkedencsről.

Előbbi rejtvény: búborék.

*) Vélekedés: „Sui generis.“

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

8.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap januarius 25kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' boszúállás. *(Folytatás.)*

Másnap reggel ezen történet után elhatározá magát Rózának anyja, noha még elég gyenge volt, hogy férjét először meglátogassa. De alig ment nehány lepést az utszán, midőn a' kemény levegő olly nagy benyomással hatott reá, hogy érzéketlenül rogyott a' földre. Duncan William, ki rémitő érzésektől ostromoltatva a' ház közelében czirkált, őt felemelé, és segedelmével elérte férjének tömlöczét.

„Arczod jó fiú! — kezdé Randal, miután az asszony egy székre bocsátkozék, hogy magát kinyugodja — arczod mondom, nekem kevés jót igér; mond-meg, mi történt ismét?“ William mélyen meg volt illetődve, mig a' dolgot elbeszélte; mert az esti történet emlékezete őt felette érzékenyen érdeklé. „Meg kell itt jegyeznünk, hogy az idegent siker nélkül hajhászta. Ő elejénte vonakodott a' történethez hozzá fogni, de végre érzé, hogy nyiltság itt kötelesség volna. Felfedezé tehát az öregnek, mit vele Eszter közlött. — „De atyám, ki volt hát azon idegen — monda végre Duncan — ki erővel akar Rózám birtokába jutni?“

„Hallgass engem nyugodtan; tudj-meg mindent ezennel — viszonza az öreg. — Miután Barnaby Rounhead, ki hozzám rokon, feleségét elveszté, leánya Jenny több heteket töltött nagy bátyjánál Alderman Lotge-nál. Rózám sokszor meglátogatá barátnéját, 's ott találta a' buja Wilsont is, ki hasonlag Lotge-hoz atyafi volt. A' buja ficzkó egy este Rózámat haza kisérte, 's házunkba bejárást akart nyerni. Róza kért engem, hogy ezt meg ne engedjem, mit szivesen meg is tettem. Ezen időtől fogva Róza soha sem akará barátnéját másképp meglátogatni, mint csupán társaságomban. De midőn egykor este Rózámmal együtt haza jönnék, Wilson ama gyanús sikátorban utunkat elállá. Ő egyedül volt, 's mivel én aggastyán vagyok, hivé, hogy velem könnyen végezhet; de nekem gyermekem iránti aggodalmam erőt ada. Felemelém botomat, 's őt földre verém; mire bántatlanul haza értünk. De következő reggel véres elcsonkitott teste ugyan azon helyen találtatott-meg.“

„Különös, valóban különös!“ jegyzé-meg Duncan.

„Ott feküdt hidegen, és mereven; képe olly annyira el volt roncsolva, hogy csak ruhájáról ismertek rá. És most látod, kedves William, hogy az öreg Eszter hazudott, midőn állitá, hogy azon férjfi, ki tőlem Rózát erővel el akarta venni, 's ki vele a' pinczében találkozott, ugyan azon egy személy legyen. — Ah William! volna ez az élők közt, akkor, igaz, jaj lenne szegény Rózámnak! Az nem tudja, mit tesz erkölcsöt, erényt becsülni, vagy szenvedelmet zabolázni."

„De ki találkozott tehát Rózával a' pinczében?" kérdé élénken William.

„Azt nem tudom — viszonza Randal. — Gyanúm az, hogy valaki, előttem meg nem fogható okokból, Wilson lelke szerepét játsza; 's hogy a' ravasz Eszter segedelmével fiamat és leányomat veszedelembe akarja dönteni."

William eltávozott, 's noha az apa neki szivére köté, hogy Rózát ide hozza, még is több óra mult-el a' nélkül, hogy vagy ő vagy Róza eljött volna. Az este beköszöntött, 's az öreg búslakodva ült a' homályban. „Randal Brady!" susogá valaki körülötte.

„Kicsoda kegyed, mit akar?": kérdé Randal.

„Hallottam ma — monda a' beszélő, alkalmasint Randalnak egyik fogoly-társa — kegyed beszédét William Duncannal; talán én némi világosságot adhatok, mert barátja vagyok John Wilsonnak."

„Ez éppen nem legjobb ajánló levél előttem!"

„De közlésem talán némiképp hasznára lehet — viszonza amaz — kegyed ma azt mondá, hogy bizonyos volna John Wilson haláláról; de ebben igen csalatkozik kegyed."

„Én nem csalatkozom, mert ön szemeimmel láttam holt testét a' sikátorban, 's a' temetőbe elkisértem egy kereszténynek megbocsátó szivemmel, és láttam őt a' szentjánosi apátság temetőjében eltemettetni."

„De megismerte-e kegyed képvonásait is?" kérdé az idegen, kit Randal a' setétben meg nem ismerhetett.

„Azt nem, igen el voltak roncsolva; de — —"

„No jól van — nevete a' fogoly olly vadsággal, mint azt csak amaz ördögi clubbnak tagja teheté — hát kérdezze-meg csak leányát, hogy van-e Wilsonnak teste, és vére."

Randal Brady a' szőllót megakará ragadni, de csak levegő után kapott, 's már a' legközelebbi pillanatban a' tömlöcz egyik legmeszszebb szegletében hallá őt kaczagni. Randal Brady iszonyodva állott; de most megnyilt az ajtó, 's a' tömlöcztartó lámpával lépett-be (hogy az esti vizsgálódást megtegye), 's vele kézen lábon meglánczolva Randal fija Móritz.

„Itt van szerencsétlen apád!“ monda a' tömlöcztartó. — Az ifiú térdre esék, 's karjait esdekelve nyujtá apjához. A' legmélyebb szivbánat festődék vonásaiban. — „Jöjj hozzám Móritz!“ szóla megindulva az aggastyán.

„Atyám ne átkozzon! hallgasson-meg engem! — esdekle az ifiú. — Egészen azon pillanatig, midőn Eszter kinyitá lakását, hol engem zárva tartott, sem azt nem tudtam, hogy a' világ engem haramiának tart, sem azt nem, hogy kegyed tömlöczben senyved.“

„Eszter adta őt át a' törvénynek“ megjegyzé a' tömlöcztartó.

„Móritz! — viszonza az öreg — te engedetlen voltál szülőid iránt, és sanyarú inséget hozál fejünkre: még is szivesen megáldalak, ha büntelen vagy: de ha vétkes vagy, akkor kivánom, hogy az Isten megbánást hintsen kebledbe!“

James Brown a' szatócsnak sokszor emlitett szolgája, ezen fukar szatócsnak egyik ismerőse által ajáltatott, kiben a' zsugori igen megbizott. Nagy ügyességgel tudta magát befurni ura kegyelmébe, valamint a' házbeli szolgálónak Marynak is hajlandóságát megnyerni. De minthogy a' szerelem élesebben lát minden egyéb érzésnél, ugy volt most Maryval is, ki elejénte Jamesban valami különösséget vett eszre, sőt néha meg nem szabadulhatott a' gondolattól, hogy a' nyugalmas arcz lárvája alatt aligha valamelly ravaszdi nem rejtezik. Hiedelmében még inkább megerősittetett, midőn egykor a' ház megett a' gyanús Eszterrel látta őt beszélni, ki amannak, mint világosan látá, egy levelet adott által. Ezen levélnek tartalmát kitudni volt most szüntelen gondja és dolga a' szerelemféltő és kiváncsi szolgálónak, 's valóban boldogult is szándékában. Midőn t. i. egykor ur és szolga nem voltak otthon, az utóbbinak hajlékát kikutatá, 's a' levelet szerencsésen megtalálta. De ez még nem volt elegendő, mert ő nem tudott olvasni, és Miss Jenny betegebb volt, hogysem őt erre kérni lehetett volna. Semmi se maradt tehát hátra, mint azt Brady Rózának megmutatni.

Róza megrendült a' kézirat vonásait látván. Sebesen átfutván rajta hálát adva emelé-fel szemeit az ég felé. Ő azonban semmiképp se volt hajlandó a' levélnek foglalatját a' szolgálóval közlem, hanem megelégedett vele őt bizonyossá tenni, hogy a' levélben éppen semmi szerelmességről sincs szó; de hogy az mind beteg urnéja mind pedig ön boldogságával olly igen egybe van kötve, hogy mintegy isteni végzésnek lehetne tekinteni e' levélnek kezébe jutását, és hogy mindenek előtt a' legnagyobb hallgatásra volna szükség. Nem minden fáradság nélkül birhatta Róza ennek megigérésére Maryt.

Jenny ma sokkal jobban érzé magát, mint egyébkor, 's azt mondá szolgálójának, hogy barátnéjával nagy bátyjához Alderman Lotge-hoz akarna elmenni, hol, mint már többször megtörtént, ejjelre akart maradni. A' napnak hátra levő része most minden nevezetesség nélkül mult-el. A' szolgáló megjelenté urának, hogy asszonya haza nem fog jönni, a' szatócs pedig, mint mindig tenni szokta, őt szobájába zárá, sőt hamar azután a' szolgát is elzárá, 's végre ön magát. A' házban most legnagyobb csend uralkodott, 's Mary ott ült gondolatjaiba elmerülve. Ekkor hirtelen és erősen fordult az ajtó zárjában egy kulcs; az ajtó kinyilik, 's James Brown állott előtte. De nem az alázatos szolga volt ez, mikép ez előtt látni szokta, hanem egyenesen és magosan állott előtte; szeme dühösen forgott; fogait csikorgatta; markát ökölbe szoritá.

Mary borzadott a' szinte hihetetlen változáson, melly kedvesével történt. Egy pillantatig se kételkedett, hogy ezen dühnek az elsikkasztott levél volna oka. James őt karjánál ragadá, 's „add ide levelemet, add ide!" dörge iszonyú hangon.

„Minő levelet?" hebege Mary.

„Azon levelet, mellyet tőlem elloptál."

„Hiszen én nem tudok olvasni, mit használ nekem leveled" jajgata Mary.

„Te szobámból elloptad; most add vissza, vagy örökre megbánod" viszonza James a' haragtól már szinte lángolva.

„Nincs már birtokomban" hebegé végtére a' szolgáló.

„Kinek adtad szerencsétlen?"

„Brady Rózának."

„Brady Rózának? — ismétlé James 's arczvonásai iszonyúra változtanak — Brady Rózának adtad?"

„Csak hogy nekem olvasná-el; én nem hittem, hogy abban valami olly fontos volna."

„Nála van még?"

„Ugy gondolom, nála van" viszonza remegve Mary.

Most James iszonyú dühösségre lobban, egy éles kést vön elő kebléből, 's méregből elfojtott hangon fogai közt mormogá: „Minden ördögökre esküszöm, ezért lakolnod kell."

Ezen fenyegetés annyira megijeszté Maryt, hogy William sebességgel, 's még mielőtt James őt visszatarthatta volna, a' mellék szobába suhant, mellynek závorát éppen olly sebesen reá tolta. Segedelem után hangos kiabálása most a' házi urat is felébreszté, 's midőn James ezt jönni hallotta, vevé kulcsát, 's kinyitván vele a' ház kapuját sietett az öreg Eszter földalatti lakába, ki ma is, mint minden este, lángoló tüze előtt ült.

„Itt van Wilson?“ kérdé a' belépő James.

„Hihihi! — nevete az öreg — ő ma a' völegényt játsza.“

„Most nincs idő a' tréfálásra; nekem ezen pillanatban kell vele beszélnem.“

„Az lehetetlen fiacskám. Ő most boszúállásomat fejezi-be; abban neked őt háborgatni nem szabad. Huszonnégy esztendeje van most, hogy a' világot megpillantád. Huszonöt esztendővel előtted anyádat szültem. Akkor megesküdtem Randal Bradynak, hogy a' rosz embernek egy adósságot lefizetek. — Ma éjjel az neki visszafizettetik. Randal, ennek felesége, és fija a' tömlöczben senyvednek, 's holnap a' büszke Róza le fogja fejét hajtani, 's elég ideje marad szégyenét siratni. Elejénte azt hiendi, hogy ő Wilsonnak felesége; de ha megtudja majd, hogy Wilsonnak két felesége van, ó akkor lesz csak a' jajgatás. John Wilson azon ütést, mellyel az öreg őt földre terité, még nem feledte-el, 's megesküdött, hogy Rózán, és ennek fejességén boszút veszen. Ő Rózának innepélyesen megesküdött, hogy ha felesége nem lesz, tehát Móritzot az itélőszéknek átadja; ez használt. Tegnap megegyezett vele, midőn együtt beszélgettek.“

„Az ocsmány öregnek méltó unokája egy darabig néma gondolkodásban állott; végre szólla:

„Két eset történhetik-meg; vagy Róza játsza-meg Wilsont, vagy ők mindketten egyet értenek Móritz kiszabaditására, 's minket veszedelembe döntenek. Az utósó nekem leginkább látszik hasonigaznak. Ő mind annyi terveinket ismeri Wilsonnak leveléből, melly véletlenül kezei közé került.“

„És mi volt azon levélben?“ kérdé Eszter ijedve.

„Emlékezik-e róla, hogy azon napon, mellyen uram pénzét el akartuk lopni, nekem egy levelet hozott Wilsontól. Az egész terv abban ki van fejezve. Benne az állott: hogy én, ha a' házban minden elcsendesedett, tolvajkulcs segedelmével ön kamrámat, a' házi ajtót, és azon szobának ajtaját felnyissam, mellyben gazdám egy felszakadt padlódeszka alatt különféléket tartani szokott; 's hogy Móritznak regényes phantasiáját még inkább felingereljük, egy csomócskát ezen felirással: „Wilson testamentoma“ kellett oda rejtenem, 's mellé egy égő gyertyát állitanom 's a' t. Illy formán akarta Wilson utálatos czélját elérni, t. i. Rounhead vagyonának egyik részéhez jutni, és Rózán 's hozzá tartozójin boszúját tölteni.“

„Ha Rózánál van a' levél, akkor, igaz, mindnyájan el vagyunk veszve! — monda Eszter — Itt sebes elhatározás kell, hogy magunkat bátorságositsuk. Jöjj, kövess engem.“

És mint csak lehetett, olly sebességgel lépett-fel az egyik szegletben találkozó kis lépcsőn, melly az összeomlott épület felső részébe

vitt; unokája követte őt, 's miután egy' pár szobán keresztül haladtak, egy elkülönzött hajlékban megállapodtak, mellynek ablaktábláji jól be voltak zárva; de mellyben többféle házi butorok találkoztak. Az asztalon egy jó vacsorának nyomai látszottak. Szaporán az ágy alól egy vas ládát vonának-elő; James felzárá. De milly volt az érdemes párnak bámulása, midőn azt üresnek találta. Világos volt, hogy tetteiknek részese John Wilson mindent a' maga részére eltakaritott. Iszonyúk és szörnyűk voltak az átkok és szitkok, mellyekkel az öreganya, és unoka Johnt illeté. *(Végzet következik.)*

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Esztergom. *(Végzet.)*

De legfonákabb ismertetését tapasztaltam T. L. urnak az István kápolnában, midőn Ambrus Károly emlékéről ezt irja: „Az első (t. i. látást érdemlő mű) Ambrust ábrázolja, ki beteg ágyában fekszik, 's őt egy angyal beteg ágya mellett gyóntatja; Ambrus felemelkedik, és melljére teszi kezét. Egy másik angyal az ágy végében elfordulva sir.“ — Hollott ama Pisani remekje Ambrusnak koporsóját ábrázolja; a' lábnál levő angyal a' koporsó fedelét nyitja; a' másik pedig egyik kezével Ambrus fejét emeli, másikkal felfelé mutat, 's mintegy hivja az örök idvességbe. Többnyire ezen kápolna remek, ékes, máj-szinű márványból igen csinosan készült. Nevezetes benne az is, hogy az oltár felső része (tabernaculum) setét zöld egyptusi márványból vagyon, mellyet, mint asztalt, a' boldogult Rudnay kardinál ajándékul kapott, és ő ismét itteni használatra forditott.

Végre roszul emlékezik T. L. ur az egész vár mintájára is, midőn megjegyzi: „hogyha felső tábláját azon asztalnak, mellyen fekszik, srófokon felemelik, az alatta rejtett tábla a' hajdani hegyet régibb épületeivel mutatja az előtti milétében.“ — Mert két minta és két asztal vagyon; egyik képezi a' hajdani várat igen helyesen találva; — második az uj tervet; — és srófokon egyedül a' régibb vár mintáját lehet felemelni, hogy lehessen látni, milly magosságnyi földet kellett elhordatni, hogy a' terv végre-hajtathassék; — és akkor is nem a' régi vár épületeinek, hanem az ujonnan épülendő basilicának láthatni terveit. Többnyire, mint az itteni felirások is mutatják, ezen remek műnek alkotója nem Packh épitőmester, kiről megjegyzé T. L. ur, hogy terve agyában van lerajzolva — hanem Máthes János primatialis alszámvevő urnak, és akkori épitési biztosnak szüleménye, ki mig olly helyes, 's olly finom izlésű alakban tudá az emlitett mintát létesiteni, nem csekély fáradtságába kerülhetett, és dicséretére legyen a' művész urnak mondva, nem kártyából, mint T. L. ur jegyzé, hanem fából, és igen finoman 's tartósan alkotta. — Ezen régiségek búvárjának köszönhetem én is, hogy a' leirtt sirkövek felirásait, mellyeket ennek szorgalma tartott-meg, közölhettem. Kérdésemre, valljon nem lehetne-e azokat közelebbről megismerni, feleletül nyertem, hogy az emlitett művész ur 1827-ik esztendőben adott-ki egy könyvet, mellyet azonnal Beimel könyvnyomtató intézetében meg is vásároltam. Mi többi jegy-

zékeit illeti T. L. urnak, szivesen kezet fogok én is; — egyedül az érseki könyvtárban levő, és az uj Basilicára szánt, szent István remek képét említés nélkül nem hagyhatom. .....s Endre.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Különös elme-zavarodás. Parisban bizonyos Pion ur lakott, ki ez előtt több táborban vitézül harczolt, de most a' katonai szolgálatból kilépvén megházasodott, 's békesen élt feleségével. A' juliusi lázadás óta elme-bódultság nyomai látszottak rajta, 's többször orvosi segedelemmel vala kénytelen élni. Csak a' napokban egykor felettébb jó kedve volt, 's feleségét, ki őt lecsendesiteni szándekozék, elküldé magától — „mert — ugymond — ollyasmit érzek magamban, hogy megbánthatnálak. — Az asszony nem sokat figyelmezett ezen intésre, 's végre reá birta férjét, hogy aludni menjen. Mintegy éjfél után 2 óráig csendesen aludt, ekkor felébredt, és sebesen felugorván az ebédlőbe sietett, 's ott az ablakot kinyitá. Ismét visszajött, de csak azért, hogy nemzeti őrségi ruháját felöltse, 's kardját felkösse; most az ajtó elejébe állott (mellyen túl felesége aludt) mintha ott őrt állana. Felesége megijedt ezen szokatlan eseten, 's kéré férjét, hogy feküdnék-le; de ez vigasztalá nejét mondván, hogy békesen alhatik, a' Kozákok őt bizonyára nem fogják bántani. Még nehányszor fel 's alá járkált, azután az ajtó kulcsát kereste, de az asszony szerencsére bezárta volt magát. „Ő előre látó volt — mondá férje — ezt nem vártam; de jól cselekedett; én fogoly vagyok.“ — Most sebesebben járkált fel-alá, 's közben közben. — „Ki vagy?“ kiáltozá. Mintegy fél óra múlva „hátrálás-t“ kiálta, 's hadakozva szobajába vonult. Végre ezt kialtá: „Az őrség meghal; ő (t. i. neje) nem adja-meg magát.“ — Madame Pion ezen pillanatban valamelly nagy zuhanást hallott. Erőt vett félelmén, 's a' szobát kinyitá, és ime férjét az ágy mellett a' földön fekve találá — ön kardjától keresztül szurva.

Halandóság csökkenése. A' halandóság Parisban 80 esztendő elfolyása alatt mintegy harmad részszel kevesedett; Londonban 178 esztendő alatt csak kevéssé többel felénél; Berlinben 72 esztendő alatt egy ötöd részszel; Romában 63 esztendő alatt mintegy felével; Amsterdamban 64 esztendő alatt egy hatod részszel; Norfolkban 10 esztendő alatt $\frac{1}{5}$; Manschesterben 64 esztendő alatt $\frac{3}{5}$; Birminghamban 10 esztendő alatt $\frac{2}{5}$; Liverpoolban 38 esztendő alatt $\frac{1}{2}$; Pétervárat 40 esztendő alatt közel $\frac{1}{3}$; Portsmouthban 11 esztendő alatt kissé többel mint $\frac{1}{3}$; Bécsben 80 esztendő alatt $\frac{1}{4}$; és Budapesten 60 esztendő alatt egy harmad részszel.

KÜLÖNFÉLE.

Pálinka-ivó angol országban. Valamelly öreg asszony, ki már mindenét eladta volt, hogy szenvedélyesen szeretett italával élhessen, végső szükségre jutván ezen rendkivüli dologra vetemedett. A' természet neki szembetünő szép fogakat adott, 's késő öregségéig megtartotta. Ő ezeket egyenként bizonyos fog-orvosnak eladogatta. Midőn ezen forrásból is kifogyott, elment egy másik orvoshoz, 's en-

nek ismét testét adta-el. Az orvos megvette, 's e' mellett minden napi élelmet igért neki, ha valamelly orvosságot akarna meginni, mellynek hatóságát az orvos megpróbálni szándékozott, azonban annak kártalanságáról jót állott 's magát lekötelezte. De az asszony félt, hogy az orvosság neki a' pálinka-italban ellenére lehetne, 's ez éppen annyi volna, mint őt megölni; minél fogva amaz ajánlott holtig veendő élelmet el nem fogadta, de a' testéért előre kifizetett pénzt csak ugyan zsebébe tette.

A' kakas-viadal kedvencz mulatsága Sumatra lakosainak Ezen viaskodások néha olly szenvedélyesen üzettetnek, hogy a' kormányok csak bizonyos feltételek alatt engedhetik-meg. Ritkán talál elő az ember utazót, ki hóna alatt kakast ne vinne; egy illy tollas-hős jobban 's nagyobb szorgoskodással tartatik, 's neveltetik, mint sok gyermek. De rajta is fekszik ám gazdájának minden reménysége és szerencséje. Néha igen tetemes fogadások tétetnek, ugy hogy a' szenvedélyes gazdák nem ritkán feleségeiket, leányaikat, sőt anyjaikat is eljátszák. Dologhoz értők a' mala-i kakasokat legerősebbeknek 's bátrabbaknak tartják. Hogy minden csalárdság vagy viszálkodás elkerültessék, soha sem engedtetik-meg, hogy két egyforma tollú kakas viaskodhassék egymással.

JELESMONDÁS.

Enyészet.

A' legszebb fának is gyökerén féreg rág,
Nem terem a' földön hervadhatlan virág.

Kis János.

A' szó szentsége azon biró, melly uralkodó és nép közt itél; 's ha az egyszer megsemmisül, hijába szól a' törvény; minden társasági rend és szerencsének vége.

Gr. Széchenyi Ist. után S. Karolina.

Gnomák. A' szülői szeretetnek érzelmeihez soha sem hasonló a' magzatoké; bú, gond, és ápolás három szövétnekként egybe ragaszkodott testvér kiséri amazokat a' néma sirnak rengeteg hantjáig.

N. János Váczról.

Ugy kell élnünk, hogy a' jó barátokból ne csináljunk ellenségeket, hanem az ellenségeket jó barátokká változtassuk.

Pythagoras.

A' barátság a' szerencsés ügyeket fényesebbekké, az ellenkezőket pedig könnyebbekké teszi. Cicero.

Visszásrejtvény.

Előről visszáról olvass, egy a' nevem.
Ember vagyok, ki a' holdat nem szeretem.
Ezért halál, 's sok vér folyt már fegyveremről,
Midőn azt elüzém hazai földemről.

Ó-Tordai Veress Józs. Tordán. — Közli R. K.

Előbbi rejtvény: Csárda 's a' t.

Jegyzet. Hogy e' folyóirat megszerezhetését könnyebbé tegyük, postán képekkel küldendő lapjaiért fertály esztendőre tett rendelést is (3 ft. 12 kr-ért pengőben) elfogadunk, de csupán csak a' kiadó hivatalban Pesten. — A' taval 60 darabra menő képeket 's egyéb műtárgyakat egyenként 12 pengő kron, vagy valamennyit egyszerre külön is (folyóirat lapjai nélkül) meg lehet szerezni 6 pengő forinton ugyan az említett hivatalban.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

9.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön januarius 29kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Egy számüzöttnek története Sybiriában.

Johnson nevű angol kereskedő a' mult század elején orosz országnak ujan épült fővárosába, Pétervárba, utazott, hogy ott kereskedését jobb foganattal üzhesse, mint hazájában. A' kezdet kivánt sikerrel ment; azonban orosz ország ellenségeivel alattomos gondolatlan levelezése csak hamar felfedeztetett. Az akkor uralkodó császár, 1-ső Péter, őt 's büntársait birtokjok veszteségével egész életök végéig Sybiriába számkivetette.

Az utazás Pétervárból Pelim-ig — a' számkivetés helyéig — három hétnél tovább tartott, bár szánon, 's az ottaniak szokása szerint, sebesen tétetett. A' számüzötteknek már utjokon sokat kelle szenvedni, 's még nem tudták, milly sors várakozik reájok; mert e' szerencsétlenek büntetése különféle. Némellyek köztárból tartatnak, és mint status-foglyok őriztetnek; másoknak szabad egy kijelelt kerületben ide 's tova járni, 's élelmöket magok kereshetik, mig mások minden nemű munkákra szorittatnak, 's ezeknek sorsuk a' legnehezebb, különösen midőn a' sürű erdőkben vadakat kergetniek 's vadászniok kell.

Pelimben megérkeztök után a' foglyokat őrjeik a' helytartóhoz vezették, 's ennek iratokban nyujták által a' császár parancsát. Mig a' helytartó ezeket olvasta, a' szerencsétlenek félelem 's remény között lebegtek, bizonytalanok levén büntetésök gyengesége vagy keménysége felől. — De mennyire ijedtek-el a' borzasztó itélet hallatára, melly őket Sybiria jeges vadonjaiba karhoztatá.

A' puhán neveltetett Johnson eddig bőséghez szokván, 's gyengébb testalkotású is levén, a' helytartó lábaihoz omlott, 's a' kemény itélet enyhitéséért esedezett; de az, egy ember szerető, először csak váll-vonitva szólt igy: „A' császár parancsa kemény, de másithatlan.“ Végre még is jó szive könyörületességre hajolt, 's Johnsont tulajdon házába fogadta, hol a' legfáradságosabb munkákra szorittatott; büntársai pedig vadonba küldettek, és Johnsontól örökre bucsút vettek, nem remélvén valaha szabadulásukat.

Johnsonnak a' helytartói háznál jól folyt dolga; a' rá bizottakat pontossággal és szorgalommal véghez vitte, 's ez által urának kegyét és bizodalmát mind jobban megnyeré. Magát tehát társaihoz hasonlítva boldognak állithatá, mert azok a' jég- 's hó-fedte erdőkben sinlődtek nyomorult kunyhójikban, 's a' kinos vadászattal alig tengődtek.

De az ő szerencséje se volt tartós. Két orosz papok (pópák), a' helytartónál gyakor meghivott vendégek, Johnsontól vallása megtagadását, 's magokénak felvételét kivánták. — De midőn erre semmiképp nem határozhatá-el magát, őt a' többi számüzöttek szomorú kemény sorsával fenyegették. Johnson e' feddést, a' helytartónak kegyében 's hatalmában bizván, nevetségesnek találta. — De ez, ki jól tudta, milly veszedelmes volna ama papokat ellenségekké tenni, Johnsont biztosan igy szóllitá-meg: „Hódolj a' papok kivánatinak, mert másképp nem tarthatlak tovább házamban; a' pópák jól tudják, hogy a' császár itélete szerint hason-sorsodnak kellene lenni társadéival: az udvarnak tehát könnyen megjelenthetnék irántad mutatott gyenge viseletemet, és a' császár — kemény fejedelem — bizonnyal egész haragját éreztetné majd velem.

E' feddések, Johnsonban semmi változást nem tettek, sőt szándékát szabadon ekkép nyilatkoztatá urának: „inkább akarok társaimmal élni, mint ollyast tenni, mi az igazság ellen van.“

A' helytartó bámulta a' buzgónak bátorságát, de még inkább derék jó szivű német születésű hölgye. Ez azon pillanatban módokról gondoskodék a' szerencsétlennek segitésére, és szabadulásának eszközlésére. — Mig a' csaszár előtti félelem a' helytartót kényszerité akaratja ellen is Johnsonon a' kemény parancsot véghez vinni, addig nemes lelkű nője egy tervet gondolt-ki, mit nehány hű szolgájival véghez is vitt. Sybiriában a' szükség különös nemű szánokat tudott alkotni; hasonlók ezek a' mi kocsiládáinkhoz; kemény deszkákból erősen elkészittetnek, 's medve-bőrrel bevonatnak, de e' mellett olly könnyűk, hogy egyes ember egy üres szánt minden munka nélkül elvonhat. Nem csak utakra használtatnak, hanem a' vadászok, midőn Sybiria vadonjaiban vadásznak, több éjeket is szoktak bennek tölteni, hogy zsákmánynyal rakottan térhessenek vissza. — Egy illy szánban vitette-ki a' nemes lelkű asszony Johnsont a' tartomány egyik vadonjába; a' melléje rendelt őrt pénzzel megvesztegette, 's alattomban megparancsolá, hogy Pelimtől nehány mértföldnyire őt egy erdő közepén hagyná. — Johnsonnak meleg takarókat adott, medve-bőrt, 's jó mennyiségű élelmet, és italt; egyszersmind megigérte, hogy vagy maga vagy szolgája őt nem sokára meglátogatja; idővel aztán kedvező alkalmatosságot szerzend neki tökélyes megszabadulására.

És most Johnsontól magától halljuk erdei kalandjait.

„Mintegy három órakor délután megállott szánom egy erdőben, 's örömtől hallám, hogy itt volna szabadulásomnak kijelelt helye. — Én kinyitám szánom ajtaját, melly olly szük volt, hogy csak alig bujhattam-ki. Kiléptemkor körül tekinték; 's milly látomány! ezer évű fák, mellyeken csillámló jégcsapok lógtak; egy lábnyi magosságú hó takará a' földet! Semmi élő lénynek nyoma! 'S illy szomorú helyzetbe vetett a' sors; de hiszen nem is remélheték mást. — A' most tőlem elváló őrnek által adott billet által a' nemes helytartóné további kegyébe ajánlottam magamat. *(Végzet következik.)*

A' boszúállás. *(Végzet.)*

Még egy beszélgetést kell tisztelt olvasóinkkal közlenünk, melly Róza és Jenny közt történt, mielőtt az Aldermanhoz mentek. „Jövök — ugy monda Róza — hogy tegnap adott szavamat megtartsam. De mielőtt közleményemet megtudod, még valamit kell tőled kérdeznem.“

A' szenvedő Jenny pirulva hajtá-le fejét, kezeit összetevé, 's a' legmélyebb törődöttséggel viszonza: „Én neked mindent őszintén megvallok, mintha örök birám előtt állnék.“

Róza kezénél fogá őt, 's a' szenvedőt vigasztalni kezdé: „Légy aggodalom nélkül — mondá — semmi sincs a' világon, mi engem arra birhatna, hogy téged megbántsalak; de egy két kérdést kell hozzád intéznem. Lehet, hogy egyik másik fájni fog szivednek, de megengedj kedves Jennym, kénytelen vagyok vele. Megjegyzettem neked ez előtt is, midőn még szomorú titkodat nem tudtam, hogy mint Wilson felesége szánandó teremtés lettél volna. De most azt mondom, miután tudom, hogy te vele titkon meg vagy esketve, belső nyugodalmad csak egyedül vele történt házasságod nyilvánitása által gyógyulhat-meg.“

„Hiszen mi már ugy is nem sokára egyesülve leszünk ott fenn!“ szólla szinte magában a' szenvedő Jenny.

„Hibázol Jennym — viszonza Róza — én tegnap igértem neked, hogy anyai gondom leend reád. Mit igértem, meg akarom tartani. Boldogult édes anyád ezen körülményekben szintén kivánná házasságodat Wilsonnal nyilvánossá tétetni. Magában értetődik, ha ő még az élők közt volna.“

„De minek ezen beszédek kedves Rózám? most midőn Wilson....

„Hagyj kérlek kibeszélnem — szakasztá félbe Róza — most a' kérdésekre jövök. El tudnád-e magadat határozni, hogy nyilvánságosan fellépj mint Wilson felesége?“

„Róza! szavadnak olly valami különös hangja van.“

„Felelj kérlek kérdésemre!“ viszonzá Róza.

„Legyen tehát! — mondá Jenny szemeit a' földre sütvén — én, ha Wilson még az élők közt volna, nem fognék vonakodni mint felesége nyilvánosan is fellépni.“

„De feltevén, ha ezen nyilatkozást még ma kellene adnod, volna-e arra elég erőd, 's bátorságod?“

„Miért kinzasz szeretett Rózám! 's a' mellett még is olly nyájasan mosolygsz.“

„Felelj kérdésemre édes Jennym.“

„No jól; hát abban is meg fognék egyezni.“

„Egy furcsa gondolat háborgat engem. Az emberek sokszor holtnak gondoltak valakit, ki.....“

„Ki mindazáltal élt?“ — szakasztá félbe hevesen 's nagy indulattal Jenny.

„Nyugodj-meg, szedd rendbe magadat Jenny.“

„Szólj, édes Rózám, szólj, él ő még? Ó! ne hagyj tovább ezen kinzó kétségben.“

„Ugy van, él!“ Alig mondá-ki Róza e' szókat, Jenny ájulva dült-el előtte.

Miután ismét magához tért, Róza bizonyossá tevé barátnéját, hogy Wilsont tulajdon szemeivel látta, sőt hogy ön vallomásából tudta-meg, miképpen történt, hogy őt holtnak gondolák, és eltemetve hitték. Elbeszélte barátnéjának, hogy Wilson, miután Róza apjától a' földre csapatott, csak hamar felkelt, 's három pajtással minket ujra üzőbe vett, de hasztalanul. A' sikátor elején egy magányos emberre bukkantak, kit Randal Bradynak gondolván azonnal megtámadtak, és meggyilkoltak. De mennyire ijedtek-meg látván, hogy az egészen más valaki volt. Egy fiatal ember vala ez, kitermetre, 's magosságra nézve jó formán hasonlitott Wilsonhoz. Most tehát azon pajkos gondolatra jöttek, hogy őt Wilson ruhájába öltöztessék, 's amazét ez vegye magára; képét egészen össze-vagdosták, nehogy reá ismerjenek, 's még ezen felül reá nagyobb hitelesség okáért Wilsonnál levő több leveleket, 's irásokat rejtettek zsebeibe. Wilson ez által minden üldözések ellen meg volt óva.

Ezen történet, 's mind az, mit Wilson még később akart elkövetni a' Brady ház megdöntésére, borzasztó benyomást tett Jenny szivébe. Lelke utálattal tölt-el az iránt, kit hajdan olly forrón szeretett; 's midőn Róza őt arra kérte, hogy mihelyt Wilsonnal történt házassága nyilvánitva lesz, Wilsont azonnal ön sorsára eressze. Ezen kérésnek annál inkább helyt engedett, minthogy Wilsonnak, mint gonosztevőnek, ugy is el kellett hazáját hagynia, és Róza nem engedhette-meg, hogy barátnéja egy gonosztevőnek legyen felesége.

Itt még valamit közlenünk kell a' jó Brady Róza magaviselete felől, hogy róla minden homályt eltávoztassunk. Azon pillanattól fogva, mellyben Róza az öreg Esztertől a' pinczébe csalattaték, itt Wilsonra reá ismert, 's eszre vette, hogy ez a' Brady familiának vesztére törekszik. Elhatározá tehát a' bátor leány, hogy erővel, és ésszel fog ellene dolgozni: de mivel Wilson megesküdött, hogy ha Móritz iránt legkisebbet merne beszélni, ezt azonnal az itélőszéknek feladandja: tehát a' legnagyobb hallgatásra volt szükség, mert hiszen a' gonosz csontnak csak el kelle illannia, 's Móritz sárban maradt volna. Azonban Róza maga elégséges nem volt titkának elviselésére; ez okból azt kereszt-apjával Alderman Lotge-val közlötte, kiben felette megbizott. Igy álltak a' dolgok, midőn Jenny szomorú állapotját Rózának felfedezte, és most minden uj alakot nyert. Wilsont nem lehetett a' törvénynek átadni, nehogy Jenny becsülete is koczkáztassék.

Azon beszélgetésben, mellyet Róza Wilsonnak a' kertben engedett, arra akará ezt birni, hogy házasságát Jennyvel nyilván vallja-ki, 's azután hazáját hagyná-el. Minden okok közül legjobban győzött az 1000 font sterling aranyban, mellyet Róza ezen esetben neki igért. Ezen ezer font volt ama pénz, mellyet Jennynek édes anyja hagyott.

Wilson, ki elejétől fogva a' pillanat embere, 's ki előtt az aranynak ellenállhatlan tündéri varázsa volt, végre megegyezett benne. Azonban Róza egészen szükségesnek tartotta, hogy ez iránt se apjának se Duncannak ne szóljon, mivel leginkább az elsőnek szilárd igazság-szeretetét tekintve félnie lehetett, hogy apja nyilván fellépend, mint Wilsonnak vádlója.

Alderman Lotge háza előtt megérkezvén a' szegény Jenny, olly aggodalom szállta-meg őt, hogy Rózának minden ékesszóllását össze kellett szednie, hogy amazt a' bemenésre birhassa. Midőn az Alderman szobájába beléptek, Wilson merész szemtelenséggel lépett elejbek. De Jenny őt hidegen vissza utasitá, 's a' nélkül, hogy csak egy szóra is méltatta volna, az Aldermanhoz sietett, ki az innepélyes vallomást a' törvények szerint felvevé. Alig volt ezen pont bevégezve, midőn Wilson is minden szükségeseket kivallott Brady Móritz ártatlansága felől, 's az ezer fontot össze kaparván még azon éjjel elhagyá a' várost. Több esztendő mulva hallá William Duncan, hogy Wilson külföldön öngyilkosság által végzé életét.

Büntársai, James Brown 's a' gonosz Eszter, még azon éjjel befogattak. Az első tüstént ön kezeivel ölte-meg magát. Az utóbbi kétségbe esve, hogy minden tervei füstbe oszlottak, 's boszúállását véghez nem vihette, ön magát fosztá-meg életétől ugyan azon tömlöczben, mellyben a' Randal familia senyvedett. Móritz ez órától fogva vég-

képpen kigyógyult a' kisértetekhez vonzó indulatjából. A' bátor szivű Róza pedig nem sokára eléggé kielégittetett minden szenvedéseiért William Duncan kezével. A' szegény Jenny csak kevés ideig élte felül búját, és Randal még több esztendeig élt jó felesége társaságában, 's gyermekei nevelésében. Randal Brady egyike vala azon kevés embereknek, kik életöknek minden viszonyaikban, a' szerencsében ugy, mint a' szerencsétlenségben, egyformák szoktak lenni.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Az Amazonokról.

A' régi mythologiában az Amazonok nevezete alatt olly asszonyoknak külön statusban egyesülését értjük, kik magok között férjfiakat nem sziveltek; hanem beérték vele, hogyha ezeket évenként egyszer meglátogatták. Ha ezután közülök valaki figyermeket szült, azt minden irgalom nélkül kitették, vagy férjeikhez elküldötték. Ha pedig az uj szülött leány-gyermek volt, azt minden kitelhető gondossággal nevelték; de jobbik melljét kisütötték, hogy annál könnyebben nyilazhasson. Innét adták reájok a' Görögök e' nevöket is *αμαζον*, melly szó annyit tesz mint *ανευμαζον*, az az melltelen.

Vannak azonban némelly irók (p. o. Strabo), kik ugy vélekednek, hogy Amazonok valóban soha se léteztek, és mind az, mi rólok hirelve van, merő mese. Alkalmat pedig ehhez szolgáltatott volna (állitják) ama körülmény, hogy Kappadocziában az asszonyok is mindenkor el szoktak hadba menni férjeikkel, a' mint is Indiának Bacchus (v. Osiris) által lett meghóditásában is jelen voltak. Vitatják továbbá, hogy az Amazonoknak tulajdonitott nevek is, minők p. o. Antiope, Penthesilea, Thalestris, Hyppolyte, Menalippa 's más többek, nem scythai, hanem görög nevek; és végre, hogy N. Sándor életirásában a' legjobb történet-irók nem emlékeznek egy szóval is rólok.

De ha meggondoljuk, hogy az Amazonokat minden régi irók (p. o. Herodot, siciliai Diodor, Vellejus Paterculus, Mela, Pausanias, Trogus, Plinius, 's t.) emlegetik, hogy maga Quintus Curtius, nagy Sándornak ékes szavú hirlője is az Amazonok egyik királynéjáról emlitést tesz: éppen nem hozhatjuk kétségbe, mit felőlek beszélnek, 's egyszersmind minden nemű ellenvitatásokat is könnyű szerrel megczáfolhatunk. — Ők szerinte az Amazonok Scythiában a' Thermodon folyamnak partjain uralkodtak. Országlásukat férjeiknek meggyőzésével kezdették, kik aztán Scythiából is kiüzetvén Kappadocziát foglalták-el telepedésök helyéül. Ide járogattak-el ez után hozzájok kardos nőjeik egyszer évenként. — Nagy hirök volt kiváltképpen a' trójai háborúnak ideje táján (Kr. sz. e. 1200. eszt.), mellyben közülök nehányan Priamusnak védelmére részt is vettek. Rettentőkké tevék őket szomszédjaikon elkövetett hatalmaskodásaik. Eurystheus (mycenei király) többek közt azt adta-fel sulyos munkául Herculesnek (Alcidesnek), hogy ezen Amazonokat haddal támadja-meg, és rabolja-el kincseiket. Hercules azért hajóra ült a' fekete tengerre szállván; Thermodon partjain kikötött, és a' bajnok asszonyokon ütvén, közülök egy részt megöldösött, más részt szét futamtatott, Hyppolytet pedig elfogta. Irják azt is, hogy

Penthesilea, az Amazonok királynéjinak egyike 12 más Amazonnal Thermodon vidékéről Priamusnak és Trója városának segitségül jött. Bár rendkivüli volt is a' hős asszony bajnoki erénye; még is sokra vetemedett, midőn a' nagy hirű Achillest szándékozott legyőzni; kitől aztán meg is ölettetett. De ezen hős férjfiú e' tettén nagyon megszomorodék, mivel a' hős asszonyt halálában is igen bájos szépnek találta. — Libyában is kitettek magokért, mint irja Diodorus. — Herodot elbeszélli, miképpen győzték-meg a' Görögök az Amazonokat, 's mi módon menekedtek-meg ezek, miként ismertek a' Scythák reájok, hogy egyszer őket megveretve látták; és mint igyekeztek volt őket megnyájasitani, közökbe küldvén hadi seregökből a' legdelibb termetű férjfiakat. — Plutarch Attikába tett beütésökről, és azon győzedelemről, mellyet rajtok Theseus vett, bővebben emlékezik. — Quintus Curtius tudósit, hogy királynéjik egyike Thalestris nagy Sándornak látogatására jött, és nála 13 napig mulatott. (*Folytatás következik.*)

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Növény-állat. Grenadában, az Angolyokhoz tartozó egyik gyarmatban, nem rég valamelly ugy nevezett növény-állatot fedeztek-fel, melly mintegy két lábnyi mélységre a' viz alatt ama szikla falán tartozkodik, melly a' város kikötője hosszában terjed-el. Ezen állat szüntelen e' sziklával összefüggő henger (Cylinder) formájú csőben fekszik, 's ha csápjait (Fühlhörner) kidugja, tölcsér formája van, és a' bibor-szinű keresztes rózsa (passiflora, Passionsblume) virághoz hasonlit. Ha egészen kiterjeszti magát, szerfelett érzékeny a' legkisebb sértés iránt is, 's legott vissza vonja magát házába, ha csak viz mozog is. El tudja-e ön akaratjából e' csiga-házat a' sziklától választani, vagy nem? az még nincsen kikutatva.

Égő szén-réteg. Nether Haughban, mint egyik hulleri hirlap emlékezik, Fitzwilliam gróf birtokában már több esztendő óta ég valamelly szénréteg, melly, mint vélekednek, akkor gyúladt-meg, midőn egyik kőbányában egy halom szén közé vigyáztalanságból tüz esett. Ezen gyúladásnak következései igen nevezetesek 's minden tekintetben károsak, mert a' közel fekvő házak alatt szüntelen tovább harapódzik, 's a' vizanyag-gas, melly belőle kifejlik, a' pinczéket annyira eltölti, hogy azokba menni nem lehet, 's az ország-utnak egy nagy része, melly alulról egészen kiégett, már be is dült, midőn azon valamelly terhes társzekér elhaladott volna. Már több próbálatok tétettek az égés eloltására, de mindig hasztalanul, 's nem lehet meghatározni, meddig fog ezen káros gyúladás tartani. Több ezen vidéknek iparkodó lakosai hasznot akarának a' mult években ezen égésből huzni, 's azon telkeket, mellyek alatt égett, megvették, 's belőlek kerteket készitvén oda burgonyát ültettek, melly természetesen sokkal korábban ért-meg, 's termesztőjeinek bő nyereséget szolgáltatott.

Tengerviz ihatósága. Közlöttük a' mult évi Honművész 42-ik számában, hogy igen sikeres próba tétetett a' tenger vizének ihatóvá tételével. Jelenleg egy társaság állott már össze, hogy ezen felette fontos felfedezést, mellyre már is szabadalmat nyert a' felfedező, Sochet tengerseregbeli ingenieur, további 's mélyebb vizsgálatra

vegye. Ez alkalommal az is mutatkozott már, hogy a' lepároltatás (Destillation) tökélyesen végbe menvén, a' hátra maradt maradék rögtön tiszta sóvá változtathatik. Faraday 's több más jeles chemikusok a' sikeres 's kedvező következményt már bebizonyitották.

KÜLÖNFÉLE.

Elmés felirás. Parisban, ha jól emlékezem, a' barrierek körül egyik borházban két különös szoba van hagyva inni szeretők számára. Az első „Deputatusok kamarája" felirást visel; a' másiknak ajtaja felett ezt olvashatni: „Pairek kamarája." Ha az ember a' korcsmárost ezen különös felirások iránt megkérdezi, közönségesen igy szokott felelni: „Az első szoba fiatal emberek számára van, kik a' bort fejöken hamar keresztül eresztik; a' másik pedig élemedettebb és szilárdabb személyeké, kik a' palaczkba jól belé tekintenek a' nélkül, hogy azt magokon urrá hagynák lenni.

Parisi intézetek. Parisban jelenleg következő nyilvános intézetek vannak: 37 egyház, 7 különféle vallású templom, 27 szinház!! 7 collegium, 27 ispotály, 42 kaszárnya (laknya), 1 játszóbank, 1 börze, 34 vásár, 7 csarnok, 13 temető.

Mulattató. Bizonyos mezővárosban gyulladás alkalmával a' tüzfecskendőkhez rendelt Palóczok ott hagyák munkájokat, 's a' tüz dühétől megmentett pálinkás hordóból idogáltak. — „Hát semmire valók, igy fecskendeztek?" kérdé haragosan a' biztos. — „Ém komészárus uram, de igy ótanak ám" felelé a' már félig részeg Palócz. — Guszti.

JELESMONDÁS.

Barátság.

— — Édes a' szelid barátság
Még akkor is, ha csak képét öleljük
Annak, kit ohajt szivünk messziről.
Berzsenyi.

Életkorunk.

Az ifju kor mindig zsibong
'S által megy uj bimbókba:
Az aggott multakon vijong,
Hulladoz ősz lombokba.
Amaz rózsává változik,
Ez többé nem illatozik,
Pedig megforditaná
Az időt, ha tudhatná.
Bajsai Vojnics Etelka Szabadkáról.

Az élet egy szempillanat ugy a' halál is.
Schiller után

Az ember ollyan, mint a' virág. Kényszeritve emelkedik a' nap felé, mellytől meleget nyer. Közli Z. Leopoldina.

A' remény, mig biztat, keblünk balzsama: ölő tőrje, midőn csal.

A' hit világitó lámpa, melly honjába vezérli a' tévedő vándort.

A' szeretet, ha isteni, boldogitó érzés, melly az éggel szövetkeztet: ha világi, kinos láncz, melly csak egy porló testhez köt.
Csernyánszky.

Hasonszórejtvény.

Nemzet voltam hajdanában,
Most is az vagyok;
Bár vitézim mostanában
Már nem olly nagyok.
Tán az egtől megvettettem,
Hogy Magyarnak sok kárt tettem.
Mondják nevem sok Magyarok
Kiknek paripájok vagyok.
P. Szőke-Dencsről.

Előbbi rejtvény: Görög.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

10.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap februarius 1jén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' két lantos.

Egy tavaszi igen kellemes est volt éppen; a' szelid hold a' csillagok megmérhetlen üregében csendesen haladva teljes méltóságban lövelé-alá báj-fényét a' földtekének nyugalomra szállott lakójira; minden mély csendben volt, csak a' gyenge Zefir lassú suhogása, és az Ipoly partján állott agg nyárfáknak zöld lombjaik között nyögő gerliczének magányos panasza szakasztá félbe az elterjedt halotti csendet; midőn egy egészen gyászba öltözködött ifiú három fegyverestől kisérve jelent-meg Ipolyságh várában. — E' vár Honth megyének egyik legerősebbike, hajdan még Árpád vezértől e' drága hon visszafoglalásakor tett első osztály alkalmával a' derék Ipoly nemzetség által nyert, és századoknak lehaladtok alatt távulra nyúlt szép javakkal együtt a' hazához 's királyhoz egyiránt hiv utódjai által is békesen birt ős java fényt, kincset, gazdagságot halmozva rejtett ugyan magába: de a' hazát siralmas vészbe döntő Tatároknak vad kegyetlensége ide is eljutott, 's a' benne zsákmányul reménylett kincsek után szomjúzás őket nemcsak a' várnak feldulására éleszté, hanem mivel a' kincseket, és drágaságokat elásva lenni hitték, fényének nem kegyelmezve, azt felégették, és hamuba boritották. — A' mértföldnyi távulságra csillogott tornyok, 's bádog kastély-fedelek nem voltak többé; a' barátság lakja, gazdagon ékesitett palota, 's a' honfi vendégektől gyakran pezsgett tágas teremek kő-omladékokká változtak; a' szorgalommal csinositott virágos, és gyümölcsös kertek letiporatva, 's minden kecseiktől megfosztatva, az egész környékkel együtt olly elhagyottan feküdtek, mintha rajtok az égnek hatalmas átka feküdt volna; az Isten tiszteletére emelt gazdag épület se volt megkiméive, csak néhol állottak még fel annak némelly oszlopai, mintegy tanúji hajdani fényének és diszének; magok a' padolaton rendbe helyezett márvány-táblák között a' haszontalan gyomok emelkedtek-fel gazdag hajtással, 's minden a' pusztulásnak gyászos képét mutatta.

Azon helyen, hol a' béke csendes napjaiban Megváltónk szavait hirdeté a' hit szolgája minden hiv jobbágynak, kéz-ivére támaszkodva

könyes szemekkel tekintett az említett ifiú a' setét falakra, majd pedig a' kő-garmadra eresztve elbágyadt testét, szomorú képzetében a' mult napoknak, 's elvesztett boldogságnak gyász képei jelentek-meg; a' vissza emlékezés keblét szaggatá, 's fájdalmas sohajtások között ohajtva rebege, bár a' haza veszélyét ő sem élte volna-meg, ha ugy is mindenét, mi őt ez élethez lekötve tartá, elveszté. — Ugy van; ő valóban a' mindenét elvesztett Ipoly Elek volt.

Elek életének tizenötödikét élte éppen, midőn atyja a' Selmeczi ekkel egyenetlenségbe jövén, mint hirleltetett, azok által felfogadott orzó gyilkos által megölletteték. — Anyját a' halál már régebben elölelvén ő árvaságra jutott. — A' lelkes megye reá fordítá figyelmét, 's Drégely Ábrist, anyja testvérét, rendelé gyámjául. — A' gondos és valóban atyai kötelességeit hiven teljesitett gyám minden törekedését oda irányzá, hogy gyámlottjával megismertetvén mindenek előtt az Isten iránti kötelességeket, őt az erény utján vezetve jó hazafivá, és emberré formálhassa. — A' szép, és hasznos tanácsok, maga a' jó példa, 's atyai oktatások nem vesztek-el dércsipte ibolyaként magában a' csirában, hanem gazdagon keltek-ki, 's erős gyökeret vervén a' jóra természeténél fogva is hajlandó Elek szivében évek tüntökkel nem csak örülni lehetett a' hiv nevelőnek kedves neveltje előhaladtán, hanem egyszersmind erősen is remélhete, hogy az e' jó utról el nem tántorulván egykor majd boldogságát elérendi, 's a' hazának hasznos fijává fog válni. — Már tizennyolczadik évét túl élte, midőn gyámatyja által a' királyi udvarba felviteték, 's itt test-őrré tétetett.

Öt év leenyészte után, midőn nemcsak feljebbvalójinak elégedésöket, és szeretetöket, hanem királyának figyelmét is maga helyes viselete által megnyerte, vissza-tért ősi várába, hogy a' nagy javak kormányát által vevén csendes magányosságában jobbágyait boldogitva a' köznek javára intézhesse tetteit 's életét.

A' barátság valamint szivéből, ugy lakából se volt számüzetve: azonban azt leginkább ollyakkal törekedett kötni, kik az övénél érettebb itélettel és korral birván, neki a' jóban, és hasznosban tanácsaikkal segedelmére lehettek. — Ki lehetett volna pedig barátságára érdemesebb Drégelynél, ki ifiúságát vezette. — Azért tehát, miután háladatos lelke is javalá, legelső kötelességének nézte Drégelyt mindenek előtt meglátogatni. — Éppen vacsoránál találta őt kedves nőjével 's Elekkel egykorú fijával, és leányával. — Örvendve omlottak egymás karjai közé; Drégely testvérét látta öcscsében, 's igy annak emléke könyet facsart-ki agg szemeiből. — Elek szemközt ült a' szép Rózával, 's elegendő alkalmat nyert jól megnézni azt, kit most látott legelőszer.

Róza már által-élte éveinek tizenhatodikát; még gyermek volt, midőn atyjának testvére a' veszprémvölgyi apáczák fejedelem-asszonya nevelés végett magához elkérte. Kellemes fehér arczán rózsa-pirosság volt vegyítve, haja gesztenye szinű, szemöldöke sudár, 's ég-kék szemeiben lángló tüzek között ezer Amorok látszottak enyelgeni. Egész teste olly kellemes alkotású volt, hogy, ha lelkes nemessége és neveltsége nem volt volna is, már külsejének bájai is elegendők lehettek első látással a' legerősebb hatást tenni Elek szivére, mi meg is történt; mert Eleknek szabad keblét valamelly ekkorig nem ismert érzet tüzelé hévre ezen első össze-jövetel alkalmakor.

A' vacsorának vége lön. — Róza, ki csak három nap előtt tért-meg az atyai lakba, hol gyermekségének ártatlan napjai folytanak, a' megvilágositott kertbe vezettetve Elek karjain a' többiek társaságában, atyja kivánságára, és vezetője kérésére lanthoz nyult, mellyet igen mesterségesen tanult vala pengetni, 's annak kellemesen összehangzó hurjaitól adott zengzet mellett a' szerelmet következőleg éneklé:

Az ártatlan gyermek-létnek
Báj öléből kifejlő
Sziv egy ujabb gerjedelem
Éledtével tün-elő.
Ellen-nemű tárgyért gyullad
A' felébredt érzemény
'S élteti hajnal-sugárral
Azt a' csak most kelt remény.

'S mi az, a' mi hévre készti
A' kinyilt sziv érzetét?
'S mi az, melly édessé teszi
A' halandók életét? — :
Mi az, melly boldog álmokat
Láttat itt mindig velem? —
Ah te vagy az boldogító,
'S szívem szülte szerelem! —'

Ezen ének minden fogásainál mind inkább és inkább mélyebben sebesült Eleknek már is kiolthatlan lánggal égő keble, 's a' fiatal tüztől fellobbantott érzet végre annyira elfogá, hogy feledve hol létét, és a' körülte levő kedves tárgyakat, egészen elandalodott; mit azonban Drégely az utazástól következett törődöttségnek gondolván kedves vendégét nyugalomra téréssel kinálá-meg. — Hogy zavartságát annál inkább takarhassa Elek, a' kinálást elfogadá, 's kedves álmokat ohajtva kijelelt szobájába vonult. Éj volt, 's a' magára hagyatott Elek kérdezni kezdé szivét ujjolag támadt érzete felől, 's a' felelet szerelem volt.“ „Mennyei érzelem! tégy tehát engem vele boldoggá, 's éleszd rokon lángokra az imádottnak szivét“ sohajtá bágyadtan, 's ágyába dülve kellemes majd pedig szomorú képeknek alkotásával fárasztván elméjét, jövendőjét ohajtá kimérni. — Már a' kelet rózsája pirulni kezdett, 's az udvar mozgásba jött; midőn a' nélkül hogy jövendőjét kimérte, vagy az éjnek nyugalomra rendelt szakát használhatta volna, felszökött nyugtalansága helyéről, hogy a' felébredő vár-urat idvezelhesse, 's a' legkedvesb Rózának reggeli köszöntést tehessen. *(Folytatás következik.)*

Egy számüzöttnek története Sybiriában.

(Végzet.)

Az őrnek eltünte után nyugottan szánomba vonulván az ajtót jól bezártam, 's medve-bőr bundámba burkolva időtöltésül hideg élelmeimen kezdék rágodni; borban 's liqueurben hiányt nem szenvedék. — Szánom fedelén egy kis lyuk volt, mi által, bár szüken, világosság 's fris levegő férhete hozzám; de tetszésem szerint ki 's bezárhatám, 's ezt meg is tettem az alkonyodás kezdetén. — Most álomra készültem, 's helyzetem nem volt éppen alkalmatlan valamelly csendes nyugalomra. — Nehány óráig csendesen is aludtam, de nyugtomból szánomnak hirtelen történt erős mozdulata felrezzentett. Ijedéssel ébredék fel; 's mivel ezen esetnek semmi más okát nem találhatámki, mint azon mozdalatokat, miket néha álmunkban teszünk, a' legparányibb veszedelmet se sejditettem. De nehány percznyi csend után szánom uj mozdulatát érzém, 's az ütések olly erősek lettek, hogy szánom feldült. Én mennyire uj helyzetem engedé, felültem, 's igy akarám a' helytartóné vagy szolgája látogatását elvárni.

Délután távulról nehány szán zsibaját hallottam, és most minden félelmem elhagyott. Ajtómat megnyitván kimásztam, 's a' zörej elébe sieték. Nagy örömemre meg is pillantám csak hamar a' helytartóné kocsiját; hozzám érkeztekor ő elbeszélt éji kalandimra csak nevetett, 's monda: „Azok medvék vagy más vad állatok voltak mellyek szánodat megtámadták; de semmitől se tarts: csak nap lemente után vonulj szánodba, és ajtódat jól bezárd. A' medvék Sybiria erdejiben nagy seregekben csapongnak, igen bátrak, 's kegyetlenek, midőn éhség kinozza őket, 's télen még zsákmányért a' falukba is berohannak. Nyáron ugyan kegyetlenségök csügged, mivel az erdőkben több élelmet lelhetnek; de az utazók nagy veszélyeknek vannak miattok kitéve; azonban, mint mondám, te ne félj, mert még nem tudatik példa, hogy a' vadászokon, kik igy, mint te, többszer éjjeleznek az erdőkben, valami baj esett volna.“ — A' helytartóné szolgája által szánomat rendbe hozatá, élelmet ada hozzám, 's további segedelmét igérve ismét haza sietett.

A' kegyes helytartóné eltávozása után nyugottan léptem ismét fogházamba, 's a' közeledő éjt bátran vártam; bár a' medvéknek uj látogatásukat bizonyosnak tarthattam. Ez meg is történt: de, mint tetszett, később ben a' tegnapinál. A' vad körmök karczolásai és ütései szánomon nem birtak-ki helyzetemből; de milly rémülés fogta-el szivemet, midőn észre vevém, hogy szánom legnagyobb sebességgel egyszerre elvonatik! A' kötelek, mellyekre az engem ide vontató lovak fogattak, a' szánon maradtak, 's a' ravasz medvék — másképp nem képzelhettem — ezeket ragadták-meg, hogy az erdőbe mélyeb-

ben vonhassanak. E' véletlen esettől szinte megbóditva szorongató helyzetemben nem tudtam mi tevő legyek; egyedül az ég kegyébe ajánlám életemet. A' vadak szánomat olly nagy erővel és sebességgel hurczolták, hogy minden szempillanatban darabokra zuzatásától tarthattam, melly esetben a' vad körmek prédája leendnék. Ez a' képzelet végre belőlem jajgatást, vagy inkább orditást nyomott-ki, mi a' medvéknek is olly rémletesnek tetszett, hogy mind megfutamodván szánomat békén hagyták. Már hála-érzet fogta-el szivemet Isten iránt szabadulásomért, 's bátorságban gondoltam magamat, de a' vadak csak hamar uj látogatást tettek. Most ugyan szánomat nem hurczolták tovább, csak karczolták, döntögették. Elüzésökre ismét lármát indíték, de ez, szánom széttörésére intézett munkájokban nem háborgatta őket, mert lassanként hozzá szoktak. Reggelre ugyancsak csend lett, 's én ostromlóim vissza vonultokat következtetém; de alig merém felettem a' lélekző lyukat, annál kevesebbé ajtómat, kinyitni. Egész napon nyugottan fekve maradtam, 's a' kétes jövőnek gondja miatt alig ehettem egy falatot. — Leginkább ama képzelet nyugtalanitott, hogy talán távulabb hurczoltattam előbbi helyemtől — mert a' medvék jó fél óráig vontak — 's gondoskodóim majd nem lelnek-fel. Most egy szerencsés gondolat ötlött eszembe; hogy a' vadaktól tovább ne hurczoltassam, szánomból hamar kiugrám, a' köteleket levágtam, 's magamhoz vettem.

Illy szorongató helyzetben öt napot töltöttem. Embert se láttam, se hallhattam. Éjjel a' medvék voltak szokott látogatóim. — Élelemmel ugyan takarékosan bántam, de rémülve vettem észre már csak alig két napra elégséges fogytát. Most elkezdék kétségbeesni; a' kegyetlen éh-halált látám szemeim előtt, rémitőbbet annál, mit vad látogatóim adhattak volna. De egy gondolat tanácsosnak tartatta velem, hogy először is szánomat ismét előbbi helyére vonjam. Tiszta délben, hol a' nap melegebben hinté sugarait, 's a' hó olvadni kezdett, kiszáltam szánomból, és egyik legmagosabb fának egész csucsáig felmásztam, 's szét tekintvén Pelim tornyai tüntek előmbe, és most kivehettem, hogy a' medvék nem mélyebben, hanem csak mellékesen vontak az erdőbe. Örömemben már leszálni akartam, hogy szánomat nyomán előbbi helyére vonhassam, midőn alattam egyszerre orditás 's mormolás hallatszott. — Nagy ijedtségemre négy vén és két fiatal medvét vevék észre a' fa alatt, mellynek csúcsán voltam. — Rémülésem festhetlen levén halálomat már bizonyosnak tarthattam, mert ezen állatok ügyes mászók, 's már kezdetén voltak rémitő munkájoknak. — Én ugyan a' legmagosabb csúcsig felmásztam, hova nehezen követhettek volna, azonban az egész éjnek kemény hidegségét megfagyás nélkül ki nem állhattam volna. De hol a'

szükség legkeményebb, Isten segitsége legközelebb. — Mintegy óranegyedig ülhettem a' fa csucsán halálos veszélyben, midőn hirtelen nehány cső-durranást hallottam. Éltemben nem hangzott lövés olly kellemmel fülemben mint most; jobban örvendeztetett a' legkellemesb muzsikánál. Tüstént elkezdék egész erőmből kiáltozni, 's kiáltásimra ismét durranások feleltek, mellyek azon szempillanatban elüzték a' medvéket. Most hamar leszáltam a' fáról, és sieték a' táj felé, honnan a' lövéseket hallottam. — Ekkor egy szán-sereget, 's körülöttek lovas vadászokat láték felém sietni. Örömem leirhatlan volt, különösen midőn a' szánok közepéből számüzött társimat láthattam kiugrani, kiknek örömkiáltásaik „szabadok vagyunk" hangzottak fülembe. Néma bámulattal állapodám még, és nem tudtam ezt hallottam-e vagy talán csak álmodtam. De nem sokára — közeledvén társimhoz — a' helytartóné maga szóllitott szánjához, és szabadságomat jelenté. Tőle tudtam-meg az egész körülmény miben létét. Tartozkodásom második napján az erdőben már meg jött a' császár halálának hire a' helytartóhoz, 's egyszersmind a' számüzöttek feljegyzete, kiknek az uj császárné 1-ső Katalin koronáztatásakor — régi szokás szerint — megkegyelmezett. 'S ezek köztt valánk mi is. A' helytartóné jól tudván, hogy élelmem nyolcz napig eltart, először társimat szedeté össze nyomorult helyeikről, hogy annál nagyobb örömmel lephessen-meg; czélját tökéletesen elérte; mert szabadulásommal együtt uj életet is adott. —

Öröm köztt sieténk vissza Pelimbe, hol utazásunkra készületek tétettek, mihez az emberszerető helytartó 's áldott nője segéd kezeket nyujtottak. K. S.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Az Amazonokról. *(Folytatás.)*

Illy sok 's még több bizonyságok után alig kételkedhetni már, hogy valaha léteztek Amazonok. De e'féle asszonyok létének hitel-adás végett nem szükség éppen csak a' régiek tanúbizonyságaikhoz ragaszkodnunk, holott az ujabb időkbeli tapasztalás is megerősiti azt bennünk; akár egyes példájit vegyük nekik, akár egész külön társaságban képzeljük őket. Asszonyoknak országos uralkodása bármilly természet elleni rendtartásnak tetszik is, csakugyan virágzásban áll fenn maig is több szigeteken, névszerint Metelin és a' tolvaj (vagy Mariana v. Lázár) szigeteken. Az elsőbbiken ugyan megsziveltetnek a' férjfiak is, de egészen asszonyaiknak alattvalójik. *) Az utóbbiakról pedig éppen ollyanokat beszélnek az utazók, mint a' régi Amazonok társaságáról; hogy t. i. férjfiakkal nem laknak együtt, hanem ezek a' közel szigetekről járnak-el néha hozzájok; a' férjfi gyermekeket magokkal szorgalmasan elviszik, és csak a' leányokat hagyják az asszonyoknak.

*) Hosszan előadva olvashatni e' szigeten lakozó asszonyok társaságát az „Ifiúság Barátjában" I. Dar. I. 237.

Europai török birodalomban, egy órai távulságra kelet felé Schumlától szinte létez egy Madára nevű falu, mellyben hasonlóképp csupán csak asszonyok a' lakosok, 's a' férjfiak tőlek el vannak egészen különözve. Összesen, mintegy két ezeren, valami gyülekezetben élnek együtt, menttek mindenféle nyilvános adóktól, 's Muhamed vallását követik. Déli Amerikában egész roppant tartományt Amazonok országának hivtak; valamint ugyanott a' földhátán legnagyobb folyamnak Amazon folyam a' neve.

Ha pedig egyes példájit kivánjuk tudni az Amazon fajnak; akkor gondolatinkban nem kell messze mennünk; mert minden kor, nemzet, és hely termeszt olly asszony-személyeket, kikbe egész férjfias természet szorult, mellyet férjfiakat illető tetteikkel be is bizonyitottak. Kik közül, ha mind azokat számba venni akarnók, valakik háznál uralkodnak *), véget nem érnénk czélunkban. Azért csak ama férjfias indulatú asszonyokat, vagy is nehányat közülök fogunk például itt megemliteni, kik vagy a' világ régi történeteiben örök hirt hagytak magok után, vagy legujabb időkben éltek, és a' hajdani hős Amazonok sorába méltó igazzal beillenek.

Debórah (melly név megegyez a' görög Melissával, és méhet jelent) a' hajdani Izraëliták Amazonja. Hős tettét bővebben olvashatni a' Birák könyvének 4. 5. részeiben. Melléje teendő:

Judit, kinek férjfias erénye (ha ugyan ennek mondhatni) a' nevét viselő könyvben van megirva.

Teleszilla, a' régi Görögök, névszerint az argoszi lakosok Amazonja; ki, hogyan szabaditotta-fel több asszonytársaival Argosz városát az ellenségtől, az akkori classicusok után szépen előadta Barthelemy apát az ifiú Anacharsis utazásaiban. Lásd a' magyar forditás IV-ik darabját 216. lap.

Anjou Margit, angol hősasszony, VI. Henrik király hitese, kiről lásd Hasznos Mulats. 1829. II. 245. l.

Az Orleansi szüz, Jeanne d'Arc (meghalt 1431.) a' Franczia hősasszonya, ki őket az Angolok hatalmából szabaditotta-ki VII Károly franczia király uralkodása alatt. Bajnoksága mindenek előtt ismeretes, és leirása minden történetes könyvekben elő fordul. A' legujabb emlék neki 1822. év végén állittaték Parisban, életirásának pompás kiadásában. (Egy példány ára 80—160 franc.) E' munka közli a' hős leánynak gyönyörű rézképekben foglalt történetein kivül azon emlék-oszlop rajzát is, melly neki 1820. sept. 10. Domremyben állittatott; közli a' kunyhót is, mellyben született 's t. e. Az emlék oszlop egyszerű. — Du Lys vitéz, Jeanne d'Arc bátyjának utósó ivadéka, 1824-ben halt-meg Abbeville-ben. Született ez Comercy-ben 1740. hol mint zászlótartó szolgált. Első feleségétől gyermeke nem levén 1796-ban másodszor házasodott egybekelvén Jubert kisasszonynyal. Ettől lett 4 fija 's 3 leánya, kik még 1825-ben valamennyin éltek, de a' szegénység szolgai állapotra szoritá őket. A' legöregebb fiú azonban Dieppe-ben vámtiszt volt. Az emlitett utóbbi évben az akkori király 300 frankot rendelt évenkénti fizetésül az özvegy asszonynak, 's a' legfiatalabb fiúnak szabad helyet valamelly katona-iskolában. (L bécsi német ujság 1825. jan. 29.) *(Végzet következik.)*

*) Franczia országban a' la Bresse-i gyülekezetben az a' babonás velemény divatoz, hogy ujházasok közül a' mellyik fél az oltárnál térdepléskor az elmondott áldás után előbb fölkél, az fog a' háznál uralkodni. 'S rendszerint az ifjú asszony siet előbb fölugorni, mint a' férjfi.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 's TÖRTÉNET.

Kisázsiai lovak. Az ismeretes utazó Walsh ur, kinek igen jeles jegyzetei vannak Braziliáról és török országról, beszéli, hogy Kisázsiának lovai valamelly nevezetes fajúak volnának. Nem lehet valami nyomorúbbat képzelni, mint ezeknek formájokat; de a' milly nyomorúk, éppen olly sebesek és tartósak. Vágtatva kezdik utjokat reggel, 's igy csaknem egész nap folytatják azt a' nélkül, hogy nyugodnának, vagy valamit ennének. Éjjel szecskával etetik őket, hogy a' másnapi utra erőt kapjanak. Néha, a' királyi hivatalos levelekkel kiküldött csatlósok alatt egész nappal és éjjel is szaladnak. Ezeret nyargalnak igy agyon a' szegény állatokból, 's rólok el lehet mondani, hogy galoppban éltek és abban is haltak-meg.

Kétszer érett megy. Franczia országban Coucheyban az ugy nevezett Côte d'Or-on valamelly vinczellér egyik fajáról a' mult october 15-kén egy esztendőben másodszor érett, eléggé szines és jó izű megyeket szedett. Olly termesztmény, melly ezen tájékon igen ritkán vagy soha se történt-meg.

KÜLÖNFÉLE.

Orosz országnak statistikai ismertetése.

A' lakosoknak száma 62,592,000. —

Ezek 83 féle nemzetbeliekre oszlanak.

A Slávok 54 millióra mennek, 's ezek 7 féle ágazatúak. — A' Finnek 3 millióra, — 's 11 féle ágazatúak.

Tatárok 2 millio 500 ezerre, — 10 féle ágazat.

Kaukazirek 1 millio 10 ezerre, — 6 f. ág.

Németek 5 száz ezerre, — 2. f. ág. Mongolok 320 ezerre, — 3 f. ág. Esquimók 90 ezerre, — 7 f. ág.

Samojedek 70 ezerre, — 14 f. ág.

Manczurok 65 ezerre, — 3 f. ág.

Indusok 25 ezerre, — 3 f. ág.

Kamtschadalok 12 ezerre, — 3 f. ág.

Az ismeretlen eredetűek száma 100 ezerre terjed, 's ezek 14 félék. —

Religiobeli felosztásuk következendő.

46,300,000 Görögök. 6 millio Catholicusok.

3,300,000 Mahomedanusok. 2,600,000 ágostai vallásúak.

700 ezer Schamanok.

600 ezer Zsidók.

210 ezer Lamaiták.

84 ezer Reformatusok.

79 ezer Örmények.

10 ezer Hernhutiak.

6 ezer Mennoniták.

3 ezer Philippusok. Európában vannak 3,850,658 Lengyelek, és 44,603,600 Oroszok. — Mind ezen roppant népesség mellett orosz országot lakosainak számára és földjének terjedtségére nézve svéd és norvég ország megelőzi.

Jutalom-hirdetés. Parisban egy asszonyság, kit mind lelki mind testi jelességei sokak felett megkülönböztettek, nem régiben meghalálozván számos hagyományai között az orvosi akademiának 5000 frankot hagyott azon megbizással, hogy az a' legjobb munkának adassék, melly kimutatja „a' rendetlenségeknek elejét vevő, megkevesitő vagy egészen elszélyesztő amaz eszközöket, mellyek háztartásunkban lelki keserűséget okoznak."

Tagrejtvény.

Első tagom kertben 's szántó földön terem,
Végsőmet viz képzi, 's buzog benne vérem,
Együtt véve neme egy ollyan növénynek,
Mellyet nyer szerzője a' jó költeménynek.

Veress József.

Előbbi rejtvény: Tatár.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

11.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön februarius 5kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' két lantos. *(Folytatás.)*

Drégely mulatságot szándékozván szerezni kedves vendégének — őz vadászatot rendelt, 's midőn Elek hálószobájából kilépett, már a' derék vár-ur az udvaron állott, 's a' megkivántató intézeteket tette. —

A' lángoló ifiú éppen érzetének tárgya mellett volt szerencsés ülni a' reggelinél, melly neki most izesebbé lön e' kedves körben, 's annak végzetével Rózától bucsút vevén a' vadászatra sietett. — A' vár-kert megett már a' setét erdő terjedett, 's a' kopók azonnal hajtani kezdének. A' tüzes ifiú egy előtte szökdelő him őzet vesz üzőbe; feszült ivéből repült utána a' halálra élesitett nyilvessző, de az egy agg csernek oldalában akadt-meg. — Elek a' melléje rendelt vadászokkal üzőbe veszi a' vadat; a' kopók nem vesztik-el nyomát, 's hosszas történtés után egy barlang torkolatjához jutnak, hol nem láttatik többé az üzőbe vett vad, 's a' kopók a' barlangba futnak szaglalódva. — Elek negyed magával utánok vonul, 's egyik szegletben egy pislogó mécset vesznek észre. Midőn éppen hozzá érnének, igen mély „ah" sohajtást hallanak, 's egy remetét vesznek észre, ki megásott sirjában feküdvén élet nélkül nyult-el a' hideg sir rögében. Csak az imént hallatott sohajtás végsője volt; — álla lefordult, 's már már merevedni kezdett. Egy imádságos könyv feküdt verni szünt szivén, 's a' majd övéig érő barna szakálán még akkor is végső fájdalom könnyei csillogtak, arcz-vonásain pedig tartós szenvedésnek bús nyomai látszottak. — A' könyv felnyittaték, 's benne illy tartalmú levél találtatott:

„A' tett véteknek sanyarú emlékezete féregként rágja az emberi sziveket, 's a' gonosz tettekre visszagondolás perczenként nagyobbodó kinokkal emészti a' nem tiszta lelket, és vaskapocsként addig marczangolja sziveinket, mig azoknak tartós, és soha nem szünhető mardosásai alatt el nem véreznek. Halandó! kit a' sors egyes siromhoz vezérel, vess egy hantot eloszolt poromra, 's tanuld zabolázni indulatodat, melly engem jótevőm gyilkosává tett; irtsd-ki a' roszat első keltével melledből, mert az lángként nevekedik, 's végre eloltathatlanná válik."

„Ifiúságom első reggele hasonló volt a' legelső tavaszi napon kifejlő ibolyához, melly gondos kertész által ápoltatik. — Atyámat a' halál korán ragadá-el, 's anyámnak elhalása akkor lön, midőn nekem az életet adott. — Egy gazdag derék 's kegyes vitéz engem felfogadott; saját gyermeke vagy inkább testvére gyanánt neveltetett, és semmit se mulasztott-el, hogy lelkemet jóvá formálja. — Gyermekségem szakából kiléptem, de nem hallva jó oktatásokat a' gonosz cselédeknek roszaságuk inkább hatott reám, és én nem lettem az, minek lennem kellett volna. — Jótevőm egyetlen fija házassági frigybe kötteték, 's én irigye kezdék lenni feltalált boldogságának. Szivem szerelemre éledt, 's kiért én hálátlan égtem, az uramnak 's második jótevőmnek nője volt. Bár szegény de nemes származású valék, a' hiv kebelre emeltem reményemet, 's uramnak boldogságából osztozni törekedtem. — A' hiv nőnek jósága, 's több izben tapasztalt kegyes bánása elhitette velem, hogy ő hasonlag érez vétkes keblemmel, 's már igy erősen hittem czélomhoz juthatásomat. — Uramat egykor elhivta nemzetségének állapotja a' haza alsó részében fekvő javaiba, 's vissza-tértéig reám bizatott a' ház, és jószág gondja. — Vakmerő lettem egyik este asszonyom háló szobájához közeledni, 's majd három évig nevelt szerelmemet megvallani. Megvetés lön jutalma lángomnak, 's a' tartozó tisztelet körébe leendő vissza-lépésre utasittattam. — Düh és boszú kelt keblemben, midőn reményemet illyképpen összetipratva tapasztalám, 's félvén attól is, hogy vétkes törekedésem felfedeztetésével uram boszúja lesujtand, nem szánva a' hiv szerelemnek két éves gyümölcsét, mérget önték asszonyom kelyhébe, 's abból ő uram elutazása után tiz napra csak ugyan a' halált itta-meg. — Nője elholtát ön magam adám férjének tudtára. — Napok tüntével megjelent az összeroncsolt keblű, 's ájulva rogyván mély fájdalmában az elaludt kedvesnek sirjára kinjaiban epedett.“

„A' gyászoló atya minden gondjait egyetlen gyermeke nevelésére fordità, ki már kilépe a' gyermeki korból, midőn atyja egy szép jószágának határa iránt egyik szomszéd várossal villongásba keveredett. — Az igazság kiismerésére birákat nevezett a' király, 's uramnak ott megjelenni kellett. — Én kisérője lettem. — A' törvény szabad ég alatt tétetett, 's én mindenkor jótevőmmel egy sátor alatt háltam. — Egyik reggel kemény tekintetet vet reám, 's álmomat kérdi. — Én elsápadva nézek könyben feredő szemébe, mert rettentőket álmodtam. — „„Iván! — szóll hozzám kemény hangon — a' te lelked nem tiszta; azt a' bün emléke kinozza; te retteneteseket beszéltél az éjjel. Jaj neked, ha igaz, mit álmodban megvallottál.““ — Ugy van — én gyilkosságomat megvallám álmomban. — Uram

bizodalmatlan kezdett irántam lenni, és szemmel tartani. — Én reszkettem bünöm nagyságának még csak emlékezetétől is, de még inkább a' hóhér pallosától, ha az kitudatnék. — Az itélet ama határra nézve kimondatván, jótevőm ősi lakába visszatért; én őt ut közben megöltem, 's e' vétket a' per-vesztett városiakra kiáltám."

„Kettős gyilkosságom emlékezete még inkább kezdé kinozni lelkemet. Futék az emberi társaságtól, 's e' vadonba vonulva böjtöléssel, és imádkozással igyekeztem megengesztelni hallatlan vétkeimért Istenemet. — Nyolcz hosszú, és lelki szenvedéssel, testi sanyargatással eltöltött évek után össze-töretve testem és lelkem, e' setét üregben leltem halálomat. — Ah vándor! ki itt csontomra találsz, ne átkozd-meg azt, 's teljesitsd vég-kérésemet; térj Ipolysághra, 's kérj bocsánatot annak urától, mert, a' kiknek gyilkosa voltam, azok annak atyja és anyja voltanak."

Elek kezéből e' szörnyű tudósitást magában foglaló levél kiesett; fájdalmai, és kedves szülőjinek illy képpen lett meggyilkolásuk tudása még inkább kinossá tevék azoknak elvesztésére czélzott visszaemlékezését. Könyek ömlének elsápadt arczára, és sok ideig merőn nézett a' megbánó gyilkos tetemeire. — „Ah kegyetlen! — szóll végre gyenge hangon — te azokat ragadtad-el tőlem vad indulattal, kikhez a' szeretet láncza természeti vonzódásnál fogva is legerősebben szokta kötni a' gyermekek lelkét: én még se hagyhatom végső kérésedet teljesittetlen. — A' szenvedéseid és lelki kinjaid által megengesztelt fiú nem hagyja takaratlanul lelketlen testedet; az enyészet porával fogja azt befedni." — Mély sohajtások, és könnyeinek folyása között hinté reá Elek a' béke porait; fájdalommal tölt kebellel távozék e' szerencsétlen helyről, 's egészen roncsolt szivvel tért Drégely várába.

Kevés idő enyésztével visszaérkezék Drégely is a' vadászatról, 's még utjában tudósittatva levén az iszonyú esetről, legelső gondja volt Eleket felkeresni, és szivének ujolag éledt zajait csendesiteni. — Háló szobájában könybe feredve, és imádkozva találta kedvenczét. Okokat hordott tehát vigasztalására, 's kedves nőjéhez és leányához vezeté a' kesergőt. — A' kellemes Róza nem távozott mellőle, 's kegyességével enyhiteni sietett a' felujitott szivnek sebét. Részvétellel függött bús tekintetével Eleken; 's midőn ez már hetek enyésztökkel némileg derültebb kezdett lenni, erősen érzé Róza, hogy a' vigasztalttért ver keble, és ő azt kedvelni kezdé. — A' vallás-tétel mindkét részről megesett. — Örültek a' szülők e' szív-cserén, és megegyezésökkel áldásuk is egyesült. — A' fiatalok boldogok lettek, de még inkább akkor, midőn már a' hit szertartásai szerint az oltárnál örökre egyesültek. — A' mély titok, mellyet a' természet a' hivségnek és kölcsönös szeretetnek jutalmul készitett, a' boldog-

ság karján fejlett-ki. A' vigalmak enyésztökkel ősi javába vonult Elek, hogy kedves nőjének karján jövendő boldogságának, 's a' megelégedésnek élhessen. Szerető jobbágyainak körében elérvén az ohajtott czélt, már három évet töltött, 's Ipolyságh a' barátságnak és szeretetnek templomává vált. Gyakran látták a' hiv jobbágyok uroknak és asszonyuknak boldogságát, 's mindenki örült, midőn a' szeretet ez idő alatt kettősen is lett gyümölcsössé. — A' már gagyogó Vidor és csecsemős Ilka még inkább éreztették a' jó szülőkkel boldogságukat, 's imádságuk és forró kérésök egyedül annak tartósságáért repült-fel naponként Istenökhez.

Házassági boldogságának negyedik évében vagy is 1240-ben Drégelynél töltvén betegeskedő ipánál a' karácsoni innepeket, Elek éppen éjjeli nyugalomra menni szándékozék, midőn a' vár előtt trombitaharsogás hallatott, 's egy hirnök a' király nevében bebocsáttatni kivánt. — A' Magyar mindenkor tisztelte koronás urát, 's a' nevében történt igazságos kivánatokat saját élete és vagyona feláldozásával is teljesiteni törekedett. — Illy lelkesedéssel birván Drégely, és Ipoly is, azonnal lebocsáttaták a' felvont hidat, 's tisztelettel fogadák a' hirnököt, ki a' szokott idvezletek után előmutatván a' vérrel fecskendezett kardot, illy szavakkal közlé a' haza veszélyét 's annak elháritására czélzott királyi akaratot:

„Bélának, Isten kegyelméből a' magyar, horváth, tót, ráma, szerb, gallitz, lodomer, és kun országok királyának, nevében szóllok hozzátok Drégely, és Ipolyságh váraknak urai! Az éjszaki tartományokból felkerekedett, és mindent tüzzel, 's vassal emésztő egyik nemzet, melly magát tatárnak nevezi, elhagyván szigorú hazáját, az égnek átkát hordva magával Europának szelidebb nemzetei közé rontott-be; Kiovot, 's több nevezetes helyeket bevevén, felprédálván, és csendességben élt lakójit leölvén, vagy terhes szolga-igába fogván, boldog hazánknak határihoz közelg, és ezt is feldulni, az egész világot szolgai terhes igába fonni törekszik. A' nagy és fenyegető veszély közel áll, urunk 's királyunk azt szét-oszlatni, 's attól a' kedves hazát, és ennek békes lakosait megmenteni igyekszik. — Azért titeket általam felszóllit, és felidéz, hogy hazafi kötelességteknél fogva fegyvert fogván, 's tieiteket is a' sikra állitván, e' nagy munkában segedelmére legyetek, és nemes kiszállással mentsétek-meg a' hazát, királyi széket, 's magatokat a' fenyegető veszélytől.“ —

„A' király 's hon szava szent volt mindenkor előttem — szóll Drégely székéből felemelkedve. — A' hazát és szabadságot védni mindenkor nemesi kötelességemnek ismertem. — A' sors, és esztendeimnek lefolyt sora nem engedik, hogy ön magam vezéreljem

fegyvereseimet a' köz veszély elüzésére. — Mond-meg uramnak 's királyomnak jobbágyi mély tiszteletemet, 's jelentsd-ki, hogy az agg Drégelynek karja nem képes többé paizst, és kopját ragadni; de egyetlen fiamban, 's izmos karjaiban saját vérem buzog, 's vejem Ipolyságnak örököse ismeri tisztét. Mindketten fegyvereseikkel ott fognak nem sokára termeni, hol a' királyi zászló fog lobogni. Erősen hiszem, hogy homályt nem boritandnak illy jeles két nemzetségnek szerzett fényére; sőt előbb elhalnak annak védelmén, mintsem a' jó hazát, 's honosaikat vészbe dülni engednék."

„Ugy van atyám — felel Elek — bús tekintetet vetve szomorgó Rózájára — a' nemes honjának védelmére született, és ez legelső kötelessége. — Rózám! reménylem megengedsz; szivemnek 's életemnek csak azon része tied, mellyet jó hazám neked vissza hagy. Légy nyugodt kedves! Bár elint is tisztem körödből, e' szivben még is élni fog kedves emléked. 'S ha a' jó hon szabadságának védelmén halva esném is a' csata-mezőre, hidd-el végsohajtásommal is még elhaló ajkam nevedet rebegi."

„Menj derék utódja elődidnek — szólt Róza, karjába dülve Eleknek — menj ha hazád veszélye harczra int. Áldja és tegye honunk Istene szerencséssé fegyveredet, hogy ismét a' szabad nemest ölelhesse benned életednek megmaradásáért itthon imádkozó hitesed, 's e' két gyermek sirjában is áldja a' szabadságnak megtarthatása végett vészbe rohant jó atyát."

Elek nőjének ezen nyilatkozásában túl esék azon pillanaton, mellytől leginkább rettegett; mert hitesét erősebb lelkűnek találta, mint sem képzelhette. Áldá az alkotót, kogy illyent rendelt nőjének. — Az éj leginkább mulatságokban folyt-el, 's a' hirnök a' tiszta de csipős reggellel örömtelve vett bucsút a' derék hazafiaktól. — Elek, és Dezső Drégelynek egyetlen fija, teljes igyekezettel törekedtek, hogy minél több vitézekkel léphessenek a' király elejébe. — Drégely kiürité kincstárát, 's mindenét hazája védelmére 's megtarthatására áldozá. — 1241-ik esztendőnek első napja megjelent, 's már kétszáz fegyveresek állottak Drégely sikjain. — A' két ifiú vidám tekintettel lépett-fel a' hős lakba, 's köny-özön között, de még is le nem sujtatva vették kedveltjeiktől bucsújokat. Egész panczélba öltözködve szöktek tajtékzó ménjeikre, megnyervén előbb az ősz atyának áldását. — Midőn a' közel fekvő erdőnél elfordultak, Elek még egyszer vissza tekint a' vár csarnokán álló hitesére, 's fénylő dárdájával inte utósó „Isten hozzád-ot." — Róza pedig szerencsét ohajtva tért-be atyjához, ki őt enyhitő nyájas szókkal vigasztalni sietett. *(Folytatás következik.)*

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Az Amazonokról. *(Végzet.)*

Hazánk történeteiben amazoni erénynyel tündöklenek:

Az egri asszonyok 1552. és
A' szigethvári hősasszony 1566.

Viselt dolgaikat különösen leirva közli az Ifiúság barátja, II. Dar. l. 180. A' jeles magyar hősnéket Regélőnk eddigi folyamatjai is közlötték.

Folyó századunk Amazonjaiból, kik felől a' nyilvános ujságlevelek hirt adtak, megemlithetők:

Stanhope Eszter angol nő, ki tulajdonképpen holmi elme-nyavalyájának orvoslása végett utazást tett Levanteba, onnét Arabiába, hol a' vándoréletű Arabok életmódját annyira megszerette, hogy közéjek adta magát, és vezérök lett.

Egy néger leány mint dobos. Ennek atyja Gemilhee (az az Abraham) a' Francziáknak Egyptusba beütésökkor Alexandriában lakott. Buonaparte részére állván a' fekete Mamelukok közé rendeltetett kapitánnak; de egy öszvecsapásban az Angolokkal elesett. A' leány 6 éves korában bátyjával, ki szinte a' fekete Mamelukok közt szolgált, elment franczia országba. Lannes generál 3 esztendővel Egyptusból visszavonulása után Bordeauxban őt megkereszteltette Maria Victoria nevet adván reá. Miután minden védőjitől a' halál megfosztotta, magát a' régi gardának vadász ezredénél dobosnak beiratta. Az orosz táborozásban részes volt; lábszárában lándsa-szurást kapván, elfogattatott. A' seb felfedezte nemét. Ekkor Pétervárba küldötték, hol nyájasan fogadtatott. 1814-ki augustusban a' franczia hadi foglyokkal visszaszabadult franczia országba, mint 20 évi leányzó; és beállott megint azon ezredbe, mellyben már 8 évig szolgált.

A' metzi asszony, ki 1821-ki augustusban életének 67. évében a' büntető törvényszék elébe idéztetett. Ő tizenkét esztendős korától fogva férjfi öltözetben szolgált vizen, szárazon előbb d'Estaing, utóbb siposképpen Buonaparte alatt. Elfogattatván Szibiriába küldetett, honnét csak 1818-ban került haza. Holmi csekélységen valamelly fogadóssal öszve veszett, 's igy állittatott a' törvényszék elébe. A' birák felmentették, és segélésére magok adtak öszve nevezetes ajándekot.

A' magdeburgi amazon, Geiger Dorottya. Ez, különben nordhauseni születés, az 1813. 's 1814-ki had- években fegyveres közlegényképpen szolgált a' 26- számú burkus ezredben. Jelesen kitett magáért, 's bajnoki módon harczolt. Haza térvén ismét a' szerény asszonyi munkásság körébe visszavonult. Meghalt 1825.

A' schweitzi amazon, Engel tábornok özvegye. Ez 18-dik évében egy franczia toborzós-tiszthez (Werb-Officier) ment férjhez, ki utóbb tábornoki méltóságig felemelkedett. Vele járt mindenütt. Kisérte ezredéhez és a' franczia hadisereg minden táborozásiban 1793—1813. Napoleon alatt. Bejárta franczia országot, német alföldet, Egyptust, spanyol, portugal, 's német országot; Napoleonnal Elba szigetén is volt. Annak elszökését követő 30 nap után ismét visszakerült franczia országba. Vándorlásai közben huszon egy gyermeket szült, de a' kiket részint nyavalya miatt, részint ütközetekben elvesztett, részint pedig nem találhata fel sehol, nem tudván, merre vannak a' világon

szerte szórva. A' waterlooi csatában maga személyesen harczolt. Ekkor életett-meg férje, kivel együtt nevezetes kinn-álló penzeit is, mellyekhez jusát tartá, elvesztette, és kinyerésöket sikeretlenül próbálta eszközölni Parisban. Még 1825-ben élt, 64 évű már, 's nagy szegénységben, egy schweitzi faluban, jóltevő emberektől gyámolgatva. Életirásából is huzott némi jövedelmet, mellyet St. Gallenban több kiadásban már kinyomtattak, e' czim alatt: „Die schweitzische Amazone.“ —

i--é.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Nagy tök. A' 14 fontos répa, mellyről franczia országban annyi lármát csináltak 's hirlapok csudálkozva emlékeztek, egészen árnyékba tétetett valamelly ujabb kerti csudalény által. Lyonban t. i. több rendkivüles kerti növény között egy tököt is mutatnak, melly 200 fontot nyom, és hét láb körletű.

Termés-ezüst. A' svéd országi bányákban Kongsbergnél nem régiben egy darab termésezüstöt (gediegenes Silber) találtak, melly alkalmasint minden eddig találttak közt legnagyobb lesz. Ezen termésezüst 1,443 mark tiszta ezüstöt nyom, 's igy többet 600 fontnál.

Fekete ribiszke. A' lapályban Volga vizének hosszanta a' fekete ribiszke (Ribes nigrum) különös jóságú és csudálásra méltó nagyságú. Szemei olly nagyok, mint egy-egy cseresznye. A' Tatárok bő nedvét festésre használják; egyébiránt pedig szemeit palaczkba rakják, 's égett borral feltöltik, ugy hogy ez a' szemeket mintegy hüvelyknyivel meghaladja. A' palaczk papirossal beköttetik, 's a' napra nehány hétig kitétetik. Az égett bor azután, melly igy a' ribiszke levét magába szivta, leszüretik, 's czukorral megédesittetik. Ezen italnak „nalyfka“ nevet adtak, 's a' drága külföldi bor pótlásául isszák.

KÜLÖNFÉLE.

Tanitott egerek. Bizonyos Redler Bálint, bajor születés, Veronában megtanitott indiai és braziliai egerekkel szinmutatványi előadásokat tart. Az ügyesség és pontosság, mellyel ezen csinos kis állatkák, mellyek korán sem olly utálatosak, mint a' mi szoba-'s mezei egereink, gyakorlataikat véghez viszik (p. o. harangozni, különféle súlyegyenes hajlásokat tenni, kocsit húzni, sőt végre egy kis taraczk-ágyút elsütni), igen jól hat az emberre, 's naponként számos látogatók gyülekeznek össze ezen egér-theatrumba. Mint halljuk Redler ur a' legközelebbi vásár alkalmával Bécsbe 's onnét majd Pestre szándékozik egereivel művészi utazást tenni.

Szent állatok. Japanban minden majom isten gyanánt tiszteltetik; van igen szép templomjok, melly egyedül nekik, 's nevökre van szentelve. A' főoltáron valamelly óriás fajú majom áll, 's körüle mindennemű 's fajú de nálánál kisebb 's alrendűbb majmok vannak csoportosan elhelyezve. Mindennap uj áldozatot kapnak e' jeles bálványok, 's a' tömény-füst egész napon által kábitja szegényeket. A' szarvas is szentnek tartatik, 's azért megsérteni, vagy megölni azt nem szabad. A' kutyák a' közönség kincstárából aere publico tartatnak-el, 's ha valamellyik megdöglik, dombra kell temetni. Még egyéb állatokat is tisztelnek, 's a' vakbuzgóság legnagyobb gondot visel, hogy éhen ne haljanak.

Mulattató. „Két baj-tarisznyát akasztott nyakunkba a' sors — mond tudós hangon M. ur egy társaságban. — Egyikben, melly előttünk lóg, a' magunk — másikban, mellyet hátul hordozunk, mások baját viseljük. — „„De alázsan engedelmet kérek — mond a' pupos belévágva — én a' magam baját hátul hordozom. Boldizs.

JELESMONDÁS.

Élet 's bölcs.

Kis csónak, ah, csak életünk,
A' sor az oczeán,
Most szép partokra köthetünk,
Majd hullám mérge hány:
De kedvező lengő szelet
'S dörgő vészt a' csónak felett
Tűr a' bölcs egyformán.
Kölcsey.

Életünk vezére.

Éltünk ösvényén két nemtő úti vezérünk:
Egyike erkölcsös pályán vonz jóra 's nemesre,
A' másik szinlett arczczal dönt roszba 's gonoszba;
Még is balgatagok! — mi emezt őszinte követjük.
No — János.

Gnomák. Igazság az égnek lakosa, 's csupán csak az Istennel honos. Olympius után —

Ismerd ön magadat, mert ez legnagyobb bölcseség.
Plato után —

Az ember örök életre van teremtve; a' halál csak a' testnek nyugalmára szolgál: a' jövendő élet felébredésünk ezen álmunkból.
Klobusitzky Pál után S. Lotty.

Aphorismák Erdélyből. A' szeretet az erénynyel és nemes indulattal olly szoros kapcsolatban áll, mint szag a' rózsával.

A' szerencséssé lételnek mestersége annak valódi akarása mesterségében áll.

Nem az, mit birunk, hanem mit megérdemlünk, a' valódi erénynek jutalma.

Van mindig olly sziv, melly csendesen jóvá teszi, mit a' fej csörtetés közt ronta-el. iffj. Thoroczkay László.

Csere-rejtvény.

4. 5. 6. Ez nemünknek legfőbb dísze;
1. 2. 3. Szárnyas állat egy neme.
3. 4. 5. 6. Ez kinek van, nincs egésze;
1. 2. Csak barmodnak étele.
3. 4. 5. Kerteden rosz, nyilvános kár,
3. 4. 1. A' szabó, zsidó ezzel jár.
1. 2. 3. 4. 5. 6. Sokfogú, 's metsző műszer
4. 3. Jaj, ha benned már nem ver.
Csattáról Szék y János.

Előbbi rejtvény: Babér.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

12.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap februarius 8kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' két lantos. *(Folytatás.)*

Már Budán volt a' haza atyja, 's az érsekeknek, püspököknek, és az ország-nagyoknak körében a' közelgő vésznek elüzése iránt tanácskozott: midőn a' két ifiak ott megjelentek. — A' király örömkönyekre fakadt ezeknek látásán, 's őket azonnal azon csapatokhoz csatolta, mellyek László nádornak vezérlése alatt az ország szélére olly végből voltak rendelve, hogy addig a' Tatárokat a' berohanástól vitéz ellent-állással visszatartsák, mig a' hazának egyéb részeiből összegyülendő seregek utánok küldetnek, 's egyes erővel a' kegyetlen had széjjel verettetik.

Elek és Dezső a' nádor zászlója alatt megjelentek ugyan az ország szélein, 's minden erőt a' közelgő vésznek elüzésére fordítván erősen eltökélék, hogy a' király 's haza által bennek helyzett reménységnek, és várakozásnak tökéletesen megfelelnek. Az intézetek előre, és jól valának megtéve, de az ellenek állott igen nagy erő által megveretve kevesed magokkal futni kénytelenittetvén a' királyhoz siettek, hogy őt a' szerencsétlen csapásról tudósitsák, és a' védelem megszerzésére még inkább serkentsék. — Búsongva ült nagyjai között Béla, kit a' tetemes rosznak szét oszlathatására törekedő aggodalom, és annak meggondolása, hogy a' feldühült Magyarok Kuthen kun vezért, a' Tatároknak ezen haza elfoglalására tett behivása gyanújából, családjával egyetemben megölték, nem kevessé nyugtalanitá. Az aggodalom még inkább meglepte az uj szomorú hirnek hallásán Bélát; ez okból az országnak még akkor is vele együtt tanácskozott rendeit legsietősebben ugy bocsátá-el Budáról, hogy minél előbb a' parancsolt és igért fegyveresekkel Pestre vissza térjenek.

A' veszedelemnek léptenkénti közelgésével Fridriket Austria herczegét is segedelem-küldésért megkérvén, egyszersmind a' Kunoknak a' felkelést parancsolta, maga pedig az összegyüjtött sereggel Pestre tért által, hogy itt ezen erősségben a' segedelmeket bevárván egyesült erővel mehessen a' haza, sőt egész Europa ellenségének megtörésére.

Az alatt a' harczhoz szokott tatár vezér Báth nyolcz társaival, nevenként: Docsétor, Kadán, Koakton, Fejkán, Peta, Herme, Csáb, Okadár-ral 's öt száz fegyveresből álló népétől kisérve, miután a' nádort azon 1241-dik évnek böjt-elő hava 12-én megverte volna, annak nyomán egész Pest alá nyomult, sőt már olly vakmerőségre is vetemedett, hogy katonájinak egy részét Vácz-nak felprédálására is elküldötte. — Vérző szivvel érté Béla ezen jeles püspöki városnak felégettetését, kiraboltatását, és lakójinak levágattatásukat; fájdalma még annál inkább kinzotta őt, mivel hadi ereje a' Tatárokéval összevetve olly csekély volt, hogy az első ütközéstől magát az országnak veszélyét lehetett következtetni. — Illy helyzetben találta őt a' segedelemre jött Fridrik, ki is Elek csekély fegyvereseivel egyesülve Pestről kitörtetett, és egy tatár csoporttal megütközött. — Fridrik ön kezével két Tatárnak vette életét: Elek pedig magát még vitézebben kimutatván tért ismét azon csoportnak szét veretése után némelly foglyokkal a' királyhoz, ki is Eleknek vitézségét és nemes elszántságát egy érdem-kereszttel jutalmazta-meg. —

E' kis ütközetben nyert győzedelem kevélylyé tette Austria herczegét, 's már Tatárt látván, és illyképpen megelégedvén visszatért hazájába. Megjelenése ugyan bátor csekély haddal történt, még is némi örömre buzditá a' hálás Magyarokat: de a' szomorú következés mutatta, hogy inkább ártott, mint használt az a' hazának. — Ugyan is Ugrin Kalocsának érseke némelly már hadaikat Pestre vont nagyokkal arra törekedett, hogy Bélát a' haza ellenségével, előbb mintsem az még több veszélyt árasztana széjjel, teendő ütközetre birja. Bélának nem volt kedves e' tanács, mert ismerte hadának a' Tatárokéval összevetőleg gyengeségét, 's bevárni kivánta a' többi nagyokat is hadaikkal: de midőn azok őt szemébe gunyolni 's félénkséggel vádolni kezdették, a' megtámadást elhatározá.

Mindeneknek várakozása, reménysége, 's a' hon siralmas veszélyének szétoszlatása az összeütközéstől függvén, Béla minden törekedését oda fordità, hogy e' nagy munkának végrehajtására a' legjobb intézeteket megtehesse. — A' pesti falak közül kiindult tábornak első osztályát a' haza nádora László vezérlé; mellette az ifiú Drégely vitézeivel; a' király a' jobb had-szárnyat öcscsére Kálmán herczegre, 's a' balt Ugrinra Kalocsa érsekére bizá; a' sereg derekát maga a' hazáért aggódó derék fejedelem vezette; jobbján a' kegyelmét megnyerte Ipoly 's több hősek állottak. — Nem sok időre szemközt állott a' két tábor, 's a' jeladásra oroszlán-bátorsággal történtett ellenségére a' magyar had. Hullottak a' Tatárok, 's midőn a' győzedelmet megnyerniek még csak reményleni se lehetett félelemből-e vagy pedig szokott fortélyból futásnak erednek. A' hon

hada sarkukban volt, 's ezerek hullottak mindkét részről: de a' győzedelem csak annyiban volt a' magyar nemzeté, hogy ellenségei megfutamodva még a' Sajón is által usztattak.

Elestveledett, 's Mohi falunak innenső részén állott Bélának tábora a' Sajó vize partján, és túl a' megfutamodott tatár tábor. Az ellenség további üzetésének munkája a' jövő napra volt halasztva. A' megkivántató őrök kiállittatván, a' vezérek helyökre léptek. — Éjfél volt, midőn a' hid-őr ellenséget kiált. Ugy volt; Báth seregének nagyobb része azon által törve megtámadta Bélának hadát. Kálmán, Ugrin, 's Ipoly ott termettek övéikkel, 's nagy véröntás közben részint levágták, részint vizbe fullasztották, részint pedig visszatérésre kényszeritették a' megtámadókat. — Illy győzedelem megnyertével mindnyájan ellenségöknek eltávozását gyanitván, nyugalomra tértek.

A' ravasz Tatárok távulabbról a' királyi tábortól, hol a' Sajó legcsekélyebb volt, az éj setétjétől takartatva által-keltek, 's még azon éjjel körül keriték a' nyugvó magyar tábort; 's midőn reggeledni kezdett, azt megtámadták. — Vitéz elszántsággal vetik melljeiket a' hon gyermekei e' vész ellenébe; halált osztanak a' dárdák és kopják; záporként hullanak a' nyilak, 's mindkét részről ezerek esnek a' csata terére. — A' rettenthetlenül küzdő vitéz Ugrin elesik; Kálmán a' derék királyfi halálos sebet kap; a' király, Drégely, és Ipoly vérzenek, 's hazájok védelmén vitézül küzdve halált osztanak; a' vész nagyobbodik; a' hazai hadnak virága már elhalt, 's többé a' győzedelemről szó se lehetett; hanem csak a' megszabadulásról kelle gondolkodni. — A' hiv Magyarok körükbe veszik királyjokat; vérökkel védik annak drága életét, 's ut nélkül futnak mindnyájan — nyomukban pedig a' Tatár.

A' két fiatal hős hiven követte a' királyt. Drégely hazáján kivül is szülőiért, Ipoly pedig kedves nőjéért, 's gyermekeiért remegtek. — Midőn Béla Kadánnak utána nyomulása miatt biztosan Zágráb, Spalatro és Tragur városok kő-falai közt se lehetett, az adriai tenger szigeteibe vonult, hogy itt jövendőjét elvárja: Ipoly pedig sebei miatt elgyengülve őt nem követhetvén, némelly hiveinek gondjokra bizva magát, dalmát ország hegyeiben bolyongott, és egy barlang üregébe rejtezvén halálát leste. — Már valamennyire visszatért ereje, midőn a' barlang torkolatjában tatár zajt vesz észre. — Istenéhez fohászkodván, 's élte végét várva tovább halad a' barlangban, hol is egy nyilást fedezett-fel, mellybe azonnal bebocsátkozik övéivel, 's egy nagy kővel elfedi a' bemenetelt. — Minden beszédét hallá ellenségeinek, 's halálát megjelentnek tartván végső erejét összeszedte, és magát élve által nem adni határozá. —

Szerencséjére eszre nem vétetik rejtek-helye, 's élete megmarad. Ellenségei eltávoznak: a' tartós szenvedés hazája 's kedves nőjének elvesztésén érzett nagy fájdalmai, az egyedül erdei gyümölcsökön fanyalgás, és gyökerekkel élés egeszen megrontották egészségét. Mint egy váz állott Elek, midőn egyik hive olly hirrel tér vissza, hogy a' Tatárok elhagyák magyar országot.

Áldást mond Elek a' megszabaditó Istenhez, kilép setét lakából, 's hazája felé fordul. Mindenfelé csak a' pusztaságokat találja, és szive ujolag könnyebben kezd dobogni. Ott volt már a' haza végh határán; térdre esék, 's könnyeinek ömlése között csókolni kezdé a' pusztult hon letiprott ugarát, és fájdalommal tölt kebellel látván mindenfelől a' pusztulás szomorú nyomdokait, végre negyed magával jut a' felprédált ősi várba, Ipolysághra.

Illyképpen találván ősi lakát nem lehetett Eleknek, ha a' mult boldog napokra visszagondola, 's a' gyászos jelennek szomorú képét látá, könnyeit visszatartoztatni; kín-marta kebellel tért azon szobának düledékeihez, hol hajdan kedves nőjének kebelén földi mennyét élte. — Az eltünt édes óráknak emléke éledett lelkében, 's ez őt egészen földre sujtá. „Ah Róza! vigy-el engem is ama boldogabb létbe" — sohajta fájdalmában, 's a' földre omolva szabad folyást engedett gondolatjainak. — Éjfél volt már, midőn a' jóltevő álom majd majd elfogta törődött szemeit; ekkor a' szomszéd düledékekben lassú emberi hangokat hall, és figyelmezni kezd a' beszédre. — A' nyelv, mellyen beszéltek, hazai volt, — 's e' pillanatban bár mit nyerhetett volna, nagyobbra nem becsülhette vala, mint a' puszta hazában anyanyelvének isméti hallhatását. A' beszélők tüzet gyujtának, 's vadhust sütöttek. Elek övéivel közelebb lép hozzájok, 's midőn észre vétetik, a' megjelentek botokra 's dorongokra kapnak, és fenyegetőleg kiáltják, hogy közeledni ne merészeljenek. — Ipoly azonnal által látta, hogy azok őket Tatároknak vélik; azért hazája nyelvén idvezelvén őket kijelenté kilétét. — Nevének hallásán mindnyájan lekapják süvegeiket, 's tisztelkedve közelednek hozzá; egy pedig a' többiek közül kiválván hozzá siet, 's e' szavak között „fiam! Elekem" nyakába borulva forró csókjaival hintette a' halavány arczokat. Ez az öreg Drégely volt, Rózának édes atyja, ki a' viszontlátkozáson érzett örömében felébredve vejének kérésére illyképpen beszélte elő övéinek és saját történeteit:

„Midőn a' köz vésznek elüzetésére intézett lelkes törekedés körünkből elvont tégedet, ismerve árva hazámnak szomorú helyzetét, nem csak éretted, hanem azért is remegve oda irányzám gondolkodásom és iparkodásomat, hogy váramat tökéletesen megerősitvén egyszersmind abba elegendő erőt vonhassak a' megtámadtatásnak

visszaverésére. — Kincsed és a' magamé abba nem csak halmozva, hanem el is ásva tartattak, 's napok multával olly állapotban valék, hogy az ostromot bár egész évig is kiállhatónak hittem. — A' sajói szerencsétlen ütközet megesett; 's így a' vész, mellytől előre féltem rettentő képben jelenvén-meg, szinte kikerülhetlennek látszott. — Hitesem a' szomorú hirnek hallásán elbágyadva esett ölembe; szivnyilamlását panaszlá, 's két napi szenvedései után örök álommal váltá-fel földi létét. — Hitesed vigasztalhatlan lön, 's az amugy is éretted szer felett aggódónak életét félteni kezdém. — Egyik reggel éppen a' vár falán állék, midőn egy szerencsétlen bejön kapumon, 's alig nyerve lélekzetet sápadt arczczal kiáltja: — „Uram! mentsd-meg éltedet, mert nyomunkban a' Tatár.“ — Ez egyike volt szerencsétlen kisérőidnek, ki Sajónál elfutott. — Hitesed reszketve lépett elejébe, 's őt hol léted felől tudakozá. Elbeszélé a' szerencsétlen csapást, de hogy te hova lettél, az iránt bizonyost nem mondhatott; azt azonban igazolá, hogy a' csata-téren nem maradtál, hanem futásban kerested élted maradhatását. Bár fájt távul léted a' kedvesnek, de mivel tudhatta életben maradásodat, némileg vigasztaltabb lön, 's csak gyermekeidért kezde reszketni. — Én hogy ezeket még inkább bátorságba tegyem, a' nagy Stureznak egyik szikla-hasadékába rejtém őket, elegendő élelemmel ellátván, 's az öreg Istvánt a' leghivebb szolgát, és Ankát az elöregedett dajkát rendelvén mellékek. Az elválás percze fájdalmas, még pedig igen fájdalmas, lön; Rózát késztettem gyermekeivel menni, de ő engemet agg napjaimban elhagyni nem akart, nekem pedig gyalázatos lett volna elrejtezni, midőn a' szent hon és szabadságunk kivánta végerőmet. — Így vártuk veszélyünket.“

„Unokáimnak eltávozásuk után négy nappal — egy hétfői hajnalban kürtöl a' torony-őr, 's kiáltja a' Tatárok közeledését. — Leányom, bár mint ellenzém is, panczélt vesz magára, kardot kezébe, 's esküt mond, hogy velem akar halni, ha ellenségim lekonczolnának. Könnyeimnek forrása között csókolám homlokát kedveltemnek, 's így nedves szemekkel sohajték az éghez segedelemért, 's irgalomért. Midőn rendbe szedém magamat, már váram előtt állott a' tatár had egyesülve a' Kunokkal, 's magam megadását kivánta. — „Halni tud a' Magyar csak — kiáltám nekik — hazája védelmezésében, de szolga-igát viselni soha. 'S e' nyilatkozásomat nyil-esők követték. — Leányom férjfias erővel küzdött, 's embereim egészen elszánva harczoltak. — Magok jobbágyaimnak hiteseik kődarabokat hánytak az ostromlókra, 's végre ellenségeim nagy veszteségök után eltávoztak. — De alig lehetett kipihenni magunkat fáradtságunkból, midőn ujabb, és ujabb csoportok által fárasztattunk.“ —

„Két hétig tartott már naponként több izben ujitott harczunk, midőn egykor délben rettenetes erő közelgett váramhoz. — A' veszélyt immár kikerülhetlennek látván az elhalt vári atyát legfényesebb ruhámba öltöztetém, 's a' várpiaczra fektetém; magam, és leányom pedig köz ruhát vontunk magunkra, hogy illyen sorsúaknak ismertetvén a' nagyobb kegyetlenkedésektől megmenekedhessünk. — Illy képpen kezdtük ismét harczunkat; de bár mint küzdénk is, a' vár bevétetett, 's mi foglyokká tétettünk.“ *(Folytatás következik.)*

INNEPLÉS.

Chinai menyekző.

Amboinába érkezttünkkor az egész város bizonyos gazdag chinai kereskedő fijának menyekzőjéről beszélt, ki egyik mandarinnak leányát készült elvenni. E' mandarin kapitáni czimzettel a' gyarmatbeli kereskedésnek elnöke volt. Ő elég tekintetben állott, hogy a' jövendő házasok innepi szertartásait tulajdon házába rendelje-meg; sőt, a' mi több, Pape ur — mert igy hivták a' chinai kapitánt — annyira leereszkedett, hogy a' vőlegénynek legragyogóbb pomparuhájába felöltözvén nekem tiszteletét tette. Az alatt mig e' gazdag köntöst, melly különös és meglepő alakzatokkal volt prémezve, lerajzolni törekedtem, igen szépen kért a' jó kapitán, hogy arczával ezt a' világért se tegyem, ha halálát nem akarnám. Bizonyságul felhozá, hogy Lejeune ur Coquille körül tett utazásakor valamelly Chinainak arczát lerajzolta, 's hogy az ezen történet után egy vagy két esztendő mulva valóban meg is halt volna. Nagy hálátlanság lett volna részemről, az érdemes mandarint, ki olly nagy leereszkedést mutatott irántam, hasonló szerencsétlenségbe dönteni; megigérém tehát neki, hogy gondatlanságomtól elállok. Igéretem ellenére is eltakará arczát, 's midőn munkámmal készen valék, maga akart felőle meggyőződni, ha valóban nem festém-e őt le.

Menyekző előtti estve a' vőlegény atyja házánál Morree urnál igen fényes vacsorára jelentünk-meg, hol a' helyettes kormányzó, 's a' gyarmatbeli katonaság tisztjei is jelen valának. Igen csinos, europai izlés szerinti, teritékek fogák-el a' ház egyik legnagyobb teremét, 's a' hozzá kapcsolt karzatokban a' számos chinai vendégek számára különös asztalok valának. Vacsoránknál, melly a' legválogatottabb ételekből állott, a' házi ur vala elnökünk, de egy falatot sem evett. A' chinai vendégeknél fija ült elől; azonban hozzánk a' mi teremünkbe is nehányszor eljött, 's a' vendégek főbbjeivel csudálásra méltó módossággal áldomást ivott. Vacsora után az érdemes Morree urat a' Batu-Gadscha szép palotához kisértük-el, hol a' seregek czéllövéssel foglalatoskodának. A' mi jelenlétünk sokasága törekedőkké tevé a' katonaságot, ugy hogy valóban csudálni lehetett ügyességöket. Morree ur innét mindnyájunkat tulajdon Aër-Hollanda nevű igen szép lakására vezetett, hol arekapálmák árnyékai alatt a' legtisztább 's legfrisebb fördőket leltük enyhitésünkre. Ő maga kinált-meg minket, hogy, meddig itt mulatnánk, házát tartozkodásunk helyéül választanók és mindennel kedvünk 's kényünk szerint élnénk, 's mind ezt azon jóságos, őszinte, és szeretetre méltó nyiltszivűséggel, mellyet talán csak az amboina-i Hollandoknál találhatni.

Mig mi az estet ezen bájos és gazdag enyh-lakban töltenők, a' Chinainak laka számos néppel telt meg, kik zajos muzsika 's a' tam-tam-harang csattogó, kábító csengése közt leglármásb vigadalmakra fakadának. Igen fényes kivilágitás tündöklék a' jövendő házasnak szobájiban.

Következő napon az innepélyes mennyekzői pompa tartatott. Mintegy délutáni öt órakor számos vendégek jelenlétében a' vőlegény atyjával együtt a' ház főszobájában e' czélra felállitott oltárok előtt számtalan térdhajlásokat és idvezléseket tett. Az oltárok aranyzásokkal, rémletes sárkányokkal, viaszból készitett sok és igen szép virágokkal, 's festett viaszgyertyákkal valának ékesitve, hogy ne mondjam megterhelve. Kün azonban száz meg száz flóta, czimbalom és tamtam zengedezései 's a' mozsarak szünteleni pattogása kábitá a' jelenvoltakat. A' vőlegény kiment, 's gyönyörű kékselyem gyaloghintóba lépett, melly drága aranyzásokkal ékeskedett. Ruhája kék volt arany- és gyöngyhimvarrással, lányszemű sárkányokkal 's a' t. ékesitve; övének csatja és sipkájának csúcsa drága gyémántból valának. Igy felkészülve számos hangászok, tüzműkészitők 's hosszú dárdákkal felfegyverkezett két sorban haladó emberek kiséretében menyasszonyának háza felé viteté magát. Ezen mozgás, zaj, 's pompa valóban rendkivüles látmányt nyujta, 's ujságával mindnyájunkat nem kis csudálkozásra gerjesztett.

(*Végzet következik.*)

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Meteor-kövek. Kandahar nevű városban Indiában nem régiben meteor-kövek olly mennyiségben 's olly nagyságúak estek a' levegőből, hogy számos háztetőt keresztül zúztak 's nehányt egészen össze is törtek. Ezen természeti jelenet után három napig folyvást tartó olly sürű köd következék, hogy — mi azon tartományban hallatlan dolog — a' nap sugarai rajta keresztül nem hathattak.

Nagy kámfor-fa. Bizonyos utazó, ki nem régiben Chinából jött, bizonyitja, hogy Nanking környékében 120 láb magosságú kámfor-fát (laurus camphora) látott, mellynek törzsökét 20 ember nem tudta átkarolni. Ama fehér gummi, mellyet kámfornak nevezünk, ezen fának forradmánya. Egy közönséges kámforfa 15—20 fontot ad esztendőnként.

KÜLÖNFÉLE.

Marseilleiek mulatságai. A' Marseilleiek legkedvesb 's tulajdonképpi mulatóhelyök az ugy nevezett „Montagnes russes" térhely és kert a' város éjszaki részén. Lehet ott mindennemű frisitőket kapni, és számos mulatságot találni, minők a' kocsicsusztatás, golyólökés czéllövészet 's t. m. — Többszer ugy nevezett athletai viaskodások is történnek, mik az angoly öklözéstől nem sokat különböznek. Vivhatnak itt mind ollyak, kik az öklözést mesterségből üzik, mind műkedvelők. A' körben (Circus) mindig ketten állnak egymás ellen rövid térdig érő bugyogóba öltözve, meztelen karokkal és mellel. Két öreg főöklözők birákul választatnak, kiknek itéletet kell hozniok az ütlekekről, mellyek a' közönség lármás ujjongatása közt záporként hullnak mind a' két részről. Dijul a' legjobb öklözőnek, ki azt mint mesterséget üzi, száz frank, a' műkedvelőnek egy arany óra adatik.

Vakmerőség szép példája. Dr. Adrian következő történetet ad elő utazási leirásában. Az alatt, mig **Buonaparte** consul 1800-ban seregét sz. Bernard hegyén keresztül olasz országba vezette, **Bethencourt** generalis parancsolatot kapott, hogy 1000 emberrel Simplon hegyén keresztül törjön, 's a' yeselleni sikátort 's Domo d'Ossalát elfoglalja. Hó-torlatok 's kőszakadások a' hidat elszakasztják, és alattok 60 láb szélességű mélység tátogott. Ezen átmenni lehetetlenség volt. Végre a' sokaságból előlép egy merész ficzkó, ki a' lehetetlennek látszót lehetségessé tenni ajálkozott. Nehány kötelet összeköttetett, 's egyik végét a' hidnak még álló fokához kötvén a' többit testére burkolá, 's igy lépett a' sziklafal lyukaiba, mellyekben a' hid gerendáji voltak. Igy véres kezekkel 's ügygyel bajjal elért a' másik oldalra. Itt a' kötelet valamelly sziklacsúcshoz a' gerendalyukakon felül mintegy embernyi magosságra megköté, 's Bethencourt general volt az első, ki lábait egyik lyukból a' másikba téve 's a' kötelen megfogódzva a' fejszéditő mélységet átszegé. Fegyvereik 's tarisznyájik ellenére is a' katonák most egymás után áttakarodának. Volt még a' seregnek öt kutyája, mellyek, midőn már az utósó ember is áttakarodott, egyszerre a' mélységbe ugrának; de a' viz felette nagy sebességgel omolván hármat ezen hiv állatok közül elsodort; kettőnek elég ereje volt keresztül uszni 's a' sziklapartokon nedvesen és véresen felmászni, hol félholtan omlának uraik lábaihoz. Azon katonának, ki ama vakmerényt véghez vivé, 's a' sereg tisztjeinek neveik a' sziklába vésettek émlékezetül.

JELESMONDÁS.

Szerencse.

Most arany kocsin szerencse
Csendesen visz tégedet:
Légy szemes; mert nem sokára
Elragadhat tátosa,
'S ül rövid vigság helyébe
Hosszadalmas fájdalom.

Virág.

Figyelmeztetés.

Hogyha a' méz-szavu hős piperéd' föllengve dicséri,
'S drága ruházatidon szinte elandalodik:
Vagy — ha szemét gyürüzött ujaidra sovárgva mereszti:
Hidd-el lányka! arany, 's nem szived az, mire vágy.

Bústavi.

Megöregedni — igy mondják a' szerelmesek — a' szív soha se szokott. — Annál roszabb! miután a' testnek többi része veszendőbe megy, a' szív érzései pedig folyvást gyötrik a' halandót.

Félteni a' nagy lelkű nem tud. Az önszeretőt (egoista) sokszor kétségbe esésig lealacsonitva gyötri a' bizodalmatlanság.

Kérdezni egymást bizonyos tárgyak iránt az igazán szeretőknek nem szabad.

Szórejtvény.

1) Midőn hazánk a' Töröknek
Rabja lön, midőn e' vész
Fenyegeté, akkor jött a'
Magyar földre az egész
Csapd-el fejét 's a' többihez
Képirónak van köze,
Mert neki fő eszköze.

2) Két szótag; kitalálhatod
Csak nézz a' kalmár-boltra
Lány használja, de számosan
Szokták aggatni boltra.
Ha elhagyod végjegyét,
Emlegetsz egy vármegyét.

L. K. Egerből.

Előbbi rejtvény: **Fűrész.**

Szerkezi **Róthkrepf Gábor**, halpiacz 86. szám.

Nyomt. **Trattner-Károlyi**, uri utsza 612.

13.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön februarius 12kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' két lantos. *(Folytatás.)*

„Herme volt a' győzedelmes, ki a' Kunoktól bizgattatva általunk elölt népéért még inkább kegyetlenkedett, 's a' vár urának gondolt lelketleń testet se tudván kimélleni, fejét levágatá, 's a' várkapu felé függeszteté. — Leányom megtetszett neki, 's kivált midőn kijelenté, hogy a' lantot pengetni tudja, őt nem csak felmenté a' szolgai munkáktól, hanem az udvarba is felvitte. A' mi némiképpen enyhitette szolgaságomat, az leányom jobb sorsának tudása, és hálás jobbágyim által munkáimon tett segélés volt. Én naponként beszéltem vele, 's mivel engem atyjának lenni mondott, és érettem őt egykor Herme siránkozva találta, ez némiképpen könyörületességet mutatva könnyebbité állapotomat.“

Egy évnél több mult-el, 's egyedül csak szabadságtalanságom terhét érzém; egyébként szolgaságomnak semmi súlyát se szenvedve, mindenkor csak szabadulásért kértem Istenemet. Halálomért esedezni nem mertem, mert tudtam, hogy annak megtörténte Rózámat is elragadná, 's ekképp unokácskáim egészen gyám nélkül maradnának. Egykor éppen leányomnál valék, midőn Báthnak hirnöke érkezett, 's olly parancsot hozott, hogy miután a' Tatárok hazájában zavarodások keltek volna, minden Tatár foglyaival és prédájával három nap eltölte alatt fejvesztés alatt Pestre siessen, hogy a' főtáborral egyesülve vissza-térhessen honjába. — E' hir nekem borzasztó volt, mivel tudtam, hogy hazámtól illyképpen el kell válnom. — Leányom azonban felserkentett kinzó álmaimból, kiküld az erdőre, hogy beszéljek össze többi honosimmal, kik munkán voltak; rejtsünk-el némi eledelt a' várba felvivő föld alatti utba, mellyet a' Tatárok nem tudnak, 's ő az utósó éjjel hozzánk fog szökni; ezen móddal a' Tatárok elköltözésök után megszabadulunk szolgai jármainktól. — Ezen tervet annál inkább hittem teljesithetni, mivel tudtam, hogy ő egészen szabadságban levén minden tartoztatás nélkül hozzánk szökhetik. — Elbucsúzván tehát a' kedvestől biztatám őt, ne essék kétségbe, ha elvitetnék is, mivel elrejtett kincseim bizonynyal megszerzendik szabadságát. — Ő némileg vigasztalva vett bu-

csút tőlem, 's az még inkább örvendezteté, hogy neme mind eddig nem csak fel nem fedeztetett, hanem gyanúba se jött.

Illyképpen válván-el Rózámtól a' vár megetti erdőbe siettem; beljebb a' völgyben száznál több szerencsétlen jobbágyim, gyermekek és asszonyok közül is sokan voltak munkán, 's csak tiz Tatár volt őrizeten mellettek. — Ezeket leölnünk, és magunkat némelly élelembeli szerekkel együtt a' titkos utba rejtenünk, 's annak ajtajára az elfedező szikla-darabot hengeritenünk pillantat mive volt. — Azon nap senki se közeledett rejtek-helyünkhez, de a' bekövetkezett reggel csoportonként szállongottak a' dühös Tatárok; átkozódtak, fenyegetődztek, 's nyájaskodva igértek mindent, csak jönnénk-elő, sőt némellyek a' szikla-darabra is felléptek, de szerencsénkre eszre nem vették, hogy az a' rejtek-utat takarja. — Utósó éjjel mindig vártuk leányomat, de mint Pest alól megszökött egyik jobbágyomtól értettem, ő a' szerencsétlen el nem szökhetett, mivel a' vidám természetű Herme egész éjjel lantoztatott' vele örömében, hogy annyi győzedelmek, és nagy prédák után honját ismét láthatja."

„Végre megjelent az átok-hozta Tatárok elköltözésének napja. Már hajnalban minden mozgott, 's midőn a' várból utnak bocsáttatott minden, annak tüzet vetettek, hogy Magyar ne lakhassa többé. — E' rejtek-helyben voltunk és vagyunk nappal az óta; éjenként térünk-ki egyedül, hogy fris levegőt szivhassunk, és élelmünkre erdei gyümölcsöt szedhessünk. — Tegnap végre, midőn már csalhatlanul bebizonyodott a' Tatároknak elköltözése, küldöttem Sturecz hegyébe kedves unokáimért. — Ah Elek! hiszem megadja Istenem, hogy nem csak azokat, de még elveszett kedves leányomat is ezen atyai szivre ölelhetem."

„Megadja atyám — szóll könnyeit törülve Elek" — mert bár a' legkinosabb halálnak iszonyú rémletei álljanak is előttem, 's bár maga életem kivántassék is arra, meghidd atyám, feloldozom lánczait a' kedvesnek, és szét rontom szenvedésének keserű kelyhét."

„Elek! — szóll Drégely megütközve — ha sejtésem nem csal, te a' legvakmerőbb lépést akarod tenni, hogy egyszerre vesszen-el leányommal 's vejemmel unokáimnak gyámjok is."

„Én csak azt teszem — szóll Elek elhatározva — mi az esküjéhez hiv férjnek szent kötelessége. Ugy van atyám, én mihelyt erőmet vissza nyerendem, utnak indulok." Szerelmem, 's hazám Istene vezérlend majd engem kedves Rózámhoz. — Legyen minden áldozva érette; nélküle ugy is puszta, 's gyönyörtelen lenne nekem ezen élet. — Ha nem szerezhetem őt vissza gyermekeimnek, együtt szenvedem véle szabadságtalansága terheit. Igyekezni fogok könnyebbiteni szolgaságát; körében rózsafonatoknak fogom nézni, bár milly terhesek

legyenek is, lánczaimat. — Vele együtt élni esküdtem én; együtt osztozom vele a' keserűkből is. Csak egyetlen láthatása, egyetlen bájos hangja, vagy reám irányzandó tekintete el fogják felejtetni velem szolgaságom kinjait, 's édes boldogságot lehelnek szivembe. — Gyermekeim sorsuk erősen köt az élethez; 's milly gyönyörűség élne lelkemben, ha ön magam nevelhetném őket, 's ezen karokon vezethetném erény ösvényén az Isten ismeretére, hazai és emberi kötelességökre: — de még is némileg vigasztalva lépek-el körükből, mert egy olly hazában hagyom-el őket, hol a' törvény oltalmat, és pártfogást rendel az árvának; nem engedi bitangolni vagyonát, 's a' jó szivű honfiak gondoskodnak iránta, hogy az illyes ne hagyattassékel, mint az erdei rózsa, hanem megismertetik vele az utat, mellyen a' haza minden gyermekeinek lépni kelletik."

Drégely fájlalta ugyan de egyszersmind tisztelte is vejének illy nemes és változhatlan elhatározását: más részről bizakodva az ártatlanok védőjének kegyelmében, némileg nyugodtnak mutatta magát, 's még némelly kérdéseket tevén Elekhez későn tért nyugodalomra. — Felpirosló hajnallal a' vár ura felkelvén, 's első fohászát a' teremtőhez emelvén titkos uton a' völgybe sietett, hogy elrejtezett jobbágyait az országnak valóságos isméti szabadultságáról tudósitsa. — Hálát rebegtek azok, 's midőn összevergődve a' romlott várba feljutottak, már Eleket ébren találták.

Elek visszatértének hire elszárnyalván nehány nap lefolyta alatt a' megmaradott jobbágyok az erdő mélyéből előjöttek. — Drégely és Ipoly romba esett várlakaiknak helyrehozásához fogattak, 's kevés nap alatt nem csak ott, de az elhagyatott ugarokon is láttatott már a' munkásságnak, és szorgalomnak nyomdoka. — Drégely-Palánki aljakon sétálgatott éppen a' két vár ura, midőn Ipolyról embereket láttak magok felé közeliteni. — Elek kevés percz multával megismeri gyermekeit, 's elejekbe futva keblére öleli csók-özönök között őket. — Vidor is megismerte atyját, és azonnal panaszlani kezdé, hogy Anka őket setétségben tartotta. Ilka gyengédséggel tekintett-fel a' siró atyára, 's azéval egyesülve hullatá könnyeit. — Végre Drégely is eljutott a' megérkezettekhez: szivén feküdtek a' kedves, és sok szenvedéseket kiállott unokák; ám de a' viszontalálkozás öröme elnyomta a' tartós aggodalmak terheit, 's Drégely vára ismét örömre kezdett tavaszlani. Anka és az öreg István magokat némileg kinyugodva elkezdették beszélni, miként értek a' mély hasadékba, mint fanyalgottak a' velek vitt eledeleknek elfogytával az éjjeli órákban szedett erdei gyümölcsökön, 's miként közeledtek rejtek-helyökhez a' Tatárok, de hol létöket még se tudhatták-ki.

Napok, sőt hetek teltek-el, 's Elek ezeknek elfolytok alatt egyedül kedves gyermekeinek, és azon erős szándéknak élvén, hogy szeretett nőjét mindenének feláldozásával is visszaszerzendi, egyszermind az elutazására megkivántató intézeteket megtette. — Béla szánakodva, és valódi szives részvétellel függött az elszánt hiv férjnek merészletén, 's azért részére a' szükséges uti, és ajánló leveleket kiszolgáltatván, szerencsés, és boldog visszatérést ohajtva bocsátá-el magától. — Dezső együtt bujdosván a' szerencsétől elhagyott királylyal, 's ennek minden veszélyeiből kölcsönösen osztozkodva és megmentve életét, vele Budára, és Visegrádra, majd pedig sógorával Drégelyre érkezett. — A' fájdalmas atya örömmel karolá szivére elveszettnek vélt gyermekét, 's könyek folytak-ki szeméből megérkezésekor. Hálásan tapasztalá forró fohászainak beteljesedését, mert szerelmének gyümölcseiből legalább egyik megmaradt, ki vég-perczében szemeit befoghatja, és régi nemzetségének nevét fentarthassa.

A' gondok fellege nem oszlott-el Elek homlokáról, midőn ő egyik reggel a' kedves unokájival játszadozó öreg Drégelyhez belép utiasan készülve, 's baljában egy lantot tartva. — „Atyám én áldásodért jöttem — szólla — nagy ut, mellyre indulok, de biztat reményem, azzal térek ismét hozzád vissza, ki nekem ez életben mindenek felett kedves. — Viseld gondját árváimnak. Te pedig Dezső! ha velem együtt atyánk elhalna, légy azoknak atyjok, 's emlékezz, hogy ők testvéred, 's leghivebb barátodtól származtak. — Legyetek boldogok, 's emlékezzetek reám imádságtokban; hiszem, ha ez életben nem, túl a' sir görönyén ismét találkozunk.

Drégely áldást mondott kedves vejére, 's könnyei mosták az eltávozandónak arczait. Dezső szomorgva nyomta őt keblére. Elek még egyszer ölébe vevé, és atyai csókokkal hintette kedves gyermekeit; majd az égre emelvén nedves szemeit, 's annak kegyelmét kérve, ménjére szökött, és leghivebb szolgájától Iványi kisérve kivágtatván a' megszomorodottak közül, övéinek, és jobbágyainak forró áldásaik közt ment veszélyes utjára. — Mik a' sorsnak bár milly rettentő csapásai? mik a' gátul álló rémletes veszélyek ott, hol a' hivség és szeretet vezérlik a' merészt?!

Elek túl lépvén a' magyar hon határain Lengyel országba, innen később Kiov városába érkezett; honnan miután a' helytartó néki egész a' tatár honig kalauzt adott volna, tartós vándorlása alatt sok szükségeket és sanyarúságokat kiállva, végre a' tatár földnek határához érkezett. — Itt gazdagon megajándékozá vezetőjét; édes hazája tünék-fel háladatos emlékében, 's vissza tekinte a' setét távulba, hol azt feküdni tudá, majd pedig szemeit az átok-szülte nemzetnek zordon országára fordítván elszántan lépett azon földre, hol

kedves nője, és száz ezer hazafijai szolgaságban szenvedtek. — Szive inte, 's a' legmerészebb lépést megtevén, már a' tatár tanyákra érkezék.

Mihelyt őt a' legeltetők eszre vevék, azonnal hozzá futának, 's mivel lantját hangszernek ismerték, őt azon játszásra, és éneklésre kényszeriték. — A' szabad, és egyedül a' törvény szent szavának engedelmeskedő Magyar fájlalta bár, hogy most egyszer az erőtetésnek is kell engednie, de helyzete, és felvett czélja mindent teljesiteni javalván, engedett a' sors kivánságának. Midőn lantjának kellemes hangzata mellett kezdett énekét bevégzé, vad ujongatások között vezetteték a' legelőn levő lovakhoz, 's itt tejjel vendégelteték-meg. Majd tovább Orda vezérfihoz viteték, ki miután megtudá, hogy Magyar, őt ezen hazának nyelvén szóllitá-meg; mivel magyar országban levén a' nagy haddal, azt megtanulni elegendő alkalma volt. — Orda életének mintegy huszonhatodikát haladta csak által. Fija volt a' honthi részt feldulta Hermének, 's vezére a' határ-őri tatárságnak. — Tekintete vidám, és tüzes, arcza kellemes, bár vad szokású, még is szelid természetű levén szánakodva tekinte Elekre, 's okát kérdé jövetelének. — Ez a' nem reménylett szivességtől lelkesittetvén még inkább neki bátorodék, és elrablott öcscsének kicserélése végett történt jövetelét állitá. Orda nem tudott elegendőképp álmélkodni az illy nagy testvéri szereteten. — „Légy nyugodt Magyar! — szólla hozzá — ha öcséd atyám rabságában tartatik, hidd nekem, eszköz leszek, hogy ismét honjába vissza juthasson, mert illy nagy testvéri szeretettel lángló rokon érdemli, hogy kiért ön életét ajánlá, azt magával szabadon elvihesse. — Légy azért nyugodt mondom; holnap atyámhoz vezetlek tégedet, 's örülni fogok, ha öcsédet annak szolgálatjában találod.“

Eleknek 's hiv szolgájának vesszőkből font kunyhócska mutattaték, hova midőn betért, azonnal szolgák jöttek udvarlására, 's ime tulajdon egyik jobbágya jött hust, és tejet elejébe feltenni. — Jajgatva esék ez Elek lábához, 's midőn hajdani ura eljöttének okát megtudá, elbeszélé, hogy asszonya ide közel, Orda atyjánál, van még most is férjfi öltözetben, 's hogy annak semmi baja se volna egyéb, mint a' szabadság, édes hazájától 's övéitől távulléte. — E' kedves hirnek hallásán némileg felvidulhatott Elek, 's ekképpen nemcsak reménylé szeretett nőjét még egyszer láthatni, hanem mivel tapasztalá Ordának szivességét, 's tudta azt is, hogy a' Tatárok az aranyokat milly igen kedvelik, azzal kecsegteté magát, hogy Rózáját még honjába vissza viheti. Csendesen nyugvék tehát el, 's némileg nyugodtan tölté az éj órájit.

Orda már a' felderült reggel vendégének szállásán termett, 's őt utra készülni inté. — Ez már korábban kelvén-fel, 's az indulásra is

elkészülve levén, azon egyet kérte-ki, hogy megismert jobbágya, kit ő rokonának lenni állitott, szintén őket elkisérhesse.—Orda igen szives volt, 's ezen kérést meg nem tagadhatá; miután pedig még tiz kisérőt vett maga mellé, utnak indult. Három napi lovaglásuk ideje alatt egyedül vadon pusztaságokat, néhol lovagló köz Tatárokat, 's ezeknek tanyájit, és lovaikat látták. Negyedik napon reggel elértek Hermének tanyájára.

Itt Elek leszállván lováról a' fő lakhoz vezetteték, 's előbb Orda bemenvén atyjához, ennek elbeszélé, milly vendéggel érkezék. Herme csudálkozni kezdett a' merész lépésen, 's azért az utas Magyart azonnal elejébe vezettetni rendelé. — Elek már jól előre értesitve levén a' tatár szokásokról, miután tudta, hogy a' vezér küszöbét lábbal érinteni szabad nem volna', arra különös vigyázattal volt, nehogy a' talán elkövetendő illyes hiba miatt éltét is elvessze. — A' belépéskor tehát bal lábával háromszori meghajlást tevén szeliden idvezlé a' vezért, kivánván neki, hogy boldogok legyenek napjai, áldás legyen fegyverén, 's azt dicsőség kövesse, hármasan szaporodjanak barmai.—Illyetén kivánások tetszvén az amugy is már elkorosodott vezérnek, szelid leereszkedéssel beszélt Elekkel, 's kérdéseket tett hozzá hazája iránt, ennek sorsáról, 's magáról a' királyról is. Melly kérdésekre midőn Elek megfelelt volna, nyugalomra bocsáttaték.

(Végzet következik.)

INNEPLÉS.

Chinai menyekző. *(Végzet.)*

Mig ezek oda voltak, a' házi ur különféle csemegéket 's frisitvényeket hordata-fel igen nagy mennyiségben 's leginkább czukorféléket. A' szolgálat tiszta arany tálakban és ugyan olly villákkal történt; 's olly számos és sokféle volt e' nyalánkság, hogy a' legnagyobb nyalánk (Leckermaul) se vala képes mindegyikből, bár csak kis darabot is izlelni. A' familiához tartozó asszonyok, kiknek illy fontos innepek alkalmával meg van engedve a' világ előtt megjelenni, a' menyekzői terembe gyültek össze. Arczvonásaikból kitündöklő szelidségök 's ébenfához hasonló feketeségű hajok, mellyek tekercsbe fonva fejök tetejére helyezve, és nehány drága kövekkel ékesitve valának, kellemes látmányt nyujtának. A' menyasszonyi szobában annyi drágaságokat, 's izlés és tökélyre nézve jeles szövetszőnyegeket, gyöngyöket 's egyéb fényüzési czikkelyeket lehete látni, hogy azok szemeinket a' szó legvalódibb értelmében kápráztaták. Az éppen olly hosszú mint széles ágy gazdag szőnyegkarpitokkal volt leboritva, mellyekről az arany 's gyöngyök mindenfelé tündöklő csillagok gyanánt ragyogának; közepett két szék állott 's igen gazdag készületű asztal. A' zaj, melly kivülről hallatszott, az innepies menet visszaérkeztét hirdeté, 's mi siettünk ezt megtekinteni.

A' legnagyobb zaj és lárma közepette hozaték-be veres selyem gyaloghintón az ohajtott menyasszony a' küszöbön, hol őt ipa karjaiba fogadta. Ruházatja hosszú, bő 's ugyan olly módon, mint a' völegé-

nyé, kiczifrázott skarlátból vala; arczát ezüst csillagoktól hemzsegő fátyol fedezé-el, 's egészen övig gördült alá. Mihelyt az öreg őt kezénél fogta, előre lépett, de olly csiga-lassúsággal, hogy több perczre lön szüksége, mig három ölnyi tért meghaladhatott. Itt ismét számtalan térdhajlások 's köszöntések történtek, mellyek mind azon hihetetlen lassúsággal vitettek véghez, 's mint látszik, házassági szertartásoknál a' főfeltételek. Végre hangszerek, petardák, kiabálás, hujjongatás, szóval kábitó zajongás a' menyekzői szertartásnak végét hirdeté. Ezen pillanatban az uj férj menyasszonyának egyik kezét megfogván annak fátyolát feltakará, melly azon személynek fedé-el arczát, ki most neki felesége lett, 's kinek arczát mind eddig még soha se látta. — Kemény feltétel valóban! ha a' mint van, megtartatik. Azonban Chinában szintugy, mint akárhol, vannak hála az égnek elég lágyszivű anyácskák, kik részvéttel viseltetnek a' jegyesek kinos állapotjok 's gyötrelmök iránt, és ártatlan fortélyok által az izetlen szokás szoros szabályait kijátszatják.

Az összeadott uj pár most asztalhoz vezetteték, hol a' thea-findsákat kellett egymás ellen kicserélniek, 's ezt is olly gyorsasággal tevék, hogy az óra mutatója csaknem hamarabb mozgott, mint ők. Ugy látszék, mintha a fiatal pár e' lassúságban számtalanszori próbák által magát gyakorlotta volna, mert mind a' kettő igen szerencsés volt egy legtökélyesb automathoz hasonlitani mozgásaiban, 's a' jelenvoltak nem egyszer dicsérék ezen méltóságos fenséget az ifiú párban. Eltikkasztva a' sokaság közt olly gőzkörben, melly 40° meghaladott, éjféltájban elhagytuk őket, azon pillanatban, mellyben a' menyasszony a' fenn leirt lassúsággal veres ruhájából kivetkezni kezdett, hogy helyette magára fehéret öltsön. 'S éppen most, mint ha hosszú türedelmünkért meg akarna jutalmazni, emelé-föl legelőszer szemeit az uj hölgy, 's meg kell vallanunk, hogy valóban kár volt azokat olly sokáig rejtve tartani. A' nélkül, hogy tökélyes szépség volt volna, arczvonásai kellemes egészet tevének. Bőrének csudálkozásra méltó fehérsége éles ellentételben állott tündöklő fekete hajával, 's a' gyönyörű gyémánt korona, mellyel diszesitve volt, nem keveset emelé szerény bájait.

A' lakozás még három napig folyvást tartott. Nehány nappal később a' fiatal férj atyjának hivatalát foglalta-el, 's a' kereskedést valódi chinailag folytatá, az az ügyesen üzte azon mesterséget, miképpen lehetne valamelly tárgyat értékének hatod- sőt nyolczadrétével eladni.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Arany alma. A' perzsa király kincstárában láthatni valamelly különös ásványi-tüneményt, melly mind azt bebizonyitani látszatik, mit a' rege a' Hesperidák nevezetes arany almájiról tartott. Nem egyéb pedig ez, mint egy darab tömeg-arany Abissiniának bányájából, mellynek a' természet élőfa-formát kölcsönzött. Ez 2 láb, 4 hüvelyknyi hosszú; a' törzsök körülete $2\frac{1}{2}$ hüvelyket mér, mellyből 10—12 ág sarjad-ki közönségesen 6—7 ujnyi magosságra, 's némellyek szinte hüvelyknyi vastagságúak. Gyökei rövidek és kicsinyek a' leghosszabbik nem nagyobb 5 hüvelyknél. Az ágakon több bütykös foltok látszatnak, mellyek bimbókhoz hasonlitanak. Ezen drágalátos fát Aethiopia egyik királya küldötte ajándékba a' perzsa királynak a' tizenhetedik század mintegy közepe táján.

Meleg eső. A' mult nyár hévsége rendkivüles hatásának kell tulajdonitani egy meleg esőt, melly Glorieux kisded faluban nem messze Verduntól esett A' viz melegsége 24 gradust ért-el. Bizonyos ottani orvos a' parisi akademiának egy kis üveggel küldött ezen meleg esőből emlékezetül.

Béka-eső. Bizonyos Marmier ur a' franczia akademiához tudósitást küldött, melly annak october 13-ki ülésében felolvastatván azt foglalá magában, hogy valamelly vastag felhőből az esővel számos kis békák hulltak-le a' levegőből. — „Kiszállottam kocsimból — igy mond a' levél — hogy magamat bizonyossá tegyem, ha szemeim nem csalnak-e, 's egész valóságában láttam mintegy babnyi békácskákat; mások nagyobbak 's ismét kisebbek voltak, de a' czukorborsnál nagyobb egy se. Mindannyin igen élénken és sebesen ugráltak-el az utról, melly egy percz alatt valóban tőlek egészen megtisztult; nehány percz mulva csak azokat lehete látni, mellyeket a' lovak patkói tapostak össze.“ Marmier ur következő napon ismét meglátogatá ezen helyet, 's a' békákat már most felénél nagyobbaknak lenni találta.

KÜLÖNFÉLE.

Nyilazás angol országban. A' nyilazás soha se volt még olly divatban az Angoloknál, mint most; ez a' mindennapi mozgások napirendjéhez tartozik már. Az Angolok mindig, mint a' Szittyák és Partusok, jó nyilazók voltak. III-ik Eduard alatt parancs adatott-ki, hogy minden férjfi nyilat viseljen, pedig olly nagyot, mint ő maga; az utakon mindenfelé kis halmok voltak felhányva, hogy az emberek magokat uton utfélen gyakorolhassák. Innét Londonnak egyik külvárosa most is „Nerwington-Butts“ nevet visel, 's a' Milwerton és Ilminster felé vezető ut **czél-ut**-nak nevezteték. A' nyilazás igen egészséges testi gyakorlás; javitja a' szemet 's mulattat. Már is számos nyillövészeti fogadások történnek a' „fogadni szerető népnél,“ 's ezekből a' Dámák semmi esetre se vonák-ki magokat; sőt némellyek igen nagy ügyességgel lőnek is.

Regényes fekvésű város. A' legkülönösebb 's ritkább városok közé tartozik **Atschin** városa hasonnevű királyságban Sumatra szigetén. Van ezen városnak 30,000 lakosa, 's kokuspálma, bambus, ananasz, paradicsfüge fákból álló erdőnek közepette fekszik, mellyben csónakokkal és talpakkal megrakott folyam folydogál. Ezen erdőben majd egyenként, majd csoportosan, majd seregesen állnak a' házak, 's e' házak olly annyira elfedetnek, ugy el vannak rejtve a' falomboktól, hogy a' kikötőből csak erdőt lehet látni, és hogy itt város van, nem is sejthetni. Az amphitheatrumként körülfekvő dombokon több ezer gyárok, bambus gunyhók, moscheák 's a' t. fekűsznek, 's nyájasan különböznek a' veteményes szántó földektől és ültetvényektől.

Mulattató. Bálint gazda meghitt városi Z* barátjával meglátogatá a' budai szinházat: 's éppen a' „M — és G“ — czimű vig játék adatott. — Az első jelenés végével Z* igy szóll a' mélázó honfihoz: „már vége az első scénának!“ — „„Ugy-e?““ — visszonza emez biztosan. — Játék szüntével Pestnek irányzott utjokban kérdé Z* a' falusi vendéget, mi tetszett neki legjobban. — „„Az első szena csak meglehetős volt: — de azután már a' sarjú nem igen sokat ért““ — lön a' válasz. N. János.

Kérdő rejtvény.

1) Milly emberek kezdik minden munkájokat visszáról, 's még is jól sül-el nekik?
2) Ki vágott fát az anyján?
3) Mellyik viz legdrágább?
4) Mellyik muzsikusnak neve fordul elő négyszer esztendőnként a' kalendariumban?

Előbbi rejtvény: 1) **Mecset.** — 2) **Szalag.**

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

14.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap februarius 15kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' két lantos. *(Végzet.)*

Következő reggel, midőn a' napnak első sugarai felhatottak a' láthatárra, hangos énekek zengettek Elek fülébe, mellyekre felébredvén, kiváncsisága őt kihivá a' szabadra. Itt látta, mint imádja e' nemzet a' felkelő napot, 's mint hullanak földre a' nap láng-képének kiborultán. — Ma éppen innep, és pedig a' nap innepe volt; a' szomszéd tanyák lakosai is mind ide gyültek, mivel e' napon nem csak innep vala, hanem itéletek is mondattak. — Dél volt éppen, midőn Elek a' vezér lakához jönni parancsoltatott. — Itt volt már ekkor mind a' két nembeli sokaság, 's a' hozott itéletek végrehajtásuk után Róza is előszólittatván éneklésre vett parancsot. Herme fényes magyar öltözetben ült egy veres bárson vánkuson; hosszas setét arczán az által-élt éveknek hosszú sorai, és a' kiállott nagy munkák mély gödröket vontak. — Fekete szemében ifiú kori lángjának még némelly szikráji csillogtak; szakála ősz, 's majd övéig lenyuló; kopjára támaszkodva jobbjával, várta Rózának, ki magát Tivadornak nevezte, elkezdendő énekét.

Elek a' vezér megett állott; szive erősen vert annak valahára láthatásáért, ki miatt életét veszedelmeztetvén e' nagy utat tevé. Nem sok időre megnyilt a' sokaság; Róza jön lantjával, 's háromszor hajtván-meg magát Herme előtt helyére lép, 's felhangoztatván lantja hurjait kellemes hangjával ezen éneket dalolá:

Túl a' havas bérczek ormán
Egy bájtérü kert virul
Hol Flóra illatos ölén
Ezer virág-nem pirul.
A' természet örök titka
Ott egy rózsa-tőt nevelt,
Bíbor keblére a' Zefir.
Mindig jóltevőn lehelt.
Nem sujt rá a' letördellő
Éjszak-szülte deres szellő,
'S hogy ne érje semmi vész,
Ápolta egy hiv kertész.

Távul onnét a' fagylaló
Éjszak zordon telében
Hull-le most, 's hervad levele;
Mert féreg jár keblében.
A' miért nyilt, 's a' kinek nyilt,
Azt, a' rokon rózsa-szált
Nem birja már, mert letörve
Az az enyészetre szált.
Vissza ohajt szent honjába,
'S ott merülni bánatjába;
Mert a' bájkert hazája,
Bár letört ott tő-fája.

Herme kedvtelve mosolygott a' szép lantosra, ki mélyen meghajtván előtte magát szokott helyére vissza lépett. — Elek hallá, látá, 's

megismeré a' lantosban, kit évekig nem látott, szeretett nőjét. — Öröm, reménység, és félelem között habozva kevésben mult, hogy annak ölébe nem futott. — Azonban helyzete zabolát parancsolt adatni szive ösztönének, 's várni a' jövendőtől, mit a' sors reájok mért volt.

Az ének után Herme megengedé a' Tatároknak régi szokásaik szerint, hogy magokat a' küzdésben, lóversenyben, futásban, 's viadalban gyakorolják. — Százan általk-elő, 's a' nemzeti játékok kezdődtek. Elek közel jutott a' fejedelem körül tolongó nép között kedves Rózájához; de alkalma magát és tervét kijelenteni legkevesebbé se lehetett, mivel Róza az udvariakkal tartott beszélgetésbe és a' játékok nézésébe annyira elmerült, hogy figyelmét a' vendégre nem is fordithatta. — Bár némileg gyönyörködteté őt a' harcz-játék, minthogy illykor képzete Visegrádra ragadá, hol a' hős nemzetnek lelkes gyermekei szeretve tisztelt királyjoknak mulatságára hasonló játékokat szoknak vala adni: azonban ha eszébe jutott, hogy az árva hon most feldulva pusztaságban hever, 's azt, annak kedves tájékait, szeretett atyját, gyermekeit, és a' Sajónál elholtnak hallott férjét soha többé nem látandja, illykor elszomorodva, 's magába rejtezve fájdalmas könyeket hullatott.

A' harcz-mulatságoknak végzetökkel Herme magához inté Eleket, 's a' dallásra szóllitá-fel. — Róza közel, de csak háta megett, áll vala, midőn amaz lantját felhangoztatván férjfias ékes hangon ekképpen énekelt:

Szent honomnak báj vidékin
Boldogul élt egy nemes
Szívet adva, 's véve szívet
Keblén csüggött kellemes
Nője. — Ekkor a' vész dühöng
A' jó haza keblében;
Kopját ragad ő, 's nehéz kard
Süvöltözött kezében.
Bucsút véve hitesétől
'S két gyámtalan gyermekétől
Országoló királyát
Védni futott, 's hazáját.

Elszánt merész bátorsággal
Szált-ki a' harcz-mezőre
Szent dühétől élesztetve
Mindent, mit ért, letöre.
Ah de mit ért egy marok-nép
Ha fél világ ált elől,
'S a' durva nép kiméletlen
Gyilkol, és mindent leöl.
Midőn uj seb jut sebére
'S már már elfoly vég-csepp vére,
Szabadulni nincs más ut
Csak ha, mint más, ő is fut.

Kikerülvén a' nagy veszélyt
Két év tünvén visszatér,
Hazájába, 's befogadja
Őt az ősi szabad tér
Nincs ott nője — elszántan hajt
A' nagy világ tengerén,
Szabadságot siet annak
Szerezni bár életén.
Egy oroszlán-barlangba jő,
Ott szenved a' leghivebb nő,
Isten tedd őt — igy kiált —
Szabaddá, vagy adj halált.

Róza figyelmesen hallá e' történetnek eldallását; bár szánakodó szive fájdalmasan sugta neki, hogy hazájának ismét egy szerencsétlen nagyja áll előtte, tatár fogságba jutva. Mindazáltal némileg még is örvende, hogy egy véle hasonló sorsúra talált, kinek ajkáról szeretett hazája nyelvét hallhatja zengeni. — A' rokon vonzódás, és annak megtudhatása, hogy az ujonan érkezett dalos mellyik vidékéről való magyar országnak, közeledni késztette őt. — A' hang ismeretes kezdett lenni, és elveszettnek siratott férje némelly vonásait látja a' beesett arczokon: 's midőn Elek daljának végfogásánál a' felfedező pillantást veté reája: „Elek! Elekem!“ kiáltva, ájultan rogyott annak dobogó szivére.

Orda kisérőjivel nála terem, 's midőn életét vissza adni szándékozik, Rózának álbajusza leesik, 's a' titok felfejlik. — Herme a' találkozottak elkülönzésöket parancsolja; Rózát rabasszonyok környezik, 's egy sátorba vitetvén minden elkövettetik, hogy a' szép magyar nő életét vissza nyerhesse. Pillanatok mulva vissza tért Rózának lélekzete; felnyiltak bágyadt szemei, 's körül nézve magát Elekét kereste. „Hol van ő — szóll gyenge hangon — ki évek folytával szerelmes szivére karolt; vagy talán csak álmom játszá-elő drága személyét, hogy eloszlása után még inkább kinlódjam. De nem; e' szemek látták az ismeretes vonásokat. Hallám kedves hangját; ajkam érzette lángcsókjának hevét. Ugy van; az álom ezeket elő nem játszhatta. Mondjátok, hol van ő, ki nekem esküjét adva férjem lön; én őt vissza kivánom tőled természet, vissza tőled sors; vagy halált kérek éltemre.

A' körül álló asszonyok siránkozva igazlák a' megtörténteket. Biztatták, vigasztalták, 's kérték, ne essék kétségbe; mivel feldult mennye ismét fel fog derülni. — Felsohajt Róza — „csak az ő karjain nyilhat-fel az ismét, 's boldog csak véle, és egyedül hazámban lehetek.“ — A' rabszolgálók szükségesképpen látván, hogy a' felhevült kebelnek nyugalomra volna szüksége, Rózát lefekvésre birták, biztatván a' szép jövendővel. — Végre elszunnyadott.

Herme ezen esetnek illyképpen lett kifejlése után ismerve nemzete törvényét, és Eleket, mint ki őket megcsalni, 's ekképpen nőjét vissza szerezni törekedett, az őrök kezébe adá; 's mivel a' nép halált kiáltott fejére, minthogy éppen jelen volt a' törvény-ülésnek határa — a' birákat elő-állitá — 's itélet-mondásra körükbe ült. Midőn már minden el volt rendelve, Elek előhozatott, 's a' népnek hallatára kivántatott ön-vallása. Elek mindent hiven előbeszéllett, és végre illyképp fejezé-be kérőleg szavait: — „Vezér! én Magyar vagyok, 's büszke, hogy annak születtem, és egy olly hazának vagyok gyermeke, hol az ártatlant, 's az igaz ügyet a' törvények szentsége védi.

— Szabadon élve javában, nem reszket a' Magyar az önkénynek parancsoló intéseitől. Én mint nemes szent kötelességem szerint harczba szálva nemzeteddel is éreztetém, milly keményen vágnak honosim, ha hazájok boldog határiból a' duló ellenségek kiüzésére, vagy vakmerőségéért megfenyitésére emeli kardját. Ezer rém-képekben állott előttem a' halál, soha se rettegtem attól, 's hidd, midőn az emberiség törvénye ellen nemzeted vadul kivánja halálomat, most se rettegek. Legyen bár milly kemény irántam itéleted, 's bár halálomat kialtsák is kegyetlen törvényeitek, nem zugolódva veszem a' halálos csapást. — Ah csak kettőt — im olly térd hajlik előtted, melly csak Istene előtt hajlék-meg egyedül — kettőt kérek mondám emberi lelkedtől. — Engedd vehessem végbucsúm hitesemtől, 's tedd őt szabaddá; gazdagon megnyered a' váltság-dijt, egy elaggott ősz atya, és két gyámtalan árva gyermekek sirnak utána.“

„Halált! halált! — kiált a' törvény, kiált a' nép 's birák — „neki meg kell halni, mert vakmerő volt nemcsak hazánkba csalárdul bejönni, hogy fogoly hitesét elsirja, hanem ön vallása szerint feleinket is ölte Sajónál. —

Teljes méltósággal kel-fel helyéből Herme; miután szemeit Elek sorsán könyező fijára a' nemes szivü Ordára fordità, szinte emberileg érezvén keblében, illyképpen kezdte a' halálos itéletet leső néphez intézett beszédjét:

„Hallám ajkaitokról a' törvények szavát, mellyek halált mondanak a' fogoly fejére. Szent a' törvény; a' nagy nemzet egyesült akarattal alkotá azt, mint biró ön magam is engedelmese vagyok a' törvény szavának, 's halálra szavazok.“

„Éljen az igazságos vezér!“ kiáltának a' Tatárok. Orda pedig elsápadva esék atyja lábaihoz, 's kérőleg veti reá nedves szemeit. „Kelj-fel fiam — szóll Herme megindulva — eddig a' hideg törvénynek szavai szerint szóltam mint biró; most mint ember, és vezér, kinek akaratjától függ a' kegyelem; én erre adom szavazatomat, 's akaratomat. — A' mint barátomban, ugy ellenségemben is tisztelem 's becsülöm az erényt, és nemes tetteket. — A' magyar szereti nőjét. Istene előtt adott hite, és lelki vonzalma örök fonatokkal, 's hivséggel köti a' magyar férjet szeretett nőjéhez. Midőn e' fogoly szabad telkéből kilépett, 's elejébe ment a' veszedelmeknek nője kiszabadithatása végett, olly egy lépést tett, melly ellenségben is tiszteltetni érdemes. Bámulásom egészen elfogott a' mai jeleneten, 's érzetem elragad, mert a' lépés, mellyet e' Magyar tett, több mint emberi. — Köszönöm neked nemes; te nemzetemnek olly lelkes példát mutattál ma, melly nem csak utánozásra érdemes, hanem méltó, hogy örökké tisztelve emlittessék. — Ah nemzetem! milly boldog

azon hon, mellyben a' házasokat hasonló szeretet fonja öszve, 's milly boldog azon országló, kinek szabad alattvalóji illy erősen, 's nemesen tudnak szeretni. — Tatárok! halljátok egyetlen 's másolhatlan akaratomat. — Kettő az: hogy valamint e' magyar vitéz, ugy feltalált hitese is szabadon térhessen távul hazájába; — másik, hogy örökké tisztelve emlittessék a' tatár honon e' két lantos neve.

Orda köszönve csókolta a' kinyilatkozott kegyelmért atyjának kezét, a' nép pedig szégyenülve lépett vissza, 's virágokat szórt Elekre, kire előbb a' halált kivánta.

Egy zörrenés, melly sátora előtt esett, felébreszté álmából Rózát; kifut az ajtón, 's ime férje áll előtte kisérve Hermétől, Ordától, 's a' megszámlálhatlan sokaságtól. — Róza férjének karjába esik, 's évek tünte után most nyughatik legelőszer azon sziven, melly egyedül érette vert. — Herme örült a' két lantos boldogságának, Orda pedig égre emelte könyes szemeit, 's hálát rebegett atyjának kegyelemszaváért.

Még nehány napot tölte tartós vigalmak között Herme tanyáján a' boldog házas pár; 's midőn a' messze utra mindenek elrendelve lettek volna, a' nemes szivű vezér számosabb fogoly Magyaroknak adván szabad elmehetést Ordának kisérete mellett könyes szemekkel bocsátá-el őket magyar ország felé.

Két egész hétig tartott utazásuk után végre orosz ország széléhez értenek. — Itt vette a' két boldog lantos hálás érzetének buzgása mellett végbucsúját a' nemes lelkű Ordától, kinek egyetlen kivánsága volt, hogy róla emlékezzenek.

A' félelem elnyészett, 's az utazók szabadabban folytathaták utjokat. Hetek multával által kelve lengyel országon, végre a' szabad hazába jutottak. — Már ekkor ősz volt, 's a' honban a' szorgalom munkáji után ujjolag gyümölcsöket nevelt az előbb meddővé lett telek; és valamint a' vári lakokba ugy a' jobbágyi kunyhókba is vissza jövén a' számüzött szivesség, barátság, és vendég-szeretet, a' viszszatértek mindenütt szivesen fogadtattak. — Egyik vasárnapi estve a' hold szelid méltósággal fénylett a' kéklő egeken, midőn ők Drégelyre értek. — A' torony-őr megismerte Elek szavát; a' hid felvonatott, 's egy perczenet alatt az egész udvar elejekbe sietett a' boldog házasoknak. — Az agg Drégely kedves unokájit kezen fogva sietett a' már ismét felépült ősi lakból kedves gyermekeinek elejekbe, 's éppen midőn az ajtót megnyitá, ölébe estek veje, és leánya. — Atyák és szerelmesek képzetöknek hagyom által annak meggondolását, mit érzettek amazok az isméti találkozás perczében, mert gyengének ismerem tollamat annak leirására.

Nehány hét mulva, midőn Drégely vejét 's leányát már a' haza atyjánál is bemutatá, ismét barátság, 's vendég-szeretet lakává vált Drégely vára is. — Szüret volt éppen, 's a' vigalmakra távulról is meghivattak a' haza nagyjai, hogy tanúji lehessenek a' Drégelyiek boldogságának. A' szeretet nem tapasztalá ezen ősz korban a' meghidegülést, mert az valódi sziv-ingerből eredett. A' tartós szenvedést, és keserűségeket a' mindenek ura azzal jutalmazá, hogy Elek és Róza a' szeretet karján boldogul és megelégedve élve nem csak Vidorban és Ilkában, hanem még ezeknek gyermekeikben is gyönyörűségöket találták; 's midőn a' tatár fogság, és abban élt sanyarú napok jutottak elméjekbe, akkor lantjaikat vevék kezökbe, 's vidám összehangzással azon éneket, mellyet a' hazába vissza-térésök alkalmával szerzettek, illyképpen szokta elénekelni a' két lantos:

A' szabad Magyar két kincsért
Él a' szabad hazában,
Királyáért, 's szent honjáért
Tartós boldogságában.
Egy királyunk, egy a' hazánk
Ők minekünk mindenünk;
Tartsa őket egybe fonva
'S szabadságban Istenünk.
Tartsd-meg Isten királyunkat
Tartsd-meg azzal szent honunkat
'S ki ezekkel össze-tart
Tartsd-meg azt, a' hiv Magyart. —

Miskoltzy István.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

A' szarvorrú viaskodása elefantokkal. Plinius volt az első minden természetvizsgálók között, ki egy szarvorrúnak elefantokkal viadalmát megirta. A' romai circusban mutattatott e' látvány a' népnek. Azonban azon viadalom olly állatok közt, mellyek fogságuk által fél erejeket és fél vadságukat ugy szólván elvesztették, hasonlitásba se hozattathatik azon viaskodással, melly a' vadság és erő egész teljességében létező állatok között történik tulajdon hazájokban.

„Egykor — igy beszéli egy utazó — valamelly tetőre állván végig tekinték Ceylon szigetének elláthatlan sikságán, 's alattam messze elterjedő kukoricza-földeket pillanték-meg. Egyszerre, midőn igy itt állottam, a' közel levő erdőből egy csoport elefant, számra mintegy 7—8, lépett elő, 's kezdé a' vetést pusztitani. Rendkivül szép volt látni, miképpen ezen állatok orrmányaik segedelmével a' kukoriczaszárakat letördelték, 's nagy garmadákban nyakukra rakván az erdőbe vitték, majd ismét vissza jövén ujra megrakodtak 's az erdőbe mentek.

Ez mintegy óráig tartott. Az alatt a' nap hősége olly erős lön, hogy nagy napernyőm és bő nyári ruhám ellenére is az izzadságtól mintegy megfördödve voltam; annak okáért igen elbágyadva levén magamnak árnyékot keresék. Az elefantok ugyan azt tevék; a' kukoricza földe-

ken találtató nehány fák alá düleszkedtek. Midőn igy minden részről a' legnagyobb csendesség uralkodnék, egyszerre egy nagy szarvorrú (Rhinoceros) rohan, ezen állatnak sajátságos mohóságával, a' kukoricza közé. Legott talpon voltak az elefantok, 's felemelt orrmánynyal és előre nyujtott fogakkal készültek megtámadni a' hivatlan vendéget. A' szarvorrú még nem vala elkészülve az ellentállásra, midőn már az elefantok körülvevék, 's egy fog hasába hatván abba mély sebet ütött.

A' szarvorrú iszonyú orditásra fakadt, 's nehány lépéssel hátrálván annál nagyobb erővel szökött az őt megsértette elefantra, melly a' nagy erőnek ellent nem állhatván nagy zuhogással össze rogyott. Az elefantok most mindnyájan reá rohantak. Egy por és csuta-felhő látszatott minden felől. Iszonyú zajgás és tompa moraj hallatszott csak, keverve a' szarvorrúnak iszonyatos bőgésével. Egyszerre kettőzve lön a' lárma; még vastagabb porfelleg boritá-el a' viaskodókat. Kevés váratra a' porfelleg leszállott, 's a' zaj elcsendesedett.

A' szarvorrú halva volt; de mellette három elefantnak holt teste feküdt, kettő pedig keményen megsértve lassú lépésekkel és véresen czammogott vissza az erdőbe

KÜLÖNFÉLE.

Nagylelkűség és szerelem egy vad leányban. Bennet „neusüdwalesi utazása leirásában" melly nem régen jelent-meg Londonban, következőt beszél. Valamelly belföldi leány Murrumbidzsi tartományban gyengéd érzést taplált keblében bizonyos Tallboy nevű szökevény iránt, kivel több ideig együtt lakott. Minthogy ezen ember sokféle rablásokat 's gonoszságokat vitt véghez, a' rendőrség figyelmes szemmel volt reá, 's őt, a' hol lehetett, nyomozta; de mindig szerencsés volt kedvesének segedelme által megmenekedni. A' leány nem csak a' rendőröket mindenféle uton 's módon ki tudta játszani, hanem Tallboyt ön halászta halakkal 's vadászta vadakkal el is tartotta, és neki mindig biztos rejtek-helyet mutatott. Igen gyakran meglátogatá az élelem-boltokat, 's mit itt össze kaphatott, legott elvitte szerelme érdemetlen tárgyának. Noha tudaték, hogy e' leányzó Tallboyt rejtve tartja, még is minden puhatolások utána sikeretlenek lettek. Sem igéretekkel se fenyegetésekkel nem lehetett a' titkot belőle kicsalni. A' durva Tallboy azonban legkisebb háladatossággal se viseltetett iránta, sőt nem néha keménységgel illette. Ez egykor valóban akkor is történt, midőn éppen nagy veszedelemben forgott a' felfedeztetés iránt. Még is a' nagylelkű leány ismét megmenté őt, midőn a' rendőrségnek maga adta-fel, de előbb kedvesét ellenkező uton elszöktette. A' nyomorú ember végre még is csakugyan elfogattatott, minekutána egykor kedvesének távullétében vigyáztalanul előjött; csak hamar azután megitéltetett, 's a' vérpadon végzé életét.

Különféle izlés. Nem régiben adá ki utazásainak leirását Hollmann ur. Emliti abban, hogy Ephraim, Niger folyó mellékén ó-calabari herczeg, egyedül az igen kövér asszonyokat szereti. Kik haremjába jutnak, előre bizonyos ideig liszt-darával tartatnak. Mostani favoritja olly kövér, hogy járni alig tud, 's iszonyú test-tömegében lélekzete is alig piheg.

Mulattató. 1) Vinchesteri lakos dr. Hoadley tizen ötödször házasodott-meg. Ekkor barátjainak egyike bizodalmasan kérdé őt, valljon nem valamelly uj titok felfedezése által szabadul-e olly hamar meg feleségeitől. „Egy csalhatlan mód által — felele a' csintalan Hoadley — 's én azt veled, mint legjobb barátommal, szivesen közlöm. Halld tehát a' titkot. Én nekik soha vissza nem feleltem, soha velek nem ellenkeztem. Ezért tehát a' belső boszonkodás mérge mind elölé őket, mivel mindig igazok levén, velem nem czivakodhattak.

2) „Mért fetrengsz itt a' zsákok közt — kérdé dörmögve Panna a' házi szolgát? — „„Nehány körtvély végett a' hideg kerülget" " viszonzá emez törődött hangon. — „Menj hát orvos után!" — „„Jaj, nem olly hideg ez, mellynek orvos kell, hanem Hideg Péter, a' szomszéd, kerülget; 's tudom, keserű lesz az orvosság. N. János.

JELESMONDÁS.

Sziv melege 's ész világa.

A' jobb ember fennkölt bizalommal
Indul világnak, melly néki szép,
'S hiszi, hogy a' mit szive forrón vall,
Az él, 's nem csak tüneményi kép.
'S minthogy szivét nemes tüz emeli
Erejét az igaznak szenteli.

Gr. Teleki Ferencz.

A' lélekismeret könnyen elaltatható, könnyen csalatik. Az örömekben elkábul, — a' vétek édes mérge által megvesztegettetik. De csak addig, mig a' test teljes erejében harczol ellene. Utósó óránkban, a' mint fogyatkozik testi erőnk, akként nevekedik amannak ereje. Mezetlen áll életünk ekkor előttünk. Haldokló ágyunk előtt megjelennek vétkeink, mint a' név nélküli törvénytelen gyermekek, 's átkot kiáltanak szülőjek fejére. Eljőnek jó tetteink is, ha vannak, mint háladatos fiak, 's édes vigasztalást csepegtetnek szivünkbe. Szóval — a' vég-óra egy kicsinbe vett képe egész életünknek, 's rövid pillanatokba szoritott érzése minden boldogságunknak, vagy kinainknak.

Herepei Kár. után közli Széphegyi Olivia.

Titkot bizni két szerelmesre veszedelmes dolog; mivel ezek arról könnyen megfelejtkeznek. Ők csak tulajdon titkaikkal szeretnek ábrándozni.

Tüzeskedni a' józan ritkán szokott, 's csak igy hozhat létre több nemes tetteket.

Csókolni valamivel több a' csókoltatásnál. Ki a' tiszta szerelem által csókhoz jut, annak keble különös érzéssel telve édes andalgásba merül.

Hasonszórejtvény.

Rontani a' nagy erőt, az erőtlent védeni tisztem;
Engemet ács, faragó fordit hasznára, 's favágó,
Sőt az irók is igen sokszor, magyarul mikor irnak.
Látszatom a' gyönyörűn, 's becsülik arczukban a' szép nők.

Márkli József.

Előbbi rejtvény: 1) Rézmetszők és könyvnyomtatók. — 2) Ádám; mert föld volt az anyja. — 3) A' borba és orvosságba kevert. — 4) Kántor.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

15.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön februarius 19kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Bécsi kalandom.

Napi könyvemből néhány töredékek.

Szombaton nov. 29-én. „Sok szerencsét!“ igy kiálta utánam K..ts a' szép huszárhadnagy. Ő már mindent tudott; könnyű hintóm tovább indult. A' s-ni kövezet olly átkozott rosz, hogy a' rövid utszáknak egész testemből örültem. Ugyan mért nem halad e' haladó századunkban a' városi kövezet is előre? „Megálj Jankó“ szólitám kocsisomat, és kinpadomról leugrottam. Negyedfél ablak nevet-le a' csinos sétatérre azon házból, mellynek kőlépcsőjén tánczmesteri ügyességgel felevezék. Vestris egy „trés bien monsieur“ és Taglioni egy csókkézzel (Kusshand) köszöntene, ha az első élt, a' másik látott volna. Két bátor pas-val az előterembe szökeltem, és már egy harmadik fél chaine fordulattal a' szobaleány arczát megcsipvén a' szobába betánczolni akartam: de az ajtó sarkában megbotlottam és keményen orra buktam. Az elömbe jövő német kisasszony nevetett, 's egy kis bolognai recensens lábaimat piszkálta. „Utunk nem lesz szerencsés“ éneklé E-mollban a' bájos leányka, miután alacson helyzetemből egy bátor alla polacca ugrással hozzá közelitvén gyenge kacsóját számhoz szoritám. „A' kisasszony körében bátran felszólitom a' kaján sorsot“ — mondám, és zsebemből eau des dames és mille fleurs-el beözönzött Pasta-kendőmet felgyürüzött ujaim közé csusztatom. — „Jó reggelt édes F. ur!“ susogott felém Máli a' szőke kegyalak, az ikertestvérek szebbike, és a' fekete karmantyúból kihuzván fehér kezét nekem csókra nyujtá. „Régen várjuk — susogott tovább — messze van Bécs, a' nap rövid, az est setét.“

Én. Félek, hogy Bécs nagyon is közel leend. (Egy lágy kézszoritás az én részemről.)

Máli kisasszony. Mi engemet illet, én ugyan szeretek estve kocsizni, de Marry igen félékeny.

Marry kisasszony. Én csak a' bádeni bérkocsisoktól félek, mióta egyike a' széles egyenes szekér-uton árokba dönte; különben az esti kalandoknak, ha nem olly nyakbajárók, igen nagy barátnéja vagyok.

Én. Kocsisom és lovaim felől jót állok. A' napnak még szent István tornyára kell lövelni sugarait, midőn Bécsnek falait köszöntjük.

Máli kisasszony. Sokat nem kell igérni. (Bal ujával fenyeget, mert jobb kezét az enyim még mindig tartá.) Azonban a' szaváttartót hiven meg akarjuk jutalmazni. (Egy lágy kézszoritás az ő részéről.)

Én örömemben egy merész balleti hármas ugrást próbálván a' sima parqueton, majd ismét hogy ezelőtti parterre-i viszonyomra nem kerültem, az értesitő kezet balgatagul eleresztém, mellyet most már magamévá tenni a' dehors megsértése nélkül nem lehetett.

Betti a' szobaleány szép urnéjai czulájit azonban a' hintó belsejében egyenlité, mig én az ereket kihuzni parancsolám, mert a' hegyekről le már egy csipős szellőcske fütyölt arczom körül. Ez a' szobaleány valóban csinos egy leányka: kocsisom őt kisasszonynak szólitá. Bécsi nevelés volt, és titkon legyen mondva, én szenvedélyes műbarátja vagyok a' cabineti-daraboknak. Ki nem ismeri ezen lényeknek hathatós befolyásukat a' házi dolgokba? A' bécsi szobaleány urnéja titkos kalandjait elrendeli; a' kisasszonynak imádójit értesiti; az ellenfélnek cselt sző; utóbb is a' felzavart házi csendet, ha szép és eszes, legelőbb tökéletesen helyre viszi; szóval, én legalább egy asszonynál se valék kedves, hol a' szobaleánynak első hódulásomat nem tevém. Strauss keringői, és egy bécsi szobaleány csak ugy különböznek, hogy azok a' lábokat, ez a' sziveket ingerli; mindketten pedig bátor ölelésre vezetnek. —

Édes lopatékommal most a' viszontagos lépcsőken kényesen leértem hintómhoz. Bettivel a' kegyalakokat beemelém, és egy „à Dieu ma belle enfant" köszöntéssel a' honmaradotthoz Jankó mellé akartam ülni; de az ellen Máli leginkább erősen kikelt. „Vagy ide ül hozzánk F. ur, vagy ismét leszállunk. Azt semmiképp nem engedjük-meg" — „Obeissez monsieur" ismét Marry a' kólya mélyéből. Mit volt tenni? A' szépnem született urnénk, és vajmi szivesen engedünk parancsuknak, ha illy kegyes, és illy kisértő is.

Jobb és bal oldalról egy egy kisasszony, én földhátán a' legboldogabb közös és közepes voltam. Most érhetém-el eszemmel, hogy miért szeretik a' Francziák, és velek minden okos ember, annyira a' juste milieu-t! — Meleg csergékkel, lasnakokkal 's a't. lábaink elég szorgosan bepolyázva levén kilencz és fél órakor utnak indultunk. Jankónak már ezelőtt meghagytam, hogy keményen hajtson; de hajtott is most az éles kövezeten a' gazember. A' két kisasszony minden szempillantatban nyakamon és ölemben volt, kalapom a' kocsi erekét verte, és egy átkozott lökés Máli orrához olly közel vitt, hogy a' setétzöld leplet kilyukasztottam: ezt még sze-

szerencsének állithattuk, mert ez által hegyes orrom a' lepelbe felakadván, Máli orra időt nyerhete a' retirádára. — Én magamat nem győztem eléggé mentegetni, és már egy ujabb lökés zavarodottabb helyzetekbe hozott. A' kisasszonyok nevettek, mivel nehány napok előtt dicsértem könnyű és semmit se rázós hintómat; de a' s--ni kövezetre a' világ ezermestere se képes egy nem rázós hintót kiállttani.

A' város kapujánál szabadabban pihegtünk. A' kisasszonyok köpönyegöket szorosan öszvehuzván felzavart csendes ülésökre visszatértek. A' nap mint valamelly arany tüz lobban-fel a' téli égnek tengerén, és a' magos ormok csucsai reggeli fényben usznak mint az áldozó oltárnak örök lángjai. Hevesebben vert a' sziv; felébrede minden szelidebb érzelmünk; — a' természet nagy bája feltünt előttünk, és az életet részeg örömmel nyilt keblünkhez csatoltuk. Büszke hegysorok követék balról gyönyörű utunkat, árnyaik alatt kies völgyek, dombjain elszórt falukkal; jobbról Kismarton regényes virányi köszöntek felénk, mellyeknek hosszú térein a' Fertő tava milliónyi naptól orzott sugaraival végzi az édeni láthatárt. Gyenge ködök ültek még a' havashegy (Schneeberg) tetőjin; de a' diadalmas nap melegének engedve átlátható füstoszlopok gyanánt tértek vissza az éjszaki felhőkhez. Mint egy szeretett ősz király alattvalójinak hű körében állott előttünk örök havas fővel ezen rendithetlen hegycolosz, tisztább magos légtől ihleltetve és erőt szedve. — Szép, kimondhatlan szép a' természet téli pompában is. — Láttam én ezen zöldóriást; hallottam vizzuhanásait, erdőjeit danolni, echoját hangzani; felhágtam meredek partjára és kéjittas szemekkel néztem-le az alattam virágzó éneklő tájra; és most ismét üdvözölhettem sok évek után. — Téli ruhában jöve most előmbe; de a' tavaszt keblemben hordván, két ikerbimbót mellemre tüzvén, szives kézszoritással fogadtam. Nem akarva eszembe ötlének Halirsch havasi daljai, midőn a' schneebergi vadász igy szóll kedveséhez:

Schwarzaugiges Dirndel,
Sag', hast mich denn gern?
Und soll ich dir holen
Vom Himmel 'nen Stern?"

Máli az énekest ismerte, és szelid tiszta népdalait nem győzé eleget dicsérni — „mellyeknek hangjaival — mint mondá — olly szivesen futunk-le hol a' völgyek hűsébe, hol ismét fel a' hegyre az Isten egészséges levegőjébe."

A' természet legszebb látványi mellettem ültek. A' mit száz szegény költész izzadva varázsol-le az ideálok ismeretlen honából, — azon most mint gyönyörű valóságon függtek boldog szemeim; de mért volt csak két szemem, két kezem? — Tovább 's tovább ha-

ladánk, és számból még kevés okos szó került-ki: minek oka az is lehet, hogy a' természet egy huszonhárom évű legényt két fiatal lányok közében többnyire több szenvedélylyel mint okossággal ruházfel; különben nem könnyű problema volt őket hiba, és udvariságsértés nélkül mulattatni. Marry, a' barna kegyes, szelid, de komolyabb is volt, az egész világot rózsaszinben látó Málinál. Marry a' sok szót csak ugy szerette, ha fontos, vagy legalább nem ledérkedő: Máli örömest nevetett mindennek, a' csintalan eszmének is. Marry kevés embernek hitt: Máli mindenikét orron huzta. Ha szokásom ellen érzelgős akartam lenni, és Marryval méla gondolatokra térni, Máli csintalan képe szinte kicsufolva nevete reám, és elhalgattam; ha tréfás szeszélyemtől elragadtatván Málinak töredékeket akartam közleni bohós életemből, és Marry komolyszelid szemeibe néztem véletlenül, ajkamon minden tréfa megfagyott. — Valójában e' két gyönyörű antipodok között állapotom szerencsés és legirigyelhetőbb, de egy kissé kinos is volt. Azonban gyenge kézszoritásokat szakadatlanul válthaték Málival, kit most már egész elszánattal magamévá tenni kivántam, mire csak illő alkalmat akartam bevárni.

Vimpassingon a' vámos sógor bedugta rezes orrát a' felbontott bőrön. „A' szépség sehol se fizet“ igy susogott fél rekedt hangon, midőn inquisitori kezét barátságosan megszoritám. A' hidon tul Austriának szép virányait köszöntöttük. Marry jó és méltán imádott császárját, 's valóban édeni honát remek ecsettel festé-le előttem. „Unser guter Franz! mein liebes Oesterreich“ voltak többszer ismételt szavai, és önkényt nyultam minden ismétléskor kalapomhoz, hogy mindegyiknek mély tiszteletemet néma szeretettel is küldjem. Máli anecdotákat mesélt a' Bécsiekről; sok közülök atyafias hangon érinté füleimet, mint Cherubini vagy Mozart hangjai uj operáinkban. Castellit ezen igen kedvelt bécsi költőt, kinek „Bären“ czimű száztuczatjából szedé-fel bohóságait a' csintalan lény, sokkal nagyobbra tartá, mint a' nevetséges gőggel magát ajálkozó Saphirt, kit tréfásan az elsőnek caricaturájává nevezett.

Hármat pattant ostorával somogyi kocsisom, és az Ebreichsdorfi vendégház téres udvarába hajtott. A' házi ur lekapott süveggel, mi itt ritka eset, lesé parancsunkat az ebédlés végett. Marry nem akart az ebédlő teremben közös társaságban enni: „mit mondanak az emberek, ha két kisasszonyt egy fiatal urral magán jönni látnak?“ Máli ellenvetésére ikerhugának kellemes szeszélylyel igy válaszolt: „a' fürkésző emberekkel semmi bajunk, csak mi jobbak legyünk minden bal itéletnél.“ — „„És kell-e tudniok — igy kezdém lassú és félékeny hangon, mert Marry szemeibe néztem — hogy valóban azok akarunk maradni, kik vagyunk?““ — Máli nevetett, mivel

a' jövőt sejdité. „„Egyezzenek-meg a' kisasszonyok, ha egyik feleségem, és a' másik hugom lesz-e.“ “ — „Abból semmi se lesz — mondá komolyan Marry — ismerősre akadhatnánk.“ — „„Kik a' vendégek?“ “ szólitám-meg a' korcsmárost, ki hosszú debattunk alatt csinos uj kocsimat nézegélte, és Jankómnak az istálót mutatta. — „Egy katonatiszt Zágrábból, és három kereskedő; egyikének felesége, és két leánya. — „Máli igent inte ajánlatomra, és Marry arcza felderült; mellyet én javamra, és meghalgattatásomra magyarázván pseudofeleségemnek 's hugomnak karomat adván az ebédlőbe beszökeltünk. *(Folyt. köv.)* Frankenburg Adolf.

Marcus Curtius hős tette.

A' régi Roma nem csak kincsben, de olly férjfiakban is gazdag vala, kiknek keblök mintegy tüzzel égett a' hazáért; nem volt a' veszélynek olly neme, mellyre magát honjáért ki nem tette volna a' Romai. Erő alkotta Romát, erő gyarapitotta tartományokra, 's férjfiúi erő is tartotta fenn századokon keresztül; 's mig Roma lelkes fiakat táplált, addig dicsőséggel tartá kezében a' világ uralkodó pálczáját, melly egy gyenge Augustulusban tört ketté végképp fölötte. — Egy csintalan Romulus tette-le alapját e' dicső városnak testvéri vérrel festve falait; de óriási nagyságra csak a' jeles honfiak tettein alakulhatott, 's egy nagy Augustustól nyerhette azon disznevet, mellyel még ma is szivesen ékesitik halantékjokat az uralkodók; 's különös hogy éppen egy Romulusban végződött fényes pályája, és egy gyermek Augustulusban dült össze a' nagy monarchia.

De minden, mi emberi, enyészetre van kárhoztatva; csak az erény mivei azok, mellyek örök létre szánvák túl lebegik a' mulandóság határit, 's halhatlanitják a' por-halandót. Méltán számitjuk ezek sorába Marcus Curtiust, kinek tette honjáért örök repkényt füzött homlokára.

Azon időben, hogy Roma piacza, hihető kemény földalatti rázkodástól, mélyen megrepedt, élt a' tüz-keblű Marcus Curtius. Öldöklő mirigy szivárgott a' mélység kebléből, melly szerte áradozva ezerekből oltá-ki az élet világát. Sápadt ijedtség futotta-el Roma lakosait; kétségbe-esés hallatott sok ajkakon, 's minden szegletben a' halál rém-alakja mutatkozék a' gyengék szemeiknek, mert kiki felbőszült istenek haragjának nézte e' csapást, kiket dúzs ajándékokkal se lehete megengesztelni.

A' jóslathoz (Oraculum) lön a' folyamodás kitudni az istenek akaratját; de ez is szokott ravaszsággal homályos szavakba burkolá válaszát, mellytől Roma jövendője függni látszatott: „A' mirigy megszünend — dörgé hatalmas szavát — ha Roma azt, mi előtte leg-

drágább, áldozatul adandja.“ — Seregestől lép elő a' nemesség, 's arany gyürűjeit, mellyekben annyira büszke volt, — az asszonyi nem pedig legszebb ékszereit vetekedve hordja rakásra, 's pazar kezekkel szórja az üreg öblébe. De hijában.

Már szinte esztendeig öldökölt a' mirigy angyala, midőn Marcus Curtius eszébe egy gondolat, nagy és erős, mint érzete, villant, 's azzal a' tanács elejébe siet. „Neki ugy tetszenék — mond — hogy Roma legdrágább kincsét az erős férjfiak teszik, 's illyes mi kéretetnék az orcusz által.“ — Közös helybenhagyást nyervén gondolatja, magát idves áldozatul hazájának ajálja, 's hogy senkitől meg ne előztessék, repülve siet hajlékába. Legszebb paripáját legdrágább szerszámával felékesitvén, maga mintegy vőlegény innepiesen öltözik, 's bajnoki fegyvereit kezében tartva nemes negéddel léptet kitüzött czélja felé. Tömérdek sokaság lepte-el a' tér-helyet feszült kebellel várván e' jelenet kimenetelét, midőn Curtius egy bucsúzó pillantatot vetve honfijaira, sarkantyúba kapja lovát, 's — a' tátongó mélység üregébe ugrat.

Erre Roma vészes ege vidámra derül; a' boszús istenek megengesztelődve mosolygó arczczal tekintenek olympusról a' szenvedő de illy bajnok fiakat nevelő városra; — ezer áldás rebeg a' rokon ajkakról a' mentő-ifiú után, 's a' zsibbasztó félelemből felidült nép megujulva tér vissza pusztán hagyott hajlékába. H....y.

ÉLET-TÖRTÉNET.

Arnold és Laland.

Arnold Kristóf, egy elhirült paraszt, Sommerfeld nevű helységben közel Lipcséhez, született 1646-ban, 's a' földi pályáról lelépett 1695-ben. Ezen nevezetes férjfiú ugy annyira ismeretessé tette magát astronomiai vizsgálatai által, 's e' tárgyban szerzett tapasztalatai végett, hogy az akkorbeli leghiresb tudósokkal levelezésben állana. Tulajdon házán lehete szemlélni egy observatoriumot, melly ezen csudálatos férjfiúnak emlékét fenntartá mind addig, mig az végre a' mulandóság vas vesszeje által fölötte megrongálva roskadni kezde 1794-ben, és azt ezen okból kénytelenek voltak szét hányni. Fáradhatlan levén a' vizsgálatokban, előbb vett ő észre nehány égi tüneményt más csillagászoknál; jelesül ő tette figyelmetesekké a' lipcsei astronomusokat az 1683. és 1686-iki üstökösökre, melly időben Halley cometája is, az az: 1682-ben megjelent, mellynek legközelebbi feltünését Damoiseau legpontosabban meghatározta, kinek kiszámitása szerint az november 16-ikán 1835-ben a' periheliumban lesz, avagy a' nap közelében. Arnold hirneve különösen nevekedett Mercur átmenetelének szoros megvizsgálása által a' napon 1690-ben. A' lipcsei város-tanács ezen alkalommal nem csupán megajándékozá őt pénzben, hanem egész élte idejére mind azon adót is elengedé neki, mellyet fizetni köteles volt volna. — Ezen jeles férjfiú vizsgálatai olly pontosak voltak, hogy azok „ad acta erudito-

rum" felvétettek. Ő maga következő czimű munkát bocsáta közre: „isteni kegy-jel napcsudában, szemléletül felterjesztve" rajzzal 1692. Hogy ezen csudálatos férjfiúnak emlékét fenntartsák, Schröter hires csillagász a' holdban 3 völgyet nevezett nevéről. Arnold sir-emléke a' sommerfeldi temetőben van; levelezései a' lipcsei tanács könyvtárában tartatnak, hol szép festett képét egyszersmind olajban is szemlélhetni.

Laland hires franczia tudós volt, kinek a' mivelt világ a' mathesis és csillagászat körében sokat köszönhet a' legbecsesb feltalálások közül. Ezen nagy érdemű férjfiú a' tudományos akademia tagja volt, 's a' csillagászat tanitója' Parisban, hol is, aprilis 4-ikén 1807-ben jobb életre szenderült. A' hydrotechnikai litteraturában is hirt nevet szerze magának következő czim alatt megjelent munkája által: „Des canaux de Navigation, et spécialement du canal de Languedoc 1778. in fol. melly becses elme-mű nem csupán a' Languedoc-viz csatorna körülményes rajzát, hanem általános történeteit is közli hitelesen mind ama hajdan 's ujabb korban létre jutott canalisoknak, mellyek akkoráig bár hol is megkezdettek, valósittattak, vagy csak javasoltattak is.

Novák Dániel.

KÜLÖNFÉLE.

Nagy emlékező tehetség. Zürichben valamelly magánytudós él jelenleg, ki 10 esztendő elfolyása alatt Brockhaus conversationslexiconát egész kiterjedésében mulatságul megtanulta. Ezen élő tudakozódó intézet tehát e' szerint mindegyik czikkelyt, melly a' conversationslexiconban találkozik, szóról szóra könyv nélkül el tudja mondani. Több magános társaságban már adta is próbáját iszonyú emlékező tehetségének 's mindenhol köz csudáltatást aratott. Szándékozik most Adelung szótárát is A-tól Z-ig megtanulni.

Véletlen szerencse. Moskva környékében nem régiben egy szegény földmivelőnek háza 's gazdasági épületei leégvén, egyszersmind minden, mije volt, lángok prédája lön. A' szegény ember kész koldús lett, 's kénytelen vala addig is szomszédjának kegyességéből élni. Lakása ezen idő alatt egy félig beomladozott pincze-boltozat volt. Egykor valamelly nagy kő mállott-le a' falról, 's a szerencsétlennek nagy meglepetésére egy kis vas-láda mutatkozott a' falüregben, mellyet kinyitván, benne 5,000 franczia aranyra bukkant. Alkalmasint valamelly Franczia ásta ezeket ide Napoleon táborozása alkalmával, de halálát lelvén a' pénzt többé magához nem vehette, 's igy a' nélkül, hogy maga akarta volna, alapitója lön egy megroncsolt jó ember szerencséjének.

Szerelem és házasság. Földi létünknek nemesb tulajdonsági között, mellyekre az anya-természetnek gyámkeze méltatott, legfőbb ama keblünkből idővel kifejlő ösztön, mellyel belső biránk itélete szerint a' szépnem iránt vonattatunk. — Ez a' szerelem; melly azonnal, miután ifiúságunk serdülő korának megnyilt tavaszába léptünk, bizonyos mértékben jelenti magát a' habzó szivnek itélő széke előtt, 's törvényes utakon eszközli az érzékeny biró előtt kijelelt czéljának mielőbbi elérését, a' házasságot. — Hősi erővel látszatik amaz a' diadalmi koszorúkat aratni 's berontani mind azon fertezeteket, mellyek az utóbbinak — a' házasságnak — mint gyorsan elérni kivánt czéljának, vize-

nyős utain elejbe rakva lenni látszatnak; 's csak annak elértével tömjénez és pengeti vig cziterája hurjait Amor 's Hymen tiszteletére. — Gyakran feldönti a' szerelem ez életnek öröm-kelyhét: ellenben a' házasság ugyan azt tündér kezekkel egybe szürcsöli, és csak túl a' kopár sírnak messze határin üritgeti-ki. — A' szerelem nyalánk és sziv-hervasztó féreg, miglen magát a' házasságnak bút nem ismerő örömébe be nem köti; de akkor lepkeként édesb méz-cseppekkel táplálja magát a' megelégedett szivnek tele kaptárából. — Idők haladnak, és éveket évek felváltva kisérnek az enyészet elmohosult sirjába. — A' szivnyugtató nő nem öregszik. — Változó alakban áll elönkbe a' nyárnak tikkadt heve, és a' télnek zordon tekintete: de az Amor szülte szerelem indulatai rövid létünk sirboltjáig mulhatlanok. — Egy szeretett nőnek csókja nyilvános jele az anya-természet tündér adományának. — Tompa morajjal szaguldnakel fölöttünk az egybe-gyült elemek üvöltő zivatarai, és ellen-indulatra gerjesztik az örömben szendergő szivet: — de a' hol szerelem lappang egy Hymen csevegő családját által ölelő nőnek hűséges karjai között, ott minden szomorúság felessé és öröm kettős hasonló gerjedelemmé válik!

Pásztor Gy. Váczon.

JELESMONDÁS.

Éljünk az ifiúsággal.

Egyszer virít, csak egyszer
Éltünk öröm-tavasza;
Mig fejlenek, szakassza
Rózsájit a' halandó.

A' gyermek édes álma,
Az ifju gyöngy-szerelme,
Mind e' tavasz kegyelme,
Egek! miért mulandó?

Szenvey után L....cs Amalia.

A' sziv mi egyéb sokakban, mint olvasztó viasz, melly minden belé nyomott képet elvállal.

A' nyelv sok emberben csak sajka, melly embereket hord.

A' szem sokszor égi villám, melly könnyen vakít.

Csernyánszky.

Önkény a' férjfiaknál türhetlen tulajdonság; az asszonyoknál elkerülhetlen rosz; ők ez által tetsz-vágyokat szokják nevelni.

Ujságot a' szerelmesek soha se tudakolnak; előttek csak az kedves, mi egyenesen személyöket érdekli.

Aphorismák Váczról. Fő méltóságokat viselő ember tudomány nélkül diorama, mellyet, mig belső alkotását nem láttuk, álmélkodva szemlélünk.

Solon szerint a' büntető törvények nem egyebek pókhálónál, mellyben a' kisded 's erőtlen legyek függve maradnak, melly azonban erősb bőgölyök által szét tépettetik.

Ba.

Visszásrejtvény.

Kisded valál, néked midőn
Voltam kedves ételed,
Liszt, dara, 's kásából csinált,
Kitől vetted lételed.

Szeretnek a' korosak is,
Ha jó szakács készíti.
Három betűm minden végről
Kiki egyképp ejtheti.

Előbbi rejtvény: Ék.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

16.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap februarius 22kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Bécsi kalandom. *(Folytatás.)*

A z e b é d.

Az ebédlő terem, hova most urnéimmal merész kényességgel beléptem, egy nagyobb szoba volt, mellyben két gömbölyű asztal és egy tuczat vendég éppen elférhet; a' falon Napoleon, a' savoyeni vitéz, Blücher, a' kövér cseh korcsmáros, Elsler Fanny, és Ali pascha barátságos egyetértésben függnek, és az érkezőket hol komoly, hol vidám arczczal fogadják. A' jobbról levő ablak egy hosszú téren által a' badeni hegyekre, 's laxenburgi császári parkra; a' másik balról a' földes urnak roppant de dülőfélben hagyott lakára, és a' csinos mezőváros utszájira vezeté szemünket. Ezen utósónál álló még üres asztalnál helyet foglaltunk hárman, mi előtt a' jelen volt vendégeket (én kalapomat nagy urak módjára szellőztetve, társnéim egy német jó reggelt susogván) revue-t járva köszöntöttük. Az asztal egyik végén ült a' három kereskedő száját tátva beléptünkkor; de csak hamar visszatértek félbeszakasztott beszédökre. — „Az actiák leszálnak, és ennek, mint mondám, a' frankfurti Rothschild oka" — folytatá rekedt hangon az első, egy egészséges szinű erős férjfiú, és a' befojtott marhahust riskása-boritékkal boszonkodva temeté-el téres gyomrába. — „A' Nápolyi férjhez akarja adni leányát" — közbevág a' második, az elsőnek duodecz-mintája, és gourmani ügyességgel bonczolgatja-el egy kácsa szárnyát. — „A' vőlegény derék ficzkó" — monda nevetve az első, és körülnézte magát, valljon nevethek-e mindnyájan rosz eszméjének? A' harmadik nevetett, de semmit se szóllott még eddig, hanem annál kényelmesbben szörpögeté behunyt kalmuk-szemeivel savanyú moosdorfi itszéjét. Hihetős apjok, ezen utósó mellett ült két szemérmes szüz, mindennapi arczok. Az öregebbik Walter-Scott-kalapja alól mereszté reám nem megvető két szemeit, mi alatt huga egy libaszinhajú Vestapapné lesütve tartá hosszú pillangójit. Elsler Fanny lábainál vis-à-vis a' két hajadonnal fogait piszkálta egy fiatal katonatiszt, előtte czukor-szeletekkel félig rakott tányér, és Maderai. Többször, mint szerettem, veté asztalunk

felé hóditó szemeit, miután iker enyéim leplöket felbontanák, 's gyönyörü kezeikkel derangirozott hajfürtjöket rendbeszednék.

Két fiatal t u l n-i leány várta parancsomat az ebéd és italok végett. Piros arcz, vidor tekintet, magos kebel, — helyes parasztszépségek! Ezek Austriának jó részén, valamint Styriának minden nevezetesebb vendéglőjiben a' férjfi pinczérek helyét pótolják-ki. Szivesen emlékezem vissza Grätzben létemkor a' szép friedbergi hegypásztori leányra, ki miatt a' Johanneumot elmulasztám megtekinteni, az alpesi viráglégtől táplált szebb növénynyel az alatt igen kellemesen mulatván. — A' szokás régi, de jó, és a' bérlőkre nézve hasznos; mivel velem együtt minden finomabb izlésü vendég inkább csinos alakú leányoktól, valamint kávé és nádméz birtokában a' termesztő ur, veszi ételét, és italát, hogy sem a' tekintetes és nagyságos czimzetekkel ugráló marqueuroktól hozott sokszor rághatlan ételeket boszonkodva tömjele éhes üregébe.

Máli az ezüst meritővel styriai kappanokból tört levest önte tányéromra; a' tulniak egyike soproni 27-ikit tett elömbe. Éppen egy műarczczal ennek valódiságát próbálni akarván a' félig megtöltött cseh üveget számhoz vezetém, midőn a' Fanny alatti katonatiszt, ki ikereimet és engem eddig vizsga szemekkel tarta, hirtelen székéről felugrott, 's en passant a' czukorszeleteket és a' Maderait lerántván nyakamba borult. — „Servus öcsém! — igy kiálta fel — honnan? millyen széllel?“ — Alig szabadulhaték-meg aranynyakából, és miután ismét bátran piheghettem, reá ismertem Szel—re, az e--i iskolákban bot és nyirfa kormánya alatti régi bajtársomra. Három esztendő óta nem láttuk egymást; három esztendő alatt sok történt: volt mit előbeszélni! Ő cadetból hadnagy lett; udvarláson volt Bécsben, és szülőjeit megy látogatni honunkba. „Ez rövid életem rajza — monda nevetve — a' katonának csak akkor van baja, ha pénze és szerelmes kalandja nincs.“ — „És Te?“ kérdé felém 's vendégeimhez udvariasan fordulva. — „Az én nőm Máli, és Marry kedves sógorném!“ — A' katona ismét nevetett „Te megházasodtál?“ és Marry mellé ült-le. A' kisasszonyok pirultak. — „Izlésed dicséretre méltó, szegény fiú! — és egy sarkasti tekintettel pseudonőmre — mióta ezen igában?“ — Marry a' só helyett paprikát hintett a' sodrott marhahusra.

É n. Holnap mulik nyolcz napja; barátom, én e' világ hátán a' legboldogabb ember vagyok.

H a d n a g y. Adja Isten, hogy nyolcz hónap után máskép ne beszélj. — A' kereskedők azonban véget vetvén beszédöknek eloszlottak. Szel—nyi csókot küldött a' kettős emballage után. —

Most Máli a' cosmophiláné szedé-fel a' fonalat. „Hadnagy ur minden dicsérete mellett egész nemünket megsérté. Férjem eddig

rózsaszínért csak, de igát nem ismer; és ha valaha panasza lehetne, azt inkább magának tulajdonithatná, mint hitesének, ki a' házat rendbe, és férjét helyre hozni akarja." —

A' hadnagy magának más maderait és szeleteket adatván, igy menté magát. „Én barátomat ismerem; ő nem fogja csendes lélekkel nézni, ha valóban gyönyörű nőjének (Máli fejet hajta) az egész világ önkényt hóduland, és egy kedvező pillanatért a' piperőcz-sereg, melly mindenütt zsibong, hol szép asszony ván, győzedelmes szekerén izzadva napokig esdeklend? Ő szerelemféltő lesz; és nem iga-e annak a' házasság, nem sajnálható-e állapotja a' szegény férjnek, ki minden órában annyira szeretett hölgyét elveszteni képzeli, ha ez olly hű marad is, mint egybekelésök első napjaiban? Azért mondám én ezen édennek éneklett házasságot igának; — de szives kivánságom oda is terjed egyszersmind, hogy esztendők multával hazugnak mondhasson barátom, miért mástól karddal kivánnék elégtételt." —

„„Helyesen oltalmazá kegyed magát — felszóla Marry — és mint mindennap látjuk, igazán. A' házasság ollyan mint a' krétafestmény (Pastellmahlerey), a' tökéletes mű több szinekből készült: de ha a' vigyáztalan festész műt nem értő kezek tapintásának kiteszi, és szorgalmasan nem óvja; a' szinek elevenségöket elvesztik, és elhomályosulnak. *(Folyt. köv.)*

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Tudósitások a' Birmanokról.

Snodgress Major, a' Birmanok ellen küldött tábor fő vezérének hadi titoknoka, és Avában politikai segédágens Narrative of the Burmese War (birmani háború története) czimű munkájában többi közt következő érdekes tudósitásokat közöl.

1. A' sérthetlenek.

Ezen hadi test több ezer férjfiból áll, kik különféle osztályokra vannak osztva, de közülök csak egy válogatott csapat hivatkozhatik a' fentebbi nevezetre. A' többiektől rövidre metszett hajok, 's tatovirozási módjok *) által különböztetik-meg magokat, minél fogva elefantok, tigrisek, 's más vad állatok alakjait eltörülhetlenül és szépen rajzolják karjaik és lábaikra; az angoly katonák azonban

*) A' tatovirozás sok indiai népségnél van szokásban részint a' méltóság fokai megjeleltetése, részint a' test szépitése végett. Ezen tekintetnél fogva vagy az egész testet, vagy csak annak egyes tagjait tatovirozzák. Az egész munka abban áll, hogy előlegesen készitett rajzolatok szerint a' testet szurkálások, 's bemetszésekkel kicziffrázzák, a' sebhelyekbe különféle eltörülhetlen festékszint öntenek, 's a' behegedt sebhelyek örökre szinesek maradnak.

legjobban ismertek rájok ama kis arany, ezüst darabkáról, vagy drága kőről, mellyet hihetően még kora gyermekségökben karjaik bőre alá benövesztettek. Ezen embereket a' nép sérthetleneknek tartja, 's amaz oktalan módjok miatt, mellyel magokat az ellenség tüzének kiteszik, azt kellene sejditenünk, hogy vagy magok is azon hiszemben vannak, vagy legalább szükségesnek tartják, hogy ezen hiedelmet különös bátorságú előállásuk által fentartsák. Az ellenségnek minden sánczolataiban lehetett egy két illyen hőst találni, kiknek kötelességökben állott, hogy a' legveszedelmesb helyeken a' hadi vagy kihivó tánczot eljárják, mit csakugyan földijeik bátoritására 's ellenségeik mulatságára végbe is vittek. Ezen szegény bohók az opiumnak széditő erejétől felbuzdulva gyakran addig folytaták tánczukat, mig elestök által bebizonyiták, milly kevessé hivatkozhatnak emlitett nevezetökre.

Bizonyos alkalommal közülök egy csapat önkényt ajálkozék, hogy Rangun mellett a' Brittusoktól, hol ezek magokat elszánczolák, a' nagy Pagodát (bálványtemplom, v. bálványszobor) vissza veszik. Éjjeli csendben véletlenül irtózatos szitkok közt rohantak-ki a' sürűből templomjok fertőztetőjire. A' táborszemek (Vorposten) lassan vonták magokat hátra, 's ama szük ösvényig engedték magokat üldöztetni, melly a' templom nagy kapujához vezet. Itt az őrség mély csenddel rendbe állott, 's a' győzedelmi mámorral elfogódott sérthetleneket olly tüzzel fogadá, hogy vagy tökéletesen semmivé tételt, vagy csak sebes futást választhattak. Legtöbben az utóbbit választák, 's mivel senki se volt köztök, ki őket elárulhatta volna, hihető, hogy kedvezően tudák szerencsétlen kalandozásukat magyarázni.

2. A' Carianok.

Ezen furcsa népnek lakó házai a' legnyomorékabb módra vannak épitve; hasonlitanak a' galambházhoz; a' levegőben karókon állanak, 's a' fába csinált némelly bevágásokon kivül más bemenetelök nincsen; mind e' mellett azonban ezen viskók még is védelmezik lakójikat a' rendesen visszatérő vizáradások 's ama tigriseknek irtóztató megtámadásaik ellen, mellyekkel az ottani erdők tömve vannak. A' Carianok a' világ azon népeinek egyike, mellyek leginkább szeretik a' békességet 's gond nélkül élnek; de egyszersmind a' legerősbbek közé tartoznak. Peguban 's az alsó tartományokban többnyire reájok van hagyva a' földmivelés. A' földnek termékenysége olly nagy, hogy bár csekély számúak a' Carianok, még is tartományaik szükségére nem csak elégséges gabnát termesztenek, hanem évenként abból jó forma mennyiséget is küldenek a' kevesebbé áldott ávai vidékekre. Egyébiránt igen nagy adót fizetnek, de

minden hadi szolgálat alól fel vannak szabaditva. Az asszonyok korán megőszülnek, hihetően a' nehéz munkák miatt, mellyeket tenniek kell. Különben az Angolok iránt szolgálati készséggel, 's hivséggel viseltetnek.

3. Udvariság.

Ha a' Birmanok között valaki nagyobb épitési rendű házban lakik, hogysem rangjához illő volna, életével adózik; azt pedig gyalázat éri, ki alacsonyabb csinosságúban tartozkodik, hogysem hozzá illő lenne. Szokás tehát, hogy utazás közben az előkelők minden éjjeli megszállásukon rangjokhoz illő házat épittetnek magoknak; a' szegény parasztok, kiknek azt készíteniek kell, csak igen rövid tudósitást kapnak a' nagy urnak közelitése felől, 's jaj nekik és falujoknak, ha megérkezésekor a' ház készen nincsen, vagy az épités módján valami elhibáztatott, vagy csak egy bambus hijja vétetnék-is eszre.

4. Álnok megbüntetés.

A' sumzai helytartó a' britt katonák jövetele előtt egy nappal hagyá-el embereivel a' várost, minekutána ezekkel előbb egy párszor kisütteté puskájikat, annak elhitetése végett, hogy elmenetele, előtt az ellenséggel megmérközött; azonban ezen mesterkedése nem biztositá őt előjárójinak boszúállása elől. Ennek neszét hamar megérzeni látszott, mivel több követséget külde az Angolokhoz olly ajánlással, hogy magát ezeknek oltalmok alá akarná vetni; de az őt környékező kémek miatt, kik minden kétségbeesési lépéseit szemmel tartották, nem kerülheté-el őrjeinek figyelmét. Végre ezen alávalók egyike egy kegyelmező irással lépett elejébe, mintha azt Sarravady herczegtől hozta volna, 's mig a' szerencsétlen az irást olvasná, fejét amaz egy csapással levágta.

5. Henzedah.

Henzedah, és Keaum-Zeik, melly amazzal öszve ütközik, jókora várost tesznek együtt, melly legalább két angol mértföldnyi hosszú, de igen keskeny. A' magos part alatt terülő folyóviz igen mély és sebes. Bemenetelünkkor elhagyatva találtuk a' várost, csak egy sereg sovány kutyát leltünk, mellyek uraik utáni orditásukkal tölték-el a' levegőt, noha ezen tartományban a' kutyák és macskák nagyobb ragaszkodással látszanak lenni szokott helységökhez, mint a' személyekhez, 's nem könnyen lehet őket azon házakból elmozditani, hol egy ideig élelmet kaptak. Ezen várost a' sok Pagoda 's más isteni szolgálatra szánt épületeken kivül semmi se különbözteti a' lenyomorékabb falutól, 's ezen eszrevétel Ávában majd valamen-

nyi városra illik; a' házak szinte valamennyin hasonlitanak egymáshoz, 's többnyire ugyan azon nemű szerekből épültek. Csupán csak az előkelők 's nagyok házai tüntetik-ki magokat egymás fölébe tornyosuló számos fedeleik, 's egyéb rangbeli tulajdonságaik által. Henzedah különben szembetünő kereskedői hely. Laktak benne nehány Örmények, 's más kereskedők, kik indigót termesztettek, melly ezen tartományban igen jól tenyész, és pedig az aratásra nézve ama veszedelem nélkül, mellynek Bengaliában ezen növény kitéve vagyon. A' legelők tömve valának szarvas marhával, melly azonban előttünk szilajabb volt a' hegyi őznél, és csak nagy fáradtsággal foghatott annyit öszve a' megbizottság, mennyit a' hadseregnek mindennapi szüksége megkivánt. *(Vége. köv.)*

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

A' hattyú és csibék. Bizonyos gazda Laibach környékén próbát tett a' hattyú tojásai közé hat tyúk-tojást is rakni; a' hattyú valóban ezeket is szerencsésen kiköltötte. A' kis csibék a' hattyúfiakkal legott barátságos egyetértésben éltek, 's ha ezek anyjokkal a' tóba mentek, mozdulataikból látszott, hogy ők is igen ohajtottak mostoha testvéreikkel uszdogálni. — Nehány napig a' csirkék folyvást nyugtalankodának a' part körül; végre egyik bátorságot vön magának 's anyja hátára ugrott. Bátrakká tétetve ezen példa által többen is, végre mindnyájan megpróbálták e' mulatságos hajókázást. Valahányszor az anyahattyú a' csirkéket hátán lenni tudta, soha se merült a' vizbe, 's nem fördött meg, hanem csak kiterjesztett szárnyakkal evezgélt ide 's tova, és azután fijait ismét csendesen partra szállitotta.

Mérges pókok. Parisban az entomologiai társaság egyik ülésében bizonyos Graëus urnak (Barcellonából) olvastatott-fel egy értekezése némelly pókoknak mérges csipéséről, mellynek rövid értelme következő. Esetek, mellyekben a' pók csipése El Campo de Tarragona lakosai közt figyelemre méltónak találtatik, 's gyenge idegűeknél még halált is szülhet, legelőszer 1830-ban tapasztaltattak, 's a' barcellonai orvosi karnak figyelmét olly igen magára vonták, hogy ez legott kiküldöttséget rendelt-ki, melly mind a' megsebesitett személyeket vizsgálná-meg, mind meghatározná, hogy a' káros pók mellyik fajhoz tartoznék. Ezen utósó pontot, fájdalom, igen nehéz volt meghatározni, minthogy a' lakosok minden különbség nélkül minden pókot megöltek. Azonban 1833-ban ismét hasonló serencsétlenségek történtek ugyan azon kerülethez tartozó lakosok között, 's olly sürűen, hogy a' parasztok már napi munkájikra se mernének menni. Ismét kiküldöttség neveztetett-ki; mellynek tagjai közé az értekező is tartozott; ez tehát kieszközlötte, hogy ama káros pók „Theridion malmignatte", Fabriciusnak „Aranea 13 guttata"-ja volna. A' gyülésben több észrevételek jöttek elő. Lefebre ur Siciliában tartozkodván minden fáradozása mellett is sem a' tarantolát sem e' theridiont fel nem találhatta, 's még is az emberek mindig valamelly mérges pókról beszéltek neki, mellynek csipése azonban halált soha se szülne, hanem tartós lethargiát vagy forró hidegelést

vonna maga után. Beszélék neki, hogy bizonyos asszony 3 napig feküdt a' pók-csipés által mereven, 's őt muzsika, kiabálások, és ringatások által hozák életre. — Bizonyossá is tevék őt, hogy olaj és kátrán sikerrel használtatik ezen állat harapása ellen, 's hogy leginkább Val di Noto, Randazzo, és Colessano környékén félelmetesek ezen pókok, 's ott „tarantola ballarina" nevet viselnek.

KÜLÖNFÉLE.

Egy magyar lakatosnak árjegyzéke (Conto).

		ft.	kr.
1.	Egy ajtót szegeztem Nitnóglival	—	15
2.	detto uj Sanért csináltam :	1	—
3.	Két erős Ollengarbot csináltam Kleblivel és nignóglival	1	30
4.	Egy ajtóra uj Riglit csináltam	—	30
5.	A' malomba uj Trukkelt	1	15
6.	Gangon levő Káter-ajtót reparáltam	—	15
7.	Speiszban a' Stelázsihoz két pongaisznikot csináltam	1	10
8.	A' Kályha-ajtót reparáltam, mitedlit csináltam, és a' kályhába iberlégaisznit	2	—
9.	Vas kályhát reparáltam, és a' Rohrókat össze csináltam	1	—
10.	Ablak-fliglit vasaltam	1	30
	Summa .	10 ft.	25 kr.

B . . . . s.

Nagy Péter orosz czár Devier gróffal a' pétervári rendőrség elnökével kocsizott egykor a' városon keresztül. A' vásárpiaczi csatornákhoz jutván egy hidon semmiképp se mehettek által, mivel a' deszkák elrothadván szegeikből felbomlának. A' czár e' rendetlenségen igen felboszonkodván Deviert leszállitá, 's deszkákat hozatván ezeket maga is segité rendbe rakni, 's megerősiteni; Deviert azonban, kinek gondatlansága végett hátráltatott a' czárnak kocsizása, ez hirtelen haragjában nehány kézi ütlekkel illeté. A' hid készen levén ismét kocsiba ült a' czár, 's Deviert, ki már felséges urának kegyelmét elvesztve gondolá, igy szóllitá szokott vidám tekintettel: „már most ülj-fel barátom" 's ezzel tovább kocsizott.

Éjszaki égsark. Back kapitánnak legujabb levelei, mellyek a' londoni kir. geographiai társaságnak beadattak, következőt emlitenek azon expeditióról, melly az éjszaki égsark felé tétetett: „Back kapitán és kisérőji egészségesek valának; csak Augustus az eskimó-tolmács halt-meg. Ezen utóbbi Sir John Franklint mind a' két utazásaiban követte volt. A' tél rendkivül kemény vala, és sok belföldiek éhen haltak-meg, se vadakat se halakat nem kaphatván a' puszta országban. Az egyetlen egy élő teremtmény, mellyet az utazók láttak, egy holló volt, mellynek károgása az őket körül vevő siri csendben valóban borzasztón hangzott. A' levegő szárazsága olly nagy, hogy a' kapitán 's társai kénytelenek valának kezeiket naponként zsirral bekenni, nehogy felpattogjának. A' tápszerekre nézve kénytelenek voltak a' sokkal további utra rendelt takarmányhoz nyúlni, mert e' puszta országban éppen, de éppen semmit se találtak. A' tudósitás, hogy Ross kapitán vissza jött volna, igen nagy örömet gerjesztett a' nép között."

Cigarro. A' liverpooli kereskedői törvényszék a' cigarrókat eltiltotta. Kivilágosodott, hogy több rendbeli tüzveszély ezen látszólag ártatlan időmulatók által okoztatott. Ennek következésében törvény hozatott, melly szerint minden cigarro-barátok, kik az utszán, nyilvános sétahelyeken, vagy raktárakban 's műhelyekben cigarrót dohányozni találtatnak, büntetés alá essenek.

JELESMONDÁS.

Rózsa tövise.

Gyakorta szúrt a' rózsa köztt tövis,
Gyakorta legszebb bimbó nem virult-fel,
'S ha felvirult, elhervadt hirtelen.

Szemere.

Előmenetel.

Messze halad, ki tanul; messzebb jut mézes ajakkal;
Legmesszebb, ki örök görnyedezésre szokott.

Kisfaludy Kár. közli S. Karolina.

Élet tükre. Boldog, ki mindent, mit szeret, egy kis körben ölelhet. Megelégedve tekint ő a' többi világra, melly reá nézve annyi, mint a' feje felett bolygó csillagok.

Kinek mindig a' becsület forog ajkain, annak tetteiből többnyire ellenkezőt tapasztalunk. L....cs Amália.

Maximák. Ön magán uralkodni a' legnagyobb uralkodás: ön kényünknek szolgálni a' legnagyobb szolgaság. Seneca.

Legyen a' tett bár milly ragyogó; de nagynak venni nem lehet, hanem ha nagy szándék szülte. Rochefoucauld.

Csere-rejtvény.

4. 2. 3. 7. 1. 9. Illyen test legszebb előttünk
7. 1. 9. 4. 2. Hal, 's megenni vajmi jó.
4. 2. 3. Védni, fegyvert fog mellettünk.
1. 2. 3. 4. Lábunk része, — hátulsó.
6. 8. 5. 4. Erre van fejünk épitve.
3. 9. 7. Nem szép, bár legyen szépitve.
4. 5. 6. Sertvés ez — 's ott is czimer.
5. 6. 8. 2. Ó szülőd, ha férjet ismer,
4. 9. 7. 8. 5. Nincs ennél hivebb őrünk.
7. 8. 9. 4. Hűst, tojást ad ez nekünk.
9. 3. A' ki illyen czimmel birhat,
Végzetének hálát adhat.
4. 9. 3. 7. 2. Máskép mondhatod rövidnek.
7. 5. 3. Másik neve a' Töröknek.
9. 7. Kocsin, gyalog rajta jársz.
4. 9. 7. Benne hüs vizet találsz.
4. 5. 1. Kis bogárkák béke-lakja,
Benne jó édes vagyon.
7. 1. 9. 6. 8. 2. Szépnek ez csak a' salakja.
2. 3. 5. 6. 8. Kedves ércz, becses nagyon.
9. 7. 2. 1. Ennek távul föld a' czél.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. Illik a' férjek lábára,
De csupán csak a' sarkára;
'S réz, arany, ezüst, aczél.

P. Szőkedencsről.

Előbbi rejtvény: Pép.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

47.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön februarius 26kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Pipárdi Notarius Pesten.

(Saját elbeszélése szerint.)

Én, alföldi születésű, 's a' hires peleskei notariusnak sors rendeléseként felföldi collegája, ugyan ezen jeles hazafi inditó okaitól üzetve, Buda-Pestre, u. m. hazám legmiveltebb városaiba indultam. Uti történeteimet egyről egyre elbeszélni nincs időm. Csak azt jegyzem-meg: hogy én nem rogytam árokba, mint fenn nevezett collegám', hanem a' Perbetei hires sárba buktam szürkémmel, 's ha segitségemre nem jönnek a' három nap óta ott veszteglö Morvák, talán a' miveltebb sárban találtam volna siromat, 's igy tapogathatólag bevalósodott volna, hogy „sárból lettem, sárrá válok." Alkalmasint azért szenvedtetik e' rettenetes ut ab immemoriali, hogy az utazó itt mementót tegyen; az igaz, hogy e' pontból tökélyre vezető ut! — Azután: engem nem bundás komondorok szalasztottak-meg, hanem bundás kóborlók; 's minthogy üzőimnek csak két-két lábok volt, könnyebben eltakarodhattam szemök elől, mint collegám.

Budára, anyavárosunkba, jöttem, 's első látogatáskor is csaknem megfagytam anyai kebelében minden hazafiságommal. — Korán reggeltől délesti hat óráig kellett a' kompnál ácsorognom. A' szomszédok dehogy kináltak volna meg meleg szobával! pedig nálunk ha megpillantnak, már csak azért is, hogy ollyan derék magyar ember vagyok, mézes borba fullasztanának (mivel nyilt szivűen mondhatom: hogy ott ritka madár a' Magyar; de azt szebb kalitkára is méltatják ott, mint itt a' papagajt). Bementem a' csapszékbe; hát a' kapás csoport nyelvétől 's ütlegeitől szinte dideregni kezdtem; azért inkább kitakarodtam, 's tandem bejutottam a' kompra. Itt a' durva jégzápor, melly alulról fölszikrázott, hajósaink nyelvökről pedig lecsattogott, Sibiriába varázsolt. Már ezt forgatta képzetem a' három órás élet-halál közti tántorgás alatt: „Uram! mit vétettem, hogy boldog hazámból e' jeges vadhonba számkivetél? — (Pedig hány jó szivű ember mondja azt!) De a' parthoz közeledvén, még is reményleni kezdtem, hogy zajfalattá nem válok, 's majd a' pesti gyö-

nyörű kastélokban találok magyar emberekre, mivel ugy is tudtam, (n. b. plebanus urunk szivességéből olvastam mindig a' magyar ujságot) hogy a' német Budába (Ofen) gyujtani kell. — Hála Istennek, hogy partra léptem! Bezeg izzadt az üstök, és az erszény; hogy ne kivántam volna az állandó hidat! Csak egy illyen átkompozásra kell szoritani a' hid ellenségeit! —

Szépen megkértem most az embereket, hogy vezessenek valami szállásra. Nagy gyorsasággal ajálja magát erre egy gyerkőcze. Ez már derék gyerek! gondolám magamban, 's azt is gondoltam, hogy ezzel talán föl is tudnám találni az universitásnál 8-dik iskolát tanuló unoka-öcsémet. Ekkor vezetőm fölszóllalt: „no uram itt van a' magyar király.“ Én ezen megdöbbentem, 's meg is örültem, mivel ez rám meglepetés volt, minthogy utközben ujságot nem olvastam. De mindenek előtt szép köszönettel máskorra is meghivni akarám a' ficzkót, midőn ez süvegelve igérkezik, csak jól fizessek. Ekkor láttam én által, mért tartja sipkáját! De a' neki adott egykét krajczárra pattogni kezdett, hogy ezért a' bolond se menne olly messzire és rosz időben. Már megijedtem, hogy majd jókora sipkáját kell megtömnöm, de még is egy ezüst garassal elutasitottam; pedig ezért nálunk fél napig szekerezhetnék. — „Hát itt a' magyar király.“ De hogy még is bizonyosabb legyek benne, megkérdeztem egy tisztességes uri személyt, ki a' kapu alatt lovamat fogá meg, valljon, itt van-e a' király? „Igen is itt van a' magyar király“ válaszolt amaz. Dobogó szivvel kérdeztem mindjárt: „valljon itt bár milly idegennek adnak-e szállást? „A' mennyi elfér“ — volt a' hirtelen felelet. Ez már mindent elfelejtetett velem. De azon kérdésemre: „hát ő felsége most itthon van-e?“ bámulni kezd az én felelőm: „kicsoda, a' fenséges palatinus?“ kérdi kétes hangon. En perse megzavarodva kérdém: „ki itt az ur?“ — „Hát a' vendégfogadós“ volt a' kurta válasz. — No már most butaságomon mind a' ketten nevettünk, 's mondhatom, hogy szép szobában kaptam szállást, de azt előre megmondták, hogy ezért három huszast kell fizetni. (Alkalmasint észre vették, hogy illyes mihez nem szoktam!) De egykét száz forintot csak gazdálkodtam össze nehány esztendőtől fogva ezen utra, tehát nem törődtem vele. Lovamat szemem láttára istálóba vezették, 's én evvel együtt jól éltem, ittam, aludtam.

Más nap reggel öcsémet mentem keresni az universitásba. Egy elég középszerű házba vezettek. Szörnyűség, gondolám magamban, mint hazudnak az ujság-irók. Ezer és ezer mindenféle tanulót emlegetnek; pedig hogy férhetnének ide? — Kérdezem illendő hangon: „mellyik szobában van Pipárdi 8-dik iskolás öcsém?“ De kinevettek! — „Hiszen — mondá egyik a' többi közül — itt medicusok

vannak; azt a' seminariumban kell keresni." — No ez helyes, forgatám belsőmben; öcsém tehát minden tudtunk nélkül pappá lett. A' seminariumba igazittattam tehát magamat, 's itt csudálkozásomra strázsát látok a' ház előtt. Ezt nem vártam; de még is bemegyek, 's innen ismet a' nagy-seminariumba utasitanak. — Oda is elmentem, 's örömmel kérem a' nevendék-papokat, hogy Pipárdi 8-dik iskolás unokámhoz vezessenek. Ezek erre mondják, hogy itt csak theologusok vannak; azt az universitásban kell keresni. —

Ezeknél ma alkalmasint első aprilis van, gondolám magamban, 's belőlem bolondot üznek! De még is megvallottam, hogy az universitásból ide utasitottak a' medicusok. Ekkor fejtették-meg ezek előttem a' csomót; 's uram fija, milly butaság! hol a' medicusok tanulnak, az az universitás; hol a' theologusok, juristák, philosophusok — az nagy-seminarium; a' zálogház pedig, u. m. a' hajdani apáczaklastrom, kis-seminarium név alatt forog a' pesti köznép szájában, mellyből volt az én vezetőm is. —

11 óra felé járt az idő, 's már az iskoláknak vége volt. Mit vala tennem, hogy ismét ide oda ne vánszorogjak, a' 8-dik iskola ajtajánál vártam a' 2-dik órát iszonyú has-korgás közt, mivel az nap még semmit sem ettem. Eljött a' Buda-Pestnél jobban ohajtott idő-pont, 's milly jól esett, mikor öcsémet egy görcsös dorongal (azt gondoltam, hogy itt is fűtésre fát kell magával hozni; azután mondta-el öcsém, hogy ez csak módi, — azért, mert a' mi időnkben dorongokkal soha se jártunk —) láttam felém közeledni; egyikünk jobban örült a' másiknál. Mindjárt valahol gyomromat akartam megnyugtatni, 's öcsém legnagyobb készséggel a' magyar királyhoz akart vezetni; de én tudván azt, hogy ott meghuzzák az embert, oda menni vonakodtam. Azért is mondám öcsémnek, hogy ott nem adnak semmit is; de ő nagy apprehensióval (mivel itt büszke lett) szememre hányta, hogy alig jöttem ide, már is jobban akarom azt tudni: holott ő már 4 esztendős pesti lakos. A' két pisztolhoz hivott-meg. „Mit gondolsz az Istenért? párviadaltól mindig irtózom; és még öcsémmel!" — Akkor ő nagy hahota közt kijelenté tudatlanságomat (mert mint idegen nem tudtam, hogy két pisztol nevű vendégház is van; pedig tudóskáink illyenekről következtetnek). — Oda mentünk tehát; öcsém hatalmasan megtanult parancsolni, 's én nem is kételkedtem, hogy e' kisvárosias forma háznál ingyen jól lakhatik az ember; azonban a' kis nadály jobban szivott, mint a' nagy.

Hallgatok minden egyéb pesti fordulatimról, 's észre vételeimről; csak a' redutot nem hallgathatom-el. Fenn tisztelt collegám nyomdokit akarván követni, elmentem a' városi terembe esti tánczmulatságra, 's ezt annál örömestebb tettem, minthogy öcsémtől hal-

lottam, hogy Pest városának szine lesz ott. Beléptem; de emberségemre mondom, egész vármegyénkben nincs olly szép háza az Istennek; 's nem hinném, hogy itt is lenne?! — Mint hallám vagy 3000 ember tolongott benn, utique legalább egy jó forintot fizetett kiki, 's bizonyosan e' sokaság 1000 jó forintárát gyomrába temetett; igy legalább 10,000 v. ft. azért dobatott a' halász tőrébe, mivel ott jól megdöfögették, megizzasztották, gyomrukat egy hétre elrontották, élénkségöket egészen oxidálták, 's még magokat jól megitéltették, végre, hogy annak nagy része kivándoroljon a' hazából. Ezen én 10 falunkat, nem egy éjszakára hanem századokra, boldogitottam volna! — No ha itt volt Pest szine, akkor ugyan tarkabarka; sokat nevettem, de többet boszonkodtam a' sok halaványon! — Egyik attilában tánczolt, de jól kinevették. Engem azért kaczagtak-ki, hogy nehány szépet lelkemnek, angyalomnak neveztem. — Maszkák, vagy álarczosok is (némellyek arczátlanok voltak) sokan jelentek-meg, 's ennek mind Pest színéhez kellene tartozni. Általjában azt vettem észre, hogy minden fehér, veres, zöld tüz mellett se volt e' város szine egészen fölvilágitva, mivel illatlan virágokkal voltak occupálva nagy részint a' világ-szórók. — Szivből kivánom, hogy már egyszer teli diszben ragyogjon, hogy teljesen fölvilágositassék!

Végzetül azt is megjegyzem, hogy igen örültem a' koldulásnak kivétel nélküli eltiltásán. Azonban hajh be sok paniperda! sok kézorgona (Werkel) által privilegiált koldus van ott még is. Valóban qualificatus koldusok, 's néha rimánkodó dalra görbithetik főkép az alacson házakban lakók szájaikat!

Máskor talán többet mondok-el. Nyilfi.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Tudósitások a' Birmanokról. *(Végzet.)*

6. Britt és Birman előjárók öszvejövetele békes egyezés végett.

Minekutána minden rendelés megtétetett volna a' megtartandó udvariság módja iránt, ugy hogy egyik fél se láttassék, mintha tekintetéből valamit engedett volna, mind a' kettő ugyan azon pillanatban hagyá-el a' tábort, 's a' tanácskozó ház előtt öszve jövén minek utána egymás kezeit megrázták, 's egymást teljes szivességgel köszöntötték volna, egyszerre mentek-be a' házba, 's egymás ellenébe két sor székre ültek. A' Wongie-k 's kisérőjik mindenestől tizen öten voltak; mindenikén a' nemesség láncza függött, 's pompás udvari öltözet volt; de igen alkalmatlannak tetszett nekik, hogy székeken kell ülniek, holott azokhoz nem szoktak. Azonban

azoktól elállani még sem akartak, hogy a' két fél között legkisebb különbségnek se legyen helye; sőt ezen tekintetben annyira aggódtak, hogy alig eshetett a' másik oldalon valamelly mozgás, mellyet ők ugyan azon pillantatban nem utánoztak volna, 's legnagyobb igyekezetök arra látszott czélozni, hogy tökéletesen járatosoknak mutassák magokat az europai szokásokban.

Miután sok barátságos kérdezősködések tétettek volna az angol király és a' királyi háznép hogyléte felől, mi közben mind a' keletindiai tarsaságra mind annak fő kormányzójára minden czélozás szorgosan elmellőztetett, kérték a' Wongie-ak, hogy minden alkudozások más napra halasztassanak, hogy, mielőtt ama fontos tárgyra lépnének, melly miatt öszve jöttek, a' két felekezet egymással közelebb megismerkedhessék; azért most csak köz barátsági bizonyitványokba 's mennél előbb békességi ohajtások kinyilatkozásaiba bocsátkoztak sajnálkozván, hogy két illy felvilágosodott 's nagy nemzetnek, tévedés vagy félre értés által, egymás ellen háborúba kellene keveredni.

Semmi se vala olly szembetünő alkudozás közben, mint a' főbbeknek azon törekedése, hogy magokat az europai nemzetek szokásaiban járatosoknak mutassák, 's azon vágyjoknak kinyilatkoztatása, mellynél fogva minden előforduló alkalmat használtak, hogy, midőn ön nemzetök 's angol ország felől szóllottak ezen kifejezéssel: „a' két nagy és mivelt nemzet" élhessenek, 's a' foglyoknak megöletése és ama kegyetlen tettek ellen kikeljenek, mellyek iránt ők mind-untalan vádoltattak. — Az egészet tekintve azonban sok elővigyázattal 's jószivűséggel viselték magokat, 's legbarátságosb kifejezésekkel váltunk-el egymástól. Minekelőtte egészen elbucsúztak volna, Campbell generálnál ebédeltek, mi közben minden erőtetés nélkül legillendőbb módon viselék magokat, 's igen pontosan figyelmeztek vendéglőjeik minden mozdulataira, és azokat bámulandó könnyűséggel utánozták. Mindenből ettek, legjobb izűnek tetszett nekik a' sonka, melly Kie Wongienak-is, tulajdon kivánságára, adatott; de a' bor-italtól teljességgel tartoztaták magokat vagy monarchájok iránti vonzódásoknál, vagy ama parancsolatja iránti tiszteletöknél fogva, melly nekik a' bort és szeszes italokat megtiltá. Hogy ezen urak négy szem közt is illy tartozkodók voltak-e, az más kérdés; mert a' pórnép minden alkalmat használni szokott a' királyi tilalom megsértésére.

INNEPLÉS.

Bál a' Beduinoknál. A' táncz-szeretete minden nemzetnél hon vagyon; a' mulatság mindenhol 's mindenütt divatoz. Midőn a' bábeli toronynál Isten a' nyelveket összezavará, semmit se hagya nekik köz-

birtokul, mint a' tánczot. Eleink tánczoltak és ugráltak; mi is ugrálunk és tánczolunk, éppen ugy mint unokáink tánczolni és ugrálni fognak.

A' mivelődés csinoska jósnő, melly könnyű sylph gyanánt szökdécsel, 's mellynek szava csupa ének. Vegyetek bármilly vad népet, 's játszjatok előtte fortepianón, daloljatok-el előtte egy pár kellemes romanczát, 's parolámat adom, hogy megszelidül. Orpheus éppen igy cselekedett oroszlánjaival, 's tigriseivel.

Mondok tehát nektek egy fényes bált, mellyet nem régiben Algirban a' „Mairie hotêl-jában" adának, ha figyelmeztek.

Elnöke maga volt személyesen a' franczia kormányzó, körülvéve arab katonák, 's arab hangászoktól, kik arab melodiákat zengedezének. Minden házak ki valának világitva, 's az utszák finom fehér homokkal behintve, melly a' szurok-serpenyőknek ragyogó fényét tükrözék vissza az ember szemeiben. A' látvány felséges volt; szóval, mi valóban napkeleten valánk.

A' vendégek legnagyobb része Beduinokból állott, ugy mint átaljában a' belföldi aristokratákból. Nehány Franczián ék, kik itt külföldi mesterségeiket és bánásmódjokat mutogaták, emezekben vágyat gerjesztének az utánozásra, mi némellyekben nevetséges feszességgé fásult. A' fiatal franczia nők jót kaczagának ezen; de Afrika Bayaderei később boszuló diadaljokat fényesen ülék.

Tánczaik a' zajos muzsika megzendülésével kezdődtek. Paganini-jok ada az orchestrumnak jelt az elkezdésre.

'S ime! az arab nők nemzeti tánczaikat elkezdék, azon kéjelmes, gyönyör-részeg keleti tánczokat, mellyek a' szemet gyönyörködtetik, az érzékeket elbájolják. E' szép fekete-barna sylphek láttára, e' kéjelgő testhelyeztetésre, e' tüzes szemek varázs-pillantásaikra az egész közönség Allah-t kiálta, 's a' fiatal franczia nők már többé nem kaczagának.

A' mivelődés győze. A' vigalmak csábitó bájaival e' nép jobban lelánczoltaték, mint a' Franczián éknak valamennyi lánczaikkal, 's ágyúdörgéseikkel tenni lehetett. A' Beduinok megittasodnak a' franczia punschtól; szerencsétlenség reájok nézve! A' Beduinok iparkodnak a' Franczián éknak tetszeni; szerencsétlenség ezekre nézve! Allah már csak puszta szó. Mahomet meggyőzettetett.

KÜLÖNFÉLE.

A' legközelebbi nagy lotteria-huzás Bécsben a' gumpendorfi házra febr. 21-én ment végbe. Főnyertesek ezek: 111.192 sors nyeré a' házat, vagy 270.000 v. ftot; 84.936 s. 30.000 ft; 168.228 s. 15.000 ft; 132.107 s. 10.000 ft; 105.467 s. 5000 ft. — A' szabad sorsok közül nyert a' 178.650 sors 1.000 aranyat; 7.985 s. 200 ar. — 103.838 s. 150 ar. — 7.868 s. 100 ar. — 63.966 s. 50 aranyat.

Keletindiai angol katonák. A' kelet indiai gyarmatokba került angol katona elejénte igen keményen tartatik, és szüntelen zárva van kaszárnyájában; csak igen korán reggel vezettetnek-ki kevés időre fegyvergyakorlatokat tenni. Ha engedelmet kapnak kijárásra, büntetés mellett nem szabad a' napernyőt elfelejteniek. Ha őrt áll, elejénte mindig egy fekete rabszolga napernyőt tart fölébe. Minthogy az éghajlat az Europaiakra elejénte álomhozó hatású, tehát igen gyakran láthatni, miképpen itt ott egy ásitozó őrkatona állong, 's a' fekete ernyő-tartó

szüntelen oldalba dőfdösi, hogy őt ébren tartsa. Olvasás csaknem kizárólag minden foglalatosságuk a' kaszárnyákban, 's minthogy egyéb könyveket nem kapnak olvasni, mint vallásiakat, megtörténik, hogy sokan a' nyers életmódtól a' legszorosb pietismusra mennek által, ugy hogy egy pár év mulva mind elenyészik az rajtok, mi az europai katonát karakterizálta.

Sok ember kevés helyen. Valamelly éles elméjű számoló kivetette, hogy ha 1834-ben minden akkor élt, 's a' világ kezdetétől fogva — a' biblia adatai szerint — minden embert egy helyre összegyüjtöttek volna, azok nem foglalnak vala el nagyobb helyet, mint akkora kört, mellynek átmérője 3 német mértföldet tenne.

Hume franczia országban. — Franczia országban — de igy van ez a' franczia módit követő társaságokban azon kivül is — maga viselete szerint becsülik az embert, melly szerint a' társaságot, mellyben jelen vagyon, mulattatja. Mihelyest valamelly nevezetes idegenről hallatszik, hogy hozzájok megy, azonnal ama képzelet támad fejökben, hogy az a' legkellemetesebb mulattató a' világon. Midőn Hume Parisba váratott, neve már előre nyargalódzó postája volt. Minden jobb fejek nyugtalanul várták, és valljon miért? — mert ugy mondák ők: „c'est un homme d'un esprit infini. Alig lépett a' száraz földre, már mindenféle cabalák tétettek, hogy ehez vagy amahoz menjen legelőször. Bizonyos elegant herczeg-asszony nyerte-el a' viszálkodás arany almáját; neki jutott sorsul a' csudafit társaságába bevezetni. Nagy vacsora vala rendelve a' társaság mulattatására; hivogató billétek röpködtek a' városban: pour les inviter à un sonper délicieux, où se trouveroit Monsieur Ume. — Megjelent tehát a' száraz, tartozkodo férjfiú, ki még csak száját se nyitotta-meg; semmit se mulasztottak-el őt feltüzelni; emlegették ses charmans ouvrages; de mind hijába. Szóba jött a' genie profond des Messieurs les Anglois — hijába, a' hálátlan mindezekre szótlan maradt, 's hideg, és csak egy szikra tüzet sem üthettek belőle. Végre ők is hidegen vonitottak vállat; sajnálkodva tekintgettek egymásra, 's más nap az egész város fülbe suttogva mondá: que Monsieur Ume n'étoit qu'une bête. — Illyen az elegant világ itélete! S. Karolina.

Kávé-fogyasztás. Nagybrittanniában 10,000 tonna kávé fogy-el; franczia országban 20,000; német alföldön 40,000; spanyol és potugal országban együttvéve 10,000; német országban 32,000; az egyesült statusokban 15,000, mindössze 127,000 tonna. Ezen mennyiségből a' britt Nyugotindia nem többet mint 16,300 tonnát termeszt; Java ellenben maga 20,000-et; Kuba szigete mintegy 15,000 tonnát, St. Domingo közel 10,000-et; a' hollandi nyugotindiai gyarmatok 5,000; a' franczia gyarmatok és Bourbon szigete 8,000; Brazilia és a' spanyol száraz föld 32,000 tonnát termesztenek.

Majomharcz. India lakosai különös módot használnak, hogy a' majmok rovására ártatlanul 's fölségesen mulassák magokat. E' czélra ők 5—6 riskása-kosarat visznek magokkal, mellyeket aztán mintegy 50 lépésnyire elállitnak egymástól, 's pedig valamelly szabad helyen, hol a' majmok tartozkodnak; a' kosarak mindegyikéhez bizonyos számú izmos pálczát raknak, mellyek mintegy 2 lábnyi hosszúk. Ez megtörténvén, az Indusok elrejtik magokat közel fekvő helyre, honnan kényelme-

sen nézik a' dolog kimenetét. Mihelyest a' majmok nem vesznek már senkit sem eszre a' kosarak mellett, azonnal csoportosan lemásznak a' fákról 's oda futnak; egy ideig csupán fogaikat vicsorgatják egymás ellen, mig t. i. a' kosarakhoz közelitni mernek. Majd előre mennek, majd ismét visszavonulnak, 's ugy tetszik, mintha nekik nem volna sok kedvök illy merész tetthez kapni. Végre a' nőstények, mellyek valamivel bátrabbak a' kanoknái, jelesül azok, mellyeknek kölykeik vannak, 's ezeket, valamint nálunk az asszonyok, karjaikon hordják, — elég merészek a' kosarakhoz közelitni; 's miután már készületeket tettek, és az evés végett fejöket a' kosarakba dugták, azonnal a' kanok is közelgnek, 's azokat most már az evésben háborgatni kezdik. Ekkor a' másik ellenséges felekezet is előre nyomult, a' harcz mind a' két részről elkezdődik, a' viaskodók a' körül fekvő pálczákhoz nyúlnak, 's tüzes csata támad, melly mindenkor azzal végződik, hogy a' gyengébb csapat elvesztvén az ütközetet, futamlásnak ered, és betörött főkkel 's tagokkal üzetik az erdőbe vissza. Ez után a' hősek az étkeknek hátráltlan neki esnek, 's nagy diadaluk jutalmát ünnepelve veszik, 's felemésztik.

Novák Daniel.

JELESMONDÁS.

Örö m.

Nagyon rövid és múló mindig az örömnek
Napja az életben; ragadó ölyüképpen utána
Jár az irigy bánat, 's véressé körmöli arczát,
Tiszta szemébe sötét tollait felhányja, 's nem áll-el,
Mig nem amaz fátyolt vesz-fel, 's szomorúan alá száll.

Garay Csatárjából közli S...y Agnes.

Gyermeki kor boldogsága.

Vagyon éltünknek öröm-világa,
Mellyben a' gyermek-kor mulatoz;
De csak rövid álom boldogsága,
Melly a' földön mennyet árnyékoz.

Szabó Ferencz után L....cs Amália.

Viszálkodás a' szerelmesek közt sokszor történik, de utána csak hamar a' napnak jótékony sugarai közt érzik magokat.

Könyeket némelly embereknél látni veszedelmes dolog; az asszonyoknál elkerülhetlen szükség, mert szépségök nevekedik; de csak igen kevesen bizonyitanak általa valamit.

Gondolat-pillangók Turáról. A' nagy embereket, valamint a' roppant palotákat, homlokaikról iteljük-meg. Azonban a' valódi érettség nem a' tagok feszességében áll, hanem a' becsületes magatartásban. Az érett ember kevés de okos beszédű, mély tanácsú, tiszta erkölcsü, igazság szerető, és szándékaiban állhatatos legyen.

A' felette változó ember csak képét viseli az embernek, mert nem az, mit valósággal mutat. — l — s.

Betűrejtvény.

B-vel vagyok állat 's ember takarója
Sok tárgy leple, háta, 's erős boritója.
Sz-szel az előbbi fölött mindig láthatsz
Gy-vel a' városok sorában olvashatsz.
T-vel iszonyú tett eszköze lehetek,
Hahogy nem vezérli józan ész kezetek.

Előbbi rejtvény: sarkantyú.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

18.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap martius 1jén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Egy labradori kaland.

Helyünk, hol a' fókák vadászata — az éjszaki éghajlat kincse — 's a' bőr-kereskedés végett letelepedtünk, éjszaki Amerika délnyugotán feküdt, mintegy 16 (angol) mértföldnyi széles tó partján. Ennek vize egy keskeny folyamon keresztül egy másikba ömlik; sürű erdők lepik-el a' körül fekvő tájat. — Egy délest csőt ragadék, 's vadászatra indultam. Tavasz volt, de a' rendkivüli kemény tél miatt jég fedte még a' tavat. Egy sereg vadkácsa reppent-fel előttem, 's én osongatva vártam leereszkedésöket. A' szél ugyan csipős, de e' mellett kellemes idő volt. A' vad üzésében a' tónak gyenge hó-takarékja könnyité lépteimet; a' kácsák végre lövésre jöttek, 's kettő leesett. Egyikét hamar felkaptam, de a' másik ugrálásival jótova csalt-be, 's nagy bámulással vettem észre, hogy körültem a' jeget 2—3 ujnyi viz takarja. — Jól tudván hogy Amerika jege könnyen hódul az idő változásinak, megállapodék, 's rémüléssel vettem észre ujra a' kezdő olvadást.

A' felettem tornyodzó felhők öszve gombolyodtak; sürű hópehely után esőzni kezde. Azonban bealkonyodott, 's én — — — nem érhettem a' parthoz. A' bizonyos ut után kutató szét tekintgetésimet a' nevekedő setétség rövidre szabta, 's az egyszerű tájék csendjét csak a' megsebesitett vad ollykori lármája zavarta-fel. — Az egész természet valami nagyra látszék várakozni. Sem előre sem hátra lépni nem mertem; midőn aggodásim közt a' kétes jövőről, hirtelen lárma hallatszott. A' többszer viszonzott dördülést, a' lassú 's rendetlen mormolást iszonyú csattanás váltotta-fel, mintha sziklák hasadnának szét. Nagy rémülésbe hozott az alattam ingadozó jég, melly nehány pillanat után ropogva pattant szét, 's a' viz habozva ömlött-ki a' jég nyilásán, és csak hamar el volt körültem minden áradva.

Még egyszer elhatározám magamat a' talán lehetséges vissza kerülésre; már eltaláltnak véltem az igazi utat, midőn hirtelen egy gyenge jég-lap csüggeszté bátorságomat. Félékenyen, de előre vigyázva lépdeltem körül a' veszélyes helyet, 's vissza tért nyugalmam után

elhatározám utamat csak bizonyos irány mellett folytatni a' fenyegető veszély elkerülésére. — De mellyik a' bizonyos út? A' partot hijába törekedtem kiismerni; csak a' fa-ágak közti szél süvöltése árulta-el közellétét. Ollykor ollykor egy erős, hóval jéggel 's esővel elegy, szélcsapás támadt, 's engem tökélyes homályba burkolván majd nem kétségbeesésre vitt. Gyakor kilőttem csőmet, hogy szükségi durranásai telepedési helyünkről valakit segitségre hozzanak; — de hasztalan.

A' vész nőttön nőtt, 's az olvadó jég szétdurranásai távuli dördülésként hangzottak-el. A' félelem 's fáradtság már szédültté tettek; csőmet elvetettem, 's a' szél és vész ellen futván velek harczolni valódi éleményem volt. Minden léptem alatt ropogott a' jég; a' halált szemléltem már előttem; majd futni majd maradni akartam.

Ez alatt egészen besetétedett; a' rémülés 's fáradságtól elbágyasztva 's köpönyegembe burkolva a' viz-hullámoktól ostromlott jég-lapra dültem. Éjfél tájban a' vész lecsillapult, a' felhők szét oszoltak, 's a' nyájas holdnak homályos világa elijeszté a' setétséget. — A' jég-pattanások még több óráig tartottak; végre a' jeget alattam hajlongni 's lebegni éreztem. — Ijedve ugrottam-fel; szét tekinték, 's a' tó már tökélyes hullámokat vete mindenfelől. Ekkor elhomályosodtak pillanatim, minden lejtett 's futott előttem; a' szél süvöltése 's a' jég-daraboknak egymáshoz ütése rémletes volt. Egy jég-darab a' másikra terült, 's a' következők ellen mintegy védfalat képzett, mellyek azonban, a' többiektől hányatván, az elsőkre tornyadoztak-fel, 's ritka alakú piramisokat vagy hegyeket formáltak. Ezek a' távul homályában szüntelen nagyobbakká nőttek, 's majd, mintegy varázs pálczával megilletve egyszerre dördülés, 's moraj közt eltüntek.

Azon jég-lap, mellyen én valék, nagy 's vastag volt; de más darabok tolódtak reá, 's mintegy 4 – 6 lábnyi hegygyé nőtt. Én ennek csucsán egyenest álva zavart képzetekkel néztem az előttem mutatkozó természet látványát. Kevés idő után a' szél ismét felháborodott, 's engem jég-halmommal együtt a' viz kiömlésének hajtott; nyugtalanságomat 's félelmemet a' vergődés reménye szétoszlatá; de egyszerre uszó jég-szigetem olly erős ütést kapott, hogy rajta az egyensulyt elvesztvén majdnem a' tóba estem. Nem kis erőködéssel mászhattam-fel ismét a' jég-csucsra; de most örömmel vettem észre jég-szigetem helyzetét a' kalandom első soraiban érintett folyam medrében. A' partot tőlem még mintegy 30 toise-i szélességű kemény jég zárta-el, 's egy kis vonakodás után neki bátorodva ugrottam jég-hegyemről a' folyam sima fedelére. — Mentemben alig mertem a' jeget érinteni, tartván az átesett veszélytől, 's végre egészségesen kiértem rémes kalandjaim után a' szárazra. *(Végz. köv.)*

Bécsi kalandom. *(Folytatás.)*

Gyenge kimélettel viszonzá a' hadnagy: „Házasságunkat egy magyarországi curiának mondhatnók, mellyből a' don ranudoi tekintetesség zivataros időben ki nem mozdulhat. Az asszonyt mindig fergetegnek vélem.“ — Máli szemeit boszonkodva felemelé, és eper-száját harczra készité; de Szel—nyi rögtön belévága: „Aprilban; a' jóltevő nap szeliden hat rajta keresztül, és a' kéj-szemek olly hamar megengesztelhető fényében a' csendes örömnek szivárványa támad.“ — Ez kézzelfogható ironia vala, de a' két okos leányok valóságnak hinni szinlették, nehogy a' csintalan katona további sértő hasonlitásinak kitéve legyenek. „Katonával nem jó szembe szállani — mondá nevetve Máli — ők a' tüzet megszokták, és győzni születtek.“ — Most a' fiatal tiszten lön a' rend elpirulni; ő igen is érté a' keveset, és kardját (Máli nagyon szereté a' vétlen epithetont hozzá csatolni) fehér köpönyegébe szorgalmasan eldugván, utósó czukorszeletét a' maderaiban áztatá, és nevetni készült. — Marry komoly szivében a' katona delisége, finom viselete, és tüzes pillantásai hatalmas rést törtek; a' szerelem varázs-zászlója vala kitüzve béke-arczán, és a' győző, talán e' mezőn többszer, egész tábori hangászattal foglalta-el irigyelhető helyét. Ő tőlünk félig elfordult most, és csak Marryval látszék gondoskodó lenni. Én Málinak inpromptu verseket irkáltam az éteklajstromra, és a' tulni Hébe uj hegyaljait tett elömbe. Ez sziveinket jobban kiderité; a' nap melegen sütött az ablakon keresztül, midőn felugrottam. „A' kertbe“ szólla Máli, 's e' jelszóra a' katona karját ajálván urnéjának, én Málival jövendő pseudosógoromat vigan követém.

Az angolkert.

A' kastél napnyugoti téres udvarán keresztül csipős észrevételek és viszontorlatok között az angolkertbe jövénk. Téli gyászba öltözött a' természet; a' remény, ifiúság, 's élet kéjszine sirba szálla; még is az inneni gyönyörű kilátásra tavaszi reggelt varázsolva, megcsalatott szemeink örömtelve csügtek az idegen hon szép virányain. Árván hordozza hideg keblében habjait a' bús patak; partjain nem nyilnak virágok; a' lehullott lombok, mint a' szenvedőnek boldog napjait idézve, csendes búval nyögdelnek alattunk, és éjszaki szellő hattyúdalát zengi elhunytokra. Mi is elnémultunk, mintha a' természet nagy szunytát ünnepelnők. — Marry setét szemeit kimondhatlan lágy érzéssel felemelé (még illyen szépnek soha se láttam), és Szel—nyihez fordulván a' csendet félbeszakasztá szinte reménytelen hangon panaszolva: „igy mul-el minden!“ — Ez nyalka barátom szerelmi esküit érdeklé inkább, mint a' téli virány szomorúságát. Szel--nyi mentséget látszott az igaz vádra keresni, és találni is, a' mint Marry

profilarczából szemüvegeim segédével kinézhettem. Mondom: látszott; mert a' jóval előttünk haladó pár azután olly lassú hangon és érthetlenül csevegett, mint sok nagy ur, ha lovain és kutyájin kivül egyébről is próbál szót váltani. Mondom igaz, mert mi nem múl-el a' katonánál? A' nádszál erős tölgy hivségéhez képest és opticai képek szerelmes érzései, láttuk is, nem is. — „Én pedig, mondá a' vig szeszélyü Máli, szeretem a' téli csendet, a' természet közönséges kipihenését; mert ismét szives örömmel várom a' tavaszt 's virágait. És nem boldogabb-e az ember bizonyos reményével, mint a' puszta jelen való birásával?“ — Habozva állék előtte. A' csintalan leány szerelmemet akarja kigunyolni, az én forró, változhatlan szerelmemet, melly már szivemben mélyebb gyökeret vert, hogysem belőle életfám megsértése nélkül téphetném-ki többé. Ő bajomat tudta. De mit nem tud és lát az okos leány, ha minket kinozni akar; és nem feledteti-e el csak egy bájpillantással ismét minden bajunkat? Illyen pillantás, mellyet egy gyenge kézszoritás követe, volt a' mostani; és, mint az aeolodiconnak elhaló mély behatású szelid accordjai, lebegett tavaszi rózsa illatjával fülembe égi hangja: „én téged reménylek.“ Képzelheti-e valaki helyzetemet? találok-e szavakat érzelmimnek? mellyek, mint a' távul kéklő styriai bérczeken tavaszi légtől ihlelte milliónyi bájvirágok, váltak most fel egymást örömittas szivemben. Egy tündérélet nyilt-meg előttem. — Nem-nem, én képtelen valék féket kötni kitörő indulatimnak; keblemben az egész világ kéje feküdt, vérem hevült mint a' juniusi nap, és reszkető de erős karokkal mellemhez szoritám a' levarázsolt mennyei cherubot, földi ajkát keresve. — „Bravo barátom! — kiálta vissza Szel--nyi, e' pillanatban a' legfatálisabb huszár a' világ hátán, és megijedve csuszott-ki Máli athleti ölelésemből — te az egész férjfinemnek dicső példája vagy; már több hetes házas, és még olly szerelmes!“ — Máli arcza a' lenyugvó napban uszó havasi tetőhez hasonlita; én minden boszúm mellett a' quasijanusi hadnagyra vig voltam, mint a' felettem ragyogó ég, a' keresett csókra első alkalmat várván.

A' kertnek nagyobb részén a' nem igen csinos gyár terjed-el; ennek is több mint fél része romlandó. Itt állánk most mind a' négyen; a' felvigyázó előttünk, ki a' gyárművek felől adandó közelebbi tudósitás helyett csonka datumokkal sérté historicus füleimet a' helynek évkönyveiből. Marry arczán szelid örömfény derült-el, és a' tiszt jobbomat erősen megragadván titkon suttoga: „én a' legboldogabb ember vagyok; — barátom milly leány!“

Egy óranegyed alatt átnéztük az egész gyárt, 's miután virágzóbb lételt ohajtanánk neki, és a' felvigyázó hamis adatait való adatokkal honoráltuk volna meg, a' hosszú épületen, egy romlékony hidon, és

két ledült törzsökön túl érvén, az egész világgal megelégedve a' vendégfogadóba sieténk vissza, mert a' nap már Baden hegyeihez erősen közelite, és én adott szavamat a' kisasszonyoknak lóvesztével is megtartani akartam. Jankó és a' hadnagy kocsisa kényelmesen szivták a' császárdohányt egy család gyermektől körülvéve a' kőpadon. „Három óra alatt Bécsben — kiálték Jankónak — induljunk!“ — „Én vacsorára Sopronban“ mond kocsisának a' hadnagy. Máli visszaadá tett igéretemet, és arra kért, hogy a' lovakat felette hajtva ne kinoztassam; egyébiránt is ők igen szeretnek estve menni. —„Az éj gyönyörű lesz“ sohajta Marry, 's fekete szemeit a' bucsúzni induló hősre emelé, mintha mondani akarná: „mért nem te is velünk?“ — A' vendéglő terembe léptünk. „Barátom — szólla-meg titkon Szel—nyi az Ali pascha alá álva — én becsületes ember és Magyar vagyok; annyi vagyonom van, hogy belőle többen is elélhetünk; ha segit az Isten (és itt egy szives csókot nyomott számra) nem sokára én — sógorod leszek.

Én a' r i t k a katonát csudálva néztem, ki ismét Marryhoz szökött, a' szép, valóban szép Marryhoz, ki könybe borult szemekkel a' közelgő elválást keseregve nézett-ki a' téli szomorú virányra, mellyen hidegen égett a' váló napnak utósó csókja.

Máli gyémántgyürűjével nevemet metszé az ablakra; én a' nélkül, hogy észrevenné, háta megé lopódzék, és hófúvta nyakát tüzesen megcsókolám. Neheztelni látszott vakmerőségemért a' még is kedvesen meglepetett leány, de a' huszár semmit se vett észre, és igy a' büntető szemek tüznyila egy kimondhatlan lágy fénysugárnak engede, mellyben, mint a' végetlen csillagok szelid tüze a' kelő nap lángjaiban, örökké elmerülni akartam. „Augen, ihr geliebten Augen, meiner Herrin lichte Sterne!“ szavalék Körner gyönyörű énekéből, és enyelegve emeltem urném két kezeit hőarczomra, nehogy ennyi fénytől megvakuljak. A' hány iró minden nyelvben irt és irand még a' szemekről, e z e k ismeretlen kecsét, e z e k mély behatását, ezek varázsvilágát soha eléggé elő nem találja. Két lelkek ezen szemek; gyönyör és bú lakik tükrében; s z e r e t l e k, mond az egyik; n e m s z e r e t l e k, a' másik; és még is mindketten mosolyognak; égi világ sugárzik mindenikből. Ha büntet is az egyik és komoly haragba merül; reményt nyujt a' másik; mennyet, merészséget ad. Hanem egy édes léleksugárban fognak együve olvadni ezen kéjlángok, mellyel halni vagy élni megyek; — mert kín lakik bú és öröm között most.

„Isten velünk“ kiálta Szel—nyi, és Marry kezét ajkához nyomván két minutumi csókot tüzelt reá. „Mint mondám pajtás — hozzám fordulva — akaratom és szivem egy!“

Marry „két hétre, ugymond, Bécsben látjuk; el ne felejtse: Himmelpfortgasse Nro 947.“

Sógorom in spe udvariasan köszöntve quasifeleségemet, és engemet atyafiasan átkarolván könnyű hintójába ugrott, és szép honába vitték négy tátos deresei. Marry vagyás-pillantatokkal követé őt, mig látta; azután utósó könnyét batiszt kendőjével megszáritván kért, hogy mi is utnak induljunk. Kocsisom háromszor pattogtatá czenki módra ostorát, a' kisasszonyok háromszor füzték nyakukra a' boát, és köpönyegöket szorosabban összekapcsolván az egészen behuzott kocsiba bujtak. A' lélekismeretes vendéglő szerencsés utat kivánt, és mi Bécs felé repültünk. Már az előtt megkért Máli, hogy a' jóval hosszabb Laxenburgi utnak tartatnék, nem kis hévvel megmutatni akarván, hogy arra még egyszer olly jó az ut, és kellemesebb. Én a' megvetett utat a' laxenburgival együtt elég sokszor jártam-meg, és egyenlőnek találtam; igaz hogy ezen utósó kellemesebb a' mindig magokat felváltó szebb és szebb kilátások végett, de most setétben alig fogunk a' minket Bécsig kisérő gesztenyefáknál többet láthatni, mindazáltal én engedtem, mivel Máli akarta, kocsisomnak a' lassabb menést érzéketlen szivére kötvén.

(Végzet következik.)

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Kőbeli állatok. — Don Antonio de Ulloa emliti, hogy saját szemeivel látta, midőn Madridban a' királyi szobrász bizonyos márvány-darabot ketté hasittatván annak belső részéből két bogár tünt elő. Testállásukhoz alkalmazott üregе a' márványnak tisztán kivehető vala, melly annyira el volt zárva a' külső levegővel közösüléstől, hogy legkisebb hasadást vagy eret se lehete felfedezni, melly ezt a' kül levegővel közösülésbe hozhatta volna. Igy ottan levegőtől elzárva kellett fekünniek felszámithatlan időktől fogva; most pedig a' külső levegő hozzájok járulván, mozogni kezdtek — de nehány pillanat; — 's már élet nélkül valának. — Prime ur, a' roueni akademia szobrásza is emlit egy ehez hasonló jelenetet. Mint mondja, Ecrettevilleben egy felette kemény kődarab előtte ketté hasittatott, mellynek hossza hozzá vethetőleg négy — vastagsága pedig két láb lehetett. Ennek éppen közepén rejtező bizonyos üregben egy kisded varos béka találtatott, mellynek sorsa a' külső levegőn éppen az lett kevés percz mulva, melly a' fennebb emlitett két bogáré volt. — Misson „olaszföldi utazásában“ állitja, hogy Tivoli környékén találtak egy szép márvány-darabot, 's feldolgozása közben egy nagy rák bukkant-ki belőle. — Prysonnel ur királyi orvos Guadeloupeban kutat ásatván, mélyen a' föld keblében, a' köves területben, talált bizonyos zöld békákat, mellyeket felhozatván, élve maradtak, 's a' többiekhez mindenben hasonlitottak. — Bonani pedig mondja, hogy az olasz földön kősziklákban, mellyek ketté hasittattak, élő halakat látott, holott az üregeknek, mel-

lyekben rejteztek, hasonlóan legkisebb közösülések se volt a' legszorosabb vizsgálat szerint is a' külső levegővel.

Fényhegyi Laura.

Szokatlan hosszú életkor. Bizonyos angol hirlap következő szokatlan hosszú életkorokat szedett össze Südwallisból. Ivan Yorath, ki 1621-ben junius 17-kén temetteték-el, mintegy 180 esztendőt ért-el. — Yorath Illés 1668-ban februar 13-kán eltemettetvén 177 esztendős volt. — A' Lanwit-Major templomban egy kövön következőt olvashatni: „Itt fekszik Voss Máté teste, 1531, élt 129 esztendőt.“ — Thomas ap Ivan, ap Rhijs a' nevezetes bardus, maga vallja magát 130 esztendősnek, 's e' vallomás után még bizonyosan 11 esztendőt élt. — J. Willikir Cumberlandból 112 esztendős vala; és William Billings Tairsielheadben 1679-ben 114 esztendőt vitt magával sirjába. Mistress Warren a' dublini grófságból 112 esztendős volt, midőn 1808-ban meghalt; testvérbátyja pedig, ki két esztendővel későbben halt-meg, 120 esztendőt ért-el.

KÜLÖNFÉLE.

A' Beduinok Marseille vásáraiban. A' marseille-i nagy vásárokban legérdekesb látványok közé tartoznak a' Beduinok, kik ott Algierből számosan 's családosan jelennek-meg a' legőszebb nagyapától kezdve egészen a' kis csecsemőig. A' férjfiak viselete egy fekete vagy szennyes-tarka szinű alsó szoknyából áll, melly mintegy térdig ér; ezen kivül viselnek egy hosszabb ruhát is szintén vászonból, 's ez fehér; közönségesen palást gyanánt 's valamint eső és nap ellen egyiránt élnek vele, sőt még éjjeli takaróul is. Lábaikon bőrből félczipőket hordoznak 's fejöken valamelly szennyes turbant. Két hosszú szép hajfürt; mellyek mind két részről nyakig lecsügnek, volt az egyetlen, mi öltözködési csinra mutat. Termetök nem igen ékes, de hosszú bajuszaik valami marczialis tekintetet adnak nekik. Az asszonyok csaknem egyformán öltöznek férjeikkel. Szintén azon tarka, rövid alsó szoknya, és szintén azon bő fehér vászon-köpönyeg, de a' mellyet, valamint a' Spanyolnék mantillájikat, fejökre hajtják.

A' dupplán látó. Ménusi Frankfurtban egy eset adá magát elő, melly a' „dupplán látás“ körébe tartozik, 's ennél fogva a' ‚léleklátóknak‘ igen kedves hir lehet; noha a' psychologok azt egészen természeti uton fejthetik-meg, mint mondják. Egy 16 esztendős leánykát, ki éppen himvarrással foglalatoskodék, anyja elszóllitott, 's valamiért a' városba küldött. A' leányka vissza jövén ismét szobájába ment, hol ön magát pillantván-meg a' varró ráma mellett ülni rémületében nem vala képes helyéből mozdulni. Illy helyzetében lön, hogy egyik barátnéjától meglátogattatnék, ki őt esti tánczmulatságra meghivá. A' dupplán látó közlé barátnéjával az esetet, de személymássa már most eltünt volt; végre a' leány megigéré, hogy a' tánczra megjelen. A' kirendelt időben valóban ott is volt ő, 's mind a' két első tánczban részt is vett a' nélkül, hogy magában legkisebb változást is érzett volna. A' harmadik táncz közepén azonban egyszerre összerogyik, 's midőn segitségére sietnének, már az élők számában nem volt.

Fogadás. Nem régiben, mint a' „Globe" emliti, két ur fogadott a' londoni hidon, hogy ettől kezdve a' legközelebbi tizenkét templomba elmenvén, azokban mind össze is nem fognak száz embert találni. Az első templomban 20 személyt találtak, a' másodikban hatot, harmadikban az egyházfit, negyedikben egy öreg asszonyt, ötödikben két harangozót, hatodikban négy koldust, 's igy tovább; de mind a' tizenkettőt egybevéve nem leltek száz személyt.

Két száz tizennégy utód. Egy hónappal ez előtt Upsalában egy svéd országi halász halt-meg, ki száz nyolczvan esztendős vala, 's maga után kétszáz tizennégy utódot hagyott.

JELESMONDÁS.

Csermely. Élet.

A' csermelyke siet, de hová? nincs tudva előttünk.
Elsiet éltünk is; hajh! de ki tudja hova?
Szentmiklósy után S. Sarolta.

Szépség. Jóság.

Nézd a' rózsa-kebel kiborul, majd illatos öllel
Diszlik a' büszke; de kis dér elemészti kecsét.
Képed ez, ah szépség! de tekints jó lányka amott a'
Zajló tenger ölén a' viharok közepett
Századok óta erős állású szikla-darabra,
Mindig vissza veré a' habokat 's szeleket.
Tükröd ez, ah jóság! Jó légy hát lányka; hiszen csak
A' jóság tartós; szép kecse vesztve lehull.
Miskoltzy István.

Maximák. Nem azon kell lennünk, hogy sokáig éljünk, hanem hogy jól. Hosszú az élet, ha teljes. Seneca.

A' világ többszer jutalmazza az érdem szinét, mint magát az érdemet. Rochefoucauld.

Gnomák Váczról. Remény és türödelem köztt várja az ember a' jövendőnek báj-fényét, 's hosszas fáradtság és munka után mosolygó napfény helyett mindenütt komor borúra talál.

Soha se viseltetünk mások iránt olly ellenséges indulattal, mint midőn magunknak ellenségei vagyunk. N. János.

Szórejtvény.

Két szótag az egész. Két első betűje
Italok 's étkekben szokott éreztetni.
Diszt jelent, fát hasít, 's vonás két végsője
Marhádtól szokott volt az egész ejtetni.
Forditsd-meg vég-hármát, fő tagja testednek
'S eszköze az hidd-el majd minden tettednek.
Magyar-Csékei Korda Teréz.

Előbbi rejtvény: bőr 's a' t.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

19.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön martius 5kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Egy labradori kaland. *(Végzet.)*

A' nap szürkült, de a' folyam partján sem ember sem állat nyoma nem mutatkozott. Sürű erdők terültek-el körültem. Az életvédési félelemtől visszatartoztatva nem merészeltem beléjek lépni, 's csak a' folyam partjának vettem utamat. Egy két óranegyedi menet után az erdő fáji felett sürű füst-gomolyokat láték felemelkedni. — Lépteimet tüstént arra irányzám, 's majd nem sokára egy csoport Indusokat láttam egy határban tüz körül leguzsorodva. Nem igen bátoritó megindulatlansággal fogadtak; de mind a' mellett is helyet foglaltam a' tüz körül, 's többféle nyelveken megszólitván őket érthetővé lettem, és hozzájok vezető kalandomat elbeszéllettem előttek. Történetem végzetén kivették szájokból pipájokat, 's barátságtalan képmozdulatokkal tekintgettek-meg. — Hatalmas éhséget érezvén kevés élelemért kértem őket. Rövid tanácskozás után kevés pemicant nyujtottak, de kitetsző nehezteléssel, mi éppen nem illett az Indusoktól egyébiránt gyakorolni szokott vendég-szeretéshez.

Az egész csoport 5 férjfiból, 2 asszonyból, 's 2 gyermekből állott, kik tunyán vesztegeltek a' tüz körül. Mulatás vagy szóváltogatás eszökbe se jutott, 's én is homályos gondolatokba merülve ültem közöttek; egyikök merő, vigyázó, 's hosszú pillantatokat vete reám, és engem ismerni látszott, bár én nem emlékezhettem vissza, hogy valahol láttam volna.

Délest további utra készültek, 's egyszerre, de minden beszélgetés nélkül utnak is indultak, semmi részvételt irántam nem mutatván. · Én bátorodtan az elsőhez léptem, 's megszólitám, engedném-meg, hogy őket követhessem, mivel egyedül az erdőben maradni nem akarnék. — Az Indus merész szemeket vete rám, 's igy szólitott meg: „Hol van csőd 's késed; hol van Tomahawk-od?“

„A' jegen vesztettem-el őket“ volt feleletem.

„Vigyázz magadra — szólt tovább az Indus — hogy a' nagylelket hazugsággal ne boszontsad; — ez a' férjfi itt tudja, ki vagy — 's az előbbi figyelmesen vizsgáló Indusra mutatott — mi tudjuk tehát, hogy ki vagy; te minket felkutatni jöttél, 's kétség kivül társaid közel van-

nak. Távozz tőlünk; a' tapasztalás rémletesekké tette előttünk a' fehéreket; mi sem elárultatni, sem erős italoktól elszédittetni nem akarunk; távozz, 's közülünk senki se lesz ártalmadra!"

Mit feleljek ezen kellemetlen megszóllitásra, nem tudtam. Történetemet ismételvén szóim igaz létöket erősen állitám, 's hogy társim közel nem volnának, és soha alkalmam nem lett volna Indusnak ártani. A' vad ember nyugottan hallgatott, 's beszédemnek hitelt látszék engedni. Most előre lépett, 's igy szólt. „Ezen idegen jőjjön velünk; felboszontanám atyám arnyékát, ha segéd nélkül eresztenők őt. Kövessétek csak Thakaverente tanácsát. Ekkor ez jelt adott a' követésre, 's az egész csoporttal én is megindultam. Ut-nyom bár nem mutatkozott, a' vezér még is bátran vezetett az erdő sürűjében; senki közülünk meg nem szólamlott, mintha büntetés várta volna a' beszélni kezdőt; csak a' lépteink alatt ropogó száraz fa-levelek csörgése zavarta az erdei magány csendjét. Engem komoly gondolatok leptek; mert az éh-haláltól ugyan mentve gondolám magamat, de telepedési helyünk 's a' vissza kerülés képzete nyugtalanitott; mind e' mellett sem a' fáradtság, sem a' kellemetlen ut nem birtak a' vissza maradásra.

Napnyugotkor megállapodtunk. A' férjfiak sátort ütöttek, az asszonyok tüzet élesztettek. Az Indusok egyike az ut közben elejtett őz egy negyedjéből vacsorát készitett, 's a' hús megpuhulta után mindegyikünk falatjáról gondoskodott. Én se panaszkodhattam e' részben; de még most sem akart egyik is megszóllamlani. Evés után az Indusok pipájokat jó szagú füvekkel tömték-meg, 's a' legnagyobb hidegvérűséggel füstöltek. Mig az asszonyok éjjeli nyughelyül szolgálandó bőrökkel bajmolódtak, én egy kis távulságról egy fatörzsökre dülve figyeltem aludni készülő uti társaimra, 's késő este én is elszenderedtem.

Éjjeli egy órakor egy idegen kéz gyengén megrázván az enyimet, nehéz álmomból felébresztett. Felpillanték, 's azon Indust vettem észre, ki tőlek távozni parancsolt; Utalissi volt neve. Ujjait ajkára nyomván hallgatást parancsolt, és jel által felkelni, 's utána indulni késztett. Én engedtem, 's az alvó csoporttól kis távulságra egy fa megé vezetett.

„Idegen — szólt tompa hangon — én bátorságot és segédet igértem neked; hidd-el, valóban nem leszek hazug. — Thakaverente most beszélte nekünk, hogy atyját ez előtt két évvel két fehér ember meggyilkolta, 's állitja, hogy meggyilkolt atyjának lelke kétszer megjelent volna neki, 's tégedet megölni parancsolt. Ha atyja még egyszer megjelen, 's parancsot ad, ő téged meg fog ölni; azért kérlek távozz, ha életed kedves.

„Mit tehetek; hova, merre menjek; látom halál vár reám, egyedül az igaz utat feltalálnom lehetetlen“ felelék.

„Jól van — felelt Utalissi — én megszabaditlak; a' szélvész itt nem messze egy vén tölgyet döntött-le; gyökerei magosan felemelkednek a' bokrok közt. Innen láthatsz mindent, vonulj a' megé, 's ott várakozz reám.“ — Ezzel elhagyott, 's én a' sürűn keresztül törvén, előbb mintsem reménylém, a' tölgyhez értem, és a' legnagyobb nyugtalansággal vártam Utalissit, ki semmi bizonyos időt nem rendelt. — Mély gondolatok vettek erőt elmémen, 's elszenderedtem volna már, de egy lassú zörej felébresztett elmém szunnyadozásából. A' táj felé tekinték, honnan a' zörej hallatszott; ki nem vehető képeket vettem észre, 's egy a' holdat éppen eltakaró felhő-gomoly tünte után 5 vagy 6 dámvadat láték egy kis pataknál szomjokat oltani; a' félékeny állatok nyájasan tekintettek rám 's lassan eltávoztak.

Egy óra lefolyt a' másik után; a' hold mélyebben merült-el a' látkörön, 's uj csillagok tündököltek az ég boltozatán. Utalissi még se jött. A' csillagok elhomályosodtak, 's fák közti lassú zörej, és nehány tompa hangok elárulták a' madarak ébredését. Egy a' bokrok közt lassan 's vigyázólag kullogó farkast is láttam. A' nap végre feltünt; de egy sürű köd lepte-el a' földterültét az éj utósó árnyéka tünte előtt.

Erősen fáztam, 's hogy kimelegedjem, sebes léptekkel járkáltam a' tölgy mellett, és csak későn vettem észre a' tölgytől eltávozásomat. Dél felé erős szél támadt, 's a' ködöt szétoszlatá; a' vésztől ostromlott fák zúgtak, 's én egyik vagy másik lezuhanásától tartottam. A' természeti csata látása mind annyi kétségbeesés magvát hintegette belém. — Azonban egy az erdőben messze elhangzott csődurranás megörvendeztetett; utána egy másik is következett. „Utalissi Utalissi!“ kiálték-fel 's egy pillanatban előttem termett az Indus.

„Mért nem maradsz a' kijelelt helyen? Tévedésedtől tartottam, azért két izben is lőttem.“ — A' történtről tudósitám őt most. „Nincs veszély már — szólt vigasztalólag — Thakaverente meghalt; én öltem-meg őt.“ Utalissi ruháján ugyan nehány vérfoltok mutatkoztak, de csendes és zavartalan helyzete miatt kétkedém állitása felől.

„Nem csallak meg — felelt ő — Thakaverentének általam kellett meghalni. Éjfél után hamar felébredt, 's mivel téged a' sátor körül nem talált, gyanitván, hogy én tudósitottalak a' fenyegető veszély felől, engem rágalmazott boszúállása előtt általam eszközlött elmellőzésedért, 's én csekélyebbnek véltem a' dolgot, hogysem eltitkoltam volna. Ekkor haragra gerjedt, 's engem arczba vágott. Te tudod, hogy illy megbántást egy Indus se szenved; azért Tomahawkommal olly szörnyű ütést adtam fejére, hogy ledült, 's ekkor őt

késemmel tökélyesen megöltem. Társaink a' sátor alatt szunnyadtak; hogy ezek holt testét észre ne vegyék, száraz levéllel befedtem azt, 's az erdő sürűjébe vonultam, hogy meglessem a' társaságnak további utra indultát. — Napkelte után elindultak. Thakawerente 's az én nevemtől harsogott az erdő, de előre mentünket gyanitván nyugodtan tovább haladtak. — A' vész 's köd miatt késtem eddig; most jöjj, lásd ön szemeiddel Thakaverente testét."

Ekkor Utalissi reggelire egy kevés pemillát adott, 's miután maga is evett volna, egy fa-levél-halomhoz vezetett, mi alatt kiismertem Thakawerente holt testét. Rémüléssel vonultam vissza a' szokatlan látványnál; de kéznél fogva kényszeritett a' holtat tüzhez segélni. „Mit akarsz tenni — kérdezém. — „Nem tudod — felele ő — ha egy Indus meghal, hogy vele mindene eltemettetik. A' legcsekélyebb, mi tőle elvétetnék, a' nagylélek haragját inditaná-fel."

A' holtat tehát tüzhez vittük. Utalissi, ruhájit helyzé-el, 's Tomahawkát övjére ölté, és ezután az erdőbe sietett sirhalomnak fahéjakat szedni. Én egyedül maradtam. A' borús éj leszált; a' tüz már csak gyenge világot terjesztett; egy balvéleményi félelem fogta-el érzékeimet, 's körül tekinteni, és szemeimet a' holt tetemről elforditani nem merészeltem. Thakawerente hátán feküdt, hosszú fekete haja rendetlenül fedte melljét 's vállait. Négy vér-foltok mutatkoztak ruhájin, öszve szegzett kezei, 's öszve zsugorodott tagjai erős küzdésre mutattak.

Hogyha a' lángoknak egy visszsugárja esett a' rút tetemre, mozdultát gondolám, 's majd megfutamlottam volna; de bámulásom lelánczolá érzékeimet, 's balvéleményim eloszlására Utalissinak ama szekercze-ütéseire vigyáztam, mellyeket hozzám közeledvén az erdő fájinak méregetett.

Vissza jötte után a' holtnak sirt ástunk, 's Thakawerentét egy vastag tölgy mellé temettük-el; ezután a' tüz mellett vártuk a' kelendő holdat. Utalissi megegyezett kérésemben, hogy engem telepedési helyünkre vissza kisérjen, annál inkább, mivel legalább egy nyáron által lakát változtatnia kellett, hogy Thakaverente rokonainak boszújától megmenekedjék.

Éjjeli egy órakor a' hold sápadt világánál utnak indultunk, 's reggelig azon folyóhoz értünk, melly mellett az indus csoport tanyázott volt. — Utalissi ügyessége hamar egy csónakot készitett, 's a' nap szürkülténél feleveztünk egész a' tóig, mellynek partján gyarmatunk feküdt.

K. S.

A' hős magyar leány.

A' 10-dik században nyomultak-ki Ázsiából a' Kunok, és sok nyugtalanságot szerzettek keleti 's déli Europa lakosainak. Nevezetesen a' Görögöket 's Oroszokat számos pusztitó hadcsapatjaikkal látogatták. 1070-dik esztendőben Erdélybe, onnan a' meszesi szoros uton magyar országba rohanván Szathmár vármegyében Ozul vezérök alatt egyre dulták a' Nyirséget 's egész Bihar váráig szaguldoztak. Már is számos marha-sereget, tömérdek magyar férjfit, asszonyt, és leányt hajtottak a' Szamos vize 's Lapos közt megtelepitett táborukba. Ekkor Salamon király Geyza és sz. László herczegekkel nem csekély magyar katonaságot inditván ellenek, Doboka mellett, Kolosvár felett öt mértföldnyire, várta a' hegyekről leereszkedő Kunokat. Megrettenvén Ozul a' Magyarok számától sebesen Kérlés hegyére voná csapatjait; mert gondolá, hogy az ellenség azon magos bérczre őt követni nem fogja. De a' Magyarok leszálván lovaikról nem sokat gondoltak a' reájok repülő nyilak özönétől, 's egyre iparkodtak a' hegy tetejére. A' nyilasok széjjel szórattak, Salamon és a' herczegek vetekedve mutaták vitézségök bizonyságait. — László óriási erővel viaskodék, 's már is négyet kaszabolt-le ellenségei közül; az ötödik, ki őt ugyan megsebesité, kemény ellent-állás után végre László buzogánya alatt terült a' földre. A' Magyarok felérvén a' hegytetőre, kardjaik kemény élét annyira érezteték a' Kunoknak kopasz fejeiken, hogy ezek csak kevés számmal menekhettek-meg az érdemlett halál elől; futott, a' ki futni tudott, ha bár az utánok irámló Magyarok boszuló karjaikat kevesen kerülhették is el. Ezen megfutamlott Kunok között László herczeg egyet eszre vett, ki egy csinosan öltözött, nemes termetű, szép alakú, 's deli magyar szüzet kapott-fel lovára, 's vele odább vágtatott. A' hős herczeg megsarkantyúzván lovát a' rabló után irámlik, de ennek lova serényebb levén őt utól nem érhette. Kiáltozott tehát az elrablott szüznek, hogy kapná-meg erősen rablója övét, 's evvel együtt vetné-le magát a' lóról. A' szüz követi a' tanácsot, leesnek mindketten, 's László utól éri őket. Felugrik a' Kun, 's erősen harczol Lászlóval. A' hős leányka már is sebesedve látván szabaditóját, megragadja a' rabló Kunnak buzogányát, 's ollyat csap lábára, hogy azonnal földre bukik; másodszori csapásával pedig a' kun embert más világra küldvén szabaditójával együtt kedves övéinek karjai közé sietett.

ÉLET-TÖRTÉNET.

Butler Sámuel.

Butler Sámuel, korának egyik legnevezetesb költője, született Strensham ban, a' worcesteri grófságban, februarius 10-én 1612-ben.

Kik 's milly sorsú 's állapotú emberek voltak szülői, nagy részint bizonytalanság homálya rejti.

Tanulását Cambridge-ben kezdte, és ugyan ott dicséretesen folytatta, 's végzette is. Tanitói nem kevesbbé szerették, mint tanuló társai, kik közül mindenik igyekezett, hogy őt Butler barátságára méltassa. Már gyermek éveiben dolgok körüli nyomos vizsgálódás, dolgok mélyére beható ész, állandó figyelem, helyes itélet 's éles elme valának azon tulajdonai, mellyek által tanuló társai felett elsőséget érdemelt.

Miután tanuló pályáját megfutotta, különféle hivatalokat folytatott. A' többek köztt gróf Carburynak, vagy mint mások állitják magának Buckinghamnak, jó darab ideig titoknoka; majd Jefferinek Carlscroonban segédje; később Kent grófnénak udvarában felvigyázó, annak megbizottja 's végre sir Lukenál bizonytalan miféle hivatalban volt. Némellyek azon véleményben vannak, hogy a' gazdag Luke Sámuel, mint a' tudósok különös nagy pártfogója, látván az ő szegény állapotját, ugy szóllva könyörületességből vette őt magához. Bár mint legyen is a' dolog, t. i. akár valami hivatalt viselt Lukenál, akár pedig mint tudós lakott is nála, mindenként őt gazdag pártfogójához baráti lánczok kapcsolák.

A' köz szeretetet nagy mértékben birá, mellyre őt teljes mértékben méltóvá is tevé tudományokban jártossága a' nélkül, hogy felfuvalkodott lett volna azzal, valamint társasági körben kitünő gyengédsége 's a' miveltségnek, idejéhez képest, magos ponton állása. Minden nevezetesebb udvarokban ohajták társaságát, 's barátságában kiki büszkének érzé magát, mire magokat méltatni főbb rendűek is igyekeztek. Sorsa csakugyan Butler-nek se vala más, mint a' mi olly gyakran szokott osztály-részül jutni a' nevezetesb 's nagyobb talentumú férjfiaknak: t. i. szegénység 's nyomorúság között élt, 's inség között találta őt halála is.

Butler Sámuel a' maga talentumainak kifejlődését nagy részint békebiró Jefferinek köszönheté. Ugyan is ez látván segédjének a' szép litteraturához, a' művészet minden nemeihez, és szóval mindenhez, mi a' léleknek valódi élelmet képes szolgáltatni, nagy hajlandóságát, attól őt soha el nem vonta, bár ha több izben meg történt is, hogy saját dolgai az által hátra maradtak, mellyek pedig megkivánták volna, hogy a' fiatal segéd több figyelmet 's időt forditson reájok.

Hasonló körülmények közé vala helyezve Butler a' Kent grófné udvarában is. Az itteni szép társaságok milly jótékony hatásúak voltak a' lángkeblű ifiúnak emelésére, további fejtegetés nélkül is könnyen átlátható. Igy a' miveltségnek keblében rejtező szikráji nem csuda, hogy lángra gyúladtak a' kedvező körülmények között. —

Sir Luke barátsága érlelte 's gyarapitotta Butlerünknek férjfiasságát, ki itt mulatása alatt fogott nevezetes költeményéhez „Hudibras"-hoz. Czélja ezen költeményének irásában vala, hogy a' vallásbeli secták 's politikai pártok viszongásait csendesitse, 's a' szinte határt nem ismerő féketlenséget korlátok közé szintse, mellyek I-sső Károly uralkodása alatt egész Angliát felforgatták, 's magát a' királyt is vesztő helyre ragadták. Innet elláthatni, milly szép tüz lelkesithette azon férjfiút, ki költeményének is illy nemes czélt tüze-ki!!

Mint közönségesen állitják, — „Hudibras“ nevezet alatt a' költő önmagát festegeté, mit hihetővé tesz az is, hogy II-ik Károly, ki őt különben, valamint minden munkájit, felette kedvelé, midőn csakugyan nem segitette őt olly tetemesen, mint szükségei fedezésére megkivántatott volna, ekkor „Hudibras az udvarnál“ czimű munkáját bocsátá közre, hol az emlitett lovaggal az udvar elleni méltatlankodásait szivre hatólag elmondatja, 's a' Hudibras személyében annyira hiven festé ön maga állapotját, hogy ki őt ismeré, azonnal feltalálta őt az „udvarnál fellépő Hudibras“ban is. Az ő idejében versei 's minden költeményei annyira kedvességben voltak, hogy a' királyon kezdve a legutósó szolgáig mindenki tudott belőlek hol egy hol más helyt jó darabokat könyv nélkül. Azonban már ma koránt se birnak azon hatással. Butler munkáji csakugyan, mint a' mellyeken azon kor szelleme, mellyben keltek, vonul-el, mindig becsben maradnak minden olly Angol előtt, kit az angol historia 's ezen nevezetes időszakban történt dolgok vagy csak valamennyire is érdekelnek. Éltének vége felé olly szegény állapotra jutott, hogy csak barátjai adakozásából kellett tengetnie éltét, 's igy nyomorúságos állapotban halt-meg 1680-ban. Hudibras-a legelőbb megjelent halála előtt 17 évvel, azután pedig Londonban csakugyan 1732-ben. Halála után 60 évvel, u. m. 1740-ben, londoni polgármester Barber a' westministeri apátságban emlékére pompás oszlopot emeltetett. Fényhegyi Laura.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Tavali Dagály. Harlemből irják, hogy az egész száz esztendei dagály-lajstromon (Fluth-Tabelle) t. i. 1701-től 1801-ig egyetlen egy esztendő se fordul elő, mellyben a' tengernek közönséges nagy dagálya (hohe Fluth) olly korán beállott volna, mint a' mult évben (october 24-kén). Az 1714-ki esztendőben a' legnagyobb dagály ugyan már october 8-kán állott-be; de sokkal kisebb volt a' tavalinál.

Széngőz hatása. Corytában, a' poseni nagyherczegségben, ismét három személy esett a' széngőz által halálhoz hasonló ájulásba. Velő- és érmunkálódás megszünt; ütér és sziv dobogását nem lehetett érezni; a' lélekzés csaknem egészen lefojtva, vagy mélyen-hörgő; a' tagok hidegek és meredtek valának; szem és száj erősen bezárva; a' szájon fehér hab, az arcz szine sápadt, az arcz beesve volt. Nevezetes itt, hogy az egyik, 35 esztendős férjfiú, ezen halál-forma állapotban álomhoz hasonló érzéseket és a' hallást megtartotta. Ha az ember meggondolja az érzékek egymás utáni felébredését, ha meggondolja, hogy éppen a' hallás érzéke az, melly a' most született gyermeknél legkésőbben munkálkodik, ugy hogy néha 3—4 hónapig se adják a' gyermekek hallás-érzékeiknek jelét: ugy bizonyára még a priori se lesz vakmerő állitás, hogy a' meghalásban is illy egymásra következő érzék-eltompulás uralkodik. Ha tehát a' hallás érzékének illy egymás utáni eltompulása a' halálban csak lehetséges is: ugy ez az Euthanasia (nyugalmas, szelid halál) egy igen fontos pontjára vezet. Nem irtóztató-e t. i. azon gondolat, hogy az imént megholtak talán még hallhatnának? hallják azt, a' mit körülöttek beszélnek, végeznek, 's itélnek? 'S nem kell-e olly tapasztalások után, mint a' fentebbiek, az orvosoknak arra

ügyelni, hol csak lehetséges, hogy a' halott illy beszédektől megkiméltessék?

Ascension ellenségei. Ezen sziget lakosai, hogy az itt rendkivül sebesen szaporodó patkányokat kiirtsák, bizonyos mennyiségű macskát hozattak, 's ime! ezek is rövid idő alatt olly nagy számmal levének, 's a' vadság állapotjába vissza térvén szintolly veszedelmesek lettek a' baromfira, 's házi nyulakra 's a' t. nézve, hogy most kénytelenek valának a' lakosok ismét egy csapat kutyát hozatni, mellyek ezen uj ellenséget elszélesszék. Könnyen megtörténhetik azonban, hogy majd ezen kutyák is ugy elszaporodnak, 's akkor valljon mihez fogjanak a' szegény Ascensionbeliek?

KÜLÖNFÉLE.

Vándor madarak. Londonban egy természetvizsgáló illy czimü könyvet adott-ki: „vándor madarak.“ Ebben minden e' madarakat illető észrevételek és tapasztalatok szorgalmasan egybegyüjtettek. Minthogy pedig ezen madaraknak téli tartozkodásuk nagyobb részint még nincs tudva, a' szerző tanácsolja, hogy a' föld minden részeiben köz akaratú ornithologi társaság álljon össze, mellynek czélja lenne a' vándor madarakat azon helyen megfogni, hol ezek költeni szoktak, 's a' megfogottakat ércz kalitkákba zárván azok mellé tartozkodásuk helye 's megfogattatásuk napja pergamenra feljegyeztessék. E' szerint mig a' föld éjszaki felén tél van, az alatt a' déli részekben 's a' mérsékelt égővek alatt minden vándor madarakból kellene egykettőt megfogni, 's a' megfogottakat hasonló móddal kalitkába zárni. Több esztendő elfolyása alatt viszonyos tudósitások által igy egészen megfejtetnék a' titok, melly é' vándor madarak felett borong.

Angol lordok. Csudálkozást gerjesztő, milly nagy kort érnekel az angol lordok. A' mostani felső házban 60 tag találtatik, kik mindnyájan 70 éven felül vannak. Hufeland makrobiotikájának hitele tehát csökken. Ki sokáig akar élni ez árnyék-világban, menjen angol országba 's legyen lorddá.

Perzsa császár czimei. A' perzsa császár többek közt magát: „a' trónus diszének“ irja, melly „ő benne vagyon.“ Ez felséges satyra. Éppen illyen elmés más czimjeinek egyike, midőn magát: „a' tudományok kertjének, sok szinű bankájának“ (babuta) nevezi; t. i. ez által azt akarja mondani, hogy az öndicséret — büdös.

Tagrejtvény.
(Két tag.)

Egészem egy gaz mesterség
Tagja, ki ha üzetik
A' végsőmet visszajából
Csenve, tán megszökhetik.
Da ha egyszer valahára
Rajta veszejt, bár sokára:
Első hármam lesz, 's a' láncz-
Csörgés neki contre-táncz.

Csattáról Széky János.

Előbbi rejtvény: Izék.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

20.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap martius 8kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLET-TÖRTÉNET.

I-ső Ferencz ausztriai császár, magyar 's több országok királya.

Ezen nagy fejedelem, kinek elhunytát nem csak honunk és az ausztriai birodalom hű polgárai, hanem egész Europa gyászolja, kinek mint az europai uralkodók sorában legidősb országlónak számos erényei iránt minden egyéb fejedelmeknek különös tisztelete mutatkozék, 1768-ki febr. 12-én született Florenczban. Atyja II-ik Leopold toskanai nagyherczeg, később német csász. és magy. király, anyja Maria Ludovika, III-dik Károly spanyol kir. leánya volt. Nevezetes tettek és számtalan viszontagságok által kijelelt életének kitünőbb pontjai említésével akarjuk e' nagy fejedelemnek emlékét e' lapokban is örökiteni. Már 20 éves korában nagy bátyját II-dik József császárt, ki őt mint jövendő uralkodót oldala mellett akará nagy pályájára elkésziteni, 1788-ban a' török háborúba kisérte, sőt következő évben maga vevé által a' hadsereg főkormányát, Laudon vezért választván segédjéül. Nagy bátyja holta után a' kormány ügyeit vitte, mig fels. atyja elérkezék. Ennek elhunytával 1792-ki mart. 1-jén trónusra lépvén jun. 6-án Budán magy. királylyá, jul. 14-én Maina-Frankfurtban romai 's német császárrá, aug. 9-én cseh királylyá koronáztaték. Uralkodási idejéből, melly 43 évre terjedett, legalább 30 esztendőt lehet számitani, melly alatt szüntelen háborús villongások foglalák-el terhes gondjait. Ide számithatjuk az 5 súlyos franczia háborút, u. m. 1792—1797, 1799—1801, 1805, 1809, 1812—1815-ben, valamint 1821-ben a' neápolyi békételenek ellenit is. 1804-ki aug. 11-én vevé-fel az ausztriai császár czimét; 1806-ki aug. 6-án a' romai császári birodalom koronájáról lemondott. A' köz békesség nagyobb erősitésére 1809-ben idősb leányát Ludovikát Napoleon franczia császárnak adá hitesül; később 1814-ki octobertól kezdve 1815-ki majusig az europai fejedelmek nagyobb részét Bécsben tartott

congressusban látá maga körül; hasonló fejedelmi gyülésekre jelent-meg Aachenban (1818), Troppauban (1820), Laybachban (1821), 's Veronában (1822). — 1817-ben fels. (mostani özvegy) hitesével meglátogatá Erdélyt, a' banátot, tót 's horvát országot; 1822-ben a' magyar tengeri vidéket vissza kapcsolá magyar országhoz, mellynek boldogitását mikép viselé szivén bizonyitják számtalan intézetei, jelesen az 1792. 1796. 1802. 1805. 1807—1808. 1811—1812. 1825—1827. 1830. és 1833—1835-ki országgyülések; a' bácsi Ferencz-csatorna, az ifiúság tanitásában foglalatoskodó Benedictinus, Praemonstratensis, és Cisterciták szerzeteseinek honunkba (1802) vissza hozatása, a' váczi siketnémák, Bécsben a' prot. theologiai, Ludovicea katona-intézet, a' keszthelyi Georgicon, casinók, lófuttatás, állat-teny észtő társaság megerősitése 's a' t. A' tudomány és magyar litteratura egy fejedelem alatt se volt a' virágzásnak ama pontján honunkban, mellyre fels. pártfogása mellett jutott. A' Széchényi országos könyvtár 's nemzeti muzeum, tudós magyar társaság, több rendbeli magyar hirlapjaink 's folyóirataink ő alatta jutottak létre. Mind ezek, valamint a' kereskedést előmozditó intézetek, gőzhajózás, komáromi hajóbiztositás, Duna-szabályozás 's a' t. nevezetes epochát képzettek magyar hazánkra nézve. 'S mit nem várhattunk még a' készületbe indult sok jeles szándékok felől, mellyeknek azonban létesitése előtt alattvalójinak kesergő gyászára elszóllitá őt a' végzet a' csendes örök életre. Febr. 24-én t. i. veszélyes tüdő-gyulladásba esvén minden orvosi segedelem daczára mart. 2-ikára szolgáló éjjel három fertály egyre berekeszté földi pályáját, életének 67-ik évében. Arczképét örök emlékül, tiszteletül, 's hálaul mai lapjainkhoz mellékelve közöljük. — Négy hitese volt: Erzsébet, Fridrich Eugen würtembergi herczeg leánya † 1790-ki febr. 16. — Maria Therezia, I-ső Ferdinand neapoli kir. leánya † 1807-ki apr. 13-án. — Maria Ludovica Beatrix Ferdinand ausztriai főherczeg és modenai hg leánya † 1816-ki apr. 7-én. — Karolina Augusta Maximilian bajor kir. leánya. Élő gyermekei csak 2-dik hitesétől maradtak.

Első Ferencz

ausztriai császár,
magyar 's több országok királya.

szül. 1768. febr. 12. † 1835. mart. 2.

1835. 20. Regélő melléke.

BIBLIOTH. REG. SCIENT. UNIVERSIT. BUDAPESTINAE

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Egy nap Scott-Walterral.

Egy vagy két esztendővel az előtt, hogy Sir Walter magát a' Wawerley-novellák szerzőjének nyilvánitotta, szerencsém volt Jedburghban egy egész napot társaságában tölteni. Dél előtt vele 's néhány ifiú emberrel valamelly nemes emberhez mentem látogatóba, ki ama régi kastélyban lakott, mellyben hajdan Stuart Maria a' szerencsétlen szép királyné több napig betegen feküdt, 's hol még néhány igen nevezetes régiségeket is lehetett látni. Scott a' kastély birtokosát nem ismerte ugyan személyesen, hanem hirből a' legnemesebb caracterű férjfiúnak hallá, ki néhány esztendő előtt igen érezhető károkat szenvedvén magát a' társaságoktól egészen elvoná, hogy életét csak övéinek barátságos körében töltené. Mindazáltal, midőn hallá, hogy Scott a' környékben volna, őt mindannyi barátival együtt meghivá azon szobának megtekintésére, melly a' szép királynénak ottani veszteglése által történeti jelentőséget kapott, 's mellyben a' fenn emlitett ereklyék tartattak.

Midőn a' kőlépcsőn fellépdelénk, melly a' régies épület fő szobájához vezete, egészen egyszerűn, de érzékeny kifejezéssel felszólalt a' költő: „Szegény Maria! te is lépdeltél e' lépcsőken!“ És midőn a' távulasb kicsin szobában voltunk, mellyben amaz betegen feküdt, azon érzés szállá-meg, a' mint gondolom, mellyet „az apát“ czimű munkának érzékeny lelkes szerzőjétől várhattunk. Az előmutatott régiségek közt Claverhouse pisztolját is láthattuk, mellyel őt a' killicrankie-i teleken azt markába szoritva találták. Én a' (még ekkor) nagy ismeretlent jó szemmel tartám, miképpen ő a' lovagi és vérszomjazó Claverhousetól több mint egy iszonyatos esetben használt fegyvert értői tekintettel vizsgálgatta. Midőn azt birtokosának visszaadta, nehány szóval érinteni kezdé a' zsarnokot, 's annak áldozatjait; de legott félbe szakasztá ezen erőtetett részvétlenséget a' nemes ember, ki neki a' fegyvert, mint látszék már előre feltett szándékból, ismét kezébe adván: „Ne vesse-meg Scott ur — ugy mond — kérésemet, hogy kegyednek e' pisztolt átnyujthassam, minthogy museumában az enyimnél érdemesebb helyet fog találni.“ — „Semmi esetre! — volt a' felelet — Én igaz, hogy valami darabja vagyok egy rosz antiquariusnak (régiséggyüjtő), de még is restelem, ha magamat mint valamelly koldús kell viselnem.“ — A' nemes ember ismétlé kérését, 's mondá: „Kegyeden kivül senki se őrizze Claverhouse pisztolját, 's a' Sir igen lekötelez, ha tőlem elfogadja.“ — „Isten neki! — viszonza Scott, kinek vonásaiban önérzés, de mondani lehetne büszkeség mutatkozék — én tehát elfogadom kegyednek igen becses ajándékát, de azon feltétel alatt, hogy nem

sokára meg fog látogatni Abbotsfordban, hol egyszersmind láthatja, milly nevezetességim vannak.“ — E' meghivás később beteljesittetett.

Asztal felett vendéglőnénk beszélte, hogy valamelly szomszédbeli fiatal asszonyság egy dühös bikától üzőbe vétetvén csak fáradtsággal menekedett-meg, de jelenleg igen beteg, melly betegséget az ijedtség okozta. „És hihetik az urak? — monda végtére — haja egyszeriben megszürkült, 's ha igy tart, nem sokára egészen fehér (ősz) lesz.“ Ez Waltert beszédessé tevé, 's okot nyujta, hogy tőle veleszületett különösen szerencsés módjában nagy számú anecdotákat hallhattunk. Ő társalkodásában a' legvonzóbb és legoktatóbb férjfiú volt, kit csak kivánni lehetett; beszéde értelmes, erőtetlen és pompátlan; de e' mellett bő tartalmú, folyó, felettébb változatos, 's rendkivüli itéletének, szokatlan tehetségének, 's ritka szivjóságának már akkor is elegendő bizonysága.

Ki soha nem látta, képzeljen magának egy ruházatjában 's magaviseletében vágytalan (anspruchslos) férjfiút, setét, bokros szemöldökkel, 's husos arczokkal. Képén, azon pillantatokban, midőn magáról leginkább megfeledkezett, szivjóság festődék; máskor beszélgetése alatt képe a' legváltozatosb és legjelentőbb módon elevenült-fel; szemöldeinek forgása egészen kimondák érzéseit. Képzeljetek ehhez még egy kissé pergő hangot, melly beszédének némineműerőt ada, 's akkor önmagatok figyelmezzetek mulattatására, melly mindig legérdekesebb volt akkor, ha igy kezdődék: „Ime! itt éppen egy egészen különös történet jut eszembe.“

Midőn az emlitett történetet az ifiú asszonyságról 's az ijedtségnek reá hatott következéseit hallaná, ezt mondá: „Igen szivesen hiszem, hogy ijedéstől a' hajak megőszülhetnek, sőt ez, mint némelly románokban olvassuk, egy órának rövid elfolyása alatt is megtörténhetik. De minthogy éppen a' szilaj bikáról szóllottunk, eszembe jut egy hasonló eset, mellynek Edinburgban magam is voltam tanúja.“

Az ó városból az uj felé indulván, éppen a' sánczon járék, mellyre felhágtam, hogy nehány pillantatig egy szilaj bikát nézzekmeg, melly ott akolba szoritva a' kegyetlen mészárosoktól egész a' dühösségig ingereltetett. Az aklon kivül álló sokaság lármájával csak még nagyobbitotta az ingerlett állat vadságát, mellynek végtére nyakába és szarvaira horgot vetének, hogy a' vágóhidra vonják 's ott egyszeriben levágják. Ez a' bikát a' veszettségig fellobbantá. Szemei veszélyt szikráztak, orra lyukaiból marokkal hullott a' hab, 's első lábaival a' földet vagdosá, ugy hogy az szinte házmagosságnyira repült a' levegőbe, 's ugy orditott, és bőgött, hogy az ember eliszonyodott. Minthogy e' tekintet minden inkább, mint mulattató volt, csak hamar onnan el is sieték; de még nem értem a' sánez

végére, midőn lárma és kiabálás visszatekinteni kényszerite, és ime a' bikát látom már nem messze tőlem egész dühösségével reám törni. Alig volt elég időm, hogy a' bástyára felkaphattam; még most is borzadok, ha eszembe jut, mit kelle itt szemeimnek látni. Azon emberek közt, kik körülöttem legnagyobb veszélyben forgának, egy fiatal asszonyt pillanték-meg veres köpönyegben, melly szint sok állat nem szenvedhet. Ezen asszonyka is a' sáncznak szaladott; de fájdalom! sem ideje sem ereje nem volt arra felugrani; most hátat fordit a' falnak, mintha sorsának szemközt akarna nézni, 's kétségbeesésében gyenge karjait előre nyujtá, noha azok neki annyit használtak, mint töredékeny nádszálak. Gyengéd teste semmi se volt azon kemény erő ellen, melly vas szálakat tördelt szét, 's azon szarvak ellen, mellyek a' bikához hasonló állatot is szurhattak volna keresztül. A' bika, mint mondám, egyenesen a' fiatal asszonyra rohant; merőn odaszegezett szemekkel futott felé, 's czélját egy hüvelykkel se hibázta el — — —"

„De nem volt volna csuda, ha a' fiatal asszony sértetlen, sőt megérintetlen kiszabadult volna? ——— És még is ugy történt; mert a' dühös állat olly egyenesen rohant reá, hogy szarvai, az asszonyt mintegy átölelve, mind két oldalról a' falba ütődtek, 's minthogy szerfelett hosszak voltak, az asszony egészen sértetlen maradt. A' kemény fal nem engedett az erős taszitásnak, 's az ellenerő a' dühös rohanót vissza lökvén az a' földre zuhant, hogy soha többé fel ne keljen; mert mielőtt ideje lehetett azt cselekedni, már számos halálos sebekkel keresztül verve élet nélkül feküdt. — Nem tudom, hogy a' fiatal asszony hajával történt-e az emlitett változás: noha igen hihető, hogy az ijedtség nála is valamelly csudálatos hatást tehetett. Azonban — folytatá Sir Walter szavait — valamelly egészen különös történetet fogok kegyednek elmondani egy ijedésről, melly magamon történt, 's bizonyára adhatna némi felvilágositást arról, hogy a' szivmegindulásnak minő ható ereje lehet az ember hajára. Történt, hogy nehány esztendővel ez előtt valamellyik hiven szeretett 's már most haza ment barátommal beutaztam a' felföldet. Egyike volt ő az ősi igaz hiv lelkeknek; egy férjfiú, kinek gazdag tudománya és tiszta fedhetlen erkölcse vala; mert ama szerencsés sorsom volt, hogy mindig olly barátim voltak, kiktől tanulnom lehetett, ugy hogy a' kincs, mellyet magamnak gyüjték, nem megvető ráadást nyert mindig 's mindegyikkel. Ó! most ezen egyesületből már olly sokan kiléptek, kik soha többé nem jőnek vissza, és én különös kedvvel foglalatoskodom a' gondolattal, hogy őket követni, velek egyesülni, talán még is csak legjobb volna! Már mélyen benn voltunk a' sürűn összeszorult hegyek és meredek bérczek

közt a' felföld egyik legvadabb vidékében. Ott egy természetes barlang találtatik; mi azt látni akartuk; de nem annyira barlang, mint valamelly rettenetes mélység vagy árok-torkolat, melly az ásitozó szirtekbe süllyed. Ugy látszik, mintha itt hajdan vulkán dühösködött volna, melly az idő haladtával lávàját kiforrta már, 's abból a' körül feltünő szirt-csipkéket alakitotta volna, mig végre tüzhelye kiégett és kiürült. Egy iszonyú, messze kitátott barlang, mellynek szélén az ember állhat, 's fenekére lenézhet."

(Végzet következik.)

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Nehéz állat. Burnes utazásaiban említést tesz bizonyos állatról, mellyet a' Kirgisek „Rass" beljebb pedig a' népek „Kaschgar"nak neveznek. Ezen állat nagyobb a' tehénnél, de a' lónál kisebb; szine fehér, lecsüggő hosszú szőre van álla alatt; szarvai pedig mód nélkül nagyok 's olly nehezek, hogy egy ember képtelen azokat felemelni. Ha ezen szarvak a' pusztán fekve maradnak, sokszor megtörténik, hogy a' rókák bennek kölykeznek. A' Kirgisek igen szeretik a' Rass husát, 's az állatot nyilakkal ejtik-el. Különben igen hideg éghajlatot szeret, és szakállát nézve a' kecske fajához látszatik tartozni. Két ló szükséges arra, hogy egy közönséges Rassnak husát elvihesse.

Száz esztendős személyek Belgiumban. Januar 21-kén 1831-ben belga országban 12 és Luxenburgban 4 személy élt, kik a' 100-ik esztendőt el vagy megérték; ezek közül 8 férjfi és 8 asszony volt. Hárma e' férjfiaknak még házasságban él, a' többi özvegy; a' nőtelenek közül senki sem érte-el a' 100-ik esztendőt e' királyságban. Az eredeti közleményben még néhány közelebbi körülmények is említetnek, mellyek nem lesznek érdektelenek; p. o. Deblok Baseleban keleti Flandriából 100 eszt. 11 hónapos jó egészségben volt. Hartnagel özvegy asszony Echternachban Luxenburgból 1720-ban majus 3-kán született, férjhez ment 26 esztendős korában, 's 50 esztend. volt, midőn férjét az oczakowi ütközetben elveszté. Ő most 111 esztendős és jó egészséggel bir. Kohl Katalin Bonsban, Luxenburgból, 101 esztendős, türhető egészségű; Dujet egy Hampteauban lakozó napszámos igen egészséges és ép erejű ember. — Engelsdurfban Bexend nevű erdősz még 104 esztendős korában se testi se lelki gyengeségeket nem érzett magán, 's még halála előtt, melly 1831-ki martius 7-kén történt, mindennap a' szabadon sétálással erősité izmait. Scheepors nevű özvegyasszony Haarban Limburgból 101 esztendős, megvakult, de másként egészséges; van jószága is. — Wagner Mahlmont, 's egy Beaufait Marie nevű gazdasszony, mind a' ketten Namürből, 101 esztendőt értek-el és soha se voltak betegek. Crespin nevű özvegy assz. ugyan Namürből 101 eszt. megvakult, másként egészséges, 17 gyermeknek volt anyja, de egyig mind elvesztette őket. Ugyan Namürban Cozenneben lakik egy 100 esztendős Canoite nevű napszámos, ki még naponként elvégzi ház körüli dolgait 's életében csak egyszer 1829-ben volt kis egészségbeli változása. A' következő hat személy mind Hennegauból

való. Thomas nevű özvegy assz. Lersben 101 eszt. 7 hónapos, teljes egészségben van 's tulajdonából él; a' 102 esztendős szabó Darcourt is egészséges, de felette szegény; Frasnesban lakozó fonóaszszony Sourdiauloart igen gyenge 's egészségtelen. Colin földmivelő Blarengniesben elveszté ugyan hallását, szemei is gyengék, de másként egészséges, 's igen jól emlékezik gyermekkori éveire, és hosszú pályáján tapasztalt történetek nagy számára. Hassin napszámos Waugeniesben 100 esztendős, házas, még naponként dolgozik kertjében, 's abba a' ganéjt minden más segedelem nélkül maga hordja targonczán. Az öreg és szegény Robert Thoncurtban, egyik leányánál élődik; ő 103 esztendős, 's legnevezetesebb benne az, hogy a' jelenkor ellen — nem panaszkodik. — Kiviláglik a' közleményből, hogy Luxenburgban, hol csak 1,100,000 lakos számláltatik 14, 's az ország egyéb részeiben, mellyek három milliót számlálnak, csak 2 személy érte-el vagy haladta-meg a' századik esztendőt.

KÜLÖNFÉLE.

A' kigyógyult ittas. A' tenger csendes volt, 's a' tikkasztó melegség feltüzelte bennünk a' fördés vágyát a' Congo-melléki tengerben: de egy gondolat az itt tanyázó czápa-halakra elég volt vágyunknak lecsillapitására. Azonban egy Campbell nevű ittas rabszolga minden ellenzés mellett is a' hullámok közé szökött. Alig távozott hajónktól, midőn feléje rohanó iszonyú kaimant vevénk eszre. Campbell halálát már bizonyosnak tartottuk. Többen közülünk csőket ragadtak, de a' kilőtt golyók ugy peregtek-le a' szörnyetegnek kemény héjáról, mint jég-szemek a' cserép-fedélről. E' pillanatban csónakot is küldénk a' szerencsétlennek segedelmére, ki a' csődurranások által figyelmeztetvén a' fenyegető veszélyre 's látván a' szörnyeteget feléje törtetni, a' part felé sietett, melly bokros és nádas volt. Alig közeledett ide, midőn a' nádasból hirtelen egy tigris rohan-ki azon perczben, midőn éppen már torkát tátotta-ki a' kaiman prédája elkapására. Ez Campbellt kiszabaditá a' veszedelemből; mert a' tigris igen magosan ugorván a' szerencsétlenen keresztül egyenesen a' kaimanra esett. Most a' két állat közt harcz támadt; a' tigris hijába törekedvén a' kajman héjjait fogaival szétszaggatni csak hamar vérével a' tengert veresre festé. Végre őt a' kajman erősen szoritá a' viz alá, 's meg is ölé. Erre mindketten eltüntek, 's mi a' tengeri szörnyeteget többé nem láttuk. Ez alatt csónakunk elérte Campbellt, ki sokáig nem tudott egy szót is ejteni, bár a' halálos veszélynek elenyészte ismét helyre hozta eszméletét. Mihelyt azonban hajónkra érkezett, térdre omolva adott hálát az Istennek élete megmentéséért. Ezen időtől fogva nem volt többé ittas. K. S.

Sokféle barátok. A' barátság többnyire körülményektől függ; 's minthogy ezek az emberi életben igen változók, ugy a' barátok is különfélék. Vannak igazán hivek, 's ezek legfőbb javai létünknek; mert a' sivatag magányt is édenné változtatják. Vannak fél-barátok, kik az unalmat félig meddig üzik-el; illyeket vásárolhatsz, csak pénzed legyen: mert a' pénz ezekre különös vonzó erővel hat. Vannak álbarátok is, 's ezek ama szörnyek, mellyek az emberi boldogságot szentségtelenül tiporják, 's ennek tisztes romjain ön szerencséjeket vágynak alapitani. Ba. Váczról.

Hosszú szó. Nincs nyelv a' világon, mellynek hosszabb szavai volnának, mint a' mexikóinak. Igy például ezen szó „Amatlacuilulil-quitcatlaxthahuilli" azon bérnek neve, mellyet olly szolgának, követnek 's a' t. adnak, ki ollyan levelet hoz, mellyre symbolicai bélyegekkel valamelly ujság közöltetik.

JELESMONDÁS.

Nagyra vágyóhoz.

E' kicsiny életben mit kívánsz nagy palotákat?
Könnyebb kis házból sirba lehajtni fejed!

Vitkovics után L. Amália.

Életünk képe.

Éltünk egy szinpad. Csel a' függöny, diszlete szinlés.
Játszi szinészi ezek: Bölcs, Buta, Kapzsi, Szegény.
Fő szerepek: Dicsvágy, Kívánat, Tetszeni tudás;
Kettő a' kissebb: nagy kebel és szerelem.
Nagy ritkán lép-fel szerepébe' valódi barátság;
Leghíresb játszó: a' Ravasz és Hitető.
A' sűgó tisztét ám rosszul végezi szívünk;
A' végső jelenet furcsa mi — néma halál.

Ba. Váczról.

A' tiszta lélekismeret mennyei érzés, melly boldog napokban kimondhatlan bájt von minden körül, viszontagságokban pedig, ha setétre borul az idő, 's létünk minden kellemei és hiveknek vélt jó akaróink sora utósóig elpártol, olly édes meleget önt lellkünkbe, melly az élet minden esetei ellen férjfiúi önérzéssel 's elszánással vértez-fel minket. Széchenyi Világjából S. Sarolta.

Aphorismák Erdélyből. A' fény ollyan, mint az élő fáról függő jégcsap: a' nyugalom, mint az elrejtett gyümölcs.

A' nap a' világnak ama nagy ásványos forrása, mellyből minden utazásbeli fáradozás nélkül mindenhol és minden órán meríthetni.

Tizszeri vadászat nem olly lankasztó, mint valamelly eszelősnek egy órai mulattatása. ifjj. Thoroczkay László.

Szórejtvény.

1) Hat betűmnek első hárma
Megölte Venus kedvesét;
Négye bölcs; és nagy nevét ma
E' nagy világba szórta szét.
Nincs, akármiként vegyed bár,
Két utósó nélkül a' kár.

Márkli József.

2) Bár e' világ pompás léte
Én belőlem eredett,
Vélem még is senki ebben
Boldog sorsra nem melet.
Ám ha fejem' nem tekinted,
Hidd-el kedvelsz engemet,
'S kebled vágya ohajtozza
Viszont vonzó szivemet.

N. János Váczról.

3) Míg az egész benned, mondhat'd fővesztve magadról.

F—r János.

Előbbi rejtvény: Rabló.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

Első Ferencz

ausztriai császár,
magyar s több országok királya.

szül. 1768. febr. 12. † 1835. mart. 2.

1835. 20. Regélő mellé.

21.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön martius 12kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Bécsi kalandom. *(Végzet.)* *)

A' csók, és Bécs.

Die Sterne, die dort oben wimmeln,
Sind Himmel, sagt man, sel'ger Lust;
Der seligste von allen Himmeln —
Das ist der Himmel in der Brust.
Schmidt von Lübeck.

Irigyelhetőbb vala helyzetem, mint sem gondolni lehet. Máli az enyim, 's véle az egész világ bája örömkeblemben. Szel—nyi uj szerelmével szivében idegen körbe távul fénycsillagához sietett; én közel hozzá szelid sugarait mellembe varázsolhatám. A' hintó gyenge ringatása, a' feljövő estve kisértő reményivel, az éneklő virányok csendje — minden olly jótékonyan, olly ismeretlen kéjjel foglalá-el egész valómat, hogy, ha képes volnék akkori érzelmeimet leirni, annyi boldogságra ez által magamat érdemetlennek vallanám. — Marry mélyen hallgatva a' szép elmultnak pillanatait idézé vissza, mint vágyó szemeiből, mellyekre utósó csókját tüzte a' bucsúzó nap, kivenni akarám. „A' leány — mondá sokszor, Isten nyugossza, jó és okos apám — csak kétszer tud hallgatni életében: ha szebb társnéját dicsérni kell egy házasulandó férjfi előtt, és ha uj szerelmet hordoz keblében; — mert a' szerelmes leány még árnyékától is félti megnyert kedvesét.“ Békesen türte Ariadne, (igy nevezé-el Máli a' kesergőnét) csipős észrevételeinket, kik szorgosan takartuk-el önérzésünket a' csintalan kedvély leple alá, hogy erősebbeknek láttassunk, mint vagyunk. „A' katona átment — nevete Máli — mintha Pharsaliánál a' fő hadi kormányt viselte volna.

Én. Meg lehet neki engedni, két tüz közé szorult (Marry csudaszemeit értém), és mély sebet kapott.

Máli. Még is elhagyja gyógyászát ranczio nélkül. Kérted-e becsület-szavát?

Én. Az igaz szerelem hinni szokott, mint a' jó keresztény. — De szép sógorném! mért nem örvend győzelmének?

Máli. Mert igen könnyű volt.

*) Előre nem látott hátramaradás végett csak most közölhetjük.

Én. A' magyar huszár régóta nagy erőnek és kényszeritve tud csak engedni.

Máli. Most inkább élni, mint halni akar.

Én. A' kisasszonyoknál mindig marodeur-ok maradunk.

Máli. Vagy száj-vitézek.

Marry halgata, mint a' feljövő éj, melly hosszú árnyékokban terült-el a' mindig csendesebb virányokon; egyes csillagok tüntek-fel az egen, midőn Hohenaut elhagyván 's a' laxenburgi park mellett jobbra térvén a' császár-alléeba hajtott lélekismeretes kocsisom. Milly gyönyörű az est! Tündérképekben lebegtek előttem a' napnak kéjórái, mint a' tó tiszta tükrében a' magos part emlényei mosolygnak; merészebb érzelmek, szebb élet, fellengező kivánatok támadtak szivemben; a' bejövő homálylyal beteljesült reményeim köszöntének, és ismeretes testvérhangok ültek a' szellő gyenge fuvallatán. — Marry a' hintó selyem vánkosaiba rejté-el arczát, és fiatal szive vágyaival, mint az estike magos fű között, elaludt.

A' szerelmesek csendes tanúja, a' költők és tolvajok segéde a' hold hon maradott, és ezt igen okosan tette, mert amazok setét estve mindig bátrabbak, holott más közönséges emberek félékenyebbek szoktak lenni. Imádott Málim kegyalakját ki-nem-vehettem, de kézszoritásim gyenge viszonzásából érzém, hogy ébren van. Beszélni nem akartunk; miután ezen mély csend körülünk olly édes biztató volt. Felhevült főmet urném gömbölyű vállára tevém; arczom égett, és kéjelgve futottak ereim minden tagon keresztül. Máli felemelé ajkához, 's legelsőbben részesite nyájas vonzalmának édes bizonyitványában.

A' kocsi hirtelen megállott. Marry szép álmaiból, én kellemes valóságomból, boszonkodva riadánk fel. Az ut felette rövidnek tetszett; én zsebembe nyultam, hogy az alkalmatlankodó vámosoktól kimélést nyerjek; mert mindhárman, noha nem kedvesen, véltük, hogy a' bécsi lineánál állunk. De máskép vala az istenek tanácsában elvégezve. — Kocsisom visszafordult: „uram, én alig hiszem, hogy ez az ut Bécsbe visz. Már három órája, hogy haladunk Laxenburgtól, mi Bécshez csak egy posta, és nyomára sem akadunk.“ Három óráig Laxenburgtól! milly rövid idő volt pedig ez reám nézve! — Én szemüvegeim megdörgölvén kinéztem, de a' tájékot meg nem ismerhettem; a' bádeni és brühli hegyek még mindig követék utunkat mint a' szerelmes leány ellentársnéjit; gyenge köd szállott alá, és az est setét volt, mint egy falusi tudós bibliotecája. Az alléen keresztül visz a' téres bádeni ut a' császárvárosba. Sok idegen, ha maga lovaival utaz, és azokat nem annyira sajnálja, (mint egy bizonyos különben igen tisztelt ur, ki a' városhoz két órányira fekvő jószágából gyülés

alkalmával odáig kétszer váltja négy tátos és erős szürkéjit) szivesen teszi nappal e' jóval hosszabb kört, mellyen egyfertályra Bécshez egy magosabb dombon áll azon ismert képszobor a' keresztalatti fonóné (Spinnerin am Kreutz), honnét közvélemény szerint Bécsnek pompás háztengerét körülnézni legjobban lehet. Kocsisom itt soha se járt, és én elfeledém őt azon utra vigyázóvá tenni, mellyet már a' mint gondolhatám, jóval hátrahagytunk. Mit volt tenni? Nehezebben keltem-fel kedves ülésemről, mint X-ik Károly trónusáról, és a' vidéket recognoscirozni indultam. Jankó az elfáradt lovakat sajnálta; a' kiasszonyok nevettek.

„Meg van a' kaland!" kiálta Máli a' félékeny Theseus-arához, ki álmait hijába kezdé visszahivni. Az alléet régen elhagytuk, és most egyenesen a' hegyeknek tartottunk. Előttünk fejérleni látszott valami, 's nem messze viz-zuhanást is hallottam. Malomnak vagy más emberlaknak hivém az elsőt, és Jankó mellé ülve előre hajtattam. Átkozott setétség; két nagy lámpás mellettem, és gyertyát még Sopronban venni eszemben se volt. Frauenhoferi csőmmel és járatlan somogyi suhanczommal együtt az utról (még ma sem foghatom meg hogyan) szerencsésen letértünk; a' fejérlő valami egy kőhid volt, és mi a' kőhid alatt egy sebesen irámló folyamnál állottunk.

„Az Istenért el ne szökjék velünk" — csufola nevetve ismét Máli. Én boszonkodtam, és ha a' finom nagy világi leányok közelsége nem hátráltatott volna, tán egy szives „szedtevettét" küldenék az előbb olly igen ohajtott estnek. Illyen az ember, a' rövidlátó, békételen ember; legszebb kivánata sikerét örömáldással csatolja szivéhez egy olly szempillantatban, midőn a' másikban, ha gyenge felhők tünnek-fel derült egén, átkozni kész teljesülését. — Jankó leugrott, és a' lovakat jobbra vezeté; — szántóföldeken jártunk, annyi bizonyos volt; a' szekérutról egy mély és széles árok tilta-el; világot sehol se láttunk, csak távulban ugattak a' házőrjei. Marry néha egy lassú „áh"-val ada szavat félelmének, ha a' hintó igen delicat lökésekkel csuszott a' vetések gerebein által. Máli kijött mellém, ha tán ráismerhetne a' vidékre, mint mondá; de nyalka önségem másképmagyarázá. Jankó somogyiasan czifrázta-ki boszúját. „Szekéruton vagyunk — kiálta-fel egyszerre — és a' falu se távul; ott balra több világot látok." — És valóban ugy is volt. Most kocsisom az ostorhegyesre felszökvén erősen tartott a' falunak, mellyhez egy fél óra alatt szünetlen nevetés, váltva boszúsággal, kiváncsiság, és beszélgetés alatt elértünk. Máli mindjárt Nussdorfnak ismerte. Hogyan jöttünk mi a' császáralléeból Nussdorfra? ez azon sok kérdések közé tartozik, mellyeket, mint az Ofner és Pesther Zeitung rejtvényeit,

csak az képes megfejteni, a' ki teszi. Lovaimat nem értem, 's igy eziránt a' szép és kegyes olvasónéknak bizonyos adósa maradok.

Mi hála a' világosság és kutyaugatásnak Nussdorfon valánk, a' Bécsiek egyik igen kedves nyári mulatóhelyöken. Egy átmenő német lakos szives készséggel de rettenetes németséggel mutatá, vagy is inkább magyarázá-meg nekem, és én Jankónak a' már el-nem-téveszthető egyenes chaussé-t. Én Málival előbbi ülésemre visszatértem. A' torony-óra hatot ütött. „Lehetetlen — monda Marry — Ebreichsdorftól minden kalandozás 's hosszabb ut mellett csak három óráig jövünk?“ — „Ott az órák igen h a m a r járnak — viszonza a' csintalan Máli. Némán szorítám urném puha kezét ajakomhoz: de ez minden is volt. Marry többé el nem akart aludni, 's én egy második Tantalus gyönyörbirtokomnál. Egy bérkocsi vulgo fiaker szokott lassúsággal, mintha Pozsonból jönne, nógatá előttünk szinetlen ikereit. Jankó, ki más kocsit soha se szenved orra és lovai előtt, ügyesen kikerülte a' czammogó collegát, és hosszú ostorával a' német pseudopegasust in duplo nem éppen kéthetű nőnek kiméléséve ébresztgeté. Hintónk sebesen tovább repült; de volt mit hallani! Demosthenes kontárbeszédű csak ezen fővárosi Titanok ellenében. Mi nevettünk, — kocsisom botot kivánt ülőrészére. — Végre elértünk a' nussdorfi lineához. „Oohá!“ szóllitá lovaimat vagy minket a' vámos. Én előbbi zsebsétámat ismételve a' benyuló kezet meg akartam ezüstölni; hanem ennek birtokosa, egy száraz magos férjfi, mint a' mellette álló lámpás fényénél látám, az ujonan kiszabott erős parancsokkal védé magát, és csudálható udvariassággal segite-le hármunkat a' hintóról. Mig a' munkás kezek és szemek kocsiládámban, 's uti társnéim czulájiban fürkésztek, és tiltott portékát ellopott csókomon kivül nem találtak, én utlevelünk nem levén másodszor vallám Málit nőmnek, és Marryt sógorné-hugomnak, a' j u r a t u s melléknevet a' királyi tábla assistensévé bérmálván.

Hét óra előtt dörögve állottunk egynapi enyéimnél belvárosi lakjok előtt. Az etiquette, mellyet a' Bécsi minden jószivűsége mellett is bizonyos alkalommal igen meg szokott tartani, nem engedé a' felmenetelt többé üti öltözetben. A' kisasszonyok holnap 11 órára hivtak-meg reggelire, és egy szives köszönettel kezöket csókra nyujtván, mint a' szeretett álomkép gyönyörlátványa, eltüntek. Máli csókja még mindig arczomon égett, és keblemben egy kimondhatlan varázsboldogság. — Kocsisomat az aranybárányba küldém, és én a' Kärnthnerthori vagy karinthiai kapu melléki szinházba siettem. „A' sevillai borbélylyal“ nem voltam felette megelégedve. Binder szava gyenge; a' többi kitünő hidegséggel éneklé vagy vivé szerepét.

Itt ülök egy utszai szobában az asztalnál, és kalandomat vig szeszélylyel feljegyzem. — Holnap fogom ismét látni a' szeretett leányt házi körében; ő az enyim marad, a' ki ma kétszer nem volt; és én e' világon a' legelégedettebb, legboldogabb ember. Jóéjszakát!

Frankenburg Adolf.

Egy nap Scott-Walterral. *(Végzet.)*

„Az ember e' barlangba különös módon ereszkedik-le kötelek által, olly formán, mint a' szénbányákban láthatni. Megkötik t. i. azoknak végét a' fenyegetődzőn lekonyuló legmagosb szirtre, mig egy erős hajókötélre négy rövidebb szálakból valamelly négyszegű bölcső formát akasztanak. A' ki leereszkedik e' bölcső közepén, a' feje felett egymásba szaladó kötelek alatt szokott ülni, vagy állni. Egy nyers szavú öreg felföldi állott a' leeresztő kötél mellett, 's barátomat legelőszer bocsátá-le. Mielőtt még a' bölcső ujra feljött, valamelly sejditès (Ahnung) szállá-meg keblemet, mintha valamelly szerencsétlen bal eset érhetne, elannyira, hogy nem hallgathatám-el a' kérdést, ha barátommal oda le minden rendben vagyon-e? — „Ó bizonyára!“ viszonza a' felföldi, 's a' bölcső egy perczenet alatt kegyed szolgálatjára lesz. Kegyed olly nehéz, mint amazok mind ketten.“ — „Hát talán kopott a' kötél?“ — „Nem olly annyira; az ezelőtti sokkal kopottabb volt, midőn elszakadt; 's egy embert elejte“ volt a' rémitő felelet — „Azt mondá kend, hogy életét veszté?“ — „Meg is esküdhetik reá kegyed, 's ha ezer élete lett volna, még is oda lenne; ama csucson zuzta magát szét“ mond a' kényszivű Celta, 's a' helyet mutatá. Én most megvizsgálám a' kötelet, 's azt eléggé réginek és kopottnak lelém. — „Hány esztendős?“ kérdém. — „Éppen öt; az utóbbik egy hónappal öregebb vala, midőn elszakadt“ volt a' vigasztaló felelet. Haraggal kérdém, mért nem szereznek másik ujat, mi előtt valami szerencsétlenség történik. Hogy pedig az öreg még inkább ingereljen, dörmögve mondá: „Holnap már uj lesz, 's kegyed alkalmasint utósó leend, ki még az öreggel mérközhetik.

„Ez alatt a' bölcső felért, 's reám várakozott. Már barátomat cserben nem hagyhatám, 's részint, mivel a' hegyaljai előtt szégyenlém magamat, csak belé ülék. Talán némiképp bátoritani akart, midőn leeresztésemkor: „sokkal nehezebb férjfiú — ugymond — ereszkedett-le tegnap.“ — „Ugy a' kötél ismét szenvedett“ kiálték; de már késő volt, hogy vissza mehettem volna, és szerencsésen le is értem. A' nap világosan sütött, 's a' barlang legmélyebb üregeit is kivilágitá. A' földtéren, mellyen álltunk, mintegy 150 ember férhetett volna el, 's tiszta finom homokból állott keverve fényló tüz-

kövekkel, mellyek a' csüggő szirtekről hullottak-le. A' szirtfalak ezer illy fénylő kövekkel vannak kirakva, mellyek a' naptól kivilágositva felségesen ragyogának, ugy hogy igen közel volt gondolatom valamelly varázsvilághoz (Zauberwelt), minthogy maga a' barlang a' nélkül is „varázskastélnak" nevezteték. Azonban meg kell vallanom, kevés varázst találtam; mert nem elég, hogy még leereszkedésem előtt az öreg felföldinek nyilatkozásai szivemet nehezzé tevék; barátom is nevelé még, most hogy szerencsésen leértem, félelmemet, noha nem készakarva, következő rémletes történettel. „Egy fiatal ember — monda ő — innét felvitetvén, midőn már szerencsésen egészen a' barlang szélére ért, üléséből gondatlanul felemelkedék, 's minthogy már igen vágyott kinn lenni, heveskedve egy ugrást akart tenni fel a' bércznek, mielőtt még egyenlő magosságra ért azzal. A' levegőben még szabadon lóbáló bölcső az ellenlökésnek engedett, 's hátra csapódott, és a' szerencsétlen, ki czélját lábaival fenn el nem érte, köztè, 's a' szirtfal közt a' mélységbe zuhant." — „Rettenetes! iszonyú!" volt a' kiáltás, melly belőlem természetesen hangzék-ki. „Tehát — folytatá barátom szavait — tartsa magát kegyed békével mindaddig, mig biztos földön nem lesz, ugy minden jól fog menni." Ő ismét előre ment-fel, 's én utána készülék."

„Ama fiatal ember ugrásáról, 's eséséről gondolkozám. Elevenen előmbe rajzolám a' helyet, hol leesett, és az erőt, mellyel a' földre zuhant; 's midőn most a' bölcsőben ülék, térdeim egymásba csuklának, fogaim vaczogtak az irtózás miatt. Midőn lefelé ereszkedém, alá nézék, 's mindinkább bátoritám magamat, minél közelebb értem a' fenékhez; de a' felmenésnél rettegtem, noha mindig feltekinték, a' gondolattól, hogy egyre nagyobb veszélyben forgok. Mint halálos küszködésben, olly erősen kapaszkodám a' feszes kötélbe, 's el nem mozditottam volna szememet a' csikorgó kötélről. „Ott ott!" lihegém, látván, hogy a' háromszorosan font kötél egyik tekercse már bonyolódik, a' mint éppen egy kiálló granit darabon csiszálódék. 'S ha már egyszer egy tekercs kezd bomlani, nem bonyolódhatik-e fel az egész kötél? Vagy nem láttam legott a' másodikát is bomlani, 's életemet utósó fonalán függni, melly mindig vékonyabb lön, ugy hogy a' kötél önterhét már nem vihette sokáig. Szavam elállott. Minden keringett velem, szemeim elhomályosodtak 's még csak egyetlen egy lábnyi messzeségre a' torkolattól dültem — barátom karjaiba, ki midőn engem a' bölcsőből szinte eszméletlenül támolyogni látna, szerencsésen megragadott, 's a' bölcsővel és mindennel együtt átvont a' bérczre. Midőn ismét magamhoz tértem, az irtózástól még remegve, 's érthetlen szavakat hebegve, halálos ijedtségem tanújit hebegvén, rohanva szaladtam-el az iszonyú barlang széléről. 'S ha

mindjárt hajam nem fehéredett is meg tűsként, de még is igen féltem egy olly valamelly változástól, mert a' „varázskastélból" feljövetelemkor, szóról szóra vevén a' dolgot, hajaim felfelé álltak."

Igy lépett a' nagy udvariatiszt (minstrel), a' hasonlithatlan, anekdotáról anekdotára, 's mindeneket, kik őt hallották, örömre, és csudálatra birá.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TŐRTÉNET.

A' magnestő eltérései. Klaproth ur Parisban vizsgálatokat tett a' magnestőnek legrégibb használtatása és eltérései felől a' Chinaiaknál, melly vizsgálatnak következményei felette nevezetesek. Igy p. o. megmutatja, hogy minden, egymástól legtávulabb nemzeteknél is, a' magnest jelentő szóknak jelentéseik többnyire hasonlatosak. A' magnes chinai neve „Thsü" szeretőt jelent, 's éppen azt jelenti a' franczia „aimant" is. A' magnes egyik angol neve „loadstone" vezérlő kő az islandi elnevezéssel rokon 's a' t. Klaproth ur továbbá megmagyarázza, hogy a' Chinaiak légjobbnak tartják a' magnestőnek délisarkát, valamint mi az éjszakit tartjuk, 's hogy azon magnes-kocsik, mellyek ezen különös nép történeteiben előjőnek, mindenhol egy kis alakkal vannak ellátva, mellynek kinyujtott keze mindig délnek mutat. Bizonyos, hogy valamelly chinai minister már 1110 évvel K. sz. e. öt illy magnes-kocsit ajándékozott egyik távul-ország követének; bizonyos az is, hogy a' Chinaiak a' magnestővel — már a' harmadik században éltek a' hajózásban, és hogy a' tőnek eltéréseit legalább a' XII-ik században ismerték már. Európában ellenben e' tudás nyomai még csak a' 16-ik században mutatkoznak.

Green ur levegőhajója. Green ur a' nevezetes léghajós terjedt hirű levegőhajójába mult october 2-kán lépett. Társa csak egy barátja volt; a' léghajó lassan emelkedék-fel a' földről 's irányát éjszaknak vevé, homlok egyenest keresztül Werr folyóján. Jó forma magosságban 's mintegy két mértföldnyi távulságban a' hajó két ellenkező szél közé jutott, 's tovább egy óranegyednél egy helyben lenni látszatott. A' felső szél éjszaknyugotról jött. Később a' léghajó ismét követhette utját felfelé, 's éjszaki szél által jó tova betereltetett a' tengerbe. Miután az utazók tovább mint egy óráig a' levegőben maradtak, leereszkedni szándékoztak. De éppen a' viz felületére jutottak; innen tehát ujra felemelkedtek mintegy 30 meternyire. Látszott azonban, hogy a' hajónak felszálló ereje már csökkent, minthogy nem sokára ismét lebocsátkozott, 's a' tenger felületére szállt. Minthogy a' hajó könnyű, és csak vesszőből fonott, 's a' kerekek és a' hajó padlata vizellenes posztóval voltak bevonva, tehát a' vizen csónakként uszhatott. Ezen érdekes látmány mintegy mértföldnyi távulságra esett a' parttól. Minthogy az ömlés délnyugot felől jött, tehát a' léghajót mind inkább a' part felé hajtotta. Már 20 perczig voltak a' léghajósok e' helyzetben, mellyet előre tudtak, 's igy meg nem ijedtek, midőn egy ladik hozzájok érvén, a' balmot magához kötötte; de ime! a' széltől hajtott balom olly sebességgel voná maga után a' ladikot, hogy ennek vitorlájira semmi szüksége se lett.

KÜLÖNFÉLE.

Utazás módja a' baski tartományokban. Egyik legkedvesb mulatsága a' népnek Cacoletban vasárnap és ünnepeken Biaritzba, a' tengermelléken fekvő kis faluba, menni. Ezen utazás módja a' körülmények szerint kedves és kedvetlen, biztos vagy veszedelmes, regényes és mindennapias egyiránt. E' mellett az utazás száraz földön történik még pedig lovakkal, 's ámbár az ember se nem lovagol, se nem vonatik, még is mindig, akár akarja, akár nem, találkozik uti társnéja. Ez következőleg történik-meg. A' spanyol kapuban, melly Biaritz felé vezet, számos asszonyok, legnagyobb részint Baskiak, öregek, középkorúak 's fiatalok, mindegyike következőleg kantározott lovat tart fékénél: hátán valamelly bútornyereg van, mellynek mindegyik oldalán egy-egy roszul dolgozott karszék függ. Egyik széket az utazó, másikat pedig a' lóvezérné foglalja-el, melly alkalommal igen is tekintetbe kell venni, ha talán az utazó valamivel nehezebb volna mint vezetőnéje, hogy a' szükséges súlyegyent helyre hozza; ez az által történik-meg, hogy egy a' székhez szegezett zsákba szükséges mennyiségű köveket tesz. Ha ez megtörtént, igen mulattató módon ringattatik az ember tovább, mert a' Cacolet-tulajdonosnék igen szeszélyes és néha igen okos vezetőnék. Minthogy szüntelen egy, 's ugyanazon uton járnak, minden helynek 's háznak történeteit tudják, 's az utazót, a' környékbeli népről mondott, számos anekdotákkal mulattatják, vagy leczkét adnak neki a' baski nyelvben, melly talán minden nyelvek legnehezebbike, mellyek a' babeli nyelvzavar óta születtek; 's minthogy továbbá mindenkivel, kit előtalálnak ismeretesek, az egész utazás alatt vége hossza nincs a' köszöntgetésnek 's fecsegésnek. Ezen asszonyoknak mindegyike napernyővel van ellátva, 's fején nagy szalmakalapot visel; a' fiatalok nagyobb részint igen csinosan tudnak öltözködni, 's kalapjokat negédesen hordozzák. Azonban, ha az ember ujság-vágyának eleget tett, inkább szeret gyalog menni, vagy kocsin utazik, mert a' cacoletben utazás lassú és fárasztó. A' lovak közönségesen koczogva mennek, mi által az ember többszer löketik a' levegőbe, mint az uton előre halad. E' rázattatast legjobban lehet hasonlitani ahhoz, mellyet Ázsiában a' koczogó tevéken szenvednek az emberek, mi olly erővel történik, mint számos utazók bizonyitják, hogy egy, nem egészen elkeményült embert egész az összetörésig össze rázogat.

A' kis Europaiak. Neuseelandban az előtt, mig Europával egybeköttetésben nem volt, semmi néven nevezendő bolhát nem ismertek. Innen a' Neuseelandiak ezen kis hivatlan vendégeket hazai nyelvöken „E=pa=keha=nohi"-nak nevezik, az az: kis Europaiaknak.

Feledékeny gazdag. — Derby grófnak, Mr. Stanley öreg atyjának halálakor, melly által ezen utóbbik ámannak lord czimét is örökségül nyerte, egyik fiókban 7,000 darab arany guineát találtak, kevéssel több 180,000 forintnal. Ezen pénznek legalább is 28 esztendeig kellett itt hevernie, mert annyi ideje, hogy ama pénz forgasból kiment. Ha meggondoljuk, hogy egy summa pénz, melly maradó kamatra tétetik, 14 év alatt magát kettőzi, tehát a familia ez által 540,000 forinttal károsodott. Ez azonban nem történt fösvénységből, mit az öreg gróf nem ismert, hanem csupán csak feledékenységből. Igy talált ő maga is nem sokkal halála előtt egyik fiókjában 25.000 frankos két bankbilletet, mellyekre már éppen nem emlékezhetett.

Kérdő rejtvény.

1) Mellyik vallástól leginkább őrizkedik minden ember?
2) Minő vétek az, mellyért Ádám apánkat a' paradicsomban megugrasztották?
3) Micsoda tő az: mellynek se hegye se töve, még is egyetlen öltéssel világokat férczel össze? L....cs Amália.

Előbbi rejtvény: 1) Kantár. — 2) Semmi. — 3) Lélek.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

22.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap martius 15kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Trencsin. *)

A' hazai történetben Trencsin neve nem csak ismeretes, hanem nagyon is hires; mert e' több szabadságokkal kevélykedő vár szinte felül haladá egyéb vár-társait ama nagy hőseivel, kiket a' Magyarok zivatarral tölt országának szolgáltatott. Csudálva szokott tekinteni kimivelt 's képzelt törpe nemünk a' hatalmas óriásra, 's ennek hatalmas óriási műveire. A' természet szépségeivel gazdagon felruházott Vág völgyének kettős hegy-lánczát jó nagy számmal koszorúzzák ama csuda erejű nemnek ezen hiteles tanúji, 's most már ugyan csak omladékok, de egykor jeles erősségek. De hatalmas nagysággal 's erővel tünik minden felett szembe Trencsin, 's büszke elbizással mintegy királyné szemlélteti magát a' kiváncsi vizsga vándorral, ha a' zabolázhatlan Vág vizének maeanderi tekergését követvén a' Kostolna előtt élesen kinyuló dombnál megfordul. 'S valóban, mint a' vár magát mutatja, éppen ugy királynéja ő egy messzire terjedő vidéknek, Trencsin vármegyének, melly a' sebes folyamon felül 's alul amannak nevét felvenni kénytelenitteték. Nem ok nélkül tarthat ő e' dicsőségre számot, mert korosságára, terjedésre, erősségre, nagy férjfiak 's történetek termékeny birására nézve a' tartománynak kevés várai érhetnék-el, őt felülhaladni pedig egyik se tudná. Igy áll ő itt értékének érzésével büszkélkedve; az ő története egyszersmind az országé is, mert ezek ketten sokat 's gyakran együtt járnak egyirányos lépéssel, 's egyszernél többszer kölcsönözi emez tőle legfontosabb szempontjait.

Trencsin eredete felől, többet 's nagyobb hitelességgel mondhatnánk, ha az szinte a' mesés időkig fel nem terjedne, vagyha e' vidékeknek előttünk ismeretes legrégibb lakóji bizonyitó emlékeket hagytak volna. Ezeknek szükében tehát csak regékkel kell beelégedni, mellyek nem egyezvén ugyan meg az idő-határozásban, Terentiust állitják Trencsin első alkotójának, 's hogy ez romai vezér levén,

*) Rajzát is közöljük mai lapunk mellett.

midőn a' Romaiak Mark Aurel alatt a' Markomannusok ellen táborba szállának, azon hegyen, hol most a' vár áll, megerősitett tábort vert volna. Ez a' keresztény idő-számitás szerint mintegy 140-dik esztendőre esnék. — Mások szerint ezen Terentius Valentinian, mások szerint pedig az elpártolt Julian vagy Nagy Constantinnak vezére volt, 's igy a' várnak kora, minthogy Constantin 306. esztendőben jutott a' kormányra, egy pár századdal későbbre esnék. Már akármint vagyon, annyi még is bizonyos, hogy a' felső várnak iszonyatos közép tornya egészen négyszegű kövekből négyszegre van épitve 's pártázatja minden egyéb épületekénél legnagyobb levén, még most is terentiai toronynak neveztetik, — és hogy e' regék minden esetre régi korra mutatnak.

Nagyobb hitellel bizonyodhatik-meg, hogy Trencsin a' marahani Szlávoknak jeles erőssége volt, midőn Arnulph király 's a' férjfias Svatopluk (Zventibold, Zwetboch) közt viszontagságok támadtak. A' X-ik században berohanó Magyaroknak se kerülé-el figyelmét; mert minekutána nagy morva ország nagyobb részét elfoglalák, Svatopluk fijainak meg nem fontolt osztálya által Zubur herczegre jutott Nyitra fővárost megvették, magát a' herczeget megölték, 's a' birodalmat felforgatták, ellent állhatlan nyomultak előre a' Vág vizéig, 's elfoglalták annak partjain fekvő várakat, mellyek közt Trusun is volt (a' mint legrégibb hazai irónk bizonyitja), hogy a' vizen leendő átmenetelnek ezutáni urai maradhassanak. Igy Trencsin, melly az előtt a' birodalom közepén álla, minthogy a' hódoltatók most az egyszer országukat Vágon tul nem vitték, határvár lett, 's ezzel ujabb rendeltetést, uj 's nevekedett fontosságot nyert.

Az uj ország kard által alapittaték, 's csak kard által lehetett megőrzeni. A' vad vándorsereg örökké mozgó, nyugtalan élethez szokva, nem szokhatott mindjárt szükitő határokhoz. Lovon születvén, annak tejével 's husával neveltetvén, csak lovon élve gyönyörködhetett a' Magyar; az pedig szük határ közt nem foroghatott. Ereje mutatására vagy szaporitására hánykodó vágyódás messze térségre unszolá a' lózablázót, 's az ázsiai vadonból kijött durva ujonczok majd egy századig voltak a' távulas Spanyolokig terjedő fél Europának rettentői. Rablásaikról visszajövén erős bátorságos helyekre rejték prédájokat, 's igy Trencsinnek erős vára kedves helyökké lett, hova vissza jöttökben megszállhattak, vagy onnan rablásra indulhattak. Ha imitt amott valamelly szándék el nem sült is, 's valamelly rabló csapat vissza veretteték, nyil sebességű lova őt azonnal legközelebbi várának erős falai közé ragadván, kaczagta üldöző ellenfelének boszúját, 's ujabb csalárdságról gondolkodhatott. De midőn Geysa herczeg 's még nagyobb sikerrel dolgozó fija István

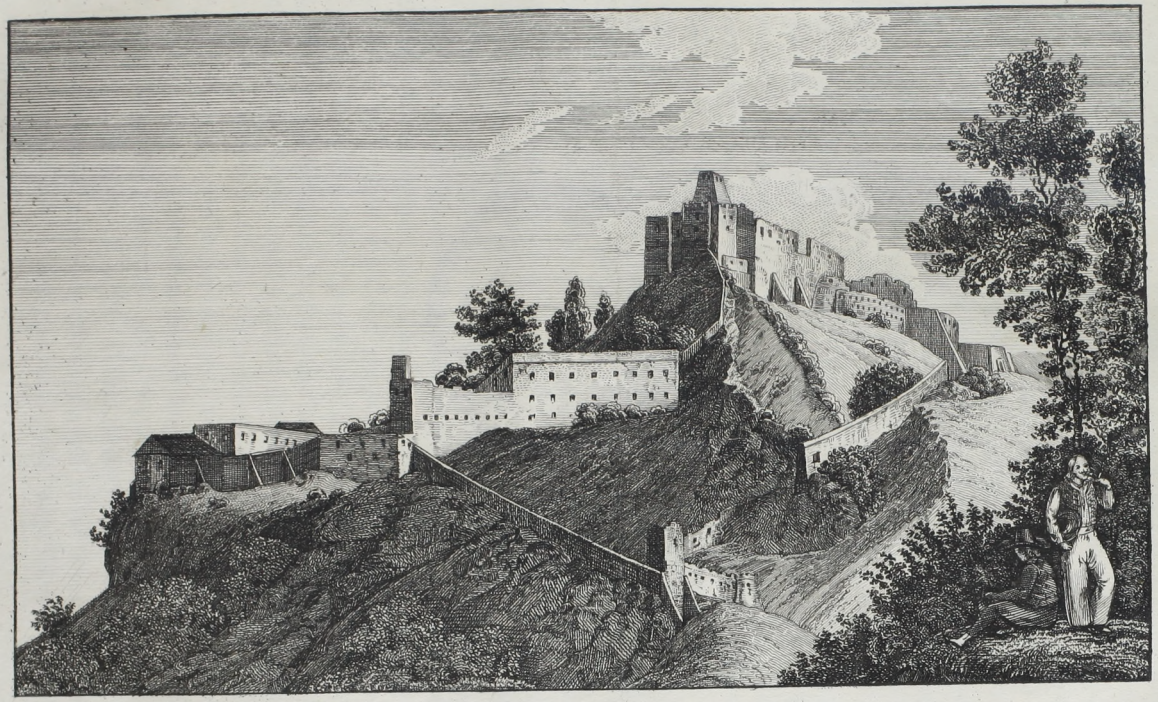

Trencsin vára.

1835. 22. Regélő mellé.

BIBLIOTH. REG. SCIENT. UNIVERSIT. HUNGARICAE

által a' keresztény világosság 's a' békességnek amazt követő szelleme az országra kiterjedett, a' Magyaroktól elfoglalt vidék polgárosított országgá kezde változni, 's királyának a' német császárral történt egybeköttetése által az europai nagy köztársaságba lépett, lassanként ezen rablások elmultak, 's a' végvárak többé nem prédára vágyódó és szerencsét próbálni menő lovag csapatoknak rejtek helyei, hanem a' megyék határainak, hogy azokon az ellenség büntetlen által ne törne, őrzői levének. E' határok azután a' vizen tul is elterjedtek, mig a' Karpathoknál, mellyek itt már jókora hegyekké nevekednek, mintegy természettől kiszegezett végöket találák, mellyek attól fogva a' magyar 's morva szomszédokat mai napig elválasztják. Milly kevessé örvendettek a' Morvák ezen szomszédságon, kitetszik Dubraviusnak egy helyéből, ki cseh történetében igy szóll: „A' Morváknak Vratislav herczeg azt parancsolá, hogy magyar ország felé vágják-le erdeiket, 's minden utakat a' levágott fákkal rekesszék-el egy katonai uton kivül, mellyet azonban szorgalmatosan őrizzenek.“ Ha már a' határ nem éppen mindjárt terjedt is amaz örökös szikladarab lábáig, mellynek földmezitlen tetejét Trencsin koronázza, de még is hiv őr gyanánt állott ő itt messzire figyelmező tekintettel leskelődvén minden ellenséges mozdulatra.

Körületének nyugodalma nem sokáig tarthata, mert Salamonnak zivataros uralkodása alatt a' Vratislav herczegtől vezérlett Csehek berohanván hazánkba irtóztatón pusztiták a' rónaságot 's nyilt helységeket egész Trencsinig, mellyet siettökben ugyan érintettek, de meg nem vehettek. Az ijedtségből feleszmélt király egy pillanatra megfelejtkezvén Geysa bátyjához viselt bizodalmatlanságáról, segitségre hivá őt, 's ön seregeit amazéval egyesitvén elüzé a' cseh fejdelmet, ki örökös tartományába vissza futván a' szomszéd Morvát az őt üldöző Magyarok boszújának példájára hagyá. — Ezen dolgok emlitése után elvesztjük minden diplomatikai nyomait ollyas nevezetes történeteknek, mellyeknek Trencsin lehetett néző helye, egészen 4-ik Béla idejéig, ki országában szerte utazván, még mi előtt a' mogol özönben szökevény képpen kénytelenittetnék bolyongani, Trencsint is meglátogatá, 's jó ideig mulatott, mit a' nevezett királynak Trencsinben költ oklevele is bizonyit, melly által Jakab nyitrai püspöknek az általa alapitott skalkai apátságnak (mellynek szikla üregében egykor szent Benedek remetéskedett) tett adománya megerősittetett, 's fekvő jószágokkal gazdagittatott.

Midőn nem sokára számtalan tatár rajok a' távulas keletről előnyomulván orosz 's lengyel ország pusztitása után a' gyermeki magyar országban még alig csirázott miveltségnek tövestől esendő kiirtásával, a' népnek 's tartománynak a' barbarismus és setétség előbbi

mély éjébe vissza taszitásával, 's az egész nyugotnak a' rövid csomós ostor segedelmével törvény-szabással fenyegetődznének: akkor, az erős várak, meg nem vétethetvén a' könnyű lovag csapatok által, bátorságos menedékhelyök volt sok familiáknak, mert azoknak falai közt jószágaik 's életeik bátorságban lehettek. Trencsin is mind addig tele volt megfutamlott vándorokkal, noha a' rettentő ellenség a' rónaságon talált prédával megelégedve kietlen hegyek közé nem szállongott; mig kedvezőbb idő tünt-fel, vagy a' dühösködők elmentével a' dolgok jobb állapotjának reménysége hajnalodott. De ezzel csak a' legszorongatóbb rosznak lön vége; mert Hadakozó Fridrikkel, Ottokarral, 's az ország belső ellenségeivel történt véres czivódások, mellyek egymás után támadtak, 4-ik Béla 's 5-ik István trónusaikat hatalmasan megrenditék, 4-ik Lászlónak halálát okozták, 's a' mély ellelketlenedésből magát csak nehezen öszve szedő statuson ujabb 's nagy sebeket ejtének, nem teremhettek egyebet iszonyúság, zürzavar, 's nyomorúságnál.

E' zivatarok évkorában, melly még irtóztatóbb lön velenczei Andrásban a' hazai uralkodó ág magvaszakadtával, 's olly crisisbe esék, mellyet ritkán állhat-ki valamelly status nagy megrázkódtatás nélkül, sőt gyakran végső feloszlását is következteti, egyes hatalmas dynasták erőszakjai egymásra halmoztattak, mellyeknek semmi gát sem állott ellent. Igy történt, hogy Chák Péter Trencsint, melly az ország elejétől fogva korona birtoka, 's mig ezt Árpádiak viselék, királyi vár volt, magáévá tette, 's miután itt erős lábra kapott, tartományát messzire terjeszté.

Mit az atyának erőszakja talpra állitott, azt fijának Mátének hatalmas keze nagyobbitotta. Trencsini Mátének neveztetvén magát, a' Vágnak mindkét partja, forrásától fogva a' Dunába szakadtáig 26 mértföldnyire terjedő hatalmát elismerni kénytelenittetett. Chák e' vidéket Máté földjének nevezte; 's noha e' rettentőn hatalmaskodó a' világnak szinéről, mellyet nevének félelmével töltött-be, régen eltünt, de azért most is él e' nevezet, noha sem a' birtokra sem parancsnokra többé nem alkalmazható.

Venczel és a' bajor Otto, felekezetektől felmagasztalt 's ugyan azoktól gyalázattal elüzetett árnyék-királyok, megnyiták (1301) a' választás által lett magyar uralkodóknak sorát, vagy inkább a' durván dühösködő anarchia évkorát. A' pápa akkori idő vélekedése szerint a' királyok rendelését 's letételét hatalmában lenni gondolván egy 3-ik praetendenst külde, u. m. anjou-i (andegavi) Károlyt, a' neápolyi Robertnak bajnok fiját, ki a' vaticanumnak mindent széjjelzuzó villámival védelmezteték, mellyeket Gentilis cardinál a' romai védenczneknek minden ellenzőire készen tartott. A' pártjára szitott ország gyü-

lést hirdetett (1307); de a' Venczel által nádorrá tett Trencsini Máté, és László erdélyi vajda, az országnak leghatalmasb urai, számos pártosaikkal meg nem jelentek. A' Venczelnek kedvező nádor semmiképpen sem akart királyától elállani, vagy jelenlétével más király választásában megegyezni, 's vonakodott ezen gyülésnek törvényességét elismerni. A' helyett, hogy Károlynak hódolna, hadra készült, 's a' megerősitett Trencsin a' siettetett készületeknek fő helye lett. Ő maga felingerlett tigris gyanánt rohanván-ki üregéből, az uj királynak hiveit megtámadja, 's ezekkel karjainak nehéz súlyát érezteti. János nyitrai püspök, minden birtokai elpusztulván, Nyitra várába zárkozott, de legdühösebb védelmének ellenére is 20 nap mulva várát meg véve, templomát 's palotáját feldulva, fegyvereseit megölve, 's magát bilincsekben látta.

Hasonló, sőt keményebb sors volt szánva Tamás esztergomi érsekre; mert Máté előtt ennek vétke hasonló, sőt nagyobbnak tetszett; mivel ő kente-fel 's koronázta-meg a' gyülölt királyt, és igy azért neki lakolni kellett. Heves sietséggel inditá tehát meg népét a' trencsini gróf Esztergomnak az érsek lakhelyének ostromára. De Károly király tartván, nehogy talán e' várnak megvétele után az ellenség Visegrád, kedves királyi lakhelye, ellen forduljon, a' háborút más tájékra forditani sietve igyekezett, 's hadaival a' szepesi határon levő sárosi királyi vár felé ment; de azt már akkor Máté elfoglalván válogatott fegyveres szolgájival rakta-meg. Azonban Máté is féltvén birtokát elhagyá Esztergomot, 's a' király ellen sietett. Tarcza vize mellett Rozgonynál a' két sereg sz. Vida (Vitus) 's Modestus napján (1312) véres ütközetbe keveredött, mellyhez hasonló a' tatár dühösség óta nem volt. A' király életveszély között forgott; tőle 3 lépésnyire esett-el az országnak nagy zászlója; csupán a' rhódusi vitézeknek, csaknem emberi erőt felülhaladó vitézsége, kik a' csata előtt felvevén a' haldoklók szentségeit az evangeliumra halált vagy győzedelmet esküvének, 's testeikkel réz-falat képzettek, menté-meg őt a' haláltól vagy az elkeseredett ellenség kezei közt leendő gyalázatos fogságtól. A' király körül sürűn elzárt sorokban hullottak paizsaikra majd valamennyin a' vitézek, 's velek együtt sok ország-báró 's 200 nemesek. Győzött a' kiraly, de drágán, véresen 's fájdalmasan; mert vesztesége nagyobb volt mint a' meggyőzötté. A' büszke trencsini gróf kemény lelkét meg nem törheté e' megverettetés, sőt boszúkivánatját nevelte, 's még három esztendeig irtóztatón dühösködött a' király vezérei ellen, kik csak nagy nehezen állhattak neki ellent; végre több pártosai elhagyák őt, 's Károlynak lassanként az egész országban elismert hatalma naponként erősödött és terjedett. Mardosó boszúság kinzotta Mátének nagyra vágyó elméjét, mig igyekezetének rosz

végén búsongva beteg ágyba vetődött, 's (1315. sept. 9.) indulatoskodásának áldozatja lön. Ismeretlen ama keskeny sir, melly e' hatalmast 's kevély szándékait fedi. Károly csupán csak azoknak semmivé léte után nevezhette magát valósággal magyar királynak, 's csak akkor ülhetett bátran és hatalmasan megrendült fejedelmi székén.

Az örökös nélkül kimult 's országos számkivetés átka alá esett trencsini grófnak széles birtokai koronára szállának, és igy Trencsin vára, 's városa ismét királyi tulajdon lett. *(Folyt. köv.)*

INNEPLÉS.

Familiai innepek előkelő Angolok közt.

Semmi se képesebb jobb fogalmat adni azon iszonyú gazdagságról, melly angol országban, jelesül annak előkelő nagyjai közt divatoz, mint ezeknek familiai innepeik. Ezek olly pompával és fénynyel adatnak, mellyről a' szárazföldieknek még csak sejtésök sincsen. Ide tartoznak leginkább a' nagykorúság kinyilatkoztatásának innepei, mellyekkel nagyobb részint gazdag örökség, parlamenti tagság 's a' t. van összeköttetve, 's természetesen nagy befolyásuk van az egész család politicai fontosságára. Minél fontosabb, gazdagabb 's tenkintetesb a' család, annál fényesebbek az innepek is, mellyek illy alkalommal adatnak. Illy innepek egyik legfényesbike volt az, melly october 1-jén Viscount Milton (22 esztendős) nagykorúvá létekor tartatott, 's mellyet az atyja Fitzwilliam gróf adott volt. A' töméntelen hely, mellyet a' familiai kastél a' gyönyörű „Wentworth palace" Barnsley és Rotherham közt elfoglal, csaknem egészen tele volt vendégekkel; mit elhiszünk, ha meggondoljuk, hogy 1.400 meghivó billet küldetett szét. A' jelenvolt vendégeknek 5 órakor 80 teritvényű ebéd adatott előre, hogy az esti mulatságok annál könnyebben elkezdethessenek. A' kastél kivilágitása két londoni illuminateurre Hancok és Rikson urakra bizatott. Három fertály kilenczre érkezék-meg az első kocsi, 's lord Wharncliffe-ezred tábori muzsikájával idvezeltetett. A' nagy colonnade végén, melly ideiglen épittetett a' kocsik elfogadására, számithatlan nézők gyülekeztek össze. A' kocsik több mint egy angol mértföldnyi térre nyúltak-el. Azoknak elővágtatása három és fertály óráig tartott. A' bál tizedfél órakor kezdődött, 's a' tánez egyedül e' czélra szerzett igen jeles quadrillel kezdetett-meg. A' nagy, 60 láb hosszú és éppen olly széles, 's 40 láb magos tánczteremben a' karzat száz-meg száz nézőtől volt ellepve, minthogy lord Fitzwilliam átaljában megparancsolta, hogy senki se tiltassék-el az innep megtekintésétől, 's közönséges felszámolás szerint mintegy 20,000 személy fordult-meg délutántól kezdve egész késő éjig. Minden nagy sokaság 's tolulás mellett is azonban legkisebb rendetlenség se történt. A' vacsora éjfél után 2 órakor kezdődött, 's a' leveseket és vadhust kivéve mind hideg ételekből állott. Az asztalok négyszer terittettek-meg, 's mintegy 1,200 személy vett a' vacsorában részt. Az utósó távozó kocsi reggeli 7 órakor ment-el. — Ezen inneplés ötödik volt egy félszázad elfolyása alatt, melly Wentworth Palace kastélban adatott.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

A' halandóság. Londonban nem régiben megjelent illy czimü munkában: „'The domestic and financial condition of Great Britain of G. Bowring" igen érdekes tudósitások találtatnak a' halandóságról az élet különféle szakaszaiban. A' szerző legelőször is figyelmetessé tesz a' férjfi gyermekek nagyobb halandóságára, kik az ő számolása szerint 12-ik esztendejekig 855-en halnak-meg, mig leányok közül csak 732 hal-meg. Ezen első 12 esztendős életkortól kezdve egészen a' 44-ik esztendeig ismét az asszonyi nem lesz halandóbb, 's mig 41 férjfi halmeg, 46 asszony veszti-el életét. Ezen időszak végzetével, mellyel közönségesen a' tenyészet időkora eláll, az asszonyi életkor irányszerint ismét tartósabb lesz; mert a' halandóság képpestsége 45 esztendőtől egész 65-ig 63 férjfi és 60 asszony halála között állapodik. Ha mind ezeket össze vetjük, alig marad kedvezőbb tartósság a' férjfi életkorara. A' munkához függesztett tabellák ugyan az asszonyi nemnek nagyobb halandóságát közlik, de meg kell jegyezni, hogy az asszonyok száma csaknem 12 procentummal több a' férjfiakéénál, 's igy irányszerint természetes, hogy többen is halnak-meg. Különös figyelmet érdemel azon körülmény, hogy a' 30-ik esztendőtől kezdve azon esztendőben, melly egy következő tiz esztendei életszakot zár-be, sokkal nagyobb a' halandóság a' férjfiak között, mint az ezelőtti vagy ezutáni esztendőkben; mint ezt következő átnézet világositja:

Esztendő.	Halandóság.	Esztendő.	Halandóság.	Esztendő.	Halandóság
29	26,630	49	23,639	69	33,038
30	31,027	50	33,527	70	53,953
31	23,202	51	20,011	71	32,162
39	23,778	59	25,782	79	32,009
40	33,513	60	43,273	80	45,617
41	20,989	61	26,084	81	27,425.

Ugy látszik e' szerint, hogy a' férjfi élete ezen időszakokban valamelly physicai változások befolyása alatt áll, mellyek élet-erejét vagy megujitják, vagy megemésztik.

Vizgázoló. Bizonyos St. Mouia nevü Olasz, ki 30 fonttal kevesebbet nyom, mint más testéhez irányos tömeg a' vizen, ez által azon rendkivüli tehetséggel bir, hogy a' vizben fenn tarthatja magát. A' florenczi ujság szerint a' legsebesb folyókon, zajló tengeren, 's legveszélyesb örvényekben megtartja magát a' viz felületén; sőt csendes időben egymásba tett karokkal hátára fekszik, 's a' viz felületén aludni is képes. (?)

KÜLÖNFÉLE.

Egy comme il faut divatos chevalier tulajdonai.

1) Fényesb házakban, hol többnyire éjfélig divatoz a' társas élet, nemes izlettel, 's könnyed szellemmel conversálni.

2) Semmiről sokat, ékesen, 's érdekesen tudni beszélni.

3) Válogatott divatos vendég ficzkókkal meghitt barátságba lépni, 's régi barátokat ujakkal felcserélni.

4) Nagy kereskedő házakkal, pénz-váltókkal, 's gazdag zsidókkal allianceban lenni.

5) Játékszineket, hangászatokat, casinót, 's kávéházakat rendszerin: látogatni.

6) Zalog-házat, teremeit, rendszereit, 's tiszti karát jól ismerni.

7) Ki jött szembetünőbb érdekű? mi történt nevezetesb? 's ki hagyja-el a' várost, 's ki váratik? — irásba feljelelve tartani.

8) Főkép deli szépségű, 's fiatalabb alaknak érkeztéről jóval korább értesittetni.

9) A' város minden bájait, ritkaságit, minden valamelly jót, 's kedvesbet igérő kül- 's bel-szegét-lukját jelesen ismerni.

10) Nehány csel-szövénynek kivitelére szelíd arczvonatit mutatni.

11) Zsebkönyvekkel, Aurorákkal, 's ismeretek tárával, mint magos miveltségű tudós, megbizott barát lenni.

12) Ezen szókat: „szolgálni, udvarolni, isteni, dicső, fenséges, menyei, bájos" nyelvén szüntelen forgatni; 's érzelmei felhevültében szive királynéja előtt térdre esvén forró szerelmének nyiltságával mind azokat gyakran hangoztatni; soha pedig nem-et felelni!

13) Solid társaságokban hébe korba megjelenni: hol hazafiság, 's tudomány szellemétől felhevülten amaz ujan epitendő, 's minden Europait felül muló nemzeti szinházról, s Dunai függő lánczhidról magos miveltségű kebellel egy uj tervet ad elő, 's kivihetését, (bár a' fellengősb calculusait előhozni feleslegnek tartaná) minden bizonynyal elhatározza.

14) Folyóiratokban, költészetben, kellemes jártasságú lenni, 's ezeknek ritkaságival a' szép nemet meglepőleg mulattatni.

15) Egy pár száz bon mots-t szüntelen készen tartani.

16) Czilinder órát finom arany lánczczal, 's bambus botot emlékeztető szalaggal birni.

17) Franczia mosolygású divatos szájjal azásitozást elmellőzni.

18) Hat csésze theát czukorral, 's ha kivántatik, e' nélkül is tudni meginni.

19) Nehány operából kedvelt választású dalt lelkesen elbőgni.

20) Fenségesen füllenteni; azaz: finomul hazudni!

21) Thée dansante mulatságban máskép szóllani, máskép gondolni, 's egészen máskép érezni.

22) Spaniol-szelenczécskével érdekesen játszodni.

23) Huszon kétszer ugyan egyet egymás után, de más szókkal elmondani.

24) Valamelly elmés rejtett szó, álom, 's tünemény érdekesb megfejtésével galante társalkodásban magát kitüntetni, 's ezt szerelem bájaiba noble izlettel burkolni tudni.

25) Szive kedveltjének, és szerelmének társaságában komolyabb tudományú: csillagászi, zoologiai, botanikai, 's mineralogiai intézeteket — physikai, mathematikai eszközöket, muzeumokat, könyvtárokat, diplomatikai, 's régiségek dicsőbb gyüjteményeit gyakran meglátogatásra méltatni; de soha választást tenni nem tudni, 's velek soha bővebben meg nem ismerkedni — ez már valódi divatosság!

26) Játékszin jövő előadásit napi rendszerként jóval korábban ismerni; — de remekebb énekesnéket is, 's várandó hires szépségű Donna-Dianákat is pártfogolni — ez magos keblű, 's nemesb divathoz tartozik. (*Folytatás következik.*)

Vizer.

Hasonszó rejtvény.

Fő taga férjfi nevet jelel; a' végtag kis időpercz;
Napkeleten diszlő szép lombok övedzte gyümölcsfa;
Fenn lesz, mig Magyar él, mert nagy történeti irónk.

N.

Előbbi rejtvény: 1) Kárvallástól. — 2) Vétek. — 3) Teremtő.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

Trencsin vára.

23.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön martius 19kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Trencsin. *(Folytatás.)*

A' cseh és legyel korona kölcsönös felsőség-jusai miatt, mellyek sok esztendeig véresen kivántattak 's védelmeztettek, meghasonlott, 's a' háborgás 1324. ismét megujult: midőn Károly király barátságos egyezést ajánlott azoknak végetvetésére. Több sikeretlen igyekezete után végre követje által a' két ország királyait reá vette, hogy magyar országban személyesen öszve jöjjenek, 's Trencsint válasszák gyülésök helyévé. János a' cseh király csakugyan személyesen jelent-meg Károly fijával (ki azután 4-ik Károly császár, a' Cseheknek atyja, a' birodalom mostohája lett) — Kazimir lengyel fejedelem a' Lithvánokkal véletlenül nyilvánságos háborúba keveredvén számos követséget küldött sok mentegetéseivel; valamint Károlyunk is, ki a' fő vendégeket királyi lakhelyébe hivá-meg. A' lengyel követek Sbitko, a' sbitnai kastélos, a' krakói prépost, Péter a' sandomiri kastélos, Sojanskow Tamás, és Nimissa Mandrosta a' lengyel korona nevében lemondottak minden felsőségi jusaikról a' sléziai herczegségekre, és Boroszló 's Glogau városokra, ha a' cseh király lengyel ország némelly részeire eddig védett jusaival felhagyna. Az egyezés Trencsinben sz. Bertalan napján 1335-ben aláiratott, 's két hónap mulva mind a' három királynak Visegrádon történt együtt létökkor megerősittetett 's ujittatott.

Vitéz Károlyunk után a' magyar trónuson a' még nagyobb Lajos következett, 's Trencsint különös figyelmére méltatta. Azt mint korona-birtokot kastélosok által igazgatta, azután Imre nádornak ajándékozá, de ettől nem sokára elvette, 's Bebek Györgynek haszonvételre által engedé, ki a' koronának 's egyszersmind királynak külön kincstárnoka volt, mint ezt a' Szepesváratt 1385-ben Judica előtt 5 nappal költ oklevél bizonyitja. *) Gyakran látogatá

*) Ezen oklevél diplomatikai tekintetben nagyon fontos; mert midőn benne mondja a' király, hogy Bebek Györgynek Trencsint minden hozzá tartozóival méltóságáért (pro honore) adja, 's a' nádornak annak általadatását meghagyja, annak bizonyságát látjuk, hogy akkor ama kir. adományi nemeken kivül, mellyek ma is szokásban

Lajos Trencsint, 's a' város polgárjai több szabadalmakat nyertek tőle, mikor közöttek mulatott. Eleinte őt csak béke köntösében és mulatságos öröm-vendégségek közt látták; de már 1362. nyarán számos jól fegyverkezett sereggel jelent-meg véletlenül nálok. Ama régtől fogva táplált 's elfojtott boszonkodása, mellyet 4-ik Károly császár meggondolatlan beszédei által élesztett, nagy lángra gyulladt, midőn egykor Károly, botránkoztató kifejezéseket ejtett az özvegy királyné, Lajos anyja, felől. A' császár csak ugy ejtette ugyan beszédét, mint ipa a' királynak; de ez nem mint vő, hanem mint uralkodó, 's egy hadi sereg vezére kivánt reá felelni. Azért Lajos minden erejével öszve gyüjtvén seregét Trencsinbe sietett a' magyar zászló kiszegezésére, 's azt az elejébe sereglő országos hadaknak gyülekező helyévé jelelte-ki; mert először Morvába akart rohanni, hol János Károlynak testvére és szövetségese uralkodott, hogy innen cseh országba a' császár örökségébe utat készitsen magának. Hogy pedig Lajos annál bátrabban haladhasson, az ausztriai herczeggel Rudolffal barátságos szövetség felől alkudozott, melly iránt kölcsönös oklevelek, és pedig a' magyar király részéről 1362. aug. 15. Trencsinben irattak alá. A' hadi készületek elvégződtek, de a' megtámadás még halasztatott; mert a' lengyel Kazmért is szövetségre akarák venni: azonban a' pápa közbeveté magát, 's fegyvernyugvást szerze, melly közben tökéletes megengeszteles iránt dolgoztak. Trencsinben kezdődtek az alkudozások 1362. végén, 's a' következőnek elején Krakóban nemcsak erős békesség helyre állitásával, hanem, közönséges szövetség-kötéssel végződtek, mellynek nagyobb erejére a' császár Kazmérnak egyik unokájával eljegyeztetett.

Tiz esztendővel későbbre ismét megtisztelé Trencsint királyának jelenléte, midőn a' lengyel korona elfogadására utazván itt megpihene, 's felséges pompával maga elejébe bocsátá a' pápa követjét Jánost, az alexandriai patriarchát, ki a' király után utazott, hogy őt török háborúra vehesse.

---

vannak, még ollyanok is voltak szokásban, mellyek által a' főméltóságok viselőjinek, kik tisztségi fényök fenn tartására elegendő birtokkal nem birtak, kir. jószágok engedtettek által haszonvételre, és hogy ezen adományok csak addig maradtak amazoknak kezeikben, mig a' királynak tetszett, 's igy a' jószágok amaz eseteken kivül is, mellyek törvény szerint jószág-vesztéssel bünhödnek, ezektől elvétethettek, 's másnak adathattak. — A' publicisták számára innen ugyan még több következmények is támadhatnának; de azoknak itt helye nem lehet. Elég legyen, hogy most a' kir. adománynyal nyert jószágokat csak felségbántás, 's magszakadás adja vissza a' koronának.

A' nagy király holta után Trencsin állandóan maradt-meg Maria és Zsigmond mellett; részint, 's ezen hűségnek lehetett leginkább tulajdonitani, hogy a' lengyel Jagello Vladiszló, ki a' gyermektelen Maria holtával 1396. magyar országot ennek testvére Hedvignek, t. i. hitesének, számára akará elfoglalni, kénytelenitteték szándékával felhagyni. Mert értvén, hogy Trencsin, az északnyugoti magyar országnak fő erőssége, 's ennek példájára mind ama kisebb várak is, mellyek mellett neki menni kellett volna, a' legkeményebb ellen-védelemre készülnek, 's e' szerint Zsigmond a' felfegyverkezésre időt nyerhetne, planumával felhagyott, melly többnyire a' semmit se sejditő sógornak meglepetésére irányoztatott, 's igy azzal is beelégedett, hogy jusait hosszas alkudozásokban előadta, mellyeknek semmi foganatjok nem volt.

Azon viszontagos időszakban is, midőn Zsigmond ama békételen ország-nagyoktól a' siklósi tömlöczbe záratva senyvedett, kik apuliai Lászlót a' megöletett 2-dik Károly fiját a' magyar trónus elfogadására kihivák, hű maradt Trencsin fogoly királyához, 's ez által jó darab tartományt tartott-fenn annak részére; ki is ez okból erre vette első utját, midőn kiszabadulása után cseh országban gyüjtött seregével magyar országba vissza jönne, hogy ellenfelének elnyomására magát hiveivel egyesitse. Éppen azért is kedvezett különösen e' vidéknek; gyakran mulatott körében, és szép szabadalmakat ajándékozott a' polgároknak, mit az itten költ 's még ma is megőrzött oklevelek bizonyitnak. A' várat 's uradalmat már korábban kedvenczének Stibornak, Erdély hatalmas vajdájának, 's 36 erős várak urának ajándékozta, ki Mátét például vevén magát trencsini grófnak 's Vág urának nevezte. A' királyi adomány esztendeje ugyan bizonytalan, de még fenn van egy 1396-ról szólló oklevél, mellyben Stibor Trencsint is czimei között nevezi. E' hely az országra nézve még fontosabb lett, miután a' Constanz-ban 1415. elégetett Husz-nak, 's 1416. a' prágai Hieronymus-nak hamvából ama láng támadott, melly Zsigmondnak szép tartományait pusztitva futá-el, 's őt trónusával együtt majd hogy elemésztette. Mert midőn Zsigmond a' félszemű Ziskától vezérlett Táboriták által szoros korlátok közé szoritatott, 's ellenek, kiket a' vallás hathatósága győzhetlenekké tett, minden fegyveres erejét, mellyben Magyarok is voltak, vezetné, a' Husziták boszút akarván állani, 1402-ki majusban Sléziából magyar országba rohantak, 's a' Vág mellékét N. Szombatig tüzzel vassal pusztitották. Minthogy pedig látogatásuk váratlan nem volt, ellentállás helyett csak üres falukra találtak, mellyeknek lakosai a' szomszéd várakba, 's igy Trencsinbe is vették magokat. De midőn ugyan azon esztendőnek novemberében korábbi szerencsés rablásaiktól fel-

bátorittatván morva országból ismét beütnének, sokkal roszabbul folyt dolguk; mert Trencsinnél az őrizettől 's felszóllittatott nemességtől két oldalról támadtattak-meg, 's olly veszteséget szenvedtek, mellynél tökéletesbet szinte gondolni se lehet.

Albertnak az Árpád trónusán ülő első Ausztriainak igen is kora holta után két hatalmas felekezet támadott, mellyeknek egyike Albertnak holta után született, 's özvegyének Erzsébetnek gyámsága alatt levő László fiját, másika a' Lengyelek hős királyát Vladiszlót választá fejdelmének. Az elsőnek jusát Zsigmondtól származása 's ösökségeinek, cseh ország 's Ausztriának hatalmas oltalma — a' másikét ön bátorsága 's ereje védelmezte; mert a' gyermeknek gyenge ökle (igy szóllott a' lengyel felekezet) nem alkalmatos e' zivataros időkre, midőn az Európát mind inkább rettentőbb Ozmanok tüzes előnyomulása közt a' kormány-féket szorosan 's jó erővel kellene igazgatni. Trencsin, melly a' férjfi ágban magvaszakadott 2-ik Stibor holtával ismét a' koronára esék, a' kir. gyermek pártjára szitott, 's midőn ennek oltalmára Brandeisi Giskra cseh országból hatalmas hadi sereggel jönne, megnyitá kapujit a' szivesen látott szövetséges társnak, ki itt magát jól megfészkelvén felső magyar országot hűségben tartá, a' midőn csapatjai Komorovszky, Axamith, Telefus, 's más vezérek alatt több más várakat 's erős kastélokat rábeszélés, csalárdság vagy erőszakkal foglaltak-el.

Erre megboszankodtak Vladiszló párthivei, 's azoknak legdühösbike, sz. Miklósi Pongrácz tüzzel vassal pusztitá a' nyilt tartományt. De Trencsinnek erős falaihoz csupa könnyű fegyveres seregeivel nem merészlett közeliteni, mert az a' Csehektől uj véd-erővel rakatván-meg rettentőn állhatott-ellent minden ellenségnek.

Midőn végre az utálatos anarchiának 4 esztendeje mulva Vladiszló a' varnai csatamezőn vérével engesztelte-meg gyalázatos hitszegését, 's Julian annak alávaló csábitója, kit a' homályban önkénykedő Nemesis gyalázatos futása közben ért-el, a' felhevült parasztok buzogányai alatt elesett volna, a' belső egyenetlenségek fáklyája is elaludt, és 5-ik László a' nagy Hunyadyban, a' sokban elismert Podiebradban, a' vitéz Giskrában 's bátor Eynzingerben jeles hős koszorút talált, melly urasága időszakát elolthatlan, noha sok nem királyi tettek által homályositott fénynyel ékesité, 's örökre fogja ékesiteni. A' Csehek király nevében igazgatták az őrizetjekre bizott várakat, de önkénynyel, 's ama roszul takart czélzással, hogy legelső alkalommal magokat azoknak uraikká tegyék. Ez okból hasonlott-meg a' gubernator és Giskra; hadra is keltek volna, ha amazt nem sokára más nézőhelyre nem hivják vala a' Törökök.

Igy tehát Trencsin a' mindenhol rettegtető Brandeisi vitéz hatalmában maradt, mig Mátyás a' nagy Hunyadynak — nehéz meghatározni, ha egyenlő nagyságú vagy még nagyobb — fija a' magyar trónust olly hatalmas polczra emelé, mint sem előtte sem utána valaki. Azért csak egynek lehetett 's kellett az országban parancsolni; a' hatalmaskodó Giskránnak pedig semmi se maradott hátra, mint vagy engedni a' hatalmasbnak, vagy örökre hazájába vissza térni. A' királynak fegyveres szüntelen kisérő szerencséje megtöré az utat, 's a' megaláztatottal szerződött egyezések véget vetének a' dolognak, és a' Csehek mindent, mit hazánkban birtak, Mátyásnak általadtak.

Trencsin nem sokára bizonysága volt a' korábbi egyezések hű teljesitésének, 's ama két hatalmas szomszéd országok szövetségének, melly, ha idegen embereknek ravasz bekeveredése által olly korán szét nem tépetett volna, mind kettőnek szerencsét 's békességet hoz vala a' helyett, hogy mindkettőt vérrel 's irtózattal tölté-meg, és uralkodójiknak trónusait erősen megrázkódtatta. —

Mátyás még a' gyenge ifiú Lászlónak a' cseh igazgató Podiebrad felvigyázása alatt foglya levén, őrzője leányának Katalinnak 1458. kezét igérte, 's királylyá választatván szabadulása után is megujitá ezen igéretét. 1461-ben tehát az egybekelés, a' két személyesen jelen volt királyok előtt szoros szövetség kötése, és a' kir. menyasszonynak Trencsinben leendő általadatása elhatároztatott. Iszonyú pompával készittetett tehát a' vár olly nagy és számos vendégek elfogadására; és noha az inneplés csak majus 1-jén ment végbe, még is Matyás, és a' püspökök magnások és nemesek nagy számával jött Podiebrad már januariusban Trencsinben valának, mint ezt az itt jan. 25-én költ házassági egyezés bizonyitja. Abban az uj királynénak esztendőnként 7,000 arany, a' Pest mellett levő Duna szigetjei, több várak, 's a' Kunságnak jövedelmei, egy szóval minden, mit Borbála királyné Zsigmond 2-ik felesége birt, móringoltatott. Bizonyságok 's kezesek gyanánt ezen szerződést aláirták a' primás, több püspökök, ország bárói 's nagyjai. A' királyt aligha nem foglalatosságai hátráltatták a' majus 1-jéig Trencsinben lételtől; mert noha a' történetirók sokat beszélnek ama rendkivüles pompáról, mellyel Katalin a' cseh 's magyar követektől által adatott 's vétetett, de Mátyásnak jelenlétéről semmit sem emlitenek, hanem csak arról, hogy a' menyasszony csak rövid ideig tartozkodék Trencsinben, 's azonnal Buda felé utazott, hol aztán nem sokára a' valóságos egybekelés ment véghez. *(Folyt. köv.)*

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 's TÖRTÉNET.

Kora pillangó. Weimarban a' vásári piaczon már jan. 29-kén láták az első pillangót, egy C-pillét, melly igen vigan repkedett ide 's tova. Thüringben is már jó időtől fogva látni fiatal pilléket, valamint a' szobabeli legyek is (mint Pesten) jó formán mutatkoztak folyó évünk első hónapjaiban.

Victoria-buza. Valamelly uj neme a' buzának, Victoria herczegnétől „Victoria-buza" nevet kapott, mellyet Sir Robert Kerr Porter, jelenleg délamerikai consular-residens, küldött angol országba. — Próbát tettek ezen buzával Somersetshirben, 's mind a' nyári mind a' téli vetés igen jól ütött-ki. Warwikshirban olly jól tenyészett, hogy bár a' mult juliusban, ámbár történetből egy egész hónappal későbben vettetett-el, még is igen jó aratást adott. Lisztje módnélkül édes és jóizű lett, 's a' belőle készült kenyér minden várakozást felülhaladott. A' tulajdonképpi vetés ideje februar és junius; amazt juniusban, ezt octoberban lehet aratni.

Oportoi időjárat. Oportoból januar 6-káról irják, hogy ott az idei tél igen száraz időjárást mutatott egybekötve felette **kemény hideggel.** Átaljában már több év óta tapasztaltatik, hogy a' telek nem olly nedvesek és nedveshidegek, mint eddig voltak.

Sokszinű haj. Herald nevű angol lap egy embert emlit, ki Yorkban közönségesen ismertetik, 's kinek haja gyakran változtatja szinét. Jelenleg fehér, barna és veres szinek keverékéből áll; néha egészen fehér, máskor egészen setét veres; leggyakrabban veres és fehér. Már több esztendeje, hogy haja ezen változásoknak alája van vetve.

KÜLÖNFÉLE.

Egy comme il faut divatos chevalier tulajdonai.

(*Folytatás.*)

27) **Divat 's noble izletként egy galant chevalier** csak éjféli óra után keletkezik az alvás nyugalmára; melly közönségesen, mig a' terhes szekerek, 's csoportozó nép zajja őt fel nem ébreszti, reggeli 7 óráig tart; 8 óráig szendereg, 9-ig heverész, $9\frac{1}{2}$-ig fölöstököl, 10-ig dohányzik, $10\frac{1}{2}$-ig legujabb románt olvas; $10\frac{3}{4}$-kor felkel, egy meghitt szegényebb rendű ismerősétől igen érdekes ujságokkal meglepetvén. Ez őt az asztalán felhalmozott journalok olvasásával mulattatja, mig szoba-szolgája öltözteti; — 11 óra tájban ékesitési toilettjához ül arczvonati, szemöldök, bajusz, à la Grec szakál nemesitésére; 's igy erőtetés nélküli bájos öltözettel ékesitve kimegy angol ruhájiban, mint valamelly páva, lorgnettezve, a' divatban levő utsza, 's bolt eleji **trottoirra, promenadokra,** minden pillantása szerelmet szikrázván, 's varázst lehelvén a' mellette átmenő szellemi szépségek tündér lényeibe! — a' midőn $11\frac{1}{2}$ óra inti a' galanterie divatos templom látogatására, hol száz meg száz ajtatos szép lelkek emelik lényét egész a' halhatatlanság országáig fel; — mig 12 órakor elérkezvén ujabb szerkezetű equipageja, kikocsikáz a' gyönyörű Duna ezüst folyamának mentében. — Délután 1 's 2 óráig **visitek, conversatiók, lecturák, mode-journalok, ujabb folyóiratok** vétetnek-elő; 2-től 3-ig ebédlés, 3-tól 4-ig cigarro-füstölés, nyugvás, 's

gyengédebb szellemű mulatozás; 4-től 5-ig casino, 's érdekesb látogatás — 5-től 6-ig lovaglás — sokszor pedig 2 's 3 vágtatva hajtó, és már kifárasztott fiakerekkel ujság-szemlélése; — 6-tól kezdve divatos válogatott szépségű, 's miveltségű dámákkal társalkodás — melly gyakran színészet, 's concert által felbe szakittatik, hol a' száz meg száz lámpák fényei vissza verik a' voigtländeri néző duppla csőkbe (Theaterperspectivákba) ama remek szépségű szüzek 's dámák tündér alakjait. — Ezek hatásától felolvadt érzelmekkel hagyja-el a' szint, és soirée dansanteban ujabb toilettja ékesitésével jelen-meg: hol már ez előtt gyökeret vert édes érzete szerelem virágzására ered, 's gyakran már ott vagy nem sokára fenséges gyümölcsözését éri! — Milly menyei érzelmek ezek, mellyek egy gyönyörű édent képző társaságban éjfélig, 's gyakran utána is egy hű szerelmű divatos chevalier lényét megbájolák! Illyeneket bizonyosan csak egy istenitett venusi szépség bájaitól várhatni! — Örök nefelejts nyujtatik itt emlékül; Amor nyila lövetik szivébe viszont érzelminek zálogául: hogy tündéri elragadtatásban, 's magos szerelmének felleg-várában, nyugtalan édességgel ugyan, de még is boldogabb képzetekkel töltse álma órájit.

28) Magyar champagniai barnult üvegek pezsgő szeszével (mellyek háromszor hármat mathematice quadrálván már 9 számra, u. m. a' dreymahl drey hivségnek symbolicai számára menének) dicsőülten, t. i. magosb és nemesb érzelmek közt, két lelkes jó barát remek társaságában felhevülten, a' honfiság 's felsőbb honi miveltség halhatatlan érdemét éjféli órák után lelkesen kivivja!

29) Mellyik leányka milly szivű, 's kellemű; 's milly lelkű és elméncz divatú ficzkóval áll barátságban. Mellyik házba mellyik bájos érzetű színésznek van szabad bejárata; mellyik háznép pártolja őt, 's milly nagylelkűleg és érdekesb részt vevőleg? — Ennek megtudására, 's méltó felfogására csak egy divatos genie-ű chevalier lehet képes. Vizer.

(*Folytatás következik.*)

Nevezetes árjegyzék. Antwerpiában nem rég bizonyos Nesbit nevű angol hadiseregbeli kapitán halt-meg. Midőn ezen tudósitás Londonban elterjedt, egy itteni szabó a' meghalálozott nemzetségének egy árjegyzéket (Conto) adott-be: 57 frak és felső kaputról, 110 nadrág, 110 mellény, 8 köpönyeg éa 6 háló öltönyegről, mellyek mindössze 40,000 ezüst forintot tettek, 's a' nevezett kapitán által maga számára 5 év elfolyása alatt rendeltettek. A' szabó azonban kérelmétől törvényesen elmozdittatott, kisülvén, hogy a' kapitán csak 20 esztendős 's következőképp nem majorennis volt.

La tombola. Bizonyos neme ez egy lotteriának Nápolyban és Romagnában, melly farsang idejében tartatik. Ezen lotteria több mint 30,000 embert foglalatoskodtat, kik a' nápolyi nagy San Carlo szinházban összegyülekeznek. A' nyerő sorsok sokszor igen becsesek és nagy értékűek. Nyerhetni equipage-okat, kocsit, lovat, sőt házakat is, telkeket és egész nyájakat.

Erős ember. A' görög Milo, mint mondják, olly erős volt, hogy őt, habár olajjal megkent táblán állott is, semmiféle ember nem volt képes helyéből mozditani; egy ökröt 100 lépésnyire el tudott vinni,

's azután egyetlen egy ökölcsapással megölte. Gyakran kötelet kötött saját fejére, a' lélekzetet visszatartá, 's az oda nyomuló és az agy edényeit kifeszitő vér hatalma elégséges volt annak szétszakasztására. Még mint aggastyán is próbát tön egy megrepedt tölgyfát ketté hasitani; de a' hasáb a' már meggyengült kezet becsipteté, 's ő a' farkasok prédája lön.

Mulattató. Egy legközelebbi farsangi mulatságban két fiatal ember hangosabban versengvén talán a' felől, ha jobb-e két vagy három szökésre keringőt tánczolni, hozzájok közelit egy mindkettőjek előtt ismeretes leányka, ki a' heveseket csillapitani akarta, 's tudakozván okát a' pernek, egyik mellette álló ifiútól e' választ nyerte: „ne csudálkozzék a' kisasszony e' két ifiú ur perén; mert ezek természetökre nézve sehol együtt meg nem férhetnek.“ — A' kérlelő kisasszony, a' mulató társaság, és magok a' versengő ifiak tudván hogy az egyiket Juhásznak, másikát Farkasnak hivják, hangos kaczajra fakadtak, 's vége lön a' pernek.

Nagy Sallóból.

JELESMONDÁS.

Ifiúság,

Az ifjúság gyönyörű kor,
Bár ne volna mulandó!
De a' test csak gyarló föld-por,
'S csak a' lélek állandó.

Az ifjúság többnyire szép
De törékeny mint a' cserép.
Hogy hát sorsot jól vessünk,
Szivet, lelket keressünk.

Kisfaludi Sánd. után S. Karolina.

Hivek szoktak az asszonyok lenni; a' férjfiak állhatatosak; és csak azért, mivel az elsők érzéseikkel parancsolnak, ezek pedig uraik szivöknek.

Boldog. Ó be boldog valék egykor — felkiálta egy asszonyság — midőn még boldog nem voltam.

Az ész — igy mondják némelly csintalanok — a' szerelmesek tulajdona nem szokott lenni: pedig e' nélkül a' kedvencznek állandó tulajdonságát valljon mikép lehet megitélni?

Élet tükre. Tiszta 's ártatlan szivnek nyugalma a' boldogság rendithetlen talpköve, mellynek erejével csak mindenhatóság mérközhetik.

Békétlenséggel kisebb baj is terhesebb, mint nagyobb baj békességes türéssel. Ismerni kell szivünknek azon édes forrását, honnan a' megnyugvás isteni italát szörpölhetjük.

A' férjfiak olly meghatározólag gyengének mondják nemünket; pedig midőn ők a' bal sors csapásai alatt roskadoznak, nem mi vagyunk-e támaszuk ölelő karainkkal?

L....s Amália.

Visszásrejtvény.

Három betűm egykép hangzik
Bár melly végről olvassad.
Sokszor vadász mulatozik
Köztem, ha hajnal hasad;
Sőt nappal is, 's alkonyatkor,
Ha lesi vendégimet,
Mellyek, ha nedves az évkor,
Sokan lakják keblemet.

A' pór népség sokszor használ
Kötelek 's házfedőre,
Fonott szálam pedig szolgál
Sokféle teritőre.

Előbbi rejtvény: Pálma.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

24.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap martius 22kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Trencsin. *(Folytatás.)*

A' gyermektelen királynénak 3 esztendő mulva történt holta után amaz ingó kötés, melly magyar 's cseh országot egybekapcsolta, olly tág leve, hogy a' pápának, ki Mátyásnak uraságot, 's hódoltatást szomjazó szivében engedékeny szövetséges társat lelt, könnyű volt azt egészen feloldani. A' Podiebrad ellen viselt háború — Mátyás biographiájának örökös szenyje — a' szomszéd morva országba rohanással kezdődék, 's erre egy vidék se volt alkalmasabb Trencsinnél. Azért volt itt a' király olly gyakran a' már több izben félbeszakasztott 's megujitott egyezésnek kezdetén vagy végzetekor, miről a' Trencsinben költ sok oklevelek kétségeskedni se hagynak. De ennek is vége lett, 's Mátyásnak a' cseh királyi üres czimen kivül csak silány nyereséget hozott, mert Sléziának ingó 's csak fegyveres felvigyázat alatt fenn tartható birtoka nem hozta helyre amaz iszonyú hadi költségeket, mellyek néha törvénytelenül csikartatván-ki nyilvános nyugtalanságot szülő elégedettlenségeket okozának.

Ezen táborozások alatt gróf Zápolya István nagy szolgálatokat tett a' királynak, kit pénzzel 's legénységgel segitett, és sok személyes veszedelemből mentett-ki. A' hadnak vége levén a' király e' hivének jutalmáról gondolkodott. Neki adá tehát Trencsint a' kürülfekvő vidékkel 's a' tetemes vámjövedelmekkel együtt azon lekötéssel, hogy ha ezután valamelly királyi utódja ezen elajándékozott jószágokat Zápolya familiájától vissza akarná venni, azt csak 15,000 arany forinttal válthatná-meg. — Igy vetteték-meg azon nemzetség határtalan hatalmának talpköve, mellynek már legközelebbi ágozatja is királyokkal sógorosodott öszve, 's koronát tett fejére, melly azonban hitetlen kezektől támogattatván másfél századon tul a' hazát barbarusok igájában fetrengő tartomány minden nyomorúságainak áldozatjává tette, és az apostoli ország fővárosát a' hitetlenek országának negyedikévé alacsonyitotta.

Zápolya István az ujan nyert várat választá lakhelyévé, 's azt bővitette, külön figyelmezvén a' pompára, tágasságra, 's bátorságra;

nem sajnálta a' munkát 's költséget, annyira, hogy rövid idő alatt ama királyi Visegrád, melly egykor három koronás főnek adott szállást, 's a' magyar világ csudája volt, ezen herczegi lakóvárnak alig tétethetett elejébe. Még mostani düledékjében is csudálható fallal kerítteték-be az egész hegy; annak ereje tornyokkal és sánczokkal neveltetett; keleti táján ékes kertekkel diszesittetett, török foglyok által megfoghatlan fáradtsággal a' sziklába egy 76 ölnyi mélységű kut ásattatott; uj szobák épültek; a' kápolna drága márványnyal kitábláztatott; a' házi bútorok mesterséges faragással, 's aranynyal, az akkori idő szépségének legnagyobb idealjával, gazdagon felékesitteték; szóval minden herczegi udvarhoz illően készittetett-el, melly udvar ezután adózó albirtokosok, vazallusok, 's mindenféle szolgák körével neveltetvén folyvást fentartatott. Erre ama kevély hatalmú férjfi nem csupán meghatalmazottnak is vélé magát, minthogy felesége, Przimislav tescheni herczeg leánya, uralkodó fejdelmi házból származott.

Ezen származásra emlékezvén Hedvig, Istvánnak özvegye, 's János fijától (kinek 2-ik Ulászló lonyha caractere mellett jövendő nagyravágyó czéljai felől még most csak homályos képzetei lehettek) nagyon buzdittatván, házát valamelly királyi ággal teendő összeköttetéssel még magosabbra kivánta emelni. Senki se tetszett arra alkalmasabbnak, mint Zsigmond a' Lengyeleknek fiatalan nőtelen királyuk, Ulászló öcscse; mert igy János, urával sógorságba esvén e' szerint leginkább közelithete a' trónushoz, 's ha ez megüresednék, arra tetszetős just nyerne, sőt a' szomszéd Lengyelektől, ha a' szükség magával hozná, hamar kaphatna segedelmet. Ezen számitás valóságát 15 esztendővel később a' tapasztalás be is bizonyitotta.

Fortélyosan szőtt ravaszságokkal, de kivált a' nevezetes áldozatokkal Hedvig részére csalt budai esperest Hainelius Mihály által, kinek Ulászlóra nagy hatása volt, annyira vitte dolgát a' herczegné, hogy a' király késztetve venné rá öcscsét Zsigmondot a' házasulásra, 's egyszersmind Zápolya Borbálát neki feleségül ajánlaná. Nagy titkolódzva tettek mindent, nehogy a' pécsi püspök 's királyi kanczellár Szakmáry György, ki a' Zápolyaiak fennhéjázó czéljaikat sejditvén, mindenben ellenek dolgozott, valamit eszre venne, 's talán a' széltől ingatható nádhoz hasonló Ulászlót más gondolatokra vezesse. Igy tehát elsült a' házasság a' rászedett kanczellárnak késő és sikeretlen ellenmunkája mellett is, 's Hedvignek és fijának mostani legforróbb kivánságuk ki volt elégitve. Innepi pompával jelentek-meg 1512. a' lengyel követek: Lubráncz János póseni püspök, Sidlovicz Kristóf sendomiri kastélos, és Gordon Lukács rosnowi kormányzó 500 lovagnak kiséretével Trencsinbe, hogy ki-

rályuk menyasszonyát megkérjék, 's általvegyék. Fényesen fogadtattak, 's több napi daliás játékok, inneplések, vendégségek tartatván végre a' Krakóba intézett utazás következett. Nem tartóztathatá magát az anya leányának elkisérésétől ama nagy öröm érezhetése végett, hogy leányát mint királynét láthassa; János fija 800 lovaggal csatlá magát hozzá, valamint Ulászló követjei is Thurzó János boroszlói püspök, és Sárkány Ambrus pozsoni gróf, kiket a' magyar király az esküvés napjára szerencse-kivánásokkal 's a' menyasszonynak szánt gyönyörű kocsival külde maga helyett. Uroknak példája által kényszerittettek Tamás esztergomi érsek, Szakmáry kanczellár, az ország bárói és magnásainak nagy része is követjeik által, szerencsét kivánni. — Kilencz esztendővel azután (1521. aprilis 16-án) Hedwig ezen várban zárta-be nem henye életét, 's nagy pompával Lőcsére vitetvén, ott maj. 16-án eltemettetett. — Midőn Zápolya János 2. Lajosnak siralmas holta után elvetemedett fejét a' szent koronával ékesité, de Ferdinand hatalmától bekerittetve markába ragadott fegyverével kellett bizonytalan trónusát védeni, könnyen kitetszett előre, hogy Trencsin, az ő fő és lakó vára, sértetlenül nem fog maradni. Azért jókorán megrakta minden szükségessel, hogy akár esztendős ostromot is kiállhasson; maga igazgatta a' szükségesb munkákat, 's a' várat olly állapotban szemlélte, mellyben semmitől se tarthatott.

Jó ideig azután Trencsin Ferdinand hadaitól, mellyek ütközet mezején keresék az ellenséget, mentten maradott. De miután Zápolyát 1527. Salm Tokajnál megverte, 's lengyel országba üzte, a' Németeknek egy része Kaczianer alatt az ellenkirály birtoka ellen fordult. A' szepesi grófság, Hradek és Likava liptói várak elfoglaltattak, 's Trencsinnek nevezetes, bevehetlennek tartatott, 's még ellenségtől meg nem aláztatott vára felé vivő ut tárva volt. Kaczianer nem késett seregével 1528. 's Ferdinandnak magyar hiveivel, kik magokat zászlójikkal vele egyesiték, a' vár előtt megjelenni. Ebben 1000 gyakorlott puskás, és Baracsay Pál 's Kozár Benedek fő kapitánok voltak, kik sok veszedelmet tapasztalt vitézek, bátor férjfiak, a' hadnak véres játékában jártasok, és urok iránt szükségben 's halálban hivek valának. El levén készülve minden szükségesekkel e' régen előre látott látogatásra, állhatatosan várták a' következendő dolgokat. Alig ért ide Kaczianer, azonnal kikémlelte az ostromra legalkalmasb helyet. Az északkeleti rész magos, függőlegesen felnyuló meredek szikla levén, akkor még a' sebes Vágban állott, melly mintegy boszonkodva sikeretlen küzdése végett tajtékos zuhogással tördöste rajta irtózatos zajú habjait, 's 200 esztendővel azután mintegy haragra hevülve gyümölcstelen fáradozásai miatt magának más utat

nyitott. Ezen részén, mellynek viz, magosság, 's falak valának védői, azért tehát megtámadhatlan levén, semmi se tétethetett. Többet lehetett reményleni a' keleti részről, hol a' gyengén lejtős hegyet kertek 's árnyékos hársfákkal keritett sétáló utak fedék; már ezek is könnyiték a' megtámadást, de az által-ellenben közel levő dombról az ágyú-golyóbisok könnyen elérhették a' várat. Jól eszre vették Zápolya Istvánnak mint tapasztaltabb vitéznek próbált kémlő szemei, hogy a' várnak e' volna leggyengébb oldala, 's hogy mesterséggel kellene a' természet megtagadását pótolni. Helyre hozá e' hibát egy kettős vastag fal, mellyet a' sziklába szörnyű fáradtsággal metszett árok fedett, 's a' vár e' részről is bátorságositva volt.

Kaczianer még is elhatározá magát, mert másként nem tehetett, az ostrom megpróbálására, 's a' szomszéd hegyre ágyújit nem annyira vonatta, mint emberi kéz által — el lehet gondolni milly erőködéssel, 's az ostromlottak ellen-munkálódásaik miatt milly veszteséggel — felvitette. Az ostromlók tüzelése majd szüntelenül 30 napig tartott, de a' bezárattak éppen olly kevessé voltak ellankadva a' viszonzásban, 's bátorságban — valamint falaik. Ekkor Kaczianer már ingadozni kezde szándékában, nem tudván folytassa-e a' hasztalan várvivást, vagy felhagyjon ezen munkával, melly se becsületet, se hasznot eddig nem hajtott, se jövendőre nem igért. Azonban nem akará, hogy a' disztelen hátrálás súlya csupán őt magát nyomja; abban a' többi vezéreket is kivánta részesiteni, minél fogva mondhassa, hogy arra általok kényszeritteték. Hadi tanácsra hivá tehát Török Bálint, Pekry, Seredy, Czobor, bajtársait és a' Németek kapitányait, hogy határoznák-el, valljon folytatni, vagy félbe kellessék-e hagyni az ostromot.

Mint a' tanácskozásoknál történni szokott, itt is megoszlottak a' vélemények, 's ugy tetszett, mintha bizonyos határozásra jutni nem is lehetne. Ekkor felkelt a' zászlós urak legfiatalabbika a' még szinte ifiú korban levő Czobor Gáspár, 's monda: „Ama kérdés, mellynek eldöntésére meghivattunk, több nehezségekkel szövődik öszve, mellyek megzavarják azon világos tekintetet, melly csak egyedül vezethetne minket véghatározatra. Tagadhatlan előttem, hogy innen eltávoznunk lehetetlen: de az is — hogy az ostromot azon módon, mint eddig, tovább folytatni haszontalan 's czélirányatlan. Az első éppen nem férhet-meg becsületünkkel, a' királynak bennünk helyzett bizodalmával, polgártársaink várakozásával, 's ön érzésünkkel: a' másodikat senki se vitathatja alaposabban, mint éppen én, ki a' vár belsejét jól ismerem. Gyakran valék Zápolyánál, mielőtt még kezét a' korona után nyujtá; napokat, sőt heteket tölték itt; minden bástyát megvizsgáltam, 's több izben, mi-

dőn lépteim a' téres udvarokra, sánczokra, vagy az erős tornyokba 's boltozatokra vezetének, képzeltem magamnak az ostrom lehetőségét: de mindenkor meggyőződtem, hogy a' golyóknak 's ostromnak erőtlenül kell vissza pattanni ezen falakról, 's igy sikeretlen e' sziklavár alatt minden akármilly hosszú veszteglés, minthogy a' vár serege minden hadi 's élelmi készülettel olly bőven van ellátva, hogy akár egyben akár másban előbb tör-ki nálunk a' szükség, mint a' várban. Igy, hogy csak egyet emlitsek, az elrejtett eleségi nagy mennyiségen kivül, az alsó bástyák udvarán, szüntelen nedvesitett ökörbőrökkel betakart 's tüzi veszélytől oltalmazott két iszonyú még csépeletlen gabna-kazal van felrakva. — Csak egy mód van tehát czélunk elérésére, t. i. ha a' vár fedeleit felgyujtjuk, 's e' rettentő elem dühe által az élelmi készületet megsemmisitjük. De e' feladás nem könnyű; mert hathatósan állanak ellent a' megüvegesült (mázos) tégla-fedelek. 'S ezt még is meg kell próbálni, mert számunkra csak ezen egyetlen eszközünk maradott hátra. Ha tetszik, az igazgatást magamra vállalom."

A' fiatal embernek helyes belátása felől meggyőződött vezérek véleményére állának, 's reá bizaték a' czélhoz vezető dolgok elrendelése. Czobor nagy igéretekkel ösztönzi azonnal Globig János puskamivest és ennek segédjeit a' legnagyobb iparkodásra, 's a' mint jelt adott, azonnal hányatnak a' tüzes golyók a' fedél kis ablakai felé, mellyek — igy akará a' gyakran kicsinből nagyot teremtő történet — éppen tárva voltak. Sokáig sikeretlen vala e' munka, a' midőn egy hirtelen felemelkedő füstoszlop Czobor fáradozásainak elsülését neki örömére de a' váratlan belső ellenségtől megtámadott várőrizet rémülésére hirdette. Pillanat alatt terjede a' pusztitó láng, 's elboritá valamennyi épületet. Az élelmi rakások nevelik a' rettentő tüzet, 's láng-tengerré duzzasztják; a' tüz eléri a' puskaportornyot; rémitő 's mindent megrezzentő pattanás hallatik; az egész környéket sürű setétség leplezi, 's nagy tért borítanak-el a' talpköveiből széjjel szórt toronynak darabjai, és a' megcsonkult embereknek tagjaik. Sebesen terjed az ostromlók szapora lövéseik által nevelt rémülés, 's a' közönséges kétségbe-esésben csupán csak a' férjfiasan bátorodott, de minden véd-eszköztől megfosztott vár-igazgatók tanácskoznak a' felől, mit javal most a' kényszerítő szükség; 's midőn a' szél a' büzt és füstöt ritkitja, a' puszta falak legmagosb csúcsáról fehér zászló látszik lobogni.

Kaczianer rég elfáradván a' hosszas veszteglésben 's örülvén a' várnak akármelly dijért hatalmába keritésén, örömest megengedé a' vár-őrizetnek szabad elmenetelét, melly Baracsay és Kozár vezérlésök alatt minden megmentett tulajdonával lengyel or-

ságba futamlott urok seregével egyesült, mig az alatt az ostromlók nagy pompával vonultak-be az egykoron olly jeles vár omladékiba. Ezen fontos pontnak este után egymásra kerültek a' vágmelléki 's Zápolya pártját védő egyéb várak is Ferdinand népének kezeire, ugy hogy e' fegyveres munkával felső magyar ország szembetünő része is meg hódolna. *(Végz. köv.)*

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Nap hossza és rövidsége. Dr. Tenzel a' müncheni királyi tudományos akademiának értekezést nyujtott-be, mellyben a' napokat hosszaságukra és rövidségökre nézve előadja, miképpen azok Europa főpontjain találtatnak. Berlinben a' leghosszabb nap $16\frac{1}{2}$ óra, a' legrövidebb $7\frac{1}{2}$; Stockholm és Upsalában a' leghosszabb $18\frac{1}{2}$, a' legrövidebb $5\frac{1}{2}$; Hamburg, Danzig és Stettin városokban a' leghosszabb 17 és a' legrövidebb 7 óra; Pétervárat és Tobolskban a' leghosszabb 19 és a' legrövidebb 8; Torneäben a' leghosszabb $21\frac{1}{2}$'s a' legrövidebb $2\frac{1}{2}$; Archangel és Neu-Herrenhutban a' grönlandi tengermelléken a leghosszabb nap 20 óra, a' legrövidebb pedig 4; Wardehousban Norvegiában majus 21-kétől egész julius 22-éig szüntelen nappal marad, 's a' hegycsucsokon a' leghosszabb nap $3_{\frac{1}{2}}$ hónapig tart.

Időjárat a' tenger-fok körül. Beaufort varában jóforma nagy mennyiségben érezhetni az eszrevehető mérséklet változást a' nyár és tél között. Az alatt, mig ezen utóbbi kellemes és erősitő a' napsugár és hivesség vegyülete által, 's a' földet kellemes zöld bársonnal beboritja: a' nyár ellenben hivességével annyira kiszáritja az egész tartományt, hogy a' Hottentottának pipájából kiesett egyetlen egy szikra is tüzveszélyt képes gerjeszteni, melly órákig, sőt napokig eltart, mig valamelly jótevő eső azt el nem oltja, vagy sziklák és nyers élőfák nem állják utját. Szárazság alkalmával még a' tavak is kiszáradnak a' völgyekben, mellyek különben egyetlen egy menedékhelyeik az állatoknak és földmivelőknek; ha ez sokáig tart, a' marhák megvakulnak, vagy megdöglenek, ha csak a' gazda minden jószágát oda hagyva gyermekeivel 's marhájival valamelly folyó szomszédságába nem telepszik. Minél magosb fokra hág a' melegség, annál sürübbek lesznek az égdörgések 's villámlások, és hat hétig vagy még tovább is egymás után ritkán mulik-el nap, mellyben dél táján a' fellegek annyira össze ne csoportosodnának, hogy az egész eget mint valamelly sürü fátyol el ne foglalnák. Jobban és mindig jobban következnek egymásra a' villámok 's az ég dörömbölése; mig végre olly éles és fülmetsző csattanások történnek, mintha az ég tornáczai, mint Cringle Tom mondja, üvegből volnának, 's egy csapással bezuzattatnának. Az égi háború után közönségesen bő esők következnek; de ezek leginkább csak a' távulas hegyekben hullnak; néha azonban az alsóbb vidékekre is kiterjednek, 's olly hatalommal zugnak alá, mintha a' fennső tartományokból valamelly iszonyú tenger szakadna-le. Még is a' szomjas föld hamar benyeli az iszonyú mennyiségü vizet. Az elemek ezen megrázkodtatása lassanként elhal esti tiz óra felé; a' czikázó villámok azonban egész késő éjig tartanak.

KÜLÖNFÉLE.

Egy comme il faut divatos chevalier tulajdonai.

(*Folytatás.*)

30.) Lumpacivagabundus II-ik darabjában, dics, kedv, 's vágy nélküli környezettel részt vevén, batárjába veti magát, 's az nap haza siet: hogy magányában solidabb tudományoknak az éj nagyobb részén komolyabb elmélkedésekkel áldozzék; azonban fényes bál-napot pillantván-meg napi rendje lajstromán haza tértével, erősen küzdeni kezd magával, mit tegyen, 's mit ne tegyen? — Végre szive fényes érzelmének reményitől kecsegtetve, nagy hamar reá áll szive szándékára, és sietséggel elegante toilettejához ül, 's finom bárson hajtékú frak, bokáig érő és testhez illő rövid fekete nadrág, selyem csíkos, 's világosb kötésű izletes harisnya, lack-fénynyel ékeskedő czipő, világos szalma-sárga kesztyű hajlott kasztor-klakkal, 's könnyeden kötött rendes csomójú nyak- 's ujabb keletű, és selyem szövetű zseb-kendővel, ugy bogárként fénylő hajfürtök ékes fodoritásival divatosan ellátva, a' táncz-mulatsági uj-nagy teremben, mint egy sudaran felnőtt dicső virágszál, megjelen. — Köz-figyelmet von magára! — Löveli mindenfelé szikrázó fiatal szemeinek 's ékes lénye kellemeinek bájait. — De ő is nagy hamar a' tündér szépségű alakok sympathiai kellemeitől bájoltatván, 's a' hangászat zengedezéseitől 's lénye érzelmeitől áthatatván, elején gyengyébb, 's mind inkább hevesb lengedezésekbe, 's később sebes keringelésekbe elegyül! — 'S e' gyönyörű szépségek közt egyikének, mint választott szerelme kényének, 's imádott istennéjének örök hivséget fogad! — Életét, 's vérét feláldozni vágy!

31) Más nap szerelemféltő, 's dúló fúvó arczczal, és versenzésre alkalmas spadonnal megjelenő lovag-ficzkótól (ki hasonlag az eltünt éj királynéjába, ama gyönyörű szépségbe szerelmes vala) párviadalra kihivattatván — vitézi, 's bátor lelkű szavainak hangoztatásai, — de titkolt rémülésének kietlen lármás kitörései után — szelidebb hangot vevén-fel, — ama dicső megérett józan ész, 's bölcs élet philosophiáját inkább követni, mint vakul — egy ó ngolyó életvesztő repülésének — magát feláldozni — ! — 's inkább szerelmétől örökre megválni kész, — mint kétes kimenetre drága életét koczkáztatni! — Nemde magos elszántságnak győzedelme, 's bátor vitézi tulajdoninak remek megtagadása; nemes és bölcs elménck, 's finom miveltségnek rettenthetlen elvű philosophiája ez? — E' szerint tehát:

32) Bizonytalan és veszedelmes, szerelmekkel küzdő életét megunván, ezentul ezt nagyobb bátorságba helyezni 's nyugvóbb mulatságnak áldozni vágy; lelki örömül, 's vidorságul, dámai édesdebb izletként készitett gyengébb puncs poharazásai közt választván makao és puta divatos játékot — de havi jövedelmeit már egy egész évre előre anticipálván, meglapult 's gyász fekete szinbe öltözött erszényével elhagyá a' szerencse asztalát. Vizer.

(*Folytatás következik.*)

Szép katonaság. Pavoye mezővárosban, 18.000 lakóval biró helységben, Luzon szigetén (a' philippi szigetek egyikén) Manilla szomszédságában különös 's valóban ritka katonaság van, t. i. szépen öltözött

mintegy 200-ra menő csinos 13—14 esztendős leánykákból álló ezred, kik minden innepi alkalomkor katonáskodnak. Ezen szüzek (Balusa) dandárokra vannak osztva 's fapuskákkal teszik a' fegyvergyakorlatokat, és ezt igen nagy ügyességgel viszik végbe. Eredete ezen amazoni ezrednek nem ismertetik.

Mulattató. X. roppant gazdagsággal, de egyszersmind undok fösvénységgel birt; minekokáért szolgálatjába senki sem állhatott. — Minden magán kivüli segedelme mellett végre azt határozá: hogy ki őt holtig ápolandja, és halála óráján szemeit benyomja, jutalom dijul ezer forintot kapjon. — Nem sokára találkozott egy szolga, 's az agg fösvény váratlan esetből kiköltözott az élők köréből. — A' szolga tehát követelte boldogult urától nyert hagyományát, de sikeretlen volt minden igyekezet; mert miután a' testamentom felolvastatott, az emlitett ezer ft. ugyan ki vala jelelve annak, ki szemeit halálakor befogja; de mivel a' boldogult fösvénynek csak egy szeme volt, a' bölcs tanács rendeléséből csak 500 forintot kapott a' hű szolga.

JELESMONDÁS.

A' sir.

Sir! csendes nyugalom, borzasztó képe Jövőnek
És az örök létnek messze határa te vagy!
Bizva közelg hozzád a' Nagy, mint czélja fokához,
A' pulya melletted szörnyet alélva lerogy.
A' kétségbe esett mindenkor téged ohajtoz,
Szenvedt sziv békét gyász-üregedbe talál.
Csak moh-lepte üred nyujt ösvényt, 's inti valóhoz
A' sinlő vágyás lobbadozó heveit.

Ba. Váczról.

A' szerelem, ha minden mellék tekintetek és haszon-keresés kirekesztésével egyedül a' léleknek nemes vonzódásából származik, nem változva csak a' sir hantjainál halhat-el. Miskoltzy Istv.

Az érdem, pártolás nélkül, a' mostani világban egy elhagyatott árva. Schilling után Z. Leopoldina.

Rendszabályok a' társas élet tárából. A' jó férj tulajdonaihoz tartozik nője iránt figyelem-teljesnek lenni, de nem indulatoskodni, gyanakodni, vagy vele méltatlaul bánni.

Ne siess annyira jó barátokat szerezni, mint ellenségeidtől őrizkedni; mert a' jó barát ollykor ugyan czélodhoz juttathat, de ellenséged feneketlen mélységbe süllyeszthet. Udvary.

Aphorismák Pestről. A' nagy hivatal és születés az önségnek fényes nappala vagy setét éjjele; azok az ember gyengeségeit eltakarják, érdemeit felfedezik.

A' sziv legkeményebben dolgozik, midőn a' szem ellankad, 's nyelv megtompul a' halál révén, rettegésben és szerelemben. Benke.

Csere-rejtvény.

2. 1. 6. Birt ezzel Sámson, 's birt Árpád, a' haza-szerző.
5. 6. Ozt rókát látván ezt teszi, a' ki vadász.
4. 5. 6. Sírod szük üregébe szorulsz, illy lenni ha szüntél.
5. 4. 3. Fő elem éltedben: benne madarka repül.
1. 2. 3. 4. 5. 6. Rám nézsz: még fiatal, de szülőm örömére haladtam
Már sokat, és ha kegyelsz, szép haza! többre megyek.
Csattáról Széky János.

Előbbi rejtvény: sás.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

25.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön martius 26kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Egy farsangi tréfa.

Egy népes városban nagy megelégedésben ismertem Pór nevű kalmárt, kinek ohajtott sikerrel folyt kereskedése szép nyereséget hozott-be. De mivel semmi állandót a' hold alatt nem találni, Pór is csak, eme tapasztaláson épült valóságot vala kénytelen elismerni. Bécsből jött egyik kalmár-társa uj boltot nyitott, mellyben czifrább portékák, olcsóbb áron találtattak, és igy Szalmási ur boltjába siettek mindenek. — Pór ur fel alá sétált üres boltjában, és egész napon egy fillért se vehetett-be. A' naponként terjedő cholera már eme városhoz is közelitett, és a' boszúság lángolván Pór ur keblében, elhatározta magát, hogy ezen rosz körülményeiben e' nyavalya segélje elő megcsökkent kereskedését. Ennél fogva egy koporsóraktárt állitott-fel házánál. Még az is vett ekkor magának előre koporsót, kinek még most is szükségesebb a' kenyér, és most lisztjét tartja benne. — Igen jó kelete levén egy napon a' koporsóknak, Pór ur is elment a' kávéházba, és itt nehány üveg tokaival iparkodott magának kedvet szerezni; de a' bor szesze a' felső emeletben zavart okozván, Pór urnak lábai is annyira elnehezedtek, hogy alig birták őt el, midőn haza felé czammogna. — Otthon nem meré magát nője előtt bemutatni, ki a' kormányt igen helyesen tudá kezeiben forgatni. Nem is zörgetett tehát ajtaján, hanem észrevehetlenül beosont a' pajtába, hol a' koporsók rendbe valának rakva. Itt bevonta magát az egyikbe, lassan magára huzván födelét; és midőn őt az álom édes szendergéssel ringatá karjaiban, örvendett eme gondolatján, melly őt illy fölséges nyugalom helyére vezeté. — Azonban alig aludt-el, midőn fél óra mulva jön két ember a' kalmárlegénynyel, kik felteszik a' Pór urral terhelt koporsót egy sráglára, és nyögve viszik több utszákon keresztül egyenesen Szalmási házába, hol azt az udvarba letevén elmennek, és az ajtókat bezárván magok is álomnak eresztik szemeiket. Pór ur azonban a' koporsóban felébred, és ama gondolat, hogy ágyában még is jobban fog nyugodni, mint a' koporsóban, felemelteti vele a' koporsó tetejét, és a' setétben felkelvén mámoros fővel egy ajtóra talál. Bemegy a' szobába,

levetközik, és belé dül az ágyba. — Szalmási több virasztó jó barátival még ébren volt, és vigasztaló poharakkal viditá szivét kettős bánatjában, mert szeretett felesége is meghalt; de a' hamar esendő temetés miatt halálos ellenségétől Pór urtól kellett koporsót hozatnia. Elgondolhatni tehát, mint került Pór uram ellenségének ágyába, hol édesden folytatá zavart álmát.

Éjfél felé volt az idő, midőn Szalmási poharazó társaságát elhagyta, és látván az udvarban a' koporsót, megborzadt egész belseje. Bemenvén végre alvó szobájába, ledült nyoszolyájára, és észre nem vevé, hogy már lábbal valaki az ágy-főnél heverész.

Pór uramnak nyugtalan álmai valának, és lábával szomszédja arczát lökdösé.

„Ki van az én ágyamban?" kiált Szalmási, és szomszédját lábánál megkapja.

„Menydörgőt! ki fekszik itt?" orditá Pór, és hasonlókép szomszédját fogván-meg, egyik a' másikat akarja az ágyról levetni. A' hosszas viaskodás és lárma után segitség jött, és minekutána egymást jól megrángatták, a' cselédek Pór uramat jól eldöngették, annyira, hogy a' gondolkodásról felejtkezve kénytelen vala az ablakon kiugorni. — Haza felé indulván őrök kezébe került, kik őt mezitláb látván a' hóban sétálni, bolondok házából kiszabadult szökevénynek tartották; mig innét is kifejtvén magát, haza ért, hol egy igen érzékeny böjti beszéddel várta őt felesége, ki már a' piaczi ujság lapjaiból ezen esetet megtudá. Pór ur feltevé ezennel magában, hogy a' cholera felől soha tudni se kiván valamit, és kezdett uj kereskedéséről lemondott. Azonban mig a' kész koporsók elkelnének, megparancsolá legényeinek, hogy eladás előtt minden koporsó megmázsáltassék, nehogy e' féle történet illy véletlenségből több izben is támadjon! Udvary.

ORSZÁG- 's NÉPISMERTETÉS.

Trencsin. *(Végzet.)*

Azonban a' háború folyt, 's János király mérő serpenyője mindig magosabbra csapódott. Eddig birt tartományainak nagyobb részét elveszté, 's végre az egészet is, midőn szövetségesei a' Törökök jónak vélték, mit ők seregeikkel megraktak volt, magoknak megtartani. Ezen egész időszak alatt Trencsin (bár előbbi fényének csak árnyéka) Ferdinand király hatalmában volt, 's maradott azután is, midőn a' nagyváradi béke (1538) azt határozta, hogy János királynak örökös tulajdon jószágai vissza adassanak. Mivel a' czikkelyek egyike igy határozá: „hogy Zápolyának ama nemzetségi tulajdona, melly a' romai császár hatalma alatt volna, a' két perlekedők vég-kielé-

gitésökig a' császár (V. Károly) mint részrehajlatlan igazgató kezeiben mintegy birói zár alatt maradjon." Ezen, a' Törökök előli félelem miatt, kinek tudta 's befolyása nélkül köttetett, soha nyilvánossá nem tétetett békesség, csak résznyire hozatott foganatba, és a' Zápolyának nem sokára (1540) következett holta után kitört nyugtalanságok, valamint Izabellának ingadozó caractere, melly majd Ferdinandhoz közeledése majd tőle távozása által nyilván bebizonyodott, még azt is semmivé tevék, mi valamelly erősebb feneken látszott állapitva lenni.

Trencsin ama rettentő ostrom óta csak omladék volt, 's ezen állapotban nyeré (1535) gróf Thurzó Elek a' várat 's a' félelmet terjesztő ellenkirálynak a' vártól függő birtokait. A' belső várnak egy félig leomlott ablaka Thurzónak kőbe vésett czimerét 1540. esztendő számával még most is viseli. Ezen előkelő nemzetség birtokában maradt a' vár a' nevezett század mintegy alkonya felé, midőn azt gróf Forgáts Imre (kinek nevét 1588. számmal egy másik kőtábla emliti) 38,000 talléron megvette, 's helyre hozására és ékesitésére sok pénzt forditott. Még is már 12 évvel később Illésházy Istvánt Rudolf császár és Mátyás főherczeg közt forgott veszélyes testvéri ellenkezés történetében mint közbenjárót és birót, hires és hatalmas férjfiút, febr. 21-ről költ királyi adomány szerint olvassuk Trencsin urának. Ha e' felől nem is birnánk diplomaticai bizonyságokkal, megszüntetné még is minden kétségünket a' belső kapu felett levő felirás, *) melly nyilván mondja, hogy Illésházy István, a' korona fő udvari mestere, 's hitese Pálfy Katalin álliták ismét helyre ezen épületet 1600. esztendőben.

Ama szédítő magosságról, mellyre ezen magnást bátorság, ész, és szerencse emelte, két esztendővel később egy rémitő fergeteg annál mélyebbre látszaték őt sujtani akarni. Felség-bántással vádoltatott; de barátjai egyikétől titkon megintetvén éppen még annyi ideje maradott, hogy Bécsből, hol az intést kapta, Trencsinbe, 's innen hevenyében öszve kapkodott kincsekkel lengyel országba, a' veszélyben forgók mindenkori menedék helyére, futhasson. E' megfutását vétke vallomásának magyarázák ellenségei,

*) Ezen felirásnak tökéletes tartalma, melly ama dynasta birtokait is elő számlálja, e' következendő:

STNVS . DE ILIESHAZA COMES COMITATVVM TRINCEN ET LIPTO . DNVS CASTRORVM S. GEORG ET BOZIN STOMFA TRINCEN LICAVA SVRAN CHABRAG ZITNIA ET TONACIO IN MORAVIA SA . CESARE MTIS CONSILIARIVS AC PER REGNVM HVNGARIAE MAGR. CVRIAE etc. ET CHATERINA PALFI RESTAVRARVNT ANNO 1600.

's a' távullevőre, ki a' nyilvános idézésre se jelent-meg, kimondatott a' kárhoztató itélet, mellynél fogva fejének vesztével minden javai elvesztése is egybe köttetett. Ennek következetében Trencsin a' királyi fiskusnak oda itéltetvén törvényesen elfoglaltaték.

Három esztendővel azután (1605) kitörtek Bocskay zavarjai, 's az erdélyi fejdelem magyar országban hatalmas pártosokkal erősödve győzedelmesen jó előre nyomult a' tartományba, minek előtte még a' csillag-képzetekkel ábrándozva elalélt császár Prágában ama tulsó világokban héjázó elragadtatásából, melly miatt későbben a' valódi világon birt trónusát 's létét elveszté, magába térne, 's igazi védelmére rendeléseket tehetett volna. Szilassy János és Károli István Bocskay vezérei éjjel jelentek-meg a' Hoffkircher ezerednek csak 40 katonáji által őrzött Trencsin alá, 's azt véletlen rohanással megvették; mi annál könnyebben eshetett-meg, mivel az őrizet semmi roszat se gyanitván csak lonyhán járt-el tisztjében, 's még az egyetlen egy őr-katonával ellátott külső kapunak bezárását is elfelejtette.

Ezen noha magában nem sokat jelentő eset igen igen fontos következéseket szült; mert a' pártját szaporitni, 's előkelő elmés és bátor férjfiakkal minden módon erősiteni igyekező Bocskay éppen ebben találá módját Illésházy Istvánt részére hóditani. Azért a' magyar hazában ezen nagyra becsült, 's tisztelt magnáshoz lengyel országba szembetünő követséget küldött olly meghagyással, hogy ha részére állana, neki minden hivatala 's méltóságai, a' mint is valamennyi elfoglalt jószágai ismét vissza fognak adatni. Illésházyt, ki ezen ajánlást elfogadta, nagy innepléssel iktatták ismét Trencsin birtokába, valamint ezen és Liptó megyei főispáni hivatalába; azon kivül őt az erdélyi hős nyilvános levelei által fő kincstárnoknak 's a' Dunán inneni kerület főkapitányának hirdette. Illésházy fénylő pályájának teljes mértéke még csak ez időtől fogva kezdődött. Minthogy pedig ő, mint Bocskaynak legfőbb segédje, minden ügyben használtatott, tanácskozásba hivatott, a' fejedelemhez mind a' táborban mind a' cabinetban legközelebb jutott: nem könnyen lehetett kivüle más valaki, kihez a' császár vagy is inkább az ennek nevében dolgozó Mátyás főherczeg titkon folyamodni eltökéllé, hogy Bocskayval békességet köthessen; csak ugyan, miután neki az egykor reá mondott itélet megsemmisitése és a' nádori méltóság megigértetnék, reá is állott, hogy urát békességes szándékra birja. Bécsbe küldetvén (1606) majd csak maga végzé-el a' békekötést (a többi megbizottak csak szinképpen adattak melléje), 's Rudolf császár őt nem csak a' multak megbocsájtásával és elfelejtésével, hanem Trencsin birtokában ujabb megerősitéssel tisztelé-meg:

Mátyás főherczeg pedig különös leereszkedéssel viselteték hozzá, jól átlátván, milly szükséges lenne neki illy hatalmas befolyatú férjfi, ha tán a' trónusra élesztett ön kinézetei tehetetlen bátyjának még éltében foganatba jönnének. Meg is engedé tehát, hogy a' békességi oklevélben Illésházyról 's ujabb tiszteltetése felől nyilvános említés tétessék, sőt a' Trencsini vár birtokához még a' hasonnemű vármegyében a' fő ispánság örökösségét is ragasztotta.

A' 13 évvel később támadt Bethleni nyugtalanságok alatt Trencsin sértetlen maradt. Midőn azután az utósó 1621-ben kötött béke következésében a' Bethlen által Pozsonban elfoglalt, de soha fejét nem diszesitő 's Ecsedre vitt országkorona vissza adatott, és Sopronba Eleonorának, II. Ferdinand hitesének, koronáztatására kellene vitetni, nem tudtak ezen minden Magyar előtt legszentebb kincsnek Trencsinnél biztosabb 's illőbb helyet választani, hol az több hónapig őriztetett, és csak ugyan ott is veszté-el őrjeinek egyik leghiresbikét 's története iróját Réva Pétert, ki itt (1622. Jun. 5.) véletlen halállal mult ki.

A' sulyos és véres 1663-ki évben Trencsin polgárai és vitézei bátorságának nehéz próbát kellett kiállani, midőn Érsekujvár eleste után a' Duna, Vág és Garan mellékei Morva országig 's Ausztriáig a' mindent pusztitó és zabolátlanul ömlő török és tatár özön embertelen dühének voltak kitéve. A' vad csoportok, mellyek előtt tüz és pallos lépdegélt, utánok pedig halál és pusztulás maradott, különféle utakon rohantak a' Morvákra, késő őszkor pedig a' trencsini szorosokon magyar országba jövén vissza, minden nyilt helységet felgyujtottak, 's a' várost és várat azon hozzá-adással kérék-fel, hogy, ha 12-ik napig előttek a' kapuk tárva nem lesznek, a' leendő ostrom közben még az anyaméhben levő gyermeknek sem irgalmaznak. Nem kevesbbé nevelte a' zavarodást, hogy a' város polgárai hosszas ostromra készületlenek voltak, de kivált hadi szerekben szükséget szenvedtek. Módot találtak azonban, hogy a' holsteini herczegnek, ki a' morvai erős Hradisch birtokában volt, ezen szorultságukról hirt adhattak, kitől 100 nehéz fegyverű lovagokat nyertek, kiknek mindenike egy zacskó puskaport hozott magával. Ezen segedelem érkeztével felbátorodván az őrsereg nem csak ellentállani merészlett az ellenségnek, hanem ismétlett kirohanásokkal is kárt okozott benne, mert az esztendőnek előhaladt ideje (october vége) vigasztaló reményt nyujta, hogy a' Törökök nem sokára eltakarodnak, 's téli szállásaikba költöznek. Ez valóban meg is lett, 's most az egyszer Trencsin megmentetett, sőt némelly házakon esett sérelmen kivül semmi veszteségen se panaszkodhatott.

Némelly békességes inneplésekre, mellyek ezen időszak óta a' jelesen virágzó Illésházy nemzetség menyegzői, keresztelési vagy temetési szertartásainál a' várost és várat eleven zsibajjal töltékel, 's a' szomszéd hegyeket örömlövések viszonzására késztették, komolyabb jelenetek következének a' mult század elején (1703), midőn Rákóczy Ferencz a' polgári had fáklyáját lobogtatta. Ennek vezéreitől több ostromot kellett Trencsinnek szenvedni; a' tüzes golyók terhes gyötrelmet okozának, 's már egykor (1707) annyira ment a' dolog, hogy az őrsereg a' dühösködő éhség csillapitását kutya, macska, egér, 's más illyen undoritó állatok evésével volt kénytelen eszközleni. Még is mindenkor hű maradt királyához, 's végre ő lön ama kőszirt, mellyen Rákóczy szerencse-hajócskája szétzuzatott; mert azt addig tartoztatta, mig Heister megérkezett, 's ama fényes győzedelmet (1708) vivta-ki, melly után Rákóczy magát többé öszve nem szedhette, és az előtti győztes és rendítő sereg fejedelme tüneményes szaguldozóvá süllyedt alá. Milly fontosnak tetszett pedig Rákóczy pártjának ezen vár birtoka, onnan is világos, mert ostrom közben nyilván kijelenté ama felekezet, hogy mihelyt Trencsin kezeikben lesz, elhatározásuk szerint Trencsinre ország-gyülést hivnak össze, mellyen I-ső József, valamint már az előtt Onodon, a' magyar trónustól megfosztottnak jelentetik, de egyszersmind végbe szakasztatik az akkoriban kihirdetett országköz (interregnum) Rákóczy Ferencznek királyi méltóságra emeltetése, mint javai 's vére feláldozásával a' nemzetnek tett fontos szolgálatjai tökéletes megjutalmaztatása, 's az idegen rabszolgaság bilincseiből ön megszabadulásuk által.

E' volt az utósó hadi tett Trencsin előtt és mellett, melly az óta a' kitüntetett 's első országos hivatalokban fénylő gazdag Illésházy grófok nemzetségének férjfiai (kiknek utósó ivadéka gróf István hasonnevű nagy ősei elméjének 's szivének tündöklő tulajdonságaival méltán oldalai mellé állhat) birtokában maradott. Azonban a' csendes idők alatt, midőn már a' személyes bátorság fogyatkozásának minden más tekintet elől többé távoznia nem kellett, a' lakás fáradtságosnak tetszett a' magos szikla-várban; azért a' másfél órányi édeni vidékben fekvő Dubnicz-ba vivék által lakhelyöket a' grófok, 's a' várat pusztulásra hagyák, melly e' szerint ugy megigazolta mindent pusztitó erejét ezen dicső, emlékezettel teljes időnek pompás emlékén, hogy ama szobák, és teremek, mellyek még alig száz év előtt messze parancsoló magnások lépteit hangozták vissza, most csak a' setétségnek világosság-kerülő lakóji menedékökre szolgálnak.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 's TÖRTÉNET.

Régi párhagyma. Houlton ur a' londoni gyógy-fűvészi társasággal közlé, hogy egy fej párhagyma (veres hagyma), melly bizonyos egyptusi mumia markában találtatott, 's tehát több mint két ezer esztendeig föld alatt volt, a' levegőre kihozatván 's ujra elültettetvén, ismét kicsirázott mint akármelly más közönséges hagyma. Formájára nézve e' növény egészen hasonló a' mieinkhez.

Veres csontú disznó. Franczia országban nem régiben egy disznót öltek-meg, mellyet felkonczolván annak minden csontjait vereseknek találták. Ezen körülményt onnan magyarázzák, hogy az állatnak táplálékja, minthogy a' disznónak gazdája festő volt, veres festékanyagokkal volt legtöbbszer vegyitve.

KÜLÖNFÉLE.

Egy comme il faut divatos chevalier tulajdonai.

(*Folytatás.*)

33) Solidabb életre adván magát, ártatlan barátságot köt egy klastromi nevelésből éppen kilépett, 's kedves szülőjinek szárnyai alá, falusi kies jószágukba ismét visszatért gyönyörű fiatal kisasszonynyal. — Titkos érzelmek közt e' bájos barátságot magosb fokra emelni, 's —

34) Lassú, de hevétől szikrázó láng-érzelmeinek előbb lépte mellett szerelemmé átvarázsolni vágy. — De szerelme tárgyának ellenzőjei, a' gyönyörű szüz szülőji, a' minden foglalatosság nélkül ingyen élő házi chevalier forró esdekléseinek gátot vetni törekszenek: a' midőn ez

35) Uj pályát tüz-ki magának — ! — 's titkos értelmű szó-rejtvényeket a' Társalkodóban, Hasznos mulatságokban, 's Regélőben felfedez, és köz álmélkodást gerjeszt! — Meséket, aphorismákat teremt; krisist, satyrát, apologot ir a' világ tudósinak bámulására! — Sőt még a' szerelem, a' nagy természet, 's örök lét titkairól is mester mivű epigrammák költői szellemű készitésében (talán egy jeles 100 aranyi jutalom elnyerésének reményétől édesden élesztetvén) legbuzgóbb törekvéssel foglalatoskodik — 's ámbár a' jutalmi dijt a' versenzési alap rendszabályai szerint e' valamellyest különböző tárgyban meg nem nyerheté; — de megnyeré ez által még is legforróbb ohajtását, t. i. szerelmének angyalát! — megnyeré ezen felül egész év lefolyta alatt szerelmese szülőjinek is kedvelését, 's bizodalmát! — Azonban sok fáradozási után (mellyek minden esetre életének egyik legszebb munkásabb 's nevezetesebb időszakát alkotják) Amor karjai közt, 's egy egész évig más rovására folyton folyt élete, de egyszerű szerelme is — válogató kényeinek — már — unalommá válván, midőn régen várt uj-hó pénze ismét elérkeznék, egyszerre bucsút vesz falusi szerelme volt tárgyának tornyos kapu-fájitól.

36) Sietve hajtat a' fővárosba, 's fellengősb uj élethez kapdoz! Kimustrálja régi garderobe-ját (melly már jó formán enyészetéhez közelite), 's mindenét ujabb divatba öltözteti; — de érzeteinek is szabadabb lélekzést, 's divatot engede kényei kielégitésére, 's kedv-csapongásai közt omlik a' mulatságok özönébe. Felváltva üzi lángra derült szivének érdekes játékait, a' mig éppen nem rég P..... érkezett bájos szellemű dalszinészné szépségétől szerelmi kellemmel leveretvén, örök hivséget

rebeg neki, 's élete legszebb kincsével hódolni kiván szerelmének! — E' tündér-világnak édenétől elfogultan, magát bájaitól elragadtatni édesden engedi, 's örvend: hogy hajdani arany szabadságát Amor gyönyörű kötelékinek magikai bilincsével lekötve, 's kedves rabsággal felváltva szemléli! — Milly fenséges érzelmek varázsolják-át e' dicső tüneménynél földi lényét? milly menyei édenre tarthat most számot jövendő léte? — azt csak ő maga érti! — Se költő rajzolni, se szónok elmondani, sem Oedipus megfejteni nem képes! —

37) Menyei érzetekben mereng — szivének örömeitől édesden legyőzött divatos ficzkónk ama bájos szellemű dalszínésznének remek alkotású angyali könyűd karjai közt! — Hó fehérségű, 's alabastrom ékességű fogai, rózsával vetélkedő piros ajkai, venusi szépségű arcz-vonati; szikrázó nap sugarai, 's mennyet igérő gyönyörű fekete szemei; ama fenséges idomú nyakát elboritó hajfürtjei; ama pompás alakja, termete, pillantata, 's minden mozdulata megigézék szerelmes deli chevalierunkat! — E' kimivelt ékes színészné lelke, divatossága, 's angyali éneke pedig megbájolák egészen keblét! — „Ki lehetne boldogabb nálam a' szerelem ölelései közt — felkiált a' ficzkó! — milly boldog vagyok, hogy szivét megnyerni egyedül szerencsés valék! — Égész Jényemet, minden jövedelmemet, javamat, 's jószágomat neki áldozom! — Égi hatásainak, istenesitett szerelmének — ó milly egészen — 's milly gyönyörrel hódolok! — Ékes szavának hangja, melly rózsa-ajkain zeng-ki, és szerelmének kelleme (melly nékem örök hivséggel áldoza), égi ragyogó pillanata, melly nekem mennyet igére, áthatja lelkemet, 's dicsőülten emel-fel egy fenségesb boldogság magos sphaerájihoz!“ —

38) Érzi mind inkább felmagasztalt létét, 's illy körülmények köztt szive imádott királynéját egyedül birni kevély! — Ennek hódolni, élni, 's halni legszentebb vágyává vált. Szerelmes angyalának minden szava, lépte, tette, mozdulata uj lelket önt keblébe; 's midőn a' remek színészné éneklése uj varázst szül a' közönségben, 's a' legdelibb és szebb szellemű ifjakat méh-rajként édesden magához vonza kelleme; elragadtatik akkor érzelmeiben a' magos szerelmű 's egyedüli szerettetés képzeletében mintegy virágokkal csalékonyan behintett felületű mély örvénybe édesden elmerült divatos ifjunk, 's magát 7-dik mennybe ragadtatva lenni, valódi boldogságát már megleltnek és szünet nélkül birtokában lenni képzelé. Azonban e' legszebb boldogságának vélt tüneményei közt:

39) Véletlenül szerelmesének titkos levelezésére akad, 's nem sokára hiv barátinak tanácslata 's utmutatása után megvalósult, hogy egy külföldről nem rég érkezett honi cavalierral uj szerelmi szövetségre lépett. Nyil járja-át ekkor felhevült lelkét; több óráig érzéktelen — küzd — elme- és szive-veszett lényével. — „Oda földi mennyem 's boldogsági édenem“ felkiált magán kivül; 's midőn ismét eszméletre jut, tiszta világban látja álomnak vélt megcsalatását; látja ennek valódiságát, 's ekkor kétszeresen érzi a' vérző szivére mért mostoha sorsnak érzékeny csapását, t. i. nyugottabb észszel fontolgatván, hogy e' szerencsétlen szerelme mellett már 10 évre előre anticipálta havi pénzeit, sőt még más adósságokba is merült, mellyekkel mind maga, mind szerelmes színésznéje kényeinek eleget tehessen. — 'S ime uj csapás! — midőn sok zaklató hitelezői őt exequálni, rokonai pedig törvényes sequestrumot adatni kivánván, ebben magát — mint tehetetlen urat — már 15 évre törvényesen lekötve szemléli. — Igy ébred-fel lelke, igy látja most az igazság tükrében a' világnak csalékony játékait, 's megcsalatását! — Vanitas vanitatum! *(Vége. köv.)* Vizer.

Tagrejtvény.

Első tagom' a' szárny adja,
Roszat 's jót eszközölhet;
Sokfélének boritékja,
Sőt hal neme is lehet.

Másodikom nemes állat,
A' Magyarnak kedvellje;
Egészem csak juhból valhat,
Ha nem régi szülöttje.

Előbbi rejtvény: Regélő.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

CIRCULUS REG. SCIENT. UNIVERSIT. HUNGARICAE

26.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap martius 29kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Az utósó lengyel király életének csudás megmentése.

1771-ki nov. 3-ának zivataros őszi éjszakáján Poniatovszky Szaniszló, az utósó lengyel király, anyai nagy bátyjától litváni főkanczellár Czartorinsky herczegtől, nehány embereinek kiséretében ment vissza palotája felé egy barátságos vacsoráról. Alig jutott kocsija egyik szük utszához, még közel Czartorinsky palotájához, midőn egy pár lövés történik, 's a' kocsis parancsoló hangon megállittatik. Azonnal elővágtat egy csoport rabló, a' szekeret körülveszi, 's a' király kiemeltetik. Hajdúja azonban, egy erős és bátor férjfiú, a' rablók közé rohan, 's ön veszedelmére nem ügyelve harczol uráért, kit kiragadván a' rablók kezéből általölel, 's vele együtt leterülvén ön testével fed-be, és a' halálos sebeket, mellyek a' pártosságnak ártatlan áldozatjára voltak szánva, ő fogja-fel. Mig ezek történtek, a' királyt kisérő segédtiszt Czartorinsky herczeg házához sietett, hogy az ott levő katonaságot a' monarcha megmentésére hivná. De ama palota kapujit, mellyet csak előbb hagyott-el a' király, erősen bezárva találta, 's bár milly erősen zörgetett és lármázott is, senki azokat fel nem nyitotta. Leverve tért az adjutans ama borzasztó történet helyére vissza. A' rablók ekkor már a' királylyal eltávoztak, 's a' hűséges hajdú halva feküdt ott vérében uszva.

A' fejedelem további sorsáról a' setét éj miatt semmit se tudhatott a' segédtiszt. Képzelni lehet a' szerencsétlen kir. család rémülését, midőn a' történeten jelenvolt tanú e' borzasztó hirt még azon éjszaka megvivé neki. Azonnal megtettek mindent a' királynak szentelt személyén végbe vitt vétek felfedezésére. Követek küldettek mindenfelé. A' király búslakodó testvérei Madame Coucovie-nél, a' fejdelem kedvencz testvérénél, töltötték az éjt. A' rablók utjának első nyomára a' király egyik czipője vezeté a' küldötteket, mellyet ama lapályos sáros helyen találtak, merre a' rablók hurczolták a' fejdelmet, hogy az őröket kikerüljék, 's igy észre nem véve több csoportokban a' városból kivergődhessenek. Valami ezer lépésnyire tovább a' királynak két helyen keresztül lőtt bundájára, 's még tovább két kardvá-

gással jelelt véres süvegére akadtak, mellyek azonnal szorongó testvéreihez vitettek. Mennyire valósitotta ezen leverő körülmény a' család reménytelenségét, képzelhetni! — Könypatakok hullottak a' király meggyilkoltatásának ezen kétségkivüli tanújira.

Végre Cocceji generál lépett reggel Coucovie szobájába, hol a' szeretett Szaniszlónak testvérei összegyülve voltak, 's igy szóllt hozzájok: „a' király él; im egy levél; tulajdon keze irása!" Milly örvendetes változás! — A' levél rajzónnal volt irva, 's e' szókat foglalá magában: „Egy csuda megmentett. Csak testvérimnek szabad ezt tudni. Lagienkához közel fekvő malomban vagyok. Küldessék egy gyógyász és seborvos, a' testőrző sereg közül elegendő kiséret, 's egy alkalmatos kocsi. Megszabadulásomnak nem szabad ideje előtt kitudódni." — Szaniszló.

A' királynak ezen megszabadulása valóban csudatüneményhez hasonló. Nagyon megsebesitve, 's fél holtan vonattaték-ki hűséges hajdújának lélektelen teste alól; innen a' város sánczán keresztül szabadra vitetett, hol két rablók őt szorosan megkötözve lovaik közé vették, 's igy a' setétben szélvész és hózivatar közt a' szerencsétlennel elballagtak.

Ennyi kinzás után nem sokára elhagyta ereje a' királyt. Összeomolva mondá ekkor kinzójinak: „tovább már nem mehetek! öljetekmeg, 's adjátok által holt testemet ellenségimnek!" — A' rablók megállottak, 's a' legizmosabb közülök, Koczinsky, lovára vette a' királyt, 's tovább sietett vele. Kevés vártatva a' fejedelem összeszedvén magát kérdé rablójától: „hova visztek engem?" — „Az összeesküdtek táborába Pulovszky marsalunkhoz" — volt a' felelet. — A' király viszonza: „királyi méltóságomról szivesen lemondok, ha népem szeretetét nem birom. De tudni akarnám, mivel érdemlettem ezen kegyetlen bánásmódot, mellyel irántam viseltettek?" — „Te az eretnekek barátja 's pártfogója vagy — felelt a' durva katona — te ezen átkozottaknak velünk igazhitűekkel egyenlő jogokat akarsz adni; mi ötvenen vagyunk, kik ma reggel a' szent-vacsorában részesittettünk azon esküvéssel tett fogadásunk megerősitésére, hogy téged akár élve akár halva még ez éjjel az összeesküdteknek által adunk."

Midőn a' dühöngő ezen szókat mondaná, egy fényes tünemény vonult keresztül a' setét egen, 's nehány pillanatokra a' homálylyal boritott vidéket megvilágositá. Ezen körülményt használta a' király lelki jelenléte. „Im látod — ugymond rablójához — ez az Isten itélete. Csillagok hullanak az égből, midőn vétkedet kimondod, az Isten boszujának rettentő jeléül, kit ma reggel a' szent oltár előtt káromlottál! Nem esküdtél-e hűséget előbb nekem, mint azon csábitó férjfinak, ki hivatala ellenére a' szentséget annyira megfertőztette, hogy

téged általa hitszegésre, 's felkent királyod elárulására birna? Az Isten átka fogja mind azokat érni, kik ezen gonoszságra összeszövetkeztek."

Meghatá ezen beszéd az elámitott Koczinskynak még egészen meg nem keményedett szivét! — „Uram! királyom! — igy kiálta-fel — mit tehetek szabaditásodra?"

Koczinsky a' királylyal mintegy ötven lépésnyire előre volt, 's a' fényes csillagfutás a' vidéket megvilágositá neki. — „Sarkantyúzd-meg lovadat — ugymond a' király — hogy előbbre haladhassunk. Nehány lépésnyire távulabb szálljunk-le; lovad kantárszára összeköttetvén majd maga is folytatja utját egyenesen, 's azt a' hátra levők követni fogják. Mi azonban a' töltéshez közel levő árokba rejtjük magunkat, mig társaid tovább haladnak, 's azután vezess engem az itt közel levő malomba. Az Isten fog minket oltalmazni."

Koczinsky mindenre kész volt. Alkalmas távulságban a' királylyal együtt leszált lováról, 's ezt az uton egyenesen tovább üzte, a' királyt pedig egy közel fekvő árokba rejtette, mig a' rabló csoport tovább haladt. Azután a' félig mezitelen, 's megsebesitett fejedelem megmentőjére támaszkodva az oldalaslag fekvő malomhoz ment. Itt sokáig zörgettek, sokáig esedeztek szállásért; de hasztalan volt minden fáradozásuk! Végre eszébe jutott a' királynak, hogy a' malom lakosai német protestansok. Ekkor tehát német nyelven esedezett, hogy szerencsétlen honfijokon könyörülnének, 's ne engednék őt az uton szélvész és hózivatar miatt elveszni. Végre megnyilt az ajtó. A' molnárné könnyezett, látván a' megsebesitett, 's kirablott férjfiút; de a' királyt nem tudta benne elismerni. Szobájába vezeté tehát a' szerencsétlent, hol ezt azonnal hideg kezdé rázni. A' molnárné férjével együtt ágyat készitett neki, 's a' jó emberek meleg ruhákat hozván betakarására a' mi szegénységöktől kitelt, mindent ajánlottak a' megsebesült enyhülésére. A' király csak egy gyermeket kért maga számára, ki képes volna Varsóba egyik hiv barátjához egy levelkét elvinni. A' követ megjelent, 's a' király a' már fennemlitett levelet irá. A' molnárné eltávozott, 's a' király megnyugodott. De Koczinsky urának ágyához ment, 's elejébe térdelve igy szólla: „Nyugodj békén uram királyom! Én kinn őrt fogok állani ugyanazon hűséggel, mellyet hajdúd, kit én nyomorult elcsábitott ember meggyilkolni segitettem, irántad bebizonyitott." A' király köszönettel szoritá-meg kezét Koczinskynak, ki most felfegyverkezve urának szobája elejébe állott. Reggel Cocceji generál a' királyi testőrzőkkel körülvevé a' malmot. A' megrémült molnárné beteg vendégéhez sietett, 's remegve kérte őt, hogy üldözőji előtt rejtené-el magát, mert a' házat már körül vették. A' király barátságosan nyujtotta kezét, 's „ne félj jó asszony — ugymond —

ezek szabaditásomra jőnek. 'S azonnal belépett a' general két orvossal együtt a' szobába. Csak most látták a' kunyhó lakosai, milly fenséges vendégnek adtak szállást. Térdeiken esedeztek tehát bocsánatért, hogy azon borzasztó éjszakán ugy késedelmeztek fejedelmöket bebocsátani. A' király vigasztalá őket, 's nyájas hangon mondá nekik: „Jótevőim voltatok, mivel honfiatoknak néztetek, 's azért háladatos fogok lenni;de jövendőben minden olly szerencsétlennek nyissátok-meg ajtótokat, ki segitségtekért esedezik; mert nem tudjátok, milly áldást hozhat rátok az igaz ember-szeretet.

Ezen jelenet egy jeles olajfestményben maradt fenn: de melly rajzolat, melly leirás képes azon jelenetet előadni, midőn a' kedvelt fejedelem hiv rokonainak és szerető népének visszaadatott? Azonban Szaniszló szelid 's emberszerető indulatjának legmagosabb fénye a' következő körülményben tünik-fel. A' királyi párt sietve tett rendelései által nehányat ama rablók közül, 's az összeesküdtek papirosait is hatalmába keritette. Midőn a' király következő reggel az egész senatusnak 's nehány nagyoknak szerencse-kivánásait egész udvara jelenlétében elfogadná, általadattak neki az árulók papirosai lepecsételve. A' sebjei miatt még gyenge király vevén a' pecsétes csomót székéből felemelkedve igy szóllt: „Ezen papirosok azoknak nevöket foglalják magokban, kik halálomat akarják; én nem kivánom ellenségeimet ismerni.“ 'S e' szók után az egész csomót a' kandalló tüzébe vetette.

Nem egy ábrázat változtatta-el ekkor szinét, 's nem egy kebelben akadt-fenn a' lélekzet ezen nemes lelkű tett szemlélésén. Egyik ségyent 's tiszteletet, a' másik csudálkozást és szeretetet érzett magában. A' leggyanúsabbak azonban legállhatatosabban sürgették a' három főlázadók halálát, sőt még a' király megmentőjére is halálos itéletet hoztak; de a' király eszközlésére Koczinsky a' fogságból kiszabadittatott, 's a' jó szivű Szaniszló magány pénztárából tetemes évfizetést rendelt neki, mellyet Velenczében kellett elköltenie. Királyi módon jutalmazá-meg a' nemes fejedelem a' malom birtokosát is; különösen pedig a' megöletett hajdúnak hátramaradott családjáról gondoskodott. Azon helyen, hol e' hűséges szolga megöletett, egy márvány emlék-áll, 's mig a' király élt, évenként megünnepeltetett ezen csudás megmenekedés emlékének napja minden templomokban. Hopka J.

A' kisértet.

(Eredeti igaz történet.)

M.....n a' hivatalnak egyik tagja elmozdittatván, másik pedig hirtelen meghalálozván mindkettőjeknek ideigleni helyettesévé kineveztettem, és hogy a' hivatalos munkálatok káros csökkenést ne szenvedjenek, rendeltetésem helyére sietni kénytelenittetém. Családomat

's minden butorimat eddigi lakhelyemen hagyván, egyetlen ládába zárt kevés, de legszükségesebb ruháimmal, és puskámmal az irószoba melletti üres szobát foglaltam-el, és ágyamat történetből ugyanazon szegletbe helyeztettem, mellyben, mint később hallám, elődöm rövid de sulyos betegségének kinjai közt öt nap előtt élni megszünt.

A' szomszéd házban lakó tiszt-társam, és jóbarátomnál, ki hihető rövid itt létem idejére asztalát ajánlá, nehány vig és mulatságos estvéket, magányos lakomban pedig nyugalmas éjeket töltöttem.

Negyedik vagy ötödik estén vacsora felett lakházamnak alsó és felső emeleti tökéletes ürességét, különösen pedig szobámnak, és ebben ágyamnak elrendelését tréfás módon leirván, tisztelt barátomnak nője a' fenn emlitett nyughelyemet tárgyazó körülményt érintve mosolyogva kérdé, valljon lakomnak előbbi birtokosa nem látogatott-e már meg, és nyughelyéből nem parancsolt-e még ki? Mire nevetve ugyan de még is rajtam, és illy helyeztetésben gondolnám máson is, észre vehető csekély megütközéssel nem-mel feleltem.

E' tárgyról folytatott beszédünk azt eleintén nevelni kezdé, de a' később felhozott, 's tréfák közt előadott e'féle esetek, és leginkább más szeszélyes beszélgetések minden képzelődésemet annyira elszéleszték, hogy haza mentemben gondolatim csupán távul levő kedves hölgyemmel és családommal valának elfoglalva.

Tiz óra körül haza érvén minden ajtót, a' pénztár mellett lakván, szokott szorgalommal bezártam, csendesen lefeküdtem, és minden elfogultság nélkül csak hamar el is aludtam.

Állitották és állitják most is a' bölcselkedők, és természet-buvárok, hogy nappali beszélgetések, és gondolkozások tárgyai gyakran hasonló, sőt csudálatra méltó, 's amazokkal tökélyesen egyező álmakat szülnek; mit számtalan más tapasztalásokkal a' velem történttek is igazolják.

Kisértetekről beszélgettünk, és ezekről kezdék álmodni is. — Szendergésemből holt halavány arczú egészen fehér halotti ruhába burkolt elődöm lényének előttem megjelenése által csak hamar felriadtam; és ki képzeli borzadásomat, midőn azt az előbb leirt alakkal — a' homályos felhő-leplezte hold fénye mellett tisztán nem látható nagyságban — szobámnak ellen-szögében állni láttam. Kidörgölt szemeimet az irtóztató de mozdulatlan lényre szegezvén csendesen ágyam mellett álló töltött fegyverhez nyultam, és ennek sárkányát felhuzván felkelék, a' kisértethez lassú lépésekkel közeliték, és azt fenn-hangon ismételve megszóllitám.

A' rémkép mélyen hallgat, és mintegy helyére szegezve ingatlan áll. — De nem is csuda; mert közelebb érvén mit látok? — Saját ingemet, mellyet mult estve, miután barátomnak igen befütött szobá-

jiban igen megizzadtam, lefektem előtt éjjeli gunyámmal felváltván levetettem, és szobámnak langy meleg vaskemenczéjére akasztottam.

Hogy másnap kalandom elbeszélése után nem csak barátom és egész családja, hanem látogatásomra érkezett kedves nőm, 's későbben beavatott barátim nevetésöknek, és szeszélyes gunyjoknak is sokáig kivalék, és most is még ki vagyok téve, kiki tisztelt olvasóim közül gondolhatja. M.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Tigris-vadászat. Wandivash és Gingee környékében igen nagy mennyiségben tartozkodnak a' tigrisek, 's a' belföldi lakosok nagy ügyességgel és rettenthetlenséggel harczolnak ellenek. Bizonyos utazó következőt beszél egy tigris-vadászatról. — „Megérkezésünk utáni napon, korán reggel jelenték nekünk, hogy egy király-tigris közel a' városhoz a' Nullahba *) merészelt jönni. Legott előállott egy elszánt belföldi, hogy vele megvivjon. Az ember 'kicsin és zömök volt, vaskos és élénk, arczvonásai elszánt és bátor lelket mutattak. Egészen meztelen, csak ágyékai körül valamelly durva fél-nadrágot viselve, nehéz vadász késsel volt felfegyverkezve; bal kezén mintegy 18 hüvelyknyi bőrrel befedett paizst viselt, mellynek közepéből élesre köszörült ércz-él bukkant elő. Társim és én követtük a' bátor Hindut. Mi éppen nem féltünk, tudván, hogy a' tigris kicsin szivű egy állat, melly ellenségét meg nem támadja, 's hogy e' mellett különösen földijeire szeret csak rontani. A' helyre érvén láttuk a' pocsolya tulsó részén a' gyönyörű tigrist magát a' napon melengetni. Igen nagy volt; nála nagyobbat még nem láttam. A' Nullah térsége nem igen nagy vala, de ágya nagyobb részint sik; 's igy a' bátor vadásznak igen kivánatos küzdő hely. Ez harsány kiabálás közben a' pocsolyába ugrott, hogy az alvó tigrist felébressze. Mint ez a' vadászt lassan feléje közeledni látá, első lábaira felült, 's iszonyú orditást kezde. Minél közelebb vonult a' Hindu, annál dühösebben csapkodott amaz ide 's tova farkával Lehetett rajta látni, hogy szorult helyzetét eszre vette. A' vadász mind inkább egész hidegvérűséggel haladott előre; a' tigris már rohanó helyzetbe tevé magát.... A' Hindu megállott.... Most a' tigris egy kiáltással, melly se közönséges orditásához, sem a' harapásra indult kutyáéhoz nem hasonlitott, ellenségére szökék.... Ez azonnal lebukott, pajzsával a' tigris lábait felfogá, 's a' vadászkést hasába meritvén, alatta elesett, de ugy mindazáltal, hogy a' vad állat feje 's csaknem egész hátrésze szabadon maradt. A' tigris hátrált, hogy ujra rohanjon ellenfelére; de már későn. A' Hindu előbbi helyzetében állott ismét, 's a' vadászkéssel amannak torkába szurt, és azonnal egyet hátra ugrott, hogy szükség idejében ujra felfogja rohanóját. De a' tigrist már a' második szurás örökre kivégzé. — Meggyőződvén, hogy az állat végképp oda van, mi is leszálltunk a' Nullah medrébe. A' seb, mellyet a' vad állat ágyékába kapott, iszonyú volt; a' belek egészen megszaggatva 's a' szív alsó része

*) „Nullah" névvel neveztetnek a' hosszan kiterjedő pocsolyák, mellyek az esőtlen időkben egészen kiszáradnak.

keresztül volt furva. A' Hindu legott neki esék, 's nagy ügyességgel levoná bőrét, mellyet vállaira vonván azzal méltó büszkeséggel tért haza.

KÜLÖNFÉLE.

Egy comme il faut divatos chevalier erényre tért életének vég-jutalmi koszorúja. (*Végzet.*)

40-ik epochája. Feleszmélvén csalatott lénye, 's az igazság és erény patyolati leple felvonva levén előtte, megismeri a' jobb életre vezérlő ösvényt, 's maga eredeti egyszerűségébe vissza tér! — Megbánván töredékeny élete rendszerét, szent fogadást tön a' Teremtő előtt: hogy az igazság, bölcs élet, 's mérséklet szabályitól soha el nem térend, csupán erénynek, 's tudománynak szentelvén életét! — de ezen fenséges fogadása mellett üres a' finantiális tára! — Sequestrumi rendszerként meghatárzott csekély évi jövedelme mellett csupán csak tenghet élete — 's mint egy növény egyedül vegetálhat. — Az éhen halástól ugyan megmentve létez; de vége a' sok divatnak, vége a' játékszinnek, 's concerteknek, vége a' pénzes szerelemnek, vége a' számithatlan vigságnak, 's örömnek! — Most már látja magát a' csapások által, valamint a' zordon éjszaki széltől magosra duzzadt tenger hullámi által elboritva — az élet csendesb partjára ugyan, 's nem többé fellengős veszélyekre kitéve — de magányába elhagyatva, 's komolyabb elmélkedésekbe merülve, egy igazi solid élet választására a' könyörülő sors jótékonyságától hagyatva lenni! — Átfutja tehát életének idő szaki vonalát — és másodszor már azon boldog választást, mellyet ennek előtte 2 évvel magának kijelelt, édes örömmel határozá-meg! — „Vissza — vissza ismét ama háladatlanul elhagyott tornyos kapuhoz — vissza amaz erénynyel tündöklő házhoz, mellynek tére felett bájosb szellem lebeg, mellynek földjét ama szép lelkű, ékes szüz léptei érintik, 's rajta rózsákat tüntetnek-fel! melly ház-laktában egy szüz kebel ártatlan hevüléssel buzog! — még talán el nem fogulva — valamelly nemes ifjú kellemitől! — De rettenetes gondolat! — ha ez valósulna! — Azonban még talán ki nem aludtak az irántam valaha buzgó szép erényü szüz — kegyei! — Vissza tehát — azon szent feltétellel: hogy a' világ csalékony tárgyaitól örökre megváljak, 's egyedül egy szüz kebelnek, erénynek, 's tudománynak élni kivánjak! — És meglön (a' mi e' világban gyakran megtörténhetik); szivi-töredelem, 's bánat közt, mint amaz elveszett hajdani fiú, tér vissza a' gyönyörű szüz lelkes szülőjihez, kik, az egek jóslatából, igaznak ismervén megbánatát és szent fogadását — kegyelmökbe vevék, mellyre a' gyengébb érzelmű leányuk keble is (mellyben még az eredeti szerelem tüze, ámbár egy ideig elnyomatva, szünet nélküli parázsban égett) fenségesb, 's örök lángra lobbant-fel! — Nem sokára a' már rég sympathisáló érzelmek öszve olvadának, 's az igazságos ég átlátá az erényességre tért, 's már 25 ik évre haladó ifjúnak hűségét; valamint a' szép szüz fedhetetlen lelkét — 's malasztját nyujtá szülőjinek: kik az egek áldását reájok adák, 's boldog házasságba lépteték a' gyönyörű fiatal párt. — A' divatos chevalierből solid, 's hiv férj vált, egyedül lelki munkásságnak, 's erénynek hódolván, hiv szerelmét pedig, 's magos caracterét élete fogytáig fentartván sok szép foglalatosságban megelégedve tölté örömét, mellyek

közt válogatott elme-szüleményeit hozá fényre, 's különösen életének érdekes rajzát szivemelő két szinjátékban adja elő. Az egyik szomorú játék ezen czim alatt:

„Csalékony divatos szerelem"

az az: színészi Sirennek éneki bájaitól keletkezett veszedelem. A' másik vigjáték ezen czim alatt:

„Fedhetetlen házi szerelem"

az az: Erényhez tértt, 's hiv-szerelmű férjfiúi győzedelem. Mellyekben ugy is mint eredeti történetért, ugy is mint miveltebb szellemű munkáért várhatná megtiszteltetését, 's alkalmasint méltó jutalmát is! — Azonban legfőbb jutalomnak tartja azt: hogy lelki miveltségben, 's munkában tölt 15 évi boldog házassága után, mellyből már gyönyörű gyümölcseit látá, 40-ik évében a' zaklató sequestrumtól örökre megmenekedett — 's jószágai és jövedelmei birtokába ismét vissza-helyeztetett: melly örömben még kedves nője szülőji is részesülének. — Most tehát már, hajdani jó létében, bölcsen élte napjait, — egyedül erénynek, hiv szerelmének, kedves nőjének, 's gyermekeinek, tudományoknak, köz jónak, 's a' nagy természet szent kellemeinek szentelvén léte napjait, — soha többé a' fedhetlen erény ösvényéről el nem távozván, 's életének kórmányául azon felvett örök jelmondást kitüzvén: Justum, virtuosum, fortem, ac tenacem propositi virum, si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae!" Ha bár a' világ ösze dül, ennek romjai egy igaz, erényes, 's erős férjfinak nem rettenthetik meg lelkét. —

Vizer István.

Chinai vendégeskedés. A' Chinaiak szintolly nagy hajlandósággal viseltetnek vendégségeikben az áldomás-ivás iránt, mint az Angolok. Módjok azonban még is különös. Azon személy, melly egy vagy több vendégnek e' tiszteletet megadni szándékozik, e' kivánságáról azokat valamelly szolga által tudósitja; ezután a' tele kelyhet mindkét kézzel megragadván szájához emeli, fejével valamelly valóban nevetséges mozdulatot tesz, 's a' kelyhet kiüriti. Most megvárja, mig a' nevezett személyek ugyanazt teszik; ez meglevén fejével ama tréfás mozdulatot ismétli, de most a' kelyhet kiforditva mutatja, jelenteni akarván, hogy egészen kiitta.

Különös jelentés az, mellyet az angolkeletindiai ujságok közölnek. Loknow királya t. i. ezen ujságokban közzé teszi, hogy Angolnét akarna feleségül venni; minden kényelmei meglesznek mint királynénak, de — de 50 lak-rupiával kell birnia (csak mintegy 6,900,000 forint). — Minthogy ő felsége részéről alkalmasint nem annyira Angolnéra mint akármelly gazdag Europainéra van czélzás, meglehetne, hogy még szerencsés szépeink egyikét Loknow királynéjának idvezelhetnők.

Betűrejtvény.

T-vel gyász-lakomát nevezünk ó szittya szokásként,
Itt B-vel búdat kissé enyhitve felejthet'd.
P-vel látod uton, levegőben, 's tested is azzá
Lész, O-val myriadját hogy ha nem érezed immár,
És mihelyest végkép hamvadnak csontjaid össze;
S-ben lesznek ezek mellé fektetve ezernyin,
Mellyeket a' K-val mondott szóm rendele arra.

Előbbi rejtvény: Tokló.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

27.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön aprilis 2kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' bajnok.

Folmar gyenge sebbel tért vissza a' vagrami véres ütközetből. Mint fiatal bajnok harczolt hazájáért. Sokan estek-el barátjai közül oldala mellett, 's a' halált legirtóztatóbb szinben tanulta megismerni. Reményei elenyésztek. Jelen és jövendő egyiránt szorongatták őt. Sebje nem volt veszedelmes, de még is darab időre alkalmatlanná tette további szolgálatra. P . . . be utasittatott, hol őt orvosolni kell vala. A' kórház tömve volt; 's ez okból egyik polgárhoz nyert beszállitó levelet. A' ház birtokosát éppen fiatal szeretett nőjének koporsója mellett találta.

A' vigasztalhatlan özvegy, hogy fájdalmában ne háborittassék, uj lakóját vendégfogadóba vitte. Folmar örömest távozott, mert a' koporsóban fekvő elhunytnak tekintete mélyen megrázta őt, mivel annak igen nagy hasonlatossága volt Folmar hajdani testvéréhez Mariannához, ki éppen ma esztendeje az őt forrón ölelő familiája köréből örökre kiszakadt. Ő is ma esztendeje éppen igy feküdt a' koporsóban; kezei a' dobogni végkép megszünt sziven kúcsolva nyugodtak, 's egy fris bokréta feküdt a' holt keblen. Bátyját Józsefet leginkább szereté; 's midőn a' kérlelhetlen halál hideg karjait a' halványodó felett kitárta, megigérte a' haldokló, hogy neki még éltében egyszer megjelenend. — Irtózatosan tartotta-meg szavát. — Csakugyan halála évnapján a' koporsóban nyugva egy idegennek hasonképe által lepé-meg testvérét.

Folmar a' vendégfogadó hátulsó udvar-épületében kapott szobát: ablaka alatt zugott-el a' folyó, melly P...t keresztül vágja. Átellenben feküdt az apácza-klastrom. Az est setét volt, mint Folmar lelke; 's a' félhold a' szakadozott fellegek fátyola alól világitott-ki néha-néha. A' kegyes szüzek tul a' folyón a' zsolozsma-órát énekelték. — Ekkor szive kitört, 's az elhunytért a' testvéri szeretet legforróbb könnyeit hullatá.

Csak 11 óra felé feküdt-le szokása szerint óráját az ágya előtt levő székre tevén. Sokáig hallotta még ennek egyes perczegésit; végre elszunnyadt.

Alig alhatott egy órát, midőn félálmosan ábrázatját gyengén megérintetni érzi, 's e' titok-teljes szókat: „Józsefte vagy-e?“ hallja. Folmar felébred, 's egy pár nagy fekete szemekre esik pillantása. Akaratja ellen felkiálta. Ekkor egy fehér asszonyi termet lebeg hátra, ki fejével egészen reá hajlott volt; az ajtóban megáll, 's kezeit fájdalmasan kúcsolja az ég felé.

„Ki az?“ kiáltá Folmar tökéletesen felébredve. — Marianna állott az ajtóban. Amaz felszökik ágyából, a' széket órával együtt felforditja, 's az esésben utána kap. Ezen pillanatban eltünik a' lény, 's egész ház reng egy rémitő csattanástól. Sirhidegségű szél csap a' szobán keresztül. A' leesett óra épen maradt, 's tizenkettőre mutatott.

Folmar minden tagjában reszketett; kétszer volt már ágyúsáncz megvételén jelen, de ennyire még soha se reszketett. Most már tökéletesen eszén volt; de ezen jelenés neki rejtvény maradt. Hogy Marianna volt, azt a' legszentebb meggyőződés esküjével erősitette, mert a' sugár-termetet, fekete fürtös hajat, fekete nagy szemet, domború mellet, az ég felé emelt teljes karokat jól látta; a' félhold halavány fénye az árnyek-ország vándornéját tisztán megvilágitá előtte. Folmar ki akart utána menni, de az ajtó zárva volt! — Ekkor halandósága érzésében vissza süllyedt. Ő lelket akara megfogni. Most már borzadott a' küszöbön átlépni, ő — kinek a' halál olly sokféle szinben jelent-meg. Jég-hidegség futá-el egész testét, 's a' velő szinte megfagyott csontjaiban.

Nehány óra kellett, mig tökéletesen magához jöhetett. Marianna, a' szeretett testvér, kezeit törve még mindig szemei előtt állott. Csak három óra után feküdt-le ujra, 's könnyű álom zárta-be szemeit.

Midőn felébredett, már fényes nappal volt. Álomként lebegett előtte az egész történet. Most nyugodtabb vala. Marianna azon igéretét, hogy neki életében még egyszer megjelenend, betöltötte. Folmar szivbeli buzgósággal imádkozott testvére lelkének nyugodalmáért; az apácza-klastromból hangzott ünnepélyes harang-zugás emelte könyörgését a' fellegekbe.

Sebjének kötése ez éjjel felszakadt, mit ő észre se véve csak most kezdett fájlalni. Egy seborvost hivatott, ki kérdezte, miért nem volna polgár-háznál szálva? Folmar elbeszélte tegnapi elszállitását a' halottas házhoz. Történetből ott is ezen sebész volt az orvos, 's a' fiatal megholt asszonyt jól ismervén sok szép tulajdonokat mondott róla. Szivére nézve is csakugyan hasonlitott az Mariannához.

„'S valljon igazán meg van-e halva azon asszony?“ kérdé kétségeskedve Folmar; 's megrettent tudakozásán, midőn azt kiejtette.

„Hogy jő uraságod ezen csudálatos kérdéshez?“ viszonzá az elbámult seborvos.

„Láttam őt a' koporsóban — felelé Folmar — 's nekem ugy tetszett, mintha éppen semmi halott szine se lett volna, olly frisnek, olly elevennek látszott.“ — „Ah Istenem!—ő már meg van halva; kevés ideig szenvedett; 's azért nem változott-el“ felele a' sebész.

Folmar maga is alig sejdité, mit akart kérdésével. A' seborvos még is figyelmes lön, 's kitetsző nyugtalansággal távozott-el.

Egy vidám gazdasszony mulatta Folmart dél előtt, kit ő a' honvédek által a' veszedelem napjaiban kiállott szenvedésekről tartott elbeszélések iránt mutatott részvételéért nagyon becsült, 's mindig akart a' mult éjnek rémletes történetéről beszélni, de a' vig szeszélyű asszonyka, ki nem örömest látszott a' lelkekkel foglalatoskodni, őt csak kinevette volna. Azért Folmar hallgatott.

A' város kellemes környéke foglalá-el dél után. Midőn az est szürkülni kezde, ujra szük volt szive körül. Talán Marianna ismét megjelen! gondolá magában. Ajtaját nem zárta-be; gyertyáját kioltotta, 's feltette magában, hogy nem alszik. Ébren akart maradni, és Mariannát várni.

A' félelmes óra, a' lelkek órája eltelt; nem hallott semmit. Künn a' klastrom-torony egyet ütött; Folmar nem látott semmit. A' természet azonban hatalmasabb volt az ő akaratjánál, — 's nem sokára csendesen elszunyadt; de majd felébredt, 's ugy tetszett, mintha nevét emliteni hallotta volna. Az ágyban feküdt; szive hallhatólag vert; vére forró hévvel szökött fejébe, 's ekkor ujra hangzott: „József!“

Ez Marianna hangja volt. Egy gyenge sohajtás vala ezután a' szorongatott kebelből hallható. „Jézus Maria!“ nyögte végre a' láthatatlan Folmarnak setét szobájába. Most ismét csend lön, olly halál-csend, hogy Folmar tulajdon vér-ere ütését hallotta. „Marianna! — kiálta egy rettentő óra-percz mulva — hol vagy?“ Semmi felelet.

„Marianna, Marianna! vannak-e még kivánságid a' földön? — Marianna! — nincs-e nyugtod sirodban?“

Semmi hang.

„Jó Mariannám! szólj, csak egyetlen szót szólj. Jelenj bár minő alakban, mindenre el vagyok készülve.“

Csend, rémitő sircsend! —

Folmar felkelt, tovább nem maradhata ágyában. Mint égő láva önté-el egész testét a' félelem. — Az ablakhoz lépett. Egy csónak koporsóval terhelve lebegett lefelé a' folyó hullámain. — Folmar megborzadt; a' hold kisérte a' halál-sajkát. Egyetlen egy ember ült hátul a' kormányon. Illy csendesen még nem látott senkit temettetni. A' keresztül vágott habok rémitő titkos halotti éneket mormogtak. Folmar kisérte szemeivel, mig csak lehetett, e' csudálatos jelenést; ekkor ellankadva lefeküdt ágyába, 's lassan lassan elaludt.

Reggel ujra meglátogatta orvosa. Most a' fiatal hölgy a' koporsóban ismét eszébe jutott. A' balgatag gondolat, hogy talán az volna oka éjjeli ijedelminek, ujan felébredt lelkében. „No's él-e?“ kérdezte szorongó nyugtalansággal várva a' feleletet.

„Uram, hogy jő ezen gondolatra? uraságod tegnap engem valóban figyelmetessé tett. — Én azonnal oda siettem, 's minden próbát megtettem a' tetsző halál ellen. De fájdalom, hasztalan, — ő meg van halva. Azonban férje, kivel vigyázatlanságból uraságod különös észrevételét közlöttem, most ugyan azt találja, 's ezért a' temetést, minek ma kellett volna megtörténni, holnapra halasztatta, és minden pillanatban várja, hogy nője szemeit nyissa-fel. Ah de azok örökre bezáródtak!“

Folmar képzelő tehetsége felhevült. „Nem uram!“ — kiálta örömmel — ő él, neki élni kell; igy bizonyitják sejditéseim! — Hogy hivják férjét kereszt nevén?“

„Józsefnek“ felelé az orvos, ki Folmar szavaira alig hitt füleinek.

„Józsefnek? Nagy Isten! Józsefnek? Mindenre kérem el ne temessék ma az asszonyt, se holnap, se holnap után. Ő él, — Istenemre mondom, ő él!“

„Az orvos mosolyogva tapintá-meg] a' reménylőnek vér-erét. „Uram eszén van-e?“

„Mi a' kereszt-neve az asszonynak?“

„Therézia.“

„Therézia! ah azért nem felelt tehát, midőn Mariannát kiáltottam. E' szerint nem te vagy szeretett testvérem! — és még is az ő hangja! 's első éjjel egészen az ő termete! különös!“

„Édes ur! minő hasztalanságokat beszél kegyed?“

Folmar tüzbe jött. A' rejtvényt félig legalább felfejtette. Elbeszélé két rettentő éjszakájinak történetét.

„Képzelődés! — kiálta az orvos — uraságodnak forró lázza van, gondolom. A' sajka ez éjjel a' kórházból jött. Ki nappal meghal, azt mi éjjel minden szembetünés elkerüléséért egész csendességben a' folyón vitetjük-le, 's a' fövény-torlásokba temettetjük. Ez az egy, mit ön valósággal látott, és hallott; a' többi merő képzelődés. Szerencse, hogy erről még senkinek se szóllott uraságod; mert a' házat olly gyanússá tette volna, hogy egy utazó se mer vala többé ide szállani. Hagyja az én jó Lencznémet, és saját kedves testvérét nyugodni! mindketten meg vannak már halva, 's nem térnek soha többé vissza.“ —

Folmar hallgatva rázta fejét. „Én nem vagyok gyermek — mondá komolyan — és soha lelkeket, kisérteteket, 's illy balgatagságokat nem hittem. Itt egy felsőbb lény van a' dologban. A' szent keresztre térden álva megeskünném, mi szerint én ébren láttam és

hallottam mindent. Ne temessék még el Lencznét; — fel fog világosodni vagy ez, vagy az én testvérem!“

„Mit uraságod szemeivel 's füleivel látott és hallott, azt én is tehetem az enyimekkel. Szabad lesz-e jövő éjjel uraságodnál maradnom? Illy nemű kalandokon örömest szeretek jelen lenni. Vagy én teszem az urat proselytává, vagy ön engemet. Ha szemfényvesztés van a' játékban, fogadom pisztolaim tisztába hozzák a' dolgot.“

Folmar félig meddig megegyezett. Azonban nem bánta volna, hogy legalább ez éjjel egyedül legyen. De megborzadt, ha csak az estére is gondolt. Pisztolt 's kardot hozni megengedé, de a' léleküzőnek becsületére is kelle fogadni, hogy azokat csak a' szükség esetében fogja használni; mert Mariannának, vagy az ifiú Lencznének árnyékát, ki őt most már nagyon érdekelte, gyilkoló fegyverrel üldözni, olly gondolat volt előtte, mit el nem viselhetett. *(Végz. köv.)*

Egy vonás Napoleon életéből.

Maria Louise császárné 's Napoleon hitese kevéssel szülése előtt egy nyilvános mulató kertben sétálván megláta egy szép alakú egészséges asszonyt, kivel egy két szót váltván és iránta különös hajlandósággal vonatván őt felette szeretetre méltónak tartá. — A' cs. palotába vissza érvén azonnal közlé eme tett uj ismeretséget Napoleonnal, 's kijelenté egyszersmind ama forró ohajtását is, hogy, ha szülése szerencsésen végbe menne, 's ő maga fejedelmi magzatját emlőjeivel táplálni elégtelen lenne, azon asszonyt felette szeretné dajkájának. — Szülése után igen nagy fáradozás után lehete kifürkészni, hogy ezen asszony egy gazdag kereskedőnek nője, kit csupán a' császár nevében idézhettek-be a' palotába; hol őt az udvari orvos értesité, hogy a' korona-herczeg dajkájának volna elválasztva, és ezen foglalatosságra őt maga a' császárné kérte-ki. Oda érvén Napoleon maga minden ékes szóllásával végre reá vette az asszonyt, hogy hajlott a' császár akaratjának teljesitésére, de fenntartá magának férje egyezését. Ez azonban megegyezni nem akart, 's ennél fogva jóvá hagyatott, hogy az asszony további kérdezősködés nélkül költött engedelemmel vigasztaltassék. A' kereskedő azonban hangosan panaszlá a' rajta elkövetett erőszakot, 's végre ön maga Napoleonhoz ment, és keservesen kikelt előtte feleségének erőszakos elragadtatásáért, kivel ő most nem is szólhatna. Napoleon eléggé iparkodott őt arról meggyőzni, hogy nem lenne káros, ha az ő és császárné akaratját e' részben teljesitené. Végre nem tudván a' felháborodott férjet lecsillapitani, felindulva igy szóllitá-meg: „Hallja az ur! már, mint látom, az urnak meg vagyon örököse; — franczia ország mint kegyednek is saját hazája ezt csak nehány nap előtt nyeré; fiamnak,

franczia ország kororona-herczegjének java 's fenntartása minden jó Francziának szivén fekszik. De mivel az ur nem akarja nőjét teljesitni engedni egy olly kötelességet, mellyet sok ezer jó franczia asszony legnagyobb örömmel gyakorolna: tehát szavamat adom, ha fija meghalna, mitől az ég mentse az urat, és nője uj örököst szülne, a' császárné pedig olly egészséges leend, mint most az ur hölgye, tehát dajkája lesz kegyed magzatjának! — Ezen kivül pedig, mivel látom, hogy nőjében több haza-szeretet lángol, mint millyent az ur mutatott, 20.000 frank ajándékon felül évenként, mig élni fog, 1500 frankot fog tőlem huzni. — A' férj, kiben a' 20.000 frank az évi jövedelmen felül a' haza-szeretetet fölébreszté, végre megelégedését kijelenté, és kétségkivül csak azt fájlalta, hogy illyes esetek élte történetei közt több izben nem adják elő magokat. Udvary Márton.

ÉLET-TÖRTÉNET.

Halley.

Halley czimeres mathematikus és csillagász volt, ki sz. Lenhárd egyházi megyében született Londonhoz közel 1656-ban. Ezen lángeszű férjfiú már korán a' mathematikai tanulmányoknak szentelte magát, de jelesül a' csillagászatnak, 's ezen belső ösztön által lett ő azon kor legjelesb astronomusainak egyike. Halley sz. Ilona szigetére ment 1676-ban, hogy ott a' déli hemisphaera álló csillagainak lajstromát készitse, hol is többek közt azon csillagzatot állitá-össze az addig ismeretlen csillagokból, mellyet ő Károly-tölgyfájának bérmált. Visszatértekor Angliába magister artium lett Oxfordban 1678-ban, 's a' kir. társaság tagja. Nem sokára ezután illy czimű munkát bocsáta közre: „Catalogus stellarum australium" 's ő tette figyelmesekké a' csillagászokat azon kézfogásokra, hogy t. i. az alsó planéták általmeneteleinek megvizsgálásából a' nap-egyenköztengely (parallaxe) meghatározására tehetni következtetést. Azon utazásakor, mellyet ő astronomiai tapasztalások végett tett olasz- 's franciaországba 1680- és 81-ben, vette Halley vizsgálat alá az akkorban megjelent 75—76 év-körfutású üstökös csillagot, melly ennél fogva Halley üstökösének neveztetett, 's melly üstökösnek hatodszori, avagy legközelebbi, megjelenése, látható levén már annak előtte is 1456. 1531. 1607. 1682. 1759-ben, az idén 1835-ben történik, 's pedig annak a' perihéliumba megérkezete november 16-ikán leend, melly naptól kezdve ismét a' naptól távozik. Hasonló czélból küldetett ő 1698—1700-ban mint kormányhajók comendansa a' világ-tengerre, 's ez alkalommal felállitott theoriájára nézve a' mágnestő eltávozásáról nevezetes vizsgálatokat tett, melly után készité Anglia csatornájáról rendkivüli pontossággal végzett tengerabroszát. Leopold császár magához hivta ezen tudós férjfiút 1702-ben, hogy nehány kikötőnél jobbitást tegyen, mellyek az adriai tengernél feküsznek; de miután ezen vállalat bizonyos közbe jött akadályok végett füstbe ment, Triestbe utazott, hogy ott személyesen intézhesse-el a' várak nagyobbitása 's jobb karba helyeztetése iránt kezdett dolgait. Vissza térvén Brittanniába, geometria tanitója lön Oxfordban 1703-ban, 's mint

illyen fordità által egy arab kézirat után a' bodlejani könyvtárból kölcsönzött Apollonios irományit „de sectione rationis“ latin nyelvre; a' két elvesztett könyvet pedig „de sectione spatii“ Pappos utmutátásai szerint kipótolván, ismét létre hozta. Ezen érintett munkát, melly 1706-ban jelent-meg Oxfordban, Apollonios hátra maradt irományinak kiadása követte 1710-ben a' teke-metszésekről. Halley 1719-ben Flamsteed helyében lett kir. csillagász Greenwichben, melly hivatalt ő 18 évig viselte, mig végre 1742-ben kimult munkás élet-pályája 86-dik évében. — Ezen czimeres mathematikus legfontosb értekezéseit az astronomiáról, physikáról, nautikáról 's tb. a' „Philos. transactions“ munkában lelhetni. Irományai közt emlitésre méltók még: Miscellanea curiosa, angol nyelven irva 1708-ban, 's Tabulae astronomicae, mellyek Londonban léptek világosságra 1749-ben. Novák Dániel.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Test elállása torf-földben. Egyik legérdekesebb tulajdonsága a' torf-földnek (gyeptőzeg) az, hogy a' benne eltemetett testek sok év mulva is éppen megmaradnak. — 1747-ki juniusban valamelly asszonynak teste ásatott-ki mintegy 6 lábnyi mélységű turfából Axholm szigetében. A' régies lábszíjak, mellyek lábait övezték, bizonyságot nyujtának róla, hogy a' holt test már több száz év óta volt itt eltemetve; 's még is se körmein se haján 's bőrén nem látszattak az enyészet jelei. — Irlandban Moira gróf jószágán ugyancsak torf-földből ástak-ki egy emberi holt testet, melly 1 lábnyira kavicsban és 11 lábnyi torfban feküdt. A' test tökéletesen vala felöltözve, 's ruhája, ugy látszott, egészen hajból volt készitve. Mielőtt t. i. ezen tartományban a' gyapjú meghonosodott volna, az emberek ruhájokat szőrből és hajakból készitették. Ugy látszik tehát, hogy ezen halott még ama korábbi századok embere, 's még is egészen romlatlan és fris. — A' philosophical transactionsban két holt test emlittetik, mellyek Derbyshireben 1674-ben ásattak-ki, 's 28 évvel és 9 hónappal később vizsgáltattak-meg. Ezeken a' test szine szép és természetes volt; húsok pedig puha mint az iménti elholttaké.

KÜLÖNFÉLE.

Valódi gazdagság. Egy zsidó, ki mindenkitől felette gazdagnak tartatott, és némi fejdelmi rendelés következésében egész vagyona feljegyzését előmutatni kénytették, 50.000 tallérról szólló jegyzéket nyujta elő. A' fejdelem illy csekély pénzmennyiségen megütközve 's az előadás hitelességén kétkedve a' zsidót haragosan illy nyilatkozással feddé-meg: „Mivel nem egész vagyonát vallja-meg, következtethetni, hogy milly módon szerzé azt!“ — De ő erre igy válaszolt: „Én egész éltemben ennél nagyobb summát a' szegényeknek nem adtam, 's igy csak ez van biztositva, a' többi pedig az idő-vész dühének van kitéve, 's a' fejdelem hatalmában áll. Z. Leopoldina.

Hume munkáji. Hume angol országi története leirása a' könyvárosoknak annyi pénzt hozott-be, hogy a' szerzőt, midőn ez meggazdagodva Skótziába vissza vonulna, több levelekben tett leghasznosabb ajánlatokkal munkájának folytatására birni igyekeznének. — Eleinte

általános kifejezésekkel menté magát Hume; de a' folyvásti unszolásra utóbb röviden és őszinte imigy felelt: „Ajánlásaikat se most se valaha négy igen jó okokból el nem fogadhatom: mert már igen vén, kövér, rest, és gazdag vagyok.“ M.

ABC sokszorozhatása. Bizonyos mathematicus kiszámolta, hogy az A. B. C. 24 betűjeit 620,448,401,733,239,360,000-szer lehet különféle kapcsolatban összerakni, 's hogy ezer millio esztendőben a' földnek valamennyi népei nem irhatnák-le ezen 24 betűnek illy nemű összeállittatását, ha bár mindegyik ember naponként 40 lapot irna is.

Nagy familiájú ember. Orosz országban jelenleg egy aggastyán él, neve Selikoff, kinek 128 törvényes 's törvénytelen gyermekei vannak; azonban még is kevesebb gyermekei voltak mint ama nevezetes Pichi-nek, ki 150-et nemzett. Diplomatikai küldetésében familiájának mindig negyed részét vitte magával, 's midőn Romába ment, azt hivék, hogy katona-kisérettel jön.

JELESMONDÁS.

Haszonkeresés.

A' mit köz érzék táplál nép szivében,
Azt csalfa kény nem, égi gond szüli.
Hogy a' haszonles szentes szint adat
Sok rosz parancsnak, sorsunk hirdeti,
De az illy bitanglás ön csalásiban
Szoká ügyének sirját termeni.

Horváth Czyrill.

Első szerelem. Boldog érzés, te első szerelmünk bájló érzeménye! te élesztő szivárvány a' komor borulatok között! Milly kár, hogy korán tünsz-el édes álmaiddal, reményeiddel, és csalásaiddal éltünk egéről. Fáy.

Élet philosophiájából. Ész, igazság, 's a' törvény szentsége legfenségesb 's gyönyörűbb leányai az égnek és nagy természetnek. Vajha ezek menyei lényök megilletésével szerelem-tüzet gyujtanának a' földi lakók keblökben, 's ezzel bájolnák-meg egész éltöket.

Vizer István.

Az élet hasonló egy nagy orgonához, mellynek fuvója a' kor; a' benne levő levegő a' kor-szellem, 's ezen fuvót az ember ön maga nyomja; sipok a' különféle állapotok; hangjai igen különbözők; egész hangok a' szerencsétlenség, nyomorúság, és kétségbe esés; félhangok a' középszerűség, 's remény; negyed hangok a' szerencse 's valódi öröm; pedale a' megelégedés, de ez igen ritkán használtatik, ámbár nagy befolyása van a' hangok harmoniájára; játszó a' sors, melly mindig kóta nélkül játszik, 's a' legszivrehatóbb fugákat, és szivepesztő cadentiákat veri. Kapt. Gálli Or. Váczon.

Számrejtvény.

Ötre 's egyre tégy öt százat
Lesz belőle férjfi név;
Salamon királyunk ebben
Hitte legjobb emberét.
Éppen illyen névvel is van
Egy mezőváros Somogyban.

P. Szőkedencsről.

Előbbi rejtvény: Tor, bor 's a' t.

Szerkezi Róth-krepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

28.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap aprilis 5kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Fiatal házasok zavarodásai.

A' disz-szobában függő arany óra még nem üté-el végig a' hetet, midőn P. asszonyság a' kelevetről (divan), mellyen felpiperézkedése óta majd karperecze, majd csatja és szalagja hatásáról fennyen gondolkozólag üldögélt, felszökvén azonnal férje szobájába termett, és őt, nehéz kendőjét nyujtván neki, indulásra nógatá. Az alig hat hetes házas pár által-ellenben lakó egyik jó barátjához tánczmulatságra volt hivatalos. Az átmenetelre egy percz is elegendő levén kocsira, az ut rövidsége miatt, nem vala szükség. Azonban a' kapun kilépvén rémülve veszik észre a' kövezetnek vizes és sáros voltát. A' szép menyecskének lehetetlen levén tánczczipőben átmenni, férje eltökélé, hogy kedves nőjét karjain viszi az utszán keresztül. A' velek menő inas azonban figyelmessé tevén urát, hogy hitesének átvitelében őt akadályozni fogja köpönyege, a' nélkül hogy gazdája válaszát megvárná, nagy tisztelettel felemeli asszonyát, és bátran átviszi a' tánczházba.

Az őket követő P. urnak most hirtelen eszébe jut, hogy azon keszkenőt, mellynek elhozását felesége reá bizta volt, hon feledte. Hamar értte fut tehát, és két percz mulva a' tánczteremben lép; de feleségét sehol se látja, holott pipacs szinű köntöséről azonnal megismerheti vala, ha bár a' fiatal férjeknek sajátos olly igen éles szemekkel nem birt is volna. Kérdezi tehát a' komornyiktól felesége hol létét; de sem ez se más valaki utasitást felőle mondani nem tudott. Képzelhetni a' fiatal férj rémülését. Sietve fordult-meg tehát, 's haza megy kérdezni, valljon hitese 's inasa nem jöttek-e vissza. — „Nem" volt a' felelet.

Szép levén a' hölgy, titkot gyanit a' szerelemféltő férj, 's magát öszve szedvén „hamar Jancsi — szóll másik inasához — fuss te hamar az utsza jobbjára, 's ha ama becsület-rablót feltalálod, hozd élve vagy halva vissza. Ha védelmezi magát, csak kiáltsd r a b l ó, hogy az emberek segedelmedre jöjjenek, 's őt feltartoztassák. Szaladj csak hamar, én majd balra megyek."

Azonban alig távoznak-el az inas felkeresésére, midőn ez kötelességét jól végezve 's jó lélekismerettel lépvén-ki a' bálházból felmegy ura házába, ki nem sokára neki mérgesedve, hogy felesége nyomdokait sikeretlenül kereste, 's féltékenységtől gyötörtetve haza érvén csudálkozva látja keresett inasát nyugottan eljárni dolga után. „Hah! itt vagy jó madár? — hova vitted feleségemet?"

„„A' bálházba kisértem" " volt a' felelet.

„Igaz az?"

„„Bizonyosan." "

„Hiszen én titeket nyomban követtelek, 's hitesemet ott nem találtam."

„„Az könnyen meglehet, mert mi az ajtót elvétettük. A' hágcsók t. i. igen hasonlók levén egymáshoz, az asszony ő nagysága a' szomszéd házba nyitott-be, hol szintugy társaság volt, és csak itt vevé eszre tévedését. Valószinűleg ez alatt volt nagyságod a' tánczteremben." "

„Könnyebben érzem magam, 's ujra kezdek éledezni" — dunnogá magában P. ur, 's az inashoz fordulván folytatá: — „nyugtalankodtam érette, 's nem tudván mire magyarázni elmaradástokat Jancsit utánad a—a— kapuhoz küldöttem. Fuss utána hamar, 's mond neki, hogy már minden — mond csak, hogy jól van."

Az inas elment, 's a' szomszéd utsza szegletén Jancsival találkozik, ki urának parancsa szerint őt azonnal gallérjánál megragadván teli torokkal kiáltozza a' r a b l ó t. Az öszve csődült sokaság kiséretében érték-el végre viaskodás között az urok parancsát végbe vinni törekedő szolgák uraságjok házát, hol a' dolog mivolta kivilágosodván a' néptömeg gunykaczajjal oszlott széjjel, 's az ujság-vadászok százszorzott előadással terjeszték az uj tréfát.

De még nem volt vége P. ur zavarodásainak; mert szerelemféltő rettegésével megengesztelve siet vissza a' bálterembe teljesen bizakodva, hogy ott nőjét majd meglelheti. A' szobák telve voltak, 's ő feleségét ismét nem látja. Mint ura vesztett uszkár nagy innepléskor a' sz. István piaczán Bécsben, tolongott P. ur a' nagy teremen 's mellék szobákon keresztül, és hitesét sikeretlenül hajházta. Már szinte kétségbe esik, midőn a' hosszasan keresett házi asszonyt látja kilépni egyik szobából, ki őt a' zavarttat igy szóllitja: „No valahára itt van P. ur! már szinte egy órája, hogy az urat keresik. Jöjjön csak. Feleségét egy kis ájulás érte utól; itt fekszik a' hálófülkében; mi már mindent elkövettünk, mit lehetett. De nem is szép az urtól olly sokáig várakoztatni magára. Ki tudja, tán végre a' türhetlenség, tán egy kis féltékenység kornyadozása (Anfall) győzte-meg. Ti férjfiak, csak még is állhatatlan teremtések vagytok.

Elfogultan és aggódva a' következményekről, mellyeket ezen eset okozhatott, siet P. ur a' kijelelt hálófülkébe, hol fiatal nőtársát végre megtalálta, ki felfüzettetvén köntöse ismét feléledt. Most P. ur fejére uj fergeteg következék, mert szintén féltékeny hitese részéről egymást érték a' mérték nélküli szemrehányások. Most tehát nem volt mást tenni, mint feleségét karján fogni, 's haza vezetni, hol még jobban sőt igazán kezde a' vihar. A' villámként hulló tárgyak, a' dörgést utánzó szók sokkal fenyegetőbbek voltak, hogysem a' szegény férj jobbnak nem tartotta volna hallgatni, 's a' házi háborút csendesen magától elhaladni 's lecsillapodni hagyni. — Szegény P. ur! szegény férjek!

B. Apór Károly.

A' bajnok. *(Végzet.)*

A' seborvos most Folmart magával társaságba vitte. Az ifiú szép bajnok mindenütt tetszett. Halvány ábrázatja, 's bizonyos érzelgő vonása szeme és szája körül minden leányok 's hölgyek nyájas vonzódását megnyerték. Ugy látszott, mintha azon két félelmes éjszakákat elfeledte volna. Ő maga is minden ezekről gondolatot elnyomott. Vidám volt, 's itta a' pezsgőt, mellyel az orvos bátorságot akart szivébe önteni de nem szerfeletti mértékben.

Igy közelgett-be az est. Tizet ütött. Folmar intett a' sebésznek, — 's jöttek. A' lélek-látó intésében olly valami titok-teljes feküdt, hogy az orvos megborzadott, de mit magának sem akart megvallani. Erőködött bátor 's előitélet nélküli lenni, de nem sült-el; az indulat erősebb levén az okosságnál; ő valóban félt szive belsejéből. Ha szép szerint visszaléphetett volna, örömest hon marad vala.

Előbb az orvos szállására mentek, hol ez pisztoljait és kardját magához vette. A' pisztol töltésekor Folmar az orvos kezeinek gyenge reszketését vette észre; most már az ő bátorsága is egészen elenyészett. Egyik se szóllott a' másikhoz. Mindketten hallgatva mentek egymás mellett a' csendes rémlak felé. — Folmar még több lelki-erővel birt, 's igy szólla: „egy pár palaczk bort hozatok, ugy is nehány óráig még ébren maradunk.“ Ő ment, 's a' gyertyát az orvosnak hagyá.

Most már ez egyedül maradt. Szemei elhomályosodtak, erős léptekkel sétált a' szobában alá 's fel, hogy bátorságot kapjon. Keble szük volt szivének.

Ez alatt Folmar ujra feljött a' lépcsőken. Midőn ezeknek párkánya felé fordult, 's a' hosszú folyosóba ért, melly őt szobája ajtajához vezette, a' folyosó végén egyik ablaknál egy fehér asszonyi alakot pillanta meg. — Folmar megborzadt; de birt még annyi eszmélettel, hogy a' két palaczk bort csendeson leereszthette, 's egy pár lépést az ablak felé tehetett.

A' hold tisztán világitott. A' termet ugy állott, hogy oldalban láthatá Folmar. Kezei összekúcsolva csügtek-le, 's feje kevessé előre vala hajtva. Folmar három lépéssel közelebb jött. Marianna volt! — Folmar vére jéggé fagyott ereiben.

Amaz összekúcsolt kezeit lassan feljebb emelte, 's keblére tette. — Magáról alig tudva lépett Folmar ismét nehányat előbbre. — Most már szinte előtte állott. A' lény nem mozdult, 's Folmar hajszálai felállottak. Ez Marianna volt; — Folmar minden vonást megismert rajta; — ő halavány vala mint a' halál.

„Marianna!" susogá lassan.

Semmi felelet.

„Marianna! nem ismersz engem többé?"

A' sápadt alak hallgatva rázta fejét.

„Marianna! nem ismersz többé? hiszen én vagyok József! a' te Józsefed!"

„József, az én Józsefem!" kiálta a' termet, 's messze kitárá karjait.

Folmar ájulva rogyott keblére. Vér-erei megakadtak — szive uj életre dobogott.

Ezen pillanatban rohant-ki az orvos a' szobából gyertyával 's pisztoljaival. Pillantása reájok esett, 's felkiáltott: „Jézus! Lenczné!"

Ugyan ekkor lépett-ki a' szomszéd szobából háló köpönyegben egy idegen. Kitaszitá a' boldog Folmart a' halvány lény karjai közül, kit magával szobájába vitt, melly éppen Folmaré mellett volt, 's bezárta azt maga után.

Folmar és a' seborvos megrázódva voltak. Csak félig magyarázhaták a' dolgot. Éjjel együtt maradtak.

Reggel a' vendéglő által a' hálóköpönyeges idegent kérették, hogy hozzájok jönne.

Az idegen jött. Folmar engedelmet kért a' tegnapi dologért, 's ebeszélte egész történetét. Ez meginditotta az idegent. „Én — szólla elérzékenyülve — felfejthetem uraságtoknak a' szomorú rejtvényt. — A' szerencsétlen, kit az urak tegnap láttak, kinek hangját uraságod tegnap előtt hallotta, 's ki az első éjjel ágya előtt álla, sem uraságod testvére, se Lenczné — hanem saját leányom volt; ő tébolyodott. Én L...ből vagyok; ő egyetlen gyermekem. A' szerencse kereskedésemben kedvező volt hozzám, 's engem helységünk leggazdagabbikai közé számláltak; de még ennél több — én a' legboldogabb voltam, mert egy jó gyermekkel birék. — Marianna egy szomszéd haszonbérlő fijával mátkás volt; Józsefjével megosztá szivét, és szerelmét. Ekkor a' szerencsétlen háború kiütött. A' Francziák adót vetettek városunkra, 's a' leggyalázatosb törvénytelenségekre vetemedtek. A' kivánt adó felvehetetlen volt. József megtudván a' vá-

rosnak szorongatottt állapotját azon hősi elszánásra határozá magát, hogy minket az ellenségtől megmentsen. Egy csoport összegyüjtött parasztokkal a' városnál termett, 's vakmerő elszántságával kivivta a' kapuk betörését. Az ellenség az utszán elejekbe állott; házam előtt csaptak-össze az elkeseredtek. Mariannám nem birt tovább magával, lesietett a' lépcsőken, 's a' bezárt ház-ajtót felnyitotta: ezen pillanatban lábaihoz omlott-le lováról József egy golyótól találva. Kedvesének füstölgő agyveleje befecskendezte a' szerencsétlent. Ezen borzasztó jelenet óta eszmélete elhagyá; József csapatja meggyőzetett, 's a' városnak keményen kellett értte lakolni. — Ah! mindenemet örömest oda adnám, csakhogy gyermekem megszabaditva lássam. Most már a' hosszú utat megtettem, hogy itt S. orvos által gyógyittassam, ki az illy nemű betegségek orvoslásában nagy hirt szerzett magának. Fél reményt már nyujta is."

Folmar kérdezte, hogy Mariannát láthatja-e. Az atya örömest engedte-meg kivánságát. — S. orvos különben is azt nyilatkoztatá-ki, hogy a' beteget lassan lassan társasághoz szoktatni, és főképpen fiatal emberekkel kell ismertetni. A' seborvos követé őket. — Mindketten valamelly szokatlan hasonlatosságot ismertek-meg benne, amaz testvéréhez, emez Lencznéhez. A' mi hibázott, azt félelem, ijedtség 's csalódás egészité-ki. — Marianna ugy látszék, semmit se tudott az előbbi három éjekről; semmit se szóllott, hanem a' belépőknek némán meghajtá magát. Most leült az ablakba, 's némán nézett maga elejébe. Csupán egyszer veté pillantását Folmarra, ki nagyon vidám, 's azonban igen szegény volt. Egy átaljában nem foglalatoskodott Mariannával; készakarva reá se nézett. A' atyának tetszett ezen kimélő bánásmód, 's Folmarnak barátságos maga viselete; kérte tehát, legyenek jó szomszédok, 's őt magányában Folmar gyakran látogassa-meg.

Midőn Folmar szobájába ment, csak azon egyetlen homályos körülményen akadt-fel, hogy szép szomszédnéja első éjjel miképp jöhetett-ki tőle, midőn ő az ajtót bezárva találta. Valljon ezelőtti este azt bezárta-e, nem tudta bizonyosan. Homályosan emlékezett azonban, hogy nem tette. A' zárt megvizsgálta, 's régi ugy nevezett német zárnak találta; rugója nem sokat ért. Hihetőleg Marianna kisietve az ajtót erősen rántotta-be maga után, 's ez okozta nem csak a' hideg szél becsapását, hanem a' tolózár előpattanását is.

A' közelebbi látogatáskor más reggel az atya vidámabb volt. Az orvos Mariannát jobban találta, mint eddig. Az atya elbeszélte annak Folmar történetét, és a' lélekismerő orvos kivánta, hogy az atya Marianna előtt Folmart szóllitsa Józsefnek. Az atya ezt titkon közlötte Folmarral, ki egy ritka szépségű bokrétát hozott, de Marianna hozzá

se nyult, hanem hallgatva rázta fejét a' nélkül, hogy Folmarra pillantana, 's leült ujra az ablakba. Folmar virágjait a' tükör alá tette.

„Honnét kapta azon kellemes virágokat József?" kérdé az atya. E' szónál „József" Marianna pillantása Folmarra repült. Villám-sebességgel lövődött egy köny a' fekete nagy szembe, 's felállván a' bokréta után nyult; majd mindkettőnek háttal fordult, 's némán nyomta az illatozókat ajkaihoz.

Mindketten nem látszottak ezt eszre venni, de az atya örömmel emelte szemeit ég felé. E' vala a' legelső jel, mit Marianna értelmi tehetségéről adott. Az atya Folmarnak szinte nyakába borult.

Lenczné ma eltemettetett.

Folmar örömest egész nap szomszédnéjánál maradott volna, mintha a' leányhoz lenne varázsolva; szebbet nálánál soha se látott. Gyakran órákig nyugodtak pillantási a' kedvesnek bájló kellemein, fénylő fehér karján, nemes maga tartásán, virágzó ifiúságán, kecses kezein, 's gyengéd lábain. Ah ha ábrázatja olly holt halaványy, igéző nagy szemei olly meredtek nem lettek volna, kellemesebb leány nem találtatik vala a' földön.

Folmar jött minden nap. Az atya egykor mondotta, hogy Marianna klaviron játszik, 's ő a' nélkül, hogy előre valamit szóllana, egy derék fortepianót bérlett-ki, és azt Marianna szobájába vitette. Ő mester levén e' hangszeren, leült, 's nehány kemény accordokat fogott. Egyszerre megáll, 's Marianna lassú sohajtása tölté-be a' szünetet. Most lágy adagiót játszott Folmar, 's egyszerű choral-melodia felolvasztá azon jéghártyát, melly Marianna szive körül huzódott. Könnyek hullottak keblére. Folmar felálla, és Marianna hallgatva leült a' hangszer mellé, 's atyjának és Folmarnak csudálkozó elragadtatására egy adagiót játszott Paertól. Midőn elvégezte, fájdalmasan mosolygva ismét helyére ült.

Egy délután egyedül találá Folmar Mariannát. A' gondviselőnénének többféle járásai voltak; az atya falura rándult. Folmar enyelgett a' leánykával. Magáról elfelejtkezve ölelte-meg szép nyakát, 's az ohajtás hő csókját nyomta bibor ajkaira. Ekkor festé-be legelőbb gyönge pirosság Marianna arczainak hó-szinét. Nagy szemeinek világos fénye lelkes tüz-lánggá olvadt-által. Magáról nem tudva süllyedt most Folmar karjaiba, 's elpirulva rejté ábrázatját ennek forró keblébe; ugy tetszett, mintha egy hosszú álomból ébredt volna fel. Mit Folmar véle tett, arra nem emlékezett többé. Csendes könyeket sirt, 's Folmart barátjának, szabaditójának nevezé.

Ezen pillanat óta egy hibás szót sem ejtett. Éltének előbbi történeteiről nem tudott semmit; mintha most lépne legelőbb a' világba.

Értelme, gyermekes bizodalmassága, finom asszonyisága kimondhatlan szeretetre méltóvá tevék őt.

Most az atya belépett, 's elbámult a' csudán. De Folmar intését elértve nem mutatá Marianna előtt, hogy valamit vett volna észre. Midőn a' két férjfi egyedül maradt, Folmar a' kellemes angyal kezét megkérte.

Mariannának tetszett az ifiú szép bajnok, 's hónapokig tartó társalkodás mindkettőjeket közelebb hozá egymáshoz. Az atya birtokát eladta L...ben, 's egy igen szép jószágot vásárolt P...hez közel. — Marianna megvallotta szerelmét a' boldog Folmarnak, 's az atya megáldá a' párt, melly még ma is egészséges gyermekek körében vidám napokat éldel. Tompa Imre.

INNEPLÉS.

A' Nilus-innep. Azon időben, midőn Bonaparte Egyptusban volt, történt, hogy éppen a' Nilus-innep tartatott. Ezen folyó, mint tudjuk, azon iszap által, mellyet a' kiömlés alkalmával maga után hagy, a' földet igen termékenyiti. E' végett igen is nagy tiszteletben van a' lakosok előtt. Áradás ideje alatt a' Nilus valamelly csatorna által Kairóba vezettetik, 's kiáradása valamelly nagy töltéssel hátráltatik mindaddig, mig igen magosra nem árad, 's ekkor a' töltés elszakasztatik, a' mi különös innepiséggel történik. Augustus 18-kán (Fructidor 1-sője) volt, midőn ezen innep tartatott. Hogy az Arabok kedvezését megnyerhesse, feltevé magában Napoleon, hogy az inneplésben részt vecnd, melly végre az egész hadsereget felfegyverkezve a' folyó partjain felállitotta. Számithatlan sokaság gyülekezett ott össze, 's örömmel lehete látni a' kelet bajnokait és a' győzelem istennéje kedvenczét ezen innepben részt venni. Legelőszer egy Seik kijelelé a' Nilus magosságát: mintegy 25 lábnyi magos volt az, mi nagy örömre szolgáltatott okot. Azután a' töltés felbontásán dolgoztak, 's azon pillanatban, mellyben a' folyó hullámait a' térföldre özönleni kezdé, az egész franczia hadsereg egy lélek-rázó idvezletet dörögtete. Az ottani bevett népszokás szerint számos csónakok és ladikok evezének a' folyóban, hogy a' dijt elnyerhessék, melly a' csatornába legelsőbben érőnek van kitüzve. Bonaparte személyesen osztá-ki nehánynak a' dijt. Számosan ezen kivül meg is fördödtek; mert igen egészségesnek tartják a' Nilusban fördést. Az asszonyok hajfürtöket 's ruhadarabokat hajitának belé. Bonaparte pedig este az egész várost kivilágittatá.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Kettős hal. Az „american journal of science" utósó számaiban egy kettős halnak rajza adatik, melly 1833-ki augustusban Cap-Fear folyó torkolatánál fogatott-ki éjszaki Karolinában. E' halak a' harcsák fajához tartoznak, 's éppen olly formán vannak össze nőve, mint az ismeretes „siami ikerek" t. i. a' mell-csontnál. Szája, béle 's egyéb belrészei mindegyiknek külön-külön voltak, még pedig tökéletes állapotban; de midőn a' belrészeket kivették, láták, hogy a' bőr-hártya, melly őket mellöknél összeforrasztá, üres volt. Ezen halaknak egyike $3\frac{1}{2}$, a' másik $2\frac{1}{2}$ hüvelyknyi hosszú volt. Midőn születtek, alkalmasint

egyforma nagyságúak voltak, 's gyanitani lehet, hogy az egyik azért haladta-meg nagyságával a' másikat, hogy ettől a' legjobb táplálékot mindig elkapta.

Összenőtt fa. Ugyan azon hirlap emliti, hogy nem messze Quincytól (Florida) valamelly sárga fenyő áll, melly egy magához egészen hasonló más fát tart ágain. Ezen fák 35 lábnyi magosságra a' földtől kezdve egészen össze nőttek. Az, melly a' másikra nőtt, a' földtől mintegy két lábnyira hajlik-le 's tökéletesen ép; gyöktörzsöke már régen elenyészett, 's a' hely, hol állott, fűvel 's mohával van benőve. — A' fák egyébiránt már a' legrégibb időktől fogva ismeretesek itt, mert a' tartomány első elfoglalásakor a' hajdani Amerikaiaknak, kik Floridára jöttek, az Indusok azt mint nagy ritkaságot mutogatták.

KÜLÖNFÉLE.

Fogat fogért, szemet szemért. Bizonyos gazdag, de igen hebegő Angol legnagyobb örömét találta a' papi személyekkel gyakran sértőleg is üzött tréfákban. Gyakran hivta ez okból őket ebédre, kik a' gunyoló házi urnak otromba tréfájit, magos rangjának tekintetéből, eltürék. Egykor R. lordnál nagy társaságban levén meglátá itt a' lord lelkészének helyettesét, 's hozzá fordulva kérdi: „tisztele-le-tes u-u-ram! mé-mért be-be-szélt Bi-bi-bam sza-ma-ma-ra?“ — „Mert ura hebegett“ felele a' pap. M.

Derék örökös. Cheltrahamban a' mult nyáron bizonyos Royer nevű ember halt-meg, ki sok esztendővel ezelőtt igen nagy nyomorúságban élt, de egészen véletlenül Indiában elhalt bizonyos atyjafijától 400,000 font sterlinget nyert örökségben. Az első, mit ezen szerencsés változás után tett, az volt, hogy mind azokat felkeresse, kik neki ezelőtt akár pénzt akár árukat kölcsönöztek, 's ezeket mind hármasával fizette-meg. E' birtokának legnagyobb részét bizonyos gyümölcskofa leányának, kit szeretett, a' többit pedig öcscsének, egy szorgalmas mesterembernek Lambethban, hagyta végintézetében.

Mulattató. 1) Egy farsangló társaságban jelen volt, 's a' nagy világ divatja szerint okosságát fitogtatni vágyó uracs, midőn neki egy szép kéz kávét nyujtana, 's ő ezt többszeri kézcsókok után hörpintgetne, hallja, hogy a' hazai gazdaságban jeles jártasságú két szép szomszédnéja a' tej minéműsége felől barátságos szó-vitába elegyedett. A' rajtok segitni akaró uracs némi nem tapasztalása után magáévá tett állitásokkal akará őket megbékéltetni; de a' vita folyvást nagyobbodik, 's mind hármok részéről hosszasan tart az okoskodás. Végre az uracs bölcsességével akarván ketté vágni a' gordiusi csomót e' szókra fakada: „Imádott szépeink! méltóztassanak megengedni; nekem e' tárgyban kegyeteknél jártasabbnak kell lenni, mert én gyermekségemtől fogva marhák közt neveltettem.“ — E' valóban okos erősitést hangos kaczaj követé, és a' szépek felejték a' szóvitát. Esztergomból Munkácsi szinész.

2) A' közelebb mult bő szüret alkalmával X. gazda üt akó bort vitt eladni. M. városba; de mindenki csak üres hordót keresvén csak 10 ft. igértetett boráért. Ekkor X. boszankodva kiüté a' hordó fenekét, 's az üres hordót mindjárt megvették tőle 15 forinton. Sz. H. M.

Szórejtvény.

1) Zöld növevény az egész, melly leng a' barna mocsár közt,
Hosszan hogy ha veszed. Megröviditve madár.
Kapt. Gálli Or. Váczon.

2) Két tagom értelmét háromra lehet darabolni.
Ritka, ki elsőmmel nem küzdene. Másodikomnak
A' feje hogy ha enyész, nincs nélküle semmi e' földön.
Mars mezején röpt 's győz az egész diadalmi erővel.
Árpád! több illyek nyúgosznak sirba' te véled.
N. János Váczról.

Előbbi rejtvény: VID.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

29.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön aprilis 9kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Az Eskimók.

Lyon angol kapitán ezeket beszéli utazásairól. — Végre egy csoport Eskimók tüntek előnkbe, drága homályos szinü bőrbe burkolva. Az Angolok előmutatván nekik portékáikat, a' késeket, szegeket, tőket, csak hamar csere támadt közttek, 's az után nyájasan kéretettek-meg az Eskimóktól lakjaik látogatására, bár illyeket a' körülkémlelődő Angolok e' környéken nem láthattak. Bámulás hatalmazott-el az idegeneken, midőn a' vezető Eskimók egy hó-lyuknál megállapodván az Angolokat kezeikre 's lábaikra lehajlani kérték. E' helyzetben másztak egy tekervényes hófolyosón, mi egy gömbölyeg tetejű hóteremben végződött; erről három más szobákra szolgáltak ajtók, 's mindenikben egy külön család lakott. — Rövid vizsgálat után kitünt, hogy az egész lak öt házat képez, 's mindöszve hatvan négy Eskimónak tartózkodási helye. Ezen laknak épitési módja még csudásabb helyzeténél. — A' hónak — az éjszaki szélvészek fő termesztménye — kell itt ön fagya ellen védelmet nyujtani. — Bolt-hajtékú, mintegy harmadfél lábnyi vastag hó-darabokból volt az egész lak elég ügyesen öszve rakva, 's az egész egy kerek tetejű pinczét képzett; magossága 6—7 láb, átmérője 16 láb. — Egy jég karika töltébe az ablak helyét, 's mint illyen, ha tiszta, különféle játszi szineket vet-be; de ha mocsok vagy füst feketiti, alig ereszt-át csak egy napsugárt is. — Egy illy kis hófalu eleintén csekély halmoknak látszik, de lassanként a' mellékek betömődnek, 's az egész egy sima lapos tetőt nyer, mellyen gyermekek 's kutyák futosnak ide 's tova. Ha a' nyár 's olvadás jöttével egyik vagy másik futosó lábával a' hóba szakad, az alhajlékban levőket nem kis rémülésbe hozza. Ekkor a' tető is rendszerint olvadni kezd, 's a' lakosok — miután a' behorpadt lyukakat egy ideig fris hóval pótolgatták volna — kényszerittetnek máshova költözni. Ezen szobák mindegyikében egy a' fedélről lefüggő lámpa ég hosszú és különös moha-nemből készitett béllel, fóka- 's czetzsirral, mi egyszersmind világra, melegitésre 's főzésre is szolgál. — Egész család a' hó-szobában faággal behintett, 's bőrrel beteritett hópadon ül.

Ezen utazási alkalommal az Eskimók egy pontosabb vizsgálatnak lettek tárgyává. — Az Eskimók egy az éjszaki Oczean minden partjain elszórt emberi család, 's majd nem az egész föld kerületét foglalják-el. — Richardson és Franklin Amerikában a' földsarki tenger partjai hosszában találták őket, Kotzebue pedig a' beringi ut melletti csatornánál. — Az éjszaki Ázsia kopár sivatagin veszteglő Samojedek és Kamcsadalok ugyan ezen családhoz látszanak tartozni. Képvonalaik, hajóik, kalibáik, eszközeik, karakterök, szokásaik és életnemök, eredeti rokonságra mutatnak. — De nyelvök atyafisága, melly olly nagy, hogy az Eskimók dialectusa csak egy köznyelv merő szófordulatiból áll, leghathatósb bizonysága rokonságuknak.

E' csuda-nép külső alkotására az éghajlat nagy befolyású. — Nálunk Europaiaknál sokkal kisebbek, 's egy 5 lábnyi 's 9 ujnyi férjfi már óriásnak tartaik. Egész testök vastag; egyes tagjaik kicsinyek, különösen lábok, kezök, 's ujjaik rövidek; ábrázatjok széles és lapos; orruk kicsiny és behorpadt, ugy hogy gyakorta a' két kidagadt arczra sima deszkát lehet helyzeni, a' nélkül hogy az orrát megillesse. Az vétetett észre, hogy ábrázatjok azon különös alakra mutatnak, mellyet az emberi kép az erős hidegben szok felvenni, minél minden előre álló vonalok be- és az arczok kinyomódnak. — Ezen változásokat leszámitva az egész test rendes alkotású. — Még a' nőnem is — bár tökélyes szépségre nem számolhat — kellemes, mit a' jó kedv, 's nyilt beszéd nem kissé nagyit; 's ha az eskimói hajadon zsir és mocsoktól fedett testét megtisztitaná, természeti szinében — mi homályos barna — még nálunk is tetszést lelne.

A' férjfiakat kettős felső ruha vagy köpönyeg nyargalócz-bőrből fedi; az alruha szinte nyargalóczból 's kettősen, csizmájok ugyan abból, vagy a' vadászaton tengeri kutya-bőrből, 's egész a' térdig hat-fel. — A' nőnem ruházatja hason nemű, csak más szabású bőrből áll. Különös szerencsének tartják, hogyha alruhát viselhetnek, és nem tudják elég sajnálkozás nélkül hallani, hogy testvérjeiknek Europában a' divat kénye egy illy alkalmas ruházatot megtilt. Az asszonyi öltözet legnagyobb különbsége csizmájokban áll, mellyek olly szélesek, hogy mindegyik lábok egész test vastagságú, és igy rendesen nem mehetnek, hanem kácsák szerint totyognak. Parry kapitán azt véli, hogy eredetileg az asszonyok gyermekeiket hordozták volna ezen szörnyű csizmákban; — mi ma is történik nehány törzsöknél — de ezen szolgálatot most többnyire bőr-csuklójok teszi.

Az Eskimók rendkivül szeretik a' fényüzést; azért ruhájik felékesitésére sokat tartanak. Nagy becsben áll nálok az üveg-gyöngy, 's ennek szükében róka, farkas, vagy pézsma-ökör fogaiból szedett

nyak-lánczokat viselnek. Vannak asszonyok, kik ruhájokat rókaorral rakják körül ékesség gyanánt. — A' vad embereknél divatozó fényüzés — az emberi bőr bemázolása — nálok is feltaláltatik; de ez nem az Indusok módja szerinti tattováls, bebökés vagy a' bőr metszése, hanem egy bizonyos varrás neme által történik. Az asszonyok a' felső bőr alá, lámpa-korom és olajba mártott tőt huznak, mi ha ismét kivonatik, soha el nem tünő olajszint hagy maga után; de ez ritkán esik vér-veszteség nélkül.

A' több mint kilencz hónapig jég és hóval fedett föld nem nyujt se növényt se gyökeret eledelül; az állatok ez okból nem szelidittetnek-meg. Csak a' legnagyobb szükségben eszik-fel kutyáikat. A' természeti ösztön vadászatra csalja-ki tehát őket, 's egész napot a' tenger partjain tanyázó vadak üzésében töltenek-el; — csudálatot gerjesztő ügyességök 's béketürésök. —

Legvitézebb tettök marad azonban a' czetfogás, mire egészen felfegyverkezett izmos férjfiak társasága egyesül. A' czet, mihelyt el van találva, a' viz mélyére ereszkedik-le; de ujra feljötténél nagyobb erővel támadtatik-meg, mig a' nagy ostromtól 's vérveszteségtől elgyengitve zsákmánynyá tétetik. — Ha kutyájától védelmeztetik, nem vonakodik az Eskimó egy földsarki (polusi) medvét megtámadni; 's e' vadnak reá rohanó ugrása kikerülésében olly ügyességet mutat, hogy többszeri ügyes ugrásai mellett a' medvét megsebesitve ejti-el, 's ugy czipeli lakához.

Mihelyt egy czet elfogatása köz hirré lesz, azonnal az egész falu örömkiáltásokra ébred, mivel a' zsákmány közbirtok. Ennek megérkezte után a' faluban darabokra szegdeltetik; az egész falu lámpáji és fazekai olajjal töltetnek-meg; az asszonyok kirekesztő ügyességet láttatnak a' darabok szabdalásában puszta kezeikkel mutatni. — Ekkor köz vendégség készül, miben különös szokásaikat fenntartják; t. i. az első férjfi kezeibe ragad egy darab hust, 's abból annyit leharapván, mennyit csak szája engedett, szomszédjának nyujtja által, ki példáját követvén ismét tovább adja, mig csak a' hus-darab tart, 's ezután ismét uj darab áll a' sorba.

Az Eskimók ehetősége nem látszatik határt ismerni: ennek bizonyságául az utazók több példát hoznak elő. Egy Tuluak nevű ifiú 21 óra folyta alatt 10 font és 4 unczia kemény eledelt, egy galon és egy pint vizet vett magához. Lyon kapitán hasonló próbát tett Kangorával, ki 19 óra alatt 9 font 15 unczia kemény eledelt és másfél galon vizet rázott gyomrába.

Az Eskimóknál a' tudományok legcsekélyebb nyoma se mutatkozik; semmi abstractumot nem gondolhatnak, és tizen — ujjaik számán — felül számolni nem tudnak. — Azonban viszonyos és veszélyes

életöknél önkényt fejlett-ki több tulajdonság. Vándorlási kedvök alkalmat nyer széles helyzeti ismeretekre; a' köz életben nem kevesebb okosságot és érzékenységet árulnak-el.

Erkölcsi tekintetben nagyobb figyelemre méltók. — Az Angolok érkezténél részökről tüstént a' legőszintébbi igazság mutatkozott; mi idővel ugyan csökkent, erősebb kisértetbe hozattatván a' hajó körül fekvő eszközök, deszkák, vas darabok, üres bádog fazekak által, miket drága köveknél is nagyobb becsben tartottak. Azonban ön eszközeik, ruháik, szánjaik, vadász és vadászati eszközeik szórtan hevertek vagy a' kunykóban vagy kivüle, 's valamellyiknek elvesztéről még példa se tudatik. A' tulajdon minden törvény és itélő szék nélkül bizonyos, 's a' köz részvétel az elejtett zsákmányban szintén eredeti egyességre mutat. — A' hajósok iránt legszivesebb vendég-szeretést mutatnak, 's az asszonyok szinte vetélkednek a' főzésben 's ruhájik kijobbitásában; ezeket dolgozva és énekelve, a' férjfiakat nyugottan halászati készületeiket jobbitgatva, a' gyermekeket ajtók előtt játszadozva találhatni; mi nyájas 's barátságos meglepetést okoz.

Az Eskimók szenvedéseikben, rokonjaik vagy szomszédjaik halálánál egészen hidegek; az özvegyek, vének és elgyengültek, ha magtalanok, egészen elmellékeltetnek; bőség idejében részesek ők is az elejtett zsákmányban; de a' szükségben elhagyatnak, betegségökben nem ápoltatnak, és gyakorta a' szomorú éh-halált kell szenvedniek. Gyermekeik iránt különös nyájassággal viseltetnek; azonban az örökbe fogadás (adoptio) csak fiúkra árad, hihető, mivel őszkorban ezektől váratik támasz.

Az Eskimók vallási fogalmaik — miket inkább bálvélekedésnek lehetne mondani — a' régi görög és romai köznép vallásánál nem alantiabbak. Legfőbb istenségök egy erős asszony, csak egy (a' bal) szemmel, ki egész a' térdig leható vastag sertés-farkat visel. — Lyon kapitán egy vallási rendtartáson jelen volt, hol Tulemak, az első varázsló, Aywillayut — az emlitett isten-asszonyt — készté a' felföldre jönni-fel, és jóslatot mondani. — A' társaság egy kunyhóban volt; hol egy világ a' másik után eloltatván — tökélyes setét lett. — Tulemak ekkor többszeri hangos felszóllitásokra hirül adta az alföldre lemenetelét, 's az istenség felhozatását. Csak hamar egy lassú, különös hangú ének hallatszott, 's ezt Aywillayutól hitték jönni, ki majd két negyedig, hiveinek hangos lármájára és kérdésére, két értelmű 's titkos feleleteket adott, mellyek után a' lassú hangok eltompulása az istenségnek lemenetelét jelenté az alföldre, és Tulemak hangosan hirdeté ön vissza jöttét. — Midőn kevés idő mulva ezen varázsló a' partra jött, és 9 palaczk meleg vizet — borszeszt — megivott volna, ujra ismétlé

varázslatit, 's ekkor kitünt, hogy a' hangok különbségét az által okozá, hogy majd ruháját majd kezét tartá szája elejébe.

Az Eskimók pantheonja még a' Pamiulit is, egy gyakran imádott lelket, 's egy nagy medvét, melly a' jégközepette — hol lakik — gyakran mulat az emberekkel, foglalja magában; egy jövő élet reménye is virit nálok, hol a' többi vad testvéreik hiedelme szerint az érzékeny természet minden gyönyörűségei diszlenek. — A' lélek t. i. több tartozkodási helyeken az alföldbe költözik; a' jók könnyen hatnak által, mig végre a' mélységben tökélyes boldogságba jutnak, hol a' nap le nem nyugszik, 's a' nagy és soha be nem fagyó tengerek partjain a' szarvasok nagy csordákban tanyáznak. K. S.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

I l k a.

Dukas Mihály görög császár alatt Niketas volt Nandor-Fehérvár (Belgrád) kapitánja. Ennek engedelmével keltek több izben által a' Száva vizén a' Pacinacitáknak ragadozó csapatjaik a' magyar vidékre, 's onnan ember és barmokból álló gazdag zsákmánynyal tértek honjokba vissza. Hihető, hogy a' Szerémségből ezen alkalom közben hurczoltatott 's Belgrádba rabságra vitetett egy magyar leány is, kit Kisfaludy Károlylyal Ilkának nevezünk. Nem türhetvén továbbSalamon király e' szemtelenséget, 1073-ik évben fegyverre szólitá Magyarjait, hogy a' hitszegő Görögöken boszút áljon. Szalankement a' Tisza és Dunának egyesületi pontját rendelte öszvegyülés helyévé. Vid gróf a' bácsi sereggel, 's János gróf a' soproni haddal minden görög tüz ellenére is előre átmenvén a' Száván Belgrád előtt tábort vertek. Niketás segitségül hivá a' Pacinacitákat, 's a' magyar vidékeken ujabb zsákmányozhatás engedelmével kecsegteté őket. Ezek nem sejditvén a' veszedelmet, megvakitva a' biztató reménytől dühösen ütének a' Soproniakra; de olly vitézi készülettel fogadtattak, 's ugy megverettettek, hogy csak Kazar nevű herczegök menekedheték-meg nehány magával a' fogság elől. Éppen ekkor keltek által a' folyamon hadseregeikkel Salamon király, Geyza 's László herczegek. Az ostrom alá szoritott Görögöknek csendesen kellett nézni a' város falairól, miként hordották a' két grófok a' király elejébe kora reggeltől fogva késő estig a' lekaszabolt Pacinacitáknak koponyájikat, fegyvereiket, fogságba esett embereiket 's lovaikat. — Ez után Nandor-Fehérvár kemény ostrom alá vétetett, de azt a' Görögök szinte olly makacsan védelmezték. Már harmadik hónapja folyt az ostromnak, melly közben Opus (Bátor) György, és Bors nevű Magyar hősök több merész vitéztettök próbájit tünteték-ki. Végre nagy szél támada, 's a' városban volt fogoly Ilka előre remélvén a' dühös elemnek hasznos foganatját több helye-

ken felgyujtá a' várost. A' nagy szél sebesen ragadá a' tüzet, 's Belgrádot rövid időn lángba boritá. Rémülés, zavarodás fogá-el a' városiakat; a' Magyarok a' már is nagyon romladozott falakon betolakodtak a' városba, 's a' talált Bolgár, Görög és Saracenusokat öszve vagdalták. Ki a' mészárlás elől megfuthatott, Niketással a' várba vonú magát. De itt se tarthaták magokat sokáig a' magyar nagy erő ellen, 's a' várat feladták. Salamon király az őrségnek szabad elmenetelt engedett. Hihető, hogy a' tüz eloltása után Ilka fedezé-fel a' Magyaroknak ama rejtett helyeket, hova a' Görögök kincseiket elásták. Számithatlan mennyiségű arany, ezüst és gyöngyök hordattak a' király elejébe, mellyeknek egy részét Salamon magának tartá, kettejét kedves Vid grófjának 's ennek Illés nevű vejének, negyedikét pedig nagy bátyjainak a' herczegeknek engedé.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Vizoszlopok. A' vizoszlop (Wasserhose) egyike a' legborzasztóbb természeti tüneményeknek, 's jelesül azok, mellyek az egyenlitői tengereken mutatkoznak. Afrika nyugoti tengermellékén gyakrabban láthatni, és sokkal nagyobbakká lesznek, mint az oczeannak akármellyik egyéb vidékén. Nem mindig mutatkozik ugyanazon alakban, 's néha állandó néha változó sebességgel gördül előre. Ha valamelly vizoszlop képződik, akkor a' tenger, bármilly csendes volt is ezelőtt, azon helyen iszonyúképp felháborodik, zajog és forr. Most valamelly tölcsér formájú csőt látni a' felhőkből, mellyek illyenkor igen alant járnak, alászállni, 's az emlitett kavargó hely felé tartani, mintha azzal egybeköttetésbe akarna lépni. Ez alatt a' tenger háborodása mindinkább nagyobbul; a' cső szélesbedik, 's a' felette csüggő felhő igen leereszkedik; végre mind ezen részek egybe olvadnak, 's 50—60 lábnyi magos vizoszlopot képeznek, mellynek talapja a' tengeren nyugszik, 's csúcsa a' felhőkbe vesz-el. Ezen vizoszlop nehány perczig állva marad, azután eltünik; máskor egymás után előre halad, 's minden hajót, mellyet előtalál, elboritással fenyeget, mert illy alkalommal az idő 's tenger egészen csendes levén, azt a' hajósok ki nem kerülhetik. Törekedniek kell tehát félelmök ezen tárgyát, még mielőtt hajójokat elérné, összerontani; mit néha véghez visznek ágyúgolyókkal lövöldözve reá; mert a' levegő megrázkódtatása által az oszlop a' súlyegyent elvesztvén szükségképpen el kell dülnie, 's igy a' tengerrel elvegyül. Ha mindazáltal a' vizoszlop még mindig nem enged a' lövésnek, akkor az által iparkodnak a' hajósok tőle megmenekedni, hogy a' fedelezet alá mennek, a' lyukakat becsinálják, 's illy esetben, ha történetből a' hajó nem volna könnyű teherrel, helyzetök nem olly veszedelmes; mert fel kell venni, hogy semmiféle vizoszlop, bár milly körülményekben is, soha valamelly nagy hajót elronthatni nem fog, mivel mihelyt a' hajó hozzája közeledik, éreznie kell a' nehézségi erő szittásának befolyását, mellyel minden nagyobb testek egymásra hatni szoknak, és súlyegyenét elvesztvén nem lesz már képes magát azon oszlopi egyenes állásban megtarthatni, mi pedig ide elkerülhetlen szükséges volna. — A' vizoszlopok eredetét né-

melly irók valamelly két ellenkező szelek által okozott forgó szélnek tulajdonitják, de ezen állitás a' tenger 's gőzkör olly nyugalmas állapotjával felette ellenkezik. Azt is állitották már, hogy a' külsejére nézve olly borzasztó vizoszlop belülről egészen üres, és a' felkavart tenger habjánál egyéb nem volna, 's igy a' hajókban olly nagy kárt nem tehetne, mint vélik. Azonban a' sik tengeren leeső vizoszlopok sokszor olly nagy erővel 's csattanással omlanak össze, hogy bizonyára nagy tömegnek kell annak lenni, melly olly erővel esik alá.

KÜLÖNFÉLE.

A' legközelebbi nagy lotteriában Bécsben aprilis 2-án ezen fő nyertes számok huzattak: 77.945 nyert 200.000 váltó ftot; 157.211 — 20.000 ft; 33.954 — 15.000 ft; 63.661 - 10.000 ft; 107.422 — 6.000 ft; 109.347 — 4.000 ft; 70.141 — 2.000 ft; 28.673, 111.684, 158.583, és 165.535 mindenik 1.000 ftot. — A' szabad sorsok közül: 20 026 — 100.000 ft; 160.393 — 18.000 ft; 150.472 — 4.500 ft; 10.921 — 3.375 ft; 60.330, 166.441, és 80.862 mindenik 1125 v. ftot.

Férjhez menetel ideje. Egy Angol nem régen felszámolta, hogy 14-től 39-ig mellyik esztendejében lehet a' leánynak nagyobb vagy kisebb reménysége pártáját fejkötővel felcserélni. Ő ezer férjesedett asszonyt vett számvetése alá, 's ugy találta, hogy közülök

14—15	évőkben	férjesedett	=	32.
16—17	—	— —	=	101.
18—19	—	— —	=	219.
20—21	—	— —	=	233.
22—23	—	— —	=	165.
24—25	—	— —	=	102.
26—27	—	— —	=	60.
28—29	—	— —	=	45.
30—31	—	— —	=	18.
32—33	—	— —	=	14.
34—35	—	— —	=	8.
36—37	—	— —	=	2.
38—39	—	— —	=	1.
		összesen . .	=	1000.

Ebből kitetszik, hogy a' leányok többnyire 20-ik és 21-ik évőkben férjesednek; de az is, hogy 1000 között 38—39-ik évében csak egy találtatott, ki pártáját elveszté. B. Apór Károly.

Arany-csinálók. Hogy még most is találkoznak emberek, kik hiszik az arany-csinálás mesterségét, bizonyitja egy történet, melly nem sokkal ez előtt Bordeauxban esvén, ott az elménczek 's mulatságok közönséges tárgyává lett. — Bizonyos normandi születésű gyémánt-kereskedő, ki nem rég tért vissza Braziliából, elámittatott, hogy egy Bordeauxban tartozkodó idegen ama mesterséget érti, és a' Garonne vizét derék liqueurré, 's a' rét füveit aranynyá változtathatja. A' gyémánt-kereskedő felkeresi a' hires alchymistát; annak oda igéri nagy részét drága köveiből, ha őt mesterségébe avatná. Az alku megköttetett. A' kereskedő rejtvényes titkolódó fontossággal bevezetteték a' műhelybe. Miután ott az olvasztó kemencze befűttetett, 's a' kőcsög, a' mint illett,

elég meleg lőn, belé bizonyos mennyiségű széna tétetett minden hozzá tartozó czerimoniákkal 's titkolódzásokkal. Nem sokára a' felületen arany hab látszék, melly tiszta hamisitatlan aranynak idvezeltetett. Salakjából, mint az irás mondá, még csak más nap lehete kitisztitani. Az előre-vigyázó kereskedő, hogy semmi csalárdság ne történjék, a' szoba kulcsát magához veszi, 's eltávozik. Másnap az aranyt kitörik a' köcsögből, a' kereskedő megkapja aranyát, az alchymista pedig az alku által kikötött gyémántokat. A' kereskedő egyik barátja tanácslá ennek, hogy az aranyat próbáltatná-meg, mi előtt azt mint tiszta aranyat elfogadja. Ez megtörtént, 's a' próba megmutatá, hogy benne legparányibb arany sincs. Legott a' városi tanácshoz folyamodának, hogy a' csalót megbüntessék. Ez azonban a' kapott gyémántokkal gazdáját akará kifizetni; a' gazda megnézeté a' gyémántokat, 's ime kisült — hogy a' gyémántok éppen olly hamisak voltak, mint a' szénából csinált arany.

JELESMONDÁS.

Éljünk-e vagy haljunk hazánkért.

Szép halni a' hazáért? Élni jobb,
És szinte szép, ha úgy intézzük-el.
Azért is nem a' hős életet
Nem a' halállal frígyes hadmezőt
Ajánlom választandó pályaul;
Különben is most bék' van mindenütt,
És a' Magyarnak ellensége nincs,
Magán kivül. Magával küzdeni,
Megvíni benne, a' mi rosz 's kivetni,
Ez a' magos czél, mellyre törni kell.

Vörösmarty.

Mi a' nemesség? A' hatalom jele, udvarok fénye, érdem emléke: de gyakran mind ebből semmi sincs, 's az egész csupán csak pergamenban áll. P. J.

Gondolat-pillangók. A' hizelgve kedvező emberrel ugy vagyunk, mint a' csendes tengerrel. Ha felette behatunk sikjára, akkor vészt-árasztó hullámival fenyeget; a' hizelkedő pedig bizonyosan lánczát fonja, mellyre minket függeszteni törekszik.

Hol határtalan szerelem tanyáz, ott a' bátorság is fészket ver; hol pedig ez létez, ott a' tisztelet vég-enyészet közt tün-el.

— l — s Turáról.

Aphorismák Nagykátáról. Az ember erkölcsét semmi sem érleli-meg ugy, mint a' szenvedés.

Leghivebb barátja az embernek a' köny; bölcsőben kezdi, 's csak a' koporsóban végzi pályáját velünk. Csernyánszky.

Kérdő rejtvény.

1) Mikor cserélték-fel a' Németek két magyar városnak neveit?
2) Miféle lánya lehet a' nőtelen férjfinak?
3) Mellyik magyar mezővárost hordozzák fejeiken a' papok?

B. Apór Károly.

4) Hány feje van egy ép magyar embernek? Sz. H. M.

Előbbi rejtvény: 1) Sás. — 2) Bajnok.

Javitás. Folyóiratunk 21*-dik számában közlött kérdő rejtvényünk* 2*-dika igy javittassék*: „*Minő étek*“ (*nem vétek*) *'s a' t.*

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

30.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap aprilis 12kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLET-TÖRTÉNET.

I-ső Ferdinand

ausztriai császár, magyar 's több országok királya.

Ferdinand fels. uralkodó fejdelmünk, ki mint ausztriai császár 1-ső, mint magyar király 5-dik Ferdinand nevet visel, született 1793-ki aprilis 19-én. Atyja volt a' legközelebbi mart. 2-án megdicsőült fels. császár és király 1-ső Ferencz; anyja Maria Therézia, Ferdinand siciliai királynak leánya, ki 1807-ki apr. 13-án halt-meg. Magyar országi királylyá még fels. atyja életében u. m. 1830-ki sept. 28-kán nagy pompával koronáztaték-meg Pozsonban. Fels. hitesével Maria Anna Karolina Piá-val, néhai sardiniai királynak Victor Emanuelnak (megh. 1824-ki jan. 10-én) és Maria Therézia ausztriai-estei főherczegnének 's modenai herczeg-asszonynak leányával 1831-ki febr. 27-én kelt egybe Bécsben az udvari kápolnában, hol a' fels. jegyesek kezeit cs. k. főherczeg Rudolf cardinál adá öszve. (Lásd erről bővebben 1834-ki Regélőnk 1-ső számát.) Boldogult atyjának fejdelmi székét elfoglalá 1835-ki mart. 2-án. Még idvezült nemzőjének éltében tiszteltetett-meg az arany gyapjas, sz. István király, Leopold, lombard-velenczei vas korona, franczia becsület-legio, és sz. Lélek, braziliai császári déli kereszt, siciliai sz. Ferdinand és érdem, porosz fekete sas, portugali Krisztus, szász kir. gyémánt korona, würtembergi kir. arany sas, bádeni hűség rendeknek diszjeivel. Mint cs. k. feldmarschal a' 4-ik számú vasas ezered tulajdonosa is volt. Magyar hazánkat gyenge korától kezdve több izben megjárni méltóztatott, 's mindenütt nagy kegyességének mivoltát bizonyitá-be. A' magyar nyelvet ifiúságának korában egyik érdemes tanitójának, a' bold. cs. k. kamarás és udv. tanácsnok m. Görög Demeter urnak oldala mellett tanulá ismerni, megkedvelni, és beszélni is. Magyar királylyá felkenetvén a' koronázási szokott tiszteleti ajándéknak (50,000 aranynak) egyik részét fejdelmi nagylelkűségétől önkényt vonzatva a' magyar tudós társaság tőkepénze szaporitásául, másik részét az akkoriban viz által kárositott magyar országi lakosoknak felsegéllésére, legközelebb pedig a' magyar lótenyésztés előmozditására egy arany serleget ajándékozni méltózta-

tott, melly jövő jun. 8-án leendő lófuttatás alkalmával „királyi billikom“ czim alatt leszen nyerhető. Segélje őt az ég, és árassza mennél hosszabbra terjedő becses életére a' menyei áldás bőségét! *)

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' Választás.

Baltay grófné fényes születésén, 's nagy vagyonán kivül a' szeretetre vonzás leghathatósb tökélyeivel is birt. Mint bájló 's kellemes nyájasságú szépség egy falka szerelem-hősektől szünetlen ostromoltatott, kiknek mindegyike a' grófné szive után 's vagyona birtokáért esengve vivott. — Kora zsengéjében Hymen által egy dús nagy tekintetű, de agg férjhez lelánczolva, ki a' gyenge hölgy érdemeit eléggé becsülni nem értette, élete virány-szakát a' világ zajától elrejtett egyik falusi jószágán, hol őt férjének kinos féltékenysége mintegy számüzve tartotta, vala kénytelen eltölteni.

Most azonban mint fiatal özvegy, szerelem 's Grácziák által körül enyelgve, a' közönséges csudálkozásnak 's hódulásnak elbájló tárgya, lépett-ki magányos köréből a' nagy világ elébe, 's villogó tulajdoninak ön-becse hizelgvén érzette, mit várhat méltán hiúsága a' második választástól. 'S valamint jobbadán az asszonyi szív előtt a' szépség 's deli termet többre becsültetik a' valódi érdemnél, 's az olly rövid ideig tartó indulatosságnak fellobbanó hév-lángja nagyobbra magasztaltatik a' szelid vonzódásnak csendesb, 's nemesebb tüzénél: ugy vala hasonlóan a' grófné alap-feltételeinek is legfőbbike módos termet, 's a' leghatártalanabb szeretet, mellyet attól kivánt, kivel az uj szövetségnek szerelem-szalaga által összekötendi magát, hogy ez által első házasságának sulyos bilincseit némiképp pótolhassa. A' leggazdagabb 's csinosabb kérők gunynyal, 's megvető könnyelműséggel utasittattak-el; sem az érzelem legindulatosabb 's legforróbb kifejezései, sem az epedő szerelem panaszos jajai nem indithaták-meg mind eddig az érzéketlen szépet.

A' grófné kedvelője volt a' vig társaságoknak, mellyeknek tréfás köréből olly rég ki vala zárva. Felviditá barátjait, 's ismerőseit különféle mulatságokkal, 's most éppen azzal foglalatoskodék, hogy falusi kerti mulató kunyhóját a' városi mulatságok alkalmas teremévé változtassa által, virág-füzéreket illesztvén a' pompásan festett draperiák közé; az egyszerű kerti padok mellé tarka szövetű divánokat, a' virágzó narancs-fáknak szomszédságába pedig alabastrom szobrokat állitott; midőn őt Ágnes, hajdani játszó-társa, látogatásával

*) Arczképét mai számunk mellett közöljük t. olvasóinkkal. Felséges hitese képét ismerik már tavali Regélőnk 1-sö számából. Megszerezhetni mindkettőt nagy negyed rét formában is hivatalunknál.

Első Ferdinand

ausztriai császár,

magyar's több országok királya.

Szül. 1793. apr. 19. Uralk. kezd. 1835. mart. 2.

1835. 30. Regélő' melléke.

BIBLIOTH. REG. SCIENT. UNIVERSIT. HUNGARICAE

lepé-meg, 's a' grófnét eme valóban terhes foglalatosságában, mellynél fogva a' természetet minden erőltetés nélkül mesterséggel akará egybe forrasztani, kellemetlenül háborgatta. Azonban a' kevessé felbolygatott szegély azonnal helyre jött, midőn barátnéja tőle engedelmet kért arra, hogy a' grófnénak egy fiatal embert mutathasson-be, ki külseje által szabadságának korán se lesz veszedelmes, 's kitől nem kelletik tartania, hogy ő is az untató kérők seregébe lépni merészelne — „mert — ugymond — őt a' szépnem többé meg nem lágyitja, és szive kizár minden nyájasb érzelmet. Azon felül — igy folytatja élénkebb hévvel beszédjét — ő mivelt, szeretetre méltó ifiú, kit kora fiatalságától óta szerencsétlenség üldözött mindig. Mostohája által az atyai szivből 's házból számüzve, idején hadi szolgálatba lépett; de ott az ellenség fegyverei által sulyos sebekkel marczongolva a' becsület-pályát oda hagyni kénytelenitteték. Való ugyan, hogy innét a' szerelem rózsás ösvénye biztatólag fogadhatá őt enyelgő karjai közé, mert otthon szivének kedvese várta; sietett is hozzá édes nyugtalansággal, tiszta szerelmében remélvén egyedül minden kiállott szenvedéseinek gyógyitó irját fellelni: de a' szeretett mátka helyett őt annak másik jegyese fogadá."

„Szörnyűség" — mondá a' grófné egykedvű hangon, melly alatt azonban sajnálkozásának komoly penditése rejtezett, 's kiváncsin leste ama sajnálatra méltó boldogtalan ifiúnak ismeretségét. Mint Flóra istenasszony virágjaitól körülvéve fogadta innepies estén vendégeit a' grófné. Szép és bájló volt ő mindenkor; de még bájosabb lön az egyszerű fehér rózsák közepett, mellyek kék viganóján, és szép barna selyem fürtjein szerte szórva pompáztak, 's csak egy rá pillantás is elég volt a' visszatérhetlen elragadtatásra. — Feszült vizsgasággal leste a' grófné a' nyiló ajtót, 's nyugtalan várta a' késelkedő jövevény megjelenését. De várakozásában csalatkozva annyival kedvetlenebbül lepetett-meg látásán.

Egy még ugyan fiatal közép termetű ember, de halavány képű, komoly vonásokkal, kinek bal arczán beforradt sebhely vala, 's vézna teste csinos mankóra nehezkedék, mutattatott-be Ágnes által a' grófnénak, mint báro Korényi. A' grófné illően fogadta ugyan, de az után odahagyván őt minden figyelem nélkül többi vendégeivel enyelegve vigan mulatozott. Éppen most készült satyricai kis fejéből ismét egy nevettető guny-fullánk kiszökelni, midőn azt elbájló hangok megpendülése fürge nyelvén elhalva tartóztatta vissza. Egy kis mellék hajlékból hangzott a' legkellemesebb férjfi-hang, 's mindenki törekvék a' szelid hangú éneklőt közelebbről csudálhatni. Hosszas kérések által birhatták Korényi bárót gyönyörű daljának folytatására, és senkire se tön éneklése olly mély hatást, mint az érzékeny grófnéra. Csendes

andalgásba merült, 's az érzelgő lágy hangok nyájas hatalommal törtek indulatjaira. Soha hasonló illy elragadtató hangokat fülei még nem hallottak. Most tartá csak méltónak a' báróhoz közeliteni, 's hozzá szóllani. Illendő ugyan, de rövid 's hideg lön kérdéseire a' báró válasza, ki azután majd egészen elfordult a' grófnétól a' nélkül, hogy vagy szóval, vagy pillantással hódult volna kecseinek.

A' báró hideg viselete mód nélkül sérté a' grófné hiúságát, mert vele igy bánni még egy férjfi se merészlett. Bajosan is titkolhatá e' kellemetlen benyomást, 's örült alattomban a' társaság rögtön szétoszlatásának. Minő bizonyos, hogy a' báró személye a' grófné figyelmét magára soha nem vonta volna más körülállások közt: olly természetesen következék, hogy most makacs elméje boszút forralván kizárólag csak azzal foglalatoskodott, hogy a' báró gunyviseletét mikép büntethesse? De bár mennyi alkalmat keresett 's lelt is a' bárónak értésére adni, milly csekélyre méltatja ót, mindannyiszor észrevehetlen foganat nélkül perdült bánásmódja vissza a' bárónak ércz egykedvűségéről, szinte mint a' zajgó ár-hullám a' mereven álló kőszirtről.

Ekkor a' grófné indulatja még inkább felingereltetvén, félre tette minden jobb érzéseit; büszkesége abban helyezé diadalát, hogy a' már annyiszor fájdalmasan sebhedt sziven uj sebet ejtsen, 's most egyszerre a' legszembetünőbb hidegséget lassan-lassan a' legfinomabb nyájas bánás-mód váltá-fel. De itt is csak halkal érhette czélját a' szép asszony, mint a' gyenge bimbó, melly lassúdan feslik virággá; mig a' báró belsejében, összeszedvén minden báj-hatalmát, iránta érzelmet gerjeszthetett, 's mig a' szerelem gátolhatlan lánggal suhant ujra a' báró szivébe: ki noha sokáig hasztalan védte magát az érzeketlenség paizsával, de a' grófnénak szinlett nyájassága behatott még egyszer örömtelen szivébe, mint a' ragyogó napsugár a' setét börtönbe, hogy azután a' rá következő setétség annyival rémesebbé váljék.

A' grófné valódi jobb érzései gyakran tusakodtak makacs fejének eme tervével; de bár mi nagyon gyönyörködék azon játékban, hogy ő a' szerencsétlen bárónak feltünő, és szivét ujra felviditó csillaga legyen, és bár mint tisztelé a' most közelebbről ismert bárónak szelid gondolkozása módját 's becses elveit; önszeretete még is változatlan megmaradt előbbi feltételénél, hogy megaláztatását a' báróval keserűn éreztetni el nem mulasztandja. Azonban most már még is fél annyi erővel használta csak az illyes alkalmakat.

Barátnéja kisded társas körében történt, hogy a' grófné egy mellék szobában egyes egyedül levén a' fortepiánón nyitott ábrándjainak szabad utat. Játéka által indulatjainak nyájas bélyegét talán sokkal valóbban tünteté-ki, mintsem maga is vélhette. Nem vevé

eszre a' bárót, ki már jó ideig székének karja megett ihlelve és indulatjaitól eláradva, legelőszer merevülten bámulta a' gyönyörű lelkes játszónét. Egy halk fohász serkenté-fel a' grófnét hangászati andalodásából, ki megzavarodtan tekinte vissza, 's őt pillantá-meg, az édes érzésektől kellemesen meghatott bárót, ki talán nem akarva is, éppen nem lebege képzelődésében a' grófné szemei előtt.

A' báro most először merészlett a' grófnénak gyönyörű kezét megragadni a' remény nélküli szerelem kintüntető érzetével, 's barna szemének panaszos pillantása csak némán jelelé-ki szive forró ohajtását. Egy pár perczre dugába dült a' grófnénak eltökélett szándéka; de ön hiúsága még ez egyszer legyőzte nyájas érzelmét, mert szapora 's gunyoló fordulással rántá vissza kezét, és sebes fordulatakor pillantá csak meg a' bárónak szenvedő vonásaiban fájdalmas rángatódzásait, ki ama székre rogyott, mellyet a' grófné oda hagya, 's fejét mankójára támasztva, fájdalmának néma tengerébe merülve vesztegelt.

Mit ennek előtte a' legtündöklőbb szépség 's az indulatosságnak leghatalmasb kifejezései nem valának képesek véghez vinni, tudniillik, a' grófné szivében nyájas gerjedelmet ébreszteni, most a' szánakodás tevé azt, melly gyakori eszközlője a' szerelemnek, 's mellynek sokszor köszönheti édes feléledését. — Azon nyil, mellyet a' báróné csupán bizonyos czélja elérhetése végett hegyezett volt, most egész erejét tulajdon melljének szegezte, 's azon szempillantás, mellyben ő mint győző kivánt tündökleni, ön meggyőzettetésén diadalmaskodott.

A' belső ösztön, hogy az olly keservesen sértett bárót ismét felvigasztalja, kivel olly kiméletlen bánt vala, a' grófnét egy ideig zajgó nyugtalanságban tartá; de midőn erőt vett volna magán, soha még nem érzett szeméremmel a' báróhoz közeledni törekvék. De milly kint álla-ki, midőn amaz őt nyilvánosan kerülni igyekezett, 's nemes vonásaiban a' néma epedésnek jelei őt könyörületességre inditanák. Gondolatok, 's érzések dultak felváltott határozásokkal megilletődött melljében, 's csak a' báro rögtöni lebetegedésének szomorú hire szolgált elhatározásának szilárd alapjául, mivel annak hallására a' legfeszesebb félelem szünetlen szemrehányásokkal gyötré meglágyult keblét.

Az ég meg is hallgatta forró könyörgését, 's a' báro sulyos és veszedelmes betegsége után lassanként épülni kezdett már. Alig örvendett azonban a' grófné fellábulásán, midőn őt ismét megszomoritá azon hir, hogy a' báro nem sokára elutazand. Örökre lássa tehát elbucsúzni őt — azon szerencsétlent, kit rögös élete pályáján mindig koros tüske sarkalt, 's kinek utjában szelid virág soha se viritott! — Ágnes értesité a' grófnét báro Korényi elutazó szándékáról, nyomos kifejezéssel tevén szavaihoz, hogy későn fut már a' báro, mert nemes szivének nyugalma ellebbent már előre, — mivel ő szerelmes.

„Szerelmes? 's talán hallgat?“ kérdé a' grófné elfojtott indulatossággal.

„Igen és hallgat“—viszonzá barátnéja — mert a' fenyegető mankó markában örök hallgatást parancsol, 's komoly gondolkozása a' viszont szeretetnek bibor reményét benne elfojtotta; és mivel szelid indulatjainak érzékeny kifejezéseit gunynak kitenni, és koczkáztatni többé nem akarja.

„Olly jeles ifiú, 's még is olly szerencsétlen!“ mormogá mintegy maga elébe a' grófné szinlett egykedvűséggel, 's más tárgyra csavarta a' beszédet; de szivében szelid illetődéssel viszhangzottak e' szók: „olly jeles ifiú, 's még is olly szerencsétlen.“ Végre hosszas töprenkedés után szilárdon eltökélé magában, hogy a' szerencsétlenséget szerencsévé változtatja által.

Több napot töltött a' grófné csendes ábrándozásban, 's elfogódott érzelemmel leste a' napot, mellyen a' báro tőle bucsút veend. Midőn pedig megérkezék a' végső nap, 's a' báro eljövén komoly hangon de észrevehető belső háborgással az „Isten véled-et“ kirebegné, a' grófné elejénte megzavarodott; de csak hamar eszméletre térvén, reszkető hangon kérte a' bárót, hogy még egy barátságos kérését teljesitené elutazása előtt, kinyilatkoztatván a' bárónak, hogy szive titkaiba őt kivánná egyedül beavatni, 's egy uttal kéré, lenne olly szivességgel, jelentené, mint arra megkért barátja, szive választottjának a' legvonzóbb 's legforróbb szerelmet, mellyel érette lángol. Hogy pedig kivánságát a' bárónak jobban értésére adhassa, kész volna választott szerelmesének képmássát is neki megmutatni. — Ekkor maga után voná az elsápult bárót nehány lépésnyire, 's őt egy nagy tükör előtt sebesen megforditván büszkeségének legyőzött csendes hangján igy szólla a' bárónak: „mondja-meg csak amannak ott!“

Mint az örök chaosból lassan lassan alakok képződnek: ugy tünt elébe a' báro elhomályosodott szemeinek a' tükör sima fényéből ön személye. Néma de annyival mélyebben érzett megilletődés hálálta a' grófné kimondhatlan öröm-érzetét, mellynek alkotója ön maga volt. Mit ő itt egyedül a' bárónak nyilatkoztatott, nem sokára az egész világgal tudatta, nem gondolva azoknak gunyjával, kik személyöknek az olly csekélynek látszó férjet Baltay grófnétól elejekbe tétetve látták, azon grófnétól, ki hajdan férje választásában olly felette dölyfös volt. De mint közönségesen az élet folyamában lenni szokott, a' grófnéval is ugyan ugy vala; t. i. hogy férje választásában bár előbbi feltételeinek egyike se teljesült, de azt soha se bánta-meg; hogy a' valódi belső hajlandóságnak szeliden melegitő tüzét többre becsülé a' duló indulatosság fellobbanó szalma-langjánál, 's hogy a' külső szépségnek gya-

kori ál-fénye helyében egy mivelt észnek 's nemes szivnek tisztán ragyogó gyémánt-villogását választá magának!

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Orkán Dominica szigetén. A' „Dominica-Colonist" e' szigetbeli iszonyú orkánt következőleg irja-le. „Már nehány héttel a' szélvész előtt sokkal nehezebb 's tikkasztóbb volt a' levegő; sokszor égzengéssel és záporral vegyitve, borongós, és egy szóval éppen ollyan, hogy távulról se lehetett sejtenünk a' veszélyt, mellyet olly véletlenül érzettünk azután. September 20 kán esős időnk volt, 's igen kevés szél. Mintegy esti 6 óra tájban a' szél éjszak felől igen mérséketlen kezde fujni; 8 óra felé már nagyobbodott, de még mindig semmi veszélyt se látszatott hozni, 's kiki közönséges szélvészt várt. Csak 9 órakor tapasztaltatott mindenfelé nyugtalanság, 's a' kalapácsok kopogása egész városban szerte jelenté a' közelgető szerencsétlenséget. — Kilenczedfél órakor a' szél nőttön nagyobbodott, 's 10 órakor már tökéletes orkán zúgott, melly szüntelen 's félbe szakasztás nélkül egész éjféli 12 óráig dühösködött. — Ezen idő tájban ugy látszott, hogy a' szél éjszakkeleti irányt vesz; mások keletinek tapasztalák; de ugy látszik, hogy ezen dühösködő szelek, mellyek égzengéshez hasonló ropogás közt a' legerősb épületeket egészen alapjaikban megrengette, ugy hogy alattok a' föld is ingadozott, négy, öt féle irányt is vettek. Éjfél után tökélyes szélcsend állott-be, 's már sokan hivék, hogy az elemek kifujták dühöket, midőn 1 órakor a' szél nyugot és délnyugotról ujra hasonló dühösséggel kezdett süvölteni, 's egész reggeli 3 óráig szüntelen folyvást tartott. Ennek utána mind inkább lassúbb lett, mig végre reggelig egészen megszünt, és ekkor borzasztó tetteit az iszonyodó szemnek csudálásul feltára. A' september 20-ki nap még gyönyörű zöld vetésekre és virányokra, nagy és csinos házakra, palotákra, mellyek kokos és pálma fasorokkal diszkedtek — csinos kis házacskákra, mellyekben a' békes és szerencsés földmivelő lakott, ennek zöldelő kertjére 's pézsma fajira sütött: 's ime! ugyan azon nap september 21-kén puszta sivatag, össze tépett fák, az uraknak roncsolt palotáji és szolgák kunyhóji felett keltfel. Az egész tartomány nem egyéb vala pusztaságnál; a' tenyészetnek még csak nyomai se látszatnak; inség és nyomorúság, halál és döglelet mindenütt, hova a' szemek tekintének. — A' borzasztó 1834-ki septemberi aequinoctium soha se fog Dominica lakosainak emlékéből kiveszni; a' kár angyala lángbetűkkel irta azt mindenkinek emlékezetébe."

KÜLÖNFÉLE.

Galamb-czéllövészet. A' galamb-czéllövészet mult december 21-kén ment végbe Parisban. Valamennyi előkelő Angolok jelen voltak, és számos kiváncsi Francziák se hibáztak. A' nagy fasort (Barriere Vichy volt a' hely) minden felül gazdag equipageok foglalák-el, 's egy igen is pompás sátor alatt mindennemű frisitő 's legalább is 200 fontos Rostbeef (rostélyos) adaték-fel. Az első fogadás lord Bury és Welsh major között történt. Száz galambot kellett elereszteni, mindegyik lövész részére 50-et. A' major 27-et lőtt-le közülök, a' lord 26-ot. Egy második fogadást 1000 frankban lord Bury Johnson urral tett,

's itt 8 galambot lőtt 4 ellen. Egy harmadik fogadás (Lord Craven és Cobham urak közt) következésében az első 10, a' második 9 galambot lőtt-le. Következett hétfőre lord Bury és Welsh major ujonnan fogadtak 6,000 frankba.

Durham-i husvétkedd. Durhamban husvétkedden az asszonyok férjeiknek lábelijeket szokták eldugni, 's azokat ismét csak tőlek kapott ajándék után adják vissza. Következő nap a' férjfiak teszik ezt asszonyaik lábelijeikkel. Ezen szokást mindenki pontosan megtartja, kivevén azokat, kik mezitláb járnak.

Rossini háza. Rossini, mint a' maylandi „Echo" jan. 3-káról emliti, Bolognában háza fölé illy felirást tétetett: „Non domo dominus, sed domino domus" t. i. (honestanda est.) Ne a' ház váljon urának, hanem az ur házának becsületére. — A' Gmtz. Bl. ehhez egy hosszú elmélkedést függesztett Ciceronak ékes, mély, lelkes és tudja! miféle nyelvéről; de mi inkább csak a' textusnál maradtunk.

Mulattató. 1) Egy ujonczot, midőn katonává létele alkalmával szomorkodnék, X. igy vigasztalá: „ne búsulj fiam, még nagy ember lehetsz! Én is köz vitéz voltam, és ugy mentem mindig feljebb-feljebb." — „„Ugyan kérem — megszóllal a' neki bátorodott ujoncz — micsoda ranggal hagyta ott kegyed a' katonaságot?" " — „Már akkor káplár voltam" lön a' felelet.

2) Tiszta magyarság. Ugyan rogo humillime domine spectabilis! a' magnások a' statusok nunciumára voksoltak? Sz. H. M.

JELESMONDÁS.

Tenni.

— — Könyűk csak folyni szeretnek.
Tenni könyűk nem nyujtnak erőt, bár a' panaszos szem
Hó kerekét véressé mártják, 's a' piros arczot
Sápadozó liliommá szántsák: tenni erő kell
És szabad elszánás.

Garay Csatárjából közli S...y Ágnes.

A' barátság ha hű és válódi, a' rokon érzetű barátnak elhaltával sem enyészhet-el, mert annak sugara keresztül hat még a' setét czipruszokon is. Miskoltzy István.

Gnomák Váczról. Boldog, ki a' jelennek öröm-kelyhét izlelheti, 's nem kénytelen magát a' kétes jövendővel biztatni.

Az ész hit nélkül kormánytalan naszád.

A' szerelem olly testvéri egybeköttésben van az erénynyel és nemes indulattal, valamint az illatozó kellem a' rózsával.

A' reménység olly égi jel, mellyet szivárványnak nevezünk — csak ideig tartó. N. János.

Aphorismák Erdélyből. Az emberi legszebb elsőségek egyike az, hogy remélhet, mit tetszik.

A' nagygyá lenni kivánás már sokat kicsinyné tett.

Ha a' szegénység panaszos dalját kezdi-el, a' barátságnak rendszerint tacet-ja van. iffj. Thoroczkay László.

Hasonszó rejtvény.

Hős Magyarok voltak nemzőim, 's hősfi valék én:
Honni király hölgyét ön kezem ölte orul.
'S bár magam elhunytam, mint más eldődim előttem,
Még is a' késő kor nagy becsü pénze — nevem.

P. Szőkedencsről.

Előbbi rejtvény: 1) Mikor Budát hivták kemenczének; pedig magyarul Pest tesz kemenczét. — 2) Barlánya (Backenbart). — 3) Pilis-t (Tonsura). — 4) Öt, t. i. a' két kezén, két lábán, és a' nyakán.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

34.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön aprilis 16kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Antiparosi barlang.

Antiparos, a' görög archipelagus egyik legkisebb szigetje, alig lenne a' földleirók előtt ismeretes, hacsak barlangja ezen kevéssé népes 's lakosait szüken tápláló szigetet némikép nevezetessé nem tette volna. — Ugy látszik, a' régiek igen keveset tudtak ezen barlang felől, mert senki sem emlékezik róla; még az ó kor természetbuvárai is hallgatással mellőzik-el; ámbár Antiparos szigete olly tájon fekszik, melly már a' legrégibb időkben is gyakran látogattatott-meg.

Csak a' XVII. század közepe táján lett ezen nevezetes barlang némelly velenczei és franczia hajósok előtt ismeretes, kiket a' történet vezete hozzá. Tudni-vágyásuk, 's vakmerőségök arra birta őket, hogy e' barlangot megvizsgálnák, 's igy lön ismeretesebbé, és a' köz figyelem tárgyává. Ezen időtől fogva több kiváncsiak, sőt természet-buvárok is méltónak tartották közelebbről megvizsgálni. — Több utazások tétettek benne. — A' legujabb — ujabbat legalább nem ismerünk — melly 1798-ban tétetett, legyen itt következő leirásunk tárgya. A' bátor 's tudnivágyó utazó Gautier franczia hajós kapitán igy beszéli-el azt maga. 1798-ki octoberben indultam-el le Veloce hajómmal Smyrnától, hogy Morea déli partjainál elevezve Marseilleba érjek. Foglalatosságim ohajtásom szerint folytak; nagy nyereséggel adtam-el hazám műterményeit, részint kész pénzért, részint levanti terményekért. Egy kedvező éjszak-keleti szél szokatlan gyorsasággal vitt minket czélunk felé, 's már negyed napon Nacia, Paros, és Antiparos éjszaki széleinél voltunk. — A' vidékkel 's azon veszélyekkel, mellyek itt az utasokat fenyegetik, eléggé ismeretes levén, alig tartám figyelemre méltónak, midőn a' kormányzó a' szél nevekedéséről, 's a' szélvész lehetséges voltáról szólott. Azonban igaza volt; az éjszakkeleti szél mindinkább nevekedett, 's végre tökéletes szélvészszé lett, és csak a' legnagyobb vigyázással rejthettük-el hajónkat egy öbölbe a' Paros és Antiparos közti, különben veszedelmes, tengerszorulaton. Vidám öröm köztt vetettükmeg horgonyinkat. Az öböl, mellyben voltunk, antiparosi volt; olly

körülmény, melly a' Törököknek ekkori viszonyaik miatt a' Francziákkal nagyon érdekes volt reánk nézve. A' két nemzet ezen időben ellenséges indulattal volt egymás iránt, 's nem ritkák voltak a' példák, hogy franczia hajók a' török tengeri rablóktól elfogattattak. Antiparos népetlen volt; ez oltalmazott minket, 's elég bátrakká tett, hogy eltökélenénk magunkat minden megtámadásnak ellent állani.

Két napot töltöttünk itt, 's a' szélvész még mindegyre zugott; folyvást hallottuk sivitását; hallottuk a' hullámok dörgését, mellyek öblünk bemenetelénél a' szirtekhez csapódtak; láttuk, mint hajtá a' fellázadt viz a' habot öblünkbe. Hajónkon volt többek közt Claude rokonom is, egy tudós, ki ez utat csupa tudnivágyásból tette. Egész foglalatossága olvasás 's vizsgalódás volt; a' kereskedésre 's nyereségre nem ügyelt. Egykor estve az asztalnál illy kérdést tett: „tehát közel volnánk Antiparos szigethez?" — Mi igennel feleltünk; de egyszersmind hozzá tettük, hogy ezen sziget a' legcsekélyebb tekintetben se nevezetes. Claude mosolygott. „Nevezetes az barlangjáról — ugymond — tehát semmit se hallottatok? Örök szégyen volna reánk nézve, ha földünknek e' jeles pontját a' nélkül hagynók-el, hogy a' természet egyik legnagyobb csudáját ne látnók. 'S ezen szégyent csak nem fogjuk magunkra ruházni?"

Ösztönünk minden csudát látni öszvekapcsolva azon barátsággal, mellyet kiki érzett Claude iránt, tüstént hajlandókká tett minket a' kaland kiállására, mellyet más napra határoztunk. — Én a' legjobb intézeteket tettem hajónk védelmezésére, 's már a' felkelő nap a' parton lelt közülünk tizenhatot felfegyverkezve, 's mindennel felkészülve, a' mi rokonom javaslása szerint szándékunkhoz megkivántató volt. Utunkat nehány magányos házaknak vettük, hogy ott utmutató kalauzt keressünk magunknak, kit azonnal találtunk is. — Tökéletesen megelégedve azzal, mit neki jutalmul ajánlottunk, 's még inkább azon eledelekkel, mellyeket neki foglaló gyanánt adtunk, ment előttünk beszélgetve. — „Itt a' bemenetel — ugymond megállapodva, miután hosszú 's vesződséges utunkat elbeszélléseivel 's danáival könnyebbitette. — Itt a' bemenetel."

Egy alacson szikla-boltozat előtt állottunk, melly a' torkolatot keritette. Ennek közepén egy, a' természettől formált, oszlop állott, mellyhez hosszú kötelet kötöttünk, hogy annál fogva a' kuthoz hasonló barlangba leereszkedjünk. Hogy visszajöttünkkor bátorságban lehessünk, embereim közül kettőt felfegyverkezve itt hagytam, mi pedig követtük vezetőnket a' mélységbe. Most oda alatt voltunk, 's csak most kezdtük tulajdonképp föld alatti utunkat. A' hely körülünk téresebb lett; egy gömbölyeg dombon leltük magunkat, mellyről lassú-lejtősen vitt-le minket utunk. Egy uj barlang mutatkozott

itt, — ennél többet fáklyáink világa nem mutatott. — Belé ereszkedtünk, kezünkben tartván a' fenn megerősitett kötelet. Csaknem nyolcz lábnyi volt az egészen alá csüggő lemenetel; most egy sziklalapon állottunk, melly olly sima volt, mintha emberi kezektől faragtatott volna; fáklyáink borzasztóan világitottak az által-hathatlan setétségben, melly minket minden oldalról környékezett. Nem voltunk menttek minden elfogultságtól; mit könnyű megmagyarázni, 's melly annyival inkább nevekedett, mivel vezetőnk ugy nyilatkoztatta-ki magát, hogy utunknak darabos és veszélyes része még csak most kezdődik. Vigyázva vezetett minket a' szikla-lap végéig; megmutatta a' rémitő mélységet, 's kétségeskedve méregette kötelünk hosszát, ha valljon képes volna-e annak mélységéig hatni. — Most egymás után a' kötélbe fogódzva folytattuk utunkat. Vezetőnk volt az első, 's mint egy csillag ragyogott előttünk tündöklő fáklyája; mi követtük őt, 's borzadva láttuk, mint világositá-meg egymásután az alászállók fáklyája a' setét üregnek egy részét, 's azután hozzánk alá szállott. Most mind oda alatt valánk, 's utunkat folytattuk; de minden lépésnél veszélyesb lett, különösen, midőn egy meredek mélység elébe értünk, mellynek mélységét hijába méregették szemeink. Vezetőnk mindnyájunkat együve jönni ohajtott, 's körül nézvén ha nem hibázik-e valaki közülünk, tovább ment előttünk jobb felé, mondván, hogy ez az egyetlen ut, mellyen az ismeretlen mélységben kevesebb veszélylyel lemenni lehetne. Kötelünknek vége volt, 's kénytelenek voltunk magunkat tulajdon ügyességünkre vagy inkább szerencsénkre bizni. Vezetőm, inasom 's egy bátor hajós legény voltak az elsők, kik ezen veszedelmes mélységbe lemásztak. Szemeinkkel kisértük őket, 's legnagyobb nyugtatásunkra vettük észre, hogy a' mélység alig volt tizenkét rőfnyi, mert sokkal előbb, mintsem gondoltuk, voltak oda alatt, 's minket is az alá-ereszkedésre birtak, megtanitván egyszersmind, mi módon juthatnánk hozzájok. Kevés pillanatok mulva nálok voltunk, 's lemenetelünk annál könnyebb lett, minthogy az alól levőktől is segittettünk. Több lépésnyire nedves földön mentünk tovább, 's észre vettük, hogy vezetőnk komolyabb és szótalanabb lett, mert ugy vélekedtünk, hogy talán elfáradt. De egyszerre egy szikla-darab előtt állottunk, melly egészen egy félgolyóhoz hasonlitott, 's oldalaslag feneketlen mélység mutatkozott előttünk. „Ettől tartottam mindig — ugy mond vezetőnk félig érthető hangon — bárcsak még egy kötelünk volna.“ — „Ugyan egészen lehetetlen ezen sziklára felhatni?“ kérdé Claude, kinél a' kiváncsiság nagyobb volt a' gondolásnál 's a' veszedelemtől tartásnál. — „Ha éppen megakarjuk próbálni — viszonzá vezetőnk — meglehet, szerencsések leszünk; azonban veszedelmes lesz és marad minden esetre;

minthogy a' szikla az alá csepegő viztől síkos." — Egyszersmind tudatta, hogy egy félre csuszamódás a' feneketlen mélységbe taszitja azt, ki olly bátor volna. Több példát hozott-fel szavai bebizonyitására ollyanok felől, kik ezen mélységben elenyésztek, 's oda alatt hamvadnak. Senkinek se volt ezen nyilatkozás ugy ellenére, mint Claudenak. „Nem — ugy mond — fél uton állnánk-meg? örök szemrehányásokat okozna ez, mit soha meg nem tudnék magamnak bocsátni. Halljad Görög! egy marok piasztert kapsz béreden felül, ha tovább vezetsz! Társaim addig itt várakozhatnak reánk, ha vonakodnak kisérni minket." — E' szavaknál egy marok aranyat mutatott neki — melly igen hathatós kisértet egy haszonkereső Görögnél. — Még egyszer megvizsgálta a' fél golyó-forma sziklát; még egyszer jobbra, 's balra tekintett a' mélységben. — „Isten nevében! tehát próbáljuk meg" igy szólt elszántan, 's azoknak, kik őt követni bátorkodnák, csizmáikat tanácsolta levetni, mivel azok veszedelmet okozhatnának a' kő csuszós volta miatt. Csak négyen szántuk-el magunkat őt követni.

Alig szükség emlitnem, milly vesződséggel kapaszkodtunk-fel a' síkos sziklára; sokszor le-le csusztunk, 's milly könnyen lehetséges volt azon eset, hogy oldalaslag esünk, 's ekkor a' lecsuszamodót a' mélység fogta volna fel, és össze zuzva rohant volna sirjába. — Vezetőnk leginkább minduntalan figyelmeztetett, mivel természetesen ő volt az első, ki a' teke fő pontjára jutott. Azonban bátorságunk, 's vezetőnk felé mért tekintetünk, ki világositó fáklyájával ötven lábnyival magosabban állván felettünk czélunkat mutatta, feltüzelt minket, 's uj erőt nyujtott minden veszély kikerülésére. Kevés idő mulva mind oda fenn állottunk. — A' tetőről borzasztó volt elhagyott társaink után letekintenünk, kik egy iszonyú mélységben látszattak lenni; fáklyáik homályosan égtek, 's árnyékaik különös formákban mutatkoztak a' barlangnak gyengén világositott falain. — Nehány pillanatig nyugodtunk; barátink tekintete annyira foglalatoskodtatott minket, hogy azon veszélyekre, mellyeknek ellenök szándékoztunk, alig ügyeltünk. Csak vezetőnk felszóllitása emlékeztetett minket azokra. — Még egyszer egy bucsúzó tekintetet vetettünk hátramaradt társinkra; vezetőnk a' csuszós pályát bizonyos megbizottsággal kezdette, mi természetesen minket is bátrabbakká tett. — Azonban csak hamar tapasztaltuk, hogy a' szikla ezen oldalon sokkal lejtősebb vala; nem volt többé gömbölyeg; mind inkább elterjedett, 's meglehetős könnyen mentünk rajta lefelé! Lejtőssége mindinkább elsimult, 's az ut rajta mindig szélesebb lett. Mind a' két oldalra kimehettünk az utból, 's ama rémitő mélységből semmit se láthattunk többé. Iszonyú szikla-falak, mellyeknek magosságát olly kevessé tudtuk megitélni, mint a' felettünk csüggő szikla fedelét — fedezték azt előlünk.

Felséges nézetet adott hátra maradt társaink fáklyájának fénye. Köztök 's köztünk feketén és setéten emelkedett-fel ama szikla, mellyen által jöttünk; éles volt a' bel-rajz, mellyet az, a' háta megett égő fáklyák fényében formált, 's mint a' hajnal mutatkozott a' felvilágositott félkör, mellynek határai az éjben elenyésztek. Fáklyáink halaványabban és setétebben égtek; a' nedves levegő mindegyike körül szines csillogó kört képzett; még egyszer vissza szóltunk társinkhoz — ők feleltek — 's mi folytattuk utunkat.

Egy iszonyú meredek kőszirt látszott utunkat ujra elzárni; beomlást fenyegetve boltozott felettünk; attól tartottunk, hogy kalandunk végére jutánk, 's hogy a' visszatérésre kell gondolnunk. Kedvetlenül nyilatkoztattuk-ki ebbeli félelmünket vezérünknek. „Talán találhatunk még egy utat" — mond ő egész bizodalommal, 's nehány lépésnyire oldalaslag ment a' szikla-fal mellett, és követésre szóllita-fel minket. — Egy kis szük hely mutatkozék itt, mellyet eddig vettünk észre; meggörbedve mentünk benne a' hosszú torkolaton; a' szó legszorosabb értelmében gyakran másznunk kellett, midőn az egyszerre megnyilt, 's mi várakozásunkon kivül a' barlang azon pontján állottunk, melly azt tulajdonképpen nevezetessé tette. Egy nagy üregben voltunk, itt, mellynek határait által nem láthattuk; a' föld alattunk fehér nedves homokból állott, mellyen e' hely előbbi vizsgalóinak nyomait láthattuk; a' fedelet látnunk lehetetlen volt, bár milly magosra emeltük fáklyáinkat; távulabb oszlopok 's pyramisok mutatkoztak, mellyek, minél közelebb jutottunk hozzájok, mindinkább kitüntették alakzatjokat; 's ezek közt minden felé boltozatok nyiltak. Mind egyik tarka különféle szineket játszó kövekből állott. Mindegyik oszlopnak rendes alakja volt, 's mindegyik egy-egy tekét formált, melly fenn és alant legvastagabb, közepén pedig vékonyabb volt. Egészen elbámultunk ezeknek látására, és egy hangos sohajtás volt mind az, mivel az első pillantatban csudálkozásunkat kifejezhettük; egy pillanatig se kételkedtünk, hogy azon szent templomok egyikében vagyunk, mellyekről az ősz régiség történetei annyit beszélnek. Minden nyilván hirdeté ezen templom épitőjének mély belátását, 's mi egész bel-erőnkből azzal foglalatoskodtunk, hogy a' történetekből 's ön következtetésinkből azon népet kitalálhassuk, melly illy miveket képes vala épiteni. *(Végz. köv.)*

ÉLET-TÖRTÉNET.

Tippo Saib.

Tippo szultan az Europaiak iránt belé gyökeresült gyülölséggel viselteték, 's ennek folytatasa végett atyja előtt meg kellett neki esküdnie, valamint egykor Hannibalnak a' Romaiak ellen. Mind e' mellett Tippo még is hasznára fordítá a' Francziákat, és elhitette velek, hogy

csupán az Angolokat gyülöli. Trónusa arany lapokkal volt boritva; e' felett egy menyezet lebegett hasonlóan aranyból, mellyet ugyan azon érczből készült nyolcz oszlop tartott. Ezen menyezetet, melly felett csupa drága kövekből öszve rakott paradicsom-madár állott, vastag gyöngy-füzetekből álló rojtok ékesiték. A' trónus aljánál mesterségesen készült tigris feküdt, melly egy fehér embert készült szétszaggatni. Ezen alak igen mesterséges mechanismussal volt felkészitve, melly egy kiáltó embernek hangját tigris-orditással vegyitve utánozta. Ezen mozgómű (Automat), mellyel Tippo asztal után sokszor mulatott, Seringapatam bevétele után Londonba vitetett. A' szultan ágyújain czifrázat képpen fehér ember feje látszatott, mellyet egy tigris nyelt-el. A' Franczióknak, valamint a' Mahrattoknak is azt mondá, hogy az egy Angolnak fejét ábrázolá; a' Törökök előtt europai ember fejének vallotta, és igérte, hogy ő minden kereszténytt kiirtani, és országába Mahomed vallását szándékozik behozni. Palotáji egyikének homlok-falán egy emlékezetre méltó festmény látszatott, melly Baillie óbesternek ütközeti megverettetését ábrazolá! Az épületnek felséges előrésze indiai mesterségek szép képeivel volt befestve. Ama festmények, mellyek a' seringapatami szép palotának csarnokaiban (Vorhalle) látszattak, Virgil által leirtt Dido palotájára emlékeztettek. Tippo kimondhatlan kincsekkel birt volt; három felséges palotája, 7000 elefantja, 6000 tevéje, 11.000 lova, 400.000 bikája, 100.000 bivalja, 600.000 juha, 12 fija és 8 leánya, kincsei pedig számithatlanok valának.

KÜLÖNFÉLE.

Élet folyama. Vidám ugrások közt kezdi pályáját tánczolni egy vig keblű csörgedező patak. Gyönyörű zöldség virányi köztt tekervényes ösvényű játékival mulatja lényét, 's halad előre örömtelve, midőn a' bájos természet virági intenek neki: „megállj, megállj! — mit futsz előttünk? nem vagyunk-e mi elég szépek?“ — „„Szépek vagytok ti — felel amaz — de hasztalan, nem várhatok; valamelly belső titkos vágy, 's ösztön emeli lényemet rendeltetésem czélját elérni.““ — Igy eltünt, és már folyóvá lön! — Ekkor vevé pompás menetelét széles völgyeken, gazdag telkeken át, magos helyzetű várak, fenséges városok, gömbölyeg emelkedett szőlő hegyek, 's meredek erdős kősziklák mellett! Ó milly kedves lett volna mulatása ezeknél, mellyeket a' pacsirták, kendericzék, 's fülmilék varázs zengedezése elyziummá alkottak! — De már hiába volt kivánata; mert kisebb létét folyama nagyobbá változtatta át, 's tovább ragadta: hol már hatalmas folyóvá válván, magos sikamló hátán legnagyobb terhelt vitorlás hajókat kevély mentében vinni képes vala, 's királyi vár, fényes paloták, 's erős bástyák falait ostromolván, fenséges hullámival magos létű rendeltetésében büszkén gyönyörködött! — Azonban folyamában mind inkább szélesedett, mellyel gyakran nagy lapányokat, és sivatagságot elöntött, mig a' tengeri fokot eléré! — Érzi, 's látja már léténck czéljához nem sokára eljutását; hallja is már vég-esetének zuhanását, melly őt örökre elnyelendi! — Ekkor megdöbben, és szivszakadva felkiált: „Elértem már czélomat? pedig alig futám ki magamat! Ó vajha megfordulhatnék, 's pályámat vissza mérhetném ama kies dombok, gyönyörű szőlőt termő,

's gyümölcsöző hegyek felé; vissza ama fenséges telkek, 's mosolygó síkság felé! — vissza az én békes eredetem egyszerű forrásához; eredeti mentemnek viritó pázsittal bájos kebléhez! — hol a' másolhatlan szépségű virágok illatoztak, 's a' remek természet egyszerű fenségében, 's eredeti miveiben lényemnek áthatásával, 's békémnek meglepetésével valaha olly dicsően tündöklött! Vizer István.

Bajnoki feláldozás. 1807-ben a' danzigi ostromnál Fortunas nevű közlegény valamelly éjjeli expeditio alkalmával ugyan olly nemes feláldozást mutatott, mint hajdan Assas vitéz. Elragadtatva t. i. nagy tüzétől ezen katona egy ellenséges csoport kezeibe esett, melly őt fogolylyá tette; de egy pillanat mulva ezen csapat ismét franczia katonák által támadtatott-meg. Az Oroszok meggondolván, hogy ezen uj csapattal már nem mérközhetnek, magokat Franczióknak mondották, 's hogy Fortunas őket el ne árulja, dárdájikat mellje elébe tartván kiálták: „Ne lőjjetek, mert Franczók vagyunk!" — „Csak lőjj kapitán uram, lőjj; ezek Oroszok" kiálta Fortunas, 's e' kiáltással össze szurva rogyott-el a' hazafiság és becsület áldozatja.

Nyársforgató medvék! Bizonyos franczia lap „le Bon Sens" következő mesécskét monda minapában. „Lengyel-országban a' medvék igen számosak. A' parasztok sokszor és sokat megfogdosnak közülök, mikor még igen gyengék. A' medvének fogékony esze van, 's leginkább alkalmas első lábait kezek gyanánt használni; minél fogva vendéglogadósoknál gyakran láthatni medvéket a' nyársat nagy ügyességgel forgatni. Valóban meglepő egy idegenre nézve, ki valamelly lengyel konyhába lép, 's ott komolyan hátulsó lábain ülve egy nyárs-forgató medvét pillant-meg."

Napoleon 's a' szép leány. Napoleon ritkán mulasztá-el bálokban a' Hôtel=de=Villeben mindannyi dámának egy-egy nyájasságot mondani. Egykor illy mulatságban, ugy látszott, valamelly leányka tündöklő szépségétől egészen elragadtatva állott.

„A' kegyed leánya ez Madame?" kérdé a' leányka anyját.

„Igen Sire."

„Felette szép, olly szép mint valamelly angyal."

Ezen császári compliment a' jó asszonyra igen nagy benyomást tett. Hiszen a' császár nem régiben vált-el 1-ső feleségétől, 's még házassági szándékát eddig nem lehete tudni. Ő a' leányt igen szépnek találta, 's ki ne tudná, mennyire ereszté még fonalát az anyai képzelő tehetség?

„Felséged felette kegyes — viszonzá a' dáma — de a' szépség nem egyetlen jelessége a' leánykának."

Erre elbeszélé hosszan és szélesen értekezve annak jeles talentúmait 's kitünő tulajdonait; elmondá, hogy leánya több nyelveket beszél, hogy lovagol, rajzol, jeles hangász 's felséges énekes. A' császár, ki le nem vevé szemét a' leánykáról, az asszonynak hosszú beszédére jóformán gondatlanul figyelmezett. Ezt a' dáma jó jelnek magyarázta. De egyszerre a' császár az anya felé fordul, 's e szókkal vág szavába:

„Madame, tud leánya varrni is?"

„Igen Sire" hebegé zavarodtan az anya.

„Már igy jó — viszonzá Napoleon tovább menve — mert az asszonyban főleg az kivántatik, hogy varrni tudjon.

Es a' dáma zavarodva 's bámulva látta, hogy itéletével hirtelenkedett.

Beduinok szokásai. A' Beduinoknak nevetséges szokásaik közé tartozik a' „Dakheil“ is, mi következőből áll. Mihelyt valamelly Beduin ama veszedelemben forog, hogy életét vagy javait elveszthetné, 's ez alatt képes egy ellenséges törzsökből származott másik Arabnak testét ujjával vagy akármiként érinteni, vagy csak bár milly tárgyat, melly az Arabnak testével kapcsolatban állott; vagy ha képes amannak szemébe köpni ezen szókkal „Ana dackheil ak“ (oltalmad alá adom magamat): akkor ez köteles őt védelmezni és szabadságba helyezni. — Ha valamelly Arab fogságba esik, akkor barátjai és rokonai mindenféle cseleket fognak elkövetni, hogy őt megszabaditsák. Sokszor felöltözik ezeknek egyike koldus gyanánt, 's különféle ürügy alatt belopózkodik az ellenséges táborba, hol éjjente a' sátorba megy, mellyben a' fogoly tartatik, 's annak minden szó nélkül valamelly czérna gomolynak egyik végét szájába adja, vagy lábához köti; most kimegy a' czérnát mindig legomolyitván mentében, 's a' szomszéd sátorban valamelly katonának adja a' gomolyt e' szókkal: „nézz reám! az Isten nevében kérlek, vedd ezt oltalmad alá.“ A' Beduin, ki e' szók értelmét már tudja, követi a' fonalat 's oda érvén a' fogoly sátorába, felkölti a' Rabait vagy a' fogoly urát, 's megmutatja neki a' dakheilt. Legott feloldoztatnak a' fogoly lánczai, ugy bánnak vele mint barátok, 's hátráltatás nélkül mehet vissza övéihez.

JELESMONDÁS.

Mulandóság.

— — A' Nagyok palotáji,
Valamint a' kunyhók, a' halal prédáji;
Kénytelen egykor a' bajnok fegyverét,
A' király pálczáját, a' főrend czimerét
Charon szavára letenni.

Kis János.

Hit és szeretet.

A' hit magnes-tő, 's csajkánknak hiv vezetője
A' lét hullámján; — nélküle vesztve utunk.
A' szeretet kormány, 's ladikunkon ezernyi vihar köztt;
Általa leghamarabb érjük-el a' kikötőt.

Ba. Vaczról.

Miveltség haszna. Mennél nagyobb a' miveltség, annál több ágra oszlik minden tudomány, minden mesterség; 's mennél jobban eloszlik, annál magosb lépcsőre emeltetik: mert minden ágán külön ember levén azt legnagyobb tökéletességre birhatja.

Gr. Széchenyi Ist. után S. Karolina.

Örök tövis. Kerüld megbántani a' téged szerető szivet. Begyógyul ugyan a' seb, de marad ott még is tövis, melly azon részt örökké érzéketlenné teszi.

Az idő mindent felejtet velünk: a' szokás örököst minket.

A' Zephirek szerelmesek és költők szolgálatjára vannak. Az előbbieknél szerelemféltést okoznak: az utóbbiakat sokszori használtatásuk miatt unalmasokká teszik.

Élet tükre. Ha bármilly csekély számra nyuló éveink nagyobb részét hasznosan töltöttük, bátran elmondhatjuk, hogy sokáig éltünk, sőt tovább azoknál, kiknek életök görbe öregségig terjedett.

Őrizkedj a' hizelkedőktől annyira, hogy inkább ellenségeid környezzenek, hogysem hizelkedők; mert azok hibáidat szemedre vetik, ezek erény szine alatt dicsérik 's eltakarják. L....cs Amalia.

Visszásrejtvény.

Fából 's vasból áll egészem,
Két szarvak diszítenek;
Mindenek, kik rám szorulnak
Könnyen megkészítenek.

Jól ismerhet minden gazda,
A' ki mivel telkeket:
Mondj elől, 's ha tetszik, hátul,
Mindig mondasz engemet.

P. Szókedencsről.

Előbbi rejtvény: Bankó, 2-dik Endre király nejének Gertrudnak gyilkosa.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

32.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap aprilis 19kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' kék kendő.

18** esztendei october hónap végével Orleansból gyalogolván Bardy vár felé, az országuton előttem számos katonaságot láttam menni. — Utánok siettem, hogy a' muzsikát hallhassam. A' tompa egyszerű dob-verésre néma lépésekkel lépdelt a' katonaság előre, 's illy forma fél órai menés után oldalvást a' fenyves erdőben szép rónaságon megállapodott. — Én egy kapitán ismerősemtől kérdeztem, valljon itt fogják-e gyakorolni magokat? — „Nem — felele ő — hanem egyik közlegényemnek vég-órája lesz, ki paraszt-gazdasszonyát lakhelyén meglopta, — 's hogy ha barátságodnak látvágyát a' hallás és nézés végett jó hely-rendelés által elősegithetem, szolgálatomat bátran ajálhatom; ugy is az egésznek mindjárt vége leend." — Én ezen ajánlására követém a' kapitánt.

A' katonaság négyszeget képzett. — E' megett közel az erdőhez két közlegény egy gödröt készite. — A' négyszeg közepén nyolcz dobon ugyan annyi közlegény ült. A' kilenczedik kevéssel előbb térdén, mint láthatám, valamit rajz-ónnal irdogált. — Ezután a' bünös elő-hivattaték. Egy deli termetű csinos arczú ifiú vidám pillantattal lép elő. — Őt egy asszony követé, ki egyedül volt bizonysága vétkes tettének.

Midőn az ezredes (óbester) az asszony felé fordult kérdésének tétele végett — felszóllamlott az ifiú: — „Ezredes ur! kérdése szükségtelen; én önkényt megvallok mindent, — 's ezennel saját mondásommal bizonyitom, hogy ezen asszonytól egy zseb-kendőt loptam."

Az ezredes viszonzá: — „ „Igen sajnálom Pitter, hogy a' dolog igy történt kenddel, az egész ezred legderekabb legényével." "

Pitter. „Ezredes urnak szavai jól hatnak vérző szivemre; — mindig is igyekeztem kötelességemnek eleget tenni, és előjáróimnak elégedését megnyerni. — Bátor vagyok megvallani ezredes urnak, hogy én azon kendőt nem magam, hanem Maria számára vettem-el."

Ezredes. — „ „'S kicsoda az a' Maria?" "

Pitter. — „Ah ezredes ur, az egy angyal, szép és jó lélek; lakása szülő-helyemben Rekefalván van a' patak mellett azon kis

gunyhóban, melly előtt a' nagy cseresznyefa áll. — Ó Istenem! tehát én őt többé nem fogom látni!"

Ezredes. „„Értelmesebben szólljon kend Pitter! mind eddig előadását nem értettem.""

Pitter. „Szóljon ezen levél helyettem; — 's kebléből kivevén a' levelet az ezredesnek nyujtá, ki azt felbontván fenn szóval illy foglalatú sorokat olvasott, mellyek emlékezetemben örökké fognak maradni:

„Kedves Józsefem! Használni kivánván az alkalmat neked Arnold ujoncz által, ki az ezeredhez megy, ezen sorokkal egészségem felől tudósitást adni és számodra egy kis zacskót küldvén kedveskedni akartam. — Ezt én mindig éjszakán készitém titkon, hogy atyám azt ne tudja, ki egyébként sokszor szid engem azért, hogy én tégedet még is szeretlek, 's vitatja, hogy te ugy se fogsz valaha haza kerülni. — Ugy-e kedves Józsefem, vissza fogsz jönni? — De ha ez ugy nem történnék is, én téged még is utósó pillantatomig szeretni foglak. — Én életemet 's magamat neked szenteltem akkor, midőn kék kendőmet az esti táncz alkalmával felemelted, és általadtad. — Nagy örömmel hallom hiredet 's azt is, hogy az ezredbeliek tégedet mindnyájan szeretnek, és tisztelnek. — Szolgálatodnak határideje, a' még hátra levő két esztendő, reám nézve örök idő. Töltsd azt ki becsülettel, azután elválhatlan párod lesz a' téged halálig szerető hived Maria."

„U. I. Küldj te is nekem emlékül valamit franczia országból. Ezt nem azért kérem, hogy az engem reád emlékeztessen, hanem hogy magammal hordozhassak ollyas mit, mi a' tied volt. Csókoldmeg azon küldendő emléket, 's bizonyossá teszlek, hogy én a' csók helyét feltalálandom."

Midőn az ezredes a' levelet bevégzé, igy szólla Pitter: „Arnold hozá ezen levelet tegnap estve, midőn lakásomat kijelelő czédulám kezembe adatott. — Egész éjjel aludni nem tudtam, csak hazám és Maria forogtak elmémben, ki tőlem emléket kért idegen országból. — Nekem pénzem nincs, mert már három hónapi fizetésemet felvettem előre, hogy kölcsön adhassam egyik unoka-testvéremnek uti költségül, hogy ő, kinek capitulatio-ideje kitelt, hazájába visszatérhessen. — Ma reggel, a' mint felkeltem, kinyitám az ablakot. — Előttem egy kék kendő lógott a' kötelen; — ezen kendő hasonlitott Mariáéhoz; ugyan olly szinű és virágos vala, mint az ő kendője. Életemben legelőször azon gyengeség foga-el, hogy ama kendőt a' kötélről orozva levettem és tarisznyámba tettem. — Elmenvén a' háztól, bánni kezdém tettemet, 's éppen készülőben voltam visszatérni, és az elvett kendőt helyére visszaaggatni, de későn vala már;

a' gazdasszony az elveszett kendőért lármát csapott, engemet kifürkésztek, és az elorzott jószágot tarisznyámban találták. — Ezen előadásom valóságos. Én vétkeztem; tudom a' törvények ama változhatlan rendelését: — ki lakó-helyéről legkisebbet visz orozva el magával, agyon lövetik. — Nekem tehát meg kell hallnom! — Pajtásim lőjjetek! de kérlek tettemért ne vessetek, ne utáljatok-meg!

A' birák ezen előadást illetődés nélkül nem hallgathatták, 's a' bünös több érzékeny szivű pajtásának szemeiből könyek gördültek. — A' bünös az engesztelhetlen törvények szerint halálra ítéltetett.

Pitter a' felolvasott ítéletet hideg vérrel hallgatá, 's végével kapitányához menvén kérte őt, ajándékozna neki négy frankot. A' kapitán teljesité kérését. Ezután azon asszonyhoz ment, kinek kék kendője vissza adatott, és ahhoz imigy szólla: „Jó asszony! itt van négy frank! add nekem ezekért ama kék kendőt, 's ha mindjárt többet érne is, kérlek téged, engedd nekem által; gondold-meg, hogy ugy is elég drágán vásárlom-meg tőled — életemmel!"

Pitter a' kendőt által vevén megcsókolá, és kapitányának kezeibe adta illy szókkal: „Kapitán ur! ha pajtásim közül valamellyik visszatér hazámba, kérem teljesitse ezen utósó kérésemet, 's küldje e' kendőt Rekefalvára Mariámnak. De a' vivő hallgassa-el az egész szomorú történetet előtte." — Ezen szavai után Pitter térdre esvén imádkozott, és annakutána férjfias elszántsággal lépett végzetének elébe.

Én ezen szomorú történet végét bevárni nem akarván az erdőbe siettem. Nem sokára nehány lövést hallék, melly a' szerencsétlen Pittert örökkévalóságba küldé által. Vagy két óra mulva dolgomat a' nevezett várban elvégezvén, ugyan azon uton tértem haza. — A' katonaság már akkor eltakarodott. A' fris hant nyilván bizonyitá a' szerencsétlen ifiúnak nyugvó helyét. — Én egy fenyves ágat törvén keresztet készitém belőle, 's Pitter sirhalmára helyezém, kit talán az egész világ elfelejtett, csak én — és alkalmasint szerencsétlen Mariája nem.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Antiparosi barlang. *(Végzet.)*

Alattomos mosolygással hallgatta Claude véleményeinket, 's mig mind azt eszünkben forgattuk, mit a' régi nemzetek vallási mysteriumaikról valaha hallottunk, ő az oszlopokat szorgosabban 's mélyebb belátással vizsgálta által. Most hozzánk jött, kik még mindig a' hely közepén bámulásnál egyebet nem éreztünk. Kérdőre vontuk őt véleménye felől tudván, hogy az övé igazabb a' mieinknél. — Mi mindnyájan — én egykori katona a' többiek kereskedők 's hajósok - a'

természet 's művészet titkaiba nem hathattunk olly mélyen, mint ezen férjfiú, ki ifjúságától fogva ezen felséges tárgyakkal foglalatoskodott. A' következő oktatást barátunknak köszönjük, mellyet itt közölni akarok, 's melly annyival világosabb volt mindnyájunk előtt, minthogy éppen azon helyen történt, hol mind az, mit hallottunk, azonnal be is volt bizonyitva.

Ezen oszlopoknak különféle formája és szine egyedül eredetök 's formálódásuk minémüségétől, azon kisebb vagy nagyobb nyilástól függ, mellyen a' barlang felett össze gyülekező viz leserkedez. Ezen viz, melly a' barlang felett nyugvó egész tömeg rétegein keresztül hat, 's már különben is levegő-részecskékkel egyesülve levén némelly savanyokat foglal magában, azon mészkő-nemeket, mellyeket útjában talál, felolvasztja, alkotó részökből valamit magával elvisz, mig végre a' barlang fedeléhez jut, hol repedéseket 's nyilásokat talál. Itt cseppekbe gyül öszve; de a' levegő a' viz-részecskéket csak hamar szétoszlatja; csak a' keményebb földrészecskék, mellyeket a' viz magával hozott, maradnak a' födélen függve, 's mindig szorosabban egyesülnek vele. Igy ered a' következő csepp; ez is megfosztatik vizes részeitől, 's az előbbit neveli, és igy azután jég-csap alakok formálódnak. Ha ez gyakran 's nagyobb mértékben történik, azon cseppeknek, mellyek a' csepegő kövön hamar egymás után lecsörgedeznek, nincs elég idejek a' feloszlásra; egyik a' másikot sürgeti, 's igy lecsepegnek a' barlang fenekére. Itt hasonló, csak alakjokban különböző, oszlopokat vagy tekéket idomitnak. Valamint már most az előbbiek mindig alább nyulnak, ugy ezek — miket stalagmitáknak nevezünk — felebb emelkednek, mig végre öszve érvén oszlopot képeznek, melly annál tökéletesebb lesz, minél bővebben serkedez a' viz a' fedélről alá. — Ha több illy oszlopok egymáshoz közel esnek, minthogy mindig vastagulnak, végre öszve érnek 's egyesülnek. — Illy formán támadtak megszámithatlan esztendők lefolytával a' keleti alabastrom kőfejtések; helyöken hajdan barlang volt; sok ideig folyt-le a' viz egyes cseppekben belőjek, 's év-ezredek mulva az üreget kemény tömeggel töltötték-be.

Ezen véleményt Claudenak köszönjük. Ezen oszlopok közül többen el voltak tördelve az utazók által; 's ki tulajdonithatná nekik vétkül, ha nehány darabot belőlek magokkal vittek. Hisz' mi is azt tettük. — Vezetőnk most az egyik legszebb 's legnagyobb csepegő kőhez vezetett, melly a' barlang falainak egyikéhez közel állott. Oltárnak nevezte ő ezt, mihez hasonlitott is; beszélte, hogy több év előtt egy franczia pap rajta misét is tartott; nagyon tetszett nekünk vezetőnknek ama kérelme, hogy ezen szentséget kimélnők, 's óvása nélkül is — hogy legkisebb megsértése szintolly szerencsétlenekké

tehet minket, mint a' legnagyobb gonoszság — teljesitettük volna kivánságát.

Vezetőnk most értésünkre adta, hogy még közel 'se volnánk a' barlang végéhez, 's innen még több utak, még a' tenger alatt is, egész Paros szigetéig nyulnának. Többeket hozott-fel például, kik egészen azon szigetig jutottak, 's ott egy sziklaüregen kimenetelt találtak. Claude hajlandónak mutatta magát azon utnak kikémlésére, de részint vezetőnk is vonakodott minket tovább kisérni, részint kötelességünk levén hátra maradt társainkat felkeresni, vissza menetelre inditott. Fel is találtuk őket, kik mindnyájan sajnálták, hogy nem tudták magokat elhatározni ezen nevezetes utat velünk megtenni.

P. J.

INNEPLÉS.

Versenyek Uralskban.

Kevés idővel ezelőtt, midőn minden részről összecsődültek az őszi halászatra *), versenyek vagy pályafutások is rendeltettek tartatni, még pedig nemcsak csónakokkal, mint eddig, hanem lovakkal is. Ezen hasznos intézet bár sokáig állna fenn! Baskiri kalmuk, és kirgisi lovak a' főfajok ezen tartományban, a' turkomanni Arganikokat **) 's más drága lófajokat ide nem számitván, mellyek magános ménesekből származnak: ezek külföldiek. A' Kozákok ménesei mind baskiri eredetűek, 's itt valamelly különös urali vagy orenburgi faj más nincs, mint Tanaisnál a' tanaisi. A' baskiri faj tökélyetes gondatlanság által, t. i. mivel semmi különös figyelmet nem forditottak jeles csődörök és kanczák megszerzésére, egészen elkorcsosodott, 's mindinkább elfajul. Fájdalom, hogy csaknem ugyan ezt kell mondani a' kiringiakról is; de itt még is a' sivatag belsejében még mindig találtatnak jó 's eredeti fajok, 's ezek a' baskiriakat is felülhaladják. Valóban igen különös körülmény, hogy ezen lótenyésztő népek legősibb időktől fogva szenvedélyesen szerették méneseiket; ezek adnak nekik ételt, italt, de még ruházatot is; és még is semmit javitásukra nem forditanak; egész dolguk abban áll, hogy megolvassák 's megbélyegzik őket. Ha van valamelly tüzes, fáradhatlan paripájok, akkor, igaz, nagy gondját viselik, dicsérik és dicsekednek vele; de hogy azt javitsák, nemesitsék, arról nem is álmodnak.

A' tulajdonképpi kalmuk fajnak vastag feje, kis füle és pupos orra van, de ez is nemcsak egészen kiveszett Orenburgból, 's csak

*) A' főhalászatok Jaik vagy is Uralon mindig tavaszkor, és őszkor tartatnak.

**) Igy nevezik részint Kaukasiában, de részint keleten is az ázsiai határok felé a' p a r i p á k a t.

itt ott találtatik a' stauropoli Kalmukok közt. Ezen szó „kalmuk ló“ korán se jegyzi a' fajt, hanem csak annyit tesz, hogy egy Kalmuk-Kozáknak lova. A' tulajdonképpi kalmuk lovakat a' tjumeni Kalmukoknál kell keresni Astrachan kormánykerületben. Jelenleg az orenburgi tartományra átaljánosan mintegy 1,000,000 lovat lehet számlálni, mellyek közül évenként 20,000 adatik-el. Az arany idő elmult, mellyben e' sivatag ellátta lovakkal országunkat *); most a' dolog meg van forditva. Ott most szegénység uralkodik, betegség és belháborgások emésztik-fel a' sivatag-lakosnak lovait, és javát: éhség és hideg p. o. 1827-ben szinte hihetetlen mennyiségű lovakat vitt-el.

Például hozom-fel a' leggazdagabb orenburgi Kozákot, Isjalgindi Janmursint. Ennek 20 évvel ezelőtt 12,000 lova volt, mint mondják; de vegyünk-fel csak 8,000et; most alig van 800 lova.

(Végzet következik.)

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Szinek elváltozása az emberi testen. Wendelstädt doctor valamelly szegény asszonyt gyógyitott, kinek hosszas gyötrődés és számos balesetek következésében egész teste megkékült. — Rostan dr. egy asszonyt látott, ki valamelly igen felhevült harag következésében egészen nyolcz napig olly fekete lön, mint a' szerecsen. — Bizonyos más asszonynak pedig egész képe le a' nyakig zöld, testének pedig egy része fekete, a' másik rész sárga volt. — 1813-ban még élt franczia országban egy éltes kisasszony, ki fiatal korában igen szép 's bőre finom fehér volt; hosszas betegség után azonban egész teste méz-szinűvé lett. A' kisasszony azonban egészségesen élt még számos esztendeig.

Kő eső. Egyik nápolyi ujságlap januar 25-kéről irja, hogy Marsala városában Siciliában dec. 15—16 közti éjjel a' holdsetétség után sürű fellegek tornyosultak egybe, mellyek nem sokára iszonyú szélvésszsel, dörgéssel, villámlással és kősővel végződtek. Tornyokat és háztetőket gondoltak összeroskadni; az egész város halálos félelemben volt. Reggel láták, hogy az utszák és ház-tetők tele valának meteor-kövekkel (Aërolithen), mellyek felette kemények 's néhol diónyi nagyságúak voltak, szinök sárga vala. Számos madarak, és sok márhák, mellyeket künn értek, általok agyon üttettek; de emberhalál nem történt.

KÜLÖNFÉLE.

Mondókák Egerből.

Wer lächelnd neben sich blickt, schwingt immer leichter sein Rädchen,
Als der mit gierigem Ernst in das Unendliche schaut.
Thümmel.

1) „Gyönyörű aranykor! — sohajta-fel A. ur Virgilius pásztordalait olvasván — midőn két rokon érzésű természet fijai a' természet,

*) A' tudósitó t. i. orosz születés.

szerelem, 's boldogság édes bájait csendes éjekben magasztalák, 's egymás remek danáit fuvolyával kisérték. — Hová tünél boldog kor?!" — „„Benne vagyunk, ha akarjuk — vigasztalám az esengőt. Mennyi hold, éj, remény, szerelem, és égi kéj-dalaink vannak, mellyeket ha hárántsippal nem is, de bizvást fütytyel kisérhetsz, 's igy némiképpen régi korodat levarázsolhatod!"" "

2) B. magyar uraság titoknokot keresett ezeket követelvén tőle: „tudjon igen jól francziául, németül, angolul; keveset deákul; magyarul akár tud, akár nem.

3) A' cz—i temetőben egy hires játszó sirkövén e' furcsa felirást olvashatni:

E' sirkő fedi portetemét egy kártya-vitéznek;
Vándor fel ne riaszd; mert vele játszani kell!

4) D. ur minden könyvére, ha kiolvasta, ezt szokta irni: „olvastam. — Különben elfelejthetném — ugymond — hogy olvastam."

5) „Dunába vizet hordani — monda egy elméncz valamelly nagy társaságban — haszontalan dolgot jelent." Valljon, ha sok iróink sok firkálásaikat oda vinnék, egészen haszontalan dolognak mondhatnók-e?

Frankenburg Adolf.

Hajdani megkülönböztetés. A' német vallenrodti rendnek nagymestere egy pompás összejövetel alkalmával a' bevett renden és szokáson kivül vitéz társait illy renddel ülteté asztalához. Első helyre juta egy ausztriai bajnok, ki egyedül maga 60 Törököt vert agyon a' háborúban. Ezt követé Meissen gróf, mivel ennek eldődei mindenkor pártolák a' hazai törvényeket. Utána üle Itildemird skót gróf, kinek atyja feláldozá életét a' királyának megmentésére. Ez után vala Robert gróf, ki el nem fogadá a' császárságra meghivatást. E' mellett ült maga a' nagymester, ki e' rendhez vonzatván a' legszebb leánynak keze birtokáról lemondott. Baljén volt a' vestfáli Degenhardt vitéz, ki atyja gyilkosainak nagy lelkűen megbocsátott. Ezt követé egy igen jeles bajnok; ez minden embernek, ki tőle sz György nevében valamit kért, kérését teljesitette.

Valami a' vadászatból. Lloyd, ama nevezetes angol vadászat barátja, egyik legkedveltebb vadásztársát Swerissont medve helyett agyon lőtte. Ez éppen fekete, szőrével kiforditott, bundába volt öltözve, melly olly forma, mint a' debreczeni szürgnba.

Különös tulajdonságú növény. Sokat beszélnek bizonyos növényről, melly alkalmasint nagy kárt teend mind a' tobáknak mind a' kávénak. Csak reá kell tekinteni, 's már is elégséges, hogy az embert trüsszentésre birja. Ha pedig porrá töretik, kávé gyanánt lehet használni. A' kávé és burnót barátja tehát szerencsés lesz ezután burnótját és kávéját ugyanazon szelenczében magával hordozhatni. Kár, hogy e' növényt még dohánynak is nem használhatni! De ki tudja — — hiszen a' kereskedői lélek kifogyhatlan!

Mulattató. Egy iró barátjának vizsgálása alá bocsátá egyik dicséit uj munkáját. Ez a' munka fölé e' verseket irta:

A' magyar, a' görög, és a' zsidó R—nek
Öszve hangzási itt számosan hevernek.

(A' magyar R. t. i. igy hangzik: er; a' görög: ro; a' zsidó res; és igy ezekből e' deák szó tétethetik össze: errores, magyarul: hibák.) Sz. H. M.

JELESMONDÁS.

Mulandóság.

Az ifjúság örömei
Lassanként elrepülnek,
A' szép arcznak kellemei
Komor ránczokra gyülnek.

A' mi most ifjú szivünknek
Érzeményit bájolja,
Utóbb hideg érzelmünknek
Homlokát megránczolja.

Berzsenyi; közli L....cs Amalia.

A' boldogság kényes növény, melly egyedül a' szenvedelmek mérséklett éghajlata alatt virágozhatik. Szeresd az igazságot csupán ön becséért, 's keresd azt minden részrehajlás nélkül, és igy közöld másokkal is. Franklin után S. Karolina.

Az igazság hasonlit egy szép szüzhez, de a' kitől hamar megijed az ember; vagy egy jó könyvhez, de a' mellyet olvasni senki sem akar; és egy finom ételhez, de a' mellynek ize senkinek se tetszik. Az igazság egy varázs hatású tavaszi nap, melly végtelen virágok ékeit nyitja-fel, de egyszersmind éppen akkor alkotja számtalan csipős állatocskák milliardjait is. Vizer István.

Aphorismák Budáról. Az erény ritkán láttatja magat. Fonákul teszi utját, mint az üstökös csillag; de hosszú fény-levegőjét vég-eltüntéig vonja maga után.

Az intriguant alattomos ember ollyan, mint a' csikos pók. Nappal szegletben lappang, 's est-szürkületkor kezdi a' magosban fonni hálóját; elcsipi a' gyenge lepkéket, szunyogokat: de végre maga is cselszövényével együtt denevér martalékja lesz. Benke.

Rendszabályok a' társas élet tárából. — Mennél jelesebb az érdem, annál szorosabb a' megitélés, és csekélyebb a' szerencse.

Mindenből valamit tudni, nem nagy remek; de kevésből sokat tudni felette nagy ritkaság.

Udvary.

Csere-rejtvény.

1. 2. 3. Mond igy keményen, 's több lesz mint meleg.
2. 3. Huzd, 's képed egyik legfőbb része lesz.
4. 5. 6. 7. Nyert ősi birtok, egészem java.
5. 6. 7. Épits! 's tetődet ő csinálja majd;
'S helység, Dunánknál fekszik, Bécs felé.
7. 5. 6. 2. 3. Eldődeinknek hajdan lakja volt,
A' vásár 's puszta rakva illyekkel.
4. 5. 6. Törd-meg, ha jóban ellenzést teend,
'S használd vizeknek fogván árjait,
5. 4. Viz, fád, 's virágod ad, ha terjed az.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Évkönyveinkben fénylő honni Nagy:
'S mester kezéből jött apró fa-rész.

Miskoltzy István.

Előbbi rejtvény: Eke.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

Széppataki Róza
Déry István
hitese, magyar szinészné,
mint Liszli a' havasi rózsában.

1835-ki 32-ik Honmüvész mellé.

33.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön aprilis 23kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' két part.

(Novella.)

A' neufchateli tónak kellemes és regényes (romantos) partjain, nem messze Corcellestól, a' viz déli csúcsán fekvő falutól, lakott P... ur erdőmestere Jean Bodot, feleségével 's fijával Guillaume-mal. Jean (János) már életének telében állott, 's nyugodalmat ohajta, mit valóban kivánhatni is a' hatvan éves öregnek, ki életét némineműi nehézségek 's bajok közt tengetvén nem egy bú-dalt énekelt már a' fanyar bánatról. Ő tehát hivatalát fijának akará átadni, kit az erdőszségre már előre készitgete; 's midőn Guillaume 17-ik esztendejét elérte, előlépései az öreget annyira gyönyörködtették, hogy minden kétkedés nélkül neki az egész hivatalt átadhatta, a' nélkül mindazáltal, hogy ő maga a' főkormányról lemondjon; mert ezt az öreg Jean magának akará fentartani, minthogy ugy is csak segitséget, nem végképpi dologtalanságot ohajtott.

Guillaume szün-órájiban többnyire mindig a' mechanika megtanulásával foglalatoskodék, mire, valamint földijei nagy részének, neki is nagy hajlandósága volt; mert ki nem ismeri a' neufchateli, loclei és chaux de fond-i kézműveket? Ki nem tudja, hogy zsebóráji knak a' legkeresettebb keletök van? Guillaumenak Corcellesból származott egyik fiatal órás adott az órakészitésben oktatást, és ők rövid idő mulva testi lelki barátok lettek. — Egy szabad pillanat se mult a' nélkül, hogy Guillaume meg ne látogatta volna barátját Corcellesban, vagy Lessault — igy nevezék az ifiú órást — ne ment volna Guillaume (Vilmos) atyja házához, hol ez, kedveltető külseje miatt Guillaume szülőjinél igen szivesen láttatott.

Egykor délután korábban jött Lessault Henrik Bodot házához, 's kéré az öreget, eresztené-el fiját Cudrefinbe, a' túlparton fekvő faluba, hol következő napon tartandó bucsú alkalmakor mulathatni reménylettek. Az apa minden meggondolás nélkül megegyezék benne, 's kevés idő mulva a' két barát csónakba-ült, és a' tükör-sima tó felett barátságos beszéddel válták-fel az evező egyforma csobogásait.

„Egyet meg kell igérned — monda Lessault, miután jó darabot haladtak — hogy mátkámat a' csinos Annettot, kivel a' tulparton megismertetlek, contre-tánczra elhivod; ő azt szenvedélyesen szereti járni, és, mennyire tudom, te is mestere vagy. Már előre örülök, hogy titeket együtt tánczolni láthatlak.“

Illy kinálatot egy tizenhét esztendős Franczia nem igen szokott magától elmellőzni, csak mi Magyarok vagyunk már illy korban is olly kényelmesek, hogy az ártatlan finom társalkodás nyájas kellemeit, mellyekben csak a' szépnem köre részesithet, nem becsüljük annyira, mint az ó kornak durvább komolyságait; 's ekkor őseinknek balul magyarázott nyersebb viseletöket akarjuk utánozni, ha bár egyéb erényeiket elérni más részről nem is törekszünk. Guillaume az ajánlatot elfogadá, 's nem kevessé örült, hogy Annettal tánczolhatván hirét a' kettős bakszökés (Kreuzcapriole, Entrechats doubles), a' nyomkövetés (brisées) és láblebegtetés (Battements) által bebizonyithatja. Most az evezést megkettőzteték, 's mire a' nap leáldozott, kiköténk a' vidékben, hol Annette lakott anyjával és testvérével Juliával.

A' csónak partra huzatott, 's a' fiatal emberek vállaikra vevén evezőiket a' kedvesnek háza felé tartának. De ime! Annette anyja igen beteg lett, mióta Lessault nálok nem vala, és szüksége volt mind a' két leány ápolására, mellyet a' két gyermek meg se tagadott anyjától, leggyengédebb szeretettel csüggvén mind ketteje az édes anyán. Igy az eleve feltett szándék, a' bucsúi mulatság, abban maradt. Lessaultnak ezen akadály annál inkább nehezére esett, minthogy annak oka valóban fontos volt; mert Annette édes anyja inlázban feküdt, 's Cudrefinben se doctor (gyógyász) se patika (gyógyszertár) nem volt, hanem Grandrunből szokott volt hetenként kétszer egy seborvos (sebész) a' beteghez kijönni, de a' ki mesterségében éppen nem a' legjártosabbnak látszott.

A' két leány mind édes anyjok állapotja mind az emlitett orvos távulléte végett legszorongóbb aggodalomban volt, 's nyugtalanul panaszlák Lessaultnak, hogy annak látogatását feszitett nyugtalansággal várják, minthogy tőle tanácsot, és segedelmet reménylettek. Már legsürgetősb szükség volt ügyes orvost előteremteni, mert az asszony betegsége annyira előnyomult, hogy eszmélet nélkül feküdt ott, és se leányait, se Lessaultot már nem ismeré; de a' szegény leánykák a' sok virasztás 's fáradhatlan ápolgatás által magok is annyira elvalának bágyasztva, hogy szintén enyhülésre volt nekik is szükségök. Lessault és Guillaume versenyt törekvének, ki fogja-fel közülök a' virasztói tisztet, mig az alatt a' másik menjen orvosért a' tulpartra Neufchatelba.

Lessault ügyesebb evező volt Guillaume-nál, 's ajálkozott az utat egyedül megtenni; noha a' leánykák őt szivesebben láták vala nálok, mint az ismeretlen ifiút, kitől olly részvételt, 's munkás segedelmet még se várhattak, minőről őket Lessault régi barátsága régen bizonyosokká tevé.

Guillaume magát az idegen házban olly szorgalmatosan 's ügyesen viselé, olly hevenyében tudott mindenre tanácsot, szolgálatjait olly önkényt 's készséggel tevé, hogy a' két leány őt csak hamar megkedvelé, 's nem köszönheték eléggé titkon Lessaultnak, hogy nekik illy ügyes segédet hozott magával. Az óra kilenczet ütött, 's Julia a' kisebbik testvér, ki a' mult éjjel egyedül virasztott, leginkább érze a' nyugalomra szükséget. Annette tehát uj barátjával átvevé a' virasztást, 's az elbágyadtat nyugalomra bocsáták. Magok az édes anya ágyához ülének, 's idejeket mindenféle halk beszélgetésekkel röviditették, mellyek többnyire Lessaultot 's utját érinték. Guillaume dicséré tanitójának jeles tulajdonait, felőle melegséggel beszélt, 's e' szerint Annette-nak magát nem csak mint Lessault barátját mutatá-be, hanem annak dicsérete által a' kedvesnek nyájas hajlandóságát elannyira megnyeré, hogy egy pár óra mulva Annette kétszeresen örült illy jámbor, és készséges virasztó társat láthatni oldala mellett.

De bár milly résztvevő volt is Guillaume a' beteg iránt, azért ezen érzés őt még is annyira el nem foglalá, hogy ne maradt volna még egy másik iránt is fogékonysága, melly Annette kellemetes valójának külső hatása által ifiú keblében fonódni kezde. Csudálatos-erősen érzé magát a' leánykához vonzatni, 's minthogy ez érzés legelőszer lopódzék fiatal keblébe, az mind ama tüzzel is birt, mellyel az első szerelem csak birni képes lehet. Dicséretére legyen azonban a' szerelem-ittasnak mondva, hogy nem egyedül Annette külkecsei foglalák őt annyira el, mint mindannyi tulajdonai a' jó leánynak, okos házi asszonynak, 's egy mivelt, szerény leányzónak, mellyeket eszre venni a' kis familia mostani helyzete legjobb alkalmat adott.

Illy tüzesen-meleg hajlandósága mellett azonban mindegyik tulajdonát a' szerelem nagyitó üvegén nézé, 's Annette neki angyalnak tetszett, kinek birása véleménye szerint Lessaultnak érdemlettlen szerencse volna, minthogy annak csendes és komoly gondolkozás-módja nem lehetne képes az égnek ezen adományát földfeletti érdeme szerint méltatni. Irigykedni kezde már, 's ezen irigység vele több hibákat és hijányokat fedeztete-fel, mellyeket Lessaultban nem csak nem talált, hanem még azokban elegendő okokat is vélt lelni, hogy Annette őt most csak mint barátot becsülheti: de annyi hajlandósággal, mint Lessault iránt viseltetik, ezt soha se

szerette volna, ha őt előbb ismeri vala mint Lessaultot. És hirtelenkedő szive legott azon szándékot tevé-fel magában, hogy Lessaultnak tréfán kivül igazán utjába vágjon. Annette-al egyedülsége a' tervnek kedveze, 's ő annak elérésére a' legjobb eszközöket használá; kellemeztető megelőzésének (Zuvorkommenheit) 's a' kedvesnek anyja iránti munkás szorgalma egész tárházát kipazarlá; 's minthogy kellemes magatartásához igen csinos külseje járult, eme pedig egy bizonyos tetszeskedés (coquetterie) által még inkább emeltetett, Annette csak hamar eszre vevé, hogy Guillaume szintén olly alkalmas volna egy leánytól szerettetni mint Lessault. Azonban még is az utóbbi birá felhevült szivében az elsőséget. Az éjnek nagy része barátságos beszélgetések 's az anyának felváltogatott ápolása alatt mult, midőn Annette az ablakhoz menvén a' holdvilágtól tisztán kivilágitott tóba nézett, hogy a' csónakot fedezné-fel, melly az orvost 's Lessaultot fogja hozni. De az ohajtott csónak helyett a' tüzvész tekintete rémité-meg, melly a' túlparton valamelly házba csapott. Az ő félig hangos panaszára hozzá siete Guillaume, áttekinte a' hazai partra, 's aggodalommal és borzadással ismeré-meg, hogy a' tüz szülőjeinek házát emészti, mert a' tüzvész sokkal déliebbre esett, hogysem Corcelles valamellyik háza lehetett volna. — A' jéghegyek (Gletscher) felől kemény szélvész támadott, 's a' tüzet magos lángoszlopokká fujta-fel; a' tó zajogva csapódott partjaihoz; felhők boritták-el a' holdat, körüskörül mély setétség uralkodék, csak túlról világita-által egy lángtenger, 's mindinkább nőtt, ugy hogy csak hamar minden tárgy ismeretes lön Guillaume szemeinek, 's a' rettentő bizonyosság, hogy atyjának háza ég, őt csaknem kétségbe ejték.

(Folytatás következik.)

INNEPLÉS.

Versenyek Uralskban. *(Végzet.)*

Ha évenként annyi lovat kivisznek országunkból a' sivatagba, ugy méltán következtethetni, hogy a' kirgiai faj a' határszéleken egészen kiveszett, 's valóban nem is találni itt valódi kirgiai fajt. Hogy ezeket kapni lehessen, messze be kell menni a' sivatagba a' Tschiklinok, Dzsegalbailinok és Adaicrokhoz: sőt Chan Dzsangernál, a' legbelsőbb népeknél, se találni már kirgiai lovakat. A' jó baskiri lovak közép ára nem több 25 rubelnál (mintegy 12 forint). A' kirgi és kozák lovak kevessé drágábbak; noha a' Kirgiak néha 2, 3 sőt 5 tevét is adnak egy jó paripáért, 's a' Bucharok, kik jó paripákat leginkább becsülnek, a' lovak árát néha szinte a' hihetetlenségig felverik; de ezek csak rendkivüli esetek, 's nem vétethetnek tekintetbe.

Az itteni közönséges lovak jóformán vidorok, a' munkában kitartók, de kicsinyek 's azért gyengék. Pályafutáshoz előre elkészitik őket, a' verseny előtti nap kinyargalván velek, 's ott kiköttetvén egész éjjel künn állnak 's koplalnak. A' Kirgiak átaljában sokszor négy óráig is étel nélkül hagyják lovaikat a' futás után; itt ott néha még is pálinkát adnak nekik futás alatt, de legott tovább nyargalnak. Zabot a' Kirgiak nem ismernek, de a' Kozákok és a' Baskirok adnak lovaiknak néha zabot és árpát. Kinek sok kanczája van, kedves lovának néha lótejet is ad inni; ez jelesül a' sivatagban történik.

Mennyit képes egy itteni paripa kiállani, nehány példát emlitek. Ugy számolják-fel, hogy egy kirgi lakos közönségesen egy nap alatt mintegy 150 verstnyit hagy hátra egy lóval, két vagy három lóval könnyen 200-at. De itt a' két vagy három ló nem váltogatott lovakat tesz, hanem két vagy három ló megnyergeltetik, a' lovagló először egy lóra ül, 's a' többit maga előtt hajtja, vagy féken vezeti, 's ha a' ló alatta már kifáradt, hamar másikra szökik, 's igy tovább. Orskától Bokharáig 1500 verstet számlálnak, 's ezen utat egy Kaisak két lóval 13—15 nap alatt megteszi, és ha a' ló és idő jók, ugy még kevesebb idő alatt teszi-meg. Igy mondják. Midőn Medet Gali szultan Kamysla folyó torkolatánál, Orska erősségtől 80 verstnyire, megöletett, a' kormányzó szultanhoz ezen hir Ilekbe, Karabutan folyó torkolatához, 30 óra alatt érkezett-el; az pedig 250 vestnyire van. Két gyorskövet indult volt vele három nyergetlen lovon, mezitláb és félig meztelen; 's bizonyára nem igen keresheték-ki a' legjobb futókat az idő sürgetőssége miatt.

Szólok már a' pályafutásról, melly september 17-kén (29) az urali kozák hadi sereg Altamanja jelenlétében tartaték, ugy nem különben a' tábori kanczellariának több tagjai és számos keresztény 's nem keresztény népség előtt. A' kormányzó szultan és egyéb nép-fejek is jelen voltak. A' pályatér három verst volt; eleintén 23 ural-ménesi lovak bocsáttattak-ki: egyike ezeknek a' pályát hatszor megfutá, 's igy $23\frac{1}{4}$ minutum alatt 18 verstet haladott. Azután 30 kirgi ló eresztetett futásra, 's egyike ezeknek a' pályatért hétszer megjárta $29\frac{1}{2}$ percz alatt.

Már emlitettem, hogy az itteni Kalmukoknak nincs más lovok, mint egyéb Kozákoknak, mégis mindannyi lóversenyekben, mellyekre megjelennek, mindig ők a' nyertesek. Igy történt ez két innepnél is, mellyeket a' belső kirgi népség chanja adott, egyszer, midőn a' chani méltóságot elnyerte, másszor midőn megházasodott.

Jelenleg a' parancsnokság azzal fáradozik, hogy az urali katonaságnak még eddigelé igen csekély lovait tökélyesebbitse. Ezen urali katonaságnak módjában van magának a' legjobb sivatagbeli lovakat megszerezni, 's jó kozák lovakat az első kézből venni; sőt Argamaksokat és Karavairokat is kaphatnak, mellyek az itteni kanczákkal igen jeles lovakat nemzenek. Most a' parancsnokság 250 rubelt fizet a' testőr-seregbeli Kozákok számára, mi felette nagy árr, 's még is szükében van a' jó lovaknak, minthogy nincsenek a' megkivántató szükséges mennyiségben. Az orenburgi katonaság e' tekintetben igen sokat köszön Grigorievits Engelhard general-majornak, ki kevés költséggel egy ménest állitott-fel. — Uralskban sokkal kevesebb költséggel még sokkal többet lehetne tenni.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Uj fanem. Nem régiben a' „hattyú-folyam" közelében éjszaki Australiában valamelly uj fanemet fedeztek-fel, melly igen közel jár a' mahagoni-fához, 's alkalmasint a' gyarmatnak jó kereskedési czikkelyévé alakuland. A' nyugoti tengermellék hegyein számtalan mértföldekre terjednek-el a' csupán illy fákból álló érdők; 's próbák után bevalósodott, hogy ezen fa neme jelesül a' hajóépitésre igen alkalmas, valamint bútorokra is. A' „Success" nevű kir. hajó ezen fával jóbbittatott-ki, 's tartóssága bebizonyodott.

Fekete szin illat-tartóssága. Starke dr. Parisban a' tud. akademiával közlötte, hogy valahányszor a' boncz-teremből hazajött, mindannyiszor jobban érzette a' halottszagot magán, ha fekete ruhában volt, mint mikor egyéb szinűekben jelent-meg ott. Ez őt arra birá, hogy vizsgálatokat tegyen e' tárgyban. Vett tehát fekete és fehér szöveteket pamutból, gyapjúból és selyemből, 's kámfort rakott reájok. Nehány óra mulva ugy találta, hogy a' feketéken legnagyobb szaga maradt a' kámfornak. Máskor assa-foetidát vön, 's 24 óra mulva a' fekete ismét legerősb szagú volt. Felosztván végre ezt különböző szinek közt, ugy találtatott, hogy a' fekete után legerősb szagú volt a' kék, azután a' veres, azután a' zöld, azután a' sárga; a' fehér csaknem szagatlan maradott. E' szerint Starke dr. czélirányosbnak tartja, hogy a' kórházak falai, 's bútorai mindig fehérek, és a' beteg-ápolók is fehér köntösben legyenek.

KÜLÖNFÉLE.

Mondókák Egerből. — 6) Az utósó csók elpattant Ninám ajkain, midőn Egerből, tisztem ugy hozván magával, nehány napra el kelle távoznom. „Egy hosszú hónapnak nézem a' napot, mi alatt nem láttalak!" igy irt mindjárt első nap után szeretett leányom. — „Siess karjaimba, ha szeretsz — izené még azon nap estve barátnéjától Juliától — mert egy esztendőnek vélem már a' két napot, mióta veled nem lehet-

tem.“ — És valóban siettem is minél előbb visszajönni, mivel, igy okoskodtam magamban, ha még tovább elmaradok, Nina, ki minden szép erényei mellett éppen ollyan mint valamennyi leány, el is felejthetné, hogy valaha látott.

7) „Mért nem tanittatja nagysád kisasszonyait magyarul?“ kérdém mélyen illetődve F. grófot, kinek gyönyörű leányai idegen nyelvvel tölték körülem meg a' levegőt. — „Jót áll-e az ur becsületével — volt a' viszonkérdés — hogy leányaimnak, ha most megtanulnak magyarul, két esztendő mulva nem kell-e ismét ujra tanulni? (—).

8) Egy szegény iró, a' szónak mindkét értelmében, ki már tiz helyen kinálta minden siker nélkül czifra könyörgő levelét, vagy helyesebben mondva, dedicátióját, nyilván panaszkodott egy nagyobb társaságban, hogy hazánkban olly kevés Moecenas találkozik. Erre G. ur a' kandalló mellől: „Sőt dicsérhetném inkább — ugymond — tehetősbeinket, hogy a' sok viznek bölcsen gátot vetnek, melly másképp partjaiból igen könnyen kirohanna.“

9) A' s—nyi szinházban az által tünteté-ki magát egy nyalkafi a' páholyban, hogy egy grófnéval hangosan nevetve — bár mikép adá is tudtára kedvetlenségét a' publicum — mulatott játék közben. Tudakozám mellettem álló barátomtól: miféle ember volna a' nem nagy nevelést eláruló piperőcz? — „Semmi — válaszola a' kérdeztetett, — még nemes ember sem!“ — Különös! tehát a' nemes ember csak egy kevéssel több a' semminél; a' nemtelen pedig semmi! Már most ki az igazi ember?!

10) A' h—i jobbágyok könyörgő levelet nyujtottak-be földes uroknak, ki az udvarnál fólovászmesteri hivatalt viselt. A' deákos jegyző igy tevé-fel a' czimzetet: „Excellentissimo 's a' t. amazonum regalium magistro.“ Frankenburg Adolf.

Hazugság megutálása. Claudius császár uralkodása alatt Romában egy ember halt-meg, ki közönségesen fölötte nagy hazugnak tartatott. Erről a' császár értesittetvén megparancsolá, hogy azon hazug embernek testét el ne temessék, házát döntsék-le, 's vagyonát övéitől vegyék-el, sőt egész családja örökre számkivettessék, hogy igy ezen példátlan gonosz embernek emlékezete is semmivé tétessék.

Z. Leopoldina.

Fejedelem tisztje. Ama kérdésre, hogy az uralkodónak mire kellene legfőképp ügyelni, azt válaszolá Demonar philosophus, hogy ura legyen szenvedélyeinek, keveset beszéljen, de sokat halljon.

S. Karolina.

Bátorság és fanatismus. Következőt Coëtlosquet generál előadása szerint közlünk, ki spanyol országban az eset szemtanúja volt. Igen véres csata után egykor nehány franczia vasasoktól üzőbe vett Spanyolok valamelly klastromot értek-el. Szerencsésen mindannyin átugortak a' fal-keritésen, 's igy az üzőktől megmenekedtek; csak egy tiszt 's egy közvitéz rekedt künn. A' tiszt már lovával a' falon volt, 's csak még a' másik oldalon kellett volna leugrania, midőn legénye a' közeledő Francziáktól ijedtében csákóját és fegyverét elvetvén felkiálta: „Éljen Napoleon!“ A' spanyol tiszt a' helyett, hogy életét megmentené, mi neki most annál könnyebb volt, tele dühösséggel ugrott-le a' Francziák közé, 's a' már azoktól körül vett közvitézre rohanván őt ezen szókkal szurá keresztül: „Halj-meg áruló!“ 's igy nem sokára

maga is számos kardcsapások alatt halva rogyott össze. Milly bátorság! milly fanatismus, milly halálmegvetés!

Indiai fogadás-tételek. Ha Indiában valamelly házas asszony több esztendők alatt magtalan marad, rendszerint fogadást tesz, hogy első szülöttjét az isteneknek áldozza, 's reá beszéli ezt, hogy egy a' malvai tartományban fekvő 120 lábnyi magos meredek sziklárol, melly itt Onkar=Mundatah nevet visel, leugorjék. Az anya e' gyermekének fejét már legkorábbi ifiúságában tele beszéli fogadás-tételével, 's annyira felheviti képzelő tehetségét, hogy a' gyermek azt elkerülhetlen sorsának tekinti. Az indiai hitvallás azt tanitja, hogy az illy áldozat rögtön ismét ujra születik, 's a' más világon Rajah-vá lesz. Ha pedig felül éli szomorú sorsát, mi azonban igen ritkán történik, ugy az Onkar= Mundatahi kerületben lesz Rajah; sőt azt is állitják, hogy azon fejdelmek, kik e' vidékben uralkodnak, olly egy személytől származnak, ki a' fennevezett áldozatra szánván magát szerencsésen életben maradt. Ezen hiedelem annyira ment a' vakbuzgók között, hogy ma már az illy áldozatoknak utósó ebédjek közé merget is kevernek az uralkodó Rajah megnyugtatására. Egyébiránt a' többség ellene van ezen szerencsétlen hitnek. — Másoknál a' képzelő tehetség szeszes italok által hevittetik-fel; de egyik se menekedhetik-meg, ha egyszer a' hegyre felment; mert mihelyt őt késelkedni vagy vissza irtózni látják, fegyveres emberek állnak készen őt erőszakkal is a' leugrásra birni. Hinné-e az ember, hogy még időnkben is történnek illy szomorú esetek?

JELESMONDÁS.

Létünk csekélysége.

Egy történet repülése
Csak egy sohajtás lengése;
Pára minden pompa 's ék,
Egy ezred egy buborék.

Kölcsey.

Hasonlitások. A' gyöngyörűség minden nemei jó szagú virágok, mellyeknek illatjait mértékletesen kell szivnunk, ha akarjuk, hogy kedvesek legyenek. L....cs Amália.

A' szépség hasonló a' tulipánhoz. Mi csudáljuk azt, de tovább megyünk még szebbet keresni. — Az ártatlanság, jámbor szív 's vidám tekintet hasonló a' violához. Fáradtságosan keressük, leszakasztjuk, és szagával sokáig gyönyörködtetjük érzékünket.

Z. Leopoldina.

Jean Paul mondja: „egy udvari ember élete hasonló a' jó kereszténységhez; mindegyik szüntelen imádkozik valamiért. P. J.

Az élet virágkoszorú, mellyet az idő fon. Virágok a' sors 's állapot; fonál a' kor-szellem. Különös, hogy ezen koszorúban a' megelégedés örök zöldje igen ritkán virít. Ba. Váczról.

Aphorismák Nagykátáról. Mind addig távul járunk a' tökéletesség pontjától, mig szenvedni nem tudunk.

Három valódi könyet ismerek: születésit, férjfiú-korit, és haldoklóit.

Amor csalhat, pedig gyermek; szerencse vakithat, pedig asszony. Vajmi kaczagtató csel! Csernyánszky.

Betűrejtvény.

H-val ollyan tagja minden állatoknak,
Melly örömmel ad helyt étek és italnak.
K-val egy kis hajlék, benne sokan laknak,
Kiknek gyüjteménye édes a' toroknak.
S-el madár neve, visszásan is az lesz,
V-vel ércz, melly nekünk igen sok hasznot tesz.

P. Szőkedencsről.

Előbbi rejtvény: Forgáts.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

34.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap aprilis 26kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' két part. *(Folytatás.)*

Guillaume-ot legkinosabb érzemények ostromlák, 's belsejében harczot kezdének, melly annyival inkább hevesebb lön, minthogy egy még soha nem ismert gerjedelemnek csirádzása, az ő szerelme Annette-hoz, amazt, t. i. szülőji iránt, csaknem elnyomni fenyegette. — Csak Lessault jött volna már vissza, legalább itt volna helyre állitva a' nyugalom; de azt még nem lehetett látni, 's ő a' szegény lánykákat magokra semmi esetre nem hagyhatá, noha Annette maga kéré őt a' haza menetelre; sőt még hajóst is akart bérleni, ki őt bizton partra segiti. — Sokáig habozott Guillaume a' gyermeki kötelesség és szerelem köztt, midőn a' ház ajtaján kopogtatás hallatik, 's a' neufchatel-i orvos, és egy hajós, ki ezt hozta, belépett; mert Lessault a' tüzvészben megsértetvén eljönni hátráltatott. Azt izené azonban Guillaume-nak, hogy a' szerencsétlenség ennek atyja házát érte; sietne azért haza, de az orvosnak Annette anyja felőli véleményét is hozná magával. — Most Guillaume egyszerre nagy aggodalomtól vala mentt; tudta, hogy barátja mentője volt öreg atyjának; tudta Annette anyját segélő kezek köztt, de elválását még egy harmadik körülmény is 's ez leginkább könnyité, tudniillik a' nyugodalom, mellyet szerelemféltésének Lessault távulléte adott. Miután tehát az orvostól hallá, hogy ő a' beteget egy szerencsés crisis pillanatában találta, mind a' két leánykától eltávozott azon igérettel, hogy mihelyest lehetséges lesz, ismét eljövend. A' hajós, ki az orvost áthozá, őt ismét hazájába vitte, 's már a' két óráig tartó ut közben is azon örvendetes és nyugtató tekintet kecsegteté őt, hogy a' tüzvész mindinkább csillapodott, 's éppen eloltása után érkezék a' partra, midőn már a' kelő nap első sugarait a' havas hegyeknek ormaikra veté.

Ő szülőjit ugyan életben találá, hanem az ijedés olly állapotba hozá édes anyját, melly életére nézve fontos volt, mert az azt okozó eset olly erőszakos vala, hogy agg kora azt alig viselheté.

Egy zsivány-csoport, melly a' vidékben czirkált, megtámadá Bodotnak erdőszi házát, a' lakosokat megkötözék, ugy azután tüzet vetének a' házra, hogy ragadmányaikat annál könnyebben bizto-

sithassák. — A' mint Lessault a' partra szállott, látá a' tüz fellobogását, 's azért sebesen az orvosért sietvén, ide szaladt mentségre, hol a' ház urát feleségével együtt az emlitett állapotban lelé.

Ön életének veszedelmével szabaditá-meg a' szerencsétleneket; de a' tüznek ellent állni nem lehetett, noha Corcellesból 's még máshonnan is jövének segedelmül: mert az éj setétsége a' mentéshez szükséges gyorsaságot hátráltatá, 's a' láng a' háznak nagyobb részét megemészté; maga Lessault is egy szénné égett gerendával az udvarba leesett, 's jobbik karját eltörte. — Ezen állapotban találá őt 's övéit Giullaume, és keserű szemrehányásokat tett magának, hogy hazatérését csak egy pillanatig is tudta késleltetni.

A' szomorú történet azután P. földes urnak is füleibe jött, 's megemlékezvén az öreg erdőmesternek sok esztendei próbált hűségéről és szolgálatjairól, a' nemes emberbarát minden elorzott jószágát nemcsak helyre pótlá, hanem még házát is felépittette, 's a' derék Lessaultnak is, ki karját esése közben annyira megsérté, hogy mesterségét sokáig nem üzhette, gazdag elégtételt nyujtott. Csak a' szegény öreg erdőmesternén nem lehetett segiteni; mert a' rettentő jelenet ama szerencsétlen éjben őt nagyon elfogá, 's betegsége csak hamar forró hidegleléssé alakult, mellynek dühe őt sirba vitte. — Bodot e' szerint vigasztalhatlan özvegységre jutván, örömét egyedül fijában találta, és semmit sem ohajtott inkább, mint hogy Guillaume őt minél előbb nagyatyává tegye. — Egyik csendes 's bizodalmas alkonyati órában, midőn vele 's Lessaulttal, ki már gyógyulni kezdett, az ujan felépitett csinos ház előtt ült szemeit a' felséges tó hathatós tekintetén legeltetvén, kinyilatkoztatá fijának élete ezen utósó ohajtását, 's tréfálva e' kérdést veté utána: nem volt-e még egy leány is szerencsés téged lebilincsezni?

Giullaumenak minden ereji forrtak e' kérdésre; Lessaultra vetett zavart tekintetét ez ugyan észre vevé, de egészen ellenkezőleg magyarázá. A' gyanútalan nem sejté, hogy Guillaumenak több izben tett látogatásai Cudrefinben, mellyeket ez Lessault betegsége alatt azon ürügy (Vorwand) alatt ismételt, mintha felőle Annettenak tudósitásokat vitt volna, nem is sejté mondám, hogy azok reá nézve veszedelmesek lehettek, és Guillaume a' lánykára szerzett korábbi jusait (jogait) megtámadhatá; ő inkább azt sejdité, hogy barátja szivét Julia, a' kedvesnek kisebbik testvére, hódoltatá-meg, 's a' legszebb jövendőt látá e' négy egymást szerető lelkek kettős egyesülésében. Azért meg nem állhatá, hogy Guillaumenak sokat jelentő mellék-tekintetét szótalanul hagyja, és sejtését hangosan kimondá, mi által az öreg erdősznek örömét is legmeglepőbb módon emelé.

Guillaume zavarodása a' két férjfiú csalódása által még inkább nevekedett, 's arczainak setétebb pirosságát a' két gyanútalan csupán Julia iránti első szerelme vallására magyarázák. Egyszersmind keblére repülvén neki és magoknak szerencsét kivántak szerencsés választása felett, 's olly hathatósan valának elfogódva az örömtől, hogy eszre se vevék, miképpen viszonozhatá öleléseiket Guillaume olly hidegen.

A' szerencsétlen tudniillik első látogatása óta Cudrefinben hetenként Annettenál kétszer szokott lenni, 's Lessaultot szivéből elmellőzni neki nemcsak jól el sült, hanem még anyja is, ki egészsége visszaállitását nagyobb részint Guillaume fáradhatlan 's gyengéd ápolásának köszöné, őt mód nélkül megkedvelé, 's Annette megmásitott választását annál inkább helyben hagyá, minél inkább derekabb volt Guillaume mind testi mind lelki jelességeire nézve Lessaultnál; noha megint ez caracterének tisztasága által fiatal barátját sokkal felül haladá.

Sőt Cudrefinben már eszközökről is gondolkodának, hogy Lessaultot egy neki legkevesbbé gyötrő 's az uj szerelmes párt minden gyanúból kimentő módon lassanként eltávoztassák. A' leánynak Guillaume iránti forró szerelme, egyesülve szenvedélyének tüzével, az okos anyának kormányzása alatt csak hamar meglelé erre az utat, midőn Annette gyámját megkérék, hogy ez Lessaulttól rögtöni vallomást kérjen, melly bizonyára oda esnék-ki, hogy az ő (Lessaultnak) körülményei még meg nem engedhetik a' házasodást, minthogy csak rövid idő óta lett mesterré, 's még azon állapotban nem érzé magát, hogy házat tarthasson.

Igy állott Guillaume öntudásával, midőn amaz estve az atya és barát kényszeriték szerelmét megvallani, sőt Lessault még azt is megigéré, hogy bármi történhető akadályt is baráti közbenjárása által Julia édes anyjánál kész lesz mindenkor elmozditani.

Guillaume pirongása (Beschämung) mindinkább nőtt; az igazságot kivallani nem meré, hanem félénk leánykához hasonlóan ama szerelmének csendes igenlésében kereste menedékét, mellynek tárgyát mindaddig meg nem vallhatá, mig azt atyja 's barátja helyben nem hagynák: de hogy e' szerelmének tárgya nem volna Julia, azt végtére megvallá, 's titkon erősen feltevé magában, hogy a' Lessaulton elkövetett igazságtalanságot ismét helyre hozza.

Következő napon barátját a' tulpartra hivá, jól tudván, hogy amannak csak most kezdő lábadozása még a' vizi sétálást meg nem engedheti; 's nem is csalódott véleményében. Lessault sajnálá, hogy a' meghivást el nem fogadhatta, 's csak arra kéré, hogy Annettot minden hozzá tartozandójival nevében legszivesebben köszöntse, és tegye őt bizonyossá változhatlan szerelméről, hivségéről.

Guillaume marczangoltatva a' legkinosabb érzeményektől, mellyek valaha egy fiatal szivet mardosának, megragadá az evezőt, 's egyedül evezett-át a' túlpartra.

Legkedvesebbjéről e' földön lemondani, az elorzott igazat barátjának vissza adni, ez volt a' hősi szándék, melly szivében Annettehoz vonzó forró szerelmével viaskodott. Százszor ejté-ki kezéből az evezőt, 's haza-haza kivánt indulni, mert nem hivé magát elég erősnek az ott teendő áldozatra.

Magát egészen elhagyva ült csónakában, melly csak lassan lebegett a' tónak tükör-felületén az annyira szeretett és annyira félt partok felé. Hátulról csendes szellő emelkedék, 's a' küzdő hajóst áthajtá, és ebben ő valamelly fensőbb intést vélt létezni; azért tehát szándékától el nem állott. Szeméből egy köny gördült; sohajtva törlé azt meg, 's most uj erővel fogá-fel evezőjét Annette lakháza felé tartván.

Mai fogadtatása sokkal melegebbnek és gyengédebbnek tetszék neki. Soha se szoritá-meg kezét Annette olly szóteljes tekintettel; soha se volt igézőbben öltözködve; szeme máskor csak vidámon mosolygó, ma a' szelid búskomolyság (melancholia) gyenge fátyolával látszott leplezve lenni, mit különben is az ohajtozó és ábrándozó szerelmes olly örömmel lát, 's a' bájok legmagosbbikának tart.

Annette édes anyja most már tökéletesen felgyógyult, 's csak Guillaume látogatását várták még, hogy a' szerencsés felépülést valamelly kis familiai ünnep által üljék-meg, mellyre a' leánynak gyámja is Burret ur, egy szomszéd kereskedő, meghivattaték. Minden egyesült, hogy a' nap örömmel teljék, 's mindegyik örömmel fogadá Guillaumeot, és hasonló örömre unszolá; csak Julia volt rendkivül hideg és szótalan.

Az igaz, hogy Juliának valójában már legelső korától fogva mindig nagy komolyság mutatkozék, 's azért mig apja élt, ennek mindig la sage (a' bölcs), Annettenak pedig son espiègle (csintalan) volt gúny-neve (Spitznahme). De ma, midőn mindenki kétszeresen volt hajlandó az örömre és kedvre, ma éppen kettőzött mértékben mutatkozék hideg komolysága; 's ha különben senki se látszatott-is erre különösen figyelni, még is a' bünös Guillaumenak e' változás igen szemébe tünt.

Dél volt, 's minthogy az ősz legszebb napjainak egyikével kedveskedék, ez alkalmat használni akarván, a' vacsorát a' házmelletti kertben kivánták elkölteni. — Minden készen volt már; az asztal megteritve, és semmi más nem hátráltatá a' vidám ünnep elkezdését, mint az emlitett gyámnak még mindeddigi el nem érkezése.

Az ez által okozott időközben Guillaume magát vallomására elkészité; mert általában jobban akart haza térni, mint onnét eljött. De egy kézszoritás ismét kétkedővé tette őt, 's Juliának setét-komoly tekintete megrettenté. Illy kinok közt végtére asztalhoz ült, mert Burret ur, a' gyám, e' közben elérkezék. A' levest felhozták, 's az után, a' vidék szokása szerint, a' kis húspástétomhoz egy pohár ürmösborral szolgáltak. Annette az első poharat anyja egészségére köszönté. Mindegyik részt vön benne, 's a' toast végzetével Julia kelvén-fel szigorú komolysággal kéré a' poharakat megtöltetni, hogy ő is köszönthessen egy áldomást. Mindenek várák, hogy Julia a' szerelmes pár szerencséjére köszöntendi-el poharát; de mindkettőjek iszonyodására Julia ezeket mondá:

„Lessault, az őszinte barát, Annette szerelmének helyes és igazságos birtokosa, éljen! Nincs hivebb sziv e' földön az övénél; őt e' mai ünnepnél elfeledni annyit tenne, mint az emberi sziv legnemesb érzeményeit, a' szerelmet és barátságot, kicsúfolni."

Mindegyik össze koczczantá poharát, és Lessault egészségére kiürité. Guillaume elhalaványodott; Annette könnyeket elegyitett italába; az anya megzavarodott 's gondolkozóvá lön; Julia pedig a' megboszúlt hitszegés győzelmét ünneplé.

Kedvetlen szünet következék erre, — de Julia azt most egy csomó kérdéssel felbontá, mellyek Lessault mintlétét tárgyazák, 's mellyekbe ő annyi dicséretet szőtt, hogy Guillaume már alig tartoztathatá gyónását. Minden pillanatban ajkán lebegett bünének megvallása, 's midőn most zsebéből a' gyám is egy levelet vonna-ki, mellyben őt Lessault kéré, hogy Annette édes anyjánál szószólója legyen, midőn mondám ezen egyszerű és olly szives kifejezésekkel irt levelet elolvasván Burret ur és Lessault felől a' legjobb módon beszélvén Annette anyját bizonyossá tevé, hogy Lessault P.... urnak pártfogása által Neufchatelban egy óragyárt állitand-fel, 's következésképpen képes lesz Annette-ot szerény, és gondtalan állapotba helyezni, akkor a' szerelmesek zavarodása legnagyobb fokot ért.

„Hogy P... ur Lessaultot annyira megkedvelé — folytatá tovább a' gyám beszédét — az onnét származik, hogy ama szerencsétlen égésnél olly munkás segitséget bizonyita-be. — Kegyed leginkább fogja az ifiú embernek érdemeit méltánylani — fordula most Guillaumehoz — 's velünk együtt örülni szerencséjének olly közel láthatásán. Talán kegyedet is megkérte a' bátortalan szerető, hogy Annette anyjánál szószólója legyen; és akkor látogatásunknak egy czéljok volt."

Mindnyájan hallgattak, mert mindnyájan meg voltak illetődve, noha különböző tekintetekben.

A' szerelmes pár marczongolt lélekismeretének szemrehányásai alatt sohajtozék; az anya Burret ur beszéde által terveit semmivé téve látta; Julia pedig feszes várakozással volt, mikép fogja magát Guillaume a' sárból kivonni, mert Lessaultot titkon már régtől fogva szereté, 's Annette hivtelensége most véleménye szerint mintegy igazakat ada neki e' szerelemre. Ekkor szerencséjére vége lön a' vacsorának; a' gyám felkelt 's Annette anyjával a' szobába visszament, hogy ez ügyben vele még többet értekezzék. Julia a' tulpart felé tekinte, 's nem látszatott Guillaume-mal gondolni, ki Annette karjaiba füzötten ama kis hágcsó felé tarta, melly a' kertből fel a' szőlőhegynek vezetett. Ez a' birtokhoz tartozott, 's dombterületekben (Terrasse) emelkedvén-fel különnemű nyugpontjairól a' legfelségesb kilátást nyujtá a' messzeterjedő tó partjain keresztül.

Egy pad fogadá-el a' szerelmeseket; Guillaume Annetteot háborogva szoritá kebléhez, mellynek belsejében a' megfuladásig zajladozott; minden hang elhalt ajakán aggódó búslakodása miatt, mert egy titkos szó mindig azon szerelme által elkövetett igaztalanságra inté, és még is ismét Annette bája arra beszélék őt, hogy ezen hibája megbocsátható. Az igaznak érzete, a' szándék önszerencséjét barátja szerencséjének áldozni, végtére még is győzedelmeskedének; a' belső intő lélekismeret mindig halhatóbban beszélt, 's ő Annette karjai közül magát erőszakosan kirántván: „Ugy van kedves! — monda — válnunk kell! az én irántad viselt szerelmem hitetlen árulás az őszinte 's gyanútlan Lessault ellen. Feledd-el nyugalmad rablóját, ő azzá csak általad lett, a' te mennyei varázs-erejű angyalhatalmad által. Feledj-el engem, de meg ne átkozz!"

Még egyszer karjai közé szoritá a' bámuló leányt, remegő ajkaira az utósó csókot nyomá, és szélvész szárnyain rohanván a' szőlőhegyről le, 's csónakába ugorván minden erejéből a' tó közepe felé evezett, és onnét bátorkodék csak Cudrefinbe visszatekinteni. Hanem az alkony már igen előhaladott, ő a' házakat különböztetni képtelen volt, 's csak egy sohajtás repült a' kedves partok felé.

(Végzet következik.)

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Indiai gólyák. Britt-Indiában valamelly különös gólya-nemű madár (ardea argala) találtatik, mellyet ott **Hurzila** azaz csontrágónak neveznek. Számosan láthatni e' madarakat Kalkuttában az utszákon és piaczokon nagy komolysággal fel alá sétálni; távul levén, hogy a' népségtől félnének, sőt olly közel jutnak néha hozzájok, hogy az emberek és lovak lábai alá nem egyszer bonyolódnak. Tartozkodásuk kedvencz helye **William** erőssége, hol a' vágószékből elvetett konczok nekik bizonyos és rendes táplálékot nyujtanak. Mindennap egy óra felé csoportosan gyülekeznek össze a' kaszárnyák előtt, 's a' koncz

és csontokért viaskodnak, mellyeket nekik a' katonák kihagyitanak, kik néha legmulattatóbb tréfákat üznek velek. Igy a' minap egyik katona puskaporral megtöltött 's égő kanóczczal ellátott csontot vetett-ki, mellyet az éhes madár felfalván a' levegőbe repült, 's ott szét pattant; de a' rosz katonát ezért megvesszőzték. Étel idején kivül ezen madarak mozdulatlanul 's azon semmit jelentő együgyűséggel, melly fajokat átaljában bélyegzi, egész napon elállnak William bástyájin fél vagy mind a' két lábon. Ezen madárnak nagysága 5 láb; három szegletes hegyes csőre (Schnabel) 18 hüvelyket mér; kicsi szemei világos kékek; fején és nyakán tollak helyett nehány szál fekete szőre van; mellje, hasa, és szárnyainak felső része szürke, többi teste setét kék; fehér lábai hosszak 's felette vékonyak. Minden más madaraktól valamelly henger formájú bőr-tarisznya által különbözik, melly nyakáról csügg-le, mig ennek felső része golyvaként ül válla közt. A' madár e' bőrtarisznyát tetszése szerint felfujhatja, vagy kisebbitheti. Hasznát még eddig nem kutatták ki.

Dohányfüst köszvény ellen. A' „Repertorio di agricoltura" emliti, hogy dohányfüst a' köszvényt meggyógyitja. — Gaglia dr. kezén lábán igen szenvedett a' köszvényben; ezen állapotjában ismét elkezdett dohányozni, mit már régen elhagyott volt. Legnagyobb fájdalmat érzett jobb kezének közepső ujján. Véletlenül azon gondolatra jött, hogy azt jól a' pipa fölé tartsa, 's nem sokára enyhülését érzé fájdalmának, mire pedig a' pipa kiégett, egészen meg is szünt. Az uj tele volt izzadsággal, és a' köszvény egészen elmaradt. A' doctornak több ismerősei ugyan ezt tapasztalák, 's e' tapasztalásnak következménye az lett, hogy a' jól száritott dohánylevél minden más készület nélkül erre legalkalmasabb.

Ujan felfedezett klárishegy. Valamelly hajós kapitán nem régiben a' hosszaság 30-ik és a' szélesség 80-ik gradusa alatt egy kláris-sziklát fedezett-fel, melly mintegy 30 lábnyi magos, 's a' tenger sikságán 8 lábbal emelkedett felül.

KÜLÖNFÉLE.

1818-dik esztendei julius 2-kán bold. Ferencz császár fels. hitesével tett utazásából vissza térvén Bécs felé Kőszegen meghált volt. — A' város azon estve megvilágositttatott. Egy német szabó is kedveskedni kivánván a' fő vendégeknek találós elméje szüleményével, egyik ablakjara átlátszó (transparent) szinnel egy angol köpönyeget, a' másikba egy frakkot festve aggatott illy foglalatú aláirással:

„Dem hohen Kaiserpaar zum Kleid
Nehm' ich statt Tuch die Herrlichkeit,
Zum Unterfutter wattirt mit Macht
Unterthanen-Treu gestickt mit Pracht;
Statt Perlenknöpfen Völker Freuden-Zähren,
Glaubt mir, solch' Kleid muss ewig währen." —

Török játékszini előadás. A' journal des débats bizonyos konstantinápoli levélből következőt közöl: „A' szultan e' napokban valamelly szini előadásra fog megjelenni, mellyre őt veje, Halil pascha, hivta-meg. Fiatal czircasszi nők, kik Saliha szultanné szolgálatában vannak, az előadás után ballet-tánczot adandnak egészen europai mód szerint. A' császári harem, a' szultán nővérei (Schwester) 's ezeknek kiséretők meghivattak e' mulatságra A' játékszin, szinhely, hangászkar, öltözetek 's a' t. szóval minden ugy lesz elintézve, mint Europában szokás. Az innepiséget fényes vacsora fogja bezárni, melly

alkalommal senkinek se lesz szabad, bármilly rangú vagy nemű legyen is, ujjaival enni. Az orosz követ és hitese is kaptak meghivó jegyeket.

Mulattató. P. helységben a' kis biró tisztje esti 9 órát harangozni a' r. templomban, mellynek tornyán óra nem volt; csak a' másik utszában álló c. templomon vala egy napóra látható, 's a' helységbeliek többnyire ehhez tarták magokat. Egykor estve az emlitett kis biró sejditvén a' 9 óra közeledtét tüzet csahol. — „Mit csinál kend?" kérdi az öreg biró, ki szinte a' helység házában szunnyadozott. — „„Lámpást akarok gyujtani, mert a' c. templomhoz megyek megnézni, van-e már 9 óra." " — „Hiszen azt most nem látja kend" mond ismét az öreg. — „„Az ebugattát — felel a' kis biró — hiszen azért gyujtok lámpást." "

JELESMONDÁS.

Barátság változása.

Mig szerencsés állapotban
Elsz, barátid számosak;
Kik, ha sorsod balra fordul,
Oszlanak, 's magad maradsz.

Virág.

A' nemes lélek szerencséjében hasonló egy ragyogó csillaghoz. Mindketten csak akkor tünnek-fel egész fényökben, midőn lényöket setétebb éj környékezi. Vizer István.

Az Isten a' legigazságosabb, és hozzá senki se közelit jobban, mint ki az igazság legutósó lépcsőjét érte-el.

Plato után S. Karolina.

Maximák. A' lélek egészséges volta nem tartósabb a' testéénél; 's ámbár ugy tetszik, mintha minden indulattól menttek volnank, de szintolly könnyü elragadtatnunk általok, mint hirtelen megbetegednünk, midőn semmi bajunk nincs.

Igazán erényes ember, ki tanú nélkül teszi-meg, mit egész világ szemléletére tenne.

Ritkán akadsz hálátlanra, mig módod van jót tenni.

Rochefoucauld.

Aphorismák Erdélyből. Van olly vad nép, melly reggel eladja ágyát, mert fogalma nincs az estnek viszont előkerülése felől. Illyen az első szerelem is. Mindenre kész, mindent feláldoz annak, teljesen hivén máskép nem történhetését.

A' szeretet szép virág; csakhogy az valamelly gyümölcs-termő fának árnyékában nevekedjék.

Vannak habarniczához hasonló emberi szivek, mellyek akarat szerint darabokra vágathatók: mindenike él, 's egész gyanánt elajándékozható.

iffj. Thoroczkay László.

Tagrejtvény.

1) Hat nap után születek mindig 's elenyészek azonnal:
Bár fejem ércz, hasam ár, lábom egy égi világ.

N. János Váczról.

Szórejtvény.

2) Bár fa vagyok, nem hasithat
Senki engem kettőre,
'S nincs olly erő, a' melly engem
Rakni birna a' tüzre:
Első tagom' visszájára
A' ki érti, bizonyára
Tudja, hogy hol termek én
Jó kedvűnek vidékén.

Pásztor Gyu. V...ról.

3) Szép virág 's kedvelt egészem
Illatot bár nem kinál,
J-re váltván első jegyem'
Két tagom szüz névre vál:
Végsőm' hajdan Roma népe,
De kivált a' pásztorok
Tisztelték, 's imádták vélve,
Hogy istenök 's fő urok

K. v. s. Egerből.

Előbbi rejtvény: has 's a' t.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

35.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön aprilis 30kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' két part. *(Végzet.)*

Kegyetlen sorsa felől gondolkozván szándék nélkül csatangolt Guillaume ide-tova a' vizen; majd egészen az esti szélnek átadva magát, melly eszrevétlen veté csónakát egyik másik irányzat felé; majd ismét szorgalmatosan evezett, a' nélkül azonban, hogy figyelmezett volna a' vidékre, mellyre törekedett. Igy lepé-meg őt a' setét éj, mire a' túlpartra kiért; de nem hazája földjén, mert figyelmetlensége őt attól egy jó órajárásnyira eltávulitá, és most fáradságosan kellett az ezer kanyargókon keresztül délnek tartania, hogy az erdőszházat elérhesse.

A' házban már minden lecsendesedett, csak még az öreg őrkedett, 's az udvaron és kerti falazat körül czirkált, kutatván, hogy minden jól van-e bezárva; mert az iménti rajta történt szerencsétlenség őt elővigyázóvá tevé.

Guillaume ma már nem akart atyjával beszédbe ereszkedni; mai látogatása Cudrefinben őt olly kedvetlenné, 's legszebb reményeinek semmisitése olly szomorúvá tette, hogy lehetetlen volt neki a' történttek elbeszélése által lelki fájdalmát megujitni, és szaporitani; mert hogy Bodot majd fiját látogatása sikeréről kikérdezi, az bizonyos volt.

Hallá az öreget, mikép ez a' lakatokat és závorokat próbálgatá, 's a' kutyákat lánczaikról elereszté; és igy nem volt egyéb választása, mint vagy koczogatván kikérdeztetni, vagy a' szabad ég alatt hálván békében maradni. — Lelkének állapotja az utóbbit választá, 's igy a' kert fala mellett leguggolva lopódzék a' domb felé, melly a' ház hátulsó része felett állt, 's az ottani gesztenyés erdőcske szives szállást igért neki.

A' nedves földre telepedve itt sokszor átsohajta a' túlpartra, 's az octoberi hideg ködharmatba némelly könyet elegyitett. Feltevé magában, hogy Lessaultnak irni fog, 's neki az iszonyú tévedést felvilágositja; feltette magában, hogy atyjának is irand, 's tőle elbucsúzván azon szándékát közli, hogy hazáját elhagyja, és szerencséjét mint erdősz, vagy órás idegen országban keresendi. Mind a'

két levelet legott most akará megirni szobájában; de hogy ebbe mehessen, egy bátor ugrás kivántaték a' gesztenyefák egyikéről a' nyitva álló ablakba, melly éppen az erdőcske felé álla. — Atyja — gondolá — földszint lakik, 's már eddig régen nyugodalomra ment, és igy ő eszre nem vétethetik. Midőn azután leveleit megirná — gondolá magában — összeszerzett kis tőkepénzét, mellyet költőpénzéből 's czéllövészeteknél nyervén félre tett, magához veszi, 's ujra csónakára bizza szerencséjét, hogy a' tónak északi csúcsára érhessen, honnét alig egy napi járásra feküdt B i e l, mellyben alkalmat reménylett találni, hogy azon német országba utazhasson.

A' mint ezen tervét igy kidolgozta, 's elrendelte, kikeresé az emlitett ugráshoz legalkalmatosb fát, 's reá felmászott. — Most már az ágon volt, melly szomszédjával összefogódzván alkalmas helyzetet nyujta. Hanem Guillaume még pontosabban akará dolgát intézni, 's minthogy a' siető felhők a' holdat gyakorta elhomályositották, az ablak távulságát nem tudta elegendőkép kiszámolni, hogy ugrásának erejét ahhoz mérje. Ő azért kalapjával tett próbát, melylyet a' nyilt ablakba vetett, 's ennek eséséből alkalmasint tudta magát igazitani.

Az öreg azonban még semmi esetre nem volt nyughelyén, hanem fijának sokáig elmaradása felett igen nyugtalan levén czirkálásait folytatá, 's nem kevés megrettenésére lépéseket hallott a' gesztenyésnek száraz levelei közt, sőt ugy rémlék előtte, mintha onnét még némelly szót is hallott volna, mellyet azonban nem értett. — Alkalmasint Guillaume mondá-ki zajongó érzeményei indulatjában egy vagy másik gondolatját. A' megrettent öreg fegyvere után nyúlt, 's a' felső emelet tornáczára lopódzék, hol nem csak látott egy emberi alakot a' gesztenyefán mászni, hanem észre is vevé, hogy fijának szobájába vetteték valami, mit ő mind félelme mind a' félhomály miatt valami gyujtó szernek tartott, 's igy éppen nem kételkedett, hogy az valamelly ismétlendő rablásnak próbája volna.

Guillaume éppen a' két összekapcsolt ágra lépett, hogy az ugrást végbe vigye, midőn rá kiáltának: „Megállj! ki vagy?“ — Ő visszahuzá magát, megismeré atyja szavát, 's éppen a' fa sürűjébe kivánta magát rejteni, midőn amaz a' megszóllitást ismétlé, 's ő rögtön leszállt a' fáról azon szándékkal, hogy az erdőcskébe jobban elrejtheti magát; de ekkor apjának ajkáról a' harmadik „kivagy!“ dörgött, a' hold elborult, 's Guillaume éppen az utósó ágon lógott. De már a' fegyver megvillant, a' golyó ügyes kézből jött, 's Guillaume, atyja kezétől meglőve, vérében feküdt.

Hallván Bodot a' megsebesültnek nyöszörgését szerencsét kivána magának, hogy az ujabb kiraboltatás veszedelmét szerencsésen el-

kerülé. A' lövés házi cselédjeit egybe csődité, kik legott kisietének a' gesztenyésbe, 's a' megsebesitettet egy fa tövénél találván, azt az erdőmester parancsára a' cseléd-szobába vitték. Gyertya hozaték, hogy a' szerencsétlent közelebbről megtekintsék, 's ha lehet még rajta segitsenek; mert Bodot rögtön egyik cselédet a' seborvosért (sebész) küldé a' ssomszéd Corcellesba. Hiszen csak az volt szándéka, hogy a' vakmerőt tehetetlenné tegye gonoszságát kivinni, de hogy megölje, semmi esetre nem akará.

De nagy Isten! milly szörnyű irtózás fogá-el a' szánakodásra méltó öreget! midőn a' szoba megvilágositásakor a' vélt tolvajban saját kedves fiját ismeré-meg; milly szivrepesztő tekintet! milly megnevezhetlen gyötrelem!

Guillaume ugyan még élt, de szeme megtört; a' lövés a' hátgerincz közelébe esett, 's a' legnagyobb életveszély fenyegetődzött.

Ő haldokló tekintetét atyjára veté, 's hosszú erőködés után e' szókat mondá: „én Annette és Lessaultért halok-meg!"

A' sebész megjelent, 's az ifiú állapotját bár igen veszedelmesnek, de még is nem minden remény nélkülinek mondá lenni, csak hogy a' szenvedőnek éppen olly tartós és kinos betegséget kell kiállnia; mindenek előtt pedig arról kell gondoskodni, hogy őt minden sziv-megindulástól őrizzék, és legkevesbbé lesz szabad őt a' szerencsétlen eset inditó okáról kérdezni, minthogy az apának háromszori meg-szólitására is olly állhatatosan megtartott hallgatása sejditeni hagyja, hogy annak valamelly mély titok fekszik alapjául.

Igy mult-el a' kinzó bizonytalanságban egy egész hét a' nélkül, hogy csak legkevesebbet lehetett sejteni, mi világosságot adhatott volna. Lessault, kedves barátjának szerencsétlenségéről tudósitva, mindjárt más nap eljövén, ápolását ajálva Guillaume apjának mint egy vigasztalást hozó angyal gyanánt jelent-meg, mert az öreg legjobb hatást reményle fija indulatjaira egy gyengéd barátnak résztvevő jelenlétéből.

Sokáig feküdt a' beteg minden eszmélet nélkül, 's Lessault egy pillanatig se távozott ágyától. Végre az orvos nyugalmas arczczal nyilatkoztatá-ki, hogy egy szerencsés crisis állott be, 's remélni lehet, hogy a' beteg már holnap ura lesz érzékeinek. E' szerencsés jóslat 24 óra mulva be is teljesedék: hanem a' helyett, hogy Guillaumera haszonnal hatott volna, őt a' legnagyobb veszélybe dönté, mert alig ismeré-meg szorgoskodó ápolójában Lessaultot, ujra vissza esett phantasiájiba, mellyekben e' szók: „én Annette és Lessaultért halok-meg" rémitő, csikorgó hangon többször előfordultak. A' veszély nőttön nőtt; Lessaultnak el kellett távoznia, mert Guillaume makacson utasita-el most magától minden orvosi szereket, 's azokat egyedül csak eszméletlensége perczeiben nyujthatták neki.

Azonban fiatalsága hathatósan segité elő az ügyes orvosnak mesterségét, 's a' betegség lassanként jobb-jobb fordulatot vön-fel, ugy hogy négy hét mulva Guillaume már képes volt ágyát egy pár perczenetre elhagyni.

Ezen időközben Lessault ismételt izekben meglátogatá kedvesét, 's nem kevessé csudálkozott mind anyjának, mind Annette-nak megváltozott magoktartásán. Annette vidor valójából egy nyomot se találhatott, sőt még ifiúságának rózsája is hervadóban volt. Igaz hogy a' sokáig nem látottat szivesen fogadá, a' rajta esett szerencsétlenségen részvételét is kimondá, de mind ez olly komoly hidegséggel volt mondva, mellyet Lessault meg nem foghatott. Maga Annette anyja is zavartnak látszott. Átaljan szivesen üdvözlék őt, de soha nem tevék hozzá elbucsúzásakor, hogy látogatását ismételje. Csak Julia maradt változhatlan; sőt ez több szives nyájasságot mutatott, mint Lessault észre venni vélé; 's minthogy e' nagy változás emezt ezer aggodalmas kétséggel ostromlá, feltevé magában, hogy legközelebbi látogatásakor himezés-hámozás nélkül okát kérdi.

Éppen azon nap volt, midőn Lessault Guillaume-ot megujult roszabbulása végett elhagyni kénytelenitteték, 's a' túlpartról valami felvilágositást hozni annál inkább eltökélé, minthogy a' betegnek felkiáltása Annette megváltozott magaviseletével szoros egységben szokott állni.

Sebesen átevezett a' tón, 's Juliát egyedül találá otthon, mert nénje és anyja a' gyámhoz kocsiztak.

Lessault tőle érté-meg a' titkot, melly Annette szivét az övétől elidegenité, melly Guillaume-ot árulóvá tette, 's ennek halálos veszélyét okozta. Búskodó megindulással festé Julia nénjének szenvedéseit, Guillaume iránti meggyőzhetlen szerelmét, 's abbeli kivánságát, hogy vajha régibb barátját is olly hévvel szerethetné, minthogy ennek derék szive valóban megérdemlené; végre a' lehetetlenséget, hogy a' lemondás harczát, miképpen az Lessault részére kedvezőleg kiüssön, szerencsésen kiállja.

Julia festése hévvel teljes volt; előadása a' szó reszketegsége, és szemének könnyei által szakasztaték félbe, 's némelly a' hallgatóra vetett lelkes tekintettel volt kisérve, kinek vonásai élénken árulák-el a' csalódás fájdalmát, valamint a' harczot is, melly Julia nyilatkozására belsejében háborgott. De midőn egy hosszú szünet után Lessault nedves szeme derültebben tekinte az égre, 's midőn nemes nagylelkűséggel nyilatkoztatá-ki szerencsétlen barátja részére lemondását Annette birásáról: akkor Julia már nem lehete képes érzéseit tovább titkolni, hanem zokogva dült Lessault melljére, 's ez megérté a' siró leánykát.

Nem csak álmélkodás volt, mellyel ő a' hősnek adózott; nem csak örvendetes megindulás, midőn látná, hogy nénje ujra nyert szabadsága által ismét egy mosolygó jövőnek mehet elejébe; hanem hogy őt, kit titkon olly régen, olly forró hévvel szeretett, most szintén szabadon látá, 's a' lehetség, hogy érzései viszonoztathatnának, mind ezek a' gyenge leányon annyira erőt vettek, hogy eszmélet nélkül Lessault keblére repült, 's őt gyengéden átkarolva tartá, miképpen ezelőtt őt Annette tartá.

Lessault őt köszönő szeretettel szoritá szivéhez, 's egy szilárd, viszonti becsülésre alapitott szerelemnek frigye kötve volt. De még egy lelki kint kell majd kiállnia, t. i. midőn Annette-nak személyesen kell kinyilatkoztatnia nemes lemondását; azonban a' meggyőződés, hogy ez által két embernek forrón ohajtott szerencséjét segiti elő, annak megkönnyebbitését igéré neki.

Annette őt minden emberek legnemesbikének tekinté; nyakába borult, 's egy csók, melly jelentőbb volt száz szónál, köszönetet és tiszteletet, szánakodást és gyönyört nyilatkozott. Guillaume is, ki előre lépő javulása mellett atyjától a' váratlan változásokat megérté, az előbb félig gyülöltet szivére hivá, 's a' két barát versenyt törekvék egymásnak a' nagyobb érdemet tulajdonitani. — Guillaume a' lemondás szándékát legelőszer táplálá keblében; Lessault azt kivivé. Hogy amaz annak kivitelén hátráltatott, azt neki Lessault kárpótlásul tulajdonitá, minthogy szenvedései tovább tartottak az ő szivküzdéseinél Julia nyilatkozása alatt.

Bodot most még csak fijának tökéletes felépülését várá, hogy vele Annette-ot meglátogathassa, 's jövendő menyét megismerje. — A' leány most már előbbi vidor természetét visszanyeré, 's a' kedves előtt kétszeres bájjal és virágzásban jelent-meg. — Szerelmesen repülének egymás karjaiba, 's azután Lessaultnak baráti szivére, ki Guillaume-ot ide elkisérte. — A' gyámot is elhivák, 's rövid egyezés után a' kettős párnak kézfogóját ünnepelék.

„Hadd egyesitsük össze a' két partot! monda most az öreg erdőmester. — Guillaume minden foglalatosságimat vegye által, 's feleségével és napával az erdőszházban lakjék. Lessault Juliáját Neufchatelba viszi, 's vasárnapokon azután viszontlátag mindig együve jövünk. Cudrefinben pedig esztendőnként megüljük ezen örvendetes frigynek emlékét. A' házat bérbe fogjuk adni, 's ha én itteni boldogságtok tanúja már voltam, akkor az ottani partra örömmel evezek a' szerető anyához, neki a' gyermekek boldogságát viszontlátásul vivén.

'S igy is történt. Guillaume mint erdősz szerencsés házasságban élt, 's nem sokára az örömet megadá ősz apjának, hogy térdén egy

vaskos, piros arczú unokát hintázhatott. Lessault vidékének egyik leghiresebb óragyárosa lett, 's Julia keblén már parton innen megtalálá azon boldogságot, mellyet olly sokan csak parton túl érhetnek-el.

KÜLÖNFÉLE.

Simmeringi lóverseny. Bécs mellett a' simmeringi rónán apr. 22-én déli 12 órakor kezdetett-meg az idei lófuttatás, 's végbe ment illy renddel. — I) Maidenstakes (még soha se nyert lovak versenye; belföldi lovak.) A' 30 aranyból állott dijt nyerte Hunyady Józs. gróf Figaro nevű ménje Nádasdy Tam. gr. Caroline (2), Esterházy Mih. gr. Passamaquoddy (3), és ugyan Nádasdy gr. Lady Rowena lovaik ellen. — II) Megujitott Bieltételek (Bielstakes) 60 arany nem angol születésű lóra. Nyeré ismét Hunyady J. gr. Gildroy-ja Széchenyi Istv. gr. Ronda (2) és Nádasdy Tam. gr. Evelina (3) lovaik ellen. — III) Tételverseny (Sweepstakes) 40 arany bármilly országi 3 éves lóra. Nyertes volt Festetics Miklós gr. Grisette-je Nádasdy Tam. gr. Miss Waltonja (2) és Hunyady J. gr. Pirate-ja (3) ellen. — IV) Fogadott verseny 50 aranyban. Győzött Hunyady J. gr. Osmanja Festetics Mikl. gr. Meryje ellen. Nézők számosan; az udvartól senki. — — A' második futtatás 25-kén ismét délben kezdődött. I) Fogadott verseny 50 aranyban. Nyerte Hunyady J. gr. Osmanja Esterházy Mih. gr. Cobbäa lova ellen. — II) Károlyi dij 1000 arany. (Alapitá ezt 200 aranynyal Károlyi Istv. gr. 's más egyéb urak szaporiták és 12 évre tevék ki dijul változtatva majd a' simmeringi majd a' pesti gyepen futó bármilly országi lóra). Nyeré Trautmansdorf herczeg Charivarija Széchenyi Istv. gr. Christine (2), Hunyady J. gr. Anne (3), Széchenyi Istv. gr. Lionel (4), Festetics M. gr. Grisette (5) lovaik ellen. A' 2-dik lóra 100 arany jutott. — III) Ezüst billikom 80 aranynyal együtt; belföldi kanczától eredett lóra. Kivivta Hunyady J. gr. Gildroy-ja Nádasdy Tam. gr. Child Haroldja (2), és Harrach Ferencz gr. Sourwayer-ja ellen. — IV) A' 45 aranyért (belföldi 3 éves lóra) maga járta-el a' pályát Hunyady gr. Pirate-ja. – V) Fogadott verseny 50 aranyban. Nyerte Esterházy M. gr. Queen-je Festetics M. gr. Esmeraldája ellen. Az idő igen kedvező, nézők számosan; kik között a' bajor kir. örökös herczeg is jelen volt.

Jó tanács sok iróinknak. Collé, a' hires franczia költő — midőn „Partie de chasse de Henri IV.“ czimű darabja olly kedvesen és olly tetszéssel fogadtatott — egy játékszini darabot sem irt többé. Ha hosszas kérésekkel ostromoltatott, hogy irjon valamelly uj szindarabot, csak ezt felelte röviden: „Jókor akarok kifogni, minek előtte besetétedik. Mérey Móritz.

Angol különczök. Rogerson a' Gastronomoknak királya volt. Atyja, ki krözusi kincsekkel birt, őt egész Európában utaztatá, hogy a' fiúcska sok oldalú miveltséget kapjon. Azonban a' fiú csak egyetlen egy tudományra adta magát, 's azt fenékig és alaposan kimerité, t. i. a' szakács-mesterségnek minden ágait és a' gastronomia szabályait. Midőn vissza tért angol országba, atyja nem sokára meghalt, 's a' fiú teljes szabadsággal neki ereszté a' féket kedvének. Mindannyi cseléde szakácsá lön; még a' kocsisok, lovászok és az udvarmester is kénytele-

nek valának főzni tanulni. Ezeken kivül három olasz, három franczia 's egy német szakácsot tartott. Egyiknek csak egyedül az volt kötelessége, hogy mindennap jó csipős mártást készitsen. Egy kurir szüntelen járt Bretagne-ból Londonba, hogy onnét neki fogoly tojásokat hozzon. Sokszor megtörtént, hogy csak két tál étel 50 guineájába került. Minden perczet megolvasott egyik ebédtől a' másikig, 's minél közelebb jött az evés ideje, annál vidámabban ragyogott arcza. Ebéd után rendesen igen szomorú volt. Gyomra pontos felszámitás szerint 150.000 font sterlinget emésztett-meg. — Barthelemy Kristóf, ki a' 18-ik század vége felé élt, olly rendkivüli vonzódást érzett a' lotteria-játék iránt, hogy arra egy millio sterlinget költött. Ha a' szerencse neki kedvezett, akkor ragyogó és pompás kerti vendégségeket adott Islingtonban. A' meghivó leveleken következő felirást lehete olvasni: „To commemorate the smiles of fortune" (a' szerencse mosolygásának emlékére). Azonban mint koldús halt-meg. — John Robinson vesszőlova a' jövendő reménye volt. A' jelenidő, 's a' „ma" előtte semmi se volt; ő mindig a' holnapban reménylett, 's mindent „holnap" vitt véghez. „By and by" (mindjárt) ez volt legkedvesb szavajárása; — de még is soha semmit se tett. Lovagolni, vadászni, házasodni, házát szépiteni, számadásait megnézni, mindent holnap akart tenni. Meghalt 80 esztendős korában Kendalban. — Bizonyos Smith nevű aranymives annyira belészeretett a' koldulás mesterségébe, hogy ámbár a' szó legszorosb értelmében millióval birt, még is meg nem állhatá, hogy utszáról utszára, faluról falura ne koldult volna. Londonban 's környékén közönségesen csak „a' kutyával járó embernek" neveztetett, minthogy mindig kutyával járt. Egykor Mithanban valamelly lakost megsértett, 's azért a' falu birája őt a' faluból kiüzette. E' csúfot soha meg nem bocsátotta nekik Smith, 's végrendelményében, mellyben a' Surrey grófságnak mindannyi falujit gazdagon megjutalmazá, csak Mithan volt kihagyva, hol ama csúf ejtetett rajta.

Megjavult fogoly. Laroche Henrik, egy 19 esztendős ifiú, nehány hét előtt Parisban a' fenyiték-házból kiszabadult, hol nehány hónapig fogva volt valamelly tolvajság végett. Kiszabadulása reggeli 9 órakor történt, de 1 fertály tizre már ismét be volt fogva, lopáson érvén őt a' rendőrség.

Jósló asszony. Bizonyos Zsófia nevű asszony Moncheauxban franczia országban több esztendő óta jövendölésekkel foglalatoskodván minap a' douay-i rendőrség által befogattatott, 's öt napi fogságra itéltetett azon jóslata következésében, hogy három hónap elfolyása alatt Raimbeaucourt helysége tüzvész által fog elpusztulni. A' jóslat szerencsére nem teljesedett-be, de az egész környék több hétig igen nagy aggodalomban volt miatta, 's a' rendőrség jónak találta az oraculumot kissé megfenyiteni.

Mulattató. 1) Egy utazó kijelenté bámulását, hogy a' falukon orvosokat nem talált. Mire a' paraszt: „hiszen nekünk nem szükséges az orvos, mert mi természetes halállal halunk meg." Udvary.

2) Cato, az öregbik, szokta mondani, hogy előtte egy jó férj többet ér egy eszes senatornál. Sokratest is azért becsülte és szerette különösen, hogy csendesen élt rosz feleségével.

Plutarch után S. Karolina.

3) Bizonyos képiró Y. városból X. városba utazott reménytelve, hogy itt jó keresete lesz. Az őt uj szállásán meglátogató Z. ur egykor igy bucsúzék-el tőle: „igen sajnálom, hogy képiró urat felfogott jó keresetének reményével nem kecsegtethetem; mert nálunk a' hölgyek ön magok festik magokat. Z. Leopoldina.

JELESMONDÁS.

Barát. Szép. Hű.

Hogy a' fenyő czedrushoz ér
Azt hamarabb meglátod,
Mint bár hosszas életedben
Csak egy igaz barátod'.

Szépet másnál 's hűt ne keress,
Ha keresed, hadd abban;
A' szép 's hű csak ugy sikeres
Ha felleled magadban.

Gr. Teleki Ferencz.

Gnomák. Mit nem tud az ember, ha akar! — Ez éppen legfőbb tulajdona 's az észnek isteni sugárzata, melly őt maga 's világ urává teszi. Kisfaludy Kár. után L....cs Amalia.

A' veszedelem utján nem lassan mászni, hanem azon keresztül ugrani kell. Klinger után Z. Leopoldina.

Igérni nem köteles senki; de mi után igért, megtartani szoros kötelesség: mert az igéret a' becsülettel, ez pedig az élettel van össze kötve. Valkó Béla után S. Karolina.

A' gyáva ritkán tudja, mennyire gyáva ő. Rochefoucauld.

Rendszabályok a' társas élet tárából. Máskép gondolkodni, mint az emberek csoportja, — szivbeli bátorság: kimondani, mit gondolunk is, — bátorság, de sokszor esztelenség.

A' pártfogó esős idő elleni esernyő, vagy olly gyujtó üveg, melly a' szerencsének melegitő sugarait lecsalja. Udvary.

Aphorismák Pestről. Tudákos szárazság az olly emberben legkiállhatlanabb, ki azt rátartós gőggel és vakmerészséggel köti össze.

A' leányok 's asszonyok legjobban hasonlitnak a' pókhoz. Körül szövik a' férjfi szemeit és szivét, de azon különbséggel, hogy a' pók rabja segedelem nélkül elvész, holott a' férjfi az asszonyi hálón egy pár gyengébb szálat kiszemlél, mellyet erejével szétszaggat ugyan, de ujabb szövénybe keveredik. Mérey Móritz.

Szórejtvény.

Első szó.

Ez szántja földed' járomba fogva,
Későbben ez boronálja-be,
'S ha munkád gyümölcse learatva,
Ez hordja lassanként csürödbe.

Második szó.

Testünk egy főbb éke; ezt bájolja-
El a' mező szép virágival,
Menyei gyönyörbe ezt ragadja
Az ég számtalan csillagival.

Az egész.

Királynak kellene lennem a' lég
Énekes lakosai között;
De a' boldogságrontó irigység
Társim közül is kiüldözött.

Fell..... János.

Előbbi rejtvény: 1) Vasárnap. — 2) Tréfa. — 3) Tulipán.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

36.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap majus 3kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' kettős szállás.

Mérey Móritztól.

„Ugyan mi juthatott a' szállást rendelő titoknoknak eszébe, hogy házamban kettős szállást kénytelenittetem készittetni?“ — mondá F* ur öszvegyült vendégeihez, kik már éhen lesték a' déli harangnak nem fül- hanem iz-kecsegtető hangját.

F* ur — dúzs-gazdag — nőtelen — és asszony-gyülölő, a' városnak legszebb disz-palotájában lakott.

„Két óbester is itt lesz maholnap — folytatá tovább beszédjét F* ur; — aztán a' rend is ugy hozza magával, hogy a' ház tulajdonosa jó eleve erről tudósittassék, kinek az illy vendégek nem kis aggodalmat 's gondot szereznek.“

„ „Megengedjen kegyed — felelé szomszédja — ha jól láttam, vendégei nem óbesterek, hanem csak alsóbb rendű tisztek.“ “

„Alsóbb rendű tisztek? — Itt tévedés történt. Az én házamban csupán fő-tisztek 's hadi vezérek szoktak szállást kapni.“

Erre felnyiltak az ajtók szárnyai, és két fiatal huszár tiszt lép-be, kik közül egyik a' házi urnak előmutatá a' kvártélyczédulát, mellyből nyilván kitetszett, hogy F* ur háza rendeltetett a' jelen két fiatal tisztnek szállásul.

Szorgalmatosan vizsgálá ez a' czédulát, 's végre megkérdé uj — de nem a' legkedvesebb vendégeit, hogy miután a' nagy hőség 's hosszabb ut miatt el lesznek fáradva, nem kivánnának-e általöltözködni?

„ „Éppen nem! — felele az ifjabb tiszt — inkább az éhség és szomjúság ellen panaszolkodhatunk, mint a' mai ut nehézségei ellen, és örvendünk, hogy olly házba jöttünk, hol teritett asztalra leltünk. Legyen tehát kegyed olly szivűséggel, tálaltasson: de kivált parancsolja-meg pinczemesterének, hogy jó borokat hozzon. — Tudjuk, hogy házi urunk pinczéje nevezetes — és megvallom, mindketten jó ivók vagyunk.“ “

„Semmiben se fognak az urak hijányt találni — felele a' házi ur csudálván vendégei szabad elméjű beszédjét. — Tessék tehát ve-

lem jönni, hogy számukra rendelt szobájikba vezethessem. — Ott mindeneket kényök szerint fognak találni.“

„„Majd ebéd után, ha hugom itt lesz — felelé az ifjabb tiszt. — Máli mindent jól el fog rendelni.“ “

„Az ur huga? hát asszonyok is utaznak az urakkal?“

„„Csak ez az egy. — R* főhadnagynak — pajtására mutatván — hitese.“ “

„De a' kvártélyczédulában szó sincs róla!“

„„Semmit se tesz. — Málink incognito utazik velünk.“ “

„Ez ujság előttem. — És az ezredes megengedi az illy incognito utazásokat?“

„„Máli minden ezredest meg tud szeliditni. — Ez különös tulajdona. — De hol marad az étel olly sokáig. — Ne sajnáljon tálaltatni kegyed. — Addig — a' házi ur engedelmével a' helyeket fogom elrendelni. F* ur — mint házi ur — felül ül. — Jobbján a' hely — mig Máli megjön, üresen marad — balról én ülök, Máli mellett R* főhadnagy — ezen urak mellette, és —“ “

„Kár annyit erről beszélnünk — drága hadnagy ur. — Az urak nem esznek az asztalnál!“

„„Mi? — de igen, és Máli is.“ “

„Sem az urak, sem az asszony“ —

„„Mi mindnyájan ugy ülünk, a' hogy elrendeltem.“ “

„Bizonyossá tehetem, hogy nem“ —

„„Én meg bizonyára mondom F* ur! hogy itt eszünk. Máli sokat beszél, sokat látott e' világban; tudom — mulattatni fogja kegyedet.“ “

„Fogadják az urak egy öreg ember tanácsát, és menjenek számukra rendelt szobájokba. — Higyjenek szavamnak, semmi hijányt nem fognak találni. — Jó borokat — jó ételt, és szóval — mit csak kivánnak; csak parancsoljanak! — de kiméljék-meg házamat azon fehér személytől!“

„„Az lehetetlen! — Én soha sem ehetem, hacsak nagy társaságban nem vagyok! — és Málcsinak velünk kell ebédelni. De éppen most tér a' kapu alá kocsija. — Legyen olly jó kegyed — és izenjemeg neki, hogy siessen; ugy is eléggé vártunk reá az ebéddel.“ “

„A' főhadnagy ur viselete, őszinte szólván, igen különös. Talán vendégfogadónak nézi házamat — hova kénye 's kedve szerint vezetheti vendégeit? Azért is utószor kérdem az urat, akar-e szavamnak fogadni? — másképp —“

„„No 's másképp?“ “

„Másképp olly lépéseket fogok tenni, mellyeknek következéseit éppen nem fogja jó szivvel venni.

„„F* ur tegyen mit akar! Mi Málcsival itt ebédelünk —““

„Nehezen! felele F* ur.“

„„Minden bizonynyal!““ — viszonzá a' főhadnagy.

Most amaz házi tisztjét ablakba vonván, vele egy pár szót szóllott; mire ez vállat vonitva azon pillanatban ment-ki a' szobából, midőn Málcsi belépett. — Szép termete, 's deli ábrázatja bálványnyá varázsolta az egész társaságot. — F* ur 's barátjai, mint valamelly ellenséges csapat, állottak az ebédlőnek másik szélén; midőn a' házi tiszt a' helybeli hadi kormányzó segédjével belépett. Ez a' két tisztet délutáni 4 órára a' hadi kormányzóhoz parancsolta, és nevöket megkérdezte.

„Főhadnagy R*!“ mondá az egyik.

„„F* Károly!““ a' másik.

„F* Károly — kiálta most a' házi ur! — és magához vonván ölelve csókolta. Igen, igen! egészen boldogult öcsémnek mássa. — Hamis fiú! — Igazad volt; mellettem fogsz ülni — de kicsoda hát az a' ti Málcsitok?“

„„Mint mondám, édes uram bátyám — testvér hugom — és R* főhadnagy barátomnak felesége.““

„Optissime. — de most tálalni! a' legjobb bort ide — kiálta a' rég nem látott rokonit ölelő vig ősz. Az ebéd-csengetyű megkongult, és a' segéd tiszt is — a' viszon-látás érzékeny tanúja — ott marasztaltott.

Mérey Móritz.

Oger, a' nemes lelkű Dán.

Oger, Gottfried dán király fija, nagy Károly idejében, a' leghiresebb harczolók egyike volt. A' hadi szolgálatot 's hadművészséget egy bajor herczeg alatt tanulta, kit az olasz földre követett, midőn nagy Károly a' szerecsenektől ostrom alá vett Roma segedelmére sietett. Az első ütközet óta a' legvakmerőbb vitézség csudájit vitte végbe.

Már szerecsen hatalomban volt a' kereszténységnek szent főzászlójok, midőn legnemesebb vágytól 's ritka rendületlenségtől lelkesitve Oger a' feketék közé rohan, 's azt ismét hatalmába keriti, sőt elégedetlenül vitéz tettével vakmerőn dul egész a' legtömöttebb csoportig, 's Muhamed lovag zászlójával tért sebtelen vissza seregéhez. A' bátorság 's vitézség illy nyilvános tettei a' császárnál 's egész hadi seregnél Ogert a' dicsőség 's tisztelet legmagosb lépcsőjére emelték.

A' császár táborában egy Károly nevű herczeg is volt. Ogerral hason évű, 's harczi társa; de a' legalacsonyabb 's legrútabb érzetekkel benne egy irigy és gonosz szív is egyesült. Ogernak jó hire tisztelet helyett engesztelhetlen gyülölséggel töltötte-el szivét, 's mennél terjedtebb lett Oger neve nemcsak a' franczia földön, hanem egész

Európában is, annál nagyobbra nőtt az alacsony vetélkedő társ boszúsága 's irigysége. — Számtalan tőröket vetett Oger életének, 's csakhogy elestét eszközölhesse, őt a' harczban legveszélyesebb helyekre állitá; de Oger sértetlen kerülé-ki a' tőrt, 's győzelemmel tért a' harczpiaczról vissza.

Ogert a' legszebb reményekkel kecsegtető fija Balduin a' dán udvarnál neveltetett. Mihelyt elhagyá gyermek éveit, Parisba hivta magához atyja, 's itt a' hadművészetben oktatá. A' nagy eszű ifjú vitéz csudás előmeneteket tett, 's bátorsága, erőssége, ügyessége, 's okossága által derék atyjának méltó fijává lett.

Az érzelmében nem változott Károly hasonló gyülöletes tekintetet vete az ifjú hősre is, 's hogy bőszültségét az atya 's gyermeke ellen egy vágással lecsillapitsa, egyszer, midőn Balduin neki szabadabb feleletekkel viszonzott, dühösen ragada markába fegyvert, 's a' fiatal vitézt, még védelmére sem hagyván neki időt, orozva szurta keresztül.

Elkábultan 's mozdulatlan állott e' szomorú hir hallatánál a' szerencsétlen atya; de rettenetes bőszültség ébrede-fel benne az első szomorú benyomás multánál, 's mintegy dühös futotta az egész udvar belsejét körül, hogy Károlyt felkeresse 's rajta boszút álljon.

Félékenyen menekedett ez a' császárhoz. Oger ezt kitudván elszántan rohan kifent fegyverével a' fejdelmi terembe. Nézete boszút 's rettenetes halált hirdetett; rémülve 's remegve bujt-el a' hitvány gyilkos a' császár megé. Elragadtatva haragja tüzétől orditja neki Oger: „végre megtalállak bünös! most védelmezd magadat.“ E' szóknál feléje rohant; hasztalan álla döfései elébe a' császár; a' vitézek 's testőrök segedelme nélkül szörnyet halt volna az áruló.

A' körülálló vitézek közt volt a' bajor herczeg is, kit Oger atyjaként tisztelt, és szeretett. — Kezen ragadá ez őt, 's kivezetvén a' fejdelmi teremből elébe terjeszté vakmerő vigyáztalanságát, 's tüstént reá beszélte a' császári lakból máshova költözésre. Azonban egyetértőleg a' többi vitézekkel mindent elkövetett, hogy Ogernak a' császár kegyét ujra megnyerje. De hasztalan; felingerültebb volt ez, hogy sem a' vakmerőt kegyébe fogadta volna; mert császári teremébe rohantakor tekintete 's méltósága ellen is vétkezett. Hasztalan mentegeték Ogert védőjei a' körülállásokra hivatkozván; de Károly csak megsértett igazaira nézett, 's Oger, ki az udvartól 's egész franczia országból számüzetett, több éveket különféle tartományokban kényszeritteték tölteni, 's bátorságát idegen országok védelmére használni.

Megváltoztak kevés idő mulva a' körülállások, 's majd nagy Károlyt akaratja ellen is a' szükség hatalmas szózatja megrendité

haragjában, 's a' gyülölt Ogert vissza hivni készté. — Afrika fekete szülöttjei Bruyer vezérlése alatt ujan nyultak fegyverhez, 's majd szünteleni győzelmek közt lepék-el az egész franczia föld délrészét, és bátran nyomultak a' büszke Paris falai elébe. — A' fővárosába beszorult császár minden hadi erejét neki tüzé; de derék vitézei hibáztak, 's alig tarthatta-ki fekete elleneinek ostromukat. Történt, hogy Bruyer győzhetlenségében bizván, 's az esengve várt győzelem dicsőségétől elvakitva a' császárnak párviadalt ajánlott, hogy sok vérontás nélkül kettős harcz hátarozná-el a' győzelmet. — Oger az angol földön volt; minden megrémült érzé, hogy csak ő álhatna-fel a' kevély fekete ellen. Egész Paris 's az udvar szivesen ohajtá tehát visszajöttét. A' fejdelem minden felől reá beszélőkre talált, 's inkább szükségből, mint akármi más okból végre visszajöttében megegyezett.

Elfogadta Oger a' meghivást, de csak azon feltétel alatt, ha neki mint talán győzendőnek Károly herczeg mint fogoly kiszolgáltatik. E' vakmerő kivánás ujra felháboritá a' császárt, 's megtagadá azt. Oger mozdulatlan maradt; a' szükség nőttön nőtt, 's ennek legfenyitőbb létekor végre megegyezett a' császár.

Megérkezik a' győzhetetlen, 's harmad napra volt a' párviadal kijelelve. — Reggeli szürkületkor talpon áll az egész keresztény had, 's a' két derék harczolandó megjelen. Mindegyik hadi sereg ön képviselője felé nyomul. Bruyer óriási magosságú teste 's izmos karjai rendkivüli erejét nyilván hirdeték; de Oger könnyűséggel 's ügyességgel felül haladá őt. — Rémületes volt a' két tusakodónak első csapása; törötten repültek a' lándsák szét a' lég-üregben; de renditlen maradtak a' vitézek haragos ménjeiken. Most kardjaikhoz nyulnak, 's egész erejek elszántában rohannak egymásra; de Bruyernak hatalmas csapásait foganatlanokká tette Oger könnyű 's ügyes hajlongásival; egyszersmind minden alkalmat lesett, hogy néki mellékes döféseket adhasson. Már Bruyer több sebektől vérzett, 's Oger még sebtelen vivott. Felbőszült tüzzel rohan a' rémletes szerecsen a' Dánra, és fenyitő csapásánál megrendül az egész kereszténység. A' Dán ügyesen tudá azt ujra kikerülni, de nem elég gyorsan; a' csapás ménjére esett, 's ezt a' földre fekteté. Szerencsésen lábra kelt Oger, 's a' reá rohanó szerecsen lovának szügyébe olly halálos döfést tön, hogy ez is azonnal földre rogyott.

Talpon kezdődik most a' két küzdő közt egy tüzesebb vita; már hadi öltözetök több helyeken sértve volt; a' vér mindegyiken patakként ömledezett; de a' győzelem Oger felén mutatkozék. Dühösen veti-el paizsát az Afrikai, 's hevesen rohan ellenére, hogy halálos csapásával a' bajos harczot végezze; a' Dánnak egész had-

művészeti fortélyába került a' veszélyes csapást kikerülni, 's olly könnyen lejtett ellenére oldalaslag, 's egyszersmind olly mélyen döfé fegyverét az Afrikainak beljébe, hogy ez legott szédülten hanyatlott a' földre. — Bámulás 's kétségbeesés zaja támadt a' pogány táborban; győzelem 's öröm-riadások a' kereszténvekében, 's fényes ünnepileg vezettetik Oger a' császár elébe.

Az egész hadi sereg részvéte 's dicsérete elnyerése után az igéret beteljesitését kivánta Oger; nagy Károly elhalaványodott; bús képzetek epeszték atyai szivét, 's édes gyermekének halál-képe lebegett könyes szemei előtt, mert ismerte Oger haragját, 's rettegett következéseitől. De szent és ünnepi volt az igéret, 's megtagadása lehetetlen.

Fegyvertelen, halálfehéren 's remegve lépett a' fonák gyilkos Oger elébe. — „Eljött a' pillanat — szólt a' győző rettenetes tekinteteket vetvén gyermeke gyilkosára — eljött a' pillanat, hogy embertelen gyilkosságodnak díját elvegyed.“ Hajába rohan e' szóknál baljával, 's jobbjával halálos fegyverét emeli-fel, hogy szivébe mártsa. Megrémül a' császár, a' körül állók rettegnek, 's a' fogoly félholtan rogy a' földre. — — De a' nemes szivű Oger elhagyitja öldöklő fegyverét, 's a' császár lábainál földre omlik, igy szóllván: „Fejedelem! érezd e' pillanatban, milly keserű egy atyának egyetlen szerelmes gyermeke halála; vedd vissza fiadat, neked ajándékozom őt. Ah! mért nem tudja a' kegyetlen vissza adni az enyimet is!

Némultan álla az egész gyülekezet e' látványnál. Károly herczeg elvitetik. Rémülés, elfogultság, könyes szemek köztt lép előre a' fejedelem, és szótlan dől a' nagy lelkű Oger karjaiba. A' körül álló vitézek egyesülten hirdeték a' nemes szivűnek nagylelkűségét.

Nem maradt azonban nagy Károly méltatlan fija büntetlen; mert mély utálatba burkolva és gyalázattal tetézve végezé boldogtalan életét. K. S.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Villany hatása a' szemölcsre. A' „Mechanics Magazine“ nevű ujság 1834-ki juliusi egyik számában irja, hogy Annapolis városában azon tapasztalást tették, hogy a' szemölcs a' villany (Electricität) használtatása által legsikeresebben irtathatik-ki. Valamelly szemölcsös kezű naponként 5 perczig electrizáltatta szemölcseit, 's öt nap mulva mind elvesztette.

Poloczkák természeti idegenkedése a' zsázsától. Az Academie royale Metzben nem rég emlékirást kapott, mellyben a' poloczkák kiirtására bizonyos mód közöltetik. Ezen véletlenül felfedezett mód a' zsázsának (borsfű, lepidium ruderale) vonzó erejében áll, mellyel e' rút állatokra hat. E' füvet száritani vitték valamelly szobába, 's azon pillanatban számosan tódultak reá a' poloczkák, 's rajta

vagy megdöglöttek, vagy annyira megmeredtek, hogy könnyű szerrel össze lehetett őket sepreni 's a' tüzre vetni.

KÜLÖNFÉLE.

A' meidlingi Therézia-fördőnek lotteriabeli kijátszatása legközelebbi apr. 27-én ment végbe Bécsben. Főnyertes számok voltak: 28.015 nyert 250.000 ftot; 30.696 — 20.000; 48.758 — 15.000; 180.792 — 10.000; 165.273 — 5000; 107.218 — 4000; 104.795; 125.543; 132.891; 134.729 és 136.703 mindenik ezer ftot. A' szabad sorsok közül 2 302 nyert 30.000 ftot; 165.273 — 5.000; 13.877 — 3.000; 13.593 — 2.000; 170.199 — 1000 ftot.

M. collegának levele. A' napokban régi leveleimet mustrálván azok között M. collegának levele akadt kezembe, mellyet furcsa foglalatja végett az olvasó közönséggel közleni kivántam. — Történetét mellynél fogva az nekem küldetett, előre bocsájtom.

M. collegának egy igen kopott fekete szalma kalapja volt, mellyet télen nyáron egyiránt hordozott nem ugyan szegénysége hanem korhelysége végett. — Tudván ő azt, hogy én esztendő által többszer változtatom 's becserélem kasztor-kalapjaimat — egy szép tavaszi napon bévetődtem a' kávéházba, hol ő unalmában az ujság-leveleket forgatta; meglátván pedig engemet, szokatlan nyájas leereszkedéssel hozzám közelitett, 's majd csak hamar azon kérését adá előmbe, hogy én neki a' különben is elcserélendő hódszőrös kalapomat öt váltó ftért engedném által, — 's mindenekre fogadá, hogy nekem annak árát, mihelyest pénze lesz, lefizetendi. Én ismervén a' madarat, 's tudván hogy M. collega mindenfelé adósságokat csinál, — az egész dolgot másfelé forditám, 's holmi tréfás beszédek között kérésének többszeri megujitása után — egymástól elválánk. — Más nap reggeli 7 órakor következő foglalatú levél érkezik szállásomra:

„Kedves collega uram! — Teremtetésünkben a' természetben fundált kötelességünk embertársunkat szeretni, 's azt javára cselekedni, mi tőlünk kitelik erőtetés 's kár nélkül. — De hát isteni törvény is, mert a' természetnek szerzője maga az Isten."

„Cicero is imigy fejezi-ki ezen kötelességet de officiis lib. III. — Natura praescribit, ut homo homini, quicumque sit, ob eam ipsam causam, quod is homo sit, consultum velit: necesse est secundum eandem naturam omnium utilitatem esse communem. — Item — vir bonus est is, qui prodest, quibus potest etc. etc."

„De religiónk is ezen természeti kötelességünket tágosabban kimeritvén tanitja: hogy felebarátunkat szeressük — etc. etc."

„Azon meggyőződésből, hogy szépet cselekszünk, — azon nemes interesséből, hogy ex conscientia benefactorum sensum voluptatis percipiamus — tenni valakivel szépet — ez az igazi cultura — virtus."

„Ha tehát in genere az embert, — minél jobban tartozunk szeretni barátunkat, collegánkat?"

„His praemissis — volna-e kedve collega uramnak velem szépet cselekedni? — Tudja maga is c. uram, ha nem mondom is, hogy azon petasusra szükségem van, — és a' szükség előbb itt van, mint a' pénz. — Küldené-el nekem azt! Abban talán csak nem kételkedik, hogy, mi-

helyest megérkezend pénzem, tüstént viszem azt? — Mit megigértem, meg is adom, — ott nincs helye a' tréfának, hol seria a' dolognak formája. Nekem minden esetre kell vennem; pénzt hát kell kiadnom érette, a' mellyet illyen esetre örömestebb c. uramnak adom. — C. ur ugy is eladja; inkább hát nekem mint zsidónak, minekutána szavamat adván assecurálva van. — Nagyon restelek már abban a' szalma-kosárban az utszára kimenni. Kérem hát collega urat, ut supra. — Ki többnyire etc. M collegája." — „U. I. Lakásom a' botanicus kert mellett L. házba az udvarra, házi Nrus 0000."

Mit volt tennem? — M. collegának ezen könyörületességre biztató levele annyira szivemre hatott, — hogy neki a' kalapot elküldém, ki nekem annak árával 8 esztendő után most is adósom.

Nevezetes álarczosok. A' legutósó udvari álarczos bál alkalmával Kasselban több katonatisztek és asszonyságok egy tökéletes kártyajátékot képeztek. Az öltözetek pontosan mind ollyanok voltak, mint a' kártyákon. A' többi kártyalapok, mellyeken t. i. figura nincs, akképp ábrázoltattak, hogy mindegyik fehérbe levén öltözve vállaikon annyi szemet viseltek, minő kartyát ábrázoltak; például a' veres hetes 7 szivet viselt vállain. Négy harlequin pedig ezen élőkártyákkal jól betanult tánczban whistet játszott.

Különös halás. Nem rég Bevilaquában dalmát országban bizonyos Curla Illés nevű embernek felesége Francisca több napok óta ágyban fekvő beteg volt; ő 93, férje pedig 109 esztendőt számlált. Az asszony végre papért küldött, hogy a' halotti szentségeket magához vegye. A' pap megérkezett, tisztjét elvégzé, 's már éppen indulóban volt, midőn az öreg férjet észre vevé, ki a' pitvarban ült, 's dolmányát nagy ügygyel bajjal foldozta. Az öreg kérdé a' papot, mint áll feleségének betegsége. Midőn erre a' pap vállvonitva felelné, hogy éppen most gyóntatta-meg, legott szavába vágott az öreg: „no jól — mondá — gyóntasson-meg atyaságod engem' is, mert én feleségemmel halokmeg." A' pap vigasztalá őt, de semmi szó nem használván, végre csak ugyan meg is gyóntatta. Nehány nap mulva az öreg asszony olly roszul lett, hogy az utósó kenetet kivánták reá adatni, 's a' pap sietett ezt is teljesiteni. Midőn a' szobából kiment, ismét feltartá az öreg férj, 's kérte, hogy részesitené őt is a' halottak ama szentségében. A' papnak ellenvetései ismét semmit sem használtak; az öreg lefeküdt, 's az utósó kenetet felvette. Kevés perczekkel azután hirét hozák felesége halálának. Ekkor parancsolá fijának, hogy egy pohár bort hozzon neki a' legjobbikból. Az öreg kiüritvén poharát parancsolá fijának, hogy térdepeljen-le, 's felemelvén kezeit azt megáldá. Ekkor másik oldalára fordult, 's — meg vala halva.

Kérdő rejtvény.

1) Micsoda három ember (testvér) hal-meg minden esztendőben, és mindegyike ujra feltámad évenként?

2) Mellyik ácsot kedvelik leginkább a' nagy urak?

N. János.

Előbbi rejtvény: Ökörszem.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

37.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön majus 7kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Vizözön Plauenban.

Szász országban Plauen nevű kerületi várost rendkivüli szerencsétlenség érte julius 22-ikén 1834-ben. A' pusztitás borzasztó képét, mellyet az a' történt eset után mutata, lehetetlen szóval és szinekkel lefesteni. A' szomszéd városok 's faluk lakosai, kik oda tolongtak, hogy szemeikkel láthassák az áradásnak pusztitó emlékeit, egyiránt megvallják, hogy azok sokkal nevezetesebbek 's borzasztóbbak voltak, mint sem képzelték vala a' szóbeli előadásból 's köz tudósitásokból. A' szerencsétlen város polgárainak, kiknek elméjekbe lassanként a' dolognak csendes 's érett megfontolása visszatért, éppen olly megfoghatlan marad, miként nevekedhetett az egyébiránt csekély patak olly iszonyú 's pusztitó folyammá, valamint az is, mint okozhata ezen patak halált 's végromlást a' lakosok köztt.

Julius 22-ike azon nap, melly Plauen városra nézve olly gyászos volt, 's melly elfeledhetlen maradand a' város lakosinak. Nehéz fellegek huzák-össze magokat délutáni 5 óra felé, és setét éjbe boriták a' várost. Mint zápor hullott az eső, 's viz-patakok folytak a' felső város útszáin keresztül a' Syra nevű folyóba vevén utjokat, melly már egyedül az által is igen feldagadt. Mind ez azonban csak előjáték volt a' borzasztó dramához, melly azután a' lakosok szemei előtt egészen kifejlett. Egy órányi távulságban Plauen várostól az éjszaknyugoti részen felhőszakadás volt. A' Syra patak egy pillanat alatt igen feldagadt, 's hengergeté hullámát, mint a' felbőszült tenger, a' városon keresztül, és a' mellék-házakat 8 rőfre (16 lábra) viz alá boritotta. Egy dühösködő vad patak sebességével mindent magával ragada. Faderékok a' közel fekvő fürészmalomból kirántva, mellyek villám sebességgel oda szórattak, az épületek falait megrázák, átlyukaszták azokat 's földre teriték. Egész házak fundamentomaikból kiemeltettek, 's mindennel, mi bennek volt, elnyelettek a' hullámoktól. Számtalan omladvány-részekkel volt a' folyam boritva; felületén ház-romokat, gerendákat, 's butorokat rémitő zavarban hordoza. Ezen részek köztt

lehete szemlélni uszó állatokat, sőt nehány embert is, kik a' felbőszült elemekkel éltökért küzdöttek. Szivszakasztó látvány volt ez! Mind a' két partról hallatszott siralmas kiáltozása a' közelgőknek; a' folyam morajában 's a' bedült épületek ropogásai közt elhalt a' szerencsétleneknek segedelemért kifáradt kiáltásuk, 's a' veszélyben forgóknak, a' dobzó haboktól viszhangzott fájdalmas jajgatásuk, kik a' felső emelet ablakaiból 's a' tetőkről mentésért siránkoztak. Mind azon épületek, mellyek a' Syra két partjain feküdtek, a' mulhatlan végveszélynek látszottak áldozatul esni. Illy dühhel munkálódott a' folyam, pusztitásait folytatva.

Egy kefekötő 7 esztendős leányával a' folyamba bukott az épülettel együtt; a' nőszemély bele fulladt, 's a' viz által elvitetett; az atyának még is szolgált a' szerencse, hogy időnként a' hullámokból kiemelkedhessék. Minden ismételt próbája a' körülötte uszó töredékekre 's gerendákra kapaszkodni, 's igy magát megmenteni, sikeretlen volt; ő ujan a' borzasztó mélységbe ledöfetett. Már kezdett ereje gyengülni; végre még is szolgált neki a' szerencse, és egy faszálhoz fogódzkodott, melly őt egy 400 lábnál messzebb fekvő füzgyepre hordá, hol azután megszabadult. Milly nehéz lehetett ezen boldogtalannak életét megtartani, bizonyitá eléggé külseje. Ruhája testéről le volt szaggatva, 's az uszó fáktól sebekkel boritva teste. Különös volt még, hogy nője is megmenekedhetett a' haláltól. Házok bedülése után ő a' dagálytól elragadva, férjével együtt a' malomárkon keresztül, 's igy az Elsteren túl vitetett; mind e' mellett is képes volt a' vizen felül tartani magát, 's végre az Elster túl partján rudakkal huzatott-ki a' vizből. Fájdalom, hogy az aszszony örömét megkeserité 3 gyermekének elveszte. — Gyermekek is igyekeztek éltöket megszabaditni a' dühösködő hullámokból. Egy 11 esztendős gyermek, az imént nevezett kefekötő fija, a' superintendura kertjébe, mellyen keresztül már egy második ágyat nyitott magának a' folyam, ragadtatott. Már alá süllyedt a' szegény gyermek, 's akkoriban megkapott egy még fenálló fát, mellyre azonnal felmászott, 's ott csendesen üldögélt kipihenve magát nagy erőködései után. Azonban a' fa is kigyökereztetett, 's ő, ki már megszabadultnak vélte magát, ujan a' folyam örvényébe döntetett. Még függött a' fájdalmas szem a' szomorú helyen, midőn a' kis gyermek a' viz alatt egy második fára talált, mellyhez ő azután egész erejével kapaszkodott, 's ismét napfényre került, honnan nehány embertől vetett kötéllel, különösen pedig egy vásársegéd által megszabadittatott. Minden szerencsétlenség mellett még nagy szerencse volt azon körülmény, hogy egy gyárosnak a' Comthur-udvarban (vitézrendház) egy igen izmos épülete volt. A' két felső ház mind-

járt bedült 's részint el is vitetett; még is 7 személy egy kis gyermekkel az egyikből, 's 8 személy a' másik házból, a' gyárosnál felvétettek; midőn ellenben a' szomszéd házban 7 személy találta halálát. — Éppen igy szabaditá-meg lélek-jelenlétével egy levélhordozó nem csupán önmagát, hanem egész családját is, több személylyel együtt a' szomszédságban. Háza rosz, 's azzal közös volt egy folyosó, mellyet nem régiben épittetett. Oda vitte tehát magával feleségét, és gyermekeit, 's lajtorja segedelmével a' szomszédokat is. Alig volt végezve a' szabadulás mive, midőn már a' folyam összerombolá mind a' két házat, 's azon folyosó, hol a' levélhordozó háznépével és szomszédival tartozkodott, sérületlen maradt. — Hasonló móddal szabadittattak-meg sokan a' szemlátomásti halálveszélytől; 's mind ezeknél azon gondolatra vezettetünk, hogy ezeknek megmentését egyenesen az isteni gondviselésnek kell tulajdonitni. — Egy másik gyáros nőjével, 2 gyermekével, vejével 's 2 unokájával a' mellék fektű városfalra menekedett házából. Azon idő alatt, mig ő hátra levő 4 gyermekét, egy legényt, 's egy inast 's 2 gyermeket a' szomszédságból magához a' falra felhuzni törekedett, háza összedült 's elhordatott; azonban a' városfal is nagy hosszában bedöntetett, — a' város szerencséjére ugyan, de ő reá, mint látszott, 's azokra nézve, kik vele voltak, vesztökre. Isten akaratja volt-e? elég hogy a' falnak éppen azon része, mellyen a' megfutamlottak ültek, sérületlen marada, 's még azok is, kik az épületben 's azzal együtt lesüllyedtek, megszabadultak, az inast kivéve 's egy leányt a' szomszédságból, kik a' habokban lelték sirjokat.

Ezen fenyegető veszélyben, bármilly váratlan állott is az be, nem könnyen hagytak valamelly módot próbátlan, csak hogy a' szerencsétleneknek 's megszorulttaknak a' megszabadulásra alkalmat szerezzenek, habár a' veszély nagysága a' mentőknek saját életét veszélyezteté is. 'S valóban az első fő czél, ember életét megmenteni, okozta különösen, hogy egy tiszteletet 's most általán szánakodást gerjesztő polgárnak szeretett nőjét kelle látni szemei előtt elveszni. Ezen gyáros éppen háza üritésével foglalatos levén életveszélyben látta szomszédját. Sietett tehát sógorával a' szerencsétleneknek, kik az elemekkel keményen küzdöttek, segedelmet nyujtani, feleségére bizván holmijainak megmentését házában. Egy zsinór segedelmével huzta ő megszorult szomszédját maga házába. Alig volt bevégezve a' könyörületességnek ezen mive, midőn észre veszi, hogy előháza összedülni kezd. Azokkal, kiket ő a' dagályból nagy bajjal kihúzott, sietett azonnal az izmosan felépült uj házba; azonban megsejditvén a' veszélyt, az előépület szobáiba ment

sietve, hogy átellenben fekvő lakjára egy pillantást vessen. Vele egyszersmind oda tartott a' felső tornácz mellett nője is, hogy holmijaiból még valamit megmenthessen. A' férj félelmes hanggal kiálta a' nőre, hogy rögtön forduljon-meg. Az asszony szót fogadott, de már későn. Az előház elvált már a' többi résztől, 's a' folyam erejétől kinyomatott. Széles és borzalmas üreg választá-el egymástól a' szeretett párt, 's a' nő kiterjeszté férje után karjait. — Itt állott a' szerencsétlen asszony, — szótalan képe a' félelemnek 's kétségbeesésnek, előtte 's háta megett a' dobzó dagály, 's átellenben a' kétségbeeső férj. Ekkor vált-el a' ház fedele is, 's eltemeté őt a' szomszéddal együtt, és nehány percz mulva eltünt az egész épület. — Milly számos illy siralmi jelenetek történhettek még, mellyeket semmi szem se vett észre illy nagy zavarban, 's mellyekről az élők köztt senki se tehete jelentést ezen gyászos órában! Egy fiatal csak husvét előtt összekelt házas pár a' külső városban, egyetlen egy fija életben maradt szülőjinek, — volt az első, melly kertjével 's gazdasági épületeivel a' dagálytól elragadtaték. Ők talán megszabadulhattak volna, ha a' ház, melly közel feküdt egy hegyhez, ezen oldalról ablakokkal vagy kijárással lett volna ellátva. A' szomszédok emliték, hogy az uszó asszonynak segedelemért kiáltozása még messze a' völgyben is hallatott.

Egy varga is elveszté a' már emlitetteken kivül 3 gyermekét, kik köztt a' legkorosbbik 16 esztendős volt, és már a' helybeli lyceumba járt; ugy hasonlag egy takácsmester is lön a' dühös habok áldozatjává 3 gyermekével. Egy kézmivesnek 3 leánya veszett a' dagályba.

Miután az elementum dühe megszünni kezde, siralmas hang járta végig a' várost. Az omladékokból, össze hordott gerendákból 's bokrosból huzták elő a' halotti testeket. Sokat csak következő napon, másokat még később lehete feltalálni. Igy ujultak naponként a' siralom jelenetei. Szivszakasztó volt e' szerencsétleneket holtra morzsoltan látni összeroncsolt tetemeikkel. Itt látható volt, mikép viszik a' vizsgáló atyák 's anyák sirba gyermekeiket; ott éltes emberek a' dögmirigy kitörésénél készitett halotti kosarakban temetőbe vitettek. Az elveszettek száma 26-ra ment, kik egy különös helyen egymás mellé lerakva nyugosznak örökre.

De vegyük-fel, hogy ezen vizözönnél nem vesztették volna emberek életöket; azon kár, melly egész családokat 's az egész községet érte, elég nagy, hogy szomorúság töltse-el szivünket. Nem kevés épület hordatott-el, 's azok közül, mellyek a' Syránál állának, 's a' hullámoknak ellentállottak, nem találni csak egyet is, melly többet vagy kevesebbet nem szenvedett volna. Nehányak

közülök annyira megrongáltattak, hogy azokat földig kelle lebontani. A' kár ezentúl azon épületekre is terjed, mellyek az uj városban állanak, azon számos 's tetemes kárt elmellőzve, mellyet sok kalmár szenvedett árujiban. Különösen megrongáltattak 2 pamut, 1 üveg 's 7 fűszeres boltban a' portékák, mellyek helyeikből kirántattak. A' tuskók a' közel fekvő fürész malomból részint a' syrai kapu előtt lerakva 's a' Syra tulsó partján helyezett házakra halmozva voltak. A' dobzó hullámok erős rohanása egy vendégfogadóház falait is bedönté, 's a' folyam annak közepén nyitott magának rendes utat, és zsákmányit ott hordá keresztül, mint uj alkotásit pusztitó hatalmának. Csak két oldala a' vendégfogadónak marada-fenn.

Valamint a' lak 's kertépületek, ugy a' folyónál fekvő kertek 's telkek, végre a' malomároknak innenső 's tulsó oldalán helyezett fehéritő-térek 's kertek az épületekkel együtt, majd nagyobb majd kisebb mértékben elpusztittattak. A' vizsgálat által tett összeszámitás következő:

Összedült 17 ház; 15 pedig annyira megrongáltatott, hogy azokat egészen, vagy nagyobb részint lebontani szükséges; 44 annyit szenvedett, hogy nevezetes megujitást kivánnak. Igy tehát összesen 76 ház szenvedett a' dagály által.

A' kár olly nevezetes, 's általános, hogy azt nem lehete pontosan meghatározni. Ide járul, hogy a' magányos birtokosok mellett az egész község is olly sokat szenvedett, hogy kiszámitás szerint 30,000 tallér nem elegendő a' kárnak pótlására, bármilly készséget mutattak is a' szomszéd helységek, hogy az elpusztultat ismét felépitsék. A' Syra mellett levő utak feldülve vannak, 's a' Syra egész medre omladványnyal van ki töltve; a' két parti fal, valamint a' 3 hid is, mellyek a' folyón átvezetnek, részint végkép elpusztulva vannak, részint pedig akkép megrongálva, hogy azokat egészen ujan szükséges felépitni. A' Syránál álló serház bedült, mellynél a' rézüst, annak egész felső széleig beöntve, a' malomárokban találtatott fel; az uj városban levő pedig igen megrongáltatott. A' kőből rakott csatorna szét hányatott, 's a' vizcső, melly által az ivó viz az alsó városba vezetteték, feldülve 's elhordva van. A' mészárszék is több oldalról keményen megrongáltatott.

Ezek ezen szomorú kép alapvonásai. Felhagyunk annak még körülményesb leirásával azon meggyőződéssel, hogy maga a' leghűségesb 's legtökéletesb előadás se képes azt olly szinekkel lefesteni, mint azt valóságában látni lehete.

Novák Daniel.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Geographiai nevezetesség. Londonban a' mult évben bizonyos Woodley Vilmos lépett-fel, ki a' Copernicusok, Pithagorasok, Ptolomeusok, Tycho de Brahek, és Gallileik rendszereit összerontani fenyegetődzik, 's vitatja, hogy előtte senki sem ismerte a' természetet és a' csillagzatoknak valódi állás-pontját. Állításának fő pontjai, mellyeket, mint komolyan vitatja, neki maga az Isten jelentett-ki, következők: „Nincs az egész világegyetemben egyéb népesitett csillagzat mint földünk. Nincs több, mint a' nap, melly földünk körül kering. A' nap 8-szor kisebb földünknél, a' hold pedig 12-szer. A' nap és föld között rendkivüli hidegség uralkodik, mellyen a' nap sugarai semmi esetre se hathatnának keresztül, ha, mint eddig (szerinte) nevetségesen állitják, az egy percz alatt 1133 mértföldet haladna. A' hold 's minden csillagok nem egyebek jég-daraboknál, mellyek csak arra rendeltettek, hogy a' napvilágnak egy részét visszatükrözzék, 's ez által a' föld lakójinak világitsanak. A' nap egy nagy darab megsimitott ércz, egyenetlen, csak nem tojásdad gömbölyűségű, 's egyik oldalán szélesebb mint a' másikon. Legszélesebb odala mindig előre fordul, 's arra van rendelve, hogy a' levegő ellentállását legyőzze. Forró sugarai nem képesek a' jégdarabokat, mellyeket mi csillagoknak nevezünk, elolvasztani. A' bujdosó csillagok nem egyebek szövétnekeknél; formájok, anyaguk, és ösvényök különbözők, 's a' levegőt minden bizonyos ösvény nélkül keresztül futják, mig végre egymást tulajdon erejek által megsemmisitik. Vannak vulcani, folyó, hideg, átlátszó, és keresztülhathatlanok." Ezek nyilatkozásai a' csillágászat legujabb reformatorának ... Risum teneatis amici? .....

Indiai nyil-méreg. Legnagyobb része az Indusoknak déli Amerikában valamelly különös mérget használ fegyvereinek 's leginkább nyilainak megmérgesitésére. Ezen méregnek azon tulajdonsága van, hogy a' gyomornak átaljában nem ártalmas; de mihelyt csak legkevesbbé is összevegyül a' vérrel, azonnal legirtózatosb rángatódzásokat okoz, 's ha rögtön valamelly ellen-méreg nem használtatik, kevés perczek mulva halált is okoz. Különös, hogy az illy mérges nyil által megsebesittetett állatnak husa semmi esetre sem egészségtelen. Másik haszna a' méregnek abban áll, hogy, ha az Indusok valamelly négy lábú állatot vagy madarat akarnak elevenen megkapni, reá lőnek ugyan a' mérges nyillal, mi által megkábittatik, de ha legott keveske czukrot vagy sót szórnak a' sebre, azon pillanatban helyre áll az állat épsége. Még különösebb, hogy ezen méreg készitése alkalmával az üstből kipárolgó gőz is képes egy embert megölni, holott magából a' méregből minden veszedelem nélkül annyit lehet enni, mennyi tetszik.

KÜLÖNFÉLE.

Demokritusi porok. 1) Sz. ur a' hires baritonista több csekély értékű énekesekkel ment a' szinházba egy daljáték próbájára, kik ebben nem keveset büszkélkedtek. Valaki ezt látván Sz. urat olly gyémánthoz hasonlitá, melly marmarosi kövekkel van körülvéve.

2) „Mért vagy te bezárva? — kérdé egy Gall systemája szerint vizsgáló orvos a' bolondok házában egy tébolyodtat — hiszen fejeden semmi-

képp nem akadhatok az őrültség organumára.“ — „„Ne csudálja azt kegyed — viszonzá ez — engem lenyakaztak, és igy más fejet adtak a' régi helyett; nem csuda tehát, ha hibás.“ “ Mérey Móritz.

A' szép- és férjfi-nem közötti különbség. Az asszonyok szeretnek nem-et mondani, 's ebben különbözik a' két nem egymástól, mi tulajdonképpen a' nemnek 's nevelésnek különbsége. Az asszonyok szeretnek 's arra tanittatnak, hogy nem-et mondjanak: a' férjfiak ellenben büszkék mondhatni, hogy szeretnek, még akkor is, ha nincs ugy. 'S ez valódi kulcsa a' két nem különböző maga viseletének.

Ligetfy Andor.

Mosónék gyülése. Martius 3-kán Kensingtonban és környékében a' mosónék bizonyos Figgins Euphemia elöülése alatt tökéletes gyülést tartottak, mellyben végeztetett, hogy, mivel mély fájdalommal lehete látni, miképpen számos irlandi 's az oppositióhoz tartozó egyéb követek az alsó házban, kik ő felségének az addresse-t benyujták, nem voltak eléggé ellátva tiszta fehérneművel, hanem szennyes ingben 's tb. jelentek-meg: ennél fogva tehát minden a' gyülésben jelenlevő mosóné kötelezi magát, hogy a' nevezett urak számára 1 font szappant, kefét 's több a' testnek tisztán tartásához megkivántató eszközöket vesz; ezen felül igéri és fogadja, hogy egy inget, egy pár harisnyát 's tb. azon urak vagy párthiveik számára minden fizetés nélkül mosni fog; 's végre, hogy hat mosónéból álló kiküldöttség e' czélra mindig készen tartassék. Legvégre egy különös kiküldöttség rendeltetett-ki, melly O'Connell, Hume, és Warburton uraknál személyesen tisztelkedvén nekik e' jelen gyülésnek végzését 's egyszersmind a' szappant és a' többi mosásra szükséges eszközöket benyujtsa.

Aristokratai gőg franczia országban. Ezelőtt a' franczia nemesek azokat, kik közülök valamelly mesterség vagy kereskedésre adták magokat, mint elfajult korcsokat tekintették, 's körükből kitagadták; két mesterség azonban kivételt szenvedt, t. i. a' lakatos és üvegfujó; mert a' régi képeken mind a' kettőt leábrázolva találták, hanem azért azok, kik azt üzték, mindig kardosan álltak a' tüz mellett. Ezen szokás egészen a' legujabb időkig megmaradt, 's nem tudni példát reá, hogy valamelly üvegfuvó mást avatott volna mestersége titkaiba, mint tulajdon fiját, vagy más üvegfujó gyermekét. Nem régiben történt azonban, hogy Dorlodot ur, egy üveg-hutának tulajdonosa Auzinban, olly egy ifiút kivánt mesterségére megtanitani, ki nem volt valódi üvegfuvó televér; legott azonban kikelt ellene valamennyi legény, 's hangosan protestált az istentelen tett ellen, ugy hogy az ügy a' parlament elébe került, hol talán maig is folynak e' felett a' vitatkozások.

Keresztény papság jövedelme. Londonban megjelent „Publicus“ czimü munka minden keresztény országok papságának egyetemleges jövedelmét számitja-fel, melly szerint kiviláglik, hogy maga angol ország a' püspöki papságnak 8.896.000 font sterlingből álló mennyiséget fizet évenként, holott a' hivek száma nem több 6.400.000 léleknél, mig egyetemleg a' többi országoknak 195 678.000 hivekből álló községe csak 8.581.000 font sterlinget fizet.

Ökör-választás. Februar 19-kén Poissyben azon ökrök állittattak-ki a' vásárra, mellyek közül az ugynevezett „kövér ökör“ válasz-

tatik-ki, mellyet évenként utósó farsang-vasárnapon és kedden Paris utszájin keresztül vezetnek. Számtalanok jelentek meg a' candidálttak, de mind annyijok közül az nyerte az elsőséget, mellyet Rolland mészáros 1833 frankon vett-meg. De minthogy ez a' kijelelt napokon a' szükséges promenadot bizonyos ok miatt meg nem teheté, egy másodikat neveztek-ki helyette; ez a' Remplaçant Bondey mészáros tulajdona 's 2.000 frankba került. — Ezen fontos (!) dolgok, az ökörnek ős törzsöke, faja, nehézsége, korossága a' parisi hirlapokat sok ideig igen elfoglalta, ugy hogy az ember mindig az ökörről olvasott, 's annak promenade-járól.

Remek-olvasó. Parisban jelenleg egy 23 esztendős fiatal ember van, ki 5 év óta bizonyos kölcsönző könyvtárnál szolgál, 's ezen idő alatt az egész 20.000 kötetből álló könyvtárt kiolvasta. Ő gyakorlás által annyira vitte olvasás mesterségét, hogy 8 percz alatt 200 lapnyi vastag könyvet képes kiolvasni, 's tartalmát jól elmondani. Alig van szüksége 3 másodperczre, hogy egy lapot szemeivel keresztül fusson 's tartalmát felfogja.

JELESMONDÁS.

Hir. Név.

Hir, név! E' kettő nélkül mik vagyunk?
Virág, minden szellőtül összedúlt:
Ezer kellemmel diszlék még iménť;
Egy percz, és illat nelkül hervad-el!

Muzárion. Uj folyam. I. F. IV. r.

Életet és halált az irói világban kiki ön maga ad magának: sem ezt sem azt nem vehetni mástól. Szemere.

Élet-szabályok. Ha szerencse kedvezvén valamelly elsőbbségre emeltetel, 's többeknek jövendő szerencséje függ tőled, ne iparkodj azt kora bimbójában elölni, nehogy örök átok sulyositsa lelkedet.

Ne terheld alattvalóid gyenge vállait szokatlan ujabb 's ujabb teherrel, melly elviselhetlen legyen, és ők éretted szerencséjeket vészelyeztessék; mert nem erény az, ha alattvalóiddal kényed dagályát érezteted.

Bandy Váczon.

Aphorismák Budáról. A' csendes becsület és hiú szerencse egy pár lovag vetekedő társ. Emez délczeg paripáján hánytatja magát, 's gúny-tekintetet vet elmaradt bajtársára: de egy hirtelen felrepülő madár előtt lova félre ugrik, ő porban hever, 's a' babér a' becsületé.

Bővelkedni a' kevésben, szükölködni tudni a' sokban: — ez az embernek fő tanulmánya, ha nagy gond nélkül akar élni. Benke.

Hasonszórejtvény.

Egy vármegyét neveznek igy
Hazánk északfelében;
Volt benne egy hires vár is,
De most rom áll helyében.

Más értelmét mutatja az,
Kinek kihalt szülője,
'S szülő helyett remény 's a' sors
Nyujt védkezet feléje.

P. Szőkedencsről.

Előbbi rejtvény: 1.) September, november, december. — 2.) A' szakácsot.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

38.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap majus 10kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Nagylelkű barátság.

1.

A' tánczmulatságnak vége szakadván a' vendégek haza mentek. „Kisérj-el — mondá barátjához báro Béki — theát parancsoltam! majd egyetmást még elfecsegünk.“

Még pedig szivből! — viszonzá a' kapitán.

Kezet fogtak, és eltüntek. A' néma sohajtások vágyva ohajtoztak a' titkos tárgy után.

„Milly felséges éj vala ez!“ felkiálta hazajövet a' báro a' kapitán karjai közé vetve magát.

Életem legszebbike! — felele a' kapitán — 's milly boldoggá tett engem az!

B. — Boldoggá? és az ritkán voltál?

K. — Most már örökre az vagyok. Ő szeret engem, ez többé kétséget nem szenved.

B. — Te szeretsz? Ki gondolta volna azt! No 's — szivet szivért — én is remélhetek. Lélek és jóság, ártatlanság és kellemetesség bájoló érzettel jutalmazzák szavaimat. Égi szerencsémhez, kérlek, kivánj minden jókat!

K. — Legtisztább szivemből, barátom! de ezen égi virágok köztt csak egy van, és ugyan az, melly tündér-bájjal tetézi képzetimet.

B. — Tündér-bájjal? azt örömest hallom. Cecilia becsét cupán egy megigézett ismerheti-el.

K. — Cecilia? — Most a' báro kedvetlenül tevé findsáját az asztalra. — Tengfalvi kisasszonyról szóllok én — mondá ez.

Te? — felkiált a' kapitán. — Ó, ne üzz velem tréfát!

B. — Szüzeink ékességéről.

K. — Ő az! Hiszen ő — az enyim!

B. — Pajtás, Cecilia a' tied? Te ábrándozol. Ő már kezet fogott —

K. — Velem. — ó ne boritsd homályba egünket! Nevezd-meg kedvesedet; mert én Ceciliához hasonlót nem ismerek.

B. — Becsületemre! — én Tengfalvi Ceciliáról beszélek.

K. — Én is, vitézi parolámra!

B. — Szánakozásra méltó! tehát megcsalattatál.

K. — Ki mondá azt neked?

B. — Saját kezének gyenge szoritása; a' leánynak tüzes tekintete, melly enyimbe akadt; egy német táncz története, melly azon bátorságra lelkesitett engem, hogy keblemben évektől égő tüzemet neki megvalljam. —

K. — O, belőled a' tokaji szóll! És ő — és ő?

B. — Szemeit lesütve a' keblére tüzött rózsára nézdegélt; végre egy dicsőülthez hasonlag kék szemeit felemelé, és midőn én erényes tulajdonait dicsérni és érzéseimet megvallani kezdém —

K. — A' dologhoz — kérlek, szaporán.

B. — És szivem tüzes kiomlását mentegetém — arczainak lángoló szine elárulá viszont-érzését. —

K. — Az a' szánakozásnak érzése vala.

B. — Korán sem. — Gyengéd menyei szózattal rebegé a' megbocsájtó kedves alig érthető szavait; végre elég érthetőleg mondá: hasonló a' hasonlóhoz legörömestebb ragaszkodik.

K. — Ugy-e, a' hasonlóhoz? És te ezen szava-járását részedre magyaráztad?

B. — Erre olly teljes érzéssel — olly vonzóan szoritá-meg kezemet.

K. — Ércsomódzás nélkül, kinzó háborodásában. — O jól, értem én azt. De mikor történt ez?

B. — Mindjárt ebéd után. — A' mint repülve a' táncz-terembe mennénk.

K. — Tehát halljad, és csillapitsd tüzedet. Részemre később rezzent-meg az égi percz. Kéz-kézbe jártuk-el az utósó lengyelt. Ah kisasszony! — sohajték lassúlag — milly sietve mulnak-el az arany órák.

Nekünk — viszonzá szomorú bájjal — az emlékeztetés marad hátra! —

Önnek is? kérdém, és erősen szemei közé néztem.

Mindenkor! — vala Cecilia felelete.

Hogy mondása szivéből eredt, azt dagadó keble bizonyitá; nekem pedig egy elaludt gyertya-világ bátorságot nyujta reszkető kezét ajkamhoz szoritni. Még egy pillantat — és kesztyűje zsákmányom lett. Keblembe rejtém azt. Egyik gyürűje benne felakadt, mit észre vevén elejébe tartám e' szókkal: im ez össze kötteté-sünk képe; ó ha te enyim volnál!

Csitt Leo, csitt! — intett a' félénk, és a' gyürű 's kesztyű enyimek maradtak! — De mi bajod neked barátom? szemeid szikráznak! —

B. — Igen — igen. Mi már gyermeki korunkban elválhatlan igaz barátok valánk, és ime most egyszerre a' véletlen eset közünkbe vágott. — Ki tudja, mi vége leend ennek.

K. — Mit sem félj! Utána örökké te maradsz nekem a' legkedvesebb; jer szivemhez!

B. — Nem! kétszinűt soha se mutattam; — most illy ölelés vétekké válhatna. Menj, siess! magam leszek kérőd! — élet halál éretted! Meghitted többé nem lehetek.

K. — Élet halál érettem? Jól van; elhiszem, mi jól ismerjük egymást. De nem te nekem, hanem én neked leszek a' kérő! jó éjszakát.

B. — Maradj! És te azt tehetnéd, hogy egy kaczért győzelméhez vezetnél? ki, ha én bátrabb lettem volna, részemre szintugy kesztyűt és gyürűt talált 's adott volna?!

K. — Te beteg vagy — illyennel szóllani nem lehet.

B. — Elég egészséges vagyok, hogy illyest feleljek. — Ah — én örökre oda vagyok; menj! —

Egyszerre hangos sikoltás hallatszott az utszán. Egy asszonyi szózat vala az, melly segélyért kiáltozott. A' kapitán az ajtón kirohant. Három ittas éjjeli vadász körül fogta a' védetlent, de a' katona-tiszt látására azonnal odább állottak. Meredve maradt a' kapitán, mert előtte a' házak mellett Cecilia szaladott, ki őt bátran hátralöké, és egy háznak setét tornáczában, mellynek kapuja még tárva állott, eltünt.

2.

A' báro is ezen lármára az ablakhoz sietett, és az egész jelenetnek tanúja vala. Látta, midőn a' béke-háborgatók szaladtak; Ceciliát megismerte, és egész reggelig hasztalanul okoskodott, valljon egy jó hirű 's nevű leány, kisérő nélkül, éjfél után, mi módon jöhetett házának ablakáig. — Vigasztalódva, és nevetve kezdi kárhoztatni az ártatlant.

Azon ház, hol Cecilia menedéket keresett, nénjének, Udvarhelyi asszonyságnak, lakja volt. Ő is éppen akkor jött haza a' tánczmulatságból, mi után a' kisasszony sápadtan és lelketlen a' szobába rohanván szótalanul a' tanácsosnénak karjai közé rogyott.

Cecilia hintójának tengelye eltört; inasa nem tudott bér-kocsit lelni; anyját pedig egyik jó barátnéja vitte haza; ő tehát nénjét várta, ki az alatt elment, és a' leányka egyedül maradott. Hirtelen eltünt tehát a' sokaság közül, és mentében nénje háza felé az éjjeli kóborlók őt megtámadák.

3.

A' félelemből és meghülésből következett forróhideglelés, kényteté Ceciliát résztvevő nénjénél meghálni. A' tanácsosné hiven őrzé betegét, és mindenképen iparkodott felvidámitani. Báro Béki és Tüzes kapitán valóban derék pár ember — kezdé beszédjét.

Való — mondá a' beteg — 's éppen ez a' bajom. Jól tudod, mennyire becsülöm a' bárót — mikép szeretem a' kapitánt!

Szerencsés leányka! én jól tudom, mi vagy te nekie!

Ah, ha való lenne! De hallgasd csak. Midőn ebéd után mindnyájan a' táncz-terembe mentünk, hozzám futott a' báro, és repülve, nem pedig menve, mi is oda sieténk. A' muzsika ünneplően szóllalt-meg. Kezemet most tüzesen megragadá, és régtől keblében égett titkos szerelme hevét nekem megvallá. Eszrevettem, hogy a' bor szól belőle, 's előre láttam, hogy holnap ezen fontolatlan kijelentése miatt összeütközésbe jön: ez okból csak keveset jelentő szókkal viszonozám mondását. De a' jó Isten tudja, mit mondék neki valóban háborodásomban. Bár csak szavaimat részére ne venné. — Ha a' kapitán vett volna magának annyi bátorságot! — Ő is ma különösen beszélt. — A' mulatság vége felé ő is hozzám jött, az igazságot szerető bajnok, 's minden tartozkodás nélkül maga jegyesének vallott, kesztyűmmel a' tőled nevem napján kapott gyürűt lehuzta, és szerencséjét, ha nem tartoztatom, az egész világnak kilármázta volna.

Igy tehát a' czélnál vagytok. Ezt rég kivántam már! Isten áldja-meg a' jegyes-párt. De miért sohajtozol még?

Szegény báro! Kezet fogva ment-el barátjával, és bizonyára esze ágában se volt, hogy vágy-tarsával megy.

Valóban szánom őt! mondá a' tanácsosné, de — hiszen ez a' sors játéka. Mind a' kettő okos férjfiú. — Ezzel selyem köpönyegébe burkolá magát a' néne, és boldog álmot kivánván nyugvó helyére ment. Cecilia csak a' vendégségekről álmodott; pedig ezek, tapasztalása szerint, egyenetlenséget és szerencsétlenséget jelentenek.

4.

Elmult a' hideglelés, midőn reggel Tüzes a' szobába lépett. Karmin-pirossá váltak a' leányka arczai, midőn a' néne azonnal az első üdvözletek után magokra hagyá őket. Cecilia elbeszélte a' kapitánnak tegnapi kalandját (kit az alatt szóhoz sem engede jutni), és hogy ama kóborlóktól üldöztetve nénjének házába vala kénytelen futni.

Tüzes csudálkozott, hogy Cecilia őt akkor meg nem ismerte. Végre most feltételekkel tele levén igy kezdé beszédjét. — Egy védangyal volt az, ki önnek szabaditására előtermett. Barátom báro Béki vala az, kinek ablaka előtt történt a' jelenet. — Cecilia elhala-

ványodott. — Ő derék férjfiú — folytatá tovább Tüzes — ki önt imádja, 's kit a' sors szabaditó angyalának külde. — ki magát önnek égi viszontszeretetével boldogittatni reményli; mit ha el nem érhetne, igen szerencsétlen lenne.

Ön ugy beszél, mint egy szomorú játéknak hőse!

Barátságom kötelessége azzá tesz! A' tegnapi szép ragadmányt — én neki adám.

Ön azt tette?

Minden megfontolás nélkül. Azon édes remények, mellyeket tegnap Cecilia a' bárónak nyujtott, annak tételére unszoltak.

Én-e? — Nem; azt nem tettem — de — ön még is képes vala azt tenni?

Vérző szivvel. —

Vérző szivvel? — Ezen szemfényvesztő és idő előtti nagylelkűség, vagy is az alaptalan gyanú saját szivemet sérti. *(Végz. köv.)*

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

A' Battasok.

A' Battaksok vagy Battasok a' malayi néptörzshez tartoznak és Szumatra sziget hasonló nevű tartományát lakják. A' miveltség és durvaság olly keverékjét ábrázolja ezen nép, millyent kevés mutat kivüle: erkölcseik szelidek, politikai életök a' miveltség 's törvények által jól rendezett, mellyek azonban a' legvadabb szokásokat szentesitik. Utólérhetlen idők óta nyelvöket egy bizonyos eredeti abeczével irják, és az olvasni 's irni tudók száma felülmulja sokkal az ellenkezőkét; egyszersmind egy igen ismeretlen, de gazdag litteraturával birnak. Ezen a' miveltségben olly igen előre haladott népnél törvényesen elrendelt emberevőség divatoz. — Van egy eredeti irott törvény-könyvök, és részint őseik törvényei iránti tiszteletből történik, hogy emberevők. Ez a' törvénykönyv (codex) elevenen megevésre kárhoztat

1) Minden házasság-törőket.

2) Mindenkit, ki éjfél tájban lop.

3) Minden hadi foglyokat.

4) Azokat, kik egy nemzetségből származván öszve kelnek; mert ez keményen tiltatik, mivel egy szülőktől eredteknek tartatnak.

5) Végre azokat, kik árulókép valamelly falut vagy házat támadnak-meg. Akárki vétkezzék ezen pontok ellen, törvényesen itéltetik-meg, 's az itélet nyilvánitása után a' fejedelem egyet iszik, 's ez a' hozott itélet másithatlanságát jelenti. — Nehány napok engedtetnek a' népnek öszve hivására. A' házasság-törés esetében az itélet végre hajtása előtt a' bünhődő szülőinek meg kell jelenni. —

A' kijelelt napon előre idéztetik a' bünös, egy czölömphez köttetik, kezei kifeszittetnek; most a' leginkább megsértett fél hozzá közeledvén öldöklő késével a' neki leginkább tetsző tagot kiválasztja, 's levágja, leginkább a' füleket; ezután tisztök szerint mások közelednek hozzá, 's mindegyik a' neki legkedvesebb tagot levágja az eleven emberből. Igy mindenik részesülvén, a' fejedelem járul hozzá, 's az áldozat életének feje levágásával véget vet, 's ezt mint egy diadalmi jelt tüzi-fel háza elébe. A' velőt a' megsértett fél legfőbbike nyeri-el, 's csuda-erő tulajdonittatván neki, szorgosan tartatik egy palaczkban. — A' belrészek nem emésztetnek-meg; a' sziv, a' kéz belseje, 's a' láb-talpak legkedvesebb falatok. — A' feláldozottnak husa részint nyersen, részint sülve, de mindig az itélő helyen emésztetik-meg, 's erre nézve a' körül állók czitromnedvvel, sóval 's borssal, mihez néha riskása is vétetik, vannak ellátva. Pálmabort vagy más erős italokat illy alkalommal nem isznak, de sokan bambus náddal jelennek-meg, 's ezzel szivják-fel 's isszák-meg a' bünösnek vérét. Az áldozat nyilván történik, de csak férjfiaknak szabad megjelenni, 's az asszonyoknak az ember-hussal élés keményen tiltatik; de ollykor ollykor lopottal élnek. A' Battasok, minden husnemének elébe teszik az emberét, de nincs nálok példa, hogy ebbeli vágyokat más uton, mint törvényesen elégitették volna ki; 's az emlitett áldozat végrehajtása is vidámsággal, minden elkeseredés vagy boszúvágy nélkül történik. Csak hadi foglyok támadtatnak-meg bőszülten, 's ezeknek, már eltakarittatott csontjaik is kiásatnak, 's megrágatnak. Eleintén a' Battasok, mint a' Bhinder-vasok, szülőiket, rokonaikat is megszokták öldökölni, 's megenni, mihelyt öregek 's a' dologra alkalmatlanokká lettek. — Bútlan kerestek-fel magok az öregek egy faágat, kezeikkel ezekre magokat felaggatták, 's az őket körző gyermekeik és rokonaik tánczolva énekelték: „Hogyha a' gyümölcs megérett, leesik.“ Ezen szertartás különösen a' czitrom, só 's bor bőségekor szokott tartatni. Mihelyt az elgyengült öregek a' faágon nem tarthatták magokat függve, leestek; gyermekeik 's rokonaik azonnal reájok rohantak, darabokra szegdelték, 's husokat a' legnagyobb étvágygyal mardosták. Békeség idején 60—100 bünösök áldoztattak-fel évenként. —

K. S.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Csuda-gyermek. St. Germain nevű külvárosban Parisban jelenleg valamelly nyolcz esztendős gyermek igen magára vonja a' közfigyelmet. Ezen csuda-gyermek rendkivüli könnyűséggel fordit a' deák, görög, angol és chinai (!) nyelvekből. Magzatja ő ama nevezetes utazónak d'Urville urnak, ki nem régiben „Astrolabium“ nevű országos hajón a' világot körülhajókázta.

Marabou-hattyú Europában. Bologna városa muzeumában jelenleg olly egy madarat láthatni, millyen elevenen még Europában nehezen találtatott, tudniillik egy marabou-hattyú, mellyet Jacques ur, hajóseregbeli biztos, küldött ajándékul e' városnak Calais-ból. Az állat a' tengeri utazás által igen sokat szenvedett 's legszebb tollait elveszté szárnyaiból; azonban ugy látszik, hogy ismét kisarjadnak nem sokára uj tollai. Közönséges tápláléka húsból áll; legjobban szereti azonban a' borjú-húst.

KÜLÖNFÉLE.

Irók tudós rendének felosztása. A' szellemi világ fenséges magos létéről gyakran szóllanak bájos kifejezésekkel tudósink, 's irnak magos érzelmekkel iróink.

Egy uj szellemi rendszer uralkodik ezen uj szellemű tudós világban: mellyben, a' nagy természet rendszeréhez képest, sokféle tudósink 's iróink különbféle napok, planeták, kometák, 's más égi jelenések tüneményeit képezik.

Minthogy a' mai világban mindenki tudós, mindenki iró vágy lenni: mikép lehessen mindegyik irónak eredeti, 's nem eredeti munkáját, 's ennek milly fokú érdemét átnézni, 's megitélni, legyen szabad ezt 7 osztályra oszlatni, ekképpen:

1.) Ön-világú napok. Ezek fényöknek sugarait a' földi lényekre jótékonyan lövelvén, 's ezekkel nem csak lakhelyöknek, hanem a' nagy mindenségnek homály-fátyolába burkolt titkait is fel-világitani törekedvén, ön erejekkel vezérlik szabad mozdulatikat! Minél inkább visszsza-lépnek az idő végtelen téreibe, annál jobban de csak lassanként látzsatnak enyészni t. i. 1-sö, 2-dik, 3-dik 's a' többi fokú, végre 7-ik fokú álló-csillagzatokká leendvén; de még-is ön-világú napok maradván.

2.) Planeták saját világ nélkül. Napjaik közül, gyakran kiszabott, pályájokat keringelik! világuk kölcsönzött ugyan, de nem ritkán valamelly átható gyönyört, 's kellemes vidámságot gerjeszt lényeinkben, főkép szerelmeseknél, kik inkább sohajtoznak az est-hajnali csillag varázs tüneményének édes hatásán, mint Aldebaran-nak culminatioi látásán esdekleni.

3.) Mellék planeták, vagy is utánozók utánozóji. — Pislogó kisded lényök a' tudományoknak kiterjedt fenséges egén! — De ezeknek is kell lenni, mert a' litteratura nagy világában nehány hézagnak kiegészitéséhez tartoznak.

4.) Kometák: üstökösök! Pompásan tünnek-fel; álmélkodást, 's félelmet gerjesztenek, 's a' világ alkotmányát szét-zúzással és semmivé tevéssel fenyegetik! — Azonban meg ne ijedjetek, ne zavartassátok nyugalmatokat, békes emberek! illy hatalmas, hallhatatlanság létét képzeni látszó, lényeknek titkos természetű magikai feltünésén — ! — ők bizonyosan velünk nem olly kegyetlenül bánni, rólunk nem olly kegyetlen szándékú kebellel fognak itéletet hozni! — Sértetlen létben, 's régi arany szabadságban hagyják a' világot, a' mint volt! — 's bizonyosan visszavonják torzon-borz üstökjöket a' nélkül, hogy valaki tudná: hogy lettek — 's mit akarnak — utójára magok se tudván fel-tünésöknek helyes okát igazán megfejteni!

5.) **Meteorok.** Mindenki szem-merengve, és száj-tátva meglepőleg bámul feltünésöken! Hirtelen keresztül futják a' miveltség egének nagy karéját, midőn pattanással a' semmiség üregébe szétoszlanak! — pattanási hangjok csattogásának csupán tompa echoját egy homályos távulságból hagyván magok után. — De hátra hagynak lényökből még valamelly mocskitó fekete anyagosságot is, melly hirteleni magos felemeltetésökből lepottyant — ! — Ez tehát hiteles bizonyitmányt ad a' felől, miféle lények voltak, 's miből állottak! — jóllehet kritikusi elménczeink még is 2 napig, elég hosszan, tünődtek illy nemű tüzi ritka golyók elemeinek megfejtésével. Ezen irói osztályhoz tartoznak a' **mellék napi-irók is.** Derűre vonult tekintetök al-napokat képeznek; — de tulajdonkép nem egyebek még is, mint setét füst közé gombolyodott **gőzek!** — minden kár-tétel nélkül ugyan, de minden haszon nélkül is — egyedül a' tudományoknak tisztább lég-körébe elegyitvén gyakran kipárolgásait; gyakran pedig gőzeinek tömegével megtöltvén — de mind ezt a' felsőbb miveltségnek kisded szele már leveri, elenyészteti!

6.) **Tüz-játéki szerek.** Lármás hirdetményeket küldenek szét a' tartandó költői 's elmés vig-játékokról — és kivánják előre megnyerni (anticipálni) a' bemeneti-pénzt — az az: tisztelet díját (honoráriumát). Ezek tehát fényesen hirdettetnek-ki, 's meg-is látogattatnak. — Kicsoda pedig a' nyerekedő? — Felelet: Az, ki e' vigjáték mellett az unakodásról, 's idő hosszáról várakozásában főkép panaszolkodik, t. i. a' kiadást felvállaló **könyv-'s papiros-áros.**

7.) **Bolygó-tüzek, posvány, 's mocsári világok.** Fojtó méregből álló lényeik hihetőkép phosphorusos viz-anyagi gasból vannak alkotva, mellynek kifejlése köz lég-körünk hozzá járultával lángot lobbant-fel. Tüzének kékes lángja hajlékonyan lengvén mind inkább közeledik a' szemlélőhez, 's követésre csábitóvá válik. — Óvakodjatok mérges forró lángjától! ne fussatok utána! — különben feneketlen ingoványokba, 's ocsmán posványokba vesztek — nem mást mint életvesztő kiállhatlan büdös párájokat hagyván magok után!

Ez alkalmasint a' mai szellemi világ legnagyobb özönében feltünő iróinak felosztása levén, szolgáljon ez mindenkinek szellemi tükörül, 's ebből részrehajlatlanul birálja-meg magát, milly fokra emelte-fel már irói tollának hathatóságát, 's irói erejének méltóságát! — vagy pedig hagyja ön maga biróságának szerénysége előtt a' tulajdon személye ellen alkotandó actiót inkabb condescendálni! **Vizer István.**

Mulattató. „20 xr. ezüstben egy sors?“ kérdém egy asszonyságnak lotteria-czédulával házaló inasától. „Nem biz az, hanem **pengőben**“ felele a' financz-ministernek termett.

Ligetfy Andor.

Visszásrejtvény.

Két betűt 's két tagot találsz csupán bennem,
'S visszáról mondva is ugy lehet zengenem
Valamint előről. Kedveli nevemet
A' szépnem; 's azért is tisztelhetsz engemet,
Hogy most is főszemélyt czimzek szép hazádban,
Noha még nem láttad ennek határában.
Már a' régi világ visz eredetemre,
Sok ország koronát tett viselőimre.

Előbbi rejtvény: **Árva.**

Szerkezi **Róthkrepf Gábor**, halpiacz 86. szám.

Nyomt. **Trattner-Károlyi**, uri utsza 612.

39.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön majus 14kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Nagylelkű barátság. *(Végzet.)*

5.

„Báro Béki ő méltóságától!“ — mondá a' bejövő inas, és egy levelet ada a' kisasszonynak. Reszketve, kérdezve, 's könyes szemekkel bálványként állott Cecilia, és rövid eszmélkedés után a' kapitánnak nyujtá a' levelet, kérvén őt ennek elolvasására. Mig a' kapitán több kifogásokat tesz az elolvasás ellen, a' néne bejön, 's a' pecsétet feltörvén következőleg olvas:

„Tegnapi indulatoskodásomból magamhoz térvén sietek tele bánattal azon lépésemet helyre hozni, mellyre egyedül angyali szépsége és bájoló kelleme vezetének. Személyesen ohajtottam volna azt megtenni, de szemérem és szerénység visszatartoztatott. Mélyen érzem, hogy azon férjfiú, ki ekkoráig életemet édesitette, és tegnap szabaditója vala, önnek birására érdemes. Azon szép vidék, hova sietek, szivemnek irt 's gyógyulást — végső esetben pedig nyugalmas sirt is adand. — Midőn égi ragyogású szemei soraimat olvassák, már alkalmasint csak távulról fogom látni az anya-várost. — Éljen boldogul, 's engedjen-meg! — Örökös tisztelője báro B é k i“ s. k.

Ritka tünemény! — szólla a' tanácsosné — és valóságos phoenix madár! Ő tehát mezei jószágára utazik. Tüzes némán állott; szemei könyekbe borultak, és sietve eltávozott. — Cecilia magához jövén nénjétől átveszi a' levelet, 's keblébe rejtvén fájdalmasan zokog mondván: „Mi okból nem engedted bejönni?“

Mivel az utra el nem vala még készülve — felelt a' tanácsosné —

Jól tetted — szólt Cecilia — béke a' becsületesnek.

Azt reménylem is. Miskolczig 's Pestig neved tán csak sok ablak üvegét diszesitendi, és minden reggel eszébe jutsz. Később az ut rosz, és a' kilátások szivemelők lesznek. Végre minden felejtve lesz!

Be jól beszélsz te — mondá sohajtva Cecilia.

Valld-meg csak, hogy te igen szeretnéd, ha engem hazugságon találnál! Ha a' báro majd sok viszontagságai után valamelly reggel szobád ablaka előtt megjelenne!

Megérdemlem-e azt?

Én még is becsülöm a' sors végzését, melly résztvevő fájdalmak közt győzteti az okosságot, 's igy a' szenvedelmest életünk angyalává tette. — Feledékenység, és gyógyulás lesznek jutalmai, pedig nem sokára! Ez vigasztaljon; búdat pedig titkold-el a' kapitán előtt!

Ő volt az — monda Cecilia zokogva — ő volt az tehát, ki tegnap szabaditásomra sietett, és ezt ma barátjára háritá, hogy részemre hódithassa!

Illyetén barát a' mai világban különös ritkaság. Képes volnál-e ezt tenni?

Ah csak akkor lennék érdemes ezen áldozatra, melly előbb vagy utóbb rám háromlik.

Attól magam is tartok édes Czilim. Nem tudod még te, milly változók az illyetén ábrándozók; milly hamar megy enyészetbe szép tévelygő eszméjek, 's milly tarka kisértet környékezi gyakran a' jó nemtőt.

Csak érette! — szólla a' leány — és kezét ünneplően melljére tette. Én csak férjemért fogok élni, kötelességeimet hiven teljesitem, nehogy egykor a' halandó szerelem mellett a' halhatatlan barátság csorbát szenvedjen. — A' néne indulattal ölelé-meg Ceciliát.

6.

Tüzes a' báro lakására sietett; de itt barátja helyében csupán egy irásra talált, melly elmenetelét röviden foglalá magában. Erre sietve visszatér, és öröm-szárnyakon menyasszonyához repül. Tengerfalviné kérését örömest igenlette, mert azt ön maga is régtől kivánta. Indulattal jött a' házba, hogy Ceciliának szerencséjét jelentse-ki, és őt anyja házába kisérje. De a' hideglelés ismét, még pedig nagyobb erővel, tért vissza. Cecilia az ágyban feküdt, mellette Béki Luiza sirt (ki előtt bátyjának véletlen elutazása még titok vala), mert Cecilia mindjárt idejövetelével megmondta azt neki. Tőle is csak levél által bucsúzott-el bátyja. Tüzes a' szobába lépett. Ceciliának kezét megfogván szivének dobogása kettőztetett; tüzesen szemei közé nézett, 's érzéketlenül az ég felé tekintett. Vigasztalhatlanná tevé őt a' jelen volt orvosnak beszédje is a' beteg felől. Bruno felkiálta, és karjait nyujtá-ki az elmenő után. — Ah — monda panaszkodva Luiza — bár engedne barátja testvére kérelmének!

Tüzes rá nézett, és fájdalmától elragadtatva, őt megöleli. Hasztalanul vonakodék az erkölcsös; a' fájdalom és ohajtozás, szerelem és barátság könyei folytak a' szüznek szemeiből, ki a' kapitánnak karjaiból kimenekedve az oldal-szobába futott. Amaz utána rohant. „Gyászoljon velem — szólla a' szerencsétlen — barátomat, és jegyesemet elvesztettem; ennek betegsége elkerülhetlen halált hoz. — Forró könyek hulltak Luiza szemeiből. — „Köszönet néked — felkiálta Tüzes — szép angyal! Te érettem sirsz, és bátyád helyébe lépsz!“

A' tanácsosné Luiza után kiáltozott. Ez lassan a' beteg ágyához visszalopódzott. Cecilia megismerte vőlegényét, és reszkető kezét mosolygva nyujtá neki.

„Igaza volt — mondá lassan Cecilia — sietve mulnak-el az arany órák. — Minden rosz tartós; — Csak túl a' mulandóságon lakozik a' hárithatlan béke!"

Az orvos most csendet rendelt, 's Tüzes utána ment mondván: „Igazságot kérek barátom! lélekismeretére mondja-meg, van-e itt veszedelem?"

Kétségen kivül! — felele az orvos. — A' tánczmulatság, meghűtés, nagy ijedtség — ha mind ez véleményemet nem csalja, ugy kevés órákat él még a' kisasszony.

A' kapitán mint egy kisértet tért vissza a' betegnek ágyához.

„Ah csak a' báro ne ment volna el! — mondá Cecilia — ki vigasztal majd téged?"

Cecilia elszunnyadott. Egy lovas posta a' báro után küldetett sietve. Luiza barátnéjának ágyát őrzé; az orvos el nem távozott, és a' vigasztalhatlan vőlegény magán kivül volt.

7.

A' kapitán reggel nagyon megijedett Cecilia látásán. Luiza az ágy mellett ült. Az orvos azonban örömmel ment elejébe, 's egy kezével jobbját megfogván másikkal a' beteg felé mutatott mondván: „sok szerencsét kivánok önnek! mert a' nagyon siratott veszedelmen túl látszatik lenni. De csak látszatik, — folytatta az orvos — mert mind edddig még csak reménylenem, de semmi bizonyost mondanom nem lehet!"

A' vőlegény közelebb jött, 's a' beteg szinte ismeretlennek tetszett. Luiza kisietett, és örülve a' jegyes pár szerencséjén, vidámon tért kocsiján haza.

8.

A' kapitán mindig Cecilia körül volt, de az elillantott báro többé nem tért vissza. Luiza naponként látogatá a' beteget, és igy Tüzes gyakran ült egy viruló és egy hervadozó rózsa köztt. Sérves szivvel gyászolt ezért, a' másik után kivánkozott, de szivének érzelmeit kijelenteni bátor nem vala. Ezeket azonban Luiza észre vette; Tüzesnek sohajtásai, 's tekintete elárulák őt.

Napról napra nagyobbodott Tüzesnek szenvedélye Luiza iránt. Végre megszóllitá, de ez nem felelt; barátságát kérte, de a' barátné néma maradott. Mind ezek után teljes nyilatkozást irt neki; de levelére Luiza helyett testvérének egyik barátja felelt, és röviden a' kapitánnak tudtára adá, hogy az iró a' kisasszony vőlegénye.

9.

Mind ezeket azonnal észrevette a' szegény Cecilia, és sorsát kesergő panaszszal nénje keblébe önté. Most már a' néne is, ki mind eddig Tüzesnek védője vala, kétszinű viseletét világosan átlátta.

Tüzes éppen ezen jelenet előtt egy hosszú utjáról beszélt, melly őt tán több napokra jegyese látásától megfosztja. Ünneplően, mintha barátja tettét ismételni kivánná, bucsút vett mindnyájoktól. — Cecilia sirt; a' kapitán pedig tüzesen megszoritá kezét azon egyenes feltétellel, hogy ezen boldogtalan összekötésnek nem sokára véget vet.

Igen! ő még szeret engem! kiálta a' leány, miután a' kapitán elment; de a' tanácsosné nevette csalódását, és tudtára adá neki, hogy Tüzes valóban megkérte Luizát. Cecilia igy megtudván azt, mitől régen félt, mély szomorúságba esett. „Jaj ugy nekünk — felkiálta — ha a' férjfiakat csupán külső, nem pedig belső tulajdonok gerjesztik szerelemre. Soha, soha többé nem fog ő engem látni kedves néném!

10.

Tüzes közbejött tulajdon kivánsága szerint más ezredhez tétetett által. Érettebb megfontolás után minden előbbi érzelgéseit számüzé szivéből, és azon édes reménynyel vigasztalá magát, hogy elmenetele és az idő mindent orvosolni fog.

11.

Az alatt a' tanácsosné Ceciliával a' r...i fördőbe ment, hol a' leányka előbbi egészségét egészen visszanyerte. Kevés hónapok mulva visszatért szépsége a' maga egész diszében. Egyik reggel Béki betoppan hozzá. Cecilia egyedül vala, 's ijedve ugrék-fel; háborodás szine terült-el arczán.

Én — szólla a' báró — ki még jobban ütközött-meg, mint Cecilia — én a' fellábuló betegnek látogatására jövék, és mint látom, az egészség nemtőjétől fogadtatom.

Cecilia a' közel volt székre rogyott.

Ön megijedt? — kérdé a' báro.

Az öröm magamon kivül ragadt! — mondá amaz gyenge hangon.

Érezvén a' báro e' szavak velős értelmét: Engem — folytatta tovább — egekig ragad. Ön szebb — mint ennekelőtte volt!

Ó — önből csak a' tiszta barátság szóll! — Előbb valóban ijesztő kép valék.

B. — Előttem soha se. Én mindent láttam!

C. — Ön?

B. — És örömmel karjaim közé szoritottam volna. — Sietve tértem-vissza, mihelyt meghallottam veszedelmes állapotját. Luiza a' hugom maga vezetett-be szobájába. A' spanyol fal megett elrejtve minden láttam; hugom kérésemnek hiv őrzője vala.

Cecilia némán hallgatott.

B. — A' fördő valóban nagyon jótékony volt, mert a' sziv sebét is enyhitve gyógyitá. Ez hasonló egy pásztori mivhez!

C. — Luiza régtől fogva dicsérettel tetézi előttem ezen rajzot.

B. — Ő éppen ma ünnepli menyegzőjét.

Most a' tanácsosné belépett, 's por-köpönyegét levetve igy szóllt: Ah Istenem, hiszen ő már itt van!

Láttad — kérdé Cecilia — és üdvözléd-e már a' bárót?

T. — Ó igen is — de bárócskám a' határon túl lépett! Halljad csak hugom. Hasztalan mondám neki, mi gyenge lábon állsz még, és hogy ifjúságod gyenge virágai a' betegség és aggodalom zsákmányai lettek. De a' jó ember csak a' mellett maradott, hogy vagy barátod, vagy testvéred, vagy akármi, mit te kivánsz, akar mind addig lenni, mig egészen tied lehet. Ez oknál fogva Luiza levél által minket jószágára meghivott, hogy ott tulajdon szemeiddel láthasd, milly jó ő, 's milly érdemes, hogy vele szivedet megosszad. Derék, nemes szivű férjfiú! — szólla tovább, és megelégedés könnyeivel teltek-meg szemei — ön érdemes ezen szerencsére, mert szenvedéseit égi módon jutalmazandja.

Cecilia sirva hallgatta az előbbi beszédet. Élénken emlékezett a' táncz-mulatságra, a' báro nagylelkűségére, hivségére, 's kezét neki nyujtván igen szivesen beszélgetett vele. A' boldog jelen csak hamar sürű fátyolt vont a' multakra.

12.

Tüzes kapitán messze szállomáson vala osztályával, és most egyedül azért jött ide, hogy az itt tanyázó katonaságot a' Francziák ellen meginditsa. Egy sereg ujoncz követé őket. Utjok Toronyváron ment keresztül. A' vezért élénk szinekkel lepé-meg a' visszaemlékezés; szomorú 's komoly arczczal tünt elejébe az elvesztett menyasszony, 's csak lopva nézett a' kastél felé — mert Luiza rá ismert. — Vágtatva ment tovább. Az ut a' kert mellett vezetett. Egy angyal nézett-ki a' kerti mulató-ház ablakán. A' kapitán megállitja lovát, 's int seregének, hogy csak léptetne lassan tovább. Ő közelebb lovagol, 's látja — Ceciliát — mint valamelly mennyei szépséget csügve barátja karjain, és viszonozva férjének nyájaskodásait.

Hallgatva nyargalt tovább Tüzes, és elszánva sietett a' főtáborhoz. Mindjárt a' legelső ütközet alkalmával az első győzelmes bajnokok sorában volt; a' legközelebbi csatában pedig dicső halálát a' vér mezején találta.

Klestinszky László.

KÜLÖNFÉLE.

A' piperész feje és kaczér szive.

Nem régen egy komoly férjfi-társaságban valék, hol legjelesebb gyógyászaink egyike is jelen volt, ki egy nevezetes betegség és a' testnek elővett bonczolásánál általa felfedezett találmányok elbeszélésével különösen magára voná a' hallgatók feszült figyelmét. — Beszédje annyira elhatalmazott képzelődésemen, hogy haza menetem alatt is mindig arról gondolkoztam, és elalvásom alatt is fejem tele volt vele. Ennek következése egy álom vala, melly a' természetest a' különössel igen csudáson vegyité össze. Álmodtam t. i. mintha egy divatosan butorozott szép tánczteremben lettem volna, mellyben egy ifiú és deli termetü gyógyász a' szépnem jelenlétében egy piperész (Stutzer) fejének és egy buja-szerelmes kaczér (coquette) szivének bonczolásához kezde.

A' bonczoló legelőbb is a' koponyát tartá-fel, és mindenek előtt az agyvelőt akarta megmutatni: de köz rémületünkre mit sem vettünk mást eszre, mint egy — üres hézagot.

A' gyógyász elővette szemüvegét, és mi nézők is felfegyverkeztettük szemeinket: de ezeknek legnagyobb megerőtetése mellett se fedeztünk-fel egyebet, mint az előző egyik üregében az agyvelőhez hasonló valamit. Ezen felfedezés nagy örömre derité a' gyógyászt, ki igy szóllamlék-meg. „Ez uraim 's asszonyaim ama nem régiben feltalált agyvelőpótlány (Surrogat)! És valamint Homer irja, hogy az istenek vére nem valóságos vér, hanem a' vérhez hasonló valamelly higany, az ugy nevezett Ichor: szintugy a' piperkőcz fejében levő agyvelőcske is nem igazi agyvelő, hanem az agyvelőhez hasonló valamelly anyag (Stoff), vagy egy utána majmolt pótlány, melly bizonyos álszolgálatokat (Scheindienste) némellykor a' csalatkozás bizonyos fokáig visz véghez.

A' deli bonczoló most folytatta munkáját, és utójára a' lelki mirigyet (Zirbeldrüse) mutatta azon eszrevétellel, hogy némelly bölcselkedők azt tartják az ember lelke székhelyének. Ez egészen egy tükörburokkal volt bevonva. Ebből könnyen megmagyarázható ama minden piperkőcznek sajátos hiúsága, és hajlandósága, hogy állva, vagy menés közben minden tükörben nézegetni szokta magát. A' mellett még ezen mirigyből szüntelen narancs, jazmin, és kölni viz illatja ömledezett.

Az agynak legtöbb üredékei ugyan üresek voltak, de nehány még is különös tárgyakkal volt tele, p. o. szerelmes levelek töredékeivel, uj divatképekkel, szinházi jelentésekkel. Lafontaine, Clauren, és Scott Walter regényeiből (Román) némelly lapokkal, táncz-figurákkal, czigarrókkal, uj bohózati dalokkal, hazugságokkal, és semmit jelentő szóforgatásokkal, bizonyos alkalmaknál szükséges rejtvényekkel, ujságokkal, előmekegendő kisded költeményekkel, adóssági árjegyzékekkel (Conto), szép leányok arcz-képeikkel, kutyákkal és lovakkal, remek káromkodásokkal, és sündörködésékkel (Schmeichlereyen), édességekkel, eskövésekkel, és erősitményekkel (Betheuerungen).

Egy rendkivüles nagyságú és zománcz szinü hézag szesznemü (gasartig) anyaggal volt teljes; a' bonczoló azt állitá, hogy ez az esztelenség laknyája.

Mindegyik üredékből egy cső ment a' nyelvig, hol valamennyin egy köz csőbe szakadtak. — Nagy csudálkozásra volt méltó, hogy a' szivós

(zähe) és vastag bőr alatt, melly az arczot környékezé, egy vér-ér se léteze; mellyből azt következtettük, hogy ezen rész a' pirulás tehetsége hijányával volt. Ellenben az orr közelében annyival több kis izmokat leltünk, mellyek arra szolgálhattak, hogy egy bizonyos gunyos orrfintorgatást, vagy szájzugok félrehuzását, hozzanak elő, mihelyest a' főnek birtokosa vagy valamit visszaérte, vagy valamiről kérdezetlenül fennyen itélgetett. Szemesebb vizsgálat után elnézdeltük, hogy a' szerelmi izmok (musculi amorii) a' sok csavarás és kacsingatás (Liebäugeln) által egészen haszonvehetlenek voltak; az emelő izom (musculus elevator) azonban, mellynek használata a' szemnek ég felé emelhetéséből áll, nem is tetszett használtnak.

A' bonczoló nagyon sietni látszott, és azért legélesebb késével fordult a' kaczér szerelmes fejérnépnek egy ezüst kosárban fekvő szivéhez, hogy annak részeléséhez fogjon.

Ennek taglalása — mondá — a' legnehezebb feladat, mivel egy szivnek sincs annyi bolygó utja, és rejtek helye, mint a' kaczér személy szivének.

Legelőbb is a' szivhólyagot mutatá nekünk, mellyen több mint ezer nyilkarczolta sebecskéket láttunk, de mellyek csak a' legkülsőbb bőrt érinték. Egy nyilnak se vettük nyomait észre, hogy a' szív belsejébe hatott volna.

A' taglaló szemügyre vette ama vernyeges higanyt (Flüssigkeit) is, melly a' szivhólyagban szokott lenni, és — képzeljék csak tisztelt olvasóim! — az minden tulajdonságaival birt azon kénesőnek, mellyel a' hév- és lég-mérők csőit megtölteni szoktuk, hogy az idő változásait, vagy a' levegő nyomását, és a' melegnek 's hidegnek különböző fokait (Grade) rajta megláthassuk.

A' gyógyász elbeszélé, hogy ő már próbát tett, és egy üveg-csőt e' higanynyal megtölte olly hiedelemmel, hogy egy igen jeles időjóslót fog vele nyerni; de igen gyönyörködtetőn csalatott-meg: mert a' cső nem mutatott idő-változást, hanem annál sokkal érdekesebbet, t. i. a' szobába lépő férjfiaknak sorsát, rendjét, 's tulajdonságait. Ha egy duzs, és igen divatosan öltözött férjfi vagy deli betyár (Geck) lépett-be, akkor a' kaczérkodó szivhólyagi higany a' legmagosabb fokig emelkedett-fel: ellenben azonnal leereszkedett a' golyóba, ha egy ellenies tulajdonságú mutatkozék. De mivel nem igen jártak emberek hozzám, végre annyira ment, hogy ha nyájasan nevetgéltem reá, azonnal emelkedett, ha pedig komolyan, mindjárt leereszkedett.

Most már a' szív taglalásához fogott a' bonczoló, de ez olly sikamlós és hideg vala (csuda! mert szép legény volt a' gyógyász), hogy kezéből, ámbátor szorosan tartá ujjai között, még is kisiklott, mint egy jég-göröngy, és vissza esett az ezüst kosárba, melly hiúságának inkább hizelkedett.

A' szív rostjai (Fasern) olly rendkivülesen szövődtek egymásba, hogy összezavarodott fonadékjok ama hires gordusi csomóhoz hasonlithatott. Könnyű volt megismerni, hogy ezen megrongált állapotja a' sok rendetlen mozgásoknak következése lehetett, mellyek között ezen szív a' szerelmeskedéstől lázként keresztül égett, és hidegült élete ostromoltatott. Még szemünkbe tüntek a' sok erek is, mellyek a' szivbe szakadtak, 's belőle kiömledeztek, és még se volt egy is a' nyelvvel egybekötésben. Bizonyos jele, hogy birtokosnéja soha se beszélt szivéből. A' szívnek legtöbb idegei (Nerven) a' szemmel közösködtek.

A' szív belseje egy tömkeleghez (Labyrinth) hasonlita teljes redőkkel, tekervényekkel, rejtekhelyekkel, és üregekkel; némelly részén már reves volt. Én kezembe vettem, és megijedtem meglepetésemben, hogy egy illyen szív olly könnyű portéka lehet. Az egész izom nem nyomhatott fél latnál többet, és még is láthata az ember némellyikben a' számtalan lyukak közül általgyakat (Scheindinge) u. m. karperczeket, gyürűket, férjfi arczképeket, köntösöket, kalapokat, szalagokat, aranyokat, költeményeket, Rossini hangzatkákat, kacsingató gyémánt szikrákat 's t. e f. — Kiváltképpen találtunk nagy sokaságú pontokat, és nyomokat a' nélkül, hogy megmagyarázhatnók. Azért kérdőre vettük Eskulápunkat, ki meg is fejté mondván: „Azok a' pettyecskék nem más valamik, mint az ugy nevezett hatások, mellyeket szüntelen a' férj-

fiak okoztak benne, de olly könnyen sikamlottak tovább, mint a' legmulandóbb felleg-árnyak hegyeken és völgyeken.

Ámbár a' sziv sajnálható állapotja és rész szerinti megromlása szerfeletti vala, még is olly merevények voltak maradványai, hogy mint fél-kóros (Halbinvalide) gyengéd tisztjét egész 60-dik esztendejéig folytathatta volna.

Most a' társaság egyik tagja esetleg (zufällig) a' piperész fejét ezen sziv mellé tette, 's ime hasonszenvedőleg kezde ez is mozogni egyszerre, és végre gőzölgő forrásba esett, melly egy uj gyuladást hagya következtetni. — Mi nézők mind megijedtünk, és futásnak eredtünk. Az ajtónál olly nagy tolongás lett, hogy én egy asszonyságtól gyengéden lábomra tapodva — fájdalmamban — felébredtem.

B. Apór Károly.

Simmeringi 3-dik 's 4-dik lóverseny. Majus 4-én a' 3-dik lófuttatás délután kétfertály kettőre kezdődött, 's véghez ment illy renddel. — I.) Egy billikom 100 aranynyal belföldi nevelésű lovakra. A' beiratási pénzből 25 arany a' 2-dik lóé; többiben osztozott az elsővel. Főnyertes: Széchenyi Istv. gr. Lionel-je Nádasdy Tam. gr. Child Haroldja (2) és ugyan annak Fair Duchess-e (3) ellen. — II.) 280 arany ama lovaknak belföldi ivadékaikra, mellyek 1829-től fogva 14 aláíró által (20 aranynyal) alapitott tétel-versenynél (Sweepstakes) futottak. A' beiratási pénz 60 aranyig a' 2-dik lóé. Győzött Széchenyi Ist. gr. Ronda-ja Clam-Gallas gr. által nevezett Nádasdy Tam. gr. Carolineja (2) és Sándor gr. által nevezett Nádasdy T. gr. Miss Watton-ja (3) ellen. — III.) Tétel-verseny belföldi 3 éves lóra. 20 arany. Nyertes Hunyady Józs. gr. Osmanja Nádasdy Tam. gr. Bug-Yargal-ja ellen. Liechtenstein Alajos és Friedrich herczegek, Károlyi Gy. Harrach Ferencz, Esterházy Mih. és Hunyady J. grófok bánatot (10 ar.) fizettek. — IV.) Handicap-verseny (az az: midőn a' lovak terhe már bebizonyodott serénységök szerint határoztatik) 82 ar. Győztes: Széchenyi I. gr. Hiretlen-je Festetics Mikl. gr. Esmeralda-ja (2) és Liechtenstein Al. hg. Lucy-ja ellen. — V.) Tételverseny. 20 arany. Nyertes: Waldstein Józs. gr. Haidee ja Esterházy Mikl. gr. Baldogh ja (2) és Zichy F. gr. Cedrik je ellen. — VI.) Poststakes (az az: nem sokkal futás előtt nevezett lovak versenye) 15 arany mindenik. Futhatott minden ló, kivevén az idomitásra apr. 27-én állott angol tele vérű lovakat. Győzött: Liechtenstein Fer. hg. Jungfrau nevű lován Nádasdy Tam. gróf Ammy-je (2) és Liechtenstein Rud. hg. (ki Hunyady J. gr. helyett lovagolt) Slight of Hand-je (3) ellen. — Az idő nagyon kedvezett: uraságok számosan voltak; kik között a' bajor kir. örökös.

A' 4-dik 's utósó lófuttatás maj. 7-én három fertály egyre kezdődvén végbe ment illy képpen. — I.) Küzdés billikoma, 140 arany értékű, 1832-től fogva Harrach Ferencz gr. birtokában. Kihivók voltak (mindenik 50 aranyat tevén-le) Hunyady J. és Széchenyi I. grófok. Győzött Széchenyi I. gr. Lionel-ja. Hunyady J. gr. Figarója (2) és Harrach Ferencz gr Sourwayer-ja ellen. — II.) Ezüst kar-gyertya-tartó (Armleuchter), 120 ar. értékű; minden nem angol születésű lóra. Nyeré Hunyady J. gr. Gildroy-ja Nádasdy T. gr. Fair Duchessa ellen. — III.) Aranynyal ékesitett ostor; minden tartományi lóra. Kivivta Nádasdy T. gr. Evelinája Esterházy M. gr. Queen-je ellen. — IV.) Tételverseny belföldi 3 éves lóra; 30 ar. Győzött Hunyady J. gr. Osmanja Festetics M. gr. Mery-je ellen. Nádasdy T. gr. Liechtenstein Al. hg. Széchenyi Ist. Károlyi Ist. és György grófok bánatot fizettek. — V.) Arany-dij (22 ar. értékű) berekesztő futásra. Nyertes: Hunyady J. gr. Osmanja Festetics M. gr. Meryje ellen. — VI.) Ur-lovagok futtatása (15 ar.) Győzött Waldstein gr. Liechtenstein Ágoston hg. ellen. — Az idő esős, nézö kevés volt; fő uraságok közül Váza hg.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

40.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap majus 17kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Huba és Tünde.

(Szeremi népmonda.)

Bánatos arczczal ült Jávor, a' szegény halász, horogvesszőt tartván nap-barnitotta kezében a' csendes morajjal hullámzó ősz Dunának kavicsos partján. Mély sohajtás emelkedett melljéből, 's reppent ajkáról az ég felé, midőn kirántván horgát látá, hogy ismét nincs rajta hal, és keserű fájdalom boritá-el férjfias szép vonalmait, midőn kivetett hálójit is üresen huzá-ki a' habokból. — „Már nyolcz napja — sohajta boszúsan — hogy igy ülök hijába, 's nem fogok semmit. — Valóban igen szerencsétlen vagyok! A' szegény halászt nem szereti senki, 's mindenek futják társaságát. Én se vagyok rútabb a' többi legényeknél, sőt talán szebb vagyok, mint némellyek közülök, még is mindeniknek van mátkája, csak nekem nincs. Alig tánczolok kétszer egy leánynyal, már megtudják, 's ugy intézik a' dolgot, hogy többé ne tánczolhassak vele; mert azt gondolják, hogy feleségül nem vehetem-el, minthogy igen szegény vagyok. Igazok van! Hiszen már nyolcz napja, hogy magam is alig tudok élni keresetemből; hát ha még feleségem 's gyermekeim volnának, mit ettek volna azok szegények? — Még egyszer megpróbálom szerencsémet; talán a' hold-világ szelid sugarai kegyesbek leendnek a' szegény halász iránt, mint a' napnak ragyogó fénye.“

Ezen szók után csónakába ült Jávor, 's a' Duna közepén veté-ki hálójit. Hogy pedig szomorú gondjait elüzze, komoly hangon éneklé következő kedvencz dalát:

Erdő szélén ült a' vadász
Iv és nyillal kezében,
Homlokán mely bánat tanyáz,
Köny rezeg bús szemében.

Keble tüzes vágytól dobog,
'S ohajtása: szerelem!
Ó! de nincs szív, mellyben lobog
Értte rokon érzelem.

Aranyos palotájából
Leszált a' zöld mezőre
A' király-lány, 's ibolyákból
Koszorút font fejére.

Szemébe tünvén a' vadász
Iv és nyillal kezében,
Szeméremmel érzés csatáz
Azonnal szüz szivében.

Végre a' szív győz, 's pirulva
Dől a' vadász melljére,
'S koronát tesz, ittasulva
Kéjtől, annak fejére.

'S király lett a' szegény vadász,
Kard villogott kezében,
Homlokán csak öröm tanyáz,
'S szerelem ég szemében.

Alig zengének-el az énekelt monda utósó hangjai a' csendes éji levegőben, midőn Jávor közel csónakához valami különös neszt hallott. Kiváncsian fordítá arra fejét, 's mintegy tiz lépésnyi távulságban egy halaványleirhatlan bájjal mosolygó asszonyi ábrázatot látott a' habok fölött fejérleni. Éjszin szemei olly nyájasan nézének a' szegény halász szemei közé, hogy emennek elragadtatásában eszébe se juthata csudálkozni azon, mikép mosolyoghat valaki olly nyájasan a' vizben, ezen ellenséges elemben. A' horogvesszőt kiejté kezeiből, mert szünet nélkül csak azon szép, 's Duna hullámival játszadozó arany hajfürtöktől környezett, arczon függének bámuló szemei.

„„Énekeld-el még egyszer szép dalodat! — szólla a' báj-alak — már másodszor hallám azt most, 's még is erővel elvontak hangjai királyném 's barátnéim fényes köréből.“

Jávor engedelmeskedék, és most szebben éneklé-el ugyan dalát, mint az előbb, de sokkal frisebben is, mert ohajtotta a' halaványszüz ezüst hangjait ismét hallani. — Midőn dalát elvégezte, csónakára tevén kezét a' leány sokáig Jávorra nézett, 's végre megnyitá bibor ajkait, leirhatlan bájmosolylyal szóllván: „„milly szépen énekelsz te! A' mi fényes hüves palotáinkban is báj-hangok zengnek ugyan; barátnéim gyakran szép regéket énekelnek, 's a' csevegő hullámok báj-zenéje kiséri igéző szavokat mind addig, mig a' vizi virágok és sziklák nyájas viszhangtól zengedezve elragadtató varázs-öszhangba olvadnak. De hijába! — énekeik hidegek 's borzasztók, mint a' vihar ostorozta tajtékzó habok féktelen zajgása; — a' te hangjaid ellenben mint tiszta fény-sugárok lövelnek titkos édes vágytól feszülő keblembe, 's addig viszhangzanak lelkemben, mig egész valóm elragadtatva édes részvétre hevül. — Ó! mond-meg szép halandó, fogom-e még többszer hallani édes dalaidnak bájhangját? Szóllj, ki vagy? hogy ne csak szivem hanem ajkaim is nevezhessenek.“ “

„Nevem Jávor, 's halászattal keresem kenyeremet. Ott a' hegy ormán ragyog a' hatalmas Sarengrád vára; ez alatt áll roskadozó szegény gunyhóm, melly már alig képes a' hideg 's eső ellen oltalmazni. De már most te is mond-meg nevedet fejér szüz; tudom, hogy olly szép az, mint bájlók arczod szelid vonalmai.

„„Nevem Iduna, 's lakásom a' Dunának feneke, hol királynénk fényes palotája tündöklik. Többszer hallottam már szép dalaidat, de hozzád mind eddig nem jöhettem, barátnéimtól levén szüntelen környezve. Ma azonban elváltam tőlek; egyedül jöttem a' viz felületére, 's hallgatni fogom szavaidnak lelkemhez ható édes hangját, mig a' hold világit. Ha pedig annak sugarai eltünnek, akkor nekem is távoznom kell, mert a' hold a' mi napunk. Sugarai vonnak-fel

minket a' viz fenekéről, 's ha azok enyésznek, mi is a' mélységbe szállunk, 's alszunk mind addig, mig a' napnak éltető ragyogása fénybe boritja a' felvilág irányait. Nehány nap óta nem vagyok megelégedve vizi lakásommal. Valóban szépnek kell a' földi életnek lenni a' meleg föld virágos rétjein, szebbnek mint az egyszinű hüves vizek hullámai alatt. Bár én is a' föld lakosa 's — pirulva tevé hozzá — hozzád hasonló emberi lény lehetnék, és veled élhetnék boldog elvonultságban szegény gunyhód falai közt!" " —

„Ó szép Iduna! ne kivánd azt; szépek ugyan a' földnek irányai 's kellemesek, de az én életem nem az. Én szegény vagyok, igen szegény! a' szegénynek élete pedig csak lassú keserű halál a' tarka virágos föld térein. Nyolcz napja már, hogy alig vagyok képes éhségemet enyhiteni csekély keresményemmel, 's ma is éhesen leszek kénytelen kemény nyughelyemet keresni, mert ismét nem fogtam halat."

„„Ha csak ez a' bajod — szólla Iduna örömmel — ugy könnyen segithetek rajtad. Mártsd még egyszer a' vizbe hálóidat, 's várj, mig ismét vissza térek." "

Ezen szók után eltünt a' hölgy, 's Jávor hamar lemerité hálóját azon helyen, mellyre Iduna hó-keze mutatott. Nem sokára csekély távulságban látá őt a' csónak felé uszni. „„Emeld-fel most hálódat — szólla mosolygva — meglátod, hogy nem hijába meritéd-el azt." "

Alig birta Jávor a' nehéz hálót kihuzni, ugy telve volt a' legritkább nemű halakkal. Örömmel veté most azokat kosaraiba és nyájasan köszönte a' szép szüz kegyét.

„„Ha holnap ismét olly szépen fogsz énekelni — szólla Iduna — ugy hálód ismét tele lesz szép halakkal. De hangosan énekelj, hogy már távulról hallhassam szép szavaidat. Ha pedig nem jelennék-meg mindjárt első hangjaidra, akkor vess ezen füzfáról egy ágacskát a' Dunába. A' hullámok szolgálatunkban állnak; egyik a' másiknak adandja át az ágat, mig az végre kezeibe jutván Idunádnak, tudtára fogja neki adni, hogy várakozol reá. — De a' hold már halaványodik, 's nekem távoznom kell. Élj tehát boldogul jó Jávor, 's el ne felejtsd Idunát!" "

Soká nézett még Jávor azon helyre, hol a' báj-alak eltünt. — „Meg fog-e holnap ismét jelenni?" szólla magában, terhével gunyhója felé ballagván. Illy boldognak még nem érzé magát soha. — Szünet nélkül szemei előtt lebegtek a' vizi hölgy kecsei, 's az éjt is nyugtalanul tölté, róla 's jövendőjéről álmodozva.

Alig szürkült a' láthatár, midőn Jávor már Illok felé ballagott halaival, 's csak hamar jó nyereséggel eladá azokat. A' bevett pénz-

ből azonnal egy diszes világos kék öltözetet vásárlott. Maga is csudálta eleintén, hogy mért adott-ki annyi pénzt egy ruha darabért; később azonban még is pirulva vallá-meg magának, hogy a' szép Idunának ohajtana tetszeni. Alig tüntek-el a' napnak utósó sugarai, midőn csónakába ugorván Jávor, a' kijelelt helyre sietett, 's éneklése köztt egy füzfa-ágacskát a' Dunába vetett. Még nem végzéel egészen dalát, 's Iduna már megjelent a' csónak oldalán.

„„Itt vagyok kedves Jávor! — szólla nyájasan — de ezennel ismét távoznom kell; mert királyném várakozik reám. Azért vesd hamar a' vizbe hálóidat, hogy üresen ne térj lakodba; holnap tovább mulathatok nálad.“ “

Gazdagon megterhelve halakkal távozott-el Jávor ismét, 's minden nap örült, midőn a' nap el- 's a' hold feltünt; mert ezzel egyszerre jelent-meg mindig szép Idunája. Sokszor megvallá már neki szerelmét, 's az is forró érzelemmel simult az ifiúnak dobogó kebléhez. — Egykor korábban jelent-meg a' szép Iduna, 's öröm-könyek köztt szólla Jávorhoz: „itt vagyok ismét kedvesem, és soha többé el nem válok tőled. Királynémnak megvallám szerelmünket, 's ő megengedvén, hogy karjaid köztt töltsem-el napjaimat, azt is mondá, hogy csak legnagyobb inségemben jelenend-meg hivásomra, és segiteni fog ugyan rajtam, de akkor örökre vissza kell térnem vizi palotájába. Azonban én őt soha se fogom hivni, mert nélküled nem élhetek; te pedig engem oda nem követhetnél.“

Karjain vivé Jávor szép hölgyét gunyhójába, melly már nem volt olly elhagyatott állapotban; mert mióta Iduna segité a' halászatban, azóta gazdagsága annyira nevekedett, hogy csinos lakható hajlékba vezetheté snádott aráját (menyasszonyát).

Házassága után azonban mindenek megváltoztak; csak ritkán foghatott halat. Ugy látszott, mintha a' vizek neheztelnének reá, hogy a' szép Idunát kiragadá ölelő hullámaik közül. Gyakran szükölködni vala kénytelen nőjével; de Iduna mosolygva szenvedett mindent, 's öröme határtalan volt, midőn egy leányka lett szerelmének gyümölcse, 's ez szeretett Jávorja kék szemeivel mosolygott reá.

Napok, hónapok 's évek multak; a' halászat mindig roszabb, 's Jávor homloka borúsb lön, ha Iduna vagy a' kis Tünde mosolygó ajkaira nézett. Egykor, midőn ismét halak nélkül-tért haza a' bús atya, 's Tünde sirva kért kenyeret, Jávor vérző szivvel igy kiáltott fel: „Iduna! mért csábitottalak csendes lakhelyed elhagyására, 's mért hozálak ide, hol csak fájdalom és nyomorúság várakozik reád?“

Egybekelésök óta most hullatott Iduna először keserű könyeket, nem magát, hanem férje szilaj fájdalmát 's gyermeke jövendő sorsát siratván.

Jávor napról napra búsabb lön. Végre midőn Tünde negyedik évét meghaladá, 's az inség a' legfőbb fokra lépett, egykor estve Jávor nem tért vissza a' halászatról a' szokott időre. Szorongások közt tölté Iduna az éjt; a' gunyhó előtt álló hársfák legkisebb suhogására is ijedten riadt-fel nyugtalan rémletes látványokkal gyötrő álmaiból, szerette férjét vélvén közeliteni; de mindig csalódott. Az éjnek fátyola elvonult a' napfénye elől, 's Jávor még se jött. Alig hatának-ki a' napnak első sugarai, Iduna azonnal, Tündét aludni hagyván, a' Duna partjára sietett férjét keresni. Mintegy ezer lépésnyire haladván, férjének kalapját 's felső ruháját a' viz szinén látta uszkálni, 's meggyőződék a' felől, hogy Jávor kétségbeesve a' hullámok közt lelte halálát. — Elnyomatva fájdalmának első dühétől térdre esett a' szerető nő, 's hangos jajgatások közt kiáltott: „jó királyném! most vagyok legnagyobb inségemben; szabadits-meg!“ — Alig mondá-ki ezen szókat, 's ime a' Duna habjai kétfelé válván kilépett közülök Istria, a' Dunának hatalmas királynéja, 's karjai közé vevén az ájult Idunát hirtelen eltünt vele az örömtől zajgó folyam mélységében.

Nehány asszonyok látván Idunát olly gyorsan elhagyni hajlékát, 's hallván hangos panaszait, kiváncsian követék őt, 's látták mint tünt-el egy fejér 's viz-zöld fátyolokba burkolt nő-alakkal a' háborgó Duna hullámai közt.

Iszonyodva futottak az asszonyok vissza a' faluba, 's elregélék a' látott rémletes esetet, mellynek hallására csak hamar egybegyültek a' falu lakóji, 's bámulva néztek az ismét csendesen folydogáló Dunának sima tükrébe, midőn a' kis Tünde sirva közelite hozzájok, 's kiálta: „Anyám! édes anyám hol vagy?“

„„Nincs már többé anyád szegény gyermek.....! jer velem, én leszek anyád, 's megosztom veled kenyeremet — szólla egy szegény pásztornő. — Im vedd ezen almát, 's légy jó kedvű.““

Tünde csak hamar hozzá szokott jó szivű nevelő anyjához, 's vidám gyermeki játékok közt észrevehetlenül repültek-el ismét nehány évek.

Egykor Tünde nem a' legpontosb felvigyázat alatt levén virágokat szedegetve felfelé ment a' sarengrádi vár hegyén, 's minthogy a' távulabb virágok mind inkább tetszének neki, mindig feljebb ment; végre a' vár-kert nyitva álló kapujához ért, 's kiváncsian betekintett; a' kertben pedig még sokkal szebb virágokat látván, vigyázva belépett, 's csak hamar hozzá kezdett a' virág-szedéshez. Éppen egy szép viritó rózsa-bokor előtt állott, midőn egy kellemes szózat hatott füleibe: „szereted a' rózsákat?“ — Tünde ijedten fordult hátra, 's ime egy szép szöghajú gyermek mosólyogva nyujtá neki a' lesza-

kasztott gyönyörű rózsa-bimbót. A' kis fiú még több szép virágot is szedett Tündének, 's nyájasan csevegett vele; mig végre egy durva asszonyi hang kiáltott: „„Huba! Huba!“ “ — „Ez mostohám szava! — szólla a' fiú — menj kedves Tünde, mert ő nagyon csintalan; holnap jöjj-el, 's majd megint szedünk virágokat.“

Azonban Huba intése későn jött; a' gonosz mostoha kilépett a' bokrok közül, 's kiragadván Tünde kezéből a' virágokat mérgesen kiáltott: „hogy merted virágimat letépni semmirekellő? “ —„ „Huba megengedte““—rebege sirva az ijedt illy durva bánáshoz szokatlan leányka; könnyei sürűn peregtek-le hószin arczain a' fűbe, 's itt gyöngyökké keményedve igéző fénynyel ragyogtak az öreg várnő kapzsi szemeibe. Bámulva hajolt-le a' fösvény asszony, és szorgosan szedé-fel a' gyönyörű gyöngyöket, szeliden kérdezvén: „hogy hivnak kedves leányka, ki az atyád?“

„ „Én Tünde vagyok, Jávornak, a' szegény halásznak leánya. Atyám meghalt, anyám pedig a' vizben van, 's nem jő többé vissza soha, azt mondja nevelő anyám, ki amott lakik nem messze a' három alma-fától.“ “

„Nem szeretnél itt maradni Hubánál, 's a' szép virágoknál?“ — kérdé ujra a' gyöngyök ragyogása által megszelidült várnő.

„Ó maradj itt! — esdekle Huba — nekem ugy sincs játszótársam.“ — Tünde örömmel maradt, 's a' fösvény várnő már előre gondolkozott, mint fogja őt gyakran sirásra kényszeriteni, csakhogy gyöngyeit szaporithassa. A' két gyermek csak hamar elválhatlan lön; egyedül a' mostohának durva bánás-módja háboritá örömöket; mert a' gonosz fösvény asszony szüntelen kinozta Tündét, hogy gazdagságát nevelhesse annak keserves könnyeiből. *(Végz. köv.)*

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Kora tenyészet. Parisban az idén már januar. elején láttak a' kertekben minden felé mandola-fákat virágozni, valamint a' tenyészetnek egyéb más jeleit is.

Rókák az éjszaki fokon. Hogy az állatoknak nem csak némi eszök van, hanem itélnek is és okoskodnak, ismét egy példa reá. Henderson angol utazó Islandról irt munkájában különösen emlékezik az éjszaki fokon (Nordcap) tartozkodó rókák eszességökről. A' rókák t. i. e' vidékben, hol az irtózatos sziklameredekek csaknem egészen tengeri madarakkal és fészkeikkel vannak elfedve, seregesen mennek-ki prédára 's vadászatra. Mi előtt munkájokhoz fognak, magok közt valamelly próba-viaskodást tartanak, melly szerint egymás erejét kitudniok lehessen, 's azt, hogy ki közülök a' legerősebbik. Ekkor oda járulnak a' meredek mélység párkányára, 's most egymást farkuknál megfogván a' leggyengébbik legelőbbre megy, a' legerősbik pedig felül marad, 's az egész lánczot erősen tartja. Adott jelre azután egész

erejéből felvonni kezdi őket 's igy kiki egymást, mig a' prédával megrakott legelsőt is felvonják. Ezt mind addig gyakorolják, mig elég takarmányuk lesz.

KÜLÖNFÉLE.

Gyermek-gyilkolás. A' különben olly szelid Chinaiak caracterában legfeketébb árnyék-oldal az olly gyakori gyermek-gyilkolás. A' kormány nem hogy gátot vetne ezen irtózatos bünnek, hanem ugy tetszik, még javalja is. Pekingben a' rendőrség kötelességeihez tartozik minden reggel a' gyermekeket összeszedni, kik éjjel kivettettek. E' szerencsétleneket azután, az élőket holtakkal keverve, targonczákra rakják, 's a' város előtti dögnyuzó helyre viszik. Némelly irók a' Chinaiaknál történni szokott gyermek-gyilkolást évenként 30.000-re teszik, mások csak 10.000-re. Azon Chinaiak, kik valamelly folyó mellett laknak, gyermekeiket egyenesen vizbe vetik, miután nyakukra tököt kötöttek, melly meg nem engedi, hogy a' fej vizbe merüljön. Gyakran lehet illy szerencsétlen martalékokat úszni látni a' vizeken a' nélkül, hogy az arra hajókázó emberek legkisebbé is tekintetbe vennék.

Farsang származása. Sokan állitják, hogy a' farsangi mulatságok Bachustól veszik eredetöket, 's a' vidor inneplési táncz, mellyet Egyptusból visszajövetele után feltalált, adta emezekhez az első ideát; de legtöbb tudósok farsangunkat a' Romaiaknak saturnusi innepeikből származtatják. Idő-számlálásunk 48-ik évében Messaline, Claudius császár hitese, kertjében inneplést adatott, 's mindannyi vendégek Faunok és Bachantokként levén öltözve legbujább tánczokat vittek véghez. Nero követé ezen példát, 's hogy az innepet emelje, barátjával Scaurussal asszonyi alakba öltözve jelent-meg, 's legilletlenebb és legbizarrabb öltözetekben szaladgált végig Roma utszájin. Romából az álruhás tánczok átszivárogtak Galliába, 's miután a' Romaiak ezt meghódoltaták, csaknem hivatalosan iktaták-be azokat; mert a' lyoni igazgató Plancus mint tenger istene jelent-meg egy hosszú hal-farkkal, 's annyira leereszkedék, hogy térdein tánczolt. A' Gallusok kevés vonzódást mutattak ezen vigalmak iránt; azonban az ujabb Francziák sokkal nagyobb kedvöket lelék benne mint őseink, mert már a' XIV-ik században az álarczos táncz-mulatságok közönségesen elterjedtek.

Mulattató. 1) Egy lengyel nemes, ki sokat ivott, megsiketült. Egy orvos kigyógyitá őt, de egyszersmind megtiltá neki a' pálinkát. Egy ideig kiallotta, de csak hamar elkezdé ismét régi életmódját, 's betegsége ujra elérte. Orvosa boszonkodott, 's ujolag keményen megtiltá neki a' szeszes italt. — „Hallja doctor ur! az nem megy — mond a' Lengyel — én most fél esztendeig ismét jól hallottam ugyan, de mind az, mit hallottam, korán se volt olly jó, mint a' pálinka.

Dambó E. Bucsánból.

2) A' mult században Miskolczról egy csizmadia jött Pestre némelly ügyeinek elintézése végett; de itt őt sulyos betegség érte, 's nem sokára bele is halt. Kenyeres társai kőkeresztet tétettek sirja fölé, mellyre ön magok által készitett következő sirverset irattak:

Itt nyugszik Kis
Kinek neve János is
Nem valami Fis
Kális, hanem Fis
Léderből dolgozó Csiz
Madia Mis
Kolczon. — 17..

JELESMONDÁS.

Diadal a' sorson.

A' sorssal küzd, harczol egész éltében az ember
'S megnyugvással győz rajta, ha türni tanult.
Szentmiklósy után L. Amália.

Dicső élet.

Dicső az élet kedvesim! ha nem fedi
Valónkat külszin, 's nem takarja állepel
Szivünk'; ha lelkünk a' létnek bilincseit
'S igáját széttépvén szilárdon száll ura
Trónjához. Szép, ha hit, remény 's szeretet az
Alapja, — ha e' három együve talál.
Vidít a' hit létünk végső fokán is; a'
Keservek eltünnek; kéj és öröm követ
Remény mosolygván létünknek ösvényin, a'
Baráti szeretet virág-lánczczal kötöz
Bennünket öszve; — e' három ha követ, ugy
E' földi létünk boldog, kedves, és dicső.
Ba. Váczról.

A' feleség ollyan mint a' hintó. Ritka, hogy a' szijjártó- lakatos- kerékjártó- lakkozó- és kovács-munkák mind remekek legyenek rajta: de mennél több a' jó munka, annál becsesebb a' hintó. A' szépség csak a' lakkja, előbb lekopik, mint a' hintó tart; a' jóság paszománt-oldalfogók, mellyekhez csak akkor kap az ember, ha a' hintó dőlni akar: a' pénz és nexus, ezek a' tengelyek — ezek hordozzák a' hintót. Fáy.

Aphorismák Pestről. Huszadik esztendőnkben a' gyönyörűséget 's élet kellemeit nyeljük; harminczadikban kóstoljuk; negyvenedikben ritkán használjuk; ötvenedikben keressük, 's hatvanadikban azoknak hijányát érezzük, de őket nem találjuk.

A' ki választani 's magát körében tartani tudja, kevés könyvvel, kevés orvossággal, kevés étellel, 's kevés jó baráttal elégszik-meg.
Mérey Móritz.

Csere-rejtvény.

4. 5. Minden fán találtatik.
1. 2. 5. A' ki nem komolykodik.
2. 1. Hajdan volt rugója nyilnak,
Mondatik most papirosnak.
4. 3. Csalfa képet bélyegez.
1. 4. 5. Nagy folyó honunkban ez.
1. 2. 3. 4. 5. A' teremtő alkotá;
Egy derék irónk könyvének,
Mint legszebbik remekének,
Éppen e' czimét adá.
P. Szőkedencsről.

Előbbi rejtvény: Anna.

Kérettetnek e' folyóirat t. pártfogójai, kiknek szándékjok van azt jövő fél évre is megtartani, ne terheltessenek rendeléseiket mennél előbb a' szokott hivataloknál megtenni, nehogy az elkésés miatt, valamint mult fél évben történt, többeknek hijányos példányokat kénytelenittessünk küldeni. Különös hálával fogadjuk, ha e' lapok dija (fél évre postán 6 pengő ft.) a' közeledő pesti vásár alkalmával egyenesen a' szerkező hivatalba küldettetik. Képek nélkül 5 pengő forinttal csupán itt (a' poston nem) lehet előfizetni. — A' folyóiratból minden héten két iv, mellette hetenként egy divatkép, 's minden hónapban két (vagy előfizetőink számához képest többre is szaporodható) arczkép, tájrajz, vagy más egyéb műtárgy jelen-meg.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

41.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön majus 21kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Párviadal három között.

Jamaikában levén — mond egy utazó — felmentem azon hegyekre, mellyek természetes határait formálják a' belföldnek. Nagy volt meglepetésem, midőn a' magos sik helyen vassal bevert fatörzsököket láttam, 's könnyen azt véltem, hogy valaha épületekre voltak szánva. — Bizonyosan kitalálod, mire valók voltak ezek! — mond az egyik kisérő barátim közül. — Megmondom én — szóll barátom — miután nem tudtam kitalálni. — Ezek ama kinpadoknak maradványaik, mellyeken több Négerek végeztettek-ki az 1820-ik évben roszul próbált felzendülésökért. — Emlékezem, mintha valamit hallottam volna erről.

Barátom ezután több körülállásokat beszélt a' felfedezett összeesküvésről, mellyeket a' megitélttekről hallott. Titkos szövetségöknek czerimoniáji közül egy volt az, hogy égett borral töltött poharat tettek az asztalra, mást rhummal, egy harmadikat whisky-vel. A' két elsőt egy más edénybe töltötték össze, 's az összegyült lázadók ünnepélyesen itták-ki hű összetartásuk jeléül; a' harmadikat földre öntötték a' fejérek iránti gyülölségöket jelentvén ezzel.

A' szerencsétlen Négereknek kivégeztetésök alkalmával egy különös történet adta elő magát, mellyet barátom mint szemtanú és ezen megitélésnél katonai szolgálatot tevő igy beszélt-elő:

Egy a' lázadók közül, ki sokat elkövetett, hogy társakat szerezzen, arra itéltetett, hogy őt előbb felakasszák, azután fejét elvágják, végre rettentésül, nehogy e' félét többé valaki tenni merészeljen, azt karóba dugva a' büntetés helyén állitsák-fel. Midőn a' kemény biró az itélet utósó részét teljesedésbe akarná venni, a' megöletettnek testvére előáll kérvén, hogy engedtessék-meg neki bátyja fejét elvágni. A' Négerek hiszik, hogy lelkök a' testtel együtt haláluk után ismét hazájokba visszatér, 's ott viszont egyesül; ez az egyesülés pedig megakadályoztatik, ha a' megholtnak fejét valamelly idegen és nem rokon vágja-el. Ezen különös kivánság, mint gondolni lehet, megengedtetett, min a' megöletettnek atyafiai nagyon megörültek. Az elvágott véres fő tehát karóba huzatott, 's minden erre menők ijesztésére nehány napig ott maradt, mig végre a' törvényszék megegye-

zett mindenki ohajtására annak levétetésében. Egy Lacy nevű durva Irlandi, ki felügyelő volt, későn éjszaka dobzódásából haza térvén felmászott a' karóra, 's pipát dugott az elvágott főnek szájába. Lacynak ezen gaz tettét sokan kaczagták, de a' Négerek mélyen keseritve voltak általa, 's hogy őket megnyugtathassák, levétették a' főt, 's általadták a' megöletett testvérének.

Nehány hónappal ezen eset után a' sziget északi részét jártam-be, 's délután felé a' fergeteg egy fogadóba kergetett. Több okoknál fogva undorodtam ezen menedék-helytől. Azon tájon, hol a' czukor-nád-termesztést nagyban üzik, 's a' birtokosok is ott laknak családjaikkal együtt, szép társasági kör létez; de a' hegyek között a' felügyelőknek keskeny terjedelmű növény-termesztésök van csak.

Az e' tájon levő termesztésre őt semmi ember ügyelt, kiknek dobzódásaikról és kicsapongásaikról már rég hallottam. Egész éven által nem váltak-el egymástól, hanem sokszor nyolcz napig is együtt ültek 's ittak. Kölönösnek tetszik, de valóság, hogy a' heves öv alatti emberek nagy mértekben isznak a' nélkül, hogy reájok nézve veszedelmes lenne, mi a' hideg éghajlat alatt lehetetlen.

Unalmas volt reám nézve illyen emberek társasága; de a' szükség törvényt ront, és egy puska-lövésnyire levő fogadóba kelle szálnom a' rosz idő miatt. Midőn az ajtón kopogattam, előmbe hangzott a' vigalom lármája, és szentül hittem, hogy az itt levő korhelyek esti mulatságába lépek. A' hatodik egy idegen volt, kit mint engemet, a' zivatar hajtott ide. Eszembe jutott, hogy Kingstonban láttam őt nehányszor; ügyes külsejű, és tanult embernek látszott. Igen örültem illy korhelyek között legalább egy becsületes embert láthatni, 's örömem tőle viszonoztatott. A' felügyelők még józanok valának; de annál inkább adták magokat az ivásnak. Mivel más menedéket nem láttam, elhatároztam, hogy vidámnak mutassam magamat, 's napfeljöttével ezen ittasok barlangját elhagyjam. Másik társam is ugy érzett, 's valósággal már a' gyülöletes ital is, mellyel szüntelen gyötröttek, elég ok volt arra, hogy innét menekedni törekedjünk. A' társaság elvonultságunk miatt nem zavarodott örömében, sőt jelenlétünk még több okot adott a' rendetlenségre. Hozzánk intézett öröm-szókat mondottak, mellyek énekkel végződtek; egészségünkért ittak; fogadtak egymással, mellyek teljesedésbe soha se mentek; kihivásokat tettek, mellyekről a' következő reggel semmit se tudtak. Különösnek tetszett nekünk, hogy a' megivott égett bor nem lágyitá-el sőt inkább kicsapongókká 's féketlenebbekké tette őket. Csak egy Angol tett kivételt, kit méltán hivtak Bullnak (ökör). Ez ugyan is már tovább nem birhatván az erőtetést, lefeküdt. Darab idő töltel, mig társai észrevették eltávozását. Ezt megtudván iszonyú ká-

romlásokra fakadtak, mintha az eltávozott legnagyobb bünt követett volna-el, 's egy szivvel meghatározták őt a' házból kiverni. Az egész társaság amannak szobájába ment; de Bull előrelátó levén az ajtót bezárta, és elég okos volt, hogy minden kopogatásra, becsmérlő, csufolódó szavakra siket maradt. A' zsalyú körüli próba is illy sikertelen vala, mert azt is bekapcsolva találták. Ezen munkálatoknál legszorgalmasabb volt az Irlandi, ki nemzeti minden feltalálásait előidézte a' dolog végrehajtására. Terveinek egyike volt az, mi szerint több meggörbitett szegeket zsinórra kötött, 's az ablakon benyujtott, hogy a' vétketlen alvót halként felrángassa. Mivel pedig a' fogadós hálója készitményeit illyen halfogásra az Irlandinak nem merészelte általadni, ennek találós eszo más módot gondolt-ki az Angolt hal-állapotba helyezni. Nagy vizipuskát vett elő, 's azt az udvar előtti mocsárból megtöltvén ablakon lőtte-be a' Dissentirre. A' dósist nem kellett másodszor ismételni, mert Bull dühösségbe jövén nadrágját megforditva húzta-fel, inge a' mocsárviztől bepiszkoltatva rongyként függött válán. Iszonyú átkot szórva kijött azon szobába, hol mi voltunk. Megjelenése nagy kaczagást okozott; de erre nem volt szükség, hogy ő a' legnagyobb dühösségbe hozattassék. Mint valamelly vad állat rohant az Irlandira, 's őt a' nála levő fegyverrel földre sujtotta. Ez a' meggyaláztatás nagy volt. Oroszlánként szökött-fel az Irlandi, hogy ellenjére rohanjon; de a' társaság megakadályozta illyesmit idegenek előtt tenni, 's abban egyezteté-meg őket, hogy mint nemes emberek más módon igazitsák-el bajukat. A' javaslatot elfogadták, 's a' két ellenfél abban egyezett-meg, hogy az most tüstént megessék. Nem kevessé zavarodtunk-meg azon én és az idegen, hogy végre még gyilkosság tanúji leszünk. Igyekeztünk tehát a' két részt megengesztelni állhatatosan hivén, hogy egy órai álom után a' történttekről mindenik meg fog feledkezni. De közbejövetelünk még siettette a' catastrophát; mert azon körülállás, hogy illy tettnek idegenek is voltak tanúji, még inkább ösztönözte őket, mint nemes embereket.

Mind a' két ittas, mint eszelős, a' megsértett becsületről és elégtételről kiabált. Én éppen inteni akarék legényemnek, hogy nyergeljen, midőn a' fogadósnak azon nyilatkozása, hogy nincsenek pisztoljai, a' dolgot szinte eldönteni látszott. Feltünő reményem egészen elenyészett, midőn egyik a' barátok közül ezt kiáltá: „van puska, 's bizonyos távulságra lámpákat kell felállitni; ezek éppen olly becsület-vissza-szerző eszközök.“ — Rémülésem igen nagy volt, midőn javaslatát mind a' két rész elfogadni látszott. Puskákat hoztak, 's jóknak találtattak. De volt még is egy akadály. Golyóbis

nem volt, se forma, mellybe ollyast öntsenek. Uj remény tünt-fel, de megint elenyészett. — „Van ón elég a' malom-csatornánál levő zsilipen! — Miért nem vesztek fejes szegeket?“ — mond egyik a' többek közül. — „Jól van jól, tehát fejes szegeket!“ hangzott mindünnen, 's megparancsoltatott, hogy minden elkészittessék.

(Végzet következik.)

Huba és Tünde. *(Végzet.)*

Évek multak, 's a' gyermeki hajlandóság forró szerelemmé vált. E' boldog állapotban Tünde ritkábban sirt, 's angyali szelid türelemmel szenvedett mindent; mi által felboszonkodván a' telhetetlen várnő, annyira kinzá szegényt, hogy végre kétségbeesvén szökésre határozá magát a' két szerelmes, 's csak alkalmas időt vártak tervök kivitelére.

Egykor estve korábban tért Huba a' vadászatról vissza, 's a' kertben lelvén kedvesét örömmel igy szólla: „kedves Tündém! vége minden búnak; halld csak, mi történt velem. El levén nagyon fáradva betértem egy a' hegyek közt lakó ősz remetéhez, 's egy ital vizet kértem tőle. Az öreg barátságos viselete által csak hamar annyira megnyeré bizodalmamat, hogy szerelmünket 's kinos helyeztetésünket megvallám neki. — „Bajodon kedves fiam lehet segiteni — szólla szánakozva a' jó öreg — én egy titkot közlök veled; azért figyelmezz. A' sarengrádi vár bal oldalán lenyuló szirtek közt a' Duna partján egy tág barlang, annak közepén pedig egy tó van, mellybe ha akármit bemárt az ember, ez azonnal aranynyá változik.“ Igy szóllott az öreg. Örvendj tehát kedves Tündém, holnap korán reggel oda megyünk, egy kosár virágot bele vetünk, 's a' nyert sok aranyon távul innen egy szép várat veszünk kertekkel és erdőkkel, és — —“

„„Ugy tetszik, valami mozgott itt — szólla Tünde ijedten — nézz csak a' bokorba.“ “ —

Huba megvizsgálá a' bokrot, de nem talált senkit. — „Azután még azt is mondá az öreg remete — folytatá Huba — hogy vigyázzunk, nehogy a' viz testünket érje; mert akkor mi is azonnal aranynyá válnánk; és hogy csak egyszer változtat a' tó mindent aranynyá, azután pedig örökre kiszárad. Siessünk tehát holnap korán oda, hogy minél hamarabb boldogulhassunk, 's más valaki el ne ragadja elólünk szerencsénket.

Más nap hajnalkor össze találkoztak a' szerelmesek a' vár kapuja előtt. „Siessünk kedves — szólla Huba — mert mostohám már felkelt; félek, hogy tegnap meglesett minket, mivel a' bokorban nagy lábnyomokat láttam, neki pedig legnagyobb lába van a' várban.“

Egy kosár virágot szedének most, és siettek le a' vár hegyén a' Duna felé, de — már elkéstek. A' fösvény mostoha éppen akkor nyargalt sánta tátosán, egy nyaláb hasáb-fát tartván karjai közt, a' barlangba, midőn a' nyiláshoz értek.

Már éppen a' barlangba akart Huba rohanni, midőn borzadva látta, hogy mostohája egyenesen a' tóba nyargalt, 's ugy ereszté-le kötelen a' nyaláb fát a' vizbe, melly azonnal a' ló lábaival együtt aranynyá változott. Borzadásuk irtózássá vált, midőn nehány percz mulva az egész asszonyt lovastól arany szoborrá látták merevedni, 's a' tó közepéből egy csuda szépségű asszonyi alak emelkedék-fel, kiben Tünde azonnal édes anyját ismerte-meg.

„Gyermekemet irgalmatlanul kinoztad — szólla a' tünemény dörgő hangon a' haldokló várnőhez — vedd azért gonoszságodnak rég érdemlett jutalmát!“ — Alig mondá-ki ezen szókat a' vizi tündér, midőn a' gonosz asszony lovastól elsüllyedt. És most leányához fordulva nyájasan szóllott Iduna: „éljetek boldogul kedves gyermekeim, 's legyetek szerencsésebbek nálam és Jávornál.“ — Ezen szók után eltünt, 's vele a' varázs erejű tó is.

Huba és Tünde azonnal a' várba sietének, 's elbeszélték a' rémletes esetet. Egy könycsepp se folyt az utált várnő borzasztó haláláért, mindenki gyülölséggel viselteték a' fukar kegyetlen asszony iránt, 's örvendve élteté az uj uraságot, a' közönségesen szeretett Hubát, ki Tündét azonnal mint mátkáját 's jövendő nejét alattvalójinak bemutatta. Midőn keresztül járnák a' vár szobájit, a' mostoha háló teremében egy nagy 's erősen lelakatolt vasládára akadtak. Feltöretvén azt telve lelék azon gyöngyökkel, mellyeket Tünde sirt, 's a' várnő olly szorgosan öszve gyüjtött. Erős és pompás várakat épittete Huba ezen kincs feléből, felét pedig elosztá a' szegények közt, 's zavartalan boldogságban tölté életét szeretett Tündéje karjaiban.

A' sarengrádi várnak hajdani fényét most már csak kevés romok mutatják, 's Huba nemzetsége rég kihalt; de a' vár alatti barlang még most is épségben áll. Sokan próbálták már benne az aranynyá vált gonosz várnőt kiásni, de hasztalanul; mert senki se vala még eddig képes az ott őrt álló hatfejű sárkánynyal szerencsésen megvivni.

Czangányi G.

ÉLET-TÖRTÉNET.

Herschel.

Herschel Fridrik Vilmos Hannoverában született 1733-ban. Ezen jeles mathematikusnak atyja hangász levén, ő is a' muzsikát kezdé ta-

nulni, 's igy 14 esztendős korában már ezredesi hautbolsta lön. Londonba utazván 1757-ben, hogy ott mivelje magát a' hangászatban, közben egy hangászkart szerkezett egybe Darlington számára, Leeds-ben pedig azután muzsikamester lett, 's utóbb Halifaxban, 's Bathban orgonista. De mind ezek mellett is, kedvencz tanulmánya az astronomia maradt. Ez iránti hajlandósága még inkább nevekedett Ferguson munkájinak forgatása által, mellyet ő rendkivüli szorgalommal tanult, hogy előmenetelt tehessen a' mathesisben, melly ezutáni iparjának kizárolag tárgya lön. Azonban ehhez feltételesen szükséges volt egy teleskop, mellyet azonban gazdag nem levén nem szerezhete-meg magának, 's ezen nem kedvező körülmények köztt nem tudván mihez kapjon, végre eltökélé magát, hogy önmaga készitsen egyet; melly munkája olly jó sikerrel ment-véghez, hogy képes volt az általa készitett 5 láb hosszú tükör-teleskoppal megvizsgálni Saturnus gyürűjét, 's Jupiter mellékcsillagait. Ennekutána még nehány astronomiai eszközt készitvén-el, több nevezetes 's fontos felfedezést tett; többek köztt egy uj planetát talált-fel 1781-ben, mellyet királyának tiszteletére, György-csillagnak (Georgium Sidus) nevezett, melly égi testet azonban németország csillagászai Saturnusnak kereszteltek. Ezen felfedezés miatt 3-dik György angol király igen kedvező állapotba helyezteté őt, 's most már Herschel Sloughba, Windsorhoz közel, költözött mint kir. csillagász. Itt vizsgálatának főtárgyai voltak a' ködcsillagok, mellyek ezen jeles férjfi előtt csoportulatokba oszlottak-fel, ollykor 50.000 csillagszámig. Herschel most azon merész gyanitást hozta szóba, ha valljon mind ezen csillag-csoportozatok nem ugyan annyi táj-utak avagy systemáji-e azon álló csillagoknak, mellyek egymáshoz tartoznak. — Ezen hires csillagász 1785-ben végezte-el világ-szerte elhirült 40 láb hosszú 's $4\frac{1}{2}$ láb átméretű tükörteleskopját, melly 2118 fontnyi nehéz volt, 's melylyel ő 1787-ben Uranus két holdját találta-fel, melly kettő után 1790. és 1794-ben a' még hátra levő 4 holdat avagy mellék-csillagot is felfedezte. Hasonlókép találá ő fel Saturnus gyürűjének forgás-idejét (10 óra 32 minutum), 's pontos vizsgálat alá vette a' Piazzi, Olbers, és Harding csillagászoktól feltalált 4 planetát. Mint természetbuvár azon tapasztalást tevé, hogy a' prisma által megtörött szinsugárok hévfokja különféle, 's hogy maga egyedül a' veres sugár a' többiekét is öszvesen magában foglalja. Herschel azután doctornak neveztetett-ki 1786-ban az oxfordi egyetemtől, a' király pedig 1816-ban a' Guelphe-rend lovagjává tette. Ezen mély gondolkozású férjfi kimult 1822-ben életpályája 89-dik évében. Irományai eredetileg angol nyelven vannak, 's tett vizsgálatai a' „Philosophical transactionsban" foglaltatnak. — Ezen hires csillagász fija, Sir John Herschel, hasonlag nagy mathematikus és astronomus, ki atyjának meghalálozása óta szorgalmasan folytatja annak vizsgálatit, 's az ujabb időben általa feltalált kettős csillagok által hirt nevet szerze magának. Ő jelenleg a' jó reménység fokán tartozkodik, 's itt folytatja ég-vizsgálatit, mit azon levélből tudhatni, mellyet ő junius 10-kén 1834-ben irt vala Struve statustanácsnokhoz Pétervárra.

Novák Daniel.

KÜLÖNFÉLE.

Népszokás. Ha azon népeknél, mellyek az 58-ik fok alatt Hudsonbay felé laknak, valamelly aggastyán már igen megöregedett, 's magát el nem táplálhatja, akkor gyermekei gödröt ásnak, 's őt megfojtván bele temetik. Ha gyermekei nincsenek, mindig találkozik egy-egy jó barát, ki e' szivességet neki megteszi. Mindazáltal ezen egykedvűség és kegyetlenség mellett is, nagy megindulást mutatnak e' vad népek szülőjik elvesztésén, 's keserves panaszokra fakadván ujjaikat is levágják, mint a' kétségbeesés jelét. Ez a' behonosodott etiquette!

Magának ásott sir. Londonban a' symingtoni temetőben két sirásó őrt állott az ugy nevezett feltámasztók (halottrablók) ellen. Egyik kelleténél kicsinyt mélyebben tekintett a' boros palaczkba, 's a' legközelebbi sirra leheveredve elaludt. Társa őt nyugodni engedvén maga járta körül a' temetőt. Azonban, midőn másnap felakará társát költeni, azt halva lelé. A' Coroner megvizsgálván a' holtat, halálát természetesnek találta, 's igy a' szegény ugyan azon sirba temettetett, mellyet nappal előbb maga ásott nem tudván, hogy az még saját sirja leendhet.

Lenoir Eustachius, egy az ő jótevőségéről közönségesen ismert és tisztelt Néger, kinek 1832-ben a' Monthyon által alapitott erénydij itéltetett oda a' franczia akademiától Parisban, ugyan ezen városban végzé-el életét a' mult hetekben. Számos népség követte koporsóját, 's megindulva kiséré egészen a' temetőig, hol neki emlékoszlopot fognak emelni.

I-ső Péter tiszteltetése. A' pétervári természeti ritkaságok gyüjteményében nem messze a' börzétől a' Newa partján egyéb nevezetességek mellett I-ső Péternek lovát és kutyáját is mutogatják kitömve; éppen ugy lehet látni ezen jeles embernek üveg alatt tartatni szokott ingét is, mellyben megkereszteltetett. Nagyobbszerű azonban az, mit magán a' Newa partján láthatni. Itt t. i. azon fa-bódét 's csónakot tartogatják, mellyeket Péter saját kezével készitett; az egyiket azért, hogy a' sáros posványokban a' legalkalmasb helyet választhassa-ki magának terveiben; a' másikat, hogy az uj 's általa megkezdett nagy városnak (Sz. Pétervára) előlépéseit figyelmével követhesse. Milly ellentét ezen kis fa-bódé 's a' gyönyörű paloták között, mellyek most a' parton diszkednek, 's a' kis csónak és ama óriás hajók között, mellyek kiterjesztett vitorlákkal büszkén járnak a' Newán fel alá, és — milly tiszteletre gerjeszt mind ezeknek megtekintése azon óriás szellemű iránt, ki illy tárgyakat csaknem semmiből hozott elő!

Asztali szokás különféle nemzeteknél. Mi asztalainknál székeken ülünk; a' Törökök keresztbe vetett lábakkal a' földre telepednek; a' Romaiak feküdtek, 's a' Japaniak térdepelnek. Nálunk az asztal több személy számára terittetik. A' Chinaiaknál kinek-kinek külön asztala van.

Mulattató. Egy előkelő indiai kereskedő egykor az angol keletindiai társaság előülőjétől ebédre hivattatott. Az italok közt nehány üveg angol sert is hozattatott-fel. Midőn ezeknek egyike felnyittatott,

's a' nemes árpanedv magosan kifecskendett belőle, a' bámulás látszató jeleivel vonta magát hátra az Indiai. Egy mellette ülő Angol tudakozódék ennek oka felől, 's az Indiai igy felelt: „hogy ezen erős ital az üvegből kitódul, azt könnyen megmagyarázhatom magamnak; de valljon hogy tudjátok azt bele tenni?“ Dambó E. Bucsánból.

JELESMONDÁS.

Részvét.

Mint a' harmatcseppek, mellyek a' rózsának
Egy piros levelén külön ragyogának,
Arra unszoltatván az irigy szellőtől,
Hogy bucsút vegyenek a' bibor bölcsőtől,
Sok remegés után egymásba pörgenek,
'S a' kinyilt rózsának keblébe görgenek:
Ugy az érzékeny sziv búba süllyedezvén
'S egy másikot vele senyvedni érezvén
Reszketve csatolja bajtársát ölébe.

Verseghy után közli K. Maria.

Élet tükre. Mig a' férjfi nagyra ható erejével a' közjónak előmozditásán elkülönözve övéitől munkálkodik, mi szentebb kötelessége az asszonynak, mint azon kis kört, melly neki jutott, boldogitani.

L....cs Amália.

Lelkes polgárok diszesitik a' hont, nem a' hon ezeket.

Z—l—y Ferencz.

Aphorismák Nagykátáról. A' szerelem és boszú, noha két ellenkező, abban még is testvér, hogy sokszor egyik sem állandó.

Két hibát látok a' természetben; egyik, hogy a' sziv benn, — másik, hogy a' nyelv kinn pereg az Alkotónak czéljától távul.

Két pár elvált szerelmes üres hangszer hurjai nélkül.

Csernyánszky.

Betűrejtvény.

T-vel századokat élni
Alkot a' természet-erő;
Nélkülem hegyuek lehetni
V-vel, ki mondja, vakmerő.

S—i Ján. Egerből.

Előbbi rejtvény: Világ.

Kérettetnek e' folyóirat t. pártfogójai, kiknek szándékjok van azt jövő fél évre is megtartani, ne terheltessenek rendeléseiket mennél előbb a' szokott hivatalokná megtenni, nehogy az elkésés miatt, valamint mult fél évben történt, többeknek hijányos példányokat kénytelenittessünk küldeni. Különös hálával fogadjuk, ha e' lapok dija (fél évre postán 6 pengő ft.) a' közeledő pesti vásár alkalmával egyenesen a' szerkező hivatalba küldettetik. Képek nélkül 5 pengő forinttal csupán itt (a' postán nem) lehet előfizetni. — A' folyóiratból minden héten két iv, mellette hetenként egy divatkép, 's minden hónapban két (vagy előfizetőink számához képest többre is szaporodható) arczkép, tájrajz, vagy más egyéb műtárgy jelen-meg.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

42.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap majus 24kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Párviadal három között. *(Végzet.)*

Én kalapomat vevém, hogy kimenjek, keményen elhatározva jelen nem lenni. Ekkor az idegen engem behivott.

„Kérem az urat! hát ezen eszelősöket itt hagyjuk, hogy egymást megöljék?“

„„De hát az Istenért, mit tegyek?““ szóllék zavarodva.

„Azt még magam se tudom; de kötelességünk parancsolja itt maradásunkat, hogy a' vérontást minden lehető módon megakadályozzuk.“

Ezen felszóllitásnak nem tudtam ellentállani, 's magamat a' házba engedtem vitetni. Alig léptünk-be, már mélyebben szövődtünk ezen gyalázatos tettbe. Mivel mi ezen tragikai jelenetekben részt nem vettünk, 's igy részrehajlatlanoknak tartattunk, secundansoknak választattunk. Éppen mentegetni akarám magamat, hogy nekünk semmi közünk az egész dologhoz, midőn társam megrántván kapotomat, titkon jelenté, hogy az ajánlást elfogadjuk. Minthogy én tisztán hittem, hogy barátom módot talált a' szerencsétlen catastrophát elháritni, egyezésemet adtam, 's a' mellék-szobába mentünk, hol puskát, lőport, és ónt találtunk a' fegyverek megtöltésére, mig az alatt egy Néger lámpáért ment.

„Hallod te! — monda társam egy Négernek — hozz egy darab vászon-rongyot, hogy e' fegyvert kitakaritsam — 's még egy marok kávét is — utána tevé lassan — értettél?“ — „„Igen uram — mond a' Néger — jól értettelek —““ 's ezzel elszaladt megmondani, hogy a' két ur kávét akar inni, mig a' más kettő egymást agyon lövi.

„„Hát mit akar az ur csinálni?““

„Mind a' két fegyvert kávéval akarom megtölteni ón helyett, mig eljő a' törvénybiró, kiért szolgámat küldöttem. Most a' mi kötelességünk az, hogy az időt, mig lehet, húzzuk 's halasszuk.“ Miután a' Néger ónt és kávét hozott, igyekeztünk időt nyerni azon szin alatt, hogy a' fegyvereket tisztogatjuk; mig végre a' sértett feleknek béketürését kimeritettük. Mi tehát a' vivó helyre mentünk, melly 40 lépésnyire fekvő négyszegű köz volt, három oldalról fallal bekeritve. A' házon alól egy kőszikla- darab emelkedett

függőlegesen, melly a' közel fekvő kőszirthez tartozott; e' 's a' ház között egy kicsiny folyó vonult-el. Sorsom engem az Irlandinak secundansává tett; én a' házhoz közel maradtam, társam az Angollal a' szemben levő helyre vitetett.

Készen levén minden — mert abban egyeztek-meg, hogy akkor kell tüzelni, ha én hármat számlálok — én jelt adván, tüstént megtörtént a' lövés.

„Három lövés történt!" — mondám hirtelen.

„Ugy van — szólla az Angolnak secundansa — valaki lőtt a' kőszikla mellől; mit látok? Bull ur meglövetett.

Minden jelenlevők, még az Irlandi is, a' szerencsétlen helyre futottak, mi közben a' hold etünvén a' fellegek közül, a' fogadós kiált: „Látom látom a' gazembert! ott bujkál a' kősziklák mellett. Lacy! ha jó ember vagy, eredj a' kutyák után, meg kell fogni a' gazembert; kergessétek egész a' kék hegyekig. Egy pár percz alatt jött az Irlandi is két kutyával (mellyeket a' czukor-termesztmény körül mint őröket szoktak használni) 's kezében két rudat hozva. Elfuttában nekem ezt kiáltván „Ügyeljen az ur szegény Bullra" által ugrott a' falon, 's a' jelenvoltakkal együtt engemet és az idegent kivéve, a' szaladó után iramlott. Mi alatt ezt beszéljük, már minden megtörtént. A' szegény sebesitett fájdalmasan nyögött; 's őt, mint lehetett, gyengéden a' házba vittük, hova nagy örömünkre a' környék sebésze is megérkezett. Ő is éppen a' közelebbi termesztményről jövén, a' zordon idő miatt tért-be ide. Utját tovább akará folytatni, midőn a' törvénybiróhoz küldött szolgát találván, 's tőle mindent megtudván, nem sajnálta a' kerülést. Minden idővesztés nélkül tehát a' seb után látott, mellyet nagyon veszedelmesnek talált; több négyszegű ón-darabok mélyen hatottak a' hátba és lapoczkába, mi tisztán bizonyitá, hogy a' lövés hátulról történt. Kevés vér folyt, melly jele volt a' seb veszedelmes voltának; az ütér gyengén vert, 's a' sebész azon gondolkodott, hogy az ón-golyókat kivágja.

Husz percz lefolyta után visszatértek az üldözők a' megfogottal, kit a' kutyák beérvén földre sujtottak, és szinte megfojtottak, mielőtt az emberek körmeik közül kiszabaditották volna. Ez egy Driver, vagy felügyelő volt a' közeli termesztő Négereknél, kit mint szelid jámbor embert ismert a' sebész. Ha ezen embernek illyen karaktere volt, ugy meg kelle magamban ismernem, hogy soha egy ábrázatot se láttam, melly a' róla hozott itéletnek olly homlok-egyenest ellene mondjon, mint ez. A' Négernek őszbe vegyült kemény haja volt, 's bár kemény tekintetűnek tetszett, 60 évet még is felül élt. Azon kérdésekre, mellyeket a' felügyelők elejébe tettek, makacs hallgatással semmit se felelt, 's az orvost is, ki reá befolyással

látszott lenni, rövid 's egytagú kemény szókkal elégité-ki. Gonosz tettének megvallása is éppen olly kevés volt, mint azon inditó alap, melly őt arra határozta; 's igy semmit belőle ki nem vehetvén egy szobába vitetett, és két Négertől őriztetett, mig a' törvénybiró megérkezend. Egy óra mulva megjött a' környéknek igen tiszteletre méltó birája, és szorosan kikérdezett mindent a' gonoszság körülményeiről. Az idegen és én voltunk csak alkalmasok ügyes és egybefüggő tudósitást adni a' dolog egész meneteléről, 's bizonyitásunk eszközölte, hogy annak következésében az Irlandi felmentetett a' gyilkolás vétkétől. A' Néger állását azonban a' feljebb emlitett körülményen kivül sok mások nehezitették. Legelőbb az idegennek szolgája emlitette, hogy midőn a' törvénybiróhoz ment vala, egy felfegyverkezett Négerrel találkozék az utszán, ki miután menetele czélját megtudta, egyenesen haza ment. Más a' fogadós Négerei közül mondá, hogy midőn ő a' lámpákat vitte volna, találkozott a' fogságban levővel, kit nagyon is jól ismert; amaz tudakozódott tőle a' történendő párviadalról; kérdezte annak melly helyen történését, 's oda ment, hova ő a' lámpákat vitte. Ezen megegyező körülállások eléggé bizonyiták, hogy a' gyilkos ő volt; de okát kitalálni rejtvény maradt mindenki előtt. Kikérdezték minden módon, de semmit se vehettek-ki belőle, hanem csak azt, hogy ő Bull ur iránt soha rosz szándékkal se volt. Még reggel is ezen szomorú munkával foglalatoskodtunk; 's én azon pillanatban utaztam-el, mikor más uton a' gonosztevőt Kingstonba vitték.

Mind a' mi azon szerencsétlen éjjel történt, 's annak felvilágositását illeti, röviden oda megy-ki, hogy a' szerencsétlen Bull még nehány hétig iszonyú fájdalmakat szenvedve meghalt. Ama Néger Kingstonban az Assisek (esküdtbiróság) elejébe állittatott, 's bár ha tettét nem vallotta is meg, azért elégséges bizonyitások után halálra itéltetett. Midőn látta, hogy reménye füstbe ment, tisztán megvallott mindent, mit előbb nyakasan tagadott. Ő testvére volt azon szerencsétlennek, ki, mint elbeszélésünk elején emlittetett, felzendülés végett ez előtt nehány évvel megöletett, és feje karóba húzatott, 's a' kin az Irlandi ama gyalázatot követte-el. Ennek ő azon pillanattól fogva megesküdt ellensége lett, 's csak alkalomra várt, hogy rajta boszúját töltse. Azon czéllal, hogy áldozatját, midőn haza akar menni, feltalálja, egy utat tett azon növény-termesztés felé, midőn a' biróhoz küldött szolgával találkozván ama gondolatra jött, hogy boszúját egy harmadiknak rovására elégitse-ki. Tette következését láttuk; setét levén, boszúja tárgyát nem vehette-ki tisztán, 's az ártatlan Angolnak kellett szenvednie a' gaz Irlandi tettéért.

Bolyár.

INNEPLÉS.

Pélföldi Szentkereszt század-ünnepe.

(Esztergom vármegyében.)

A' nagy szárazság után közkivánság szerint több napig tartó eső ada veteményinknek uj életet. Majus 2-án (1835) szép naplön, 's ajtatos éneklések köztt csoportosan suhantak-el ablakom alatt részint veres lobogójikkal, részint bokrétázott keresztjeikkel a' bucsújáró keresztények. — „Hova mennek kegyelmetek atyámfiai?“ kérdém. — „„Szent keresztre““ — lön az utazástól fáradt mindannyi zarándokok komoly felelete.

A' kiváncsiság engem is kocsira ültetett; a' feltünő nap arany himzete köztt ragyogó királynéként lövelé tündöklő sugarait a' nedves természetre: viritott minden; kocsisunk morgolódhatott egyedül illy kellemes utazás köztt az utunkat elzáró menetek (processio) kikerülésekor. Nehány szöktetés kellett hortyogó ménjeinknek, és már elhagytuk a' tokodi szőlők alján Ebszönyt; nehány percz, 's már láttuk Rómából *) a' jó kedvű bucsúsokat; a' zöldelő dombok aljánál lejtős ut végett léptetve haladánk Tatár hidján, 's már előttünk állott a' szent magány vernyeges tornyára tüzött aranytól ragyogó hitünk czimere. Most lassú zsibaj, a' haladás közt kanyaruló völgyekből pedig süvöltve viszhangzott a' kevert énekek melodiája. — Alig érénk közelebb, már is utunkat állá nehány porban csuszó, 's a' „szegény Lázár“ nevet füleinkbe kürtölő koldus-csoport, holott botjaikra nehezkedve gyorsabbak valának pejeinknél. Kétség kivül a' hely szinéig kisérnek, ha uti-társam apró pénzzel el nem látja zsebeit. Azonban korán se volt elég a' soknak egy maroknyi adomány; mert legottan a' közel levő erdő-szélből több mint 30 illy nemű suhanczárok vevének körül, kik tüsköt bokrot miben sem hajtván dudogva ügetének előttünk, kiknek, mint mind annyi fullajtároknak (Laufer), vezérkedésökben állánk a' korcsma mellett épült szin alá. Leszállván kocsinkról, azonnal sieténk az ide sereglett néptömeget megtekinteni. Utunk éppen a' templom homlokának vezetett, mellynek száz esztendő előtt történt épittetését valósitá a' rajta levő ezen fölirás: „CoLLoCaVIt ILLIC esVrIentes et ConstItVerVnt CIVItateM habItatIonIs.“

A' templomba beférni a' sokaság végett nem lehetett; tolongani pedig már azért sem akartam, mert peldákat hallék, hogy illy alkalommal már több embert agyon is szoritottak. A' kolostor déli oldaláról, mint fölebb emelkedő dombról, tekintettük-meg tehát az erdő szélein mindannyi dongó méhrajként összecsoportozott zsibongó nép-

*) Igy neveztetik Pélföldön innét a' m. gróf Sándor javaihoz tartozandó csárda, szőlő hegy ével.

hullámokat; 's noha éltemben egybegyülve ennyi embert nem láték, tapasztalnom kellett, hogy annak még csak egy része mind ez, melylyet estve, az egybejövetel idején, szemlélheték. Nagyobb része ezen tömérdekségnek az erdőbe ide 's tova száraz fát ment gyüjteni; más része a' szentkuthoz korsókkal sietett szomjas szarvasként a' torka szakadtjáig éneklőknek enyhitőt hozni a' forrásból; ámde a' tolongás köztt — ha bár félnap várakozott is valamellyik, hogy megtölthesse edényét, midőn már közel vala, 's kancsóját a' kőszirtből csörgő kristály-cseppekhez érteté — hatan is kocódtatták csörgő kancsójikat siettökben egymáshoz, 's kénytelen szomjan vissza térni övéihez.

Mig ezen zavart szemlélgetém, bealkonyodott, 's a' tulsó völgybe érkezésem, hol a' bucsúsok táboroztak, olly meglepő volt, hogy az ég alatt még szebbre, varázslóbbra nem emlékezem. — Bucsú-járóim mintegy tüz-imádókká lettek, 's úgy látszott, mintha a' derült égre a' fák közül tolongó kormos füst borút vonván, az elemek minden ragyogó csillagai földre szállottak volna. Körülök zászlókkal és botokkal, mint felfegyverkezett táborozó csapat-katonaság, félórányira hallható, egymást alig értő 's felülmulni vágyó melodiával — mint siralom völgyéből rimánkodók, 's pusztában kiáltók szavai — csapódtak egybe a' zöldülni alig kezdő 's már is tüz-orkánok lobbaitól elhervasztott tölgy 's gyertyánfák galyjai köztt a' szent énekek. — Ezt távulról.

Nehány társaim kiséretében körüljárám az egyes csoportokat is. Milly mulattató volt szemlélni, és hallani, miként magyar, német, tót, rácz nyelveken egy csoport a' kereszt föltalálásáról, másik a' Mariáról, ez a' „téged Isten dicsérünket," amaz a' „minden szentek litaniáját" alig különböztethető hangon éneklé. Amott egy koldustömeg falatozott szájánál háromszor nagyobb fa-kalanaival; itt a' füst elől arczra borulttak döngék elő-énekeseik után a' „kyrie eleysont"; mellettek a' pajkos fiatalság egymás köztt versenygve néha olly lökést adott a' másiknak, hogy ez kénytelen volt a' tüz-lángot átszökni. — Ezen egyveleg zavarba hozott minket. Ehhez járult a' szemünk fényétől megfosztó tüz-rakások káprázó csilláma; néha fel se tudtuk magunkat találni, mellyik részén volnánk a' völgynek; egyedül nehánynak jajszava — kiket gázoló lábainkkal ébreszténk-fel szunnyadozásaikból, serkente-fel minket ábrándozásinkból.

Igy ment éjfélig; — midőn az elrekedt előénekesek a' sokszorozott „miatyánk" elmondása köztt elálmosodván, csak néha — mint midőn a' fülmile álmában fütyörézi egyébként harsány dalját — hallatszott egy-egy rikoltás. Nem sokáig tartott ez is; mert mindanynyin mintegy fölröppenő szökevény méhrajként zsibongván 's a' még

pislogó tüznél szövétnekeket és viasz gyertyákat gyujtván menetet tartottak a' Kalváriára, és lármájokkal még a' nem kénytelent is talpra állitották. — Azután, mint bucsú napján, kezdődtek az isteni szolgálatok, magyar, német, és tót nyelven mondott szent beszédek; de valóban szerencsés volt, ki azokban részt vehetett. —

Midőn már többnyire bucsút vettek a' távulabb lakók (mert Kecskeméten alól jött lakosok is szoktak itt esztendőnként megjelenni), szemlélhetém-meg a' templom belsejét. Van benne három csinos oltár, mellyeken a' fából faragott szentek képszobrai igen dicsérik művészök kezét. Különösen szembetünők a' nagy oltár menynyezete közepén függő kereszten említést érdemlő utánzással készült Megváltónk holt testének sebei, 's lehajló feje; leginkább a' kinok közt legtöbbet szenvedett arczvonatai olly természetes alakban ábrázolva, hogy inkább igazi mint fa-testnek lehetne hinni. — Ezen váltságos oltár zsámolyára, melly előtt már olly sok ezer ajtatos halandó hullott térdre, borultam én is; itt, hol száz esztendők lefolytával számtalan megtérő bünösöknek bocsájtattak-meg vétkeik, bünbánó könyek özöne köztt tevém-le én is mindenható élet-adómnak emberi tartozásom zálogát. Elfogult szivvel esdeklék a' megtestesült istenség szine előtt, adna nemzetemnek összetartó, 's egyetértő jó akaratot! — nyitná-meg kegyelmének enyhet adó vesszejével a' közjó forrásait! — árasztaná mennyei áldását uj koronás fejedelmünkre!! — nyujtaná egyházi, és világi elöjáróinknak segéd malasztját; — 's ohajtám, vajha valahára ne kénytelenittetnénk illy nagy sokaságban látni lábaink alatt fetrengő nyomorék ember-társinkat, 's hallani szivrepesztő jajjaikat illy nyilvános helyeken; hanem állitana bár minden helység kebelbeli szegényei számára kór-házat!!! Adná végre, hogy a' Magyar ne csak akarja, hanem tegye is, mit jónak, szükségesnek, és czélirányosnak lát, de olly sok év után is még mindig elhalaszt.

(Végzet következik.)

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Rendkivüli jelenetek.

September 8-ikán 1798-ban, meghalálozott St. Pöltenben a' bécsi-erdőfölötti fertályban Schredl Sabine nevű hajadon, miután 2 hónappal tovább élt volna 106 esztendőnél. Élte legtöbb éveit mint szolgálóleány töltötte, 's csaknem mindig egészséges volt. De miután már testi ereje a' nehezebb munkákra elégtelen volt, varrással foglalatoskodott, 's még 101 esztendős korában ingeket készite pápaszem nélkül. Nyolcz nappal halála előtt még az egyházba ment, 's végső pillanatáig megtartá elméjét. Végre tartós hidegleléstől elnyomatva, melly őt azután erejétől megfosztá, nehány nap mulva szeliden szenderült egy jobb világba.

October 16-ikán 1798-ban Schakvitzban egy faluban, melly a' cs. kir. familiai uradalomhoz Pawlovitzhoz tartozik morva országban, egy nyugalmazott 's azután meghalálozott Bayer Ferencz nevű kerületi vadász 109 esztendőt élt. Házasságra lépett 48 esztendős korában. Negyvenöt esztendő után elveszté első nőjét, 's 7 évvel azután, meghaladván már akkor a' 100 esztendőt, másodszor is házasságra lépett. 11 gyermek közül, kiket első feleségével nemzett, csak még három élt atyjok kimulta után. Ezen öregnek életmódja mindenkor igen mértékletes volt. Még egy órával kimulta előtt is szabad szemmel olvasta a' haldoklók imádságát, 's miután hitesét és gyermekeit megáldotta volna, az urnak kezébe adá lelkét.

Junius 24-ikén 1794-ben Bécs egyik külső városában a' Wiedenen egy szegény vargának felesége egyszerre 4 egészséges gyermeket szült, az az: 3 fiút 's egy leányt. Ez alkalommal 4 nemes lelkű polgárnő ajálkozott, kik azután a' gyenge magzatokat saját emlőjekkel taplálák, nem levén képes a' szegény elgyengült anya azokat szoptatni.

(*Folytatás következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Helyes feleletek. 1) Második Fridrik porosz király egyik katonája arczán sebhelyet látván kérdé: melly ik korcsmában szerzé azt. — „Éppen abban — felele ez — mellyben ő felsége fizette a' bor árát — Kollinnál.“ A' király t. i. itt megverettetvén a' nyert feleletet nagyon helyesnek találta. Z. Leopoldina.

2) Egy előkelő dáma Parisban nem tetszését jelenté a' török követnek, hogy Mahomet törvénye megenged egynél több feleséget tartani. — „Azért engedi azt meg — felelt a' Török — hogy a' többekben mind azon tulajdonokat fel lehessen találni, mellyek önben egyesülve vannak.

Dambó E. Bucsánból.

Asszonyi ékesség. Az anyai gyengéd szeretetnek következő hajdankori példája sok olvasóink előtt ismeretes lesz ugyan, de nem fog ártani azt emlékezetökbe hozni, 's azzal a' talán nem ismeröket megismertetni. — Kornélia, az öregbik Afrikanusnak leánya, Sempronius Gracchus felesége, Tiberius és Cajus Gracchusnak anyja, egy felette nemes tulajdonságú romai asszonyság — midőn neki egy campaniai dáma legdrágább ékességeit elejébe rakná, nem viszonzá ezt sem arany se drága kövek vagy czifra ruhák előmutatásával, hanem gyermekeit állitá elő mondván: „ezek az én legdrágább ékességeim.

Soós Anasztázia.

Néger Péter. Több évvel ezelőtt a' Congo folyam partján egyik franczia hajó kapitánya egy kis szerecsen fiút vásárolt, ki franczia országba vitetvén itt Péter nevet kapott. Megtanult olvasni, irni és számolni, 's urának olly jó szolgalatokat tön afrikai utazásában, hogy ez őt szabadságba helyeztetvén megengedte, hogy saját kezére kereskedhessék, 's e' végett helyette jót állott. Péter rövid idő alatt tetemes javaknak lön ura, 's Adra leggazdagabb lakosainak egyike. Most Fammata nevet vett-fel, házában 30 szoba van 's haremjában ugyan annyi asszony. Bútorai félig francziásak félig afrikaiak. Reggelije és ebédje egészen franczia, 's asztalánál mindig nehány Francziát látni. Legifiabb feleségei háta megett állnak, midőn eszik; 's neki kedvencz ételeit rakosgatják-fel, mi után kiki a' maga részéről azt megkóstolta. Leginkább szeret főzeléket 's igen fűszerezett pálmaolajjal készitett halakat. Közönségesen ezüst villával esznek nála, 's Péter igen jól tud velek bánni; még is neha kitörik előbbi természete, 's kézzel nyúl a' tálba. Azonban, ha vagy feleségei vagy cselédei tennének hasonlót, drágán megfizetik vigyáztalanságuk árát. Hogy kincsét egész biztossággal megtarthassa, éjjelente mély boltozatot készittetett, 's mind azon rabszolgákat, kik rajta dolgoztak, pamut zsákokba varva Keletindiába

küldötte. Midőn ketteje ezen szerencsétleneknek elszökött, a' felvigyázót megfojtatta. Egyébiránt igen nyájas és barátságos; billiard szobájában több europai uralkodónak arczképe függ.

JELESMONDÁS.

Szabadság.

— Fő jóért
Szabadságért
Mit nem türünk-el?
Lépvesszőre ragadt madár
Ugy sérti lábait;
Hogy mentt legyen, kicsiny a' kár,
Szaggatja szárnyait,
'S fájdalommal
Vérfolyammal
Ott hagyja tollait.

Révai után K. Maria.

A' haza ollyan mint a' szív, mellyből a' vér eredetét veszi, de ha nem tér abba vissza megint, megáll; ugy a' hon se haladhat, ha a' belőle származtak mind csak benne maradnak, vagy az abból egyszer kirándulttak abba soha vissza nem térnek.

Gr. Széchenyi Ist. után S. Sarolta.

Az első szerelem a' leghatalmasabb. Ha ebben megcsalatunk, minden fensőbb bizodalmunk, a' szép természet, 's minden, mi egyébkor fájdalmunkat velünk elfelejteté, távul sem elegendő, hogy a' kedves tárgyat szivünkből kiirtsa; sőt, ugy szóllván, életünk legutósó perczéig is élénken repdes az előttünk. Soha se felejtjük a' kedvest, 's ha kisebb tüzzel is, sirunkig szeretjük őt, és sirunkig siratjuk vesztét.

Z. Leopoldina.

Aphorismák Erdélyből. A' ki valamelly okos tervének kivitelében annyira haladt, hogy az eszelőseket utjokból kitéritette, megnyerte felére a' játékot, mert valóban semmit se bajosabb elmozditani helyéből, mint a' bolondot.

A' jótét mindenkinek tehetségében áll, 's levegőként piczíny helyre is egybe szorítható.

A' reménység és félelem szabadon 's egyiránt van a' szeretet gyenge kezében.

iffj. Thoroczkay László.

Tagrejtvény.

Első tag.
Itt végződik a' világ hősének
Országokat rázó hatalma;
Viszont a' bal sorssal küszködőnek
Itt kezdődik csendes nyugalma.

Második tag.
Formátlan hever földön 's föld alatt;
De enged mesteri kezeknek,
Mellyek belőle erős védfalat
'S roppant palotákat emelnek.

Az egész.
Emelhetnek pompásat számodra,
Mellynek század nem látta mássát;
Legszebb, ha hiv kéz ezt véste arra:
„Szerette Istent 's embertársát.“

Fell..... János.

Előbbi rejtvény: Tölgy, völgy.

Kérettetnek e' folyóirat t. pártfogójai, kiknek szándékjok van azt jövő fél évre is megtartani, ne terheltessenek rendeléseiket mennél előbb a' szokott hivatalaknál megtenni, nehogy az elkésés miatt, valamint mult fél évben történt, többeknek hijányos példányokat kénytelenittessünk küldeni. Különös hálával fogadjuk, ha e' lapok díja (fél évre postán 6 pengő ft.) a' közeledő pesti vásár alkalmával egyenesen a' szerkező hivatalba küldettetik. Képek nélkül 5 pengő forinttal csupán itt (a' p o s t á n n e m) lehet előfizetni. — A' folyóiratból minden héten két iv, mellette hetenként egy divatkép, 's minden hónapban két (vagy előfizetőink számához képest többre is szaporodható) arczkép, tájrajz, vagy más egyéb műtárgy jelen-meg.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

43.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön majus 28kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' tarka ruha.

(Igaz történet.)

Midőn a' közel mult husvét innepeire Pesttől nehány órányira lakó nagy bátyám látogatására rándulnék, egy esős nap estvéje következő történet elbeszélésére adott alkalmat.

Nénikém ujságokról kérdezősködvén nagy részvéttel hallgatá többi között a' budapesti álló-hid épithetése lehetőségéről általam közlött hireket; mellyekre bátyám fejét csóválva kiálta: „hic labor, hoc opus!“ — Azonban hogy az illy tárgyról, melly kedves honfiainknak még csak agyokban van, beszélgetésünket másra forditsam, kivevém bútoromból Honművészünknek e' folyó évi nehány peldányát, 's ezen szókkal nyujtám nénikémnek: „e' legujabb divatképeket a' végre hozám magammal, ha talán azok itt nem találtatnak, szemléléseikkel kevés időtöltésre adjak alkalmat.

„Divatképeket! — viszonyzá örömrebegve nénikém — adja csak ide, hadd nézzem őket.“ — Az első és második kép a' vizsgálaton általment; de midőn a' harmadik szám alatti képet vevé kezébe nénikém, a' pamlagon mellette ülő bátyám melljére borulván fennszóval kiálta: „kedves férjem!“ — 's egyet ohajtva külön tevé e' rézmetszvényt. — Alig futa keresztül a' többinek vizsgálatján, a' megjegyzettet ismét kezébe veszi, 's gondolkodásba merül ujolag mondván: „a' tarka ruha!“

Ezekután csend fogta-el társaságunkat; csak az ajtón tett lassú kopogás serkente-fel eszméletünkből, 's bátyám fenn-szóval mondott „szábadot“; de szavára nem nyilt-meg az ajtó, hanem a' kopogás ismételtetett. Én nyugtalankodva ugrám-fel székemről, hogy látnám, ki volna a' kopogó; 's midőn megnyitom az ajtót, egy négy évű tarka ruhás kis leányka bukkant-el mellettem, ki alig végzé idvezléseit, nénikém által felszóllittatott, hogy dalolna valamit az uri vendégnek. A' kis gyermek azonnal elkezdé Csákány Lacziról szólló dalját, 's felém fordulván hiúsággal mutatja szép tarka ruháját. Minekutána helyes énekléséért őt megdicsérném, kérdém tőle, mi nevű, 's ki adta neki azon szép tarka ruhát. Ő bátran felele: „Rozinak hivnak.“ Nénikém ekkor közbe vágva mondá: „egy szegény árva leány.“

„„És illy divat szerinti tarka ruhában?“ “ — mondám én.

Erre nénikém igy válaszolt: „kedves Bélám! ha tudná azon tarka ruha származatát, történetét, 's az azzal összekapcsolt bájos vissza emlékezetet, lelke velünk együtt öröm-zajra fakadna; tudom még a' kis Rozit is szives hajlandóságára méltatná ruhájáért!“

Az előbbiekből már bőven értém, hogy a' tarka ruha bátyám házánál ereklye gyanánt tartatik; azért nénikémet megkérém, adna világosságot a' tarka ruháról, melly olly résztvevő emlékben tartatik uri házánál. Erre nénikém bátyámhoz fordulván, kéri őt, ismertetné-meg velem az eredeti tarka ruha kalandját, mert ámbár mind kettőjeket ugyan, de nagyobb részben bátyámat érdekelné annak története. Im mondják-el helyettem tulajdon szavai:

A' mult század utósó, de leginkább a' mostaninak első tizedében számtalan háborús zivatarok boriták-el Europának tartományait, mellyekben sok ezer ember Mars mezején végzé dicső pályáját, mig mások nagyobb 's kisebb előmenetelekben lelték megelégedésöket; én pedig részemről, Istennek hála! számtalan nyomorúságokat, 's inségeket — mint a' háborúk szüleményeit — meggyőzvén, valódi házi boldogságomat találtam-fel.

1819-ik évben János cs. kir. főherczeg a' Cacilei győző fő kormánya alatt olasz országban vitézkedő seregénél katonáskodván, nehány sánczokban több század magammal hadi-fogságba esém, a' mellyben szenvedett inségek nagyobb részét te kedves öcsém! már ugy is hallád; itt elbeszélni tehát fölösleg volna; máskép is csak a' tarka ruha története levén czélja előadásomnak ez uttal elmellőzöm.

Ugy vélem, hatodik hete volt fogságomnak, midőn Chamberybe, Szabaudiának fő városába érkezénk, hol is a' minket kisérő őrök parancsolatjából két nyugvó nap engedtetett. Másodnap egy tiszt jelent-meg lakásunkban (ha egy régi kolostornak omladványait annak lehet nevezni) meglehetős német nyelven tudtunkra adván, hogy e' városban egy hajdan ausztriai hadvezér (generalis) özvegye laknék atyjafijai körében, és az ide érkezett hadi foglyokat megvendégelni szandékozván minket a' városon kivül levő pajtájában akarna látni. — Erre a' „rangez vous“ parancsoltatván, a' ki közülünk bágyadt ereit csak összeszedhette, indult az ohajtott pajta felé, 's alig érénk oda, kiki közülünk kiváncsi szemmel kereste a' teritett asztalt, mellynek szükségtelenségét azonban a' katona-élethez szokott hadvezérné igen jól tudta, és igy csak nehány csinos kád, egy rakás fa-kalán, 's egykét borral töltött hordócska volt az egész készület, melly az ebédhez ide rendelteték.

Kevés várakozás után nehány szolgától kisért szekér jelent-meg. Erről nagy kosarakban levétetett először az apróbb 's nagyobb szele-

tekre metélt kenyér; azután pedig három nagy vasfazékban a' marhahús-lév. A' kádak tiszta ruhával kitörültettek, az apróbb szelet-kenyerek azokba tétettek, 's ezekre töltetett a' forró leves, 's igy meg volt a' tálalás. Miután mindegyikünknek egy fa-kalán adatott, a' rég ohajtott leves-evéshez fogtunk, melly nélkül gyomrunk már hat hét óta szükölködött. Ez alatt a' szolgák hosszú gyalult deszkákon darabokra vágott marhahust, és a' nagyobb szelet-kenyereket hordozák körül, mellyekből mindenkinek egy darab adatott. Mig igy falatozánk, egy uri társaság jelent-meg a' pajta kapuja előtt; a' hordók csapra üttettek, 's belőlek négy szolga mint pinczér osztani kezdé a' bort; mi pedig rendben léptetve indulánk a' nektar-forráshoz, hol az uri vendégek székeken ülének; közülök jótevőnénk, a' fenn nevezett özvegy, nagy leereszkedéssel maga is billikomával osztá az italt, 's meg nem vethető német nyelven majd csaknem mindegyikünkhez szóllván résztvevő szánakodással, mennyire lehetett, enyhiteni iparkodék sanyarú állapotunkat.

Nekem a' sors egy tarka ruhás szőke leányzó által rendelte adatni a' reám jutandó pohár-bort, mellyet én reszkető kézzel hófejér kezeiből kivevén jótevőnénk egészségéért üritém ugyan ki fenékig, de szivem és szemem kábultan függvén az azt adó gyöngy-alakon, még ezt is érezteté velem: „éljen a' tarka ruhás szőke is"! — Visszsa adván a' poharat, szemeink összetalálkoztak: ő az övéit — mintha arczpirulásomat látni nem akarná — földre szegzé, én pedig, mivel utánam jövő pajtásom várva várta a' reá köszöntő poharat, bámulva 's egy különös érzéssel, mellyet kifejeznem lehetetlen, az uri vendégek előtt magamat meghajtván, nehéz szivvel léptettem tovább, 's gondolatim szüntelen a' pajta-ajtónál foglalatoskodó tarka ruhás alakon ábrándoztak.

Vége levén a' bor elosztásának, a' csoportból összebeszélt más öt társaimmal „éljen Ferencz atyánk! éljen a' szeretett hon —!" kiáltása után, bajtársaim nevében is én köszöném-meg a' jó tartást, számtalan földi boldogságot kivánván jótevőnknek. — Miután ő még egy utósó Istenhozzádot inte felénk, uri vendégeivel kocsira ülvén előlünk eltünt; csak a' tarka ruhás szőke maradt hátra — ugy vélem az eszközök össze szedetése végett.

A' megkongult katonaharang jelt ada előbbi lakhelyünkbe visszsa menetelre; én eddig, hol csak lehetett, mindig az elsők köztt iparkodtam lenni: de most egy különös érzés legutóbb késztetett maradni; pedig csak azért, hogy a' tarka ruhát még egy két pillanatig tovább szemlélhessem. — Reám került végre a' rend, 's indulni kellett. Nagy sziv-fájdalommal tekinték még egyszer a' pajta-ajtóra, mellyben a' szöszkét állani láttam, 's kalapom emelésével „élj örökre

jó lélek!“ idvezlést inték neki a' nélkül, hogy tudnám, mi lelte belseimet. — Ő pedig liliom-kezével viszonzá azt, mintha mondaná: „Isten veled, nem sokára látjuk egymást!“ — és szemeim elől eltünt.

Másnap Lyon felé vettük utunkat, hol ismét két nyugvó nap engedtetett. — Lakásunk egy elhagyott régi kolostorba jutott. Én azon törekedtem, hogy azon osztályban kapjak helyet, mellynek üvegtelen ablakai az utszára engedték a' kilátást, remélvén, hogy itt talán meglátandom a' jövő 's menő néptömeg köztt a' tarka ruhás alakot, kihez magnesként vont az érzelem. De hasztalan meresztém órákig szemeimet a' föl 's alá menő szépnemre; nem lelhetém-fel azt, ki után vágyódott szivem.

Innét tovább indulánk, Lyon utszájinak egy szöge, házainak egy ablakja se maradt vizsgálatlan. Mind hasztalan; mert az utósó ház elhagyásával reményem is semmivé lett.

Egykét nap mulva Lapalisse nevű város feletti dombon épült posta-ház 's egyszersmind vendéglő előtt kipihenés végett — megállitának minket őreink. Ugy vélem, hogy a' pihenést csak azért engedék, hogy az olcsó bor mellett a' reggelit kényök 's kedvök szerint költhessék-el ők is — mondván: „kinek köztetek pénze van, itt ihatik olcsó 's jó pohár bort bágyadt erejének helyre állitására.“ — Ki közülünk a' naponként járt négy „sou“- napi-dijból valamit félre tenni tudott, betért a' vendéglőbe. — Én részemről, ki az apró pénznek mindig esküdt ellensége valék, 's azt gyökeresedni zsebemben soha se hagyám, a' természet alkotmányainak szemlélésével megelégedvén, a' vendéglőbe vezető lépcsőkre ültem kérvén az izzó napot, erősitené bágyadt tagaimat élesztő sugaraival. Illy helyzetben szemeimet időtöltés végett a' szép térség, de főképp az itt elnyuló lyoni ország-uton vágtató kocsisok szemlélésében legeltetém.

(Végzet következik.)

INNEPLÉS.

Pélföldi Szentkereszt század-ünnepe. *(Végzet.)*

Eredetileg ezen helyen, ha a' szántás alkalmával kivájt több tégla alakú 's más épitvényi anyagokból szabad itélni, hajdan Pélfalva létezhetett. Egyébként pedig a' szomszéd lakosokra ősi hagyományként maradott néprege szerint (mert illy regéket majd minden dombról hallhatunk), midőn egykor nehány pásztorok, a' szomszéd Bajóthiak — kik ezen pusztát földes uroktól régtől segedelmül birják — juh-nyájaikat itt legeltetnék, szokásuk szerint pedig délben a' forráshoz itatni hajtanák, látták juhaikat egy csoportba seregleni. Figyelmet gerjesztő bőgéseikre a' pásztorok egyike szétkergető szándékkal hozzájok közelitvén észrevevé, hogy azok a' forrás tövében

egy gödröt kapartak lábaikkal, mellyben a' vizsgálat után egy csinos alakú keresztet leltek, 's azt az illető földes urnak bemutatták, ki ennek emlékéül épittette volna ezen szent magányt. Azonban igaz-e ezen regének tartalma — homály burkolja azt. Mindazáltal bizonyos: hogy a' pélföldi puszta 1388-ik esztendőben Zsigmond király alatt jött az esztergomi érsek birtokába a' vele szoros szomszédságban levő Berényvárral, mellynek mostanában csak helye látszik. Később gróf Esterházy Imre, ama buzgó adakozású és példás életű esztergomi érsek, 1735-ik esztendőben épitteté a' fölebb emlitett templomot, 's mint az e' templom előtt mai napig is látható alap bizonyitja, öt remetének, kiknek egyike mindenkor misés pap volt, lakást épittetett *), 's azt bőkezűségéből esztendőnkénti segedelemmel ellátván, a' templomot szent kereszt tiszteletére szentelte; évenként három bucsút rendelt (virág-pénteken, szent kereszt feltalálása, és magasztalásakor); a' hivek ajtatosságának öregbitésére pedig Krisztus keresztjének váltságos ereklyéjét megszerezvén nyilvános bucsújáró helylyé tette.

1761-ik esztendőben Móricz János, ki előbb szent Ferencz szerzetében állott, 's 1750-ikben misés-pappá szenteltetett, minekutána Berenkén (a' váczi püspöki megyében) 10 esztendeig remetéskedett volna, ide (Pélföldre) helyeztetett, hol Barna Simon, Blaskó Miklós, és Nagy Gellért társaival tölté magányos életét, kik egyszersmind a' tanitó nélkül szükölködő szomszéd falubeli gyermekeket oktatták. — Később ezen szent hely ország szerte elhiresedvén nagyobbodott a' bucsújárók száma is. — A' spanyol születésű Varela János, a' Nazarenusok szerzője, 1761-ik esztendőben boldog emlékezetű gróf Barkóczy Ferencz akkori esztergomi érsekhez intézett több rendbeli esedezéseire megnyeré, hogy az érsek javain, 's nevezetesen Pélföldön, nehány társaival letelepedhessék; hova 1763-ikban Quiroga József guardian, Müller Venczel, Weiszkirchner Lőrincz és Ignácz misés papok öt nevendékeikkel Varela János szerzőjek kiséretében meg is jelentek. Varela nehány hónapi itt mulatása után vissza tért, és nem sokára Ferrarában meg is halt. — 1764-ikben épittetett számukra a' nagylelkű érsek 11 szobát, nagy ebédlőt, konyhát, és sekrestyét, az az, a' mostani kolostort. 1771-ik esztendeig volt ezen hely Nyerges-Ujfalu filiálja; midőn a' lakosok plebánust kértek magoknak 's ezen plebaniához csatoltatott. 1777-ik esztendőben királyi parancsolat utján eltörültetvén a' Nazarenusok szerzete, egyedül az engedteték-meg nekik, hogy átváltoztatott öltözetben itt végezhes-

*) Mint a' templom bal oldalán függő képen is látható.

sék hátra levő napjaikat. Weiszkirchner Lőrincz zárá-be társai szemeit, kire még a' most élők közül is nehányan emlékeznek, és őt ügyes gyógyászi 's fűvészi tudományairól dicsérik. Holta után a' szent Benedek eltörlött rendéből volt itt egy segéd-pap, kinek a' szerzet helyre-állításakor lett visszahivatása után illyet az esztergomi fő megye rendelt ide; a' templom ügyét pedig a' Nazarenusok eltörültetése óta az esztergomi érseki uradalom viszi.

B.....

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Rendkivüli jelenetek. (*Folytatás.*)

Zalusche nevű faluban, melly a' Nagy-malcyze uradalomhoz tartozik a' lembergi kerületben, 1797-ben valamelly Mulik János szegény parasztnak felesége, 34 esztendős korában, december 12-ikén egy leányt szült, 13-ikán pedig estve 2 leányt 's egy fiút, összesen tehát 4 magzatot. Az anyának egészségi állapotja 's a' magzatoké megvizsgáltatott az urasági sebész által, ki azt tapasztalá, hogy a' természetnek rendkivüli erőtetése által sokat szenvedett ugyan az anya, azonban reménységet adott helyreállitására. Hárma ezen gyermekeknek a' közönséges $\frac{5}{4}$ rőf nagyságot elérte, a' 4-dik azonban csak $\frac{1}{4}$ rőf volt. Legcsudálatosabb az, hogy mindnyájan életben jöttek a' világra; azonban 2 leány két nappal születésök után meghalt, a' harmadik negyed napra, a' 4-dik végre 8 nap mulva 's pedig az első szülött gyermek legkésőbben. Az anya egészen fellábalt betégségéből.

December 8-ikán 's 9-ikén 1800-ban, Bohuslawitz nevű faluban a' liechtensteini Butschowitz uradalomban, Victorinn Rosina, egy bognár felesége, életének 41-dik évében 's házassága 22-ikében, midőn már az előtt 11 magzatot hozott volna a' világra, 's mellette kis és gyenge termetű asszony volt, 5 gyermeket szült egyszerre. Az elsőt szülte dec. 8-ikán estve felé, ugyan az nap 11 óra után a' 2-ikat 's 3-ikat, dec. 9-ikén egy órakor a' 4-iket, 's öt órakor az 5-iket 's utósót. A' négy első élve jött a' világra, az utósó azonban halva, mind összesen jól alakulva 's fél rőf nagyok. Három közülök fiú gyermek volt 's kettő leány; hárman a' plebánia templomban kereszteltettek-meg, 's az egyik, mivel gyengének látszott, csak a' helybeli káplánságban. Azonban dec. 9-ikén mind a' 4 élő gyermek meghalt, 's az anya követte nyomban őket dec. 13-kán estve, melly napon, daczára minden alkalmazott módnak, gyógyithatlan bélgyuladás oltá-el örökre élte világát.

Octoberben 1797-ben dögleletes nyavalya támadt a' macskák köztt Bécsben, melly okozá, hogy 400-nál több esett áldozatul. Ezen mirigy főkép dühösködött november hónapban. A' macskák egyszerre szomorúak lettek 's elveszték étvágyukat, feldagadtak, zöld epét hánytak, ollyan ürülésök is volt, 's nehány nap mulva felfordultak a' nélkül, hogy veszettség jeleit adták, vagy valamit megtámadtak volna. Bennek az epehólyagot setét epével igen megtelve találták, a' beleket 's lépeket pedig gyulladottaknak. Ezen nyavalyának azonban az emberekre semmi befolyása nem volt.

A' bujdosó sáskák pusztitó serege, melly török országból, 's eredetiképp, mint gyanitni lehet, Arábiából 's Egyiptusból érkezett-meg, julius 22-ikén 1799-ben meglepé az újorsovai és suppaneki földeket a' Duna mellékében egész Heselinczaig. Az oda rendelt határ-őrök 's a' falusi nép jul. 24-ikén összegyült, hogy ezen kártékony insectumokat füst és tüz által üzzék-el 's pusztitsák-ki. Az űzőbe vett sáskák Budán keresztül választák útjokat, 's jul. 28-ikán 10 orától reggel kezdve éjjeli 12 oráig rendkivüli számban szállongtanak. Azon házakban, mellyeknél nyitva állottak az ablakok, egyenesen a' szobákba repültek, 's még más nap is teritve voltak ezen férgekkel az utszák.

Majus 21-kén 's 22-ikén 1798-ban Grobnik vidékében Fiuménál olly kemény borea- (éjszaki) szél dühösködött, hogy a' legéltesb emberek sem emlékeztek hasonlóra. Az erre következő déli szelek sok esővel csak még annál inkább nevelék a' már kész bajt. Számtalan ház fedele lehontatott, nehány be is dült. A' hegyek magosan fekvő hóval voltak boritva, melly alatt sok ember 's nehány száz juh és ló veszett-el, 's még az istálókban is nehány ezer juh 's bárány fagyott-meg. Sok ezer a' legizmosabb fák közül részint kidöntetett, részint gyökereivel együtt a' földből kirántatott. A' közelitő aratás és szénakaszálás mindjárt, nehány szőlőkert pedig örökre elveszett. A' legcsudálatosb ennél az volt, hogy Fiume tájékán két szivárványt lehete látni 12 egész óráig; egyikét éjszak a' másikat nyugot felé; ezentúl a' tenger-partoknál menydörgött, 's villámlott is; azon hegyben pedig, melly két orányira fekszik, havazott. Más nap reggel találtak azután sok össze zuzott hajófát a' tenger partjain. — Ezen szélvész egyszersmind Udineban, 's nem kevesbbé az egész tájékban dühösködött 24 óráig; kiszakaszta fákat, ledönte házakat, 's elpusztita egész falukat. Az egész tájék, mellyen által vonult, pusztitott csatamezőhez hasonlita, millyent még a' legdühösebb 's legvadabb ellenség is alig hagyhat maga után. (*Végz. köv.*)

KÜLÖNFÉLE.

Az asszony mint pénz. Valamelly uj utazó beszéli, hogy Unamara szigetén, mellyet az Oroszok fedeztek-fel, az asszonyok pénz gyanánt használtatnak. Eladás és vevésnél az árbecs asszonyok szerint határoztatik-meg, 's a' szóban levő tárgyért egy, két, három vagy négy asszonyt adnak. Minthogy azonban ezen tartománynak asszonyai felette ravaszok és csalékonyak, igen sokszor megtörténik, hogy az emberek hamis pénzt kapnak.

Szerencsétlen bravour. Bizonyos mintegy 18 esztendős, 5 láb 8 hüvelyk magos, erős testalkatú fiatal embernek Verly ből a' rione-i departementből, szokása volt társait azzal mulatni, hogy nagy erejét próbára tette. Nem régiben valamelly szinben gyümölcs-must készitésével foglalatoskodván nehány barátjaival fogadott, hogy kezeinek minden segedelme nélkül egyedül csak fogaival képes leend egy előtte gyümölcs-musttal megtöltött mintegy $3\frac{1}{4}$ akós hordót felemelni. A' fogadás végbe ment, 's a' hordó mindünnen körülvétetett kötelekkel, mellyek felül egy csomóba össze szorittattak. A' fiatal Herkules látván a' készületet még is kevessé megszeppent; de midőn társai őt e' végett günyolni kezdék, megharagudott, 's hirtelen megragadván fogai-

val a' kötelet, a' hordót nemcsak felemelte, hanem a' jó forma széles udvarnak ellenkező végéig is vitte. Minden felől álmélkodva „győzedelem, győzedelem!“ harsogott elejébe; de ime! midőn terhét a' földre tette, hasztalan törekedett száját ismét becsukni, vagy csak egyetlen szót is szólni. Alélva és eszmélet nélkül rogyott a' földre, 's minden orvosi segedelem hasztalan volt. Hat nap mulva a' nélkül, hogy eszméletét csak egy perczre is visszanyerte volna, kiadá lelkét.

Kis szó. Egyik amerikai hirlap e' kis mexikói szót hozza-fel: „notlazomahnizteopixcatatzin“ melly falusi prédikátort tesz.

JELESMONDÁS.

Sziv részvéte.

Nem igaz, hogy a' keserv-teli
Sziv édes örömeit leli
Több szem könyezéseiben.
Sőt egy más gyötrelem példája
Nagyobb ingerrel hat reája
Kinos szenvedéseiben.

Szabolcsy után S. Sarolta.

Gondviselés.

Isteni kéz ragyog a' haragos villámon is által.

U. N. Tóth után K. Maria.

A' munka által szerez magának az ember mindent, a' mivel bir, életének táplálását, szerencsés állapotját, és gazdagságot.

Rumy Károly.

Élet-szabályok. Nagy hatalmú emberek pártfogásában helyzett reményed hasonlit Jónás repkény-gunyhójához, mellyet ha az irigy féreg leront, enyhely nélkül maradsz, 's ekkor egyedül erényednek köszönd, ha a' forró nap hevét csupasz fejed kiállhatja.

Ha a' szerencse olly polczra emelt, mellyről mások tettét birálhatod, féken tartsd szenvedélyidnek kábító kény-hatalmát: különben nem kivánhatod, hogy hasonló esetben veled is mások ugy ne tegyenek.

F. Kunfi József.

Aphorismák Bucsánból. Dicséretre méltó a' szegény, kit saját érdeme emelt-fel, ha el nem felejtette, ki volt ő hajdan.

Ki magát jövevénynek tekinti, nyugottabban vándorol a' világ zivatarjai közt.

Dambó E.

Szórejtvény.

1) Elsőm műve az egész;
Húzd-meg, 's igy ha főm kivész,
Olly ércz, melly ha jó a' czél,
Több halált szór, mint aczél.
Végsőmen bár nincs füszál,
Minden férjfi ott kaszál.

L....cs Amália.

2) Bár fa vagyok az erdőben,
Azért város is vagyok,
'S Bachusnak növénye végett
Hirem és nevem nagyok.
Olvasd nevem visszára,
Találsz mese-mondára.

Pásztor Gyu. V—ról.

3) Élemedett aggnak tisztes nevezetje vagyok; de
A' hajadon szépek rettegik árva nevem,
Fordits; van neked is, 's van minden földi valónak
Ámde ha nemtelenül őrzöd, ön ásod-el azt.

Sztarill Vincze.

Előbbi rejtvény: Sirkő.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

44.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap majus 31kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' tarka ruha. *(Végzet.)*

A' mint igy tünődném, a' posta-ház előtt lovak váltása végett megáll egy divatos izletű kocsi, mellyből egy idős, de jól hizott ur 's egy finom szövetből készült uti köntösbe burkolt szép nember szállott-ki, egyenesen az általam elfoglalt lépcsőknek tartván. Én bámultomra! az elsőben azon urat, kit Chamberyben a' jótevő özvegy oldalán láték, a' másodikban pedig a' tarka ruhás szőkét ismerém-meg. Mindketten mellettem a' lépcsőken nyilt szivűséggel és kéz intve ballagának-fel a' vendéglőbe. — Gondolhatod kedves öcsém! milly érzelem fogá-el belseimet e' látáson! — Elkábultan ülék, 's most azt véltem, hogy a' helvecziai havasok örök jegű bérczeinek közepette vagyok; olly hideg futá keresztül idegeimet, hogy véremet ereimben már már aludtnak lenni gondolám; — majd pedig olly tenyésző forróságot vevék észre tagaimban, hogy Afrikának homok-tengere mélyében vélém magamat lenni; — a' parázs-tüzként reám szegzett nap sugarai olly szomjúságot okozának, hogy merevedt ajakimat mozditani se tudám.

Illy kinok köztt telt-el mintegy fél óra. — Őreinknek az olcsó bor igen is jól csuszott; de mint később észre vevém, jól is hozzá láttak, azért nyerénk mi is további nyugvásra alkalmat. — Csak én magam valék bal sorstól lezuzva, 's valamennyi között egyedül a' legszerencsétlenebb.

Nem sokára a' kocsi elejébe fogott lovak elégségesen tudtomra adák, hogy az érkezett vendégek utjokat tovább is folytatandják. — Sziv-szorongva nézém, minő gyorsasággal forgolódék lovai körül a' kocsis, 's ostorát pattogtatva mikép biztatá őket a' gyors menésre, — mint ha mondaná: „csak ragadjátok előle, kit szemei szünet nélkül látni akarnának.“

Erre midőn a' befogott lovak nyugtalanságaikat dobogó lábaikkal már eléggé kijelentették volna, megnyilt a' fogadó ajtaja, és a' lépcsőken mellettem ment-el azon ur, utána pedig nehány lépésnyire a' szőke alak, kinek látásán olly homály fogta-el szemeimet, hogy csak egy a' végre tett kéznyomás, hogy a' halkal kezembe

tett papiros-tekercset észre vehessem, ébreszte-fel andalodásomból; mert annyira merülve valék gondolatimba, hogy csak a' többszeri ostor-csattantásból vevém észre azon kocsinak, melly előbb gyönyörködésemre itt állott, már a' por-fellegek megett lebegtét le a' dombon Lapalisse felé.

Bajtársim, kik a' velem történtteket látták, de leginkább azok, kik a' szép szöszke által kezembe nyomott papiros-tekercsnek szemlélőji voltak, felém közelitve ezer kérdésekkel ostromlának, adnék világosságot a' dologról: de én, ki nem sokkal nagyobb világosságban valék náloknál, mit sem jelentő váll-vonogatással felelék kiváncsiságukra. Megtekintém mindazáltal, mit foglalna magában a' papiros, melly előttem anyiból is nagy kincs volt, mivel annak kezeiből származott, kinek első látása óta oda veszett szivem nyugalma. — Széjjel hajtván tehát azt, benne tiz frankot lelék 's rajzónnal irtt nehány szókat, mellyeket, mint a' franczia nyelvben járatlan, megmagyarázni se magam nem tudtam, se más által annyiból nem engedhettem, ne talán valami elárulásra adnának okot.

Mig a' tejszinű 's csillogó frankokat rongyolt zsebeimbe, talismánomat pedig nyakkendőm egyik szegletébe iparkodtam eltakarni, alig vevém észre, hogy már Lapalisse város első házai soránál mendegélénk, hol egy varga-műhely tünt szemembe, mellynek ajtaja körül számtalan eladó czipők és saruk függének. Ezen pillanatban eszembe jut, hogy talpatlan csizma-száraim helyett igen jó volna az itt künn függő sarukból egy párt a' tarka ruhás lányka ajándékából vásárlani. — Ezt megfontolni, és az őrség parancsnokát megkérni — hogy egykét perczenetet engedne a' vásárlásra — egy volt. — Bemenék tehát egy őrnek kiséretében a' varga műhelyébe, hol bámulatomra annak tulajdonosa rosz dialectusú német nyelven szóllit meg, 's tudtomra adja, hogy ő ausztriai származású, és azért a' kiválasztandó sarut nekem sokkal olcsóbbban adja mint másnak. Nem is kellett a' fél-földimnek három franknál többet fizetni a' legalább kétszáz szeggel kivertt talpú saruért.

Nagy köszönetem melletti kérdésemre — ha nem tudna-e franczia irást olvasni — azt felelé, hogy valami keveset már tanult volna. Ki örült e' feleletnek jobban, mint én? Azonnal kiburkolám nyakkendőm szegletéből talismánomat, 's azon kérésem mellett, mondaná-meg, mit foglal magában ezen pár rend, vigyázva kezébe adtam: „Si vous venez dans le département de la Creuse, nous nous verrons“!

A. D.

Ez, szóll a' német sógor, ezt teszi: „ha kegyed Creuse megyébe jő, látjuk egymást!“ — Ismétlett kérdésemre — ha valljon nem tudná-e, valljon mi azon megyébe mennénk-e — kisérőmhez for-

dulván, tőle csak annyi bizonyost tanulhatott-ki, hogy azon megye innét még vagy nyolcz napi járás, 's mint neki az ő̈r mondá, mi csak Moulins városába vezettetünk, hol további elrendeltetésünket az ott lakozó hadi biztos által megértendjük.

Igy levén a' dolog utunkat többi társaink után folytattuk. — Csak egy gondolat fogá-el szivemet: tudni illik: „ha kegyed Creuse megyébe jő, látjuk egymást.“ — Szüntelen arra kérém az Istent, hogy engem azon megyébe vezéreljen, hol majd városról városra, faluról falura, házról házra járván, eltökélém magamban tarka ruhás szőkémnek felkeresését.

Illy tervek között bútól bánattól lepetve valahára elérénk Moulinsbe, hogy ott vagy a' kedvező vagy a' szomoritó itéletet megértsük, kinek 's hol jutand a' sorstól rendelendő helye és további kenyere: mivel csak eddig 's nem tovább adatott a' kormánytól napi dij, ezentul már mindegyikünknek magának kellett magáról gondoskodni, és keresni kenyerét.

Moulinsből egy napi pihenés után őreinktől utra inteténk. Elindulván tisztességes lakhelyünkből, a' folyón épült kőhid előtt sorban állittatánk, hova kis időtöltés után láttuk közelitni azon agg hadi biztost, kinek kezébe sorsunk elrendelése volt. Ez emberei által mindnyájunkat öt felekezetre osztata, 's csudálkozásának nem kevés jeleit adá, hogy a' papiroson több mint 200 embernek érkezte volna följegyezve, előtte pedig alig állana nyolczvan. — Elhiszem kedves öcsém! — mert a' hadi foglyok számát nyomorúság, inség, és a' kórházakban hátramaradás annyira össze olvasztá, hogy ámbár a' hivatalos iromány szerint 200-ra menne is számuk, de Moulinsbe csak azok érhettek, kik erősb egészséggel birtak, 's ezek alig voltak 70-en.

Meglevén csoportonként az öt részre, az az: annyi megyére felosztás, minden osztályhoz egy-egy ősz-szakálú, béke-kenyeren élő, 's rozsdás fegyvert viselő agg katona állittaték vezérül, 's neveink irományban adattak által; nekünk pedig szavok fogadása ajáltatott. Megesvén ez is, a' hadi biztos nehány elég roszul hangzó német szóval tudtunkra adá, hogy bajtársainktól bucsút vennénk, mert minden osztály más és más részére menend az országnak. Ez alig történt-meg, midőn a' hadi biztos szerencsés utat kivánva viszsza tért a' városba, mi pedig a' hid végén a' világnak öt része felé vettük utunkat.

Az első nap elmultával, midőn ősz vezérünk jó magunk viseletéről, 's — mint agg katona iránt illett — egyenes szivünkről meggyőződött volna, beszédbe eredvén töré velünk — a' hogy lehete — a' német nyelvet, és a' világnak minden részein tartott csatákban rész-

vételeivel mulata minket. — Én főkép, ki egy keveset olaszul is gagyogtam, hamar megnyerém hajlandóságát; — minél fogva neki bátorodva kéré, mondaná-meg, mellyik tartományba lenne parancsa minket vezérleni?—„A' creuseibe“ adott felelet hallása, kevésben mult, hogy lábaimról le nem sujtott. — Csak hamar uj élet fogá-el lankadt tagaimat, áldván a' mennyek urát, hogy szerencsésb vagyok Mojzesnél, ki az igért Kanaán földjét nem láthatá; engem pedig a' sors egyenesen azon földre vezete, hol valósulni reménylém terveimet. Az öregnek szavai zengének szünetlen füleimben, 's nem egyszer dörmögvén szivem teljes örömében: „talán látjuk egymást“ békével folytatám utamat.

Elérénk végre Creuse megye Gueret nevű fővárosába, hol a' bizonyos napra leendő elérkezésünk azért adatott minden város 's falubeliek tudtára, hogy a' nép szükét általunk kipótolhassák, 's kiki magának azon hadi foglyokból, kik e' megyébe rendeltettek, szükségéhez képest választhasson, azon feltétel alatt mindazáltal, hogy tisztességes öltözet és élelem mellett napi dij fejében mindenkinek hat sou-t tartozik fizetni.

Ki hova 's kihez jutott közülünk ide nem tartozván, elég, hogy én a' fő várostól két órányira egy vagyonos uri házhoz vetődtem, hol meglehetősen folytak dolgaim, míg a' kiállott nyomorúság 's kedves honom utáni vágyásom sulyos betegségbe ejtének. — Akkor tudtam még csak, mit tesz magára hagyottnak lenni, midőn öt körülem állókkal se beszélni, se kinaimat közleni, de jótéteményeiket se valék képes másként megköszönni, mint bágyadt fejem 's kezeim hajtásával, csak szivemben érezvén a' hálát.

Majd csaknem egy álló évig tartó betegségem lefolyta alatt, homályos szemekkel gyakran vevék észre egy nem a' háziakhoz tartozónak látszó lényt szorgalmatosan forgolódni beteg ágyam körül; arcz-vonatai, test-állása, 's minden mozdulatai olly hasonlók voltak azon tarka ruhás szőkééhez, kinek eleven képe élt szivemben, hogy csak a' franczia nyelvben járatlanságom tartóztathata tőle nem kérdenem, valljon ő volna-e vagy sem.

Történt azonban egyszer, midőn bágyadt tagaimat Morpheus ölébe fektetém, hogy a' nagy gonddal takargatott talismán árulómmá lett. — Álmomból felébredésem után olasz nyelven maga megvallá azon jó lélek, ki velem olly sok jót tett, hogy azon iromány, melly nyak-kendőmbe burkolva volt, és most általa megtaláltatott, az ő tulajdon keze irása volna; melly szavaira én megragadván kezét, magamon kivül ragadó örömemben kilétéről 's lakásáról tett kérdéseimre válaszolá, hogy ő árva 's a' házi urnak, az én jótévőmnek, unoka-huga, kinek látogatására az innét fél órányira lakó

nagybátyjától sokszor ide jönne, 's őt Albertinának hivják. Chamberyben is az emlitett nagybátyával vala azon özvegy generalisnénak mint közelről atyjafijának látogatására; — különben pedig szivből örvendene, hogy a' sors unoka-bátyja házához vezérlett; bizonyossá tett egyszersmind hajlandóságáról, és hogy lennék gond nélkül, mert közttek szükséget miben sem fognék szenvedni. — Erre jótékony kezeit reszkető ajakimhoz szoritván csókokat halmozék, és örömkönyek záporával áztatám azokat; hálát adék egy uttal Istenemnek, 's ő utána Albertinának életem megtartásáért.

Mint folytak dolgaim ezentul, 's mennyi szorgalom fordittatott egészségem helyre hozására, illy áldott teremtmény körében — magad gondolhat'd kedves öcsém! Mert jobb orvost Albertinánál nem rendelhetett nekem a' teremtő. — Napról napra erősödének tagaim, 's nehány hét mulva már kedves Tinnámat nagybátyja házánál meglátogathatám, hol egyenes 's nyilt szivű fogadtatásomkor gyakorta felsohajték: „be kár, hogy ezen jó emberek nem Magyarok!"

Azonban a' gyakor látogatásoknak, — mellyek alkalmával Tinnám jó szivét elégségesen kiismerém — mi lett vége? — Hogy elő-adásom rövid legyen — felgyógyulásom után fél év mulva — Tinnám hitesem lett, 's ő volt, ki elérteté velem földi boldogságomnak legfőbb pontját.

De valamint az ember gyéren elégszik-meg vélt boldogságával, mellyet az isteni gondviselés reá mérni látszik: ugy én is kedves honom iránt vonzó szeretetem tüzétől, mellyet napról napra nevekedni érzék keblemben, ingereltetve eltökélém magamban, hogy itt lelt földi boldogságom koronájának dicső fényét csak kedves honom földjén akarom szeretett Tinnám oldalánál elnyerni. — Azért minekutána ezen érdekes tervet hitesemmel (ki fogadást tett, hogy engemet, ha bár a' világ széléig is követend) és atyjafijaival közlöttem volna, — megáldván azon földet, melly boldogságomra utat nyitott, 's végbucsút vevén Tinnám atyjafijaitól elindulánk a' nagy utra, magunkkal vivén többi között azon tarka ruhát is, mellyben ismerni tanultam hitesemet. Ez honomba érkezésünk óta házunknál ereklye gyanánt tartatott.

Nénéd, ki már most a' kolosvári káposztát nem csak enni, de más magyar gyomornak való étkeket is tud főzni, a' tarka ruha szétfejtéséhez már számtalanszor neki szegezte öllóját; kéréseimre azonban mind ekkoráig megkimélé: — de ezen kis árva leányka felruházására, boldog házasságunknak 25-ik évében, már csak engedtem akaratjának. — És igy azon tarka ruhából vált ezen ártatlan leánykának innepi öltözete, mit ön szemeiddel láthatsz. Ez tehát kedves öcsém! a' tarka ruhának kalandja!

Igy végzé bátyám elbeszélését, én pedig eltökélém magamban, hogy Pestre vissza jövetelemmel e' tarka ruha történetét a' divatos ifjúban megkivántató 12 ujságok egyike gyanánt nemcsak honom szépeivel, hanem feleimmel is közleni fogom, nekik is szivből kivánván, hogy a' sors, ha bár nem tarka ruhás de olly áldott nőt rendeljen, mint kedves bátyámnak.

Többnyire pedig mind kedves nénikémtől, mind szeretett bátyámtól, kiknek honi Regélőnk kétség kivül kezeikbe jő, bocsánatot reménylek, hogy a' „tarka ruha" történetét, mint szerelmes kalandjokat, felfedezni merészeltem. M.—Béla.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Rendkivüli jelenetek. (*Végzet.*)

Azon nagy hévség, melly Bécsben aug. 19-ikén 1800-ban beállott, olly rendkivüli nagy volt, hogy mind azon meteorologi vizsgálatok köztt, mellyek sok esztendő óta a' cs. kir. csillagász-tornyon tétettek, mint egyetlen egy jelen-meg a' maga nemében. A' készület ehhez éppen nem történt számos megelőző meleg nap által; igen mérséklett levén valamint az egész julius (két napot kivéve, mikor a' reaumuri hévmérő $26\frac{1}{2}$ gradust mutatott) ugy augustus hónap első napjai is, 's még 8-ikán délutáni 3 órakor a' thermometrum (melly naptájban rendszerint a' legnagyobb hévség szokott beállani) nem szállott magosbra $14\frac{1}{2}$ foknál. Azonban ezen naptól kezdve 11-ikig a' melegség minden nap két, 's 11-től 15-ikig naponként egy egész gradussal nevekedett, 's a' hévmérő aug. 16-ikán délutáni 3 órakor $26\frac{1}{2}$, 's 4 óra körül 27 fokra szállott-fel. Következő nap leszállott ugyan a' kéneső $24\frac{1}{5}$ gradusra; azonban 18-ikán az $27\frac{1}{5}$ volt, aug. 19-ikén pedig délutáni 3 órakor $28\frac{1}{6}$'s 4 órakor $28\frac{1}{2}$ fokon állott (az árnyékban). Ezen nap közben setét felhők mutatkoztak ugyan a' horizonon, 's menydörgés is hallatszott; melly azonban csak hamar távozott, 's a' várt hatást nem eszközlé, hogy általa meghüljön a' levegő. Következő nap ismét $26\frac{1}{2}$ fokra szállott-fel a' hévmérő. — Azon körülmény, hogy ezen naptájban teljes tiszta égnél csaknem tökéletes légcsend uralkodott, melly csak ollykor igen gyenge szél által, melly fujni kezde, szakasztatott félbe, ezen a' nélkül is már igen magos fokát a' hévségnek még érezhetőbbé 's türhetlenebbé tevék. — A' meteorologia egész történetében nem lehet találni a' melegségnek olly fokát feljegyezve, melly augustus 19-ikével 1800-ban összehasonlitható lett volna. Nevezetes volt ugyan az 1797-ben, midőn a' hévmérő két izben, t. i. jul. 31-ikén 's aug. 19-ikén $27\frac{1}{2}$ fokra felszállott, 's még nevezetesb ennél a' julius 17-iki 1782-ben, mikor az 28 fokra emelkedett; ellenben az 1800-iki az elsőt egy egészszel, az utósót pedig fél gradussal meghaladá.

Alig mutatkozott a' selmeczi völgyek 's hegyek köztt 1798-ban az életet kölcsönző mosolygó tavasz, midőn egyszerre junius 21-kén éles hideg éjszaki szél emelkedett, melly felhőket hajta-össze, 's rendkivüli

hófergeteggé vált. Rövid idő mulva magosabban feküdt a' hó egy arasznyinál, 's éltétől megfoszta számos gyapjas állatot a' legelőken. A' hideg olly kemény volt, hogy nehány ló a' mély völgyekben megmerevedett. Nehány óra mulva azonban ismét kitisztult az ég; a' viz patakokban folyt le a' hegyi folyókba, 's a' bányamivelésnek nagy hasznára szolgált. — Neszmélyben is (Komárom vármegyében) nagy zápor után éjjel junius 22-dikéről 23-ikra 1798-ban annyira havazott, hogy többek közzt Szőny mezővárosban 6 darab marha fagyott-meg a' pásztorral együtt, ki azonban még is életbe vezettetett vissza. — Julius 16-ikán 1795-ben reggel 3 órakor akkép kezde hullni a' hó cseh országban Chottewin uradalomban, hogy fél óra alatt minden házfedél 's a' föld hóval boritva voltak. Azonban 4 óra felé a' hó ismét elolvadt 's eltünt. Ugyan ez történt Zeltsch uradalomban is. A' hó jó hüvelyknyi magosan feküdt. Azon emberek, kik Neubistritz, Landstein, Königsegg 's tb. hegytájékokból jöttek, azt bizonyiták, hogy 16—17— és 18-ikán valóban fagyott. A' hidegség olly kemény volt, hogy a' földmivesek mezitláb nem végezheték foglalatosságaikat, hanem csizmát kelle felhuzniok.

Augustus 14-ikén 1800-ban, stajer országban a' kis Schekelberg erdeiben Grätz mellett erdei tüz támadt, melly nehány ezer vágott 's vágatlan öl-fát hamuvá tett, 's ez által igen nagy kárt okozott. Grätzből látták a' füstöt nehány napig emelkedni, 's a' lángokat a' hegy csucsain fellobbanni. Még augustus végével is a' völgytorkokban avagy szorulatokban parázslott a' tüz. Novák Daniel.

KÜLÖNFÉLE.

Példa hatalma. Midőn a' Duna áradása Bécsnek egyik külvárosát igen nagy veszélylyel fenyegetné, és a' folyam hátán zajgó jég 's fa azokat is vissza ijeszté, kik a' szerencsétleneken segiteni igyekeztek, Lotharingi I-ső Ferencz császár (meghalt 1756-ban) megindulván az inségben szenvedők sorsán e' szókkal ugrék egy csónakba: „Reménylem, hogy példámat követendik, ha látják, hogy én vagyok a' vezető.“ Ezen kegyes és jótevő fejdelem példája mindenkit követésre buzdita, 's a' szerencsétlenek megszabadittattak. Z. Leopoldina.

Furcsa tilalom. Éjszaki Skótziában valamelly haszonbérlő, kinek igen jeles répaföldjei gyakorta meglopattak, nagy darab földet vetett-be az ut mellett répájival „a' közönség hasznára“ 's mellé egy táblát tétetett ezen felirással: „Kérettetik mindenki, hogy csak ezen telekről lopjon.“ — Egy másik haszonbérlő, kinek ugyan azon sorsa volt, hasonló táblán arra kéré a' közönséget, hogy legalább előbb csak egy sort tépjenek-ki egészen, mi előtt a' másikat megkezdik.

Nevezetességek. Homer, hogy élhessen, koldulni kénytelenittetett. — Camoens Madrid utszájiban mint aggastyán alamizsnát kért. — Ama hires német tudós Heine — de nem a' most élő humoristicus — legnagyobb részint burgonyával táplálta életét. — Ha Voltaire nem lett volna, Marmontelnak ehen kell vala elveszni. — Rousseau egykor kóta-másolásból tengette magát. Colletet, Boileau szerint, ki maga se volt gazdag, egy sonettjának jövedelméből várta élelmét. — Cervantes a' szó teljes értelmében éhhel halt-meg.

Gibbon és Voltaire. Ama hires angol történet-iró Gibbon egykor Ferneybe jött, hogy Voltaire-t láthassa, midőn ez éppen legroszabb szeszélyben volt, 's az Angolokat szüntelen ócsárlotta, kiket közönségesen nem embereknek hanem csak automatoknak mondott. Azért szorgalmasan kikerült minden britt szemet, 's Gibbon kénytelen volt a' vár kertészét pénzzel megvesztegetni, hogy ez Voltaire-nak kedvencz lovát az istálóból szabadon bocsássa az udvarra. Ez valóban nyujtott is alkalmat, hogy Gibbon Voltaire-t láthatta. Midőn Voltaire a' csint eszrevenné, imigy kiálta a' kertészhez: „Demande lui vingt sous pour avoir vu la bête!" mire Gibbon kétszer annyit fizetvén felelé: „Én még egyszer ohajtnám látni a' marhát."

JELESMONDÁS.

Megoszlott sziv.

Nem jó madár az, melly párját
Elfelejtve kábán áll
Más madárnak, ámbár szebb 's jobb
Énekesnek, szavánál.

A' mi ketté törik, szakad,
Jó egészet nem tehet;
A' több részre sovárgó sziv
Igazán hiv nem lehet.

Kisfaludy Sánd. után S. Sarolta.

Élet.

Mi szép az élet, 's ó melly isteni,
Midőn arany reményit osztogatja.

Bártfay után. K. Maria.

Gnomák. Ki nagyot maga mellett nem szenvedhet, ön maga kicsiny.

Mi a' szó szoros értelmében az igazságot nem szeretjük, 's még is akaratunk ellen tiszteljük az igazat.

Kotzebue után Z. Leopoldina.

A' körülállások ismertetnek-meg minket másokkal, és még inkább magunkkal.

Az ember nyugton lehet hibáji miatt, ha ereje van azokat megvallani. Rochefoucauld.

Rendszabályok a' társas élet tárából. Némelly ember ollyan, mint a' tekenős béka: habár megvetéssel és gunnyal megrakott kocsi megy is rajta keresztül, nem érzi azt.

Légy a' világon mindenre elszánva. A' szerencse soha sem emeli annyira kedvenczét, hogy a' legközelebbi pillanatban többet ne ragadhatna-el tőle, mint a' mivel tetézte. Udvary.

Kérdő rejtvény.

1) Mellyik halban szokta az ember némelly drágább eszközeit tartani?

Ba. Váczról.

2) F. mezei gazda két fijának G-nek és M-nek egy hordó bort hagyott testamentumban. A' hordó 8 akós levén mindenik fiút négy-négy akó illette. De a' fiúknak csak két üres hordójok 's ezeknek is egyike 5 másika 3 akós, és semmi más mérő edényök nem volt, mellyel a' 8 akó bort egyiránt feltudták volna osztani. G. pedig, az öregbik fiú csupán ama két üres edénynyel kivánta az osztályt tenni magok között. Kérdés, hogyan osztották-fel azokkal?

Turáról —l—s.

Előbbi rejtvény: 1) Fonál. — 2) Eger. — 3) Vén.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

45.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön junius 4kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' két Emilia.

(Novella levelekben.)

— — — Szerelem!
Boldog, ki merenghet
Hullámid felett,
'S révpartod ölébe
Visz hű kebelet.
Kölcsey.

1.

Aug. 28-án 1834.

Ha kedvesek valának külhoni leveleim, vedd édes barátom szokott szivességgel ezt is, mellyet már nem a' külföld, hanem ősi fészkem Tárkány szült. A' hét elején hagyám-el Bécset, 's e' hó 20-án csókoltam hosszú utam után ismét hazám földjét, és szivtam a' levegőt, melly lágy üdvözlő suttogással, mint kedves honom első küldöttje, játszott fürteim között, 's én őt ujultan fogadám. A' külföldön hideg bámulásra intett mestermivek, igaz, hogy hazánkban igen ritkák; ugy látszik itt a' természet tette-meg inkább a' magáét, 's ez okból utamat inkább a' természet egyszerű kellemei érdekesiték. — Két éve, hogy jurateriánkat végezve te Pestre, én Brittanniába indulánk, 's a' két hű lélek csak levelek — a' szivnek e' biztosai — által közösült.

Aratás van; ekkor a' földnépe redkivül munkás, 's hol ma még kalásztenger hullámzott, ott kövér kalangyák állanak holnap. Én illy buza-szobrok köztt értem Győrig, hol a' kiépitett szinház a' gyönyörűn viritó sétány ölében lepett-meg legelőbb. — Hallom, hogy Budán is magyar szinészek vannak; ez édes örömet fakasztott mellemben, melly azonban némelly fanyar salakot hagyott maga után. Vannak ugyan előérzéseim, de illy országos tárgyba azok semmi befolyással nem lehetnek ugy-e? — Utósó leveledben irád, hogy hon találtak. Én tehát falutok felé hajtattam. Anyád, a' jó lélek, gyanántad ölelt-meg, és sajnálkozva mutatá leveledet, mellyben hazajöttödről kénytelenittetél lemondani. Azok az átkozott perek! — Hugod a' kis Julcsa alig ismert a' két év előtti szép bácsira: ő valódi képmásod; szép mint te, 's benne a' szelid gyengédség az, mi ben-

ned a' nemes szilárdság. — Égtem anyámat ölelni; de a' tiednek nyájas meghivására ebéden nálatok maradtam. Hárman valánk; beszédünk tárgya te és hosszú utam volt.

„Még egy rövid sétát is a' kertbe" — mondá anyád; és én a' szép lelkeket karon 's kézen fogva a' kertbe vittem. Édesen lepett-meg a' kedves emlékű kert 's a' benne levő zöld boltor (filagorie), hol annyi öröm-esténk telt-el; — csak te, fuvoláink, 's egy lágy fényű holdest hibázott, melly visszavarázslandó vala az elélt szép multat. Most a' bokrokhoz értünk, mellyeket többnyire te küldtél Pestről. Ekkor öröm-szikrás szemmel ölel-fel hugod egy gazdagon gallyadzó r e z e d á t, 's nekem nyujtá. „Ez enyim" — mondá.

„„Te vetted?" "

„Nem; Hajnai Emilia adta."

Sándor! én erről nem emlékezem; mert az ember tanuló korában, igaz, hogy sok leányt ismer, de vidéke minden leányait kigyőzné?

„Csupa szelidség és szépség; csak kár, hogy szegény — mondá anyád. — Mult őszszel jöttek ide anyjostól, miután egy per elrablá jószágukat; Sándor őt szereti, 's viszont szerettetik; de" —

„„Értem! — felelém kézcsókommal — de arról ne aggódjék. Sándor legközelebb áll szivemhez; a' farsangban magam is megházasodom, 's velem Sándor is — ha tetszik; 's a' jövőket bizza reám." "

Öröm villant a' gondos anya szemébe; köszönetet akart mondani, de e' rám nézve szorongó pillantattól felmentett legényem, ki érttem jött; mert nehéz érzelem, midőn köszönetet kell vennünk azoktól, kiket tisztel szivünk; kikhez hála köt-le minket.

Elbucsúzván tőletek, haza felé hajtattam, 's rólad és szerelmedről elmélkedtem. A' kis vadkert erdejénél szembetünt kastélunk rézteteje, 's bennem a' fiúi szeretet erős lángra lobbanván, „hajts" kiáltám, és a' kocsis vágtatva vitt-be udvarunkra, hol anyámnak jövő héti névünnepére vártak. Az örvendő cselédség alig hogy csak le nem huzott kocsimról; kiken keresztül törvén anyám ölelő karjaiba rohantam. A' sürűn könyező édes anyának minden érzete e' rövid szókban: „édes szülöttem!" lobbant-el. Az első meglepést nyugottabb pillanat követte, bevezettek aztán, és a' vacsora után — mert illyenkor szájizére főznek az embernek — lefeküdtem. Delfosban az istenek papjai lehettek olly katekezis alatt, mint én; mert kicsintől fogva nagyig tőlem minden kérdezősködik. Anyám névünnepére nagyok a' készületek. Isten veled!

2.

September 10-kén.

Édes barátom! mi rettenetes összeütközésbe jöttünk! Nekem csnem kell, neked nem szabad. Mióta hon valék, az ünnepi készü-

letek mindig nagyobbak lettek; mert Rozália napján, anyám örömünnepén, egy uj áldozatot is ültünk. Az ifiú Déry, öreg tisztartónk fija, ugyan ekkor mutatta-be első áldozatját, melly egész valómon forditást tön. A' szelid ifjú pap, pécsi tanulótársunk és szeretett barátunk, mihelyt megjöttömet hallá, ölelésemre sietett. Találkozásunk hat év után érzékeny volt. — „Nyoszolóim vannak, de szokás vőfént is hivni; légy olly szives! —“ kére engem; én pedig barátsággal fogadám kérését, és a' kettős ünnepre énis készülgettem.

Felviradt végre Rozália hajnala, 's én, mint gazda az egészben, korán keltem. — Reggel egymást érte a' sok fedeles és fedeletlen kocsi tele vendégekkel. Örvendve fogadtam mindnyáját, nem is álmodva, hogy kit én vendégszeretőleg emelék-le kocsijáról, szivrablóm legyen. Anyám 's Déry barátom a' sok örvendezéseket fogadgatta. Mig a' szépnem diszruhát öltött, addig a' férjfiak reggeliztek, vagy bodoran füstöltek a' kertben. A' beszédtárgy illyenkor sokszerű és óva válogatott. Az óra tizet kongott; beharangoztak, 's minden az uj misére indult. Sürögtek már a' sekrestyében az öltöző nevendékek, 's kész volt minden, mi a' pompás áldozatra szükséges vala; midőn lihegve lép-be egy angyal-termetű leány virágkoszorúval habhomlokán 's kezében is, és utána egy másik szinte igy öltözötten. Virágot tüzött most minden karokra, és ezt olly bájjal, olly lekötőleg, hogy minden szem rajta mulatott. Barátom! tudod, hogy vőfén, gazda és minden valék, 's természetesen azt is, hogy e' nászvirágból én is részesültem: de azt barátom! mint hatott ez üdves pillanat rám, ah azt én tudom csak érzeni, mert sebét azóta viselem. A' téjhullámban lobogó kék szemek szelid ártatlanul függtek rajtam, midőn remegő karomat bokrétája alá nyujtám; 's mi kedves volt azt néznem, mint bibelődik virágával. Csendült. Szivemet szent érzés találta. Megzendült az orgona, 's mi az üdvözitő oltára előtt leborulánk. Itt, hol a' lélek testi salakjából kiemelkedve tisztán áll 's mulat teremtőjével — itt érzém először a' szerelmet, melly fohászomat szentebbé és forróbbá tette.

Következett a' pillanat, mellyben az ujpap első fohászát rebegé-fel szivemelő énekében; a' nyoszolók mint két angyal koszorúzák most meg az áldozót. E' tünet mennyei volt. Bennem a' szendergő szerelemszikra erős lángra lobbant. — Szelid buzgalommal végződött az ajtatosság, és én a' leánynak égi kecseiben a' mennyei remeklő kezeket imádtam.

Ezt ebéd követé. A' megpirult szakácsnék elevenen sürögtek, és a' pinczehelyi barna hangászkar sunnyogva ólálkodott, várván az alkalmat, mellyen kedvencz mesterségét üzheti. Vigan folyt az ebéd, és engem kegyes sorsom a' szép leány mellé ültetett. Zajong-

tak mellemben az indulatok, szivem telve volt boldogitó érzelmekkel, de ajakimat zárva tartá a' kedves lénynek ön-érzetű tekintete; a' bibor ajakról eleven szeszélyű méz szavak folytak. Én szokásomon kivül hal-néma voltam; mig ott kinn a' barnák megpendité hurjaikat, mire a' társasági hang vidámabb lön. 'S midőn a' méltóságos lassút az eleven pergő váltá-fel, öröm-tapsokban tört-elő a' felolvadt kebelekből a' lelkesülési zaj. Ittunk üdvpoharakat anyám 's az ifjú pap éltéért, valamint a' nyoszolyókéiért is. — Barátom engedj-meg, ha illy csekély érdekű jelenetekkel untatlak. Lelkem lángját ezek gyujták 's gerjeszték. Nyájas meghajlásomat most egy tekintet követte, melly minden bájaival reám esett. Fogva valék, és szédítő boldogságom lángolt arczomon. Egy robbanás 's talpon valánk. Anyád haza sietett; én őt kocsijába emeltem, 's gondold, és rémülj-el! ezt sugá: „Károly! mint észrevettem, Emilia, jövendő menyem, igen szemedbe ötlött; mit mond erre majd Sándor?" Érzékimet fagyos villám érte; anyád pedig egy titkos mosolylyal elrepült. — Barátom! mért kellett igy összeütköznünk?! Visszalépésem keserű, de értted mit nem tennék?!

Elfogultan léptem a' terembe, hol a' tánczosok sora vigan lejtett. Rám estek, hogy én is tánczoljak, 's kedvesedhez vezetének: mert ugy illik — mondák — hogy a' nyoszolókkal tánczoljak először. Elgondolhatod kinos helyzetemet. A' táncz tüz-szenvedélyem, 's most azzal, kit imádok, ki a' tied, tánczolni felháborodásom első pillanatján, ó ez kinos-édes volt. Reszketve karoltam át a' kedves teremtést; forró keze enyimbe csukódott, 's tánczra kelénk. Boldog valék nem eszmélvén senkire; de mihelyt eszembe jutál, boldogságom oda lett. Kedvem meghunyászkodott, mellyre Emiliád vidámsága borongani kezdett. Sándor! én ezt nem tudom mire velni. — „Tán belém szeretett!" — ez villant-el lelkem előtt; de hogy mikép szerethetne mindkettőnket, összeegyeztetni nem tudám, 's már féltettem magamtól is személyedben a' leányt.

Igy mult-el a' vig nap, mellyen olly sokan örültek; de én szerelem-beteggé lettem, 's nem tudok szabadulni kuszált setét képzetimtől. Anyja meghivott holnaputánra; én eligérkeztem, 's akkor Emiliádról többet! — Ha engem szeret, hűtelen hozzád; 's hogy tudjak én egy lepkény eszű leányt szeretni? De más részt megint, hogy mellőzhessem őt, a' vidék angyalát, ki engem tán kedvel. Ez esetben pedig te vesztenél, én pedig mikép bánthatnám-meg Sándoromat?! Ne tarts semmitől is édes barátom! kerüljön bár mibe, nekem kell veszteni, 's te légy boldog. Isten veled.

(Végzet következik.)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Szerecsen rabok.

Egy angol tiszt, ki Amerikában több ideig lakott, az ottani szerecsen rabok álllapotját ekképpen irja-le. „Láttam a' czukor készitése módját; több ispotálokat meglátogattam, millyeket minden jószág-birtokosok épitettek a' szerecsenek számára. Sokat tudakozódtam a' rabszolgák állapotja felől, megvizsgáltam kalibájikat, sőt étkeiket is megkóstoltam; 's meg kell vallanom, hogy ezen fürkészéseim által sokat vesztettem-el amaz előitéletemből, mellyeket különben a' rabszolgaság neve belém önteni szokott. Van valami olylyas a' rabszolgaság meggondolásában, mi a' szabadságban örökösült személyeket valamelly nagy borzadással tölti-el! 's nincsen olly rosz, mellyet illyes emberek inkább szenvedni nem akarnának, hogysem azon örökségökről lemondanának. De végtére még is csak képzeményen alapul mind az egyik állapotnak nyomorúsága, mind pedig a' másiknak boldogsága. A' mennyiben amazzal a' valódi jóllétnek egybeköttetése van, ama gondolatra kellene jönnöm, hogy Jamaikában a' szerecsen rab szerencsésebb az angol országi parasztnál. Ott a' szerecsen jól tápláltatik, valamint a' katona; a' mennyiben szüksége van, ruháztatik; ágya jó van, háznépéről gondoskodnia nem kell, 's mind ezekért naponként bizonyos számú óráig kell dolgoznia. Igaz, hogy gyakran veréssel is büntettetik, de csak akkor, midőn megérdemli (?!); 's az ollyan ember, kit gyengéd becsületérzés nem kinoz, vagy ha akarjuk, nem nemesit, csak azon fájdalmakat érzi az ütlegek alatt, mellyeket maga okoz magának.

Mi a' rabszolgákkal bánás módját illeti, e' részről csupán csak izetlen lárma az, mellyet angol országban a' rabfelvigyázók ellen szoktak élesztení. Senki, bár milly embertelen volna is, tönkre tenni nem fogja tulajdonát. Ugyan azon elv, melly az angol haszonbérlőt tartoztatja, hogy lovát felesleges munkával vagy roszul bánással ne terhelje, akadályozza a' nyugotindiai kereskedőt is, hogy rabszolgáját felesleg ne munkáltassa, 's ne kinozza. Nem is tiltatik a' rabszolgának a' maga számára dolgozás. Van ő nekik naponként több órájok, mellyek közben magoknak valamit pénzért dolgozhatnak, vagy mulatságot szerezhetnek. Lakhelyeik nem roszabbak azoknál, mellyek átaljában a' község szegényeinek kijeleltetnek; 's ha megbetegednek, ispotálba vitetnek, 's ugy bánnak velek, mint egyéb rendűekkel. Mindenek előtt pedig háznépök felől gondoskodniok nem kell, tudván, hogy gyermekeikre ugyan azon bánásmód várakozik, mellyben ők részesültek, 's hogy soha se leendenek élelem, ruházat, lakhely hijjával; ez okból azon aggodalom nélkül halnak-meg, melly különben a' szegény angol napszámost még halálos ágyában is ki-

nozza. Igaz, hogy rabszolgák; de ezen rabszolgák nagyobb része soha se tudta, mi a' szabadság, 's ez okból nem epedhet az után, mit soha sem ismert. Igaz, hogy az utóbbi időkben ők is (hála legyen azon emberszerető embereknek, kik a' nélkül, hogy ön tapasztalásaikból ismerték volna amazoknak állapotját, rajtok olly hangos szóval sajnálkoztak, hogy sajnálkozásuk a' tengeren tul hatott) panaszkodni kezdenek szabadságuk elraboltatása ellen, és a' szerecsenek, kik előbb vigak 's megélegedettek valának, most komorak, elégedettlenek lettek, 's kétségbe esési legveszélyesb lépésekre értek-meg: de ama szabadsági kivánságuknak kábasága, melly mellet egyszersmind a' lakhelyökül szolgáló szigeteknek nekik ajándékoztatását vitatják, abból is eléggé bebizonyodék, hogy nagyobb része ama szerecseneknek, kik uraiktól szabadokká tétettek, miután egy ideig legnagyobb nyomorúságban ide 's tova tébolyogtak, ama kegyelmért esedezett, hogy előbbi rabszolgaságába vissza léphessen. *(Végzet következik.)*

ÉLET-TÖRTÉNET.

Encke.

Encke Ferencz a' mostankori legjelesb mathematikusok és csillagászok egyike, született Hamburgban september 23-ikán 1791-ben, hol atyja szerzetes vala. Eleintén burkus országi pattantyús-tiszt volt, később csillagászat igazgatója az astronomiai tornyon Gothában, 1825-től fogva pedig director Berlinben. Hirt nevet szerze magának az 1822. és 1825-ben pontosan visszatért üstökösnek kiszámitása által, melly munkáról rendesen meg is felelt, 's okait adá Bode évkönyveiben. Eddigelé illy czimű munkákat bocsáta közre: „Kiszámitása a' nap elállásának a' Venus átmenetele által a' napon 1761-ben," melly Gothában jelent-meg 1822-ben, 's annak kiszámitása az átmenetel után 1769-ben, ismét Gothában 1824-ben. Egy különös értekezésben, mellyet ő azon üstökös csillagról ada-ki, mellyet Pons astronomus talált-fel november 26-ikán 1818-ban, Berlinben 1831. és 32-ben terjeszté-fel eziránti tett vizsgálatait. Az érintett üstökösnek körfutását 3.315 esztendőre kiszámolván, ez annak utána az ő nevét nyerte, avagy enckei cométának neveztetett. — Ezen elhirült csillagász a' fenn érintett Venus átmenetelének kiszámitása által azt találta, hogy a' napnak közép elállása a' földtől 20.665.838 geographiai mértföldet tesz, melly a' nap szinleges helyének különbségét avagy a' parallaxet 8.578 másod perczre határozza, ha t. i. a' földnek közép átmérője 859.436 geographiai mértföldet tesz. Encke 1830-tól fogva adja-ki Bode csillagász által kezdett következő czimű munkát: „astronomiai évkönyvek" 's még pedig olly alkatban, melly ezen becses munkát a' legérdekesb astronomiai folyóirások közé emeli-fel. Novák Daniel.

KÜLÖNFÉLE.

Nemes indulat ellenség iránt. Theodor császárnak az ellenség iránt mutatott felette nagy kegyessége egykor szemére hányat-

tatván, ekkép válaszolt: „Valóban távul legyen tőlem az élőket megöletni: vajha inkább a' holtakat is felébreszthetném.“

Z. Leopoldina.

Az ötös szám. Chinában ezen szám iránt nagy tisztelettel viseltetnek. A' Chináknál öt elementum (elem) ismertetik: viz, tüz, fa, ércz, és föld; — az emberek köztt öt atyafisodás: fejedelem és minister, atya és fiú, öregebb 's fiatalabb testvér, férj és asszony, barátok; — öt erény (Tugend): irgalom, igazság, illendőség, tudás, és igazság; — a' nemességnek öt foka; — a' compassnak öt osztálya: kelet, dél, nyugot, észak, 's közép pont; — az iznek öt neme: savanyú, édes, keserű, éles, sós; — öt szin: kék égszin, sárga, testszin, fehér, fekete; — az embernek öt béle: máj, szív, tüdő, vese, és gyomor; — öt érzékszer: fül, szem, száj, orr, és szemöldök. — Mi az öt erényt illeti, Davis ur azokról Europába irt egyik levelében igy elmélkedik: „Ha a' chinai birodalomban utaz az ember, majd elvesz ehhel, ez nálok az irgalmasság. Ha irántok legkisebb bizodalmat mutatunk, megcsalnak; ez nálok az igazság. Ha utszájikon sétálunk, megcsufoltatás nélkül nem járhatunk, 's ha még neheztelésünket mutatjuk, bambus-ütlegekkel jó formán megköszöntenek; ez nálok az udvariság. China négy tenger közepén fekszik, ezt mondják legalább tudósaik; ez az ő tudományuk; császárjoktol fogva a' legutósó parasztig valamennyin hazugok; ez az ő jeles igazságszeretetök. — Plutarchus azt állitja, hogy a' régi Görögök az ötöt titok-fedő számnak tekintették.

Macskamuzsika. Franczia országban, az özvegy embereknek, ha bizonyos évkorukban másodszori házasságra lépnek, estve nyivákoló gúny-muzsikát szoktak csinálni, mit ott Charivarinak (macskamuzsikának) neveznek. Nem régiben egy illyen gunyolásra számot tartó marseilli lakos azon szerencsés ötlettel kerülte-ki ezen csuf concertet, hogy boros palaczkokkal 's poharakkal megrakott asztalokat tétetett az utszára; mit az eljövő concertadók olly udvariságnak vettek, hogy gúny-muzsikájok helyett az uj házas pár egészségére ittak, 's eltávoztak.

Chinai csalfaság. Tudva van, hogy a' Chinabeliek még a' legkisebb csekélységekben is csalják az embert; igy p. o. ha valamelly ökröt el akarnak adni, ennek takarmányába nehány font vasport kevernek, hogy az ökör annál többet nyomjon, mivel az eladásnál annak nehezségére néznek. Macartney ur angol követ cselédjeinek sonkákat adtak-el, mellyeket azonban igen ügyesen fából faragtak-ki, és sonkabőrrel vontak-be. Egy ujabb utazó beszéli, hogy ő Kanton városának egyik utszájában egy vak embertől Camellia japonica-t vásárlott, mellynek igen szép fehér és piros virágai voltak; de haza érvén, midőn azt vizsgálná, ugy találta, hogy a' virágok más fáról vétettek, 's bambusrostokkal (Fasern) olly ügyesen szorittattak a' tulajdonképpi virágkelyhekbe, hogy a' csalárdságot alig fedezhette volna fel, ha csak a' virágok fonnyadni nem kezdenek vala.

Dugárosság kutyákkal. Ezen különös találmány legelőszer Valenciennes vidékén keletkezett, 's csak hamar egész franczia országba elterjedt. A' kutyák közönségesen 20—30 fontnyi árut visznek magokon, 's 60—70 közül csak egyet kapnak rajta. E' kutyákat seregesen

viszik-ki Belgiumba; itt nehány napig jól megkoplaltatják, azután a' házból kiverik. A' kutya legott szaladásnak ered, 's ura házát franczia országban felkeresi, hol jól tartják őket, 's velek emberségesen bánnak. A' kormány mindenképp törekedett ezen dugározásnak véget vetni, 's minden illy kutya fejére három frank dijt tett-ki. Ez azonban még mind nem igen használ, noha 1820-tól 1830-ig 40.000 illy kutyát fogtak-be, 's e' szerint a' kormánynak 120.000 frankot kelle dijul kiosztani.

JELESMONDÁS.

Tiszta sziv.

— A' kajánság tőre mélyre hat,
Ha csel, ha fortély párosul vele
De hagyjuk ezt. A' büntől tiszta sziv
Megáll; dörögje bár vészár körül.

Horváth Czyrill.

Életünk alkonya.

Az ifju kornak nyájas isteni
Bucsúzva néznek a' sziv lángzatára,
Ha már a' létnek alkonyul határa.

Kisfaludy Kár. után L. Amália.

A' férjfi élete igen hasonlit a' virágszálhoz, mellyre, mig gazdag kellemekkel diszlik, gyakran letelepedik a' tarka pillangó, 's kényelmesen szivja édes nedvét: de midőn már viritó korszaka elmult, 's kelleme fonnyadt — „hiszen már kóró" — igy döngécsel egymást köztt a' pillangó-sereg, 's megvetve tekintvén reá részvétlenül szállong fölötte. Ba. Váczról.

Élet szabályok. Ne csüggedj, habár minden léptedben gáncsot keresnek is. Azon légy azonban, hogy ne lelhessenek.

Ha kemény sorsod nem enyhül, ne fakadj keserű panaszokra a' végzés ellen; mert bár erődet kimeritse is, de nincs túl sorsod határán.

Bandy Váczon.

Aphorismák Budáról. Leghasznosb vagy legkárosb szerencsejáték a' házasság. Ebben vagy mindent nyer vagy sokat veszt a' játékos.

Nem az a' valódi szerető társ, ki szünórájiban kivül az utszán karjain, hanem ki mindenhol belől a' szivén hordozza kedvelt nőjét.

Benke.

Hasonszórejtvény.

Hogyha már az őszbe borult vidék illyes kezd lenni,
Komor időszakasz készül hozzánk beköszönteni.
Illyen szinű paripákat tudom láttál eleget,
Rajta a' gonosz tanulja ismerni az ütleget.

Előbbi rejtvény: 1) A' tok-ban. — 2) G. tele fejté elsőbben is a' 3 akós hordót; ezt kiüresité az 5 akósba; másodszor is tele fejté a' 3 akóst, 's ezzel megtölté a' félbe maradt 5 akóst. Most az öt akós tele hordót visszaönté a' 8 akósba, 's igy ebben lett 7, a' háromban pedig 1 akó, mellyet az 5 akósba öntvén, ismét tele fejti a' 3 akóst és általüresiti az 5 akós hordóba, mi által ebben is 4, a' nyolcz akósban is 4 akó lett.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

46.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap junius 7kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Pipárdi Notarius Pesten.

(Saját elbeszélése szerint folytatólag.*)

Az igaz, nem szüntök mindaddig Pest felé áhitani, mig ennek minden sajátságaival be nem töltöm kivánságtokat. — Különös szorgalom fordittatik egy pár év óta a' fő utszák tisztogatására, mellyeket külön fogadott emberek naponként söpörnek és felöntöznek. Tisztogatják azokat hetenként egyszer a' városi rabok is, kiknek azonban sikeresebb foglalatosságukra egy különös dolgozó házat akarnak a' polgárok felállitani. Bezzeg szép példát adnak erre nézve az Amerikaiak! — Csak azok a' jótevő asszonyok eszközölnék-ki ezt is! Lám már megszünt a' koldulás Pesten, 's az ügyefogyottak is fontos szolgálatokat tesznek dolgozó házaikban; pedig ezt azon nagy lelkű szépeinknek köszönhetni. (Hazám szépei! Minden szépnek ti vagytok hatalmas kivivóinak eddig elismerve; ne engedjétek ezen ivnyi czimeket fölül muló nevezetet másnak által! —)

De mikor azok a' férjfiak igen el vannak foglalva. Egyik földim bizodalmasan kivallotta: hogy ő a' Buda-Pest köztt fölállitandó hidat igen igen ohajtja; de csak ideje sincs róla gondolkozni, mivel nem győzi csak keresztül is futni a' drága éltepárjától átszolgáltatott ujdon uj notákat, kottákat, kontókat, 's illyesféle mulattatókat. — Egy régi iskola-társam pedig, minthogy hétszeri megtekintés után se kaphattam őt otthon, avval menté magát, hogy nagyobb karimájú kalapot ment cserélni feleségének; aztán a' parisi utszába kellett mennie czipelőshez, 's ámbátor az olcsóbb királyutszai hajfodrászt, 's a' Ferencz városi kártyavetőnét kedvelt nője parancsára fölkereste, 's hozzá utasitotta: mindazáltal a' zálogházba is bekellett térnie. Minthogy pedig a' nagy tolongás miatt csak később kaphatott audiencziát, később is mehetett a' lotteriába; pedig innen megint messzire esett a' Zrinyi-kávéház, 's azért is nem lehetett szerencséje velem össze jönni előbb. — Ha! ha! ha! — csak tudnátok, hogy Pesten mindig lábon nem állnak, hanem sebesen járnak a' férjfiak, akkor ti bizonyosan kevesebbet várnátok tőlek.

*) Lássd az idei 17. számú Regélőt.

Igen igen! elfárad itt az ember, 's vajmi szégények! igy is fölötte sokan botlanak; pedig még a' gyönyörű trotoáron is fölötte sokan szegik nyakukat. De minek is ácsorognak olly későn?! hisz, nálunk minden emberséges ember otthon nyugszik; (az más, ha valaki notarius; ennek mindig szabad jegyzékekre szert tennie; sőt tartozik a' fonó házakba is nézni —) ott is csak későn világosodik, mint máshol; addig pedig sokan eltévednek, 's nyakszegő gödrökbe süppednek.

Éppen illyen tudja hány botlástól már egészen elsáppadt lótófutó figyelmeztetett a' három Grácziára is. Benézek; hát az arany, és ezüst fénye egy időre elvakitott. (Vegyetek tanúságot!) — Soha se láttam nálunk egy rakáson 's illy gyönyörű arany ezüstöt! — Mit jelenthet ez? kérdém magamban? — Azonban első pillanatra szemem fönakadt egy oldalt függő magyar táblán, mellyen csupa magyar köntösűek lakomája vala lefestve, 's ez állott fölöttük: „közmondás az a' Magyarnál: az ezüst és arany a' hazában maradjon." — No hála az égnek, gondolám, egyszer már még is kegyelmeznek rajtunk a' Grácziák; 's belépvén a' fényes boltba, a' lakoma idejéről kérdezősködtem: mert mondhatom, hogy én testestől lelkestől e' téjjel mézzel teljes hazában zab kenyéren hizott Magyar vagyok, — 's reménylém, hogy igy nem fognak körükből kizárni.

(Végzet következik.)

A' két Emilia. *(Végzet.)*

3.

September 12.

Kedves barátom! Mikor az ember olly kritikai órán átesik, mellytől szive rettegett, melly reményét teljesitendő vagy elsüllyesztendő vala, de őt kinos zavarából kiszabaditja: — ugy-e milly jól esik akkor kifujni magát, 's megkönnyülten nevetni a' nehéz multakon. Barátom! most értünk haza Hajnaiéktól, 's itt ülök iróasztalomnál csendesen evődve mai szép napomról. Némán ültem anyám mellé ma reggel, 's némán andalgva gondolkozám a' kocsiban Emiliáról, kit nem tudtam felejteni. Ez még is fatalis eset — gondolám — egybe szeretni mindkettőnknek, 's tőle tán viszont szerettetni mindkettőnknek! — Ebből azon következményt vontam, hogy a' rokon lelkek milly könnyen fonódnak egygyé; más részről pedig sajnáltam mind hármunkat, 's e' sovány elmélkedés köztt értük-el a' kis falut, hol Hajnaiék szerény elvonultságban élnek. Búsan, mint az elitélt, szálltam-le kocsimról, és az ajtó nyiltakor erős szivdobogást érzék. Örömmel futottak Hajnaiék előnkbe, 's gondold Sándor! Emilia mellett még egy más leány is, kinek szögszemei, ha már előbb a'

kékek bilincsbe nem vernek, reám (a' szépért olly nagyon olvadóra) veszélylyel hatnak.

Az első hálálkodás után engem a' két szép azonnal kertbe vezetett. „Emilia testvérnéném!“ — igy mutatá-be nekem a' szép barnát a' szőke.

„„Emilia! — viszonzám döbbenve, 's zavaromban alig tudám a' divatozó hódolatot végezni. — Hogyan, tehát testvérek, 's egy néven?“ “ kérdém.

„Igen!“ — Erre Milit kiáltottak, és a' megpirult barna befutott.

„„Istenem! egy néven illy szép testvér-pár! Itt az ember hamar tévedhet“ “ — sopánkodám.

„Ő testvérem de csak anyáról; atyját, anyám első férjét, Völgyinek hivták, 's ő Völgyi, én pedig Hajnai Emilia vagyok.“

„„Hozzá nem volt szerencsénk az uj misekor.“ “

„Tegnap ért haza Dombóról, hol jószágaink per alatt nyögnek, Hála Isten! jó kézen van ügyünk; Déli Sándor, egy lelkes fiatal ember, védi azt.“

„„Déli? az én kedves Sándorom, az én hű barátom? Ó boldog ő már is. Hát ha önt birni fogja!“ “

„Engem? — kérdik meghökkenve a' rózsás ajkak. — Én őt igen szeretem, hiszen nénémet nőül veszi!“

„ ‚Ön hát szabad még? Hisz Sándorom anyja Hajnay Emiliát emlité!“ “

„Igen, mert mindkettőnkre ez a' név szállott anyám utóbbi férjéről, Hajnairól.“

Nehéz teher fordult-le szivemről; fel valék világositva; megbátorodva füztem karomra a' szavas kis leányt, 's a' jövő vendégeknek neszére besietének.

A' társasági kis kör igen vigan tölté a' napot, délután még tánczba is vegyültünk, ezt játék váltá-fel, melly után kérve, unszolva gitárt vön Emilia, a' szőke, 's Bajzánknak e' szép dalát éneklé:

Ó égető kín,
Ó gyötrelem,
Viszonláng nélkül
A' szerelem“ 's a' t.

E' lágyhatású dalba százszoros bájt, és elragadó tüzet öntött a' tiszta csengő ezüst hang, melly ajkairól olly édes-epedve folyt. Felesleges volna az illy jelenetek felségét előtted festenem, ki rokon heven gyúlsz velem; mert a' szerelmes szivek illy pillanatjait csak ők tudják érzeni, 's boldog az énekes, kinek szivhurjait szelid leányi kezek penditik-meg, 's kinek homlokára az üdvözült szerelem tüzött dal-babért. Emilia gyengéd felséggel dült a' nyug-ágy ölébe;

— hó-nyakáról a' hangszer zöld szalagon függött-alá, 's midőn énekelt, olly finom hatással nyult hurjai közé, hogy e' helyzete valóban festészeti ideál lehetne.

Én egészen boldog vagyok; ő engem viszont szeret, saját ajkaiból 's tetteiből tudom. A' farsang nekem igen messze tetszik. A' jövő héten megkérem; 's hogy örömem teljes legyen, törd nyakát perednek; jöjj haza, 's üljük együtt a' nászünnepet. Emiliád méltó hozzád, 's ha vőtársam leendsz, elértem legszebb reményemet. Isten hozzád!

4.

September 18-kán.

Édes Sándorom! Tegnap vett leveledet nyugtalanul törtem-fel tudván előbbi értesitésedből, hogy perednek elválasztó itéletét olvasom benne. — Hogy az igaz ügyet kivivtad, 's Dombó kedveseinknek anyjoké leend, nagy örömemre szolgált; de határtalan volt az kedveseinknél. Mihelyt olvasám leveledet, 's megértém násznagyi tisztemet, tüstént lóra ülék, és mátkámhoz siettem, hol ugyan tegnap vették örvendetes hiredet, 's én csak édesitém azt. Fakóm, mintha tudná, hogy szerelmes legényt visz, szélként repült a' szőlők alatti homoktengeren, 's a' szerelem egébe merengő ifjút előbb, mint reménylé, szépe ölébe vivé. A' szerencsés anya sirt örömében, midőn felőled szóllt, kinek szivét a' békén türt 's csendes fellegként elvonuló szenvedés angyalivá tette. Ő méltó gyermekeire. Kedveseink értted sovárgának, 's Emiliád arczára öröm-hajnal derült, midőn levelemből a' jövő héten haza érkezésedet olvasám. Te megengedsz barátodnak e' kis csintalanságért; eléggé meglepted őket leveledben, hadd tudják, mikor ölelhetik ő-angyalukat. Sándor! aligha lennék valakinek kérője, kivált olly esetben, midőn a' kis galambot zsémbes alkudozó kezekből kell kicsalni; de illy jó lelkeknél közbejárni, az összekelendők örömében részesülni tesz. Gondolhatod, hogy csak a' formalitas miatt elszavalt kérői beszéd, minden czikornyátlansága mellett is, megfelelt a' czélnak, mert könnyű ott leányt kapni, hol örömest oda adják, biztosok levén a' jövendő felől. Én tehát megkértem, 's meg is szerzém neked a' szép nőt, ki ugy is már testestől lelkestől tied volt. A' kis szőke se vonakodott egy cseppet is, csak irult pirult 's mimelt, midőn szó alá vettük. Ölembe repült végre, 's felejtve mindent, benne egész világomat szoritám mellemhez. Az ellágyult anya áldá; Emiliád elvágyó tekintettel függött rajtunk.

Délre ott termett édes anyád az enyimmel, 's mivel haza megirtad házassági kivánságodat, ők is kérőbe jöttek, de én már mindent végbe vittem annyira, hogy csak te és Déry esketőnk, kit hónapra várunk Pécsről, és az esküvő van hátra. Ebéd alatt jól mulattunk; hol nevetés okáért előhozá anyád, miként ijesztett reám az Emilia

névvel az uj misekor. Megtartatott a' nagy tanács a' lakodalom felől is, mellyen a' leányok — hijába! ezekbe is asszony-vér szorult — csintalanul nevetgéltek.

Ó barátom! teljesülvén azon szép vágyaink, mellyek most a' képzeletben is elragadnak, valljon nem teljesülnek-e még gyermekkori arany álmaink, hol már a' lélek valódi boldogság után sóvárog? 'S ha minket kedves Dérynk Emiliáinkkal rózsa-lánczra füz, nem szállt-e reánk az ég legszebb áldása?! — Isten hozzon!

Hidegh Mihály.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Szerecsen rabok. *(Végzet.)*

A' Maroon-ok szabad szerecsenek, kik különözve élnek a' kék hegyek köztt, 's az angol kormány barátjaiknak, szövetségeseiknek tartatnak. Több ugy nevezett faluk 's városokban laknak a' belföld legvadabb vidékein, többnyire valamelly folyó partján, tulajdon előjárók 's törvények alatt; de ezen községek mindenikének fője egy europai ember szokott lenni, ki egyszersmind a' bölcsebbek követje, 's a' helység előjárója. Ezen szerecsenek sokat használnak a' megszökött rabszolgák visszanyerhetésében, miért esztendőnként bizonyos mennyiségű fizetést, fegyvert, golyóbist 's puskaport kapnak. Ezen emberek egészen feketék, 's majd mindenben hasonlitanak az afrikai Négerekhez, csak hogy arczvonásaik átaljában nem olly laposak, 's hajok nem mindig gyapjas. Némelly asszonyaik rendkivüles szépségűek. De már nagyon elfajzottak, mivel háborús idők alatt más szerecsenek nagy számmal kerestek nálok menedéket, 's velek öszve keveredtek, melly körülmény nagyon megcsonkitá ezen faj szépségét, 's eredeti vonásait végképpi eltörléssel fenyegeti. Honnan kerekedtek legelsőbben mostani lakhelyökre, nem tudatik. Az bizonyos, hogy hajdan a' szigeten rabszolgák, de olly bátrak voltak, hogy szökéssel szabaditák-meg magokat, 's azokat, kik őket egy hosszas makacs háborúban előbbi rablánczaikra vinni akarták, kényszeriték, hogy őket a' természettől készitett váraik csendes birásában hagyják. Jelenleg az Europaiakkal kereskedést üznek tollakkal, madarakkal, 's bőrökkel; élelmök a' határos folyóviz halaiból, 's a' plantanfa gyümölcseiből áll. Városaik két egymást keresztül hasitó utszából állanak; mindenik kalibát egy kis kert veszi körül, mellyben édes Patat, Jam, és más közönséges konyhanövények termesztetnek. Kalibájok mindenben a' rabszolgák kunyhójokhoz hasonlit, csak hogy kevesbbé csinos és alkalmas, valamint átaljában a' Maroonok sokkal hátrább vannak a' rabszolgák után élelmi 's élet módjokra nézve. Ha az utóbbiak valamelly falujába megy

az ember, őket nappali munkájok után tánczolásban vagy férjfias testmozgások gyakorlásában találja. De akármelly órában megyünk valamelly Maroon városon keresztül, annak lakosait henye munkátlanságban kalibájok ajtaja előtt ülve, 's az unalomtól annyira ellankadva látjuk, hogy még az utazóra pillantani is restelnek. Ha csak őket az éhség valamelly plantanfához menni nem készteti, vagy valamelly megszökött rabszolgát vissza nem visznek, 's az azért járó jutalom után nem mennek, ritkán mozdulnak helyeikből; csekély kereskedésöket is csak azokkal üzik, kik hozzájok jönnek.

Mind ezek nem lehetnek ugyan elegendő okok a' Négerek rabszolgaságának örök tartósságára; azonban még is elegendők annak megmutatására, hogy azoknak buzgósága, kik a' szerecsenek felszabaditását annyira sürgetik, legalább időtlen. Az afrikai társaság szerényebb tagjai is elismerik, hogy a' Sierra Leone-i költséges intézet a' rabszolgás hajókról megszabaditott Négerek se nevelésére se boldogitására, 's annál kevesbbé a' környékben lakó népségek mivelésére legkisebb hasznot se hajtanak. Az oda szállitott mintegy 10—12 ezer szerecsenek részint keresztény vallást követnek, de csak saját szertartásaikmellett; 's az ott utazó személyek bizonyitják, hogy ama könnyelműség, mellyel azok vasárnapon az isteni szolgálatban részt vesznek, annak utána pedig az utszán egymásnak az Isten felől tett eszrevételeiket kiáltozzák, valóban botránkoztató. A' mellett pedig most is követik eredeti vadságukat, henyeségöket 's bujaságukat annyira, hogy őket semmi se képes zabolán tartani, mint a' szabadság tündöklő nevezete alatt rabszolgai bánásmód. Igaz, hogy ennek oka nagy részint csak a' Négerek caracterében fekhetik, de azt is meg kell vallani, hogy a' megjobbitásukra eddig tett intézetek ama czél elérésére számitva nem valának; 's ha bár jók voltak is az intézetek, de a' kivitellel megbizott személyek ollyanok ritkán voltak. Ugy látszik, hogy az irtóztató éghajlat, melly annyi ezernek életét ragadá már el, csak fanaticusokat, és olly embereket, kik a' világban már semmi nyereséget se remélhetnek, kecsegtethet az ottani Négerek megtéritése 's kormányoztatása terhének felvállalására; ha csak egyébiránt őket katonai kötelesség nem késztetne az oda menetelre. A' katonák feleségeiken kivül magosabb rendbeli asszonyságok ott soha se tartozkodnak, és igy hibázik az eszköz a' kétségbe esett emberek durva szokásaiknak zaboláztatására. Igy tehát az ott tanyázó Europaiak nagyobb része a' bujaság 's fösvénység kicsapongásaira vetődik, 's a' szerecseneknek legundokabb példákat terjeszt szemök elejébe. Ez okból, mint mondatik, az angol kormány ama szállitványnyal félbe akar hagyni, melly a' nélkül is olly folyóvizek hijjával van, mellyeken belső Afrikával könnyebb kereskedést üzhetne,

és inkább a' sokkal jobb fekvésű Bernini tengeröböl mellett egy másikat szándékozik alapitani; melly szándék teljesedését Clappertonnak ama közlése, hogy a' Niger, mi után Afrikának nagyobb részén átfolyt, valóban ezen öbölbe szakad, hihetően siettetni fogja.

INNEPLÉS.

Egyházi inneplések Mexikóban.

Korán reggel, april másodikán volt 1830-ban, midőn társam lelkendezve ágyamhoz szaladt, 's „lázadás van a' városban" e' szóval ébreszte-fel álmomból. Valóban a' zaj már felette nagy volt, 's lövés lövésre következék; a' kor is ollyan volt, melly minden órában lázadást szülni fenyegetett. Azonban most az egyszer csalódtunk. A' lármazsibongás tiszta innepi pompa volt, a' város t. i. a' kesergő anya innepét (de nuestra Sennora de los dolores) ülte. Átaljában itt minden szentnek és minden bucsúnak innepe, korán reggel és későn estve, háborúhoz hasonló pisztol- puska- mozsár- 's ágyú - pattogással idvezeltetik majd jobban majd kevesbbé az innepnek nagyobb vagy kisebb miségéhez szabva. A' fennemlitett innep egyike a' legnagyobbaknak, 's alig találkozott az egész városban egy rokon, ismerős, barát vagy szerelmes, ki a' mater dolorosa nevére keresztelt 's itt „Dolorcitas" vagy „Colas" nevet viselő számos leányok tiszteletére már korán reggel ne pattogtatta volna fegyvereit. Egyházibb 's egyszersmind hazafiasb az innep más más napokon; p. o. februarius 4-kén Fülöp napján (Felipe de Jesu), ki mexicoi születés levén Java szigetén martyr-halált szenvedett, 's több részint éltében részint holta után tett csudáji végett a' szentek közé számláltatott. Minthogy ő, ha nem csalódom, egyetlen egy a' Mexikóból eredett szent, az ajtatosság közé bizonyos nemzeti büszkeség is elegyedik. A' ház még most is fenn áll, mellyben született; ez már innep előtti este kivilágittatik, 's a' tulajdonképpi innepnapon szinte veszedelmes a' járás azon város-részén a' számtalan rakéták 's durrogatások miatt. Szinte hihetetlen, mennyi puskaport fogyasztanak-el ekkor; 's talán Europa nem fogyasztott-el annyit a' nápoli hadban, mint a' mennyi itt csupán csak illyes inneplésekre pazéroltatik. Ki itt a' templomok 's klastromok szomszédságában lakik, mindig ki van téve a' megsiketülésnek, valamint a' legjobb pattantyús tiszt. Az én szomszédságomban fekvő Sz. Klára temploma, bucsú innepén, több mint 500 Leperos-nak adott szállást az erkelyen, kik 4—5 óra hosszáig egyre rakétákat eregettek, és szüntelen mozsaraztak. Én nem hiszem, hogy e' tréfa kevesebbe került volna, mint egy mázsa puskaporba. De ki tehet róla, hiszen olly szép, olly regényes volt a' gomolygó füst 's villanat között amaz embereket mintegy a' levegőben függni látni! — Illyesmik Mexikóban igen gyakran történnek, csakhogy néha jobban mint máskor. A' sz. Placida kápolnája előtt történt durrogatás egy délután jobban elkábitott mint a' hadi zaj Lipcsénél, 's e' zaj felette ellenkező benyomást tön a' tiszteltetettnek szelid nevénél.

KÜLÖNFÉLE.

Kuntschütz uradalom lotteriájának 1-sö sorshuzása Bécsben maj. 30-án ment végbe. Fősorsok: 157.399 nyert 50.000 v. ftot;

165.763 — 15.000 ft; 58.301 — 6.000 ft; 70.471 — 4.000 ft; 137.134 — 3.000 ft; 91.248 — 1.700 ft; 152.063 — 1.600 ft; 79.838 — 1.500 ft; 14.516 — 1.400 ft; 99.193 — 1.300 ftot.

Voltaire felelete. Az uralkodó herczeg, kinek parancsa következésében Voltaire éppen fogságban üle, Oedipus szindarabnak adatásával olly igen megelégedett, hogy a' fogolynak szabadságát tüstént vissza adatni rendelé. A' fiatal költő mihelyest kibocsájtaték, azonnal a' herczeghez ment, ki őt e' szókkal fogadta: „Legyen okos! én önért gondoskodni fogok.“ — „„Nagyon le vagyok kötelezve kegyéért — felelt a' költő — csak kérem fenségedet, többé lakásom 's életem módjai felől ne aggódjék. Z. Leopoldina.

Kigyóevők Egyptusban. Michaud és Poujoulat urak napkeletről irt leveleikben ismételve figyelmeztetnek azon hasonlatosságra, melly a' régi és uj Egyptus szokásai közt létez. Igy a' többek közt Rosette környékében is találtak ollyas kigyóevőkre („Ophiogenes“ — Egyptusban köznyelven „Psilli“), minőkről már a' régi irók is emlékeznek, nevezetesen Plinius. — Évenként — igy szóll az emlitett levelek egyike — julius hónapban meginneplik ezen kigyóevők **Anton Sadi** a' kigyóevők védszentének innepét. Sadi legnagyobb csudatétele az volt, hogy több kigyót összekötvén azokkal egy csomó galyat kötözött össze. A' Psillik ezen innepi alkalommal tartatni szokott szertartáskor iszonyú nagyságú kigyókat hordoznak kezeikben, 's ezeket azután éles fogaikkal a' bámész sokaság láttára elmarczangolják 's megeszik. Kivánságom volt illy egy Psillit láthatni, és szerencsés voltam egyik legnevezetesbiktől azon igéretet kapni, hogy meglátogat, 's egyszersmind valamelly nagy kigyót hozand magával próbára. Azonban a' pillanatban, midőn éppen meg kellett volna jelennie, izente, hogy a' Wali (rendőrség főtisztje) neki azt megtiltotta. A' Psillik általában azon véleményben vannak, hogy az Europaiak mesterségökben nem hisznek, 's őket csak kinevetik; de a' rosette-i nagy kigyószeliditő — legalább bennem — csalatkozott, mert én igen is meg vagyok győződve, hogy Egyptusban mindenkor volt olly néposztály, melly birta a' titkot: mikép lehessen kigyókat megszeliditeni, 's azoktól a' mérget elvenni. — Ali pascha orvosai e' tekintetben több rendkivüles próbákon együtt jelen voltak; midőn felső Egyptusban utaztak, mindenfelé találtak illy kigyóevőkre. Ott csaknem minden városban 's helységben láthatni kosarakkal 's mindennemű mentőszerekkel ellátott embereket, kik kinálva ajálkoznak mindenkinek, hogy házából a' kigyókat kiirtják; egyszersmind ellenmérget árulnak vipera és skorpio-csipés ellen. Igaz, hogy sok csalás is történik ez által; de éppen ez mutatja a' valódi tudomány létezését; mert ha nem volna gyógytudomány, sarlatánaink se volnának.

Csere-rejtvény.

1. 2. 3. Lépcső pályánkon, 's a' később fok csupa inség.
4. 5. 6. 7. Egy megye honnunkban, 's főt vesztve tetődre ügyelhet.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Hogyha elő veszik ezt, remeg a' rest iskola-gyermek.

S—i Ján. Egerből.

Előbbi rejtvény: Deres.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

47.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön junius 11kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' K é p.

1780-dik évben alsó Vendomoisban utaztam. — Felséges vidék! melly megérdemlené, hogy a' szép természet barátitól szorgalmatosabban látogattassék. Bejártam a' viritó mezőket, 's gyönyörködtem a' festőleges táj-képeken, mellyek a' Loire elragadó völgyében az utazó örömittas szemei előtt minden lépten kimerithetlen alakokban tünnek elő. — Észrevehetlenül tölt-el a' nap, 's az éj egy előttem egészen ismeretlen vidékben lepett-meg. Követém az ösvényt, mellyre történetesen akadtam, a' nélkül hogy tudnám, hova fog vezetni. Alig haladtam egy óra-negyedet, midőn falut értem, melly fáktól és rétektől körülvéve egy domb alatt feküdt. Nyugalmat ohajtva vendégszerető fedél után néztem körül; 's a' falu közepén egy uj csinos házacska tünt szemembe. Elhatározám itt kérni éjjeli szállást. Egy takarosan butorozott szobában találtam egy fiatal paraszt asszonyt, ki ha nem is a' legszebb, de szerencsés nyilt ábrázattal birt; ifiúság, 's egészség fénylettek arczain, 's vidám mosolygás lebegte körül rózsa-ajkait. Egy ifiú 24—25 évű férjfiú ült mellette, 's gyermeket hintáztatott térdein, kire ő atyai örömmel mosolygott.

Elbeszélém a' kis háznépnek kalandomat, 's férj és feleség azonnal készek valának befogadni. Kevés percz alatt falusi vacsora állott készen számomra az asztalon, 's minden olly tiszta volt, hogy étvágyam az által éppen ugy felingerlődött, mint az egész napon tett erős mozgás által. Majd közttem 's az ifiú ember közt, ki minden kérdésimre nyiltsággal 's bátran felelt — mit mai időben még falun is ritkán találunk — a' beszélgetés teljes mértékben folyt.

Mig egymással fecsegénk, a' szobában körül tekinték, 's egy Lajosrend keresztjével diszlő öreg alakú férjfiú képe tünt szemembe.

„Ezt a' képet — mondám az ifiú embernek — itt nem vártam volna.“

„„Annak nem is itt kellene függni“ “ felelé ő.

„Ki képe az?“ kérdém.

„„Egy derék tiszteletre méltó katonáé, Morange uré, ki itt közel egy kastél birtokosa volt. Ah! a' jó ur! — Ez az egy, mi

tőle fenn maradott. Fájdalom, az olly sok szerencsétlenek jóltevő atyja már nincs többé!“ “

„'S hogy jutott Morange ur képe a' maga kezeibe barátom?“

„„Elbeszélem, édes ur, mig eszik.“ “

„„Alig valék 13 esztendős, midőn atyám meghalt, ki szegény asztalos levén alig tudott engem két keze munkájával táplálni. Néhány nap mulva atyám halála után felmentem Morange ur kastéljába, sirtam, és alamizsnát kértem. Ő megszánt, 's egy asztalos-hoz adott inasnak atyám mestersége tanulására. Minden vasárnap felmentem a' nagyságos urhoz, 's mindig kegyesen fogadván soha se bocsátott-el üres kézzel. — „Julian — mondá gyakran nekem — légy csak igazságos, és szorgalmas, 's gondoskodni fogok boldogulásod felől!“

Követém Morange ur tanácsát, 's teljes erőmből igyekeztem, hogy jó mester-ember lehessek. Midőn 16 esztendős lettem, a' derék ur magához hivatott; egy tele erszényt kezembe nyomott, 's igy szólla: „Julian! megvagyok veled elégedve. Minden dicséri jó magad viseletét; maradj jó uton, ez legbizonyosabban 's leginkább czélra vezet. Ime adok most neked kevés pénzt, mivel a' franczia hont bevándorolhasd; mert vándorolnod kell, hogy mesterségedet igazán érthessed. Élj szerencsésen, 's térj vissza mint becsületes ember, ha valamikor boldog akarsz lenni; mert csak a' becsületes lehet boldog...“

Elvettem a' pénzt, befüztem butoromat, 's mindjárt más reggel kezembe vevém vándor botomat. Négy esztendeig jártam városról városra, és a' mint csak tudtam, mindig dolgoztam, 's derék asztalos igyekeztem lenni. Midőn 20 esztendős lettem, a' honvágy felébredt bennem. — Ohajtottam szülő falumat viszont látni; és sietve jöttem haza, igaz nem gazdagabban, mint mikor kivándoroltam, de mint becsületes ember, ki mesterségét érti, ugy hogy magam eltartása felől nem kelle aggódnom.

Morange ur nékem munkát adott, 's a' szomszédságba is ajánlott. Igy éltem ekkor egy napról másikra tisztességesen, 's állapotommal tökéletesen megelégedve. — Még nem éreztem, mi a' szerencsétlenség; de ah! én se maradhaték végig minden bú nélkül; e' nélkül, mint mondják, csak nem élheti-át az ember ez életet. Azonban nem panaszolkodom; mit Isten rendel, jól van rendelve, 's az én bánatom több jót szült mint roszat. — Colettet megszerettem. A' feleségem, nagyságos ur! kit itt lát. Ő szép volt ... mint most is, de gazdag is volt. Atyja magát igen jól biró földmivelő, kinek saját telke, rétjei, és szőlőhegyei vannak, mind a' legjobb állapotban, — 's nékem — mesterségemen kivül semmim se

vala; napjában csak 30 sou-t kereshettem, 's egy kis pinczeszobában laktam, bérben. Nem is gondolkoztam arról, hogy szegény vagyok; — mert Colette szeretett. — Gyakran láttuk egymást, de az illendőség határát át nem lépve.

Egyszer Colette atyja az öreg Sebestény akkor lepett-meg, midőn leányának csókot adtam — 's az öreg nyakon csipett.

„Mit csinálsz te itt?" kiáltá.

„„Colettet megcsókoltam."

„Mit? Semmirevaló, 's te bátorkodol?.."

„„No természetesen, ha Colette azt megengedi." "

„'S te azt hiszed, én megengedem, hogy olly sehonnai, mint te, leányommal enyelegjen?"

„„Miért ne? — Enyelgek biz' én vele, mivel el akarom venni!" "

„Elakarod venni? — No biz' a' te számodra is tartják őt; talán értted neveltem?! Lássa csak az ember a' semmire valót, — uramfija! nincs egy fillére is, 's gazdag leányt akar elvenni."

Felelni akartam; de Sebestény uram, különben legjobb ember a' földön, nem is akart reám hallgatni; botját felemelte, mellyet én kikerülvén legtanácsosabbnak tartottam onnan elillantani.

(Végzet következik.)

Pipárdi Notarius Pesten. *(Végzet.)*

Az igaz, hogy szivesen 's mintegy mosolyogva láttak a' Grácziák szolgáji; tüstént belépti jegyet szolgáltattak kezemhez, (ezen már fön sem akadtam, tudván, hogy itt csaknem mindenhova hasonló jegygyel juthatni-be, mint afféle nagyvárosokban) 's már örömteli ajánlám magamat, midőn, ugy tetszik, tiz forintért szóllitottak-meg. No biz' hallják uraimék, én otthon négy hétig is elvagyok evvel; e' biz nincs graciose; de szégyenemből nem is alkudtam. (Itt ugy is többnyire meghatározott áron kaphatni csak portékákat.) Vártam, soká vártam, hogy a' pompás ezüst tálakhoz ülhessek, 's végre is csak avval fizettek-ki: hogy ha arany ezüst tálakból akarok enni, menjek a' külföldre. — Nem hiszek én ezentul a' nyomtatásnak is! — Az már csak még is sok, illy publice megcsalni az idegeneket!

Megnézem a' nemzeti muzeumot is! mondám egyszer magamban 's midőn a' diszteljes muzeum-utsza felé ballagok, azon az oldalas csatornák bűzétől pestiferis levegőjű uton, (NB. nem voltam már az előbbi fogadóban, mivel ott már szerfelett koppasztották szegény erszényemet, 's még avval ijesztett fönt tisztelt régi iskola-társam, hogy illy pompás udvarokban bőrömet is lehuzzák; ettől pedig ments Isten; én tehát inkább barátomnak ajánlatára egy Angyal Bandi nevű kis házba szálltam, pedig itt a' czimzett vitéznek unokáji lova-

mat nem sokára elsikkasztották) belém botlik kedves unoka-öcsém. „Salveas, lelkem Jankóm, mit hozol?“ kérdém. — „„Rosz hirt.““ — „Rosz hirt?“ mondám, és sajnálkozva néztem szegényt, mert egyre sirt, 's engem Istenre is kért, hallgatnám-meg azon szerencsétlenséget, mellyért nem szánna vért ontani; mert felette félt, hogy tőlem nem kap már egy fillért is, pedig ő nem tehet értte, hogy ama gaz tolvajért illyen perplexitásba esett. — Energice kezdvén a' beszédet alig vártam végét. 'S mi sült-ki a' dologból? Szegényt a' rosz emberek mindenétől megfosztották, mikor ő éppen az iskolában hallgatá a' lélektudományt. „No öcsém — mondám — ugy-e azt hallottad éppen, hogy ámbár meg is ölik a' gonoszok testedet, lelkedet meg nem ölhetik, nemde? — Csak te derék fi légy, majd elmegyünk a' zsidó piaczra, 's megvásárlom a' szükségeseket; hisz' az majd minden napi dolog Pesten (én ugy hallom, de nem látom, mivel nem akarok detrahálni az igazságból), hogy másnak kárán gazdagodjanak; hisz ugy-e együtt hallottuk, hogy minap holdvilágnál kiüritettek az al-duna-soron egy gabona-tárt, 's hajóra szállitván, az őrnek orra előtt eveztek-el a' 200 mérővel? — Azt pedig te mesélted, hogy gazdádnak taval zsebéből az órát, minap pedig kezéből esernyőjét lopták, vagy inkább vették-el; 's emlékezel, szállásomon milly czifrákat hallottunk ugy-e? Ládd ez semmi ujság, felejtsd-el tehát; csakhogy te itt vagy édes hazám reménye. Jöszte vezess a' muzeumba!“

De a' 4 esztendős pesti lakos nemcsak nem tudta, hogy hol van a' muzeum, hanem még azt se, hogy mi az a' muzeum. — Kérdezősködtünk tehát tovább, de hárman négyen se tudtak eligazitani. — Végre egy szőke bajszú hasas ur — tudta, (perse örültem, hogy illy magyar figurájú még is tudja! —) 's mindjárt be is vezetett minden szivességgel minket a' nagy szobába. De e' nemzeti ember csak fél Magyar levén, deákul exponálta a' sokat érő ritkaságokat, óságokat, mellyek többnyire romaiak voltak. — Bár hazám lelkes fijai és leányai eldődeiktől kezökbe jutott több régiségeket méltóztatnának a' haza ezen oltárára tenni, p. o. a' régi öltözetekből is; hogy a' külföldinek (mit mondok? sőt magának a' Magyarnak is) mutathassunk illyesmit is. — Ki nem megy fejemből azon nemzeti ember: mindig csak borról és huszasokról álmodozott, hol a' romai hamvvedreket akarta megtömetni huszassal, hol a' régi kannákat borral, hol fájlalta a' Krisztus születése előtt festett embernek fejét a' pénz szüke miatt 's t. e'f. — Én nyilt szivűen kimondom: hogy én biz' semmi discretiót se bátorkodtam neki adni, mivel egész birtokom se tömné-meg az ő kielégithetlen vedrét.

Megtekintettük a' természeti mutatványokat, valamint a' könyvtárt is. Itt azon Széchényi van lefestve, ki ezen intézetet alapitá; azon Széchényi, ki igaz Magyar; — azon Széchényi, ki igazi ember-barát, igazi hazafi, 's igazi atya volt. Áldására hevült lelkem, 's már ennek arczképéért én se sajnálnék 12.000 pengő forintot resolválni. — Mondtam is öcsémnek, hogy ugy kövesse atyja példáját, mint ezt követi a' szivem szerette druszám fija.

Majd elfelejtettem! Hallottam valamit már régen a' balatoni fogas halról. Most büszke levén helyzetemben, minden honi halat, főképp pedig ezt akartam látni. (Használni kell az alkalmatosságot, mert magyar országban még nem lehet nehány óra alatt Dunától Tiszáig, innen Balatonig repülni; egy hivatálbeli ember pedig csak ritkán juthat vacatióhoz). Azonban milly váratlan feleletet kaptam a' muzeum őrjétől! „Nincs uram — mondá — igértek ugyan már több Balaton melléki urak, de nem tartották-meg szavokat.“ — Ej! ez már még is szomorú dolog! Azt tudom, hogy a' szarkáról ez a' közmondás: „sokat igér a' szarka, de nem birja a' farka.“ De a' Magyarról ezt soha se hallottam; mert ő inkább a' régi mellett marad, mintsem valamit igérjen, és szavát ne tartsa-meg. — Azonban én most is csak azt gondolom, hogy erre nem elég csak akarni, hanem itt is, valamint más közönségünk javára készülő tárgyaknál, soká soká kell fontolgatni a': „hogyan, mikor, mi által, mi okért“ 's más illyeseket, nehogy vagy a' vén Balaton kárt szenvedjen, vagy megszünjék aztán ritkaság lenni, vagy talán a' nemzeti muzeumnak szégyenére legyen, vagy feszes fogával a' halászt megsértse, vagy a' kitömés és ide szállitás elkerülhetlen pénz-kiadásba kerüljön. Azért is ugy hiszem, hogy majd eljön azon idő, mikor ezen nehézségek elfognak döntetni, 's a' balatoni fogas is el fog küldetni muzeumunknak, csak legyen békességes türésünk!

Végre körül néztem a' házat; az igaz, hogy derék fundus; vajha mentől előbb valamelly pompás uj izletű épület emelkednék rajta, e' régi helyett, 's azon jeles képek, t. i. Ferencz koronáztatása, 's Zrinyinek Szigethvárból kirohanása ide hozattatnék az universitásnak tereméből!

Most jut eszembe, hogy ámbátor Budának és Pestnek minden nyilvános intézeteit megtekintettem, képgyüjteményt még se láthattam; pedig én azt hallottam nagyapámtól, 's magam is ugy tartom, hogy a' rajzolás alapja a' mesterségeknek. Pedig mi csak virágzást ohajtunk, 's remek példányokról nem gondolkozunk. Csak én ugy volnék gazdag birtokos mint nem vagyok, első gondom volna egy derék képtárt állitani; de igy csak pium desiderium marad! Dúzs

nagyaink közül be gyönyörű nevet szerezhetne ez által magának némellyik, vagy többen együtt!

Még azon nap a' zsidó-piaczra vezettettem magamat. (Ezt már jól ismerte öcsém; pedig semmi falon sincs fölirva.) Mondták, hogy az egészen londoni szellemű szug. No már akkor inkább Árvafi vagyok, mint illy nyugtalan zavarékban szüntelen szemeskedő Londoni! — Alig kezdettük mereszteni szemeinket, midőn egy csengetyűs csapat ötlik szemünkbe. Oda sietünk, hát egy itteni templomban 7 és 8 óra között elcsipett csengetyűre akadtak a' vizsgálódók; — 's csak alig néztük-meg ugyan annak többi kiterült podgyászát, hát öcsémnek bélyegzett botja is ott lese minket, (pedig csuda! a' mint öcsém mondá, különben Ó-Budára szoknak illyesféle portékákat czusztatni, 's onnan tovább külföldre is). Oda szóllitottam én mindjárt több városi őrt (mivel dicsérettel legyen mondva, az illy nyilvános helyeken mindig találtatnak hajdúk); de mi haszna? a' Zsidó azt mondta, hogy ő ezeket egy deák-formától vette mintegy fél óra előtt. Lám! hihet-e az ember collegájának? Mit volt tennem, öcsémnek az ócska árusoktól uj ruhát kellett vennem. Denique mindjárt helyes és igazságos volt az én czimes observatióm! — Pesten van: galamb, rózsa, páva, nyúl, kakas, ló, kutya, róka, sas, kigyó, farkas, medve, oroszlán; pedig ezek mind fehérek; 's több illyesmi czimezi Pestet, pedig be helyesen! — Lám a' mi helységünk háza fölött fa-gubacs van kitüzve czimül, pedig milly helyesen ez is! Durva, darabos, elgurítható, megvettetett barna teremtmények lakják, mellyeket össze zuzatni szokás nehány finomabb állati bőr puhitására, simitására, fényesitésére.

Ez egyszer legyen megint elég, hogy máskorra is maradjon; mivel tudjátok édes önnöneim! elmenetelem előtt azt igértem, ha Pestről megjövök, egy esztendeig fogok róla beszélni. Embere akarnék ám lenni szavamnak. Nyilfi.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY'S TÖRTÉNET.

Nagybrittanniai tigris. Különös egy állat angol országban a' vad macska, vagy az ugy nevezett nagybrittanniai tigris. Ezen állat éppen ugy él, mint a' hiúz. Nagyobb és erősebb a' közönséges házi macskánál, sok ügyességgel tudja fogait és körmeit használni, 's minden nemű ellenségével bátran daczol. Csak Westmoreland és Windermore erdősebb hegységeiben találtatik. Az iménti években olly annyira megszaporodtak itt ezen állatok, hogy kiirtásukra közönséges és nagy vadászat hirdetteték.

Angol szelindekek. Az ugy nevezett angol szelindek (Dogge) már a' Romaiaknál is igen kedves vala. Volt akkoriban Brittanniában valamelly különös tisztviselő „procurator Cynegü" név alatt, kinek nem volt egyéb dolga, mint innét a' legerősebb 's legszebb szelindeke-

ket Romába küldeni az állatviadalok számára. Strabo állitja, hogy ezen kutyák a' régi Gallusoknál is nagy becsben tartattak, 's azokat a' csatában ellenfeleikre huszitgatták. A' belső háborgások alatt, mellyek angol országot nagyon is sokáig pusztitották, mindegyik falusi gazdának meg volt a' maga nagy szelindeke, mellyet vérkutyának (blood hound) neveztek. Ezen felette dühös ebfaj akkoriban legjobb védelem volt a' zsiványok és betyárok ellen.

Arab kávé. A' mokka-i tengermellék, melly annyira elhiresedett kávéjáról, jelenleg már nem igen termi azt. 50 sőt száz órányira is be kell haladni a' tartomány belsejébe, mig kávé-növényre akad az ember. Arabia kávé-fáji nem olly kis bokrok mint Bataviában, vagy a' mi jazminunk. Termetes nagy fák azok, mellyeknek némellyike szinte 50 font kávét is terem-meg. Nagy homok sivatagokban állnak, 's a' számukra megkivántató éltető nedvet sokszor igen távulról 's fáradtságosan oda csapolt patakokból nyerik. Ezen nedvek nélkül rövid idő mulva semmivé kellene lenni mind ezen szép vetéseknek a' rekkenő hőség és szárazság miatt.

KÜLÖNFÉLE.

Mondókák Egerből. 1) Elpanaszolám tetemes káromat gazdag bátyámnak, kinek sok észre éppen nem volt szüksége. Káron okosul az ember, öcsém!" lön száraz vigasztalása. Boszonkodván a' részvétlenre: „látszik — válaszolám — hogy uram bátyámnak még igen kevés kára lehetett."

2) Pepi kisasszony, ki inkább a' juliusi revolutiót, mint Robespierr-ét, szeretné születése évének elhitetni, egy nagyobb társaságban, hol sok szó váltatott a' zsidók emancipatiója végett, ez utóbbiak ellen erősen és sértőleg kelt-ki. — R. egy finom mivelt zsidó, ki éppen jelen volt, udvariasan fordult a' nyolczadfél lustrumoshoz: „a' kisasszony nem fogja megbántani e' nemzetet — monda enyelegve — mellyhez még is rokon-viszonyokban áll." — „„Nem tudnám — kérdé kétesen a' csipős Anti-O'Conellné, és megvető pillantást röpitett a' merész felszóllitóra, ki szerencsétlenségére házas is volt — hogy érti ezt az ur?" " — „A' kisasszony és az én nemzetem egy férjfiúra vár, kit megszabaditónak nevezünk" — lön a' válasz.

3) G—án igen vigan szoktak véghez menni az urak gyülései. A' gyülés előtti estve igy adá-ki a' parancsolatot béresének egyik szomszédom: „Józsi! holnap estve eljössz érttem, hogy haza vezess."

Frankenburg Adolf.

Tolvaj-fogás. A' neuvillei plebanus nehány nap óta mindig azt tapasztalta, hogy mig ő a' misét mondotta, addig házában, hol egyedül lakott, mindenkor lopás történt. Ő tehát bizonyos vaskos, furfangós eszű parasztlegényt titkon házában hagyott őrzetül, mig a' mise tartana. — Alig hogy beharangoztak, legott észrevevé az őr, hogy a' kert hátulsó falához valamelly létra támasztatik, 's azon egy alak az udvarra hág. Midőn a' tolvaj a' szoba ajtaját benyitná, nem kevessé csudálkozott maga előtt egy ismeretlen alakot megpillantván. „Mit akarsz itt?" kérdé az őr. — „Azt én kérdezem tőled" viszonzá a' tolvaj. „Én — felele az őr tettetett őszinteséggel — bizony én csak azért

jöttem, hogy plebanus urammal egy kicsit osztozzam; de ugy látszik, te is azt akarod!" — A' tolvaj igent biczente. „Jól van — folytatá amaz beszédét — de előbb azt gondolnám igyuk-meg a' barátság poharát; a' mise még soká tart, 's azután együtt fogjunk a' dologhoz." A' tolvaj ezzel megelégedett, 's a' pinczébe lementek. De a' lépcsőken az ör társát jól meglöké, ugy hogy ez orrára bukott, 's az ajtót reá zárván mise után átadá madarát plebanus urának.

JELESMONDÁS.

Idő.

— Semmi nincs, mit meg nem győz idő.
Lassan de folyvást folydogál az ér,
'S végtére messze tengerekbe jut.
Lassan de folyvást lenge szél ha fú,
Nehéz hajókat uj világba hajt.

Vörösmarty.

Nyilvánosság. Csak minden oldalú vizsgálat által lelhetni-föl az igazságot, 's ez csak a' gondolatok legszabadabb közlése által valósulhat. Hol a' beszéd korlátos, ott rab a' nyelv 's csak rabként szólll.

Gr. Széchenyi Istv. után S. Lotty.

Aphorismák Pestről. A' szerencse olly urakhoz hasonlitható, kik inkább bőkezűen adakoznak, mint adósságaikat fizetik.

Sok ember jobb, nyájasabb 's nyiltszivűbb lenne, ha néha meggondolná, hogy több illy emberek is vannak a' világon.

Mérey Móritz.

Élet-szabályok. Nemes tettekkel nyert érdemed fokáról ha leejt a' szerencsének sikamlós kereke, el ne csüggedj: mert csak azok a' valódi roszak, mellyek erényedet veszélyeztetik.

F. Kunfi József.

A' szerencsével ugy kell bánni, mint az egészséggel: használni, ha kedvez; türni, ha nyom; 's csak éppen akkor nyulni erőszakos szerekhez, midőn a' legnagyobb szükség kivánja.

Rochefoucauld.

Visszásrejtvény.

Egy tagú szóm neve ismert nemzetnek és országnak,
Melly már hajdan törzsök-része lett a' nagy britt családnak.
Ivadékát találhatni magyar 's erdélyi honban,
Hol még most is elégedve él ó szabadságában.
Nevét két hazánkban nem egy jeles férjfi viselé;
Erdélyben azt egyik minap diszes fokra emelé;
Szilárd elve változatlan maradt, 's fog is maradni.
Nevét egyforma hangzattal visszáról is mondhatni.

Előbbi rejtvény: Korbács.

Kérelem. Minthogy már végére siet a' mostani év első fele, kéretetnek a' t. olvasók, kik e' lapokat jövő fél esztendőre is ohajtják járatni, hogy ez iránt rendeléseiket akár a' posta-hivatalnál, akár a' szerkezői hivatalban mennél előbb megtenni méltóztassanak.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

48.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap junius 14kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' Kép. *(Végzet.)*

Midőn pincze-szobácskámba vissza mentem, komolyan gondolkoztam arról, mi velem történt, 's átláttam, hogy helytelenül cselekedtem, midőn Colettebe szerettem; de ez már megesett. — Nem tudtam egyébről gondolkodni, mint szerelmemről; a' bánat egészen elvette eszemet; munkámat el kezdém mulasztani; vásárlóim oda hagytak, 's rám a' legnagyobb inség várt.

Már szinte kétségbe estem, midőn eszembe ötlött, hogy nyomorúságomat a' nagyságos urnak panaszoljam-meg. Ő olly kegyes — gondolám magamban — 's boldogságomat ohajtja; már olly sok jóval volt hozzám; talán most is meg fog szánni. — Fel akarok menni a' kastélba, hogy a' nagyságos urral beszéljek; de hallom, hogy veszedelmesen beteg. — Szomorúan térek vissza lakomba, 's buzgón könyörögtem Istenhez a' szerencsétlenek jóltevőjének megtartásáért. Más nap korán reggel ujra a' kastélba siettem megtudni, mikép érzi magát a' nagyságos ur? — De fájdalommal kellett hallanom, hogy az éjjel meghalt. Mélyen megrázódva tértem haza, 's imádkoztam a' nagyságos ur lelkéhez, hogy a' szegény Julianért Istennél könyörögjön.

Tizennégy nap mulva hallám, hogy örökösei a' kastélba megérkeztek, 's minden házi butorait köz árverés utján eladatják. Az ujság-kivánás másokkal együtt engem is oda csalt. Láttam jóltevőm minden portékájit idegen kezekbe jutni, 's könyek hullottak szemeimből, mig unoka-öcscse és huga hideg érzéketlenséggel nézték e' jelenést. 'S pedig életében olly sok jóval és szeretettel viseltetett irántok, és most 20.000 frank esztendei jövedelmet hagyott nekik. — Ah! ha nekem olly jó nagybátyám lett volna, mindenét megtartom vala emlékezete iránti tiszteletből.

Mintegy fél óráig állhattam ott, 's éppen el akarék távozni, midőn hallom kiáltatni: „egy tallért e' képért; 4 frank; 5". — Megpillantom a' képet, 's ó egek! nagybátyjoknak — jóltevőjeknek képe volt! — Szivemet ez öszve zuzta; sirtam mint a' gyermek. — Szegény vagy, gondolám magamban; 6 frank egész vagyonod; de e' kép — képe egy olly férjfiúnak, ki veled jól tett, 's tégedet

pártfogolt. — Nem, nem, ennek nem kell idegen kezekbe jutni. — 6 frankot igértem, 's a' képet nekem ütötték-le.

Örömmel vettem-le, 's nem állhatám, hogy meg ne csókoljam a' száját, melly reám gyakran olly kegyesen mosolygott, 's a' kezeket, mellyek felsegitésemre mindig olly készek valának. — Elhozám a' képet, hogy vele szobácskámat felékesitsem; — de midőn hoznám, megütközve veszem észre, hogy az igen nehéz volt. Fel akarom akasztani, de a' szeg kiesik, 's a' kép földre rogy. — Vigyázva felemelém; hátul keveset ki volt szakadva, 's valami tekercs tünék szemembe a' vászon alatt. Kiveszem a' tekercset, kibontom, 's csak képzelje bámulásomat, midőn 25 Lajos aranyat látok kezemben. Megvizsgálom a' képet szorgalmasabban, 's ugy találom, hogy hátul vászonnal meg van bélelve, mellyet levevén, alatta nem kicsiny mennyiség Lajos aranyat találok éppen olly tekercsekben, mint az első volt.

O egek! felkiálték, 's kincsem körül tánczoltam; — most már egyszerre gazdag vagyok! Colettet elfogom venni. Milly szerencsés vagyok! — A' jó Morange ur tehát nem elégedett-meg, hogy csak éltében adakozzék, még halála után is boldogit. Mint hasonlit a' kép hozzá! Ő az....“

Azonban nyugtalanitott e' gondolat: „a' pénz valljon tied-e? A' képet, igaz, nekem adták-el, de valljon 6 frankért neked adták volna-e, ha tudják vala, hogy alatta 1000 arany van? — Nem, nem, a' pénz nem a' tied; azt Morange ur örököseinek vissza tartozom adni. — Szegény Colette! — ah én nem foglak tégedet elvenni!“

Ezen szomorú gondolatok közt egy csinosan összefogott levelkét pillanték-meg a' földön. — Felemelem, kinyitom, 's a' következőt olvasom:

„Ismerem örököseimet; ők el fogják jóltevőjek képét adni; magamat is eladnának, ha lehetne. Há olly hálátlanok, 's e' képet eladandják, ugy az ide zárt pénz legyen azé, ki azt megvette. Vajha jó kezekbe esnék!“ Morange Károly.

E' levél ujra életre hozott. „Tehát a' pénzt még is becsülettel 's jó lelki ismerettel megtarthatom; Colettet el fogom venni!“ — Más nap tehát mihelyt szürküledett, Sebestényhez repültem inkább, mint szaladtam.

„Mit akarsz itt?“ kérdé kemény hangon, 's visszaijesztő tekintettel.

„„Akarnék kegyelmeddel beszélni“ “ felelém.

„Mit beszélhetnék én veled?“

„„No no, csak ne tartsa magát kegyelmed olly nagyra azzal a' kis jószágával!“ “

„Mit, kis jószág? illy koldus mondja ezt, kinek egy fillére sincs.....“

„„Hát nézett-e kegyelmed az én erszényembe?““

„Igaz hogy nem, mert te se nézel már rég belé.“

„„'S én még is meg akarom venni a' kegyelmed jószágát, ha nekem ide adja; én éppen ugy megfizetem, mint akárki más.““

„Szóval ugy-e?“

„„Csupa Lajosaranyokkal, Sebestény uram, csupa Lajosaranyokkal.““

„Topp! szavadon tartalak, 's te még olcsón fogod megkapni.“

„„Mit kér érte kegyelmed?““

„Csak csekélységet, 12.000 frankot.“

„„Jó; a' vásár megvan.““

„Nem jönnél velem a' jegyzőhez?“ folytatá Sebestény, 's hitte, hogy velem tréfát fog üzni.

„„Nem bánom, hát menjünk.““

A' jó ember rovásomra nevetni akart, 's mi együtt a' falu jegyzőjéhez mentünk.

„Jegyző ur — mondá Sebestény — im hozok egy ifiú nagyságos urat, ki telkemet meg akarja venni, és kész pénzzel ki is fizetni. Legyen olly szives, 's irja-meg a' vásárlevelet.“

A' jegyző nem várt több kérést, 's kevés idő mulva felolvasta előttünk a' vásárlevelet, mit Sebestény alá irt. — Én is hasonlóképpen aláirtam Sebesténynek 's a' jegyzőnek bámulása köztt.

„Julian — mondá a' jegyző — az aláirás még nem elég; most már ki is kell fizetned.“

„Most szakad a' fonal — viszonzá Sebestény, 's ugy kaczagott, hogy hasát is kellett tartania.

„„Az igaz, kevessé drága“ felelém.

„Ki kell fizetned! ki kell fizetned!“

„„12.000 frankot? 's mindjárt? — Adjatok csak nehány napi haladékot!““

„Nem nem, nincs hitel; kész pénz kell.“

„„No legyen hát, de azon kiköttés mellett, hogy a' jegyző ur viszont irjon egy kötelező levelet, mellyben Sebestény uram igérje, hogy Colettet nekem adja feleségül, mihelyt kifizetem.““

„Nem bánom — mondá az öreg nevetve — ezzel tudom nem sokat teszek koczkára!“

Most már kihuztam zsebemből a' 12.000 frankot szép fénylő kettős Lajosaranyokban, 's kevélyen az asztalra tettem. Minő szemeket vetettek amazok most reám! Sebestény és a' jegyző ott álltak, 's nem tudták, ébren vannak-e vagy álmodnak. — Elbeszéltem ez után a' képpel esett történetemet, 's megmutattam Morange ur levelét is, melly engem 21.000 frank birtokába tett.

„Julian ur — mondá a' jegyző, 's levette sipkáját — szivemből örvendek szerencséjén. Köteles szolgája vagyok, 's reménylem, hogy....“

„Julian ur — mondá Sebestény erősen hajtogatva magát — én önt mindig becsültem, és tiszteltem bizonyomra, 's mindig is mondottam, hogy ön derék ifiú, 's még sokra mehet; reménylem hogy...“

A' házassági kötés-levél azonnal alá-iratott, 's nehány nap mulva Colette feleségem lett. Történetemről a' hir csak hamar elterjedett a' környékben, 's mindenki örvendett szerencsémen, csak Morange ur örökösei nem. Ezek azt erősitették, hogy a' pénz nem lenne enyim, mivel ők csak a' képet akarták eladni. Perelni kezdének, de jóltevőm levelkéje nem engedte, hogy a' pert elveszejtsem; 's az örökösök azon felül még a' költség megfizetésére is itéltettek, és mindenki gyalázta őket hálátlanságuk és fösvénységökért. — Már két év óta vagyok Colette férje, 's nekem ugy tetszik, mintha csak két napja lenne. Ipamat telkén hagytuk, 's magunknak ezen házat épitettük, hol mesterségemből, melly naponként szaporodik, mivel igazságos emberek vagyunk, igen boldogul élünk.

A' jó Morange ur képét ezen szobában akasztottam-fel, 's itt is kell annak függni, mig élünk. Gyermekeinket pedig megtanitjuk, hogy kevés vagyonunk szerzőjét szeressék és tiszteljék. Nézze csak nagyságos ur! minő jóság sugárzik vonásiból; mint mosolyog reánk. Nem azt gondolná-e az ember, hogy ő örvend boldogságunkon, vagy azon dicséreteken, mellyekkel őt háladatosságom megtiszteli?“

Eddig a' becsületes Julian elbeszéllése. — E' történet meglepve érdekelt, 's kivánom, hogy másoknak is tessék, kik ezt olvassák, és — az örökösöket tanitsa-meg, mi szerint az ősi képeket szorgalmasan vizsgálják-meg, mi előtt az árveréskor azokat ledoboltatnák.

Tompa Imre.

ÉLET-TÖRTÉNET.

John Toownsend.

1832-ki juliusban halt-meg Londonban ezen hires rendőrszolga (Polizeydiener), kinek életéből a' londoni politikai 's tudományos folyóirások sokféle vonásokat közlenek. Ezen férjfiú szinte olly sőt szeplőtlenebb hirre kapott, mint Vidocq Parisban. Toownsend Johnt (Jánost) hivatala viselésében nemcsak okossága és éles esze, hanem a' nagy urakkal bánó ügyessége is nagyon kitünteté; különczi (Sonderling) természete életének olly helyzetére állitá, 's olly gazdagságra segité őt, millyenre sorsosainak egyike se jutott valaha, 's talán nem is fog jutni. Bizonyos tekintetben Toowsend a' királyi háznépnek mindenkori kisérője volt, 's a' maga idejében sorsosai

közt első fokon fénylett. A' királyi háznak valamennyi herczegével meghitt lábon állott, 's IV-dik György gyakorta megállittatta kocsiját, hogy Johnnal nehány szót válthasson. A' királyi háznép, és udvarnak legközelebbi körébe azon időtől fogva jutott, midőn Nicholson Margitnak III-dik György élete ellen gyilkos szándéka felfedeztetett. Ekkor a' királyi palotákba gyakran mindenféle eszevesztett pórnép tolongott, 's ezen dőre teremtmények egyike arra is szert tett, hogy a' homburgi herczegné szobájáig betolakodhatott. Erre három ajtónállók bocsáttattak-el hivatalukból, 's Toowsend arra rendeltetett, hogy mindenkor az udvar közelében maradjon, de csak London körülete között. Nem sokára azután minden reggeli nagy udvarláson (Lever) megjelent a' királynál, hol éles látásának nagy hasznát vették. Egykor a' nemes herczegek egyike ollyas alkalomkor eszre vette, hogy melljéről a' harisnyakötőrend eltünt. Toowsend azonnal tudósittatott a' dolog felől, ki mindjárt ama lépcsők aljához állott, mellyeken az egész udvarnak le kellett volt jönni. Itt egy személy ment-el előtte, melly nem látszaték az udvarhoz tartozandónak; de az udvarlásoknál szokásban levő angol öltözet annyira kiveszi formájából az embert, hogy nem olly könnyen lehet reá ismerni. Azonban Toowsend azon személyt nehány lépésnyire követte, végre jobban szemre vevén őt, egy hires tolvajt fedezett-fel benne, ki az udvarlók közé becsuszott. Azonnal el is fogattaték, és zsebeinek kikutatása közben az elveszett gyémántrend meg is találtatott nála.

1789-ben Toowsendre bizaték, hogy a' számkivetésre kárhoztatottak első szállitmányát (Transport) Botany-Bayba kisérje. — Különben az emberek hosszas ideig olly véleménynyel voltak, hogy Toowsend az előtt ama londoni tolvajczéhnek tagja volt, melly után ő ügyes eszességgel és bátorsággal kémlelődött, 's melly tőle ugy tartott, mint legveszedelmesb ellenségeinek egyikétől. De John ezen idegen zsebekben kotró szemfényvesztő alakosok mesterségéhez soha se szitott, sőt egy jótékony intézet költségén neveltetett, mellyet ő, miután kora fiatalságában maga szárnyára bocsáttaték, szüntelen adakozásával segitett-elő a' nélkül, hogy azzal neve említésén kivül legkisebbet is közlött volna maga felől. Sok esztendő mulva véletlenül illy felirású levelet kapott: „John Toownsend Esquire.“ Ebben jelentetett neki, hogy ő, mint a' társaságnak legrégibb aláirója, élete fogytáig annak előülőjévé választaték. Senkinek se jutott volna eszébe, hogy a' bowstreet-i rendőrszolga John Toownsend legyen. Tréfából maga is gyakran szokta mondani: „Kigondolta volna, hogy Toownsend John guineáji (arany) két vagy három szegény gyermekért azt teendik, mit hajdan egy jótékony intézet ő érette tett volt.“

Toownsend a' régi iskolának pártját hiven követte; soha se beszélt IV-dik György felől a' nélkül, hogy hozzá ne tenné: „Isten nyugosztalja őt! Ez legalább még igazi király volt; mert hozzá alig közelithetett egyszerre három vagy négy személynél több: de az uj király (t. i. IV-dik Vilmos) felényire se király; mert mindenütt megjelen, 's minden ember láthatja őt, vagy szóllhat vele.“ Townsend az aristokratia iránt legnagyobb tisztelettel viselteték, 's azok között magába szivá gondolkozási módjoknak jókora részét. Mindig neheztelt, ha valamelly gazdag, de czimtelen (titulus nélküli) férjfiút költséges pompával látott vetekedni a' régi nemességgel. Ha a' kings (királyi) theatrumról, és az alsóbb rendből felemelkedett urakról, vagy is mint ő nevezte, Upstartokról beszéllett, gyakran sohajtozva mondá barátjainak: „Ah, én láttam a' daljátékot (opera) 50 esztendő előtt! Akkor még méltó volt a' királyi szinház nevezetére; mert abban csak a' nemességnek voltak páholyai (Loge): de mai nap egyik oldalon egy nemes herczegné, másikon valamelly sajt-árosnét lát az ember ülni! Emlékezem még amaz időre, midőn a' dalszinházban pompás álarczos tánczmulatságok tartattak. Illyenkor a' király is (akkoriban vales-i herczeg) sok tréfában vett részt. Gyakran közeliték hozzá, 's azon pillanatban, midőn belépett, megrántám dominóját, 's mondám neki: „„Azt tanácsolnám királyi magosságának, hogy, ha pénzt hozott magával, adná nekem, majd én elteszem.“ ‘ Ekkor előadá erszényét, mellyben mintegy 50—60 guinea lehetett, 's kezembe adá mondván: „„De Townsend, talán csak adsz valami költeni valót?“ “ Ekkor többnyire 5—6 guineát kiadtam erszényéből, 's a' többit órájával együtt zsebembe dugtam, hol kevés embernek jutott volna eszébe azokat nálam keresni.“ *(Végz. köv.)*

TERMÉSZET-TUDOMÁNY'S TÖRTÉNET.

Láva. Igen feltetsző tünemény az ember előtt azon megmérhetlen mennyiségű láva, melly a' tüzokádó hegyekből időnként kiömlik, 's innét a' hegynek szerfeletti mély és nagy kiterjedésű tüzhelyére hagy következést huzni. Igy csak körülbelül mérték-meg az 1773-tól 1794-ig kilökött lávamennyiséget, 's az, a' legkisebb számot felvéve, 1537 millio köb-lábat mért. Az 1769-ki kitörés az Aetnából p. o. 15—20 miglia (négy-öt mértföldnyi) térséget foglalt-el hosszában, 's másfél mértföldet szélességében. Ezen irtózatos lávaömlés, melly mindent elpusztitott, több mint 79,640 millio köb-lábat (Cubikfuss) mért. Ha ezen tömeg hegy formában csucsosodnék fel, ugy olly egy hegy keletkeznék belőle, melly 11.650 lábat mérne átmérőjében, 's mintegy 6.000 lábnyi magosságú leendene.

KÜLÖNFÉLE.

Mondókák Egerből. 4) Laura — és ezt még az asszonyok is bizonyiták — legszebb dáma volt a' városban. Rezes orrú hatvan esz-

tendős férjéhez ugy illett, mint a' maroquin boriték a' boszorkányok létét vitató nyomatra. Lehetett-e tehát különösnek mondani, ha a' fiatal, gyönyört adó menyecske, kit az ármány és convenience huztak illy éppen nem édes járomba, tul érvén nehány izetlen balitéleteken inkább szereté az arany port-d'epeét egy Mars-Adonis nyakán nézni, mint kétes arczú urának orrán a' rezet. Egy elméncz e'páratlan párra igy nyilatkoztatá-ki magát:

„Méltán mondja egész város, hogy Laura királyné;
Csak hogy Laura helyett férje visel koronát."

5) A' mostani szük időben közönséges panaszokat lehetett hallani. — D. helység jobbágyai könyörgő levelet vittek földes urokhoz gróf P.hez. Gróf P.nél pedig a' komornyik kezén és szemén szokott először minden keresztül menni, és ez a' szükölködőket remény és vigasztalás nélkül elutasitá. A' szegénység, mint a' szerelem, elszántabbá teszi az embert: a' szegények addig ácsorogtak a' pompás lakház körül, mig urokat megpillanták, ki éppen reggeli dolgát indult végezni, t. i. angol ménjeit megnézni. A' gróf türelmesen hallgatá jobbágyai panaszait, és mivel a' nagy ur is tud ember lenni és meglágyulni, segedelmét igéré. „Adott az Isten — monda — én atyátok akarok mindig lenni, csak menjetek addig komornyikomhoz." — „„Voltunk már ott nagyságos uram! — válaszolá keserű hangon az öregebbik — de azon ur elkergetett minket." " — A' gróf arcza most hirtelen ránczokba dült. „Ugy-e? — susogá kétes hangon és megilletődve — sajnálom tehát — valójában igen sajnálom, hogy most mindjárt nem segithetek; — addig is itt egy pár forint; de vigyázzatok, komornyikom valahogy meg ne tudja, hogy velem beszéltetek."

Frankenburg Adolf.

Antigonus nemes indulatja. Aristodemus, egy szakács fija, Antigonus király kedvencze, tanácslá egykor a' királynak, hogy költségeivel gazdálkodjék, 's ne lenne olly bőkezű adakozó. De a' kegyes fejdelem igy válaszolt: „Aristodemus, e' szavaid konyhaszagúk!"

Z. Leopoldina.

Egy avignoni polgár végrendelménye. Nehány héttel ez előtt Avignonban bizonyos gazdag polgár meghalván, következő végrendelmény találtatott irományai köztt. „Birtokomból mind azon parasztoknak vagy napszámosoknak, kiknek legtöbb élő gyermekeik vannak, ha egyébként katholikai vallásúak 's Avignon kerületébe valók, 's itt is tartozkodnak, nyugpénzül hagyok évenként 200 livret, melly nyugpénz a' találandó személynek az esztendő 1-sö napjától fogva 6 egymásra következő évben egymás után pontosan kifizettessék. Ezen idő elégséges lesz őt felsegiteni, ha különben becsületes ember és jó gazda. A' lefolyt 6 év után a' kijelelt nyugpénz ugyanannyi időre ismét egy más arra érdemes személynek adatik; azután egy harmadiknak és ugy tovább; mindig szemelőtt tartva a' fenn kitett feltételeket; de a' gyermekek számánál minden esetre csak törvényes gyermekek vétethetnek tekintetbe, 's az özvegyek is csak ugy huzandják a' nevezett segéd pénzt, ha nem mennek ujra férjhez. Ha két egyforma szegény sorsú háznép találkozik, mindenkor azé az elsőség, kinek kisebb gyermekei vannak.

JELESMONDÁS.

Az igaz barát.

Kevés szavú, helyén de jól beszélgető;
Nem kérkedő, nem is hiú alázatos;
Tüzet kap és dörög, de meg szelídül;
Nem kér bocsánatot, de tettel ad;
Komoly, de vig; szerény, de nem feszes,
Igaz, de nem bokros. Sokat tanult,
De nem kevély tagadni azt,
Mit nem tud. — Nem dicsér vakon,
'S pirongatólag nem gyaláz.
Ölelve feddi-meg hibám'
Ő maga 's magam köztt csupán;
Engem szeret, de mást is,
'S akarva nem boszont;
Enged, ha forrni lát.
Botlik 's nagyobb lesz.
Félre nem érti szavam' —
Nem fedhetetlen angyal ő
De — ember.

Guzmics.

Szenvedés. Folyton kedvező szerencsében keresni boldogságot egy oldalú törekedés. Boldogságra nemesen kifejlett kebel szükséges, 's illy kifejlést csak a' szenvedés pályáján nyerhetni. Szenvedés az életben ollyan, mint vészes éjszaka, melly után az elevenitő reggel mosolyogva virad-fel. Szemere Aurorája 1835.

A' **szerelem** nem ismeri magát, mig ösvényén akadályra nem talál. Csak egy kövecset vessetek utjába, melly őt akadályozza: felserken és kitanulja tulajdon mibenlétét. La Fontaine.

A' **szerencsétlen** féltő, 's azért tetszik közönségesen kevélynek. Lafontaine után Z. Leopoldina.

Betűrejtvény.

M-el város Zemplin vármegyében.
K-val sok szőlő főt tipranak benn.
N-el házakon van és vizekben
V-el mindenütt forog perekben.

P. Szőkedencsről.

Előbbi rejtvény: Szász.

Javitás. 43-*ik számunknak* 341-*ik lapján alulról a'* 4-*dik sorban e' helyett:* „*midőn a' lakosok*“ *igy kellene lenni:* „*midőn a' bajóthi lakosok.*“

Kérelem. Minthogy már végére siet a' mostani év első fele, kéretetnek a' t. olvasók, kik e' lapokat jövő fél esztendőre is ohajtják járatni, hogy ez iránt rendeléseiket akár a' posta-hivatalnoknál, akár a' szerkezői hivatalban mennél előbb megtenni méltóztassanak.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

49.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön junius 18kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' Játékos.

Gróf Zamoiszkyt a' természet és szerencse felettébb kijelelte. Hosszúdad, csinos külsejű, szőke fodorhajas feje, magos homlok, egy a' tövéből merészen előre bukó orr, setét kék élénk szem, igen finom felbőr gyengéd pirosságtól átlehelve, bátorság és lélek a' vonásokban, kevessé nyilt ajkak, mellyek között a' legszebb fogak által képzett gyöngysor tündöklék, nyulánk de még is erős termet, és annak olly tartása, mellyen első tekintetre az urias és vitézi neveltetés szökött szembe, mind ezek — őt felette kedves és kellemes jelenetté tevék a' társaságokban. E' mellett gazdagsága eszközöket feleslegesen is nyujta neki minden jelességeit a' legragyogóbb világosságba állithatni. — Egy társalkodó gavallér és számos kiséret társaságában szándékozék franczia és olasz országot beutazni. Az ehhez alkalmas időt Carlsbaadban akarta bevárni, hol a' legjelesb társasági körökben már csillagként kitünt. Több fiatal gazdag földijeivel találkozott itt. Vidor életfi levén, mint közönségesen a' Lengyel lenni szokott, minden előforduló mulatságokban legmelegebb részt vett; csak egyben nem, mellyhez pedig fiatal társai nagy élénkséggel vonzódtak, 's melly a' carlsbaadi mulatságra emlékezést sokszor szomorúvá teszi — a' játékban. Ő inkább szép arab paripáját nyergelteté-meg magának, 's egyik vagy másik kisérőjével a' bájos vidékben ide 's tova csatangolt. — Földijei ezt illy fiatal ember felől meg nem foghatták. Minden rábeszélő tehetségeiket arra forditották, hogy őt a' zöld (játszó) asztalhoz csalhassák; még gúny se hibázott; különcznek csufolák őt. De mind hasztalan! mind addig sikeretlen volt minden, mig visszavonulását oda nem magyarázák, hogy gróf Zamoiszky veszteni fél. Ez győzött! A' legkisebb kétkedés haszonvágytalanságában volt az ő gyenge oldala, és — Zamoiszky a' játszó asztalhoz leült, 's arra uj életet öntött; mert olly nagy merések 's olly egykedvűség a' nyereség és veszteség iránt, millyent ő mutatott, egész Carlsbaadban feltünő volt.

A' banquierok nagy örömmel láták a' gazdag grófot asztaluk mellett ülni; de csak hamar okuk volt régen várt kivánságuk be-

teljesedtét megbánni; mert gróf Zamoiszky olly szerencsefivá lett, hogy sokszor nyereségén támadt boszújában kellett oda hagynia az asztalt, 's nehány nap mulva már több ezer aranyra ment nyeresége. Szerencséje közmondássá vált, 's a' játék általa olly érdekessé lett, hogy a' játszóasztal szüntelen tömve volt, mi néműképpen a' banquier kárát megint kipótolá. Már némellyek valamelly különös kiszámolásnak tulajdonitották ezen nyereséget. A' banquierok megkérék őt, hogy fedett kártyával játszék, nehogy tőle játszásmódját megtanulják; 's minthogy valóban igen beható látása volt a' játék cseleire nézve, önhittsége hamar elhitetteté vele, hogy nem annyira a' szerencsének köszöni nyerességét, mint ön jártosságának.

Ezen magameghittség egykor elkábitá őt, 's barátjai előtt megfogadta, hogy a' bankot megbuktatja. A' gyülekezet nagyobb volt mint egyébkor. A' gróf elejénte csak kisebb summákat tett, hogy szerencséjét próbálja: ez egyenlő maradt. Most magosabbra és magosabbra ment; — a' banquierok rettegtek. — Most kellett a' főhuzásnak esni. — Mindnyájok szemei legnagyobb várakozással a' kártya-lapra voltak függesztve, csak a' gróf tekintett nyugottan maga körül. — Ekkor szemei egy hosszú sovány alakon akadtak-meg, melly magát köpönyegbe burkolva kalapját mélyen szemébe nyomva ült; arczának halotti sápadtságán a' gróf csaknem elborzadt: de az alak lombos szemöldei közül kivilágló különös szemeivel végig vizsgálá a' grófot, mig az alatt éles szegletekbe csukódó ajkán valamelly gúnymosolygás lebbent-el. Ezen pillanatban a' kártya felesett és — gróf Zamoiszky vesztett. Minden mozgásban volt; csak a' gróf tolá látszatólag hidegen aranyhalmát a' banquier elejébe, ki azt láthatólag könnyebbült lélekzettel simitá-le az asztalról. A' gróf még nagyobb rakást halmozott-fel a' tömött erszényből, mellyet komornyikja széke megett készen tartott. Véletlenül ismét felveté szemét, 's pillantata ismét ama halavány, gyanús tekintetű arczra esett, és a' gúny jele most még láthatóbban vonitá félre amannak ajkait. A' gróf magát megsértve érzé. Éles tekintetet vetve az ismeretlenre, olasz nyelven — mert hogy az ismeretlen Olasz volt, az minden vonásaiból kitetszett — kérdezé tőle: „Akar kegyed valamit tőlem?“ Mindnyájan meglepve tekintének a' megszóllitottra. — „„Legkisebbet sem““ — volt amannak száraz válasza. — „No tehát — folytatá tüzesen a' gróf — ha az urnak tetszik, válasszon más helyet magának, és szemeinek más czélt.“ — „„Miért azt?““ kérdé az idegen hidegen. — „Azért, mert tekintete nekem alkalmatlanságot szerez“ — viszonza a' gróf még tüzesebben, kit az elsőnek száraz hidegsége mind inkább felhevitett. — „„Sajnálom““ — volt az idegennek hangtalan egy kissé rekedt szavú válasza; de helyéből nem mozdult. Minden jelenlevők

kíváncsiak voltak tudni, mi leend ennek vége. „Signor! — kiálta a' gróf lángoló szemekkel, és székéről felugrott — kérnem kell kegyedet, hogy távozzék, mert mint látom — függeszté utána gunyolva — kegyed a' játékban nem vesz részt, és azt csak háborgatja. Ha további fejtegetést kíván, ugy holnap szolgálatjára vagyok, a' hol és mikor kegyed akarja.“ — „„Elvárom a' grófot — lön a' válasz — 's most nem akarom szerencséjében háborgatni.“ “ — Ezzel a' setét alak nyugodtan megfordult, 's kifelé ment. Magatartása világlira mutatott, képe egy öszve roncsolt eltépett belsőre. Mindnyájan nem akarva is helyet csináltak neki, midőn közöttek szilárd lépéssel elhaladott, 's csudálkozva tekintének utána, még maga Zamoiszky is, ki csaknem megbánta már, hogy egy idegent ugy megsérte, kit ő talán először látott életében, 's kinek tekintete talán csak belső büszkesége végett tetszék előtte gunyolónak. Tudakozódott, ha nem ismerné-e valaki amaz idegent; de senki se találkozott az egész társaságban, ki őt valaha látta volna.

„Engedelmet uraim! — monda most a' gróf erőtetlen illedelemmel a' banquierhoz és a' többi játszókhoz — hogy ezen háborgásnak oka voltam; ha tetszik, játszunk tovább!“ — és olly erőtetlenséggel szedé rendbe kártyáit, mintha semmi se történt volna. Hogy pedig minden gyanút elháritson, mintha őt az idegennel történt összeütődés nyugtalanitná, ismét egészen elmerült a' játékba, 's ime! szokott szerencsével játszott, ugy hogy veszteségét csak hamar helyre hozta. Ő a' játszó asztalt jó későn hagyá oda, még vidámon vacsorált nehány barátjaival, 's azután lakására ment. Itt egy billetet nyujtának neki, melly olasz nyelven következőt foglalt magában:

„Gróf ur!

Lesz olly szives kegyed holnap reggeli öt órakor a' határon Eich vára mellett megjelenni illendő kisérettel, hol pisztolra várja azon férjfiú, kinek tekintete kegyednek ma olly felette alkalmatlan volt. Kivánom, hogy holnap kedvesebb legyen.“

A' gróf egykedvűleg nyujtá a' levelkét társalkodójának. „Holnap — ugymond — reggeli lovaglásunk lesz; fogsz-e követni?“ — „„Szivesen — viszonzá a' gavallér — de... hova? — a' billetből nem vehetek-ki semmit is.“ “ — „Igaz bizony! — viszonzá a' gróf hangos kaczajjal — megengedj Hyppolit, elfeledtem, hogy nem értesz olaszul. No tehát a' Signor Italiano, kit ma a' játszó asztaltól elküldöttem, velem Eich alatt párvivni akar. — Jean! — mondá komornyikjának, egy született Franciának — tekintsd-meg pisztolaimat, 's holnap reggeli 4 órára készen állj a' lovakkal. Most vetköztessle!“ — Társalkodója, ki e'féle jeleneteket már megszokott volt, eltávozott azon igérettel, hogy holnap szolgálatjára leend.

Miután a' gróf komornyikját parancsának ismétlésével magától elbocsátotta, magára maradott, de felette kellemetlen érzés szállta-meg belsejét. — „Ki lehet azon különös férjfiú — kérdezé ön magától — kinek keresztülható tekintete szerencsédet elijeszté, 's kinek te olly durván feleltél. Talán valamelly szerencsétlen, ki téged százakat látott elpazérolni, mellyek őt kétségbeeséséből — mert ez festődék arczán — megmenthették volna. Talán ön sorsa feletti keserűsége volt az, mit te reád mért gúnynak néztél.“ Most kinyitá a' ládát, mellybe a' játékban nyert arany letéve volt; sokáig merően reá függeszté szemeit, azután ismét becsapá fedelét, 's nyugodtan, mint valamelly elhatározott szándék után, lefeküdt, és gyertyáját eloltá. Csak hamar csendesen és erősen aludt. — Négy óra felé a' komornyik bejött hozzá 's felkölté őt, és kevés idő mulva társalkodójával 's a' komornyikkal uton volt Eich felé. A' reggel szép vala, 's a' gróf igen vidámon mulatott kisérőjével. — Midőn a' kijelelt helyre ért, már ott lelé ellenfelét köpönyegébe burkolva, 's mélyen lenyomott kalappal, egy a' gróf előtt ismeretes franczia tisztnek társaságában. Egy pisztol lön láthatóvá. A' gróf szabad erőtetlen illedelemmel közeledék hozzá; a' társalkodó 's komornyik hátrább maradt. — „Signor! — mondá a' gróf az idegenhez — kegyednek joga van, akárki legyen is, mert nem emlékezem, hogy valaha láttam volna.“ — „ „— Soha se! — viszonzá amaz szárazon — 's nehezen fogjuk egymást ezentúl is többé látni.“ “ — A' gróf el nem ijeszteté magát, hanem tovább folytatá: „Joga van mondám tőlem tegnapi heves viseletem okát megkérdeni.“ — „ „Megkérdeni? Ezt nem akarom.“ “ — „De elégtételt még is kivánhat, 's azért vagyok itt — mondá ismét a' gróf. — Azonban a' legnagyobb elégtétellel magamnak tartozom, t. i. kegyednek kinyilatkoztatni, hogy heveskedő magam viseletét egy idegen iránt felette sajnálom, 's csak azon felbuzdulással menthetem magamat néműképp, mellybe — nem a' tekintetet sem érdemlő veszteség, hanem azon gúny hozott, mellyet kegyed arczán olvasni véltem.“ — „ „'S mit gondol, kit illetett azon gúny? — kérdé az idegen. — Én kegyedet nem ismertem; nevét és rangját csak azon pillanatban tudtam-meg. Hogy illethette tehát a' gúny kegyedet?“ “ — „Azt én is mondtam magamnak — viszonzá a' gróf — 's igy egyedül én vagyok a' sértőfél; én azt ismét jóvá akarnám tenni, 's ha másként nem — tehát véremmel.“ Ezen szókkal komornyikjához fordult, 's a' pisztolokat kezébe vevé. De az idegen köpönyegébe rejté a' magáéit mondván: „ „Én kegyed nyilatkozásával megelégszem; éljen boldogul.“ “ Ezzel megfordult, 's menni akart. „Nem ugy — kiáltá meglepetve a' gróf — igy nem válhatunk.“ — „ „Nem? — viszonzá az idegen, 's pisztoljait ujra elővevé — a' mint

tetszik!“ “ — „Nem — mondá mosolyogva a' gróf — nem ugy értém azt. Én egyebet akarok. Még nem reggeliztem; a' reggel szép; szabad kérnem az urakat — 's itt a' franczia tiszthez is fordult — hogy velem tartsanak?“ — „„Ha ugy akarja!““ viszonzá az Olasz, 's pisztoljait ujolag elrejté. *(Folytatás következik.)*

ÉLET-TÖRTÉNET.

John Toownsend. *(Végzet.)*

Azonban Toownsend az aristokratia iránti minden tisztelete mellett se volt szabadlelkűség hijányával, 's egykor igy válaszolt bizonyos lordnak, ki vele St. James street-ben találkozék, 's őt mintegy gunyolva kérdezé, valljon igaz volna-e, hogy Toownsend, mint mondják, kőszén-ásó volt. „Valóban Mylord — felele T. — azon Gentleman, ki uraságának ezt mondá, tökéletesen igazat szóllott; de engedjen-meg uraságod azon észrevételemért, hogy, ha kegyed kőszénásónak neveltetett volna, bizonyosan az is marad vala egész életében.

Nehány év előtt Townsend a' St. James park-jában öszve találkozott a' mostani királylyal, ki akkor Clarence-i herczegnek nevezteték. „Hej, Toownsend! — mond a' herczeg — honnan, honnan?“ „Én királyi herczegséged testvérétől, a' York-i herczegtől jövök — felel Toownsend; ő királyi magossága olly jó pohár bort adott, millyet éltemben se kóstoltam.“ — „Ej, Toowsend — viszonzá a' herczeg — látogasson-meg engem-is, 's igérem, hogy nálam szint' olly jó bort fog kapni, mint testvéremnél, a' York-i herczegnél.“ — „Ugy bizony, — mond nevetve Toownsend — még nem mondék-el mindent; mert midőn ama bort érdeme szerint dicsérném, ő királyi magossága, herczegséged testvére, azonnal csengetett, 's parancsolá pinczemesterének, hogy ollyan borral két tele palaczkot hozzon, 's kért, hogy azokat Mistress Toownsend számára vigyem-el magammal; mellyek ime zsebemben is vannak.“ — Ezen szók után felső ruhája zsebéből két palaczkot huzott-ki, 's mutatá a' herczegnek.

Ataljában a' yorki herczeg mindenkor sok szivességgel viseltetek Toownsend iránt. A' herczeg fiatalabb korában Johnnal, mind ketten álruhákba öltözve, gyakran meglátogatta a' nyilvános házakat 's rosz hirű helyeket, mellyek Londonban tolvajok és kóborlók gyülekező helyei valának, hogy t. i. ezen emberek osztályának erkölcsi romlása felől ön szemei győznék-meg őt. Többnyire paraszt ruhában és kalapjok körül szalma szalagot kötvén mentek volt azok közé.

Kérdezte valaki Johnt, mért nem adná-ki életének emlékvonásait (mémoires). „Nem sok fáradtságomba kerülne — viszonzá Toownsend — a' könyvárosok zsebéből némelly guineák kicsalha-

tása; de közttünk legyen mondva, olly szerencsés valék, hogy ez, vagy amaz atyámfiának jó hivatalt szerzettem, és igy bolond volnék, ha ön kezeimmel dönteném-le a' falat, mellyet épitettem. Ha, a' mint kegyed kivánja, emlékvonásaimat kiadnám, sok ollyan személyt, mellyek irántam szivességgel viseltettek, kellene megsértenem; John Toownsend pedig nem ollyan ember, hogy azoknak hibájit, 's esztelenségeit felfedezné, kik őt magoknak lekötelezték."

Toownsend gyermektelenül, de gazdagon halt-meg cholerában, miután még nehány nappal az előtt szokás szerint reggeli udvarláson a' királynál 's módja szerinti jó kedvében egész vidorsággal fecsegett Wellesley és Salisbury marquis-kkal.

TERMÉSZET-TUDOMÁNY'S TÖRTÉNET.

Földrázkodások.

Azon változások, mellyeket földingások következésében szenvedett földgömbünk, éppen olly borzasztók 's irtózatosak, mint a' millyen töméntelenek. Ezek közül vagy csak egy párral is kedveskednem a' „Regélő-Honművész" lelkes pártolóinak, reménylem, nem lesz érdektelen. Legelőbb is lássuk a' quebecki földrázkodásnak némi vázlatát. A' Quebeckiekre nézve emlékezetes 1663ik év februariusának 5ik napján, mint Charlevoix megjegyzi, az ég rendkivül tiszta 's derült vala. A' semmi veszélyt nem sejditő lakosokat azonban véletlenül, de annál rémitőbben döbbenté-meg a' levegőben hirtelen kezdődött iszonyú zugás és ropogás, — hasonló ahhoz, melly csendes álmából riasztja-fel a' nyugalmason szendergő mezei mivest, ha kis kunyhója nádas fedeléről láng-oszlopok törnek-fel az ég felé.

A' levegői zaj mind nagyobb nagyobb fokra emelkedett, 's midőn a' rémült lakosok sápadtan rohanának-ki házaikból, madár 's vad állatok idétlen sivitások közt kerestek menedéket a' recsegő erdőkben, eddigi biztos rejtekeikben.

Alig valának házukon kivül a' reszkető lakosok, midőn lak-házaikat ingadozó nádszálként láták düledezni most egy majd más felé. Ugy tetszék, mintha lábaik alól a' föld el akarna szaladni, 's e' közben a' bezárt ajtók magoktól felnyiltak 's a' nyilttak önként csapódtak-be.

Most a' levegői ropogás irtózatos földalatti zugással vegyült, 's olly borzasztó egyveleget alkota, mintha a' nagy mindenség öszve akarna omolni. Egyszersmind a' magos tornyok olly hirtelen lesüllyedtek a' szem elől, hogy többé nyomuk se látszék; más épületek kőhalommá dültek. Nehol roppant hegyek dagadtak-fel a' folyam közepén is, és ezt árkából 's az előtti csendes medréből egészen kiszoriták.

Százados élőfák gyökerestől vettettek-fel a' levegőbe, mig más helyeken az óriási helyeket koronázó erdők föld gyomrába nyelettek-le. A' siralmas állapotra jutott lakosok keserves sorsát kimeritő 's eltalált vonásokkal festeni szinte lehetetlen.

Hasonló siralmas csapás érte 1698-ban Latacunga városát 's Quito több helységeit is. Mint a' háborgó tenger hullámai küzdének egymással a' roppant földterületek, magokkal sodorván iszonyú mély-

ségekbe épületeket, embereket, oktalan állatokat 's mindent, mit csak előtaláltak.

Latacungának egy roppant hegye, melly csaknem az iszonyú Chimborassóval vetekedett, egészen öszve sorvadott, és a' Cargavirasso, melly minden szomszédos hegyeket meghalada magosságával, középszerű dombbá olvadott-le. Olly tömérdek terjedelmű erdők, mellyeket a' szem alig foga-fel, egymástól szét szaggattattak, 's mint Bonguer mondja, gyakran mértföldnyi távulságra hányattak egymástól azoknak elszaggatott részei.

Fényhegyi Laura. Kolozsvárról.

KÜLÖNFÉLE.

Az appellatio. Bizonyos asszony Fülöp macedoni király (az asszony perének elitélője) által de éppen ittas állapotjában bizonyos pénzbeli birságban marasztaltatván, a' kijózanult király jelenlétében felkiálta: „én appellálok!“ — A' király igazságtalan ítéletét által látván, kérdé: kihez? — Mire bátor készséggel ez lön feleletül: „az ittas Fülöptől a' kijózanulthoz.“ — Az asszonynak e' köz figyelmet gerjesztő szabad szóllása után a' király ismét megvizsgáltatá a' dolog mivoltát, 's az asszonyt megdicsérvén, szavát ugyan vissza nem voná, de azon pénzmennyiséget, mellynek megfizetésében őt igaztalanul marasztalá, saját pénztárából megfizette. Z. Leopoldina.

Valódi dramai anekdota. Parisban a' Cirques Olympiques játékszinbén minap két előkelő kisasszony nagy figyelemmel várta a' karpit felvonatását. Atyjok sürgetős dolgai végett csak egy fertály órával későbben jelenhete-meg. Egyszerre kinyilik a' páholy ajtaja, 's egy fiatal, fekete bajuszú és szakálú elegant berohan, az idősebb kisasszonynak nyakába borul, 's őt „ma chère Sophie-nak“ nevezi, és annyi kérdésekkel árasztja-el, hogy a' dáma egész zavarba jön, 's egyetlen egy kérdésére se válaszolhat. A' kisasszony egyre is másra is bizonyossá teszi a' hirtelenkedő uracsot, hogy személyében csalatkozik. — „Hogyan, Sophie? 's te nem ismersz engem? Kié tehát ezen gyürű? Nem ugyan az-e ez, mellyet elválasunkkor adál? Te olly sokáig elmaradtál, 's most még is olly hideg vagy irántam!“ — „„Uram — viszonoz a' már egészen zavarba jött leányka — kegyed csalatkozik; engem se Sophienak nem hivnak, sem ezen gyürű soha tulajdonom nem volt.“ “ Az uracs merően álmélkodik. „Nagy Isten! — kialt-fel végre — hogyan? én tehát annyira tudtam volna csalatkozni? Milly megszégyenülve kell most nagyságod előtt állnom — hogyan remélhetek bocsánatot?“ — Ezzel egy gyémánt gyürűt vesz-le ujjáról. „Kisasszony, szabad kegyedet kérnem, hogy ezt mint e' percznek örökös emlékeztetőjét magánál hordozza? A' kisasszony felette le fog kötelezni — de tudjameg előbb, kicsoda a' megszégyenitett“ — 's ezzel átadja czim biletjét gróf B.... — A' dáma pedig levesz nyakáról egy arany lánczot: „Hordozza ezt — ugymond — kegyed, 's akassza reá kedves Sophiájának képét, kinek hozzám olly nagy hasonlatossága van, 's kinek kegyed iránt bizonyára forró szeretettel viselt hajlandósága bennem azon ohajtást gerjeszti, hogy kegyedet Sophiajával együtt minél előbb esti mulatságainkban láthassam. Ezzel átadja a' lánczot 's czimbiletjét. A' gróf igeri,

hogy megjelenend. — A' karpit felvonatik. De ezen pillanatban a' páholy ajtaja ismét kinyilik, egy gazdag öltözetű inas a' grófhoz lép 's valamit fülébe súg, és elmentével hangosan ismétli: „Gróf ur, a' dolog igen sürgetős!“ — B.... gróf engedelmet kér, hogy valamelly kellemetlen történet őt ezen érdekes társaságtól most bucsút venni kényszeriti, 's eltávozik. Nem sokára megérkezik a' dámácskák atyja; a' játéknak vége lön, 's mindnyájan haza mentek. De B.... gróf soha se jelent-meg; illy nevű grófot égész Parisban senki sem ismert, 's a' kisasszonyka drága arany lánczáért egy — tompak gyürűt cserélt-be.

JELESMONDÁS.

Elfajultság.

— — Valának, 's hajh! hogy örökké
Voltanak és vannak, kiket önhaszon ingere, vagy rút
Hízelgés 's nyomorú zsibbadtság terhei nyomnak.
Vagy vakok a' napnak sugarát bujkálva kerülték,
Mint a' ronda bagoly.

Garay „Csatárjából“ közli S. Agnes.

A' bűn mindentől ijedez; csak az ártatlan előtt ismeretlen minden félelem. Guzmics.

Szív vágya. A' szív ugy van ohajtásaival, mint vagyonával a' fösvény: az elért vágyak ezer szinben és alakban ujat támasztanak. Bajza.

Könyv értéke. Minden munkának becse súlyegyenben van azon haszonnal, melly belőle a' figyelmes és el nem fogult olvasókra, ezek által pedig a' polgári társaságra, sőt az egész emberi nemre háromlik. Stancsics.

Rendszabályok a' társas élet tárából. Az uralkodók hasonlók az égi testekhez, mellyeknek fényök nagy és pompás, de nyugalmok nincs.

Másokra nézve elég okosak vagyunk; de magunkra nézve talán soha se. Udvary.

Szórejtvény.

Egy tag; csörgedező folyamoknak ürébe' lakásom:
Tápszer után, mi gyökér, éjjeli csendbe' megyek.
Szintelen éltemben; főzötten bíboros étek;
A' ki szerintem jár, nem viszi nagyra ügyét.
Vágd végem', —'s forditva tekints: — bőség-jelelő szó,
Vagy szúró eszköz, vagy min eladsz valamit.
Vissza: — egészemtől fut minden. Nemzetem! és te —
Mint egy közmondás hirdeti — rajta tanulsz.

Csattáról Széky János.

Előbbi rejtvény: Mád 's a' t.

Kérelem. Minthogy már végére siet a' mostani év első fele, kéretnek a' t. olvasók, kik e' lapokat jövő fél esztendőre is ohajtják járatni, hogy ez iránt rendeléseiket akár a' posta-hivataloknál, akár a' szerkezői hivatalban mennél előbb megtenni méltóztassanak.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

50.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap junius 21kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' Játékos. *(Folytatás.)*

A' megbékülltek egy közel fekvő korcsmának tartottak, mellyben a' komornyik reggelit rendelt. Nem sokára bőségében állott az előttek. A' gróf nagy készséggel gazdáskodott, 's bár milly száraz volt is az idegennek magatartása, még se volt benne valójában semmi visszataszitó, sőt ugy látszott, hogy a' grófot érdekli. A' beszéd a' két főszemély között olaszul vitetett, 's az idegen vendéglőjére azon lekötelező megjegyzést tevé, hogy ama nyelvet ügyesen és finomsággal beszéli. — „Mondják, hogy nekünk Lengyeleknek van ügyességünk nyelveket tanulni — viszonza a' gróf. — Fiatal koromban több éveket töltöttem szülőimmel Toscanában.“ — Az idegen ellenben nyiltan felelt e' kérdésekre: mióta van már Carlsbaadban, és honnét jött ide — hogy ő csak kevéssel amaz a' játszó asztalnál történt jelenés előtt jött Carlsbaadba, és ugyan Genuából. — Ez alkalmatosságot ada érdekes beszélgetésekre, mellyek folytában kivilágosodott, hogy az idegen nemcsak tulajdon hazáját, hanem Európának nagyobb részét saját tapasztalásából ismerte, 's mindeneket értelemmel és belátással fogott-fel; csakhogy észrevételeiben mindenkor valami keserűség feküdt, kivált ha az emberek jöttek szóba; mi bizonyságul szolgált, hogy a' Signor némi kedvetlen keserű összeütközésekbe jutott az utóbbiakkal. A' grófnak ez visszatetszett, de egyszersmind vonzó is volt előtte. Nem tartoztathatá magát annak ki nem mondásától, hogy vendége nem a' legjobb véleménynyel van az emberek iránt. — „ „Hogy lehetnék jó véleménynyel — viszonza ez élesen — midőn magam is ember vagyok.“ “ — „Igy tehát bizonyára — monda a' gróf — azon tegnap tapasztalt gúnymosolygás az egész emberiséget általánosan illette?“ — „ „Nem! — felele az Olasz — az egyedül magamat illetett.“ “ — „Önmagát?“ — „ „Nincs különben, 's ha félre nem érti, kegyedet is annyiban, mennyiben magamat kegyedben láttam“ “ lön a' válasz. — „Magát én bennem? 's minő hasonlatosságból?“ — „ „Igen közönséges és még is különös hasonlatosságból“ “ — viszonza az idegen.

„„Én is egykor fiatal voltam, előkelő és gazdag mint a' gróf. A' szerencse szintugy kedvezett, mint kegyednek, — a' játékra hagytam magamat csábittatni, mint kegyed, 's elejénte inkább büszkeségből, mint más valami érdekből játszottam. Igy láttam kegyedet előttem; láttam barátjainak csudálkozását a' gróf szerencséjén, hallám, miképpen azok azt legnagyobb részint a' kegyed combinatiójának tulajdoniták, 's azon biztosságot, mellyel kegyed játszék, képén is láthattam. Mind ezeket tulajdon tapasztalásomból tudtam, 's minthogy ez egy pillantatot a' jövendőbe is hagya vetnem, meg nem tarthatám önmagamhoz nem mondani: illy fiatal bohó te is voltál! — 's ezen pillanatban találkoztak össze szemeink. Kegyed alkalmasint legkiszámoltabb combinatióban bizott, mert bizonyos győzedelem feküdt vonásaiban. — Ekkor a' koczka ellenkezőleg esett. A' kegyed látszatós egykedvűsége engem nem csalt. Láttam, miképpen most a' szerencsét erőszakkal akarta meggyőzni; mert a' játékot jól ismervén láttam a' lehetetlenséget; a' következmény az volt, mellyet vártam; kegyed most ismét szememet kereste, 's benne szerencsétlenségének okát vélte olvasni. — Ismét egy, mondám magamban, kit az ördög gallérjánál kapott! — 's alkalmasint ezen gondolat tevé vonásaimba azon gunykinyomást, mellyet kegyed bennek olvasni vélt.

„Ez uttal egyszer hibázott kegyed — viszonza mosolygva a' gróf 's nem keserűség nélkül; — galléromnál legalább engem ne tartson az ördög; mert már tegnap megfogadtam, hogy többé soha se játszom.“ — „„És hiszi, hogy azt megtarthatja?“ “ — kérdé gúnyos mosolygással az Olasz. — „Bizonyos vagyok benne“ viszonza jelentőleg a' gróf, az által felingerelve. — „„Ez minden esetre akkor közöttünk nagy különbséget teend — szólt amaz, 's arczán hihetetlenség mutatkozott — mert én a' játékot nem hagyhattam.“ “

„Természetesnek fogja azon ohajtásomat, Signor, találni, ha egy élettel közelebb kivánnék megismerkedni, melly némiképp hozzám közeledett, és olly gazdagnak látszik lenni tapasztalásokban, 's nekem, a' fiatal embernek, tökéletem végrehajtásában mindennél inkább tanúságul szolgál.“

„„Tapasztalások, gróf ur? — viszonza amaz metszőleg — az én tapasztalásim kegyednek használjanak? Hiszen tulajdon tapasztalásink se használnak eléggé, minél kevesbbé tehát idegenekéi, mellyekben mindig csak valamelly közönséges hasonlatosságot találunk. Bár mennyire szeretném, sőt némiképp igen nagy megnyugvásomra szolgálna is, ha az én elveszett életem egy illy reményteljes életet megmenthetne, még se csalatkozom benne; és — veté utána gúnyos mosyolgással — azon erős meghatározás szerint itélve, mely-

lyel megmásithatlan tökéletét kimondá, alig lesz arra szükség. — Azonban én minden esetre mintegy igazat adtam az urnak reá, hogy rólam többet tudhasson — 's én — miért, miért nem? magam se tudom — elismerem ebbeli jogát, 's az elveszett boldogság napjait és a' borzasztó pusztaságot, mellyek életemet eltölték, kegyed elejébe felvezetni eltökélem magamat."

„Én Siciliai vagyok; nevem Durazzo herczeg, tehát olly egy familiából, melly hazám történeteiben igen ismeretes, sőt annak koronáját is viselte. A' Bourbonok azt tőle elragadák, 's ez időtől fogva ezen ellenségeitől mindig üzettetett. Midőn franczia ország szemeit Siciliára vetette, atyámban legott frigytársára talált; azonban angol ország tengeri ereje kivivta Ferdinandnak Siciliát, Ferdinand maga Palermóba vette lakását, az én nemzetségem javai elvétettek, 's tagjai számkivettettek. Atyám — anyámat korán vesztém-el — Parisba menekedett velem egyetlen egy fijával. Ő ott nem sokáig élt; mert a' búbánat áldozatjává lett; 's igy igen csekély jövedelem birtokában, mellyet atyám Genuában egyik jó barátjánál részemre letett, magam maradtam egyedül az uj zenebonák zajában, mellyeknek vérpatakai végre Napoleont a' császári trónra emelék. Franczia ország hatalmasai elfeledék azon áldozatokat, mellyeket nekik atyám tett, és szerencsésnek tarthatám magamat, hogy én is elfeledtettem. Magamra hagyatva, egész törekvésemet oda fordítám, hogy magamat függetlenségben tarthassam. Ez okból atyám kivánságát se követém, ki azt akarta, hogy a' franczia hadi seregnél szolgálatot keressek; hanem egészen vonzódásomat követvén a' tudományokra adám magamat, leginkább pedig a' természeti történetre, mellynek gyakorlására Paris olly fontos segédforrásokat nyujt. Társasági kevés fiatal emberekre volt szoritva, kik szintén azon tudományt gyakorlák, 's a' kis jövedelemből jött kamat elégséges volt szükségeim kipótlására. Igy éltem eszrevétetlen és boldogul, nem háborgatva a' nagyravágyástól, melly atyám halála óta egészen elszenderülni látszatott bennem. Csak kevesen tudták valódi származásomat.

Szorosb ismeretségem közé egy fiatal ember is tartozott, ki igen vonzódott hozzám, 's nem sokára meghittjévé tön heves szenvedélyében, mellyel valamelly leányka iránt viseltetett, kit az akkor igen is gyakran történt pór lázadáskor méltatlanságoktól megmenteni szerencsés volt. Ez a' szülők előtt őt kedvessé tevé, 's engedelmet nyert a' házban többszer megjelenni. A' leánynak atyja előbb a' katonaságnál 's Lajos-vitéz volt; de most hasznosabbnak találta egy zálogvevőnek mesterségét üzni a' Palais-royal egyik játék-teremében, 's mellette jobban érzé magát, mint mikor maga is szenvedélyesen részt vett a' játékban. Ő a' játszókat pillantatnyi szükségeikből drá-

a

gaságokra adott kölcsönzés által kisegité, mellyek azután közönségesen ki nem váltathatván a' zálogvevő keze köztt maradtak; bár ez egyébiránt bizonyos nagylelkűség vonásával tudott adósaival bánni, a' mit politikából vagy vele született jószivűségből tett-e, nem tudom. Ez neki tekintetet és bizodalmat szerzett a' játékteremekben, mi neki nem roszul kamatolt. De legnagyobb büszkesége és szerencséje Adele volt, az ő leánya, kinek kimiveltetésére mindent forditott, hogy valaha valamelly fényes összeköttetés által a' familiának álmodott régi hirét ismét felemelje. Bouchard — igy neveztetett e' barátom — leirása szerint ama leányka a' szépség és kellemesség legfelsőbb fokán érdemle helyet, 's ő koronát tett volna lábaihoz, ha — neki volt volna; de minthogy ezzel nem birt, egykor hozzám jött, 's tőlem 50 Louisd'ort vett kölcsön, mellyekkel magát felkészitse, 's a' marengoi hősek közé felvétesse. Adele hajlandóságáról ő ugyan bizonyos volt; azonban Adele aristocratai gondolkodású volt; ennek birását tehát másként nem remélhette, mint ha magát kijelelések által alacson köréből felemelné; hol eshetett pedig ez inkább meg, mint a' háború utján. Maga Adele adta neki erre az intést.

A' terv jó formán tréfásnak tetszék előttem, 's az 50 Louisd'or kölcsönpénz akkor, ha erőmet meg nem haladta volna is, még is több volt, mint a'mennyi felett azon pillanatban intézkedhettem. De még sem akartam őt egészen vigasztalás nélkül magamtól elbocsátani, 's 20 Louisd'ort adék neki, mosolygva hozzá tevén, hogy próbálná-meg ipa urát is, talán — mondám — a' még hátra levő pótolék summa hőssé fogja emelni. Bouchard egy perczig gondolkodóvá lön. „Meg kell vallanom — mondá kis váratra — hogy már nehányszor a' játszást mepróbáltam, 's a' játékot jól ismerem; hanem ezen uton a' szerencse nekem nem kedvez. Azonban próbáljuk-meg a' szerencsét azon 20 Louisd'oron, mellyeket nekem kölcsönözni akarsz. Talán, mint minden asszonyok, az ujoncz iránt Fortuna is kegyesebb lesz. A' veszteséget én viszem; a' nyereséget, ha azon summát, mellyet kölcsönözni akarsz, felülhaladja, elfogjuk egymás köztt osztani."

„A' tanács igen megegyezett az ifiú könnyelműséggel. Nevetve indultunk a' husz Louisd'orral, 's csak hamar Bouchardal együtt a' zöld asztal előtt álltunk, mellyen egy halom arany szinte káprázta szemeinket. A' croupierok engem különös figyelemmel vizsgálgattak, 's midőn látták, hogy a' kártyára nehány darab aranyt tevék, egészen reám forditák figyelmöket. Ők alkalmasint engem jó pecsenyének tartottak, leginkább midőn láták, hogy barátom, kit már megkoppasztott madárnak ismertek, a' játék törvényeit nekem még besugdosni volt kénytelen. De már az első próbálat is olly fényes volt, hogy nem valék kénytelen ujabb aranyokat kivonni zsebemből;

ellenben nem sokára éreztem zsebeimet az aranytól felpuffadni. Barátom alig maradhatott már az örömtől, 's ugy vélekedék, hogy mivel a' szerencse olly felette kedvező, erőtetném-meg játékunkat; de nekem unalmas lön a' játék, 's a' játszóteremet ott hagyám. A' nyereség sok volt. Én húsz Louisd'oromat visszavevém, 's az egész nyereséget barátomnak kezébe adám azon nyilatkozással, hogy egyedül az ő számára játszottam, 's vonakodását azzal győzém-meg, hogy az egész nyereséget az árvák házának akartam átadni. Barátom látta, hogy éppenséggel nem tréfálok, 's ugy vélekedék, hogy maga is eléggé árva volna, és igy nem vevé lelkiismeretére a' nagylelkű ajándékot elfogadni. Vidám kedvvel távozott-el tőlem, 's kevés nap mulva saját költségén, és jó ajánló levelekkel a' hadi sereggel olasz országba utazott.

Éve mulhatott már, 's én csak alig emlékezém a' történetre; midőn a' pénzváltó, kinél kamatjaimat felvenni szoktam, sajnálkozva emlité, hogy a' genuai ház, mellynél tőkepénzem letéve volt, előre nem látott zavarokba esett, mellyek e' pillanatra megakadást szültek; de reményli, hogy kevés hetek mulva minden ismét a' maga rendén lesz. — Ezen véletlen nyilatkozás e' pillanatban, mellyben felette sürgetős fizetéseim voltak, nem kevés zavart okozott bennem, 's a' pénzváltótól nem éppen legujabb kedvvel jövék-el. Midőn a' Palais-royal előtt elmennék, valamelly belső sugallás ezt mondá nekem: „ott fenn elég arany van számodra, csak el kell hoznod" — 's én a' sugallást követém. A' játszó asztal jól tömve volt játszókkal; de midőn a' croupier (banquier-segéd) engem megpillanta, legott helyet csinált, 's kártyákat ada kezembe. — Ismét csak nehány aranynyal kezdtem játszani, és ime! a' szerencse ismét olly kedvezőleg mutatkozott, hogy nyereségem még nagyobb volt az előbbinél. Most több órák is enyésztek-el a' nélkül, hogy eszre vettem volna. Ezen időtől kezdve gyakrabban látogatám-meg a' játékházat; mindazáltal szenvedélyesen még se játszottam, sőt a' játék csak inkább tanulmányom lett. Iparkodtam azt bizonyos törvényeknek alája vetni, 's nem sokára szerencsém csaknem változhatlansága által már minden játékosok figyelmét magamra vontam. *(Folytatás következik.)*

INNEPLÉS.

Hódulási innep Bécsben.

Mult majus 14-én ment végbe Bécsben az Enns alatti ausztriai örökös tartomány részéről a' jobbágyi hódulásnak innepélyes tette. Előtte való nap, vagy is 13-án Zárdaujvárba (Klosterneuburg) reggeli 8 órakor indult-el Bécsből a' fényes küldöttség a' főherczegi kalap elhozatása végett, és pedig a' bécsi cs. várlakból az uri utszán keresztül a' skót apátság melletti kapun a' porczellan fabrika mellett ki a' nusz-

dorfi lineán. Ezen menetet vezérlé Windischgrätz könnyü lovas ezredének egy csapatja; követék azt több udvari tisztek, 's az udvari biztosok cselédjei részint lovon, részint gyalog; a' két udv. biztosnak 6 lovas hintója; 6 lovas udv. hintó, mellyben a' két udv. biztos gr. Colloredo Ferd. és gr. Hardegg Domonkos főpohárnok ültek; az alsó ausztriai tartomány agense; a' veres bőrös gyalog hintó veres csótárral beteritett két öszvértől vitetve; két lovas udv. hintó. — Ezen küldöttség ugyan azon rendben, de a' klosterneuburgi préposital 's kocsijával szaporodva az nap délután 3 órakor indult vissza, 's estve 7 órakor a' gyaloghintóban, mellyet udvari cselédek és Arcier-testőrök vettek körül, meghozák a' főherczegi kalapot a' cs. várlakba. E' menetet a' skót kapuig klosterneuburgi fegyveres polgárok kisérték, ez után pedig a' bécsi polgárság egyik csapatja.

Más nap, vagy is 14-én reggel már 6 órakor a' bécsi házak előtt készitett deszkaállások, utszák, térek, merre t. i. az udvari menet varatott, tömve voltak néppel, mellynek tömegét két rendben álló cs. és polgári katonaság korlátozá. 8 órakor indultak-meg az uri utszában levő országházból a' vár-lak felé az ország rendei és pedig a' Minoriták piaczán az Amalia és fő vári 's svajcz udvarra. A' menet utja mindenütt deszkával volt megrakva. Ezen menetet katona-csapat nyitá-meg 's zárá-be; közben mentek az országos és városi tisztviselők, cselédek, trombitások, Theresianum nevendékei, kiknek atyjok ausztriai Rendek tagjai, az alsó ausztriai ország-marsal gr. Goesz, a' melki apát, b. Aichen udv. tan. 's al-marsal; Liechtenstein Alajos hg. atyja János helyett; klosterneuburgi prépost; az ország legidősb Rendje; a' többi Rendek, 's országos örökös hivatalbeliek, titoknokok, Bécs küldöttjei, más városi követek (fekete köpönyegben) 's a' t.

9 órakor indult-meg a' nagy menet a' cs. várlakból, 's az uri utszán, Freyung, Hof piaczain, Bogner utszán, Graben és vastuskó piaczán keresztül a' Sz. István templomába tért-be az óriási kapun. Megnyitá e' menetet a' Koburg huszárok egyik zászló-alja; követék őket a' már emlitetteken kivül a' számos udv. tanácsnokok, hivatalbeliek, udv. cselédek és más egyebek a' nyomtatásban kiadott rend szerint. Majd ismét gr. Goesz, cs. k. apródok, udvarnokok, titkos tanácsnokok, vitézi rendek, gr. Fuchs Ign. (fő ajtón álló, gr. St. Julien Kelemen (atyja Ferencz fő sólyommester helyett) a' szarvas-késsel, vadásztáskával, egy sólymot vivén kezében; a' fővadászmester gr. Hoyos Henrik (gr. Baudissin-Sinzendorff helyettese) a' keresztjellel és egy erdőszmester segedelme mellett selyem zsinórra kötött szelindeket vezetve 's vadászok csapatjától körül véve; az országos fő udv. mester hg Khevenhüller (Khevenhüller Emanuel hg. helyettese); — a' czimerkirály (Herold); főkamarás gr. Breuner Ágoston gazdag vánkuson vivén a' herczegi pálczát; főudvarnok-mester gf. Schönborn Ferencz Fülöp az ország almájával; főpohárnok gr. Hardegg Domonkos a' főherczegi kalapot vivén; fő udvari marsal gr. Starhemberg Gundacker lovon az ország pallosával.

Következének ő felségök a' császár és császárné aranynyal gazdagon ragyogó régi izlés szerinti pompás hintóban, aranynyal terhelt szerszámú délczeg hat lótól vonatva, mellyeket külön régi divatos fekete

spanyol öltözetű lovászok vezettek. A' hintót több udvari cselédeken és testőrőken kivül körülvették: gr. Harrach Ferencz fólovászmester (atyja Erneszt helyettese), gr. Althann Józs. fő paizsnok a' paizsot vivén. Ezeket követék a' gárdák kapitánjai, general-adjutans, Arcier és magyar testőrség, fő udv. mesterné Fürstenberg landgrófné, fő udv. mester Dietrichstein gr. és két palota-dáma hat lovas udv. kocsiban; — végre egy granátos és lovas csapat.

A' templomban tartatott nagy mise után, mellyben a' Sz. Lélek malasztja kéretett az ég urától, az előbbi rendben tizenkettedfél órakor indult vissza a' pompás menet, 's a' várkápolnában a' zárdaujvári prépost ur elmondván a' „téged Isten dicsérünket" mindenki a' lovag-teremben (Rittersaal) vonult. A' fels. császár elfoglalván fejdelmi székét a' titkos tanács teremében, többi cs. tagok pedig az erkelyt, következék az ország marsaljának hódulási beszédje, mellyre ő felsége viszonzott 's igéré igazaiknak részéről fenntartását 's őrzését. Erre a' Rendek letevék esküjöket a' nemzet nevében, 's a' harsány éljen kiáltásra a' bástyák fokaira kitüzött ágyúk és egy granátos osztály által idvezlő lövések tétettek. Erre azonnal a' lovag-teremben következék a' nyilvános császári ebéd. A' patkóforma asztalnál csupán ő cs. k. felségek mennyezett alatt, 's jobbról Ferencz, József a' nádor, Lajos és Zsófia — balról Károly, János és Maximilian fens. főherczegi személyek ültek. E' rövid ebéd alatt a' cs. hangászok és énekesek hallatták magokat. Végre ő felségök és a' főherczegek vissza vonván magokat szobájikba a' nagy számú Rendek és vendégek a' fő országos cancellariába és a' két óriási és pompásan kivilágositott redut-terembe mentek, hol számukra a' nagy banquett vagy is lakoma készen volt, 's tartott késő estig. — Ezen inneplésnél számos magyar uraságok és főbb tisztviselők és pedig (mint átaljan fogva a' német Rendek is) nemzeti gyász öltözetben vettek részt.

15-én reggel 8 órakor ismét Klosterneuburgba vitetett a' főherczegi kalap azon renddel, mint hozattatott.

KÜLÖNFÉLE.

A' lepke-vadász. (Példázat.)

Talán nevetségesnek és hitelt felül-mulónak látszik az olvasók előtt, ha mondom: hogy a' lepke-vadásznak élete merő nehezségekkel 's gyakori veszélyekkel van tömve; — de ez való igaz! Szemléljük csak kevessé pályafutását. Ő tisztjét üzendő kisded hálójával felfegyverkezve a' virágzó csemeték között ide 's tova bolyong, mig tárgyára talál, mellyet gyenge szövetébe ejteni ohajt; szive, mig a' kéjt lehelő ibolyák 's viritó rózsa-bokrok köztt andalog, mint a' pánczélzott hősé bátran dobog; mert minden veszélytől mentnek véli magát czélba vett vadja előtt; 's azonban midőn már gondolja, hogy a remek szárnyast kelepczéjébe ejti, akkor véletlen ez akaszt labára hurkot, 's gyakran a' himes pillangó tömkeleges szállongásival az utána iramlott 's feltüzült hevében ön magára legkevesebbet se figyelő üzőt mély örvénybe ejti. — 'S ha végre az illy lepke-vadász elkerülvén a' megbukást, önévé teszi a' tarka lepkét, korán lehullnak a' fényes atomok a' fürge szárnyakról, 's csak egyszerű hamu-szin fedi azokat. — Ekkor száll magába az eddig képzelt tündér világban keringő vadász, midőn körül tekintvén magát varázs

szárnyait szegetteknek látja. — Elveti tehát a' kisded lepkehálót; komoran vonul-el rokon társaitól, szégyenelvén hiúságát, 's magányában azon billikomot, mellyet talán a' sors kegye édes nedvvel töltött-meg, ön maga fanyar ürömmel kevervén üritgeti. — De napjainak rideg egyszerűségét megunván, uj gondolat támad agyában, hogy t. i. eddig lepke-fogásra készült hálóját ezután igaz gyöngy halászására forditsa. Azért is vadászságát búvárséggal cseréli-fel a' szivek tengerében igaz gyöngyöket keresendő. De ismét nem boldogul; mert egyszerre gazdag akar lenni, 's mig ő a' nagy, de üres csiga-vázakat külső idomjoktól vakittatván mohón halássza, addig a' kisded csigákkal szintén megelégedő társai gazdag hasznot aratnak. — Feldühödve a' sors ellen, ismét elhagyja ezen élet-módot; kisded, 's már száz viszontagságtól roncsolt csónakába ül a' túl parton uj pályára találandó; lassan halad a' hullám szinén, mivel szokatlan karjai elég erőtlenek kormányával a' csapkodó habok dühét legyőzni. Kétségbe esvén tehát, elveti a' hólyagot okozó kormányt; leterül a' csónak fenekére, 's a' végzés kényének játékul adja magát. — Most a' háborgó elem lecsillapodik; a' sápadtan czikázó villámot csendesen rezgő fény váltja-fel, és a' természet maga is segiti őt czéljához; mert egy lenge szellő hatalmasan hajtja csónakát a' tul part felé; felüdül tehát ismét keblében az uj pálya vágya, melly őt illy veszedelmes utra határozá, tisztán kezd pislogni az eddig füstölgő remény-mécs, mellynek világánál nagyitva látja az ohajtott tárgyakat. — De ime! midőn már már czélját érné, egy hullám-torlat a' viz gyomrába sodorja. B. Váczról.

Hires gyalogló. Coates, egy ismeretes gyalogló, minap Londonban lekötelezé magát bizonyos jutalomért egy angol mértföldet menni, 1 mértföldre talyigát tolni, 1 mértf. futni, fél mértf. háttal visszamenni, fél mértf. egy pár kereket hajtani, 100 yardnyit ugrálni, 20 yardnyira egyforma távulságban felütött karókat átszökdösni, 's 20 yard. egyforma távulságban letett köveket felvenni és egyenként egy kosárba szedni, 's mind ezt egyetlen egy órában véghez vinni. — Coates valóban mind ezen feladásokat 59 percz alatt beteljesitette.

Szórejtvény.

Első szó.

Gyermek tölti vele vigan kedvét,
Százszor boldog ő, mig ezt üzi;
Mert hő vágyak nem izgatják keblét,
Hiúság rablánczra nem füzi.

Második szó.

Mindig szemünket érdekli, bátor
Különféle, más ő a' tél haván,
Más a' fák lombjain kikeletkor,
És más a' tiszta ég boltozatján.

Az egész.

Ártatlan gyönyörnek és Múzsáknak
Köszöni ez, hol áll, lételét;
Majd a' Magyar is emel magának,
'S kéjjel tölti benne estéjét.

Fell..... János.

Előbbi rejtvény: Rák.

Kérelem. Minthogy már végére siet a' mostani év első fele, kéretnek a' t. olvasók, kik e' lapokat jövő fél esztendőre is ohajtják járatni, hogy ez iránt rendeléseiket akár a' posta-hivataloknál, akár a' szerkezői hivatalban mennél előbb megtenni méltóztassanak.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

51.

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön junius 25kén 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' Játékos. *(Folytatás.)*

A' nyereség, mellyet nehány hónap elfolyása alatt a' bankból haza vittem, olly tetemes vala már, hogy a' bank-adó hozzám fordulván nekem egy részt igért, hogy igy szerencsémet a' maga hasznára forditsa. Én az igen kedvező ajánlatot elfogadtam. Sokszor valék tanúja sok közönséges játékosok szerencsétlen szenvedélyességének 's megátalkodottságának, mellyel gyakran minden lehetség ellenére is próbára tevék a' szerencsét. Én csaknem kötelességemnek tartám az illy játékosok ostobaságát megbüntetni, 's az én bankbeli részem a' kötött egyezés szerint már olly tetemes vala, hogy saját költségemen is adhattam és alapithattam bankot. Igy bőségben és számos egybeköttetésekben láttam magamat, mellyek egészen belé vontak a' nagyvilági életbe, minthogy társalkodásomban többet, mint valamelly közönséges játékost véltek lelni az emberek. Az eszközökkel egyszersmind elaltatott nagyravágyásom is felébredett. Éppen azon időtájban volt ez, midőn Napoleon a' régi nemességgel ohajtá megtölteni csarnokát. Már nem volt okom rangomat és származásomat eltitkolni; kinyilatkoztatám magamat mint Durazzo herczeg, 's annak megismertettem. Házam a' legfényesebbek egyike volt, 's minden egyéb, még a' legmagosbbak is nyitva állottak előttem. Nem sokára a' játékok fő bérlője levék, a' bank tulajdonomnak tekintetett, 's csak a' leggazdagabb, legfényesebb és legjobb társaságoktól látogattatott-meg.

Ekkor történt egykor, hogy amaz öreg zsarló, kit fölebb említék, 's ki a' banknál már több idő óta nyerekedett kölcsönadásaival, nehány zacskó aranynyal belépett, és ime egyik sem akart ma tőle pénzt, mert mindenki nyereségben állott a' bank ellen, melly felett ma különös szerencsétlenség csillaga látszatott lebegni. Az öreg ezen különös eset által figyelmessé tétetett, 's midőn őt tréfálva felszólitanák illy jó alkalomnak használására, minthogy a' gondolat arany zacskójit nyereség nélkül vinni vissza neki elszenvedhetlennek látszott, tehát neki ült, 's a' játékot elkezdé. A' szerencse, ugy látszott, ma különösen a' bank ellen esküdött; több tetemes

pótolék summák valának már szükségesek őt in statu quo tarthatni. Maga az öreg chevalier is olly szerencsésen játszott, hogy elragadtatva szerencséjének feleslegsége által egyszerre „vâ banque-ot“ kiálta, midőn a' bank éppen tetemesen megujittatott. Minden jelenlevő mintegy elektromi csapástól illetve fordult a' görcsösen vigyorgó öreghez, ki kevélyen tekintgetett maga körül. „És mit tesz reá chevalier?“ kérdém, illy merészség által felboszontva. „Palotámat — kiálta lelkesedésében — palotámat, 's mindent, a' mi benne van!“ —„„Vâ!““ — kiáltám, és mindenki a' legmélyebb csendben csaknem lélekzetét vissza tartva állott. — A' kártya felesett, és — a' palota enyim volt. Az öregnek megdermedése és kétségbeesése, midőn kábulásából feleszmélt, reám inkább nevetségesen mint szomorúan hatott; veszteségét ugy tekintém, mint fukarságának érdemlett büntetését. Siettetém, hogy birtokomba minél előbb bevezettessen. A' chevalier esengett, csak még ezen egy éjt engedném neki, hogy magának más szállást fogadhasson; de én őt a' vendégfogadókra utasitám, 's a' chevalier kénytelen vala velem kocsiba ülni, hogy engem annak birtokába helyezzen, mit eddig tulajdonának nevezett. Inasomnak őt segiteni kellett, hogy a' lépcsőken felmehessen, 's valóban annyira remegett, mintha a' láz hidegsége rázkodtatta volna tagjait. Cselédei ijedve jöttek elénkbe, gondolván, hogy urok csak betegen hozatik haza; de midőn a' dolog valóságát megértették, annál nagyobb lön zavarodásuk, meg nem foghatván, miként történhetett ez. A' szobák szépek voltak, részint izletesen és gazdagon butorozva. Midőn a' belső szobákba léptünk, lábaimhoz esék az öreg és irgalomért esdeklett — nem magáért, hanem egyetlen egy leányáért — csak ezen egy éjt engedném neki, hogy legalább leányát elkészithesse a' reá várakozó csapásra. — A' szemtelen és vakmerő „vâ banque“ szivemet azonban annyira elkeményité, hogy egy pillanatot sem akartam várni. Ekkor kinyilik egy oldal-ajtó, 's egy fiatal, sugár termetű és nemes alakú leány rohan-ki, 's a' jajgató öreget legnagyobb kiméléssel felemelvén igy szólla: „Mit alázza-meg magát ennyire édes atyám? Hagyja ezen urnak azt, mit most sajátjának nevez: hiszen még egy leánya marad, ki atyjáért dolgozni tudand!“

E' véletlen jelenet 's a' méltóság e' leányzónak magaviseletében, és a' megvető tekintet, mellyet reám vete, engem felette meglepének. Nem akarva is tisztelkedőbb szint vön magára magamtartása. „Megengedjen a' kisasszony — mondám — ha tudtam volna, kinek nyugalmát háboritom-meg, bizonyára ezen órában, illy későn nem jövök vala ide. Maradjon bántatlanul tulajdonában. Kegyed nekem e' háznak árával tartozik chevalier! — szóllék az öreghez fordulva

— holnap a' dolgot elintézendjük. Kérem, engedje-meg, hogy holnap együtt reggelizhessünk. 'S ezzel a' dáma felé tisztelkedő meghajlással a' házat elhagyám.

Következő reggel az öregnél valék. Ő engem a' lépcsőnél fogadott. A' reggeli készen várt, 's a' szép leányzó, kiben most Bouchard barátom választottját ismerém-meg, legbájlóbb reggeli öltözetben, de egy átvirasztott 's átsirt éjnek nyomait magán viselvén, és szép vonásainak ellenállhatlan varázst kölcsönözve a' szobába lépett. Kellemesen vivé a' gazdasszony tisztét 's olly illedelemmel, melly legszorgosb neveltetésének beszélő tanúja volt; szóval olly miveltséget leltem benne, mellyet egy közönséges játékos és zsarló leányában soha se kerestem volna. Hogy egy szóval sem érintém, hogy őt már ez előtt is ismertem, 's ki által ismertem, azt, ha nem mondom is, a' gróf ur tudni fogja.

Kevés idő mulva Adele a' szobát elhagyá, 's most a' latható képp zavarba jött öreghez fordulék. „Chevalier! — szóllék hozzá könnyű hangon — én az urhoz jegyzőmet elküldöm, kivel a' házat 's abban foglaltatókat megbecsültetem. A' tőkepénzre e' pillanatban nincs szükségem, 's addig, mig hasznát vehetem, által engedem azt az urnak és leányának. Mit ellenben magamnak kikérek, az, hogy néha nehány órát szabad legyen kettejek társaságában töltenem!“ — A' chevalier sokkal tapasztaltabb ember volt, hogysem ki nem találta volna, kinek köszönheti e' hirtelen változásomat. — „„„Kegyednek ritka nagylelkűségét — hebegé zavarodtan — tudom becsülni, 's azt inkább leányomért, mint magamért; csakhogy aztán leányom“ “ — — „Mit? — kiáltám — ő nem fogadná-el azt, mit én atyjának teszek?“ — „„A' herczegnek rangja, gazdagsága, a' leányom hire“ “.... — „Nem ugy chevalier! — szakasztám félbe — én az urral egészen nyiltsággal akarok szóllni. Kegyed leánya reám kiolthatlan benyomást tett; ő bennem olly vágyat gerjeszte, mellynek nem állhatok ellene. Szépségének és erényeinek méltánylása nem engednek bennem egyéb gondolatnak helyt, mint őt nőmül kivánni. Az ur tudja, hogy egészen független vagyok 's képes feleségemet illendőn eltartani. — Ezen házat neki egészen átengedem; ezzel tehet, mi neki tetszik; gyüszűpénzben se legyen szüksége.“

„„Igazi akaratja ez a' herczegnek?“ “ — kérdé az öreg kedvesen meglepetve. — „Tökélyes akaratom, ha Adele benne megegyez.“ — „„Olly háladatlan nem lehet Adele, hogy illy nemes nagylelkűséget félreismerjen — viszonzá az öreg. — Igaz, hogy vannak neki saját gondolatjai; — ő meglesz lepetve — kegyednek időt kell engedni.“ “ — „Szabad még szive?“ kérdém élénken. — „„A' szive? — felele az öreg huzamosan — ő szereti atyját, és tudja, mivel tar-

a

tozik neki. Engedje-meg a' herczeg, hogy én ismertessem-meg őt e' nagylelkűséggel. Keze még szabad, 's arról én végezek.“ “ — „Ne, bizonyára ne! Adele megegyezése nélkül“ emlékeztetém őt ujra. Semmi esetre sem!“ —

Én most megegyeztem benne, hogy látogatásomat csak nehány nap mulva fogom ismételni. — Ezen napok nekem leirhatlan hosszúk voltak; törekedtem őket vadászat, zajos mulatság 's közönséges játék által röviditeni. Gyötrött a' Bouchardra emlékeztető gondolat 's a' bizonytalanság, miképp áll Adele szive; valljon Bouchard iránt érez-e még? 's ha érez, elég lesz-e egy herczegnek keze és gazdagsága azon érzést vele elfeledtetni? — És hol volt Bouchard? — Voltak ismeretségeim a' hadi tanácsnál; mert hol nem voltak volna ismerőseim? 's róla azon tudósitást kapám: hogy olasz országban mint jeles tiszt őrkedik, de még a' nélkül, hogy szerencsés lett volna a' királynak különös figyelmét magára vonni. Ez reményt nyujta; 's a' remény nem csalt.

Midőn harmad nap mulva a' chevalierhez jönnék, örömsugárzó tekintettel lépett elémbe. „Adele jó egy gyermek — mondá — kegyed nagylelkűsége őt megindità, 's megegyezett azon reá nézve igen kedvező ajánlatban, hogy kezét a' herczegnek nyujtsa. Megyek, hogy őt kegyedhez vezessem.“ — És nem sokára itt vala, bár kisirt szemekkel Adele, de még is aggodalom nélkül. Én őt tisztelettel 's minden vakmerőség eltávoztatásával idvezlém. A' nagyon nagy bizodalmasságtól valamelly ismeretlen valami tartott vissza. Ő az én első 's valódi, és — egyetlen szerelmem volt — mondá a' herczeg kevessé reszkető hangon gróf Zamoiszkyhoz fordulván, 's kis szünet után beszédjét tovább igy folytatá.

Adele atyja magunkra hagyott. — „ „Herczeg! — szólott a' leányka hozzám nagy szilárdsággal — atyám engem kegyednek tiszteletre méltó szándékáról tudósitott; én nem vagyok olly hálátlan, hogy egy érzést el ne ismerjek, melly olly nemeslelkűleg nyilatkozik felém; noha, illy rövid ismeretségünk után, azt még egészen nem viszonozhatom. Kegyed öreg atyámat a' végromlástól meg akarja menteni, midőn sorsát kezeimbe teszi. 'S tehet-e egyebet egy leány, mintha atyjának megmentőjét nagyra becsüli? és talán — veté utána mélyen elpirulva — iránta gyengédebb érzést is képes leend még táplálni keblében.“ “ —

Szép szemei most könyekkel telének. Én őt karjaimba zárám; Adele pedig fejét mellemen nyugtatá. Ezen pillanatban belépett atyja. Adele kifejlett karjaimból, atyjának kezét megcsókolá, 's eltávozott.

Az öreggel csak hamar elvoltak a' szükségesek végezve, és minél közelebbről tanulám Adelet ismerni, annál magosbra emel-

kedett szerelmemben. Feltünő volt különösen nekem az, hogy Adele soha csak egy szóval sem emlité, milly uton jöttem atyai házának birtokába. Azt kell hinnem, hogy a' chevalier még leányát se tette meghittjévé, 's én legkisebb vonzódást sem érzék magamban neki a' dolgot előhozni; mert olly valami szent feküdt az ő valójában, hogy csaknem szégyenlém azon forrást, mellyből neki a' kincseket meritém, 's lábaihoz rakám.

Igy közelgett a' szerencsés pillanat, mellyben Adele az egyházi áldás által örökre az enyim legyen. Történt ekkor egyszer, hogy éppen együtt ülénk a' nyilt ablaknál; midőn katonák léptettek-el az utszán, kik spanyol országba voltak rendelve. Egy fiatal tiszt lovaglott egyik csapat előtt; én megismerém Bouchardot. Adele elhalaványodott, és én — valamelly különös érzéstől, büntudás és szerelemféltés által elfogódva, alig merém szemeimet reá vetni. Adele egy darabig meredten földre sütött szemekkel állott; — a' katonák már eltávoztak. Mély sohajtás emelkedék kebléből; majd szemei szenvedélyes szerelem tekintetétől lángoltak, 's végre nekem nyujtá kezét, mellyet forrón nyomtam ajkaimhoz. „„Tied, tied“ “ mondá hevesen magához szoritván, és sebesen eltávozott. Tanú nélkül valánk, 's ezt szerettem: igy könnyen bár milly arczvonást vehettem-fel, 's én azt választám, hogy az egész dologról hallgatni, 's a' történteknek semmi jelentőséget nem fogok adni. — Midőn Adele kevéssel azután ismét bejött, valamelly erőtetlen tréfával léptem elejébe, mellybe ugyan legott nem tuda belé illeni, de még is roszul nem fogadott. — Kevés nap mulva feleségem volt Adele, 's én őt mindennel környezém, mit gazdagság, fény és rang neki nyujthatott. A' chevalier már többé, miután leányában legmerészebb vágyát betöltve lenni látá, a' játékba és kölcsönzésekbe nem ereszkedék, 's én is a' játékot csak nagyban üzém rendelt albanquierok által, és magam számára csak egy igen kis kört választék, mellyben ugyan kevesen, de annál magosabb pénzben játszottak.

(Végzet következik.)

TERMÉSZET-TUDOMÁNY 'S TÖRTÉNET.

Le nem merülő. A' „Novelle Fiorentine“-ban következő rendkivüli dologról van emlékezet: „Mocchia, egy félszázados pap, ki görög és latin nyelven irtt munkájiról ismeretes, olly tulajdonságnak van birtokában, mi szerint a' vizben soha le nem merül. Taszittassék bár a' háborgó tengerbe, akár egy tajtékzó folyamba, avagy kavargó örvénybe: kereszthe melljére kúcsolt kezekkel legott a' viz szinére tünik-fel. Legnagyobb gyönyörét abban találja, ha heves napokon ingó hullámokon szendereghet. Oka ezen különös tüneménynek az, hogy a' fennevezett ur 30 fonttal nyom kevesebbet, mint olly viz-oszlop, mellynek terjedelme az ő testéével teljesen egyenlő.

Nevezetes források. Vannak olly források, mellyeknek tüneményei a' bámulást egészen magokra vonják. Illyen többek közt a' Fontestorbe Mirapoixban*), melly nyári hónapokban egymásután $36\frac{1}{2}$ minutumig csörgedez, 's ekkor elállván, $32\frac{1}{2}$ min. egészen megszünik szivárgása. Hasonló jelenséggel bir a' Fonsanche Nimes **) mellett, melly 7 óráig foly huzamósan, 's ezután 5 óra lefolyta alatt egészen kimarad folyása. — Van példa arra is, hogy néhol a' természet maga állit elő szökő kutakat. Illy természeti szökő-kut van St. Venant Artois-ban, hol a' viz-szökés magossága 6 lábra megy.

Mumiák Gurnóban. A' Gurno környékén levő hegyek sok századok lefolyása alatt temetkező helyül használtathattak, mit onnan gyanithatni, hogy a' holt testek ottan a' rajtok elkövetett pusztitások daczára is kimerithetleneknek tetszenek. Nincs nagyitva a' dolog, midőn közönségesen az ottani hegyekről azt állitják, hogy azok az ott halomra gyüjtött mumiáknak takaróji. Egész Gurno környékének lakosai ezen hegyekből kiszedett mumiák koporsójival tüzelnek, 's még is, mint fennebb is emlittetett, a' holt testek alig látszanak fogyni, és szinte kimerithetlenek. — (Mrs. Lushingtons Narrative.)

Fényhegyi Laura.

KÜLÖNFÉLE.

A' lovak Chiliben felette számosak, ugy hogy ott ritkán lehet valakit gyalogolni látni; magok a' koldusok is sokszor lóra ülnek, 's nem néha látni őket ez vagy amaz ablak alá nyargalni, hol valakit ülni látnak, 's ezektől, kalapjokat levevén, alamizsnát kérni. A' chili-i lovak egyébiránt felette tartósak és gyors futók; gazdájokat egy nap alatt 35 óra járásnyira elviszik, azután egész éjjel az udvaron állván szecskánál egyebet nem esznek, 's következő nap hasonló gyorsasággal haladnak.

Tarantella-táncz. Illy nevű nemzeti táncz maig is divatban van a' Nápolyiak közt. Ezen nevezetét — igy tudósit az „Omnibus" — valóban a' tarantola csipésétől kapta. A' tarantola-csipést régente t. i. nem tudták egyébként meggyógyitani, hanem a' betegnek addig kelle tánczolnia, mig verejtéktől keresztül ázva földre rogyott; ez által a' haláltól megmenekedett. Egyébiránt a' seb évnapján a' fájdalmak ismét beálltak, 's a' tánczot ismételni kellett.

Kalapácsos mivesek. Arrasban a' biróság olly törvényt hozott, melly szerint bizonyos meghatározott órán túl nem szabad dolgozniok azon miveseknek, kik kalapácscsal dolgoznak, nehogy az éji csend háborittassék. — A' mivesek összegyültek, tanácskoztak, 's másnap következő jelentést lehete az utszák szegletein olvasni: „Mi Arrasvárosának kalapácscsal dolgozó mivesei annak tekintetében, hogy a' kocsik és hintók zörgése az éjjeli csendet háborgatja, végezzük és végeztük: „„Az equipage-oknak és kocsiknak általánosan meglesz tiltva

*) Mirapoix vagy Mirepoix, város Ariège departementban.

**) Nimes vagy Nismes, régi nagy 's jól épitett fővárosa Gard departementnak, szinte 170 fr. mértföldnyire Paristól.

éjjeli kilencz óra után a' város utszájin elhaladni, minthogy zörgésök által az éjjeli csendet háborgatják, 's a' napi munkában elfáradt munkás embernek álmát elveszik." "— Remélni lehet, hogy ezen anti-proclamatióra a' két felekezet köztt béke fog köttetni.

Gusztáv Adolf 1627-ben Danzig előtt hadi fürkészései alkalmával tetemes lövést kapott, 's ugyan azon esztendőben a' lengyel tábor ostromakor balhóna egy muskatér golyóval sebesitteték-meg. Midőn Oxenstierna akkori kanczellár a' királyt megintené, hogy magos személyét ne tenné-ki olly igen a' veszedelemnek, ezt felelé neki a' lelkes fejedelem: „Az Isten nem szün-meg mindenható lenni, ha mindjárt a' svéd király többé életben nem lesz is." Midőn a' tábori sebész sok fáradtságai után se vala képes a' golyót testéből kivágni: „Hagyd benn — ugymond a' király — egy emlékjel ez, mellyet soha se lehet szégyelnünk."

A' mexikóiak sóistene. A' só minden nemzeteknél becses egy anyag; sőt a' Mexikóiaknál isteni tisztelettel is bálványoztaték. Minden évben különös innep tartatott tiszteletére, melly innepet az ország előkelő emberei olly nagy pompával és költséggel ültek-meg, millyen csak rangjokhoz és birtokukhoz méltó vala. Ezen innep nevezetes volt bizarr 's részint borzasztó szertartásai által. Legkitünőbb ezek közül az vala, hogy bizonyos asszony választaték, ki a' sóistennek élő alakját ábrázolta. Felöltöztették őt mindenféle phantasticai ruhákba, mellyek szerepéhez illettek, 's egész napon isteni tiszteletet mutattak iránta. De fénye nem sokáig tartott; mert azon éjjeli álmából csak azért ébredt-fel következő reggel, hogy az istennek, kinek tegnap képviselője volt, feláldoztassék.

Angol ötlet. Valamelly alkalmasint igen gazdag Angol nem régiben az által szerze magának gyönyörködtető mulatságot, hogy Lyon egyik külvárosában, hol nagyobb részint napszámosok laknak, az utszákon keresztül kocsiztában az elmenők közé pénzt szórt, melly a' néptől nagy mohósággal 's nem minden rendetlenség nélkül kaparittatott-fel. A' rendőrség végre ezen mulatságnak azzal vete véget, hogy a' tisztes lordot meginté, ha valamelly jóságos cselekedetet akarna véghez vinni, azt czélirányosabb és illőbb módon tegye.

Mit álmodtam? — 1) Hogy az őszinte igaz mondás ismét divatba jött. — 2) Hogy ez után minden czifra igéreteknek teljesedés lesz vége. — 3) Hogy a' Magyarnak a' jó magyar munkák megvételére elég pénze van. — 4) Hogy minden csapláros zsidó kereszteletlen bort mér. — 5) Hogy a' házasság arany lánczát szeretet és hajlandóság, 's nem mocskos ön haszon fogja szőni. — 6) Hogy az ifiúság józan tudományos és nem féktelen szabadságú könyveket olvasott. — 7) Hogy a' budapesti állóhidon sétáltam. Udvary.

Mulattató. 1) M. helységben az öreg iskolamester, ki tanitványait közönségesen szamarkáinak szokta nevezni, a' helybeli uraság névinnepén megjelenvén a' kastélba nehány nevendékeivel, ekkép köszöntött-be. „Megjelentem kisded szamarkáimmal, hogy t. urnak szülői keblébe fohászaikat és szerencse-kivánásukat letehessék.

Bandy Váczon.

2) Z. városban egy társaság tagjai közt arra fordult a' beszéd, hogy az utak iránti gondatlanság miatt azon város utszáji olly sárosak, hogy az ember házából se léphete tovább a' mult télen. Egyik vendég erre azon sajnos nyilatkozást tevé, hogy ez nem volna csudálandó, mert e' város miveltségére nézve másokhoz képpest egy egész századdal volna hátra. „Ó! — felkiált S. ur — igy tehát az idén megjelenendő Halley üstökös csillagától nem kell tartania városunknak, minthogy ez még egy századdal hátra levén, hozzánk csak 100 esztendő mulva jöhet az el.

Z. L.

JELESMONDÁS.

Szerelem.

Mi a' földi élet, 's minden ragyogványa
Nélküled ó boldog szerelem érzése? —
Tenger, mellyet ezer szélvész hánya,
Mellynek meg nem szünik háborgó küzdése.

Berzsenyi.

Szép könyek.

Ó! ha segéd kezeid' nyujtottad az árva szegénynek,
Akkor egy édes öröm gyenge szemedbe pörög.
Szép könyüidre az istenség mosolyogja kegyelmét,
És a' szánakodás angyala törli szemed'.

Matics Imre után L—cs Amalia.

Kegyetlen sziv. Gonosz, vad sziv lakik annak melljében, ki a' javak özönében torkig fulladozván az előtte kinokban fetrengő embertársán nem könyörül: de gonoszabb és ördögibb tanyáz azon mellüregben, melly finnyás vagy megvető kaczajt kölcsönöz az undok szájra, honnét szitkok hullanak azon elévült árvákra, kik alig nyavalognak az élet kietlenében. H.

Gnomák. A' szeretet erény, ha felebarátunk iránt lángadoz; ha tiszta szerelemmé változik, földi menny; ha pedig csapodár vágy lesz, megvetendő tüz, melly rabját hova előbb enyészetbe viszi.

A' ledér szerelmes hasonló a' darázshoz, melly ha a' kellemesen illatozó virágnak kiszivta nedvét, tova repül. Bandy Váczon.

Kérdő rejtvény.

1) Mellyik haj (ujabb irásunk szerint) jelent fájdalmas érzést?
2) Mellyik kor legkedvesebb a' nyulaknál?
3) Mellyik lábnak van virágja?

Bükről.

Előbbi rejtvény: Játékszin.

Kérelem. Minthogy már végére siet a' mostani év első fele, kéretetnek a' t. olvasók, kik e' lapokat jövő fél esztendőre is ohajtják járatni, hogy ez iránt rendeléseiket akár a' posta-hivataloknál, akár a' szerkezői hivatalban mennél előbb megtenni méltóztassanak.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

52.

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap junius 28kán 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

A' Játékos. *(Végzet.)*

Adele szerencsésebbnek érzé magát szerelmemben, melly naponként forróbb és forróbb kezde lenni, mint a' fényben és kincsekben, mellyekkel őt körülvevém; sőt némelly bizodalmas pillanatokban Bouchard iránti viszonyait is megtudám. Megvallá nekem, hogy iránta viselt hálaérzete ama megmentéséért szivét neki megnyitá; de minthogy atyjának nézeteit és kivánságait jól ismeré, azt tanácslá az ifjúnak, hogy magát a' hadi pályán tüntetné-ki, 's ugy azután előbb valósulhatnának talán ohajtásaik. Adele elejénte azt hitte, hogy Bouchardot szereti, de még is mihelyt engemet megpillantott ama borzasztó pillanatban, akkor közepette a' legnagyobb felháborodásnak is érzés gerjedt irántam szivében, mellyhez képpest Bouchard képe csak árnyék volt. Csak most érzette igazán, mi legyen a' szerelem; lángoló odaadással ölelt körül karjaival. — „„Hiszen még emlékezel ama jelenetre az ablakban — mondá — mindőn a' spanyol országba menő katonaság előttünk elhuzódott. Bouchard ott volt közttek. Én tudtam, hogy ő Parisban van.... ő törekedett hozzám közeledhetni... De én már tied voltam, 's minden lehetséget előle elzártam. Fenyegető tekintete reám talált.... én egy pillanatig megdöbbentem; de érzém, hogy tied voltam és — vagyok örökre!“ “ —

Én ezen bizodalmas nyilatkozást minden kitelhető gyengédséggel viszonoztam, de jól őrizkedtem megvallani, hogy Boucharddal ezelőtt milly viszonyokban állottam; mert mi engem Adele szemeiben lealacsonyithatott volna, csak ez az egy volt. Adele nem vala Bouchard ellenében hitszegő, mert ő Bouchardot nem szerette; de én Bouchardnak barátja voltam, szerelmének meghittje, és kétségbeesett tekintetében eléggé olvastam, mit raboltam-el tőle. — Az emberiséget én egyedül csak Adeleben becsültem, másként az ember előttem utálatos volt. Milly pillantatot veték ennek belsejébe! 's ellenben milly jeleneteknek voltam tanúja a' zöld asztalnál! — Nem lehetett emberi elvetemedettség, mellyre azt, ki e' körbe egyszer bejutott, képesnek ne hittem volna, 's még magamat se véve-ki. Éppen ugy, miképpen először a' játék fordulatait és cseleit, most

magokat a' játszókat tevém tanulmányommá, és ez adott mesterségemnek, — mert annak kell neveznem — mire magamat lealacsonyitám, néminemű érdeket. Milly szemmel nézte ezt Adele, nyilatkozásaiból világos volt előttem. Azonban én benne az eszközöket látám, mellyekkel Adele életének fényt, olly fényt adhattam, minőt rangom és születésem tőlem méltán megkivántak. Hogy a' játék szükségemmé, sőt szenvedélyemmé lett, nem akarám magamnak megvallani; nem megvallani, hogy belsőmben egészen más volnék már, mint ki akkor voltam, midőn Bouchard kedvéért az első kártyát kezembe vettem. Egy eset volt az, melly varázskörömből végre kikapott.

Valamelly fiatal német gróf, kit többször bankomnál láttam játszani, kinek a' játékban szenvedélyességét, noha a' szerencse neki ritkán kedvezett, ismerni tanultam, egykor szerencséjét olly csüggedhetlenül tevé próbára, hogy általa meglepettem. A' szerencse, ugy látszott, ingerkedett vele; csalogatá őt, hogy azután annál keserűbben megcsalhassa. A' legnagyobb veszteséget is csak hideg mosolygással vette-fel. Csak hamar eszrevevém, hogy hidegsége a' kétségbeesés hidegsége volna, és előre sejditém, hogy majd annál nagyobban fog kitörni. Végre igen tetemes summát vont elő, ugy látszék a' legutósót, 's azt egy elfedett kártyára tevé. A' banknál ezen éjjel magam ültem elől. Ekkor fiatal grófom rögtön egy pisztolt von-ki zsebéből, és vére 's veleje a' játszóasztalt, engem 's a' körülállókat befecsesenté. Kártyája vesztett. Minden jelenvoltak felette megháborodtak. A' szomszéd teremekből, hova a' lövés elhallatszott, csoportosan tódult a' nép nézni, mi történt. Csák én, ki illy kimenetelt jó formán előre vártam, én nem vesztém-el egykedvűségemet. Előbb a' bankot szedtem rendbe, hogy a' tolongó sokaságtól megóvjam, 's azután a' legközelebbi rendőrségi biztosért küldöttem. A' történet feljegyeztetett, a' holt test elvitetett, 's a' bank más szobába tétetett által; de már a' játékosok elszéledtek volt, 's igy össze nem ülhettek. A' történet nekem kedvetlenséget okozott, de mélyebb benyomást reám nem tett. „„Ez bohó!“ “ volt az egyetlen egy szó, mellyet felőle kiejtettem. Azoknál is, kik a' bankot gyakrabban szokták látogatni, csak hamar eltörlődött az eset borzasztósága, sőt elejénte kiváncsiságból is számosan jöttek megnézni azon banquier-t, ki mind ezeket olly ritka egykedvűséggel és hidegen tudta nézni, 's ő volt a' beszéd tárgya. Én egykedvűségemet most is megtartám, noha lehetett volna okom az ellenkezőre, minthogy a' bank többször hathatósan kiüríttetett. Ezen éjek tetemes summákat emésztének-fel, 's a' harmadik éjre már azon parancsolátot kapám a' császártól, hogy Parist hagyjam-el. Csak

24 órát engedtek dolgaim 's ügyeim elintézésére. A' tetemes bánatpénz, mellyet a' játékház bérléséért letettem, a' kormány kezében maradt. Midőn Adele a' szörnyű csapást megtudta, melly engemet ért, 's neki Parisból eltiltatásomat megmondottam, akkor hangosan örvendett, 's minden fontosabb ékszereit, mellyeket neki vettem volt, minden ajándékot, sőt még a' ház iránti átirást is oda nyujtá kezeimbe, 's kért, kényszeritett, hogy minél előbb iparkodjam szabadulni. „„A' gróf lelke téged üldöz — mondá — csak a' játékról lemondás által kerülheted-ki őt, 's én követni foglak, minden terhet és szükséget örömmel viselek, csakhogy lelkedet megmentsem.“ “

Ha mindjárt aggodalmát meg nem osztám is, még is annyi szerelem és odaadás igen meginditott, 's megesküdtem, hogy soha semmi bankot nem veszek által. Elvégeztem tehát, mennyire lehetett jól, ügyeimet, 's házam eladását biztos kezekre bizván 24 óra alatt Genua felé uton voltam, hol javam maradványaival letelepedni szándékoztam. Chevalier Froville, Adele atyja, nem rég ezen catastropha előtt, meghalt.

Parisi házamnak ámbár nem legjobb eladatása után még mindig épségben hagyott ősi jószágommal elég birtokom maradt, hogy magamnak a' tenger partján egy Villát (majort) vehessek, hol noha nem fényesen, de még is aggodalom nélkül élhettem, 's a' miben szomszédaimnál pénzre nézve alább álltam, azt rangom és czimem eléggé pótolta, hogy minden társaságokban illőleg jelenhettem-meg.

Mind addig, mig állapotom ujsága vonzott, 's gazdaságom elrendelése foglalatoskodtatott, megelégedtem az egyszerű életmóddal, és Adele szerelmével. De midőn mind ezek elvégezve voltak, már is olly ürességet érzék magamban, mellyet kitölteni semmivel se tudtam. Ismét a' tudományok felé fordultam; de már hevesebb érzetekre levén szokva, a' tudományok csendes nyugalmában kedvet nem lelhettem, 's a' belső kisztés régi szerencsémet ujra megpróbálni mindinkább erősebb, sőt végre ellenállhatlan lett. És midőn ennek engedvén ismét a' játszó asztalhoz ülnék, olly nagy szenvedélyt érzék magamban, mellytől magam is megijedtem, 's e' szenvedélyem annál nagyobb lön, minél inkább kezdett a' szerencse ellenem agyarkodni. Büszkeségem, melly hajdanta elhiteté velem, hogy a' szerencse nem volna vak eset, hanem elmés combinatiók által kormányoztatik, most megsértve érzé magát, 's lassan lassan magam magamat kezdém megvetni, mi belsőmet Fúria gyanánt gyötré. Adele eszrevevé ezen szerencsétlen változást; a' jó lélek búslakodni kezdett, egészsége romladozott; de ő mindent mennyei türelemmel viselt, 's ábrándos tekintete reám olly varázszsal mosolygott, melly poklomba taszitott, 's még is egyetlen egy egem

volt. — Igy támolyogtam az örvény felé, melly tátott torokkal várta áldozatját.

A' banquierok között, kiknél leginkább szoktam veszteni, egy spanyol tiszt is találkozott; születésére nézve franczia, ki kudarczos képével 's flastromával, mellyet egyik szemén viselt, mintha ezt a' csatában vesztette volna el, nekem egészen undoromra volt, 's leginkább, mert ugyan azon tántorithatlan egykedvűséggel és gunynyal játszott, mellyel ezelőtt én játszottam vala; és mennél kevesbbé valék képes ezen egykedvűséget most is sajátommá tenni, annál nagyobb fokra hágott ellene haragom. A' kivánság, őt egykedvűségétől megfosztani, szenvedélyemmé lett, 's ez engem a' legmerészebb játékokra birt. — Egykor mindenemet, a' mit kész pénzben és drágaságokban birtam, 's jóformán csak ebből is állott a' Villán kivül birtokom, elvesztém, és tele haraggal egyik oszlophoz támaszkodám. Ekkor azon utálatos ember átszóllott hozzám: „Nem méltóztatik már herczegségednek játszani?“ — „„Nem — volt a' rövid felelet — mert már nincs elveszteni valóm.“ “ — „A' herczeg tréfál — viszonzá amaz gunyosan — hiszen még egy szép Villája van, az 30.000 aranyat megér; én 40.000-be számitom, ha herczegségednek tetszik, 's ennyi hitele van nálam; mi a' bankból ki nem kerülne talán, azt e' pugillaris tele jó papirosokkal kipótolandja! — 's ezzel egy jól tömött pugillarist az asztalra tön — a' szerencse megfordulhat!“ — Engem hideglelős rázkodtatás fogott-el, 's olly kábulásban valék, hogy magammal se birtam. A' dühvágy e' gúnyt visszaadhatni csufolódó adójának velem mindent elfeledtetett. Kezem kinyult a' kártya után, magosan játszottam, esztelenségig magosan. — De mért is hozom ismét elő az egész gyötrő kinpadot, mellyen keresztül mentem? Szóval kevés perczek mulva a' Villa, utósó birtokom, Adele egyetlen egy java — már többé nem volt enyim! —

Magamba térve, csaknem teljes kábulásban követém oda uj birtokosát. — Kétségbeesésemben egy inast előre küldék, hogy a' borzasztó hirt feleségemnek megvigye, nem gondolván-meg, mit kiván az ész és emberiség a' szerencsétlen asszony iránt tőlem. — Midőn a' szobába beléptünk, győzelmes társam felém fordulva éles hangon, mellyre egy egész pokol minden kinjaival együtt lobbant-fel belsőmben „Parisban — ugymond — a' herczeg sokkal szerencsésebben játszott!“ — Én szemeim előtt ujra láttam az öreg chevalier-t térdelni, 's a' gróf veleje képembe fecscsent. Adele boszúálló angyala állott előttem. — „„És kegyed ismert engem Parisban?“ “ kérdém reszkető hangon. — „Igen jól — lön a' felelet — legutójára chevalier Froville ablakában láttam a' herczeget.“ — „„Bouchard!“ “ kiáltám szörnyűködve. — „Ugyan az, kit herczegséged nagylelkű-

sége a' játszó asztaltól hadi sereghez segitett, és azután egész élete boldogságát elrablotta." — „„Igy tehát megboszúlta magát kegyed"" mondám a' kétségbeesés hidegségével. — „Nem én herczeg, hanem Fortuna, kinek kegyei, mint minden asszonyéi, felette ingadozók — felele gúnymosolygással. — Szabad most a' herczegné kézcsókolására mennem?" — „„Ezen Villa uram! a' kegyedé, de az asszony enyim!"" — — E' pillanatban a' mellék szobában valamelly iszonyú sikoltást 's reákövetkezett zuhanást hallottunk. Mind ketten a' szobába rohantunk és — — függeszté hozzá a' herczeg borzastó hidegséggel, melly gróf Zamoiszkynak minden ereit megfagyasztá — Adele halva feküdt előttünk. Ő bizonyára hallotta beszédünket, 's Bouchardot megismerte. Egy üvegcse feküdt előtte darabokra törötten. Ő alkalmasint már régtől fogva átlátá olly egy szernek szükséges voltát, melly őt utósó szükségben az eszeveszettől megszabaditsa... Engem már most a' kétségbeesés kihajtott olasz országból, 's kiüzend az egész világból!"

„„Iszonyú! — kiálta gróf Zamoiszky — felette keményen bünhödt szerencsétlen férjfiú!"" — „Világ folyása, gróf ur, világfolyása! ez minden játékosnak végsorsa; csak hogy kicsit élesebben ért engem, mint sok egyebeket. De ideje, hogy vissza forduljunk. Éljen szerencsésen, gróf ur!" — „„Nem, igy nem válhatunk-meg herczeg! — kiálta megindulva a' gróf. — Sebeit ugyan meg nem gyógyithatom, de engedje-meg, hogy mennyire tehetségemben áll, vigasztalhassam." "" — „Isten az ur? — kérdé a' herczeg — 's ha az volna, mit tehetne javamra? Ugy hiszem mindent, ha az imént golyója talált volna." — „„Azt remélte kegyed?"" kérdé a' gróf. — „„Azt — mondá a' herczeg — de még nem volt itt az idő; a' sorsnak másként tetszett. Éljen szerencsésen, 's ne feledje, hogy történetemet hallotta!" — „„Soha, soha se szerencsétlen ember! — mondá a' gróf — de holnap csak szabad kegyedet látnom?"" — „Ha tetszik, reggel!" — E' szók után vállára hajtá köpönyegét a' herczeg, 's az erdőbe eltünt.

Másnap reggel a' herczeg lakására ment Zamoiszky. A' házat legnagyobb zavarban találta, 's midőn a' herczegnek szobájába lépne, ezt zuzott fejjel a' pamlagon halva lelé.

A' gróf soha többé kártyához nem nyult.

INNEPLÉS.

Urnapja Solmáron.

A' rózsalángban hasadó hajnal illatos leheletét mi a' szabadban izelhettük, mert kocsisunk a' hajnali csillaggal kelt-fel.

Szeret az én lelkem a' természet tündér bájain andalogni: egy dalló csalogány az éj magányában, egy virágos liget csörgő folyamával, egy gazdag lugos biztos árnyékával, hol lelkem föllángolásait gitárom lágy hangjaiba önthetem; ezek az én örömeim.

Egy tisztán keletkező hajnal milly érzelmeket fakaszt az érzékeny keblekben! a' hullámzó lelket sebes szárnyakon ragadja a' Teremtő zsámolyához, hol a' nagy atya elfogadja rebegő fohászait, és az áldás malasztjától megujultan száll földi sátorába.

A' szorgos pór, a' fáradt napszámos életet sziv az ébredő természet emlőjiből, midőn a' város örömeiben megviselt gyermek-ősz még fáradtan nyomja ágyát.

Szép leányok! ti nyiló korunknak örömvirágai, a' ti sziveitek olly szelidek, olly gyengéd lánggal lobognak, hogy én, ha a' Múzsák fölkentje volnék, örökké a' természet bájairól énekelnék nektek, 's lantomnak az lenne legszebb jutalma, ha édes hangjai az ellágyulásnak reszkető gyöngyét csalnák-ki egy szőke leány szemviolájira.

Szép leányok! Budapesten ti még édesen szenderegtetek, midőn mi négy sárkányainkkal keresztül ropogva a' döczögős hidon és budai kövezeten, kinn valánk a' szőlő-pártázat melletti uton. Hajnal volt; Phoebe a' hajnal biborában szunnyadt még, de nehány percz után kilépett 's fényes utjára kelt.

A' vidék a' hegylánczolatok ölében gyönyörű; a' hegyek erdőkkel és szőlőkkel, a' mezőség gabonával gazdag, a' szellő gabonák zöld habjain ringatta magát. Közel valánk a' faluhoz, midőn egy domb balról szemünkbe akadt, melly lapos rongált tetejével gyanittatá, hogy ott valamikor épület állott.

„Micsoda hegy ez?“ kérdém kocsisunkat (ki német ember volt) saját nyelvén.

„„Mátyás hegye — felelt ő — nehány évvel ez előtt még voltak omladékok is a' hegyen, de az emberek elhordták épitésre.““

„Mért hivják Mátyás hegyének?“ kérdém ismét; de ő vállat vonitva apjára hivatkozott, ki tán fogja tudni.

Solmár, utunk czélja, előttünk feküdt; nehány pillanat mulva M....né ő méltósága udvarába hajtattunk. Később Sz. és S. két tudós urak is elérkeztek Pestről, kiket a' nemes lelkű asszonyság magyar vendég-szeretettel fogadott. Szép leányok! váljatok valamennyin illy hölgyekké; akkor a' nemzetiség fölvirágzik ismét!

Ur napja volt.

De nem egy földi uré, vagy fejedelem-emberé, ki futó csillagként tünik-fel, 's milliók áldása vagy megitélése között száll sirjába.

Az urnak napja volt, ki nem tünt-fel, hanem isteni fényében ragyogott, mi előtt idő vala, és nem tünik-le soha.

Beharangoztak. A' nép tisztába öltözve sietett az ur házába. Dob, trombita, 's muzsika-szó harsogott az utsza mélyéből felénk, melly bennünk figyelmet gerjesztett; távul a' néptömegből szuronyok tüntekfel; közelebb jövének, és mi megilletődve láttuk, hogy a' falubeli ifjú emberekből válogatott szebb alkatúak formaruhában és puskásan, mint városokban szokás, jönnek tisztelkedni e' fényes alkalomra. Egyformán és egyszerűn valának öltözve posztó ruhában, széles és egyik oldalról feltüzött kalapszéllel; testöket dolmány és magyar nadrág fedezte.

Tudok várost, hol a' formaruhás polgárság egyik 's legszámosabb része szürdolmányban áll-ki.

Amazoknak a' járásban, tisztelkedésben, főkép pedig a' lövésben mutatott pontosságuk reánk nézve igen meglepő volt; minden lövést a' kis sereghez iránylag alkalmazott hangászkar muzsikája követett. Mise alatt folyvást dörögtek a' kis sereg lövései és a' mozsarak. — A' lelkész sátorhoz vezette az éneklő népet; lelkem a' vallás mély titkú fátyolába burkolt szertartásain függött. Minden sátornál az áldást puskaropogás és muzsika követte. Az ur napja itt méltólag ünnepeltetett.

E' falusi pompa azon kivánatot ébreszté szivünkben, hogyha már illyesmit láthatunk német faluban, vajha láthatnánk magyar faluinkban is; hisz' nincs nemzet, mellynek kezébe jobban illenék a' fegyver, mint a' Magyaréba, 's valljon illy gyakorlások nem költenék-e fel a' nemzet vitézi szellemét, melly halálra álmos! A' fegyverrel visszaélésnek gátot vet az, hogy minden ünneplés után a' fegyvert kiki visszaviszi a' falu házához. Solmáron huszonnégy ifjú emberből áll a' sereg, kiknek vezére mindig egyik élemedett vénje a' falunak.

Szóba jött délután a' „Mátyás-hegy“ — mellyről kocsisunk olly bölcsen vonogatta sovány vállait. A' rege azt mondja felőle, hogy ott Mátyás királyunknak vadász vára volt, hol Budáról kijöttében szokott megszállani; neve a' várnak az ott tartatott sólymokról Sólyomvár volt, melly az ide települt Svábság ajkain Solmár-rá vált, 's ettől a' falu neve is. A' rege azt is beszéli, hogy Mátyásunk összekoczczanván nejével, itt e' vadász-várban békült-meg ismét vele e' szók után: „Szólj már édes Beatrixem!“

'S a' falu és vár nevét innét származtatja a' másik rege. Az elsőbb azonban hihetőbbnek látszik.

Az egész délutánt mulatva töltöttük. Estve volt, midőn a' solmári urnap kedves emlékével ültünk kocsira, és mire mi haza értünk, akkor ti már édesen szunnyadtatok budapesti szépek!

Hideg Mihály.

KÜLÖNFÉLE.

Indiai fejdelemné kegyetlensége. A' calcuttai courier következőt emlit. „A' Randschah, Tehri városából, Bickremadschit 80 éves koraban halt-meg, 's noha halálát már jó idővel előre láták, még is mihelyt elszenderült, legott elkezdődtek haremjában a' közönséges panaszok, hogy a' randschah megétették. Egyetlen egy fijának Bahadernak halála után, apja mintegy két évvel ezelőtt valamelly igen fiatal leánykát vett feleségül, melly még maga is gyermek levén, természetes, hogy most a' kormányi dolgokba nem avatkozhatott. Az özvegy (Bahadernak felesége) egy kegyetlen és vértszomjazó asszony, alig tudá-meg ipának halálát, legott magához hivatá bizonyos Mutharadas nevű rokonát, 's kinyilatkoztatá abbeli gyanúját, hogy Biari minister aligha meg nem éteté Bickremadschit, 's reá beszélé, hogy temetkezési szertartás alatt a' ministert minden rokonaival ölesse-meg. Biari husz rokonaival együtt meg is öletett. Csak négy öcscseinek négy fejesége maradt életben, de tüstént négy legalább való inasokhoz kellett

férjhez menniek. Ezen asszonyok kettejének két fijacskájok volt; ezeket elvevék tőlek, 's halállal fenyegeték az anyákat, ha előbbi férjeiknek minden kincseiket elő nem adják. A' szorongatott anyák mindenöket oda adák, csakhogy gyermekeiket válthassák vissza; de midőn már mindent oda adtak (mintegy 150.000 rupiát), a' szerencsétlen gyermekek a' bástyafalakról levettettek.

A' Birmannok. Low kapitán az ázsiai társaság ülésében Londonban következőt közlött ezen népről. Közönséges állitás, hogy a' Buddhismus felvétele előtt embereket áldoztak. Ők megcsókolják az ellenség vérétől még melegen gőzölgő pallost, mert hiszik, hogy ez által a' megöletettnek bátorságát magokba szivják. Mindegyik zászlójok külön bálvány-istennek van ajálva. A' zászlókon találtató czimerekről gyanitja Low, hogy a' heraldika Ázsiából jött által Europába. A' sas Wischnunak, a' bika Sivának, a' sólyom Ramának jelképe. Az egy nyugvó oroszlán megül felkelő nap a' Tatárok czimere, 's a' nap felé repülő sas a' Perzsák czimere volt. A' Humucz, vagy is lúd, melly Buddha átváltoztatására emlékeztet, főczimer a' Birmannok zászlóján. A' szarvas, alligator 's az egyszarvú a' Chinaiak zászlóján látható. A' sárkány, látkör, és jó lélek jelképe az öreg Egyptusiak zászlóczimere, 's ezen sárkányt még most is láthatni a' Malayok czimereiben.

Különös váltólevél. Midőn a' paraszt Norvégia fővárosába, hol igen sok fürész-malom van, elviszi deszkájit, az azokért eső árt krétával hátára irják; ezzel elmegy a' pénztárnoki hivatalba, a' pénztárnoknak hátat fordit, ez őt kifizeti, 's hátáról a' váltólevelet kiporozza.

Pontos ismeretség. Azon amerikai vademberek között, kik nem régiben Londonban nyilvánosan mutogattattak, találkozék egy, ki állitá, hogy ő a' quebeki püspököt ismeré. „Ez lehetetlen — mondák neki — hiszen az egy vad csoport kezei közt veszté életét.“ — „„Én még egyszer mondom, hogy ismertem — válaszolá egész együgyűséggel a' természet embere — mert magam is ettem husából.““

Példás büntetés. Válamelly fiatal leány az Ury-i cantonban ismételve bevádoltatván erkölcstelen viselete végett a' bíróság által arra itéltetett, hogy ezen cantonnak fő városában az aldorfi templom ajtajába állittassék-ki. A' bünhödő leány fején szalma koszorút, kezében pedig nyirfa-vesszőt tartott. Mellette egy városbeli törvényszolga állott. A' leányzó egyre reszketett szégyenében.

Hasonszórejtvény.

Három betűs szóm sokféle
Értelmet zár magába,
Testednek egyik fő béle
Vigyázz, ne ess bajába.

Édes étek, soknak kedves
Fürge állat készíti.
A' szárnyasnak veszedelmes
Kelepczédbe keriti.

Csak az, ki jár, tesz engem;
De a' veréb soha sem.

Előbbi rejtvény: 1.) Sohaj. — 2.) Bokor. — 3.) Szárkalábnak.

Jegyzet. Jövő számunkban gróf Széchenyi István képével fogunk kedveskedni.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

BIBLIOTH. REG. SCIENT. UNIVERSIT. HUNGARICAE